EHV ESPERANTA-HUNGARA VORTARO

EHV Eszperantó-magyar szótár

3., javított kiadás

Jozefo Horvath

2015.

MAGYARORSZÁGI ESZPERANTÓ SZÖVETSÉG

EHV

Eszperantó-magyar szótár

Összeállította:

Horváth József

Magyarországi Eszperantó Szövetség
Budapest 2015

EHV Eszperantó-magyar szótár
EHV Esperanta-hungara vortaro

Összeállította: Horváth József
Kompilis: Jozefo Horvath

3., javított kiadás
3a, korektita eldono

Budapest 2015

Kiadó: Magyarországi Eszperantó Szövetség
Eldonis: Hungaria Esperanto-Asocio
HU-1145 Budapest, Thököly út 58-60.

ISBN 978-963-571-486-5

Közreműködött:
Kunlaboris:

Kossey, István
Sárosi, József
Reta Vortaro szerkesztőgárdája
Redaktantoj de Reta Vortaro

Használati utasítás / Uzindikoj

***Utalások és rövidítések / Plusendoj kaj mallongigoj**:*

↺	lásd még! (vidu ankaŭ!)
➲	lásd ott! (vidu tie!)
*	példa (ekzemplo)
~	szótő (radiko)
>	~vel kapcsolatban (parolante pri ~)
kb.	körülbelül (proksimume)
v.	vagy (aŭ)
vö.	vesd össze! (komparu!)
v~	vala~ (iu ~, ia ~ ktp.)

***Jelzetek listája / Listo de vinjetoj**:*

agr	mezőgazdaság (agrikulturo)
áll	állattan (zoologio)
ált	általában (en komunuza senco)
anat	anatómia (anatomio)
ásv	ásványtan (mineralogio)
átv is	átvitt értelemben is (ankaŭ en figura senco)
átv	átvitt értelemben (en figura senco)
bakt	bakterológia és virusológia (bakteriologio kaj virusologio)
bibl	Biblia (Biblio)
biol	biológia (biologio)
biz	bizalmas, kötetlen (familiara)
bud	buddhizmus (budhismo)
cím	címertan (heraldiko)
csill	csillagászat (astronomio)
durv	durva (kruda)
eltr	elektronika (elektroniko)
eo	eszperantizmus (esperantismo)
ép	építészet (konstruado)
ex	régies, elavult (malnoveca, eksmodiĝinta)
fil	filozófia (filozofio)
film	filmezés (filmado)
fiz	fizika (fiziko)
fn	főnév (substantivo)
fot	fényképészet (fotografio)
gaszt	konyhaművészet (gastronomio)
gazd	gazdaság (ekonomio)
geo	földtudományok (tersciencoj)
gysz	gyógyszerészet, gyógyászati eszközök (farmacio, kuraciloj)
hajó	hajózás (navigado)
hgut	hangutánzószó (sonimito)
hsz	határozószó (adverbo)
ige	igei alak (verbo)
inf	informatika, számítástechnika (informadiko, komputiko)
ip	ipar, gyártás (industrio, fabrikado)
ir	szépirodalom (beletro)
isk	oktatás, nevelés (instruado, edukado)
isz	indulatszó (interjekcio)
iszl	iszlám (islamo)
jm	járművek (veturiloj)
jog	jog (juro)
játék	játék (ludoj)
kat	hadművészet (militarto)
kém	vegytan (kemio)
knyv	nyomdászat, könyvészet (tipografarto, libroj)
koh	kohászat (metalurgio)
közl	közlekedés (trafiko)
közm	közmondás (proverbo)
kr	kereszténység (kristanismo)
mat	matematika, geometria (matematiko, geometrio)
met	meteorológia (meteologio)
mit	mitológia (mitologio)
mn	melléknév (adjektivo)
műv	képzőművészet (belartoj)
ne	kerülendő, hibás (evitenda)
növ	növénytan (botaniko)
ntr	tárgyatlan ige (netransitiva verbo)
nyt	nyelvek, nyelvtudomány (lingvoj, lingvoscienco)
orv	gyógyászat (kuracado)
öko	ökológia (ekologio)
ősl	őslénytan (paleontologio)
pl.	például (ekzemple)
pej	pejoratív (pejorativa)
pol	politika (politiko)
pszi	pszichológia, pszichiátria (psikologio kaj psikiatrio)
rep	repülés (aviado)
röv	rövidítés (mallongigo)
ritk	ritka (malofte uzata)
sp	sport (sporto)
szin	szinonima (sinonimo)
távk	távközlés (telekomuniko)
tech	technika (teĥniko)
tex	textilipar (teksindustrio)
törtt	történelem, történetírás (historio, historiografio)
tr	tárgyas ige (transitiva verbo)
tréf	tréfás (ŝerca)
tud	tudomány, tudományos (sciencoj, scienca)
vall	vallás (religio)
vill	villamosság (elektriko)
víz	vízügy (akvofako)
vsút	vasút (fervojoj)
Z	Zamenhofi szóhasználat (Zamenhofa uzo)
zene	zene (muziko)

★ ★ ★

a=1. a (hang, betű és betűnév) *a volvita: *inf* kukac, @ *a-vorto: ➲adjektivo *de A ĝis Z: á-tól z-ig, á-tól cettig, elejétől végéig *kiu diras „a”, diru ankaŭ „b”: *közm* aki á-t mond, mondjon b-t is; **2.** *zene* 'a' hang *A bemola, A be: Asz *A bemola maĵora, A be maĵora: Asz-dúr *A diesa, A is: aisz

a²=végződés; **~a**: *nyt* a melléknév végződése *bela: szép *arbara: erdei *hodiaŭa: mai

Aaron/o=1. *bibl* Áron *la bastono de ~o: Áron vesszeje; **2.** Áron (utónév)

ab=*ritk* utóképző; **~abo**: *ritk* ~kagyló *szin* ~pelvo ➲lavabo, necesabo

Abadon/o=*bibl* Abaddón (az alvilág angyala), Pusztító, Apollüón

abak/o=1. *ép* abakusz, fejlemez; **2.** számológép, abakusz; **3.** *mat* nomogram, számolótábla

abandon/o=*gazd* átengedés (biztosítónak), abandon; **~i**: *tr gazd* átenged (biztosítónak); **~ismo**: *pszi* abandonizmus, elhagyástól való félelem

abat/o=*kr* apát *titolita ~o: címzetes apát; **~ejo**: **1.** *kr ép* apátság, monostor *~ejo de Vestminstro: Westminster-apátság *benediktana ~ejo: bencés apátság *cisterciana ~ejo: ciszterci apátság; **2.** *kr* apátság (intézmény); **~ino**: *kr* apátnő, apácafőnöknő; **~inejo**: *kr ép* apácazárda; **ĉef~o**: *kr* főapát

abatis/o=*kat* fatorlasz

Abas/o=Abbasz (arab személynév); **~idoj**: *tört* Abbásszidák (dinasztia)

abazi/o=*orv* járásképtelenség, abasia

Abder/o=1. *mit* Abdérosz, Abderus; **2.** *geo tört* Abdéra (város); **3.** *átv* Mucsa, Rátót; **~ano**: *fn átv pej* abdérai, mucsai, rátóti

Abderaman/o=Abderrahman (arab személynév)

abdik/i=1. *tr* lemond (uralkodói tisztéről) *li ~is sian tronon: lemondott a trónjáról; **2.** *tr* (önként) lemond, leköszön (hivataláról) *~i la prezidantecon: lemond az elnökségről

abdomen/o=1. *anat* altest; **2.** *ált* has; **3.** *áll* potroh

abdukci/o=*anat* távolítás (a test középvonalától), abductio

abduktor/o=*anat* távolító izom, abductor *~o de eta fingro: kisujjtávolító izom, abductor digiti minimi *haluksa ~o: nagylábujj-távolító izom, musculus abductor hallucis

abel/o=*áll* méh (Apis) *dom~o: házi méh (A. mellifera) *~o zumas: a méh zümmög *~a pikilo: méhfullánk *bredi ~ojn: *agr* méheket tart, méhészkedik *kiu havas ~ojn, havas mielon *Z*: *közm* ha juhod van, gyapjad is lesz; **~ejo**: *agr* méhes; **~ino**: *áll* dolgozó (méh) *szin* laborabelo; **~isto**: *agr* méhész *szin* abelbredisto; **~ujo**: *agr* méhkas *szin* abelkorbo *en ~ujon ne blovu *Z*: *közm* ne ingereld az alvó oroszlánt; **vir~o**: *áll* here(méh); **~bredado**: *agr* méhészet, méhtenyésztés; **~bredisto**: *agr* méhész *szin* abelisto; **~kesto**: *agr* kaptár; **~korbo**: *agr* méhkas *szin* abelujo; **~kulturo**: *agr* méhészet; **~manĝulo**: ➲meropo; **~rabulo**: *áll* méhészbogár, méhrabló (Trichodes); **~reĝino**: *áll* méhkirálynő; **~ŝedo**: *agr* méhes; **~svarmo**: *áll* méhraj *szin* esameno; **~vakso**: *agr* méhviasz

↺laborabelo

Abel/o²=*bibl* Ábel

Abel/o³=*mat* (Niels Henrik) Abel; **~a**: *mat* Abel-féle, kommutatív

Abelard/o=*fil* (Pierre) Abélard, Abaelardus

abenak/o=*fn* abenaki, abnaki (indián törzshöz tartozó)

aberaci/o=1. *pszi* rendellenesség, eltévelyedés, aberráció, aberráltság, zavar *~o de sensoj: érzékzavar *genera ~o: születési rendellenesség, veleszületett rendellenesség *kromosoma ~o: kromoszóma-rendellenesség *mensa ~o: elmezavar, aberratio mentalis *seksa ~o: nemi eltévelyedés, nemi rendellenesség; **2.** *csill* fényelhajlás, aberráció; **3.** *fiz* torzítás, leképezési hiba *~o de lumo: fényaberráció *kromata ~o: színhiba, színi eltérés, kromatikus aberráció *sfera ~o: gömbi eltérés, szferikus aberráció; **4.** *biol* rendellenesség, aberráció; **~a**: *pszi* aberrált; **~i**: *ntr pszi csill* rendellenességet mutat, aberrál; **~ulo**: *pszi* aberrált ember

abevili/o=*tört* abbevillien (alsó paleolitikus kultúra)

abĥaz/o=*fn* abház; **~a**: *mn nyt* abház (ab); **(A)~ujo, (A)~io**: *geo pol* Abházia (GE)

abi/o=*növ* jegenyefenyő (Abies) *~opiceo: közönséges luc, szurokfenyő (Picea A.) *szin* ordinara piceo

Abidarm/o=*bud* Abhidharma (szutramagyarázat)

Abiĝan/o=*geo* Abidjan

abiogenez/o=*biol* ősnemzés, abiogenezis

abisen/o=*fn* abesszin; **~a**: *mn* abesszin *~a kato: *áll* abesszin macska; **(A)~ujo, (A)~io**: *tört geo* Abesszínia

abism/o=1. *bibl* mélység; **2.** *átv is* árok, szakadék *esti sur la rando de ~o: szakadék szélén táncol *kuŝas ~o inter ili: szakadék választja el őket *nepasebla ~o: áthidalhatatlan szakadék *oscedanta ~o: tátongó szakadék *v.* mélység *terura ~o oscedis sub ni: szörnyű mélység tátongott alattunk; **3.** *átv* tönk; **~a**: **1.** mélységes *~a nesciado: mélységes tudatlanság; **2.** *geo* abisszikus, mélyen fekvő *~aj sedimentoj: abisszikus üledékek; **3.** *geo* mélytengeri *~a faŭno: *áll* mélytengeri állatvilág, mélytengeri fauna; **en~iĝi**: *ntr* szakadékba zuhan *v.* süllyed, tönkre megy

Abiŝag=*bibl* Abiság

abiturient/o=*fn isk* érettségizett diák *iras ~'jam for: ballag már a vén diák; **~a**: *mn* érettségi ➲abiturienta atesto, diplomo, bankedo, ekzameno; **~igi**: *tr* érettségiztet, leérettségiztet; **~iĝi**: *ntr* érettségizik, leérettségizik

abĵur/i=1. *tr* megtagad (nem ismer el); **2.** *tr* esküvel tagad

ABK=*röv* atoma, biologia, kemia; **~-armilo**: *kat* ABC-fegyver; **~-bataliloj**: *kat* ABC-harceszközök;

ablaci/o=1. *orv* leválasztás (szervé, szöveté), leoperálás, ablatio; **2.** *geo* abláció, gleccserolvadás, lehordás *szin* forlavo 2; **3.** *csill fiz* fogyás

ablativ/o=1. *nyt* ablativus, távolító eset *szin* lokkazo 2; **2.** *nyt* határozóeset *absoluta ~o: *nyt* ablativus absolutus

abnegaci/o=önmegtagadás, lemondás, áldozatkészség; **~a**: lemondó, önfeláldozó, áldozatkész; **~i**: **1.** *tr* lemond vmiről (n); **2.** *tr* feláldoz vmit

Abner/o=*bibl* Ábner

abnorm/a=➲nenorma, malnormala

aboc/o=1. *isk* ábécé *szin* alfabeto; **2.** *átv* ábécé (alapvető ismeretek) *muzika ~o: zenei ábécé; **~olibro**: *isk* ábécé, ábécéskönyv *szin* alfabetumo

abol/i=1. *tr jog* eltöröl *~i la servutecon: eltörli a jobbágyságot *~i la sklavecon: eltörli a rabszolgaságot; **2.** *tr inf* visszavon, megszakít (cancel); **~o**: *jog* eltörlés *~o de la mortpuno: a halálbüntetés eltörlése; **~ismo**: *tört pol* abolicionizmus (mozgalom bizonyos törvények eltörléséért); **~signo**: *inf* CAN

abolici/i=➲aboli

aboliciism/o=➲abolismo

abolici/o=➲abolo

abomas/o=*áll* oltógyomor, abomasum *szin* labo 1 *vö.* centipelio, omaso, rumeno

A-bomb/o=➲atombombo

abomen/i=*tr* utál; **~o**: utálat; **~a**: utálatos, ocsmány, undok; **~aĵo**: undokság, utálatos dolog, ocsmányság; **~igi**: *tr* megutáltat vkivel (al) vmit (n) *li ~igis al li la dolĉaĵojn: megutáltatta vele az édességet; **~inda**: undok, utálatos, förtelmes; **~indaĵo**: förtelem, disznóság

abon/i=1. *tr* előfizet, rendel (>újság, folyóirat) *~i la revuon Esperanto: előfizet az Esperanto című lapra; **2.** *inf* feliratkozik (pl. levelezőlistára) *~i la liston de HEA: feliratkozik a MESZ listájára; **3.** bérel (pl. páholyt, szolgáltatást) *~i loĝion: páholyt bérel; **~o**: **1.** előfizetés (pl. újságra) *kolektiva ~o: kollektív előfizetés, együttes előfizetés; **2.** *inf* feliratkozás (pl. levelezőlistára); **3.** megrendelés (pl. szolgáltatásé), bérlet (pl. színházbérlet) *teatra ~o: színházbérlet; **~anto**: előfizető, bérletes; *fn gazd* ~ilo: megrendelő, megrendelőlap (pl. újságé); **ek~i**: *tr* megrendel (>újság, folyóirat) *hieraŭ li ek~is la ĵurnalon: tegnap megrendelte az újságot *vö.* aboni ĵurnalon; **mal~i**: **1.** *tr* lemond, megszüntet (előfizetést, szolgáltatást); **2.** *tr inf* leiratkozik (pl. listáról) *li mal~is la retliston pro la tro multaj retmesaĝoj: leiratkozott a levelezőlistáról a túl sok üzenet miatt; **re~i**: *tr* meghosszabbít, újra rendel, újra előfizet (>újság, szolgáltatás); **~bileto**: bérletjegy; **~listo**: előfizetői jegyzék; **~karto**: bérlet (pl. buszbérlet) *monata ~karto: havi bérlet; **~pago**: előfizetés, megrendelés, előfizetési díj; **~prezo**: előfizetési díj

↺jarabono, membro-abonanto, ŝutabono

aborigen/o=1. *tört* ős (Latium őslakója) *vö.* aŭtoĥtono, indiĝeno; **2.** (ausztráliai) őslakos *v.* bennszülött, aborigin

abort/i=1. *ntr orv* elvetél, abortál; **2.** *ntr átv* elvetél (pl. szándék), meghiúsul *lia plano ~is: meghiúsult a terve; **~o**: **1.** *orv* elvetélés, abortusz; **2.** *átv* elvetélés, meghiúsulás; **~aĵo, ~itaĵo**: **1.** *orv* elvetélt magzat, torzszülött; **2.** *átv* elvetélt dolog *v.* ügy, torzszülött vmi; **~igi**: **1.** *tr orv* abortuszt, művi vetélést hajt végre vkin (n); **2.** *tr átv* meghiúsít vmit; **3.** *tr inf* befejez, megszakít (műveletet) *szin* ĉesigi 3; **~igo**: **1.** *orv* abortusz, művi vetélés, terhességmegszakítás; **2.** *inf* befejezés, megszakítás (>művelet) *szin* ĉesigo 3; **~igilo**: *gysz* terhességmegszakító eszköz

Abraham/o=*bibl* Ábrahám

abrakadabr/a=abrakadabra (varázsige)

abrazi/o=1. *geo* abrázió (tenger eróziós munkája); **2.** *orv* horzsolás, lehorzsolás, lekaparás, abrasio, abrázió; **~a**: **1.** *geo* abrazív, abráziós, lekoptató; **2.** *orv* abrazív, abráziós, lehorzsoló, lekaparó

abrikot/o=*növ* kajszibarack, sárgabarack; **~ujo, ~arbo**: *növ* kajszibarackfa, sárgabarackfa (Prunus armeniaca)

abrog/i=*tr jog* hatályon kívül helyez, eltöröl (törvényt, határozatot) *~i

dekreton: rendeletet hatályon kívül helyez, eltöröl; ~**o**: *jog* hatályon kívül helyezés, eltörlés (törvényé, határozaté)
abrogaci/i=➲abrogi
abrotan/o=*növ* ebrutafa, istenfa (Artemisia abrotanum)
Abruc/o=*geo pol* Abruzzók *szin* Abruzo
abrupt/a=1. hirtelen, váratlan *~a adiaŭo: hirtelen búcsú *roka ~aĵo: sziklameredély; **2.** *átv* nyers *ordoni per ~a voĉo: nyers hangon parancsol; ~**e**: hirtelen, váratlan, váratlanul
Abruz/o=➲Abruco
absces/o=*orv* tályog, gennygyülem, abscessus *la ~o disrompiĝis: a tályog kifakadt *denta ~o: fogtályog *gumleza ~o: gummás tályog; ~**i**: *ntr orv* elgennyesedik, tályogosodik
↺gumabsceso, pulpoabsceso
abscis/o=*mat* abszcissza, vízszintes koordináta *szin* x-koordinato
absid/o=*ép* apszis; ~**eto**: *ép* apsziskápolna, fiókapszis, apszidiola
absint/o=1. *növ* fehér üröm (Artemisia absinthium); **2.** *gaszt* ürmös, abszint *szin* absintlikvoro; ~**aĵo**: ürömkivonat; ~**ismo**: *orv* abszintmérgezés, absithismus; ~**likvoro**: *gaszt* ürmös, vermut, abszint *szin* absinto 2; ~**vino**: *gaszt* ürmösbor, vermut *szin* vermuto
absolut/a=1. *pol* abszolút, korlátlan *~a monarĥio: abszolút monarchia; **2.** abszolút, feltétlen; **3.** *nyt* abszolút, független *~a vortradiko: abszolút szótő; **4.** *kém* tiszta (nem kevert) *~a alkoholo: tiszta szesz; **5.** *fiz* abszolút (mérőeszköztől független) *~a temperaturo: abszolút hőmérséklet, Kelvin-hőmérséklet *~a nulpunkto: abszolút nullapont, abszolút zérópont; **6.** *mat* abszolút *~a valoro: abszolút érték; ~**e**: **1.** abszolúte, abszolút módon, teljesen *~e logika: teljesen logikus *ekzistas ~e nenia bezono por tio: semmiféle szükség nincs rá *mi ~e ne volas tion: egyáltalán nem akarom azt; **2.** korlátlanul *~e reganta: korlátlanul uralkodó; ~**o**: **1.** *fil* abszolútum; **2.** *mat* abszolút érték; ~**ismo**: *pol* abszolutizmus
absolutiv/o=*nyt* absolutivus
absolv/i=1. *tr jog* felment *szin* malkondamni *~i akuziton: vádlottat felment *~a verdikto: felmentő ítélet; **2.** *tr kr* feloldoz (bűnei alól) *szin* pekliberigi
absorb/i=1. *tr átv* leköt, lefoglal, elfoglal (pl. munka); **2.** *tr fiz kém* elnyel, felszív, abszorbeál (➲sorbi) *~ita dozo: elnyelt sugárdózis; ~**o**: *fiz kém* elnyelés, abszorpció *~a konstanto: abszorpciós állandó, elnyelési állandó *elekta ~o: *fiz* szelektív abszorpció; ~**eco**: *fiz* abszorptivitás, abszorbeálóképesség, elnyelőképesség; ~**enzo**: *kém* abszorbens, abszorbeáló közeg; ~**iĝi**: *ntr átv* elmerül, elmélyed vmiben (per)
↺lumabsorba
abstemi/o=➲abstinado
abstin/i=1. *ntr* tartózkodik vmitől (de); **2.** *ntr kr* megtartóztatja magát vmitől (de), böjtöl; ~**a**: absztinens, önmegtartóztató; ~**ado,** ~**eco**: tartózkodás vmitől, önmegtartóztatás, absztinencia; ~**emo**: önmegtartóztatási hajlam, aszketizmusra való hajlam; ~**emulo**: *fn* absztinens, bornemissza; ~**ulo**: *fn* absztinens, önmegtartóztató
abstinenc/o=➲abstinado
abstrakt/a=1. *fil* absztrakt, elvonatkoztatott, gondolati; **2.** *nyt* absztrakt, elvont *~a ideo: elvont fogalom; **3.** *műv* absztrakt *~a pentroarto: absztrakt festészet; **4.** *átv inf* elvont, elméleti, absztrakt *~a datumtipo: absztrakt adattípus *~a doktrino: elvont tan, elméletieskedés *~a komputilo: absztrakt gép; ~**i**: *tr* elvon, elvonatkoztat, absztrahál; ~**aĵo**: *fil* elvont fogalom, szubsztancia, absztrakció (eredménye); ~**ismo**: *műv* absztrakt irányzat
absurd/a=1. képtelen, abszurd, lehetetlen, józan ész ellen való; **2.** *fil* abszurd (a logika szabályait sértő); ~**o**: **1.** *fn* az abszurd, abszurdum; **2.** abszurditás, képtelenség; ~**aĵo**: abszurd dolog, képtelen dolog, agyrém; ~**eco**: abszurditás, képtelenség, vmi lehetetlen volta
Abŝalom/o=*bibl* Absalom
Abudabi/o=*geo* Abu Dhabi, Abu Zaby, Abu Dzabi *~o estas la ĉefurbo de Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj: Abu Dhabi az Egyesült Arab Emírségek fővárosa
Abuĝ/o=*geo* Abuja *~o estas la ĉefurbo de Niĝerio: Abuja Nigéria fővárosa
abuli/o=*pszi* akarathiány, abulia
abund/a=1. bő, bőséges, kiadós *~a pluvo: kiadós eső *~a programo: gazdag program *~a rikolto: bő termés *~e primetita tablo: dúsan megrakott asztal; **2.** bővelkedő *~a je talentoj: tehetséggel megáldott; ~**o**: rengeteg sok vmi, bőséges mennyiség, készlet, egy csomó (vmi) *~o da pluvo: rengeteg eső *el la ~o de la koro la buŝo parolas: *bibl* a szívnek teljességéből szól a száj; ~**i**: *ntr* bővelkedik vmiben (je); ~**eco**: bőség; **mal~a**: szűkös, gyér, sovány, szegényes; **super~a**: rendkívül bő, rendkívül bőséges, több, mint elég; **super~i**: *ntr* rendkívül bővelkedik vmiben (je), túlárad; **super~o**: óriási felesleg, túláradó bőség; ~**flua**: bő vizű, bő hozamú; ~**forma**: molett; ~**korno**: *mit* bőségszaru
↺buntabundo
abutil/o=*növ* selyemmályva, sárda (Abutilon)
abutment/o=1. *ép* hídfő, hídfal, támfal, támpillér, ívpillér; **2.** *tech* válltámasz, pillérváll, vállfelület
ac=utóképző; ~**acoj**: *növ* ~félék, ~aceae (család) ➲aceracoj, agarikacoj, asteracoj, buksacoj
ace=előképző; ace~: *kém* ace~ ➲acenafteno
acer/o=*növ* juharfa, jávorfa (Acer) *platanoida ~o: korai juhar (A. platanoides) *szin* platanoido *suker~o: *ne* ➲sakara acero; ~**sukero**: *gaszt* juharcukor
acerb/a=1. fanyar, savanykás; **2.** *átv* fanyar, csípős, maró *~a ironio: maró gúny
acet=előképző; acet~: *kém* acet~; aceto: *kém* ecetsav; acetato: *kém* acetát *butila acetato: butil-acetát *celuloza acetato: cellulóz-acetát *etila acetato: etil-acetát, ecetészter *glacia acetata acido: jégecet *indolacetata acido: indolil-ecetsav *acetata acido, acetacido: ecetsav, acetatacidium *szin* etanata acido; acetigi: *tr* ecetesít, elecetesít, megecetesít; acetilo: *kém* ecetsavgyök, acetilgyök *acetilsalikilata acido: acetil-szalicilsav; acetili: *tr kém* acetilez; acetanilido: acetanilid, fenil-acetamid, antifebrin; acetataldehido: *kém* acetaldehid; acetatanhidrido: *kém* ecetsavanhidrid, anhidrid-ecetsav, acidum aceticum anhydricum; acetileno: *kém* acetilén *szin* etino; acetil-klorido: *kém* acetil-klorid, ecetsavklorid; acetil-kolino: *kém* acetil-kolin; acetonitrilo: *kém* acetonitril, ecetsavnitril, metil-cianid
acetabul/o=*anat* csípőízületi vápa, ízvápa, acetabulum
aceton/o=*kém* aceton; ~**emio**: *orv* acetonvérűség, acetonaemia; ~**ilo**: *kém* acetonil (csoport); ~**urio**: *orv* acetonvizelés, acetonuria
acid/o=*kém* sav *neorganika ~o: szervetlen sav *organika ~o: szerves sav ➲acetata, adipata, akrilata, alginata, aluminata, antimonata, arabata, arakidata, arsenata, askorbata, asparta, azelata, azota, barbitura, benzoata, borata, bromata, bromida, brasikata, butanata, buterata, cianata, formika, formiata, fluorborata, erukata, indolacetata, metakrilata, sulfata acido; ~**a**: **1.** *kém* savas, savanyú; **2.** *ált* savanyú (ízű) *~aj vinberoj: savanyú szőlő; **3.** *átv* savanyú *havi ~an humoron: rossz kedve van *fari ~an mienon: savanyú képet vág; ~**aĵo**: savas folyadék, savanyú folyadék, savanyú vmi *ĉi tiu vino estas nura ~aĵo: ez a bor merő lőre; ~**eco**: **1.** savasság *havi stomakan ~econ: gyomorsava van; **2.** *kém* pH-érték; ~**eta**: savanykás, savanyú jellegű, kissé savanyú; ~**etigi**: *tr* savanykásít, savanykássá tesz; ~**igi**: **1.** *tr kém* savvá alakít; **2.** *tr* savanyít, savanyúvá tesz; ~**iĝi**: **1.** *ntr kém öko* savasodik, elsavasodik; **2.** *ntr* elsavanyodik, megecetesedik; **hidr~o**: *kém* hidrogént nem tartalmazó sav; ~**ozo**: *orv* savbőség, acidosis, acidózis; ~**akvo**: savanyúvíz; ~**gusta**: savanyú ízű; ~**hava**: *kém* savtartalmú; ~**imuna**: *tech* saválló; ~**kremo**: *gaszt* tejföl, tejfel; ~**lakto**: *gaszt* aludttej; ~**mordi**: *tr kém* savval marat; ~**nombro**: *kém* savszám; ~**obaza ekvilibro**: *kém* sav-bázis egyensúly; ~**otolera**: *biol* savtűrő; ~**resto**: *kém* savmaradék; ~**ometro**: *kém* savmérő, acidiméter; ~**rostaĵo**: *gaszt* ecetes marhasült, sauerbraten
↺dolĉacida, grasacido
acidimetr/o=➲acidometro
acikl/a=*tud* nem ciklusos, aciklikus *~aj hidrokarbonoj: *kém* aciklusos szénhidrogének
acin/o=*anat* mirigybogyó, végkamra, acinus
acipenser/oj=*áll* tokok (Acipenser)
Acis/o=*mit* Akisz, Acis
Acor/oj=*geo pol* Azori-szigetek (PT)
aĉ=I. utóképző; ~aĉ~: silányság (>külső, alkalmasság, minőség) ➲ĉevalaĉo, domaĉo, kriaĉi, popolaĉo, virinaĉo; **II.** önállóan; aĉa: ócska, hitvány, vacak, *átv* csúnya; aĉaĵo: ócskaság, kacat, vacakság; aĉaĵaro: limlom, vicikvacak, kacatok, egy halom ócskaság; aĉigi: *tr* elront, leront, lezülleszt; aĉiĝi: *ntr* leromlik, lezüllik, elócskásodik, lesüllyed, lecsúszik; aĉulo: kellemetlen, ronda alak
aĉakatur/o=*zene* rövid előke, acciaccatura *duobla ~o: terc-csúszás
aĉet/i=1. *tr* vesz, megvesz, vásárol, megvásárol *~i firme: rögzített *v.* fix áron vásárol *~i katon en sako: zsákba macskát vesz *~i kontante: *gazd* készpénzért vásárol *~i kredite: *gazd* részletre *v.* hitelre vásárol *~i lokbileton: *közl* helyjegyet vált *~i po-kilograme: kilóra veszi; **2.** *tr pej* megvesz (pénzen megszerez) *~i amon: pénzen vesz szerelmet; ~**o**: vétel, vásárlás, vásár *fari ~ojn: bevásárol *fari bonan ~on: jó vételt csinál *hamstra ~o: *gazd* felvásárlás (válság esetén); ~**anto**: vásárló, vevő, ügyfél; ~**ebla**: eladó (pl. ház), kapható (pl. áru) *~ebla domo: eladó ház *~ebla juĝisto: megvesztegethető bíró; ~**ejo**: ➲vendejo; ~**isto**: *gazd* beszerző, ügyfél, vevő; ~**unto**: érdeklődő, potenciális vevő; **el~i**: **1.** kivált (vkit *v.* vmit vhonnan), kivásárol *el~i el kaptiteco: fogságból kivált *li el~is la parton de sia frato el la heredaĵo: kivásárolta

bátyja részét az örökségből; **2.** *tr kr* megvált *Kristo el~is nin el la malbeno de la Leĝo: *bibl* Krisztus megváltott minket a törvény átkától; **El~into**: *kr* Megváltó *szin* Mesio, Redemptoro, Savanto; **for~i**: *tr gazd* (spekulációsan) felvásárol, (árut) halmoz *szin* akapari 1; **re~i**: *tr* visszavásárol, visszavesz; **retro~i**: *tr* kivesz (pl. életbiztosítási összeget); **sub~i**: *tr pej* megveszteget, megvásárol, lefizet; **sub~ebla**: *pej* megvesztegethető, lefizethető; **~ant-merkato**: *gazd* vevői piac; **~ĉareto**: bevásárlókocsi; **~ekskursi**: *ntr* bevásárlóutat tesz, bevásárló körútra megy; **~kontrakto**: *jog* adásvételi szerződés; **~korbo**: bevásárlókosár; **~ocentro**: bevásárlóközpont, shopping center; **~povo**: *gazd* vásárlóerő; **~prezo**: *gazd* vételár, bekerülési ár; **~o-vendo**: *gazd* adásvétel; **~sako**: szatyor

aĉeŭle/o=*tört* acheuléen, acheuli kultúra (alsó paleolitikus kultúra)

ad=I. utóképző; **~ado**: **1.** tővel kapcsolatos cselekvés *v.* történés ➲brosado, kronado; **2.** általános jellegű cselekvés *v.* történés ➲kolorigado, promenado, okazado; **3.** tartós v. ismétlődő cselekvés *v.* történés ➲falado, puŝado; **~adi**: **1.** hosszan tartó v. ismétlődő cselekvést jelentő ige ➲rigardadi, pafadi; **II.** önállóan; ade: hosszasan, újra és újra *ade kreski: nőttön-nő *ade-denove: minduntalan, unos-untalan *ade-ree: minduntalan, folyvást, szüntelen; adasismo: **1.** *ir* ragrímek használata, ragrímelés; **2.** *ir* ragrím

adaĝ/o=*fn zene* adagio; adaĝe: *hsz zene* adagio

Adalbert/o=Adalbert, Béla

Adam/o=*bibl* Ádám (utónév) *komenci de ~o *Z*: Ádám Évánál kezdi, hosszú lére ereszt vmit *demeti de si la antikvan ~on *Z*: levetkőzi rossz szokásait; **~ido**: ádámfi, atyafi, ember; **~pomo**: ádámcsutka *szin* gorĝa pomo; **~tero**: *geo* uszadékföld

adamantin/o=*anat* fogzománc, enamelum *szin* emajlo 3, dentemajlo, vitrodentino

adapt/i=*tr***1.** alkalmaz, hozzáigazít, adaptál vmihez (al) *~i al ekrano: televízióra alkalmaz *~i al filmo: *film* filmre alkalmaz *~i al la cirkonstancoj: a körülményekhez igazít *~i al radio: rádióra alkalmaz; **2.** *tr tech* illeszt, hozzáilleszt, adaptál; **~aĵo**: *ir műv* adaptáció, (színpadra, filmre való) alkalmazás *teatra ~aĵo: színházi adaptáció *televida ~aĵo: televíziós adaptáció, tv-adaptáció; **~iĝi**: *ntr* illeszkedik, alkalmazkodik, igazodik vmihez (al); **~iĝa**: illeszkedő, passzoló, odaillő; **~iĝema**: alkalmazkodó (természetű); **~iĝemo**: alkalmazkodóképesség, adaptivitás; **~iĝo**: alkalmazkodás, beilleszkedés, illeszkedés, igazodás; **~ilo**: **1.** *kém* szedőedény; **2.** *tech fn* átalakító, illesztőelem, illesztőegység; **3.** *vill* illesztőtag; **4.** *tech* csatlakozódarab, toldalékcső; **5.** *inf* illesztő, csatolóelem; **5.** *vill* adapter; **re~i**: *tr orv* rehabilitál; **re~ado**: *orv* rehabilitáció; **re~ejo**: *isk* nevelőintézet, javítóintézet; **~ometrio**: *orv* adaptometria (szem fényérzékenységének mérése)

adekvat/a=1. *fil* adekvát, megfelelő, a lényeget pontosan tükröző; **2.** teljesen megfelelő, kellő, adekvát *~aj preparoj: megfelelő előkészületek *~aj instrukcioj: kellő utasítások; **ne~a**: nem megfelelő, nem adekvát, inadekvát

Adel/o=Adél (utónév)

Adelajd/o=*geo* Adelaide *~o estas la ĉefurbo de Sud-Aŭstralio: Adelaide Dél-Ausztrália fővárosa

Adeliland/o=*geo* Adélie-föld

aden/o=*orv* mirigy~, adeno~; **~ito**: *orv* mirigygyulladás, adenitis; **~oida**: *anat* mirigyszerű, adenoid *~oidaj vegetaĵoj: *orv* adenoidvegetáció; **~oidismo**: *orv* adenoidizmus; **~oidito**: *orv* garatmandula-gyulladás, garatmandula-túltengés, adenoiditis; **~omo**: *orv* adenoma (mirigyhámból kiinduló jóindulatú daganat); **~opatio**: *orv* mirigybántalom, adenopathia

↺limfadeno, limfadenito, limfadenopatio

Aden/o=*geo* Áden; **~a Golfo**: *geo* Ádeni-öböl

adenin/o=*kém* adenin

adenozil/o=*kém biol* adenozil~

adenozin/o=*kém* adenozin; **~-difosfato**: *kém* adenozin-difoszfát, ADP; **~-monofosfato**: *kém* adenozin-monofoszfát, AMP; **~-trifosfato**: *kém* adenozin-trifoszfát, adenozin-trifoszforsav, ATP

adept/o=1. alkimista, alkímiába beavatott; **2.** *kr* szektába *v.* tanba beavatott, adaptus; **3.** vki *v.* vmi híve, követője *~o de Markso: Marx híve, Marx követője *~o de partio: párt híve; **~igi**: **1.** *tr* beavat (tanba, szektába); **2.** *tr* hívévé tesz, követőjévé tesz

adher/i=*ntr* tapad, rátapad, hozzátapad *la du randoj de la vundo ~is: a seb két széle összetapadt *en la armita betono la fero ~as al la betono: a vasbetonban a vas a betonhoz tapad; **~o**: *fiz* tapadás, adhézió; **~a**: *fiz* tapadó, adhéziós ➲adhera rubando; **~aĵo**: *orv* összetapadás, adhaesio

adiabat/a=*fiz tech* adiabatikus *~a motoro: *tech* adiabatikus motor *~a ŝanĝo: *fiz* adiabatikus változás; **~o**: *fiz* adiabata, adiabatikus görbe; **pseŭdo~a**: *met* pszeudoadiabatikus

adiant/o=*növ* vénuszfodorka (Adiantum) *szin* harfiliko *venushara ~o: vénuszhaj, vénuszhajpáfrány (A. capillus-veneris) *szin* venushara filiko, venushararo

adiaŭ=isten veled, isten veletek, isten önnel, isten önökkel *diri adiaŭ: istenhozzádot, búcsút mond *farita via faro, nun adiaŭ, mia kara *Z*: *közm* a mór megtette kötelességét, a mór mehet *letero de adiaŭ: búcsúlevél *li diris adiaŭ al la mondo surtera *Z*: búcsút mondott e földi világnak; adiaŭo: **1.** búcsú, istenhozzád *kapsigni adiaŭon: búcsút int a fejével; **2.** *inf* kijelentkezés, logout; adiaŭa: búcsú~ *adiaŭa beno: *kr* búcsúáldás *adiaŭa koncerto: *zene* búcsúkoncert *adiaŭa kunveno: búcsú-összejövetel; adiaŭi: **1.** *tr* elbúcsúzik vkitől (n) *szin* adiaŭdiri *lasi adiaŭi: elbocsát (látogatás végén) *szin* igi adiaŭi; **2.** *tr inf* kijelentkezik, log out; adiaŭdiri: *ntr* búcsút mond vkinek (al)

adici/i=*tr mat* összead, hozzáad; **~o**: *mat* összeadás, hozzáadás *matrica ~o: mátrixösszeadás *polinoma ~o: polinomösszeadás; **~a**: additív, addicionális, összeadási; **~eco**: *mat* additivitás; **~ato**: *mat* összeadandó; **~ilo**: ➲sumigilo

adien=előképző; adieno: *kém* ~adién (kettős kötésű szénhidrogén) ➲butadieno, cikloheksadieno

adige/a=➲ĉerkesa; **(A)~ujo**: *geo pol* Adigeföld (RU)

Adiĝ/o=*geo* Adige (folyó); Alta ~o: ➲Sud-Tirolo

adip/o=*tud* zsír *vö.* steato; **~ata acido**: *kém* adipinsav, hexándisav; **~ozo**: *orv* elhájasodás, kövérség, adipositas *szin* trograsiĝo; **~oĉelo**: *biol* zsírsejt; **~ogenezo**: *biol* zsírképződés

Adis-Abeb/o=*geo* Addisz-Abeba *~o estas la ĉefurbo de Etiopio: Addisz-Abeba Etiópia fővárosa

Adison/o=*orv* (Thomas) Addison *~a morbo: *orv* Addison-kór

adjekt/o=*nyt* határozó *szin* cirkonstanca komplemento *adverba ~o: határozószavas *v.* valóságos határozó *akuzativa ~o: tárgyi határozó *dativa ~o: részeshatározó *fiksa ~o: állandó határozó, aszemantikus határozó *infinitiva ~o: főnévi igenévi határozó *kondiĉa ~o: feltételhatározó *modala ~o: módozathatározó *nombra ~o: számhatározó *prepozitiva ~o: elöljárós határozószó *rekta infinitiva ~o: közvetlen főnévi igenévi határozó *rezulta ~o: eredményhatározó *separativa ~o: különítő határozó *stata ~o: állapothatározó *statindika ~o: állapotjelölő határozó

adjektiv/o=*nyt* melléknév *szin* a-vorto *demanda ~o: kérdő melléknév *refleksiva poseda ~o: jelzői visszaható névmás *rilata ~o, rilativa ~o: vonatkozó melléknév; **~igi**: *tr nyt* melléknevesít, melléknévvé alakít

adjudik/i=*tr gazd* (kiírás keretében) meghirdet, versenyt ír ki vmire (n) *~i la konstruon de ponto: versenyt ír ki híd építésére *~i la liveron de 200 kamionoj: versenyt ír ki 200 kamion szállítására; **~o**: *gazd* versenykiírás, tender; **~anto**: *gazd* versenykiíró, versenyeztető

adjutant/o=*kat* segédtiszt, hadsegéd, adjutáns *generala ~o: tábornok vezérkari segédtisztje *kampa ~o: szárnysegéd (RU); **ĉef~o**: *kat* főségédtiszt, főhadsegéd, főadjutáns

adjuk/i=*tr gazd* megpályáztat, tendert *v.* pályázatot ír ki vmire (n) *~i la konstruon de ponto: pályázatot ír ki híd építésére *~i publikajn laborojn: közmunka-pályázatot ír ki, közmunkát pályáztat; **~o**: *gazd* versenykiírás, tenderkiírás; **~anto**: *gazd* pályázatkiíró, pályáztató

adjunkt/o=adjunktus, helyettes *~o de urbestro: *pol* alpolgármester *~o de direktoro: aligazgató, helyettes igazgató; **~a**: *mat inf* adjungált *~a funkcio: *mat* adjungált függvény

administr/i=1. *tr* (ügyet) intéz, visz, (vagyont) kezel, adminisztrál *~i bankon: bankot vezet *~i ies aferojn: vki ügyeit intézi *~i posedaĵon: *gazd* birtokot irányít *~i privatan lernejon: *isk* magániskolát vezet *~i societon: társaságot irányít; **2.** *tr* igazgat (hivatalt) *li ~as la eksterajn aferojn de la lando: az ország külügyeit vezeti *v.* irányítja; **~ado**: ügyintézés, ügyvitel, igazgatás, vagyonkezelés, adminisztráció *~ado de havaĵoj: *gazd* vagyonkezelés *civila ~ado: polgári közigazgatás *e-~ado: e-közigazgatás, elektronikus közigazgatás *ekonomia ~ado: *gazd* gazdasági irányítás *milita ~ado: *pol kat* katonai közigazgatás *publika ~ado: közigazgatás *ŝtata ~ado: államigazgatás; **~a**: igazgatási, ügyintézési, közigazgatási, adminisztrációs, adminisztratív *~aj aferoj: igazgatási *v.* adminisztrációs ügyek *~a oficisto: köztisztviselő, közigazgatási *v.* államigazgatási alkalmazott *~a aparato: közigazgatási apparátus *~a divido: közigazgatási felosztás *~a informsistemo: *inf* ügyviteli információs rendszer *~a konsilantaro: igazgatóság, igazgatói testület *~a organo: közigazgatási szerv, államigazgatási szerv, hatóság *~aj taskoj: adminisztratív feladatok *~a unuo: közigazgatási egység *administradaj kostoj: *gazd* igazgatási költségek; **~ejo**: **1.** *ép* igazgatósági épület; **2.** igazgatóság; **~anto, ~isto**: ügyvezető, igazgató, vagyonkezelő, jószágigazgató, vagyongondnok *apostola ~anto: *kr* apostoli kormányzó; **~istaro**: cégvezetés, vállalatvezetés, igazgatóság; **mem~ado**: önigazgatás *laboristara mem~ado: munkás-önigazgatás

administraci/o=1. ➲administrejo; **2**. ➲administristaro; **3.** *pol*

közigazgatás, államigazgatás *~o de fervojoj: *vsút* vasútigazgatás, vasút-igazgatóság *~o de justico: *jog* igazságszolgáltatás, bíráskodás *centra ~o: központi igazgatás *v.* adminisztráció, államigazgatás *urba ~o: városigazgatás; ~**a**: közigazgatási, államigazgatási *~a instanco: közigazgatósági hatóság, közigazgatási szerv *~a ŝtatsekretario: *pol* közigazgatási államtitkár
↺forstadministracio, proviantadministracio
administrator/**o**=➲administranto, administristo
admir/**i**=*tr* csodál, bámul; ~**inda**: csodálatos, bámulatos; ~**o**: csodálat, bámulat; ~**anto**: *fn* csodáló, rajongó, imádó, hódoló
admiral/**o**=*hajó* tengernagy, admirális *szin* ŝiparestro; ~**ejo**: *hajó ép* tengernagyi hivatal épülete, admiralitás épülete *szin* admiralitato 3; **ĉef~o**: *hajó* (vezénylő) tengernagy *v.* admirális; **sub~o**: *hajó* ellentengernagy, másodtengernagy *szin* kontradmiralo; **vic~o**: *hajó* altengernagy, viceadmirális; ~**papilio**: *áll* Atlanta-lepke, admirálislepke (Vanessa atalanta)
admiralitat/**o**=**1.** *hajó* admiralitás, tengernagyi kar; **2.** *hajó* tengernagyi hivatal, admiralitás (intézmény); **3.** *hajó* tengernagyi hivatal épülete *szin* admiralejo; ~**a**: tengernagyi, admiralitási *~a Insularo: *geo* Admiralitás-szigetek
Admiralt/**oj**=*ne* ➲Admiralitata insularo
admitanc/**o**=*vill* komplex vezetőképesség, admittancia, reciprok impedancia
admon/**i**=**1.** *tr* buzdít vmire (al) *~i al diligenteco: szorgalomra int *~i al kvieto: nyugalomra int *~i al ordo: rendre utasít; **2.** *tr* int, megint, dorgál, figyelmeztet (hibára) *~i pro maldiligenteco: lustaságért megró; ~**o**: **1.** buzdítás, intelem *oni pli facile donas ~on, ol monon: *közm* adnak tanácsot, de nem adnak kalácsot; sok a tanácsadó, de nincs kalácsadó *per lerta ~o alfluas la mono *Z*: *közm* kinek van esze, van pénze; **2.** figyelmeztetés (hibára), dorgálás *al malsaĝulo ne helpas ~o, nur bastono *Z*: *közm* kár a bolondra szép szót vesztegetni *lin tuŝas nek ~o, nek ordono *Z*: nem enged a negyvennyolcból; **3.** *sp* intés; **4.** *isk* intő; **de~i**: *tr* lebeszél, óva int *la papo de~as la tieajn fidelulojn de la uzo de perforto: a pápa óva intette az ottani híveket az erőszak alkalmazásától; **Re~o**: *bibl* Második Törvénykönyv (MTörv), Mózes ötödik könyve (5Móz); ~**pafo**: *kat* figyelmeztető lövés
↺moraladmono
adob/**o**=*ép* vályogtégla *szin* sunsekigita briko
adolesk/**i**=*ntr* kamaszodik; ~**o**: kamaszkor, kamaszodás; ~**anto,** ~**ulo**: kamasz; ~**eco,** ~**anteco**: kamaszság
Adolf/**o**=Adolf (utónév)
adolt/**o**=*fn biol* felnőtt, felnőtt egyed *szin* plenkreskulo *filmo por ~oj: felnőtteknek szóló film; ~**a**: **1.** b*iol* ivarérett, fenőtt (egyed); **2.** *jog* nagykorú
Adonaj=*bibl* Adonáj!, Uram! (Isten megszólítása)
adonid/**o**=*növ* hérics (Adonis)
Adonis/**o**=**1.** *mit* Adónisz, Adonis; **2.** Adonisz (utónév); **3.** ~o: szép ifjú, adónisz
adopt/**i**=**1.** *tr jog* örökbe fogad, fiává *v.* lányává fogad *Aŭgusto ~is Tiberion: Augustus fiává fogadta Tiberiust; **2.** *tr* magáévá tesz, elsajátít, felvesz (pl. szokást) *~i decidon: döntést hoz *~i kiel kandidaton: jelöltként elfogad, felvesz a jelölőlistára *~i konduton: viselkedést felvesz *~i kutimon: szokást felvesz *~i metodon: módszert elsajátít *~i opinion: véleményt magáévá tesz *~i rezolucion: határozatot hoz; ~**o**: *jog* örökbefogadás *~aj gepatroj: örökbefogadó szülők *~a lando: befogadó ország; ~**into**: *fn jog* örökbe fogadó; ~**ito**: *fn jog* örökbe fogadott *~ita infano: fogadott gyermek
ador/**i**=**1.** *tr vall* imád, istenként tisztel *~i la oran bovidon: az aranyborjút imádja; **2.** *tr átv* imád vkit, rajongva tisztel *kiu sin mem ~as, nenion valoras *Z*: *közm* öndicséret büdös; **3.** *tr átv* imád, szenvedélyesen szeret vmit, rajong vmiért (n) *~i la poezion: imádja a költészetet *ĉiu abomenaĵo trovas sian ~anton *Z*: *közm* nincs oly rühes disznó, hogy ne akadjon dörgölő fája; ~**o**: **1.** *vall* imádás *la „~o de la Magoj” estas la temo de multaj pentraĵoj: „A napkeleti bölcsek imádása” számos festmény témája; **2.** *átv* imádat, rajongás; ~**ejo**: *vall* kultuszhely, istentiszteleti hely, imádás helye; ~**ema**: *vall* áhítatos; ~**inda**: imádandó, imádnivaló; ~**kliniĝi**: *ntr* hajlong, hódol; ~**sterniĝi**: *ntr* (hódolattal) leborul
adrenalin/**o**=*kém biol átv is* adrenalin *szin* epinefrino *nor-~o: *kém biol* noradrenalin *szin* nor-epinefrino
adres/**o**=**1.** cím, lakcím *esti ĉe la ĝusta ~o: *átv* jó helyen keresgél, jó helyen jár *konstanta loĝ~o: állandó lakcím; **2.** címzés (>posta) *per la ~o de sinjoro Ikso: X úr címén *sub la ~o de sinjorino Ipsilono: Y úrnő lakcímén; **3.** *inf* cím *absoluta ~o: abszolút cím *baza ~o: báziscím *enmeta ~o: betöltési cím *fizika ~o: fizikai cím *intersekva ~o: láncolt cím *numera ~o: numerikus cím *relativa ~o: relatív cím *simbola ~o: szimbolikus cím *virtuala ~o: virtuális cím; ~**i**: **1.** *tr* megcímez (pl. borítékot) *la letero estas ~ita al via frato: a levél bátyádnak van címezve, a bátyádnak szól; **2.** *tr* küld, adreszál, irányít (küldeményt) *li ~is la manuskripton rekte al la presisto: egyenesen a nyomdának küldte a kéziratot; **3.** *tr* intéz (pl. szavait, háláját) *li ~is dankajn vortojn al sia bonfaranto: hálás szavakat intézett jótevőjéhez *~i sian dankon al la koncernato: köszönetét az illetékesnek címezi *la peto estas ~ita al li: a kérés neki van címezve; ~**anto**: feladó, küldő; ~**aro**: címjegyzék, címtár; ~**ato**: címzett; ~**aparato**: *távk* címnyomtató; ~**atribuo**: *inf* címhozzárendelés; ~**buso**: *inf* címsín, címbusz; ~**funkcio**: *inf* címleképzés; ~**libro**: címjegyzék, címtár; ~**metodo**: *inf* címzési technika; ~**parto**: *inf* címmező; ~**rango**: *inf* címzési mód; ~**reĝistro**: *inf* címregiszter; ~**spaco**: *inf* címtartomány, címtér; ~**substituo**: *inf* közvetett címzés; ~**zono**: *inf* címmező; **aparat~o**: *inf* eszközcím
↺IP-adreso, retadreso
Adria Mar/**o**=➲Adriatiko
Adrian/**o**=Adorján (utónév)
Adriatik/**o**=*geo* Adriai-tenger
adsorb/**i**=➲alsorbi
adstring/**i**=*tr orv* összehúz (szövetet); ~**a**: **1.** *orv* adsztringens, összehúzó; **2.** *átv* fanyar *~a gusto: fanyar íz
adukci/**o**=*anat* közelítés, adductio (>ízületi és izommozgás)
aduktor/**o**=*anat* közelítő izom, adductor *szin* adukcia muskolo *haluksa ~o: nagylábujj-közelítő izom, musculus adductor hallucis
adulari/**o**=*ásv* adulár
adult/**i**=**1.** *ntr bibl* paráználkodik, házasságtörést követ el vkivel (kun); **2.** *ntr bibl* tisztátalanná teszi magát (bálványokkal); **3.** *ntr* félrelép, hűtlenkedik, más feleségével *v.* férjével fekszik le (kun); ~**o,** ~**ado**: **1.** *bibl* paráznaság, bujaság, paráználkodás, bujálkodás, házasságtörés, hűtlenkedés; **2.** *jog* házastársi hűtlenség, félrelépés *kapti en ~o: házasságtörésen kap; **3.** *bibl* bálványimádás; ~**igi**: *tr* paráználkodásra, házasságtörésre ösztönöz; ~**ulo**: **1.** *bibl* parázna, házasságtörő *la okulo de ~ulo atendas la krepuskon: a parázna szeme az alkonyatot lesi; **2.** *bibl* bálványimádó; ~**ido**: fattyú; **pri~i**: *tr* megcsal (szexuálisan)
↺sangadulto, viradulto
adulter/**i**=*tr* felvizez (pl. bort), hamisít (idegen anyag hozzáadásával) *~i vinon: bort vizez, bort hamisít
advekci/**o**=*met* vízszintes légáramlás, légmozgás, advekció *vö.* konvekcio
Advent/**o**=*kr* advent, úrjövetel, Krisztus eljövetele; ~**isto**: *kr* adventista *~ista Eklezio: Adventista Egyház; ~**okrono**: *kr* adventi koszorú
adventic/**o**=**1.** *anat* érfal külső rétege, adventita, tunica externa; **2.** *növ* jövevény növény, adventív növény
adventiv/**a**=*növ* járulékos, adventív ➲adventiva burĝono, radiko
adverb/**o**=*nyt* határozószó *szin* e-vorto *demanda ~o: kérdő határozószó *derivita ~o: ragos határozószó, származtatott határozószó *nesimetria ~o: szabálytalan határozószó *primitiva ~o: eredeti határozószó, valóságos határozószó *rilativa ~o: vonatkozó határozószó
↺kvantadverbo, lokadverbo, pronomadverbo, tempadverbo
ad-verb/**o**=➲iterativa verbo
advers/**a**=ellentétes, szembenálló, ellen~ *~a partio: *pol* ellenpárt *~aj opinioj: ellentétes vélemények; ~**ulo**: ellenfél, ellenlábas
advokat/**o**=**1.** *jog* ügyvéd; **2.** *átv* szószóló, ügyvéd *~o de Dio: *kr* Isten ügyvédje (kanonizációs eljárásnál) *~o de l’ diablo: *kr* ördög ügyvédje (kanonizációs eljárásnál), *átv* ördög ügyvédje; ~**aro**: *jog* ügyvédi kar, ügyvédi testület; ~**eco**: *jog* ügyvédi hivatal, foglalkozás; ~**ejo**: *jog* ügyvédi iroda; ~**i**: *ntr* ügyvédként tevékenykedik, ügyvédi munkát végez *~i por bona afero: jó ügyet véd
adz/**o**=ácsbárd, kádárbárd
aed/**o**=**1.** *ir* (ógörög) énekmondó, dalnok, aoidosz; **2.** *áll tud* szúnyog (Aedes) *Egipta ~o: sárgalázszúnyog, sárgalázas szúnyog
aer/**o**=**1.** levegő, lég *altprema ~amaso: *met* nagynyomású légtömeg *el la ~o al la tero: hipp-hopp (váratlanul) *kastel' en ~o – malsato sur tero *Z*: ki levegőben épít, fedél nélkül marad *konstrui kastelojn en ~o *Z*: légvárat épít *preni el la ~o: légből kap; **2.** *fn* szabad, épületen kívüli terület *en la libera ~o: a szabad levegőn; ~**a**: légi, lég~, levegő~ *~a akrobatiko: ➲aerobatiko; ~**i**: *tr* felfúj, felpumpál (pl. tömlőt) *~i ~tubon: légtömlőt felfúj; ~**ujo**: **1.** légtartály, oxigéntartály; **2.** *jm* gumitömlő *~ujo de pneŭo: gumiabroncstömlő; ~**umi**: *tr* szellőztet, kiszellőztet *~umi ĉambron: szobát szellőztet *~umi litaĵon: ágyneműt szellőztet; **el~a**: légi, levegőből való *el~a fotado: légi fotózás *el~a subteno: *kat* légi támogatás; ~**emio**: ➲aerembolo; ~**ogenea**: *orv* levegő által okozott, légúti; **plen~a**: szabadtéri *plen~a prezentado: szabadtéri előadás; **plen~e**: a szabadban, szabadtéren; **sen~a**: levegőtlen *ĉi tie estas sen~e: itt nincs levegő; ~**alarmo**: *kat* légiriadó; ~**amaso**: *met*

légtömeg; ~**armeano**: *kat* légierőhöz tartozó katona, repülős; ~**atako**: *kat* légitámadás; ~**balono**: *rep* (kosaras) léggömb, hőlégballon; ~**bapto**: *rep* légi keresztség; ~**bazo**: *kat* légi bázis; ~**bezona**: ➲aerobia; ~**blovilo**: *tech* légfúvó, ventilátor; ~**blovo**: fuvallat; ~**breĉo**: *tech* légrés; ~**bremso**: *jm* légfék; ~**defenda**: *kat* légvédelmi; ~**defenda bazo**: *kat* légvédelmi bázis; ~**disiĝi**: *ntr* elpárolog, elillan, eltűnik a levegőben; ~**embolo**: *orv* légembólia, aeroembolia, aeraemia *szin* aeremio; ~**fendo**: *vill* légrés; ~**floto**: *rep kat* légiflotta; ~**fluo**: *met* légáramlás, légáramlat; ~**fortoj**: *kat rep* légierő; ~**fotado**: légi fotózás, légi fényképezés *szin* aerofotografio; ~**fotografio**: ➲aerfotado; ~**frapo**: *orv* légnyomás (robbanástól); ~**freŝigilo**: légfrissítő; ~**frotado**: *fiz* légellenállás; ~**glita**: *jm* légpárnás; ~**globeto**: buborék *szin* bobelo; ~**hejtado**: légfűtés; ~**hoso**: légtömlő; ~**izolita**: *tech* légszigetelt; ~**kaperado**: *jog* repülőgép-eltérítés; ~**kavo**: a) *biol* légüreg b) *rep* légzsák; ~**kerna**: *vill* légmagos; ~**kirlo**: *met* légörvény; ~**kolono**: *jm* légkompresszor (gumiabroncs felfújására); ~**kuseno**: *jm* légpárna, légzsák (autóban); ~**lanĉata**: *kat rep* légi indítású; ~**letero**: légipostai levél; ~**linio**: a) *rep* légi útvonal b) *geo* légvonal; ~**malpurigo**: *öko* levegőszennyezés, légszennyezés *szin* aerpoluado; ~**malpuriĝo**: *öko* levegőszennyeződés, légszennyeződés; ~**malsano**: *orv* légi betegség; ~**maso**: *met* légtömeg; ~**matraco**: gumimatrac, felfújható matrac *plenblovi la ~matracon: felfújja a gumimatracot; ~**ministro**: *pol* légügyi *v.* légiközlekedési miniszter; ~**movo**: *met* légmozgás; ~**netolera**: ➲neaerobia, anaerobia; ~**odina**: levegőnél nehezebb (pl. jármű); ~**odinamiko**: *tech* aerodinamika; ~**ofobia**: *pszi* aerofób, levegőiszonyban szenvedő; ~**ofobio**: a) *orv* levegőiszony, légiszony, aerofóbia b) *pszi* repüléstől való beteges félelem; ~**ogena**: *biol* aerogén, gázképző; ~**ondo**: *fiz* léghullám, levegőhullám; ~**opatio**: *orv* aeropátia, aeropathia; ~**oterapio**: *orv* levegőgyógyászat, aeroterápia; ~**pafilo**: légpuska; ~**pirato**: *jog rep* légi kalóz; ~**poluado**: *öko* levegőszennyezés, légszennyezés *szin* aermalpurigo; ~**polucio**: ➲aerpoluado; ~**ponto**: *közl rep* légihíd; ~**portataj trupoj**: *kat rep* légideszant-csapatok; ~**poŝto**: légiposta; ~**poŝtaĵo**: légipostai küldemény; ~**premo**: *fiz* légnyomás; ~**premilo**: *tech* légsűrítő, kompresszor; ~**pumpilo**: *tech* légszivattyú, levegőszivattyú, levegőpumpa; ~**pumpilo**: *csill* Légszivattyú, Antila; ~**rezisto**: *fiz jm* légellenállás; ~**ŝakto**: *ip* szelelőakna, légakna; ~**ŝipo**: *rep* léghajó *szin* aerostato; ~**spaco**: *közl rep* légtér; ~**spirilo**: légzőcső (>búvárszemüveg); ~**ŝtono**: *csill* kőmeteorit, meteorkő, aerolit *szin* aerolito; ~**tavolo**: *fiz met* légréteg; ~**temperaturo**: *met* levegőhőmérséklet; ~**tiro**: léghuzat, levegőhuzat; ~**netolera**: ➲anaerobia; ~**trafika**: *közl rep* légi forgalmi *~trafika regadisto: légi forgalmi irányító; ~**trafiko**: *közl rep* légi forgalom *szin* avitrafiko, flugtrafiko; ~**transporto**: *közl rep* légi szállítás; ~**truo**: **1.** *tech* légnyílás, szellőzőnyílás; **2.** *rep* légtölcsér, légzsák; ~**tubo**: *jm* gumitömlő; ~**umkrado**: szellőzőrács; ~**veturado**: *közl rep* légi közlekedés; ~**veturi**: *ntr rep* repül (légi járművel), légi járművel utazik; ~**veturilo**: *rep* légi jármű; ~**veziketo**: légbuborék, levegőbuborék; ~**viva**: ➲aerobia

↺plenaera, plenaere

aerbatik/o=*rep* légi akrobatika, műrepülés

aerobi/a=*biol* aerob, levegőt *v.* oxigént igénylő *szin* aerbezona, aerviva *~aj bakterioj: *bakt* aerob baktériumok; **mal~a**: ➲anaerobia; **ne~a**: ➲anaerobia

aerobik/o=*sp* aerobik

aerodin/o=*rep* repülőeszköz, repülőszerkezet (léghajó kivételével), aerodin

aerodrom/o=*közl rep* repülőtér

aerofagi/o=*orv* levegőnyelés, aerofágia, aerophagia

aerofor/o=légző-mentőkészülék, aerofor

aeroframm/o=*rep* repülőgépsárkány, repülőgépváz

aerogram/o=1) légipostai levél, aerogram; 2) *met* légállapotgörbe, Refsdal-diagram

aerolit/o=*csill* kőmeteorit, meteorkő, aerolit *szin* aerŝtono

aerolog/o=*met* magaslégkör-kutató, aerológus; ~**io**: *met* magaslégkörtan, aerológia

aerometr/o=*fiz* légsűrűségmérő, aerométer; ~**io**: **1.** *fiz* légsűrűségmérés, aerometria; **2.** *met* aerometria (légköri jelenségek mérése)

aeronaŭt/o=*rep* léghajós, aeronauta; ~**iko**: **1.** *rep* léghajózás; **2.** *rep* léghajózástan, aeronautika

aeroplan/o=*ex rep* aeroplán, repülőgép; **hidro~o**: ➲hidroplano

aerosol/o=*kém* aeroszol *antibiotika ~o: *gysz* antibiotikumos aeroszol *atmosfera ~o: *met* légköri *v.* atmoszférikus aeroszol

aerostat/o=*rep* léghajó, irányítható léggömb *szin* aerŝipo *vö.* balono

aerostatik/o=*fiz* aerosztatika

afabl/a=1. szívélyes, nyájas, kedves, szíves, előzékeny *~a estas gasto, se ne longe li restas *Z*: *közm* akármilyen kedves vendég, három napig untig elég *~a invito: szívélyes *v.* kedves meghívás *~a parolo forigas koleron: *közm* a jó szó ellenséget is kibékít *~a vorto pli atingas ol forto *Z*: *közm* szép szóval többre megy az ember, szép szó vasajtót nyit *apud plena manĝotablo ĉiu estas tre ~a *Z*: *közm* terült asztal mellett mindenki nyájas *estu ~a: légy oly kedves *kiu agas ~e, vivas agrable *Z*: *közm* szép szó ellenséget is megbékéltet *por ~a informo: szíves tájékoztatásul; **2.** *inf* felhasználóbarát *~a programo: felhasználóbarát program; ~**aĵo**: szívesség *faru al mi ~aĵon: tégy meg nekem egy szívességet; ~**eco**: kedvesség, nyájasság, szívélyesség (tulajdonság) *dankon por via ~eco: köszönöm a kedvességed *havu la ~econ: légy oly kedves; **mal~a**: rideg, mogorva, elutasító, hideg; **medi~a**: ➲mediindulga; **uzul~a**: *inf* felhasználóbarát, user-friendly

afanipter/oj=*áll* bolhák (Aphaniptera)

afar/o=*fn* afar; ~**a**: *mn nyt* afar (aa)

Afar/o[2]=*geo* Afar (mélyföld)

afazi/o=*orv pszi* beszédképtelenség, afázia, aphasia

afekci/i=1. *tr fil* érint, hatást gyakorol (lelkiállapotra); **2.** *tr pszi* érzékenyen érint, (érzelmileg) mélyen hat vkire (n); **3.** *tr orv* kórosan elváltoztat, károsít, megtámad, afficiál; ~**o**: **1.** *fil* hatás, benyomás, affektus; **2.** *pszi* érzelmi hatás, indulat; **3.** *orv* bántalom, betegség; ~**a**: affektív, érzelmi

afekt/i=1. *tr pej* affektál, tettet, megjátszik vmit, úgy tesz, mintha *~i gravan mienon: fontoskodó képet vág *~i modestecon: megjátssza a szerényet, álszerénykedik *~i naivulon: adja az ártatlant *~i piecon: adja az ájtatosat, ájtatoskodik; **2.** *ntr pej* szenveleg, finomkodik, kényeskedik, pózol, teszi magát *~i scii pri nenio: úgy tesz, mintha semmiről sem tudna; ~**o,** ~**ado**: *pej* kényeskedés, finomkodás, affektálás; ~**ema**: *pej* kényeskedő, finomkodó, mesterkélt, affektáló; **sen~a**: mesterkéletlen, keresetlen, természetes

↺piafekta, sanktafekta

afeli/o=*csill* naptávol, afélium

afer/o=1. dolog *szin* aĵo *dum mia vojaĝo mi vidis interesajn ~ojn: utazásom során érdekes dolgokat láttam *pri strangaj ~oj li parolis: furcsa dolgokról beszélt; **2.** ügy, dolog, eset, tárgy (ami foglalkoztat) *al la ~o!: dologra!, munkára!, a tárgyra! *aranĝi sian ~on: elintézi a dolgát *la ~o ne urĝas *Z*: az ügy nem sürgős *la ~o iras glate: sima az ügy *mi ne havas ~on kun vi: veled nincs dolgom, veled nincs mit tárgyalnom *ni transiru al la ~o: térjünk a tárgyra *tio estas alia ~o: az más dolog *tio estas lia ~o: ez az ő dolga; **3.** ügy (köz- és magánügy) *~oj atendaj kaj solvendaj: ügyes-bajos dolgok *eksteraj ~oj, eksterlandaj ~oj: *pol* külügyek *havi ~on kun li: dolga van vele *havi nenian ~on kun tio: semmi köze hozzá *liaj ~oj bone marŝas: jól mennek a dolgai *publika ~oj: közügyek *ŝtataj ~oj: *pol* államügyek *tio estas via privata ~o: ez a te magánügyed *zorgu pri viaj propraj ~oj: törődj a magad dolgával; **4.** *jog* eset, ügy *juĝa ~o: jogeset *lia ~o baldaŭ venos antaŭ tribunalon: az ügye hamarosan a bíróság elé kerül; **5.** *gazd* ügy, ügylet, üzlet *ludo aparte kaj ~o aparte *Z*: az üzlet az üzlet *sen ordo en ~o ne ekzistas prospero *Z*: *közm* rend a lelke mindennek *tago festa, for ~oj *Z*: az ünnep a pihenésé; **6.** *eo* ügy, mozgalom *rapide kreskas la ~o: jól halad az ügyünk; ~**isto**: **1.** *gazd* üzletember; **2.** *gazd* gazdatiszt, intéző, vagyonkezelő; **sen~a**: dologtalan, tétlen; ~**direktoro**: ügyvezető igazgató; ~**gvida**: *mn* ügyvezető, ügyvivő; ~**gvidanto**: *fn* ügyvezető, ügyvivő; ~**kapablo**: *jog* ügyképesség; ~**kerna**: a dolog lényegét érintő; ~**ŝarĝito**: *pol* ügyvivő (követségen) *~ŝarĝito laŭ kariero: állandó ügyvivő *dumtempa ~ŝarĝito: *gazd* ideiglenes ügyvivő *gazetara ~ŝarĝito: sajtófelelős; ~**vojaĝo**: *gazd* üzleti *v.* szolgálati út, üzleti utazás

aferez/o=*nyt* szóelőcsonkulás, aferézis

afgan/o=*fn* afgán; ~**a**: *mn* afgán; **(A)~ujo, (A)~io**: *geo pol* Afganisztán (AF); ~**hundo**: *áll* afgán agár *szin* afgana levrelo

afid/o=*áll* levéltetű (Aphis) *szin* plantlaŭso

afidavit/o=*gazd* kezeslevél, hivatalos nyilatkozat, affidavit (eskü alatt tett írásos nyilatkozat)

afiks/o=*nyt* képző, szóképző, toldalék, affixum *szin* derivilo *vö.* afikso, infikso, sufikso *substantiva ~o: főnévképző; ~**oido**: *nyt eo* képzőszerű szó, affixoid; **antaŭ~o**: *nyt* előképző, prefixum *szin* prefikso; **post~o**: *nyt* utóképző, suffixum *szin* sufikso

afin/a=1. *ált* affin, hasonelvű, rokonlelkű, közelálló, vonzódó; **2.** *biol* affin, rokon, hasonló; **3.** *kém* affin, vegyrokon; **4.** *mat* affin; afini: *ntr* affin, hasonelvű, közelálló, vegyrokon vmivel (al); afineco: **1.** *ált* affinitás, vonzalom, rokonlelkűség *La elektaj afinecoj: Vonzások és választások (Goethe regénye); **2.** *biol* affinitás, hasonlóság, rokonság; **3.** *mat* affinitás; **4.** *kém* affinitás, vegyrokonság *szin* kombiniĝemo

afinaci/i=*tr koh* finomít, tisztít, színít; ~**o**: *koh* finomítás (nyersvasat

acéllá)
afis/o=➲afido
afiŝ/o=1. plakát, falragasz, hirdetmény *balota afiŝo: *pol* hirdetési plakát *teatra afiŝo: színházi plakát; **2.** *inf* üzenet; afiŝi: **1.** *tr* (plakáton) hirdet, kiplakátol *tion li ne afiŝos: ezt nem teszi ki az ablakba; **2.** *tr inf* üzenetben megír (listára) *afiŝi en la reto: kitesz a hálóra *afiŝi en retlisto: levelezőlistára ír; afiŝejo: *inf* hirdetőtábla-rendszer, BSS; afiŝisto, afiŝgluisto: plakátragasztó *disafiŝado: *inf* keresztpostázás, keresztbeküldés, crossposting; afiŝagentejo: hirdetési iroda; afiŝhomo: plakátember; afiŝkolono: hirdetőoszlop; afiŝtabulo: hirdetőtábla, faliújság *szin* avizotabulo
↺avizafiŝo, persekutafiŝo, reklamafiŝo
aflikt/i=*tr* elkeserít, elszomorít, letör, (érzelmileg) bánt; ~**o**: bánat, szomorúság, letörtség; ~**iĝi**: *ntr* elszomorodik, elkeseredik, bánkódik
afoni/o=*orv* hangvesztés, hangtalanság, afónia
aforism/o=*ir* aforizma
afrank/i=*tr* bérmentesít, felbélyegez (küldeményt); ~**o**: **1.** bérmentesítés, felbélyegzés; **2.** portóköltség; ~**ite**: bérmentesítve
Afrik/o=*geo* Afrika; ~**a**: afrikai *Organizo por ~a Unuiĝo: Afrikai Egységszervezet, AESZ; ~**ano**: *fn* afrikai; ~**isto**: afrikanista, afrikakutató; ~**istiko**: *tud* afrikanisztika, afrikatudomány; **Centr-~o**: **1.** *geo* Közép-Afrika; **2.** *geo pol* Közép-afrikai Köztársaság (RCA); **Sud-~o**: **1.** *geo* Dél-Afrika; **2.** *geo pol* Dél-Afrikai Köztársaság (ZA)
afrikans/o=*nyt* afrikaans (af)
afrikat/o=*nyt* zár-rés hang, affrikáta *szin* eksplode frota konsonanto
afrobit/o=*zene* afrobeat
Afrodit/o=*mit* Aphrodité
afrodit/o²=*áll* tengeri hernyó (Aphrodite)
afrodizi/o=*pszi* nemi inger, szerelmi gyönyör, afrodízia; ~**iga**: *pszi* nemi vágyat növelő, nemi örömszerző; ~**igaĵo**: *gysz* afrodiziákum, nemi vágyat növelő szer; **mal~o**: *pszi* nemi inger hiánya, anafrodízia
aft/o=1. *orv* szájfekély, afta, aphtha; **2.** *áll orv* száj- és körömfájás, aphthosa epizootica *szin* afta febro, buŝhufa malsano; ~**ozo**: *orv* aphthosis
afust/o=*kat* ágyútalp, lövegtalp, lafetta; ~**ovosto**: *kat* lövegtalpsarkantyú
aga/o=*tört* aga
agac/o=kellemetlen, idegesítő érzés, idegesség, bosszúság; ~**i**: **1.** *tr* elvásít (fogat) *Dio manĝon donacis, sed la dentoj ~as *Z*: *közm* veszteség nélkül nem esik nyereség *la patroj manĝis nematurajn vinberojn, kaj la dentoj de la filoj ~iĝis: *bibl* az apák ettek egrest, és a fiak foga vásott el tőle; apánk evett almát, a mi fogunk vásik; **2.** *tr* idegeit, idegesít, bosszant, ingerel *~i liajn nervojn: borzolja az idegeit, az idegeire megy
agam/o=*áll* agáma (Agama)
Agamemnon/o=*mit* Agamemnón
agami/a=1. *biol* ivartalanul szaporodó; **2.** *biol* aszexuális, ivartalan
agami/o=*áll* agámi, agámi daru (Psophia crepitans)
agap/o=*kr* szeretetlakoma, agapé
agapant/o=*növ* szerelemvirág (Agapanthus)
agar/o=➲agaragaro
agaragar/o=*kém* agar-agar (kocsonyásító anyag) *szin* gelozo
agarik/o=*növ* csiperkegomba, csirkegomba, tyúkgomba (Agaricus) *duspora ~o: kétspórás csiperke, termesztett csiperke, sampinyon *szin* ĉampinjono
agat/o=*ásv* achát
Agat/o²=Agáta, Ágota
agatid/o=*növ* dammarafenyő (Agathis)
agav/o=*növ* agáve, agavé (Agave); ~**brando**: *gaszt* tequila, agávepálinka *szin* tekilo; ~**nektaro**: agávenektár; ~**vino**: *gaszt* agávebor *szin* pulko
agend/o=előjegyzési naptár *v.* napló, határidőnapló
agent/o=1. *fn* megbízott, ügynök; **2.** *gazd* ügynök, kereskedelmi képviselő, üzletkötő, ágens *administra ~o: köztisztviselő, közigazgatási *v.* államigazgatási alkalmazott *diplomatia ~o: *pol* diplomáciai képviselő, diplomáciai ügyvivő *sekreta ~o: titkos ügynök; **3.** *nyt* ágens, cselekvő; **4.** *kém* hatóanyag, agens; ~**ejo**: ügynökség *Eŭropa Reserĉa kaj Kunordiga ~ejo: *gazd pol* Európai Kutatás Koordináló Szervezet, Eureka *Internacia Atom-Energia ~ejo: Nemzetközi Atomenergia Ügynökség *teatra ~ejo: *műv* színházi jegyiroda
↺afiŝagentejo, asekuragento, doganagento, edziĝagento, filmagentejo, informagentejo, kaŝagento, koncertagentejo, libroagento, novaĵagentejo, patentagento, reklamagento, spacagentejo, svatagentejo, telegrafagentejo, vojaĝagentejo
agentur/o=*gazd jog* (kereskedelmi) képviseleti jog
agregat/o=*növ* bojtocska, agregátum (Agretatum)
ag/i=1. *ntr* tesz, cselekszik *~i diskrecie: belátása szerint cselekszik *~u, sed saĝu: eszeden jár; **2.** *ntr* bánik vkivel (kun, kontraŭ) *li ~is aĉe kontraŭ mi: csúnyán bánt velem; **3.** *tr fiz kém* hat vmire (sur ion) *malsekeco ~as okside sur feron: a nedvesség oxidálóan hat a vasra; ~**o**: **1.** tett, cselekedet, akció *~o: ➲Agoj de la Apostoloj *~oj de la apostoloj: *bibl* Az apostolok cselekedetei (ApCsel) *koniĝas birdo laŭ flugo kaj homo laŭ ~o *Z*: *közm* madarat tolláról, embert szaváról *post ĉiu ~o venas la tempo de pago *Z*: a véteknek büntetés a zsoldja *vortojn ŝparu, ~ojn faru *Z*: ne csak a szád járjon; **2.** hatás *verbo de ~o: *nyt* cselekvést jelentő ige; **3.** *fiz kém* hatás *~o trans distanco: *fiz* távolhatás *~okvanto: *fiz* hatáskvantum, Planck-állandó; ~**a**: **1.** cselekvéssel kapcsolatos, akció~ *~a substantivo: cselekvést jelentő főnév *szin* agsubstantivo; **2.** *fiz* hatásos, hasznos, effektív *~a kurento: *vill* hatásos *v.* hasznos áram, wattos áram *~a povumo: *vill* hatásos *v.* wattos teljesítmény, effektív teljesítmény; ~**ado**: **1.** tevékenység, cselekvés *~ado kaj farado: tevés-vevés *havi plenan liberecon de ~ado: teljes cselekvési szabadsággal rendelkezik *socia ~ado: szociális tevékenység; **2.** *ir* cselekmény *la loko de ~ado: a cselekmény helyszíne *la ~ado de la romano: a regény cselekménye; ~**anto**: **1.** *fn* cselekvő, szereplő *politika ~anto: a politikai élet szereplője, aktív politikus *publika ~anto: közszereplő; **2.** *kém biol* hatóanyag, szer, hatótényező, ágens *szin* efikanto, efiksubstanco, enzo *stresa ~anto: *pszi* stresszor; ~**ema**: tevékeny, cselekvő, agilis; ~**emo**: tettvágy, agilitás, aktivitás; ~**ulo**: a tettek embere; **ek~i**: *ntr* nekilát, cselekedni kezd; **fi~a**: *mn* gonosztevő; **fi~ema**: gonosz természetű; **fi~o**: gonosztett; **fi~ulo**: *fn* gonosztevő; **inter~i**: *ntr* kölcsönösen hat, egymásra hat; **inter~o**: kölcsönhatás, egymásra hatás, interakció; **inter~a**: interaktív, kölcsönösen ható, egymásra ható *inter~a ekrano: *inf* interaktív képernyő *inter~a televidilo: *távk* interaktív televízió; **kontraŭ~i**: *tr* vmi ellen (n) hat, vki ellen (n) tesz, vki *v.* vmi ellen (n) harcol *kontraŭ~aj fortoj: ellenható erők; **kontraŭ~o**: ellenakció, ellenhatás; **kun~i**: **1.** *ntr* együttműködik, kooperál; **2.** *ntr fiz* egy irányba hat; **kun~a, kun~anta**: együttműködő, kooperáló; **mal~ema**: tunya, henye, passzív; **malbon~i**: *ntr* gonoszkodik, rosszat tesz; **malbon~o**: gonosztett, gaztett; **mis~o**: ballépés, baklövés, melléfogás, gikszer; **ne~a**: **1.** inaktív, tétlen; **2.** *fiz* meddő, haszontalan, inaktív *ne~a kurento, senvata kurento: *vill* meddő áram *ne~a povumo, senvata povumo: *vill* meddő teljesítmény, watt nélküli teljesítmény; **ne~ema**: tunya, rest; **sen~ado, sen~eco**: tétlenség; **re~i**: **1.** *ntr* reagál, válaszol vmire (sur ion); **2.** *ntr fiz* visszahat vmire (al); **2.** *ntr kém* reagál, reakcióba lép *szin* reakcii; **re~o**: **1.** válasz (hatásra), reagálás, reakció *kontraŭa re~o: ellentétes reakció; **2.** *kém* reakció, kémhatás; **3.** *fiz* ellenhatás, visszahatás; **re~anto**: *kém* reagens, kémszer *szin* reakcianto; **retro~i**: *ntr* ellentétesen hat, ellenhat, visszahat *szin* retroefiki 1; **retro~o**: *fiz* ellenhatás, ellentétes hatás, visszahatás *szin* retroefiko; **retro~a**: ellenható, visszaható, retroaktív; **sen~ado**: tétlenség; **superre~i**: *ntr* túlreagál vmit (je); ~**oarto**: *műv* akcióművészet; ~**adetapo**: cselekvési szakasz, akciószakasz; ~**adgrupo**: akciócsoport; ~**adkampo,** ~**adtereno**: tevékenységi kör, tevékenységi terület; ~**adplano**: akcióterv, cselekvési terv; ~**adprogramo**: akcióprogram, cselekvési program; ~**adraporto**: beszámoló jelentés; ~**libereco**: cselekvési szabadság; ~**maniero**: cselekvésmód; ~**ofaktoro**: *fiz* hatékonysági tényező; ~**ofilmo**: *film* akciófilm; ~**okapabla**: cselekvőképes; ~**okapablo,** ~**opovo**: cselekvőképesség *jura ~opovo: *jog* jogi cselekvőképesség; ~**opreta**: cselekvőkész, tettre kész, akciókész *~opreta korpuso: *kat* azonnal bevethető hadtest; ~**opunkto**: *fiz* támadáspont, hatáspont; ~**osemajno**: *eo* akcióhét; ~**ospaco**: mozgástér; ~**ospeco**: *nyt* igeaspektus, igeszemlélet; ~**otago**: *eo* akciónap; ~**potencialo**: *biol* akciós potenciál; ~**substantivo**: *nyt* cselekvést jelentő főnév; ~**verbo**: *nyt* cselekvést kifejező ige
↺juĝagado
agit/i=1. *tr pol* agitál, izgat, mozgósít, ágál, korteskedik *~i la popolon kontraŭ la reĝo: a király ellen izgatja a népet; **2.** *tr* (érzelmileg) felkavar, megmozgat, feldúl, izgalomba hoz; **3.** *tr kém* felkavar, megkever; ~**ado**: *pol* agitáció, mozgósítás, korteskedés; ~**anto**: *pol* agitáló, mozgósító, korteskedő; ~**iĝi**: *ntr* izgalomba jön, nyugtalankodik; ~**iĝo**: *pszi* izgatottság, nyugtalanság, izgalmi állapot; ~**ilo**: *kém* keverőpálca, üvegpálca *magneta ~ilo: *kém* mágneses keverő; ~**isto**: *pol* agitátor, kortes; ~**folio**: *pol* röpcédula; ~**vorto**: *pol* jelszó
agl/o=1. *áll* sas, sasmadár (Aquila) *fiŝ~o: ➲pandiono *blankvosta mar~o: rétisas, tavi sas, réti bese, bárányas (Haliaeetus albicilla) *imperia ~o: parlagi sas (A. heliaca) *mar~o: ➲haliaeto *reĝa ~o: szirtisas (A. chrysaetos) *serpent~o: ➲cirkaeto; **2.** *tört* tábori sas (római hadijelvény); **3.** *cím* sasalak; **4.** *átv* lángelme, sas *li ne estas ~o: *pej* nem nagy lumen; ~**ido**: *áll* sasfiók; ~**o**: *csill* Sas, Aquila; ~**okula**:

sasszemű; ~**onaza**: sasorrú; ~**onesto**: *átv is* sasfészek
Aglaj/**o**=**1.** *mit* Aglaia; **2.** Aglaja (utónév)
aglikon/**o**=*kém* aglikon
aglomer/**i**=*tr ip* összetömörít, összeprésel, agglomerál; ~**aĵo**: *ásv ip* agglomerátum; ~**panelo,** ~**plato**: *ip* farostlemez, faforgácslap, préslemez *szin* lignerplato
aglutin/**i**=**1.** *tr biol* agglutinál, összeragaszt; **2.** *tr nyt* agglutinál, „ragaszt"; aglutina: *nyt* agglutináló *vö.* aglutina lingvo; aglutinado: **1.** *biol* agglutináció, összecsapódás; **2.** *nyt* agglutinálás; aglutinino: *biol* agglutinin
agnat/**o**=*jog* apaági rokon, férfiági leszármazott, agnatus; ~**eco**: *jog* apaági rokonság, atyafiság, agnatio
Agnes/**o**=Ágnes
Agni/**o**=*vall* Agni (tűzisten)
agnosk/**i**=*tr* elismer *szin* rekoni 2 *~i lian rajton je sindefendo: *jog* elismeri az önvédelemhez való jogát *~i rekordon: *sp* rekordot elismer; ~**o**: elismerés
agnostik/**a**=*mn fil* agnosztikus; ~**ismo**: *fil* agnoszticizmus; ~**ulo**: *fn fil* agnosztikus
agnozi/**o**=*orv* agnózia, agnosia (felismerés zavara) *tuŝa ~o: taktilis agnózia *vida ~o: vizuális agnózia
agoni/**i**=**1.** *ntr orv* haldoklik, agonizál *szin* mortadi; **2.** *ntr átv* a végét járja; ~**o**: *orv* haldoklás, haláltusa, agónia
agor/**o**=*tört* agora (piactér, vásártér, népgyűlések helye); ~**afobio**: *pszi* tériszony, agorafóbia
agord/**i**=**1.** *tr zene* hangol, felhangol, összehangol *~i pianon: zongorát hangol; **2.** *tr tech* beállít, beszabályoz *~i maŝinon: gépet beállít, beszabályoz *~i radioricevilon: rádiót behangol, beállít *dis~ita: *vill* széthangolt *fajn~ita: *eltr tech* finoman hangolt, finomhangolású; **3.** *tr átv* hangol, összehangol, összhangba hoz *~i kontraŭ iu: vki ellen hangol; **4.** *tr inf* beállít, konfigurál *~i programon: programot beállít; ~**o**: **1.** *zene* hangolás *ĝusta ~o: tiszta hangolás; **2.** *tech* beállítás, behangolás *akuta, fajna ~o: *eltr tech* finomhangolás, finombeállítás *unuturnila ~o: *eltr* egygombhangolás; **3.** *átv* hangulat, hangoltság, kedélyállapot; **4.** *ir* kancsalrím, groteszk asszonánc; ~**iĝi**: **1.** *ntr* összehangolódik, ráhangolódik; **2.** *ntr* összhangban van; **3.** *ntr tech* beáll (vmilyen értékre); ~**aĵo**: *inf* beállítás, setup, beállított értékek; ~**aro**: *inf* profil; ~**iĝo**: hangoltság, összhang; ~**ilo**: **1.** *zene* zongorahangoló kulcs; **2.** *zene ne* hangvilla ➲tonforko; **3.** *inf* configurator, konfiguráló program; ~**isto**: *zene* hangoló *pian~isto: zongorahangoló; **al~i**: *tr* hozzáigazít, hozzáhangol; **mis~i**: **1.** *tr zene* félrehangol, rosszul hangol; **2.** *tr tech* elállít, elhangol, rosszul állít be; **3.** *tr* lehangol, kedvét szegi *szin* mishumorigi, malbonhumorigi; **mis~a**: kedvetlen, lehangolt; ~**forko**: *zene* hangvilla; ~**kejlo**: *zene* hangolókulcs (pl. hegedűn); ~**kojno**: *zene* hangolóék; ~**oplato**: *fn tech* hangolópanel (pl. rádión); ~**stifto**: *zene* hangolószög; ~**tabulo**: *zene* hangolótőke; ~**tubo**: *zene* hangolócső; ~**ŝraŭbo**: a) *zene* hangolócsavar b) *tech* beállítócsavar
agr/**o**=*agr* szántóföld, megművelt föld; ~**a**: *agr növ* szántóföldi; ~**aro**: *agr* művelt földterületek, szántóföldi állomány; ~**ara**: *agr* agrár~, földművelési, földművelő; ~**arulo**: földműves; **grand~arulo**: *agr* nagybirtokos; ~**arlaboristo**: *agr* földmunkás; ~**arprodukto**: *agr* termény, mezőgazdasági termék; ~**odivido**: *agr pol* földosztás; ~**ogeologio**: *agr geo* talajtan, mezőgazdasági földtan, agrogeológia; ~**oglifo,** ~**ogramo**: gabonakör *szin* rikolta cirklo; ~**oindustrio**: *agr ip* mezőgazdasági ipar; ~**oinĝeniero**: *agr* agrármérnök; ~**okulturo**: *agr* földművelés; ~**okulturisto**: *agr* földműves, (földművelő) gazda; ~**ometeologo**: *agr met* agrármeteorológus; ~**ometeologio**: *agr met* agrármeteorológia; ~**oteknik**o: *agr tech* agrártechnika, mezőgazdasági technika; ~**oturismo**: falusi turizmus
agrabl/**a**=kellemes *~a estas gasto, se ne longe li restas *Z*: *közm* akármilyen kedves vendég, három napig untig elég *ĉie ~e, hejme plej afable: *közm* mindenhol jó, de legjobb otthon *pli bona estas vorto afabla, ol kuko ~a *Z*: *közm* néha a vásáron jobb a szép szó, mint a pénz; ~**aĵo**: kellemes dolog *utiligi ~aĵon: összeköti a kellemeset a hasznossal; ~**eco**: kellem, kellemesség; ~**igi**: *tr* kellemessé tesz; **mal~a**: kellemetlen; **mal~aĵo**: kellemetlenség, kellemetlen dolog *doni mal~aĵon: kellemetlenséget okoz; ~**odora**: kellemes illatú
agraf/**i**=*tr* összekapcsol, (kapoccsal) bekapcsol, összefűz (pl. lapokat); ~**o**: **1.** kapocs, ruhakapocs, boglár *~o de koliero: nyaklánckapocs *kroĉilo de ~o: kankapocs; **2.** *knyv* könyvkapocs, könyvtáblakapocs; **3.** iratkapocs, tűzőkapocs; **4.** *gysz* sebészeti kapocs *vund~o: sebkapocs; **5.** *nyt* vietnami hangsúlyékezet; ~**i**: *tr* összekapcsol *~i la kolieron: bekapcsolja a nyakláncot *~i la mamzonon: bekapcsolja a melltartót; ~**ilo**: tűzőgép *bindista ~ilo: *knyv* könyvtűző gép; ~**ingo**: kapocsszem, nőstény kapocs; **mal~i**: *tr* szétkapcsol (pl. ruhakapcsot, könyvkapcsot), kinyit (pl. csíptetőt) *mal~i sian jupon: kikapcsolja a szoknyáját; ~**hoketo**: kankapocs
agrafi/**o**=*orv pszi* írásképtelenség, agráfia
agreg/**i**=*tr fiz ip* tömörít, összeprésel, aggregál; ~**aĵo**: **1.** *fiz ip* aggregátum, tömörítvény; **2.** *ásv* ásványösszenövés, konkréció *szin* agregato
agregaci/**o**=**1.** *isk* tanári szakvizsga, agrégation (FR); **2.** *isk* „agrégé" tanári fokozat; ~**ulo**: *isk* okleveles középiskolai tanár (FR)
agregat/**o**=➲agregajo
agres/**i**=*tr* (agresszíven) megtámad, rátámad vkire (n), erőszakoskodik vkivel (n); ~**a**: támadó, agresszív jellegű, agresszió~; ~**o**: agresszió; de-ekstera ~o: külső agresszió; ~**ema**: agresszív hajlamú *szin* agresiva; ~**emo**: agresszivitás, agresszív hajlam; ~**anto**: agresszor; ~**iva**: ➲agresema
Agrigent/**o**=*tört geo* Agrigentum *vö.* Agriĝento
Agriĝent/**o**=*geo* Agrigento
Agrikol/**o**=*tört* Agricola (római férfinév)
agrikultur/**o**=*agr gazd* mezőgazdaság *vö.* agrokulturo; ~**isto**: gazda, mezőgazda, gazdálkodó
agrimoni/**o**=*növ* párlófű (Agrimonia)
Agrip/**o**=*tört* Agrippa (római férfinév); ~**ino**: *tört* Agrippina (női név)
agronom/**o**=*agr* mezőgazdász, agronómus; ~**io**: *agr* mezőgazdaságtan, agronómia *inĝeniero de ~io: agrármérnök; ~**ia**: *agr* mezőgazdasági, agronómiai, agrár~ *~ia eksperimentostacio: *tud* mezőgazdasági kutatóállomás *studi ĉe ~ia universitato: mezőgazdasági egyetemen tanul
agropir/**o**=**1.** *növ* búzafű (Agropyron) *herbeja ~o: *növ* közönséges tarackbúza, tarack (A. repens); **2.** *ex* tarackbúza, hajperje (➲elitrigio)
agrostem/**o**=*növ* konkoly (Agrostemma) *greneja ~o: *növ* vetési konkoly (A. githago) *disigi la ~on disde la tritiko: elválasztja a konkolyt a búzától
agrostid/**o**=*növ* tippan (Agrostis) *duna kalam~o: siska, siska nádtippan, siskanád, nádperje (Calamagrostis epigejos) *szin* duna tufokano
aguti/**o**=*áll* aranynyúl, arany aguti (Dasyprocta agouti)
agvara/**o**=*áll* sörényes farkas (Chrysocyon brachyurus)
aĝ/**o**=**1.** életkor *~o maljuna ne estas oportuna *Z*: *közm* nem jó megöregedni *~o tro matura ne estas plezura *Z*: *közm* kellemetlen vendég a vénség *havi la ~on de 25 jaroj: 25 éves *en lia ~o de 90 jaroj: 90 éves korában *kia estas via ~o?: milyen korú vagy? *kian ~on vi havas?: mennyi idős vagy? *kriza ~o: *orv* változókor *progresinta ~o: előrehaladott kor *virino de meza ~o: középkorú nő; **2.** *geo* korszak (földtörténeti egység); ~**a**: idős, vmennyi éves *~e pli, ~e plej ranga: rangidős *esti 5 jarojn ~a: *ige* ötéves *mi estas pli ~a ol vi: idősebb vagyok nálad; ~**i**: *tr* vhány éves *nun li ~as 40 jarojn: most 40 éves, *~ulo de kvindek jaroj: ötvenéves ember; ~**difino**: kormeghatározás *karbondata ~difino: radiokarbon-kormeghatározás, szénizotópos kormeghatározás; ~**kaduka**: elaggott, aggastyán; ~**okategorio**: korcsoport; ~**opensio**: öregségi nyugdíj; ~**piramido**: korpiramis, életkorpiramis; ~**velka**: hajlott korú; **grand~a**: koros, magas korú, agg, vén; **grand~ulo**: aggastyán, vénember; **laŭ~a**: **1.** kor szerinti; **2.** korcsoportos; **mez~a**: középkorú; **neplen~a**: *jog* kiskorú; **neplen~eco**: *jog* kiskorúság *szin* minoritato 2; **plej~ulo**: **1.** *bibl fn* vén; **2.** doyen, korelnök; **plen~o**: felnőttkor; **plen~a**: *jog* nagykorú; **plen~eco**: *jog* nagykorúság *szin* majoritato 2; **plen~igi**: *tr jog* nagykorúsít; **plen~iĝi**: *ntr jog* nagykorúvá válik; **pli~iĝi**: *ntr* idősödik, korosodik; **pli~ulo**: **1.** *bibl* vén *pli~uloj kaj skribistoj: vének és írástudók; **2.** szépkorú, idősebb, korosabb személy; **sam~a**: egykorú, egyidős *la edzo estas sam~a kun sia edzino: a férj egyidős a feleségével; **sen~a**: kortalan; **tria~a**: harmadkorú; ~**olimo**: korhatár; ~**oprezidanto**: korelnök
↺profundaĝa, tempaĝo
aĝar/**o**=*fn* adzsar; **(A)~ujo, (A)~io**: *geo pol* Adzsária (GE)
aĝi/**o**=*gazd* árfolyam-különbözet, ázsió
aĝiot/**i**=*ntr* üzérkedik, spekulál (tőzsdén); ~**ado**: *gazd* tőzsdei spekuláció, árfolyam-spekuláció
aha!=*isz* aha! (hirtelen észrevevés, felismerés) *aha, vi estas do, kiun ni atendis!: aha, hát te vagy az, akit vártunk!
Ahasver/**o**=*mit* Ahasvér (bolygó zsidó)
ahism/**o**=*bud* ahinszá, nemártás (erőszakmentesség); ahinsano: *vall* ahinszákövető, ahinszávalló
Ahmed/**o**=Ahmed (utónév)
Ahriman/**o**=*vall* Arimán (a gonoszság megtestesítője)
Ahura Mazda/**o**=*vall* Ahura Mazda, Ormuzd, Bölcs Úr, Bölcsesség Ura (>zoroasztrianizmus)
aĥ!=*isz* ó!, ah! (erős meglepetés, sajnálat) *aĥ! ĉu mi paŝis sur vian piedon?: ó, a lábára léptem?; aĥi: *ntr* nyög, sóhajtozik *aĥi kaj aji: *ntr*

óbégat, sápítozik
Aĥab/**o**=*bibl* Aháb, Acháb
Aĥaj/**o**=*tört geo* Akhaia; ~**a**: *mn tört* akháj; ~**ano**: *fn tört* akháj, akhaiai
Aĥaŝveroŝ/**o**=*bibl* Ahasvérós, Ahasvérus *vö.* Kserkso
Aĥemen/**o**=*tört* Achemen; ~**idoj**: *tört* Achemenidák
Aĥen/**o**=*geo* Aachen
Aĥeron/**o**=*mit* Akherón, Acheron
Aĥil/**o**=**1.** *mit* Akhilleusz, Achilles; **2.** Elek (utónév)
Aĥitofel/**o**=*bibl* Akhitófel, Ahitófel
aidos/**o**=*orv* AIDS; ~**ulo**: *orv* AIDS-es, AIDS-beteg
aikid/**o**=➲ajkido
ajkid/**o**=*sp* aikido
Aiks/**o**=*geo* Aix; ~**o-Banurbo**: *geo* Aix-les-Bains; ~**o-Provenca**: *geo* Aix-en-Provence
ailant/**o**=*növ* bálványfa (Ailanthus)
ain/**o**=➲ajnuo
air/**o**=*növ* lengefű (Aira)
aizo/**o**=*növ* kristályvirág (Aizoon)
aj!=*isz* jaj! (éles fájdalom); aji: *ntr* jajdul; ajadi: *ntr* jajgat
Ajaks/**o**=*mit* Aiasz, Ajax
ajapan/**o**=*növ* ayapana (Ayapana)
ajatol/**o**=*iszl* ajatollah
ajgen/**o**=*mat* sajátérték, karakterisztikus érték; ~**spaco**: *mat* sajáttér; ~**subspaco**: *mat* sajátaltér; ~**vektoro**: *mat* sajátvektor
ajin/**o**=*knyv* ajin (héber 'a' betű)
ajl/**o**=**1.a** *növ* hagyma (Allium); **1.b** *növ* fokhagyma (Allium sativum) *marĉa ~o: gyíkhagyma, réti hagyma (A. angulosum) *ursa ~o: medvehagyma (A. ursinum); **2.** *gaszt* fokhagymagerezd *szin* ajlero, ajlobulbero; ~**i**: *tr gaszt* befokhagymáz, fokhagymával ízesít; ~**ero,** ~**obulbero**: *gaszt* fokhagymagerezd; ~**obulbo**: *gaszt* fokhagymafej; **ajlo-ne-~o**: ➲oficina aliario; ~**opremilo**: fokhagymanyomó
ajmar/**o**=*fn* ajmara; ~**a**: *mn nyt* ajmara (ay)
ajn=**I.** partikula; ajn: bár~, akár~ *kiu ajn, iu ajn: bárki, akárki *kiu ajn inter vi: bárki közületek *kio ajn, io ajn: bármi, akármi *kie ajn, ie ajn: bárhol, akárhol; **II.** önállóan; ajna: bármilyen, akármilyen, bármely, *mn* holmi *ajnaj ĉiosciuloj ne volu doni al mi konsilojn: holmi mindentudók ne akarjanak nekem tanácsot adni *ajnan helpon volonte mi akceptas? bármilyen segítséget szívesen fogadok *per ajnaj statistikoj vi ne povas konvinki min: holmi statisztikákkal nem tudtok meggyőzni; ajne: bárhogyan, akárhogyan; ajne..., ajne...: akár..., akár... *ajne vi restos, ajne vi foriros, vi devas pagi por la bileto: akár maradsz, akár elmész, a jegyért fizetned kell; ajno: **1.** bármi, akármi *szin* kio ajn, io ajn; **2.** *inf* helyettesítő karakter, dzsóker *szin* ajna signo, ĵokero; ajnisto: elvtelen, következetlen ember; ajnulo: bárki, akárki *szin* kiu ajn, iu ajn
ajnu/**o**=*fn* ajnu; ~**a**: *mn nyt* ajnu
Ajr/**o**=*geo* Aire
ajug/**o**=*növ* ínfű (Ajuga)
Ajun/**o**=*geo* El-Aaiún *~o estas la ĉefurbo de Okcidenta Saharo: El-Aaiún Nyugat-Szahara fővárosa
ajut/**o**=**1.** *tech* csővég, csőcsonk, csőtoldat, csőcsatlakozás; **2.** *tech* porlasztófej, kiömlőnyílás
aĵ=**I.** utóképző; ~**aĵo**: **1.** utóképző: a tővel kapcsolatos konkrétum, dolog ➲bonaĵo, belaĵo, francaĵo, manĝeblaĵo, necesaĵo, sensencaĵo, uzaĵo; **2.** cselekvés v. érzés külső megnyilvánulása: ➲abomenindaĵo, amikaĵo, fluaĵo, konstruaĵo, okazintaĵo, skribaĵo, trinkaĵo; **3.** a tővel kapcsolatos étel ➲glaciaĵo, ovaĵo, porkaĵo; **II.** önállóan; aĵo: dolog, holmi, konkrétum *la plej bona aĵo en la mondo: a világon a legjobb dolog *ne estas novaĵo, ke novaj aĵoj plaĉas: nem újdonság, hogy az új dolgok tetszenek; aĵeto: apróság, apró holmi; aĵereto: mütyürke, parány; aĵumi: *ntr* izél
aĵur/**o**=*tex* azsúr, áttört minta *v.* díszítés; ~**aĵo**: **1.** *tex* recemunka, azsúros díszítésű munka; **2.** *ép* mérmű; ~**a**: **1.** *tex* áttört (pl. díszítés), azsúrozott, azsúros; **2.** *ép* mérműves; ~**i**: *tr tex* azsúroz, áttöréssel díszít; **mis~o**: felfutás (pl. harisnyán), szakadás (pl. kötött anyagban)
Akab/**o**=*geo* Akaba *~a Golfo: *geo* Akabai-öböl
akaci/**o**=*növ* akácia (Acacia) *pseŭdo~o, ŝajn~o: ➲ŝajnakacia robinio
akaĉatur/**o**=*zene* felütés, accacciatura
Akad/**o**=*tört geo* Akkád (város); ~**a**: *mn nyt* akkád (akk) *~a Imperio: *tört* Akkád Birodalom; **(A)~ujo,** ~**io**: *tört geo* Akkádia (állam)
akademi/**o**=**1.** *tud* akadémia, tudós társaság *~o de belartoj: *műv* szépművészeti, képzőművészeti akadémia *~o de Esperanto: *eo nyt* Eszperantó Akadémia *~o Literatura de Esperanto: *eo ir* Eszperantó Irodalmi Akadémia *Hungara ~o de Sciencoj: *tud* Magyar Tudományos Akadémia *laboristara ~o: *ex isk* munkásakadémia *ordinara membro de la ~o: az akadémia rendes tagja; **2.** *isk ne* felsőfokú iskola ➲altlernejo, universitato; ~**a**: **1.** akadémiai; **2.** *pej* elvont, akadémikus *poemo en ~a gusto: akadémikus ízlésben írt költemény; ~**ano**: **1.** *tud* akadémikus, akadémiai tag *~ano korespondanto, koresponda ~ano: akadémia levelező tagja; **2.** *isk ne* akadémista ➲studento
Akademi/o²=*fil tört* Akadémia (Akadémosz-kert és filozófiai iskola)
akaĵu/**o**=kesudió, akazsudió *szin* akaĵunukso; ~**ujo,** ~**arbo**: *növ* kesufa (Anacardium occidentale); ~**nukso**: ➲akaĵuo; ~**pomo**: *növ* kesualma
akan/**a**=*mn nyt* akan (ak)
akant/**o**=*növ* medvekörröm, akantusz (Acanthus)
akantias/**o**=*áll* tüskéscápa (Squalus acanthias)
akantocefal/**oj**=*áll* buzogányfejűek, buzogányfejű férgek (Acanthocaphala) *szin* dornokapuloj
akantopterig/**oj**=➲perkoformaj
akapar/**i**=**1.** *tr gazd* (spekulációsan) felvásárol, (árut) felhalmoz, (árut) rejteget; **2.** *tr pej* megkaparint, összeharácsol; ~**isto**: *gazd* üzér, áruhalmozó, árurejtegető
Akapulk/**o**=*geo* Acapulco
akar/**o**=*áll* atka (Acarus) *haŭt~o: rühatka (Sarcoptes); ~**ologio**: *orv* akarológia; ~**ozo**: *orv* atkarühesség, acariasis, acarinosis
akcel/**i**=**1.** *tr fiz* gyorsít *~i partiklojn: részecskéket gyorsít *unuforme ~ita movado: egyenletesen gyorsuló mozgás; **2.** *tr ált* felgyorsít, meggyorsít *~i kemian reakcion: kémiai reakciót felgyorsít *~i la evakuadon de vunditoj: felgyorsítja a sebesültek evakuálását *febro ~as pulson: a láz felgyorsítja a pulzust; **3.** *tr* siettet, előrehoz *ne ~u la maljuniĝon, ĝi mem venas: ne siettesd az öregedést, az magától elérkezik; **4.** *tr* elősegít, előmozdít *~i la resaniĝon: elősegíti a gyógyulást *tio ~is la lokan movadon: ez elősegítette a helyi mozgalmat; ~**iĝi**: *ntr* felgyorsul, előmozdul, gyorsabban halad; ~**o,** ~**ado**: **1.** *fiz* gyorsulás *angula ~o: szöggyorsulás *centripeta ~o: centripetális gyorsulás *gravita ~o: nehézségi gyorsulás, gravitációs gyorsulás *meza ~o: átlagos gyorsulás *momenta ~o: pillanatnyi gyorsulás *radiala ~o: sugárirányú gyorsulás *tanĝanta ~o: érintő irányú gyorsulás; **2.** gyorsítás, felgyorsítás *tro rapida ~o ne kondukas al celo *Z*: *közm* lassan járj, tovább érsz; **3.** siettetés, előrehozás; **4.** elősegítés, előmozdítás *societo por la ~ado de la sciencoj: társaság a tudományok előmozdításáért; ~**enzo**: *kém fn* gyorsító, aktivátor; ~**ilo**: **1.** *jm* gázpedál *szin* gaspedalo *~ila kolbo: ➲akcelilmanilo; **2.** *fiz* gyorsítóberendezés, részecskegyorsító *~ilo de van de Graaff: van de Graaff-gyorsító *linia ~ilo, lineara ~ilo: lineáris részecskegyorsító, lineáris akcelerátor; **mal~i**: **1.** *tr* lassít, lelassít, lefékez; **2.** *tr* akadályoz, késleltet, fékez; **mal~enzo**: *kém* lassítószer, lassítóközeg; **antaŭ~ilo**: *fn tech* előgyorsító; ~**ilmanilo**: *jm* gázmarkolat *szin* akcelila kolbo; ~**ometro**: *fiz* gyorsulásmérő, accelerometer
akcent/**o**=**1.** *nyt* hangsúly, nyomaték *fiksa ~o: kötött hangsúly *kontrastiga ~o: kontrasztív hangsúly; **2.** *zene* hangsúly, akcentus; **3.** *átv* nyomaték, hangsúly; ~**a**: *nyt átv* hangsúlyos *~a silabo: hangsúlyos szótag *duon~a: félhangsúlyos *li parolis ~e pri ties signifo: hangsúlyozottan szólt a jelentőségéről; ~**i**: *tr* hangsúlyoz, nyomatékosít *mi ~as, ke tio estas privata afero: hangsúlyozom, hogy ez magánügy; **ĉef~o**: *nyt* főhangsúly; **duon~o**: *nyt* félhangsúly; **krom~o**: *nyt* mellékhangsúly; **ne~ata, sen~a**: *nyt* hangsúly nélküli, nem hangsúlyozott; ~**osigno**: *nyt zene* hangsúlyjel
↺laŭtakcento, tonakcento
akcept/**i**=**1.** *tr* elfogad, elvesz *~i defion: kihívást elfogad *~i por kontanta mono: készpénznek vesz *~u miajn bondezirojn: fogadja jókívánságaimat *~u mian plej koran dankon: fogadja őszinte hálámat; **2.** *tr* befogad, (vendégül) fogad *~i en la universitaton: *isk* felvesz az egyetemre *~adi ĉiuĵaŭde: csütörtökönként szokott (vendégeket) fogadni *~i kun etenditaj manoj: tárt karokkal fogad *~i sub sian zorgon: gondjaiba veszi *li estis ~ita en la reĝa palaco: fogadták a királyi palotában; **3.** *tr* felvesz, elfogad, magára *v.* magába vesz *la adjektivo ~as la finaĵojn de la substantivo: a melléknév felveszi a főnév végződéseit *~i proponon: javaslatot elfogad *la decido estis sendiskute ~ite: a javaslatot vita nélkül elfogadták *mi ne ~as vian opinion: nem fogadom el a véleményét; **4.** *tr gazd* elfogad *~i kambion: váltót elfogad *li ne ~as kontantan monon: nem fogad el készpénzt; ~**a**: fogadó, fogadási *~a ceremonio: fogadási szertartás, fogadási ceremónia *~aj horoj: fogadóórák; ~**o**: **1.** elfogadás, átvétel; **2.** fogadás (pl. vendégé) *~o de gastoj far gastiganto: vendégek fogadása vendéglátó által *~o de gastiganto al gastoj: vendégek fogadása vendéglátó által *~o por ĵurnalistoj: sajtófogadás *fari decan ~on al li: illő fogadtatásban részesíti *glacia ~o: fagyos fogadtatás *havi malafablan ~on: hideg fogadtatásban részesül; **3.** felvétel, elfogadás (magába fogadás) *~o en gimnazion: *isk* gimnáziumi felvétel *~o de defioj: kihívások elfogadása; **4.** *gazd* elfogadvány, váltó *blanka ~o:

biankó elfogadvány, kitöltetlen váltó; ~**anto**: **1.** címzett (>posta); **2.** *eltr kém* akceptor (elektronokat felvevő atom) *vö.* donanto; ~**ebla**: elfogadható *via propono estas ne~ebla: javaslata elfogadhatatlan; ~**ejo**: recepció (>szálloda), fogadóhelyiség, várószoba; ~**ema**: befogadó (szellemű); ~**emo**: fogadókészség; ~**inda**: elfogadható; ~**isto**: portás, recepciós *hotela ~isto: szállodai portás, recepciós; **mal~i**: *tr* elutasít, visszautasít, lemond (pl. részvételt) *szin* rifuzi *la organismo mal~is la greftaĵon: a szervezet kilökte az transzplantátumo; ~**ovizito**: bemutatkozó látogatás

akcesor/**a**=járulékos, kiegészítő, mellékes *~a detalo: lényegtelen részlet *~a komplemento: *nyt* járulékos bővítmény *~a nervo: *anat* járulékos ideg, nervus accessorius *~a memoro: *inf* háttértár *~a tempo: *nyt* járulékos idő, összetett idő; ~**aĵoj**: kellékek, hozzávalók, kiegészítők

akci/**o**=*gazd* részvény (tőkerész és értékpapír) *~o je montranto: bemutatóra szóló részvény *~o je nomo: névre szóló részvény *~o kvotata ĉe borso: tőzsdén jegyzett részvény *fondinta ~o: első kibocsátású részvény *ordinara ~o: törzsrészvény *privilegia ~o, prefera ~o: elsőbbségi részvény; ~**ano,** ~**ulo**: *gazd* részvényes

akcidenc/**o**=*fil* akcidencia, accidentia, esetleges, nem lényegi tulajdonság; ~**a**: *fil* esetleges, nem lényegi, akcidentális *~a rezulto: véletlen fejlemény

akcident/**o**=**1.** baleset, szerencsétlenség *fervoja ~o: vasúti baleset *mortiga ~o: halálos baleset *plej granda supozebla ~o: *ip* legnagyobb hihető baleset, MCA *suferi ~on: balesetet szenved *voj~o: közúti baleset; **2.** *orv* váratlan komplikáció *cerbovaskula ~o: cerebrovascularis esemény *cerebra ~o: agyvérzés *kora ~o: szívkomplikáció *sera ~o: idegen savó által kiváltott sokk; ~**a**: baleseti *~a morto: *orv* baleseti halál; ~**i**: *ntr* balesetet szenved; ~**asekuro**: *gazd* balesetbiztosítás; ~**prevento**: baleset megelőzés

↺laborakcidento

akcipitr/**o**=*áll* héja (Accipiter)

akciz/**o**=*gazd* fogyasztási adó *szin* elspezimposto; ~**i**: *tr gazd* fogyasztási adóval terhel; ~**enda,** ~**opaga**: *gazd* fogyasztásiadó-köteles; ~**isto**: *gazd* pénzügyőr

akĉe/**o**=akcse, akcsa (pénznem)

akĉent/**o**=*nyt* akcentus, idegenes kiejtés *v.* kiejtésmód *paroli kun kamparana ~o: parasztos kiejtéssel beszél; ~**a**: *nyt* akcentusos (kiejtés)

ake/**o**=➲aĥajano, bradipodo

akebi/**o**=*növ* folyondárkékhüvely, akébia (Akebia)

aken/**o**=*növ* kaszat, kaszattermés, achaenium; ~**aro**: *növ* csoportos kaszattermés; **du~o**: *növ* ikerkaszat, kettőskaszat, diachaenium; **kvar~o**: *növ* négyeskaszat, tetraachaenium; **plur~o**: *növ* többeskaszat, polyachaenium; **tri~o**: *növ* hármaskaszat, triachaenium

Aken/**o**^{2}=*ne* ➲Aĥeno

Akerman/**o**=*mat* (Wilhelm Ackermann) *~a funkcio: Ackermann-függvény

Akeron/**o**=➲Aĥerono

akeronti/**o**=*áll* halálfejes lepke, ordaspille, méhfarkas (Acherontia atropos) *szin* kraniopapilio, kraniosfingo

akile/**o**=*növ* cickafark, cickóró (Achillea) *milfolia ~o: mezei cickafark (A. millefolium) *szin* misfolio

akinezi/**o**=*orv* akinézia, akinesia, akinézis, akinesis, mozgástevékenység korlátozottsága v. hiánya

akir/**i**=**1.** *tr* szerez, megszerez, beszerez *~i permeson: engedély szerez be *~i vivopanon: kenyeret keres *kiel ~ite, tiel perdite *Z*: amint jött, úgy el is ment *kiu laboras kaj deziras, tiu ~as – kiu mem ne penas, nenio al li venas *Z*: *közm* senkinek sem repül a sült galamb a szájába *kiu malmulte deziras, feliĉon ~as *Z*: *közm* ki keveset kíván, kevéssel beéri; könnyen él, ki kevéssel beéri *kiu ne ~as, kiam li povas, tiu poste deziras, sed jam ne retrovas *Z*: *közm* aki húszéves koráig nem volt szép, harmincig nem volt okos, negyvenig nem lett gazdag, abból nem lesz soha semmi *kiu tro multe deziras, nenion ~as *Z*: *közm* sokat akar a szarka, nem bírja a farka *pli facile estas vilaĝon perdi, ol domon ~i *Z*: *közm* nehéz pénzt keresni, de könnyű elkölteni; könnyebb az acélt eltörni, mint meghajtani *rigardi kaj aspiri ne devigas ~i *Z*: nézni szabad; **2.** *tr* elnyer, megnyer, szert tesz *~i al si gloron: dicsőséget szerez magának *~i al si grandan famon: hírnévre tesz szert *~i ĉampionecon: *sp* bajnoki címet szerez *~i certecon: bizonyságot szerez *~i influon: befolyást szerez *~i lian favoron: megnyeri a jóindulatát *~i rolon kaj gloron al si: hírt és dicsőséget szerez magának *~into de adjuko: *gazd* tendergyőztes, pályázat győztese *facile mi ~is lian favoron: könnyen megnyertem a jóindulatát *persiste ~i: *tr* kijár (megszerez) *tie vi petos, vi tiros, vi nenion ~os *Z*: *közm* nehéz a baktól tejet fejni; ~**o**: **1.** beszerzés, megszerzés, elérés; **2.** ~o, ~aĵo: szerzemény, vívmány, vétel (vásárlás) *~o kaj perdo rajdas duope *Z*: *közm* nyereség és kár gyakran együtt jár *malsaĝulo en foiro estas bona ~o *Z*: *közm* ostoba vevőnek örül a boltos *ju pli granda la deziro, des pli la ~o *Z*: *közm* csak akarni kell *ju pli granda la deziro, des pli kara la ~o *Z*: *közm* antul ízesebb a rétes, mentül inkább vagy rá éhes *ŝatu amikon laŭ la dato de ~o *Z*: *közm* idő próbálja meg a jó barátot; ~**ebla**: beszerezhető, megszerezhető, elérhető *ne~eblaj celoj: elérhetetlen célok; ~**ema**: *pej* kapzsi, bírvágyó; ~**emo**: *pej* bírvágy, kapzsiság; ~**isto**: *gazd* beszerző; **re~i**: *tr* visszaszerez *re~i la fortojn: visszanyeri az erejét; ~**proskripto**: ➲uzukapo

↺batalakiro, flatakiri, militakiri

aklam/**i**=**1.** *tr* megéljenez, éltet; **2.** *tr* közfelkiáltással elfogad; ~**o**: közfelkiáltás *lia propono estis akceptita per ~o: javaslatát közfelkiáltással elfogadták *li estis elektita per ~o: közfelkiáltással választották meg

aklimatiz/**i**=➲alklimatigi

akme/**o**=**1.** *orv* betegség csúcspontja, tetőfoka, acme; **2.** *átv* csúcspont, tetőpont, tetőzés

akne/**o**=*orv* pattanás, pörsenés, mitesszer, acne *juneca ~o: közönséges acne, acne vulgaris; ~**haŭto**: *orv* pattanásos bőr

akoli/**o**=*orv* epeelválasztás hiánya, acholia *szin* sengaleco

akolit/**o**=*kr* gyertyavivő, akolitus, acolythus

akomod/**i**=**1.** *tr* alkalmaz vmit vmihez (al), hozzáigazít *~i la rimedojn al la celoj: az eszközöket a célokhoz igazítja; **2.** *tr tech* behangol, beállít; ~**i sin**: **1.** alkalmazkodik, hozzáigazodik, hasonul vmihez (al); **2.** elhelyezkedik, kényelembe helyezi magát *~i sin al la nova situacio: alkalmazkodik az új helyzethez; ~**iĝi**: **1.** *ntr* alkalmazkodik, hozzáigazodik, hasonul vmihez (al); **2.** *ntr tech* behangolódik, beállítódik, ráhangolódik; akomodiĝo: alkalmazkodás, igazodás, hasonulás

akompan/**i**=**1.** *tr* kísér, elkísér; **2.** *tr átv* együtt jár vmivel (n); **3.** *tr zene* kísér; ~**o**: **1.** kíséret (kísérés); **2.** együtt járás, kísérés, időben egybeesés; **3.** *zene* kíséret *gitara ~o: gitárkíséret *muzika ~o: zenei kíséret *piana ~o: zongorakíséret; ~**aĵo**: *zene* kísérőzene; ~**anto**: *fn* kísérő *piana ~anto: *zene* zongorakísérő; ~**antaro**: kíséret (kísérők); ~**isto**: *fn ált zene* (állandó) kísérő; **el~i**: *tr* kikísér

akonit/**o**=**1.** *növ* sisakvirág, farkasgyökér (Aconitum) *szin* kaskofloro; **2.** *ne növ* katika-sisakvirág ➲napelo; ~**ino**: *kém* akonitin

Akonkagv/**o**=*geo* Aconcagua

akonti/**o**=*áll* Acontias (vakondgyíkfélék egyik neme)

akor/**o**=*növ* kálmos (Acorus) *kalam~o: orvosi kálmos (A. calamus)

akord/**o**=**1.** egyetértés, megegyezés *~e-konkorde: nagy egyetértésben *veni en ~on: egyetértésre jut, egyezségre jut; **2.** összhang, harmónia *el ordo ~o: *közm* rend a lelke mindennek *en ~o kun la leĝo: a törvénnyel összhangban; **3.** *tr nyt* egyeztetés; **4.** *zene* akkord, hangzat *~o de la minimuma septo: szűkített szeptimakkord *anticipita ~o: anticipált akkord *diatona ~o: diatonikus hangzat, diatonikus akkord *dominanta sept~o: domináns szeptim, domináns négyeshangzat *kromata ~o: kromatikus hangzat, kromatikus akkord *kvint~o: hármashangzat *maĵora ~o: dúr hármashangzat, dúr akkord *minora ~o: moll hármashangzat, moll akkord *naŭt~o: nónakkord *sept~o: domináns négyeshangzat, szeptim *ses-kvar-~o: kvartszextakkord *ses-kvin-~o: kvintszextakkord *ses-tri-~o: szextakkord *tonika ~o: tonikus hangzat *trinota ~o: hármashangzat; **5.** *geo* konkordáns település; ~**i**: *ntr* egyezik, összhangban van, harmonizál *ili ~as, kiel akvo kaj fajro: egyik tűz, a másik víz *ili estas en ~o, kiel peto kaj mordo *Z*: tűz, víz nem ellenkezik úgy egymással; ~**igi**: **1.** *tr* összeegyeztet, összehangol, összhangba hoz, harmonizál *ni ~igu niajn horloĝojn: egyeztessük óráinkat *dupartia ~igo: *pol* kétpárti egyeztetés; **2.** *nyt* egyeztet *~igi epitetan adjektivon kun substantivo: jelzői melléknevet egyeztet főnévvel; ~**iĝi**: **1.** *ntr* összhangba kerül, rendeződik *kun la kreskado de la tempo ĉio ~iĝos: *közm* az idő mindennek mestere; **2.** *ntr* megegyezik, egyezségre jut *ili ~iĝis pri la prezo: megállapodtak az árban *ili glate ~iĝas: jól megférnek egymással, megvannak egymással; **3.** *ntr nyt* egyezik *la epiteto adjektivo ~iĝas kun la substantivo laŭ kazo kaj nombro: a jelzői melléknév esetben és számban egyezik a főnévvel; ~**igebla**: összeegyeztethető; ~**iĝema**: kompromisszumkereső, egyezségre hajló, békülékeny, rugalmas; **inter~a**: harmonikus, kölcsönösen megfelelő, egymással megegyező; **inter~igi**: *tr* összeegyeztet, összehangol; **mal~i**: **1.** *ntr* nem harmonizál, eltér egymástól, ellentmondásban van; **2.** *ntr ige zene* disszonáns; **3.** *ntr* békétlenkedik; **mal~iĝi**: **1.** *ntr* meghasonlik, ellentmondásba kerül; **2.** *ntr zene* disszonánssá válik; **3.** *ntr* összeütközésbe kerül; **mal~o**: **1.** egyenetlenség, nézeteltérés, harmónia teljes hiánya, diszharmónia; **2.** *zene* disszonancia, diszharmónia; **3.** békétlenség; **ne~igebla**: összeegyeztethetetlen, kibékíthetetlen *ne~igebla konflikto: kibékíthetetlen ellentét; **re~iĝi**:

ntr újrarendeződik
akordion/**o**=*zene* harmonika, tangóharmonika, akkordeon *szin* tirharmoniko *diatona ~o: diatonikus harmonika *kromata ~o: kromatikus harmonika; ~**isto**: tangóharmonikás
akori/**o**=*ex* ➲triĥofito
akr/**a**=**1.** éles *~a tranĉilo: éles kés *gasto havas ~ajn okulojn *Z*: *közm* a vendégnek éles a szeme *malgranda birdeto, sed ~a ungeto *Z*: *közm* kicsi a bors, de erős; **2.** *átv* csípős, éles, heves, maró *~a batalo: heves küzdelem *~a brilo: éles fény *~a doloro: éles fájdalom *~a kontrasto: éles kontraszt *~a kreno: csípős torma *~a lango: éles *v.* csípős nyelv *~a moko: maró gúny *~a papriko: csípős paprika *~a satiro: maró szatíra *~a tono: éles hangnem *~a voĉo: éles hang *tro ~a fajro estas sen daŭro *Z*: *közm* szalmatűz fellobban, hamar is oda van; **3.** pontos, precíz, éles; **4.** *orv* heveny, akut *~a krizo: *gazd* akut válság; ~**aĵo**: **1.** vágóél *~aĵo de tranĉilo: kés éle; **2.** él *kubo havas 12 eĝojn: a kockának 12 éle van **3.** *átv* éles *v.* kellemetlen dolog: *diri ~aĵojn: csúnya dolgokat mond; ~**igi**: *tr átv is* élesít, fen, (élet) csiszol *v.* köszörül *~iga ŝtono: fenőkő *~igi krajonon: ceruzát hegyez *~igi la cerbon: töri a fejét *~igi la disputon: elmérgesíti a vitát *~igi la gorĝon: köszörüli a torkát *~igi la langon: köszörüli a nyelvét *la hundo ~igas la orelojn: a kutya hegyezi a fülét; ~**iĝi**: **1.** *ntr* élesedik, köszörülődik; **2.** *ntr átv* élesedik, kiéleződik, elmérgesedik *~iĝanta krizo: élesedő válság *iliaj kontraŭaĵoj ~iĝis: élesedtek az ellentéteik; ~**igilo**: köszörű *~igilo de krajonoj: ceruzahegyező *~igilo de razoklingo: zsilettélesítő, borotvapenge-élesítő *rotacia ~igilo: köszörűkő *ŝtona ~igilo: fenőkő; ~**igisto**: köszörűs; **du~aĵa**: kétélű, dupla élű; **for~igi**: *tr tech* kiköszörül, leköszörül (köszörüléssel eltávolít) *for~igi la brečetojn de la tranĉilo: leköszörüli a kés csorbáit; **mal~a**: tompa, életlen *friti per mal~a fajro: lassú tűzön süt *mal~a injektila nadlo: tompa injekciós tű *mal~a skriboplumo: tompa írótoll; **mal~igi**: **1.** *tr* tompít, letompít; **2.** *ntr átv* csillapít, tompít (pl. fájdalmat); **mal~iĝi**: **1.** *ntr* tompul, eltompul, életlenné válik; **2.** *ntr átv* tompul, csillapodik (pl. fájdalom); lia vidado komencas mal~iĝi: látása kezd tompulni; ~**agusta**: csípős ízű; ~**alanga**: csípős *v.* éles nyelvű; ~**amensa**: éles eszű *v.* elméjű; ~**aokula**: éles szemű; ~**aorela**: éles hallású; ~**apinta**: hegyes, éles hegyű; ~**atona**: éles hangvételű; ~**avoĉa**: éles hangú; ~**avorta**: csípős nyelvű, sarkosan fogalmazó; ~**eaŭda**: éles hallású; ~**evida**: **1.** *orv* éles látású, éles szemű; **2.** *átv* jó szemű, sasszemű; ~**igorado**: *tech* köszörűkő, köszörűkorong
↺franĝakrigi, vidakreco
akr/**o**=➲akreo
Akr/**o**^{2}=**1.** *geo* Accra *~o estas la ĉefurbo de Ganao: Accra Ghána fővárosa; **2.** *geo pol* Acre (BR)
akre/**o**=*agr* hold *angla ~o: angol hold (40 ár) *franca ~o: francia hold (80 ár) *germana ~o: német hold (55 ár)
akredit/**i**=**1.** *tr jog* elismer, hitelesít, megbízólevéllel ellát, akkreditál *~ita ambasadoro ĉe Vatikano: akkreditált nagykövet a Vatikánnál *~ita ĵurnalisto: akkreditált újságíró; **2.** *tr gazd* meghitelez, megakkreditál *la firmao ~is la bankon por miliono da eŭroj: a cég millió euróval hitelezte meg a bankot, a cég millió eurós akkreditívet nyitott a banknál; ~**anto**: **1.** *jog* megbízó, akkreditáló; **2.** *gazd fn* meghitelező, akkreditáló, akkreditívet nyitó fél; ~**ato**: **1.** *jog* akkreditált személy; **2.** *fn gazd* meghitelezett, akkreditív kedvezményezettje; ~**ilo,** ~**letero**: *jog* megbízólevél
akreditiv/**o**=*gazd* akkreditív, okmányos meghitelezés *szin* dokumenta kredito *vö.* kreditletero; ~**i**: *ntr* akkreditívet nyit
akrid/**o**=**1.** *áll* sáska (Acrida) *hungara ~o: sisakos sáska (A. hungarica) *migra ~o: vándorsáska (Locusta migratoria) *preĝo~o: ➲manto *verda glavsaltulo, verda sabro~o: zöld lombszöcske, lovacska, lószöcske, zöld szöcskő (Tettigonia viridissima); **2.** *bibl* egyiptomi sáska
akril/**o**=*kém* akril; ~**ata acido**: *kém* akrilsav; ~**aldehido**: *kém* akrilaldehid, akrolein *szin* akroleino, propenalo; **met~ata acido**: *kém* metakrilsav; **polimetilmet~ato, polimet~ato**: *kém* polimetakrilát, PMMA, szerves üveg
akrobat/**o**=artista, akrobata; akrobataĵo
1. akrobatikus szám, mutatvány; **2.** *átv* bűvészmutatvány
akrocefal/**o**=*áll* nádiposzáta (Acrocephalus) *szin* kanbirdo *akva ~o: csíkosfejű nádiposzáta (A. aquaticus) *szin* akvokanbirdo *arbeda akvocefalo: berki nádiposzáta (A. dumetorum) *szin* arbedkanbirdo *grena akvocefalo: énekes nádiposzáta (A. palustris) *szin* grenkanbirdo *junka ~o: foltos nádiposzáta (A. schoenobaenus) *szin* junkokanbirdo *kampa ~o: mezei nádiposzáta (A. agricola) *szin* kampokanbirdo *turda ~o: nádirigó (A. arundinaceus) *szin* turda kanbirdo
akrocefal/**a**=*orv* csúcsos fejű, acrocephal; ~**eco**: *orv* csúcsosfejűség, acrocephalia
akrocianoz/**o**=*orv* végtagszederjesség, acrocyanosis
akroĥord/**o**=*áll* szemölcsös kígyó (Acrochordus)
akrolein/**o**=➲propenalo
akromat/**a**=*fiz csill* akromatikus
akromatopsi/**a**=➲kolorblinda
akromegali/**o**=*orv* acromegalia
akromi/**o**=*anat* vállcsúcs, acromion
akronim/**o**=*nyt* mozaikszó, betűszó
akropol/**o**=*ép kat* akropolisz, fellegvár
akrostik/**o**=*ir bibl* akrosztichon *szin* alfabeta komponaĵo
akroter/**o**=*ép* oromdísz, oromfigura, akrotérion
aks/**o**=**1.** *tech* tengely *antaŭ~o: *jm* mellső tengely *koplita ~o: csatolt tengely *post~o: *jm* hátsó tengely; **2.** *növ* virágtengely, terméstengely; **3.** *mat* tengely *abscisa ~o: x-tengely, abszcisszatengely *~o de cilindro: henger tengelye *granda duon~o: fél nagy tengely *koordinata ~o: koordinátatengely *malgranda duon~o: fél kistengely *ordinata ~o: *mat* ordinátatengely *optika ~o: ➲aksono *polusa ~o: polártengely *rotacia ~o: forgástengely *simetri~o: szimmetriatengely *vertikala ~o: függőleges tengely, állótengely *x-~o: x-tengely *y-~o: y-tengely *z-~o: z-tengely; **4.** *ásv csill* tengely *Tero havas klinitan ~on: a Földnek dőlt tengelye van *ĉef~o kaj krom~o de kristalo: kristály fő- és melléktengelye *kristalografia ~o: krisztallográfiai tengely, kristálytani tengely; **5.** *átv pol* tengely *~o Berlino-Romo-Tokio: Berlin-Róma-Tokió tengely; ~**a**: *mat* axiális, tengely~, tengelyes; ~**ingo**: *jm tech* agy *szin* nabo; ~**umi**: *ntr* (tengely körül) forog; ~**oido**: ➲aksiso; ~**muntaĵo**: *jm* futómű; ~**okruco**: *mat ásv* tengelykereszt; ~**olagro**: *tech* tengelycsapágy; ~**opinto**: *tech* tengelyvég, tengelycsonk; ~**ostifto**: *tech* tengelycsap
↺cilindrakso, radakso
aksel/**o**=**1.** *anat* hónalj, fossa axillaris; **2.** *növ* hónalj; ~**haroj**: hónaljszőrzet
aksiologi/**o**=*fil* értékelmélet
aksiom/**o**=**1.** *tud* alapigazság, sarkigazság, axióma; **2.** *mat* axióma, alaptétel, törvény *~o de asocieco: asszociatív törvény *~o de distributeco: disztributív törvény *~o de elekto: kiválasztási axióma *~o de indukto: indukciós axióma; ~**a**: *tud* axiomatikus, axiómaszerű; ~**aro**: *fil tud* axiómarendszer
aksiometr/**o**=*hajó* axiométer
aksis/**o**=*anat* második nyakcsigolya, forgócsigolya, axis *szin* aksoido, dua nuka vertebro
aksolotl/**o**=*áll* mexikói axolotl lárvája
akson/**o**=*anat* idegnyúlvány, axon
aksonometri/**o**=*mat* axonometria; ~**a**: *mat* axonometrikus
aksung/**o**=**1.** *gysz* háj, zsír; **2.** *jm* kocsikenőcs
akt/**o**=**1.** *ir* felvonás *tragedio en kvin ~oj: ötfelvonásos tragédia, tragédia öt felvonásban; **2.** *jog* (hivatalos) aktus, eljárás, ténykedés *administracia ~o: közigazgatási határozat *beatiga ~o: *kr* boldoggá avatási eljárás *v.* aktus *jura ~o: jogi aktus, jogügylet, jogcselekmény *kanoniga ~o: *kr* kanonizációs eljárás *v.* aktus *post la solena ~o sekvis bankedo: az ünnepélyes aktus után bankett következett; **3.** *jog* (hivatalos) okmány, okirat, oklevél, akta, ügyirat *~o red~ita en leĝa formo: törvényes formában szerkesztett okmány *akuza ~o: vádirat *fina ~o: *pol* záróokmány, záródokumentum *Fina ~o de Helsinko: *pol* Helsinki záróokmány *fonda ~o: alapító oklevél *hipoteka ~o: jelzáloglevél *Unueca Eŭropa ~o: Egységes Európai Okmány *testamento estas leĝa ~o: a végrendelet törvényes okirat; ~**aro**: aktacsomag, iratköteg, dosszié; ~**isto**: **1.** *jog* törvényszéki írnok, bírósági jegyző, fogalmazó; **2.** *jog* okmányszerkesztő, irattáros *szin* aktuaro; ~**ujo**: **1.** dosszié, mappa; **2.** aktatáska *szin* teko; **inter~o**: felvonásköz, szünet (színházban); **sub~o**: kép (felvonásban); **unu~aĵo**: *ir* egyfelvonásos (darab); ~**okorbo**: iratkosár; ~**opleto**: irattálca; ~**oŝranko**: iratszekrény, irattartó szekrény
akte/**o**=*növ* békabogyó (Actaea)
Akteon/**o**=*mit* Aktaión, Actaeon
aktin/**a**=*fot kém* aktinikus, fotokémiai hatású; ~**ometro**: *met* sugárzásmérő (napsugárzás), aktinométer; ~**oterapio**: *orv* sugaras gyógykezelés, aktinoterápia, actinotherapia
aktin/**o**=*biol kém* aktin, izomfehérje
aktini/**o**=*áll* tengeri rózsa, aktínia (Actinia) *szin* marrozo *~uloj: tengeri rózsák, aktíniák (Actiniaria) *szin* maranemonoj
aktini/**o**^{2}=*kém* aktínium (Ac); ~**idoj**: *kém* aktinidák
aktinidi/**o**=*növ* küllőfolyondár, aktinídia (Actinidia); ~**bero**: *növ* kivi *szin* kivo
aktinolit/**o**=*ásv* aktinolit, sugárkő *szin* radiŝtono
aktinomicet/**oj**=*növ* sugárgombák (Actinomyces); ~**ozo**: *orv* sugárgomba-betegség, actinomycosis
aktinopterig/**oj**=*áll* sugaras-úszójúak (Actinopterygia)

aktinosfer/**o**=*áll* Actinospherium *fusta ~o: sugaras napállatka, sugaras gömbállatka (A. eichorni)
aktiv/**a=1.** tevékeny, aktív, munkaképes *~a firmano: *gazd* aktív résztulajdonos, közreműködő társ *~a galaksio: aktív csillagrendszer *~a loĝantaro: aktív, munkaképes lakosság *~a militservo: *kat* tényleges katonai szolgálat *~a vivo: aktív, tevékeny élet; **2.** hatékony, energikus, aktív *~a kuracilo: *gysz* hatékony gyógyszer *~a propagando: aktív propaganda *~a instrumetodo: *isk* hatékony oktatási módszer; **3.** *nyt* cselekvő *'tranĉi' estas ~a verbo: a 'vágni' cselekvő ige *la verbo havas ~an voĉon: az igének cselekvő neme van; **4.** *gazd* aktív *~a ŝuldo: kinnlevőség, követelés; ~**o**: **1.** tevékenység, aktivitás; **2.** *nyt* cselekvő igenem, aktív igenem *szin* aktiva voĉo; **3.** ~oj: *gazd* aktívák, eszközök *szin* bonhavo; ~**i**: *ntr* tevékenykedik, működik, dolgozik *li ~is en la Rezistado: az ellenállásban tevékenykedett; ~**aĵo**: **1.** tevékenység, akció (>konkrét cselekmény) *organizi ~aĵojn, por savi endanĝerigitajn speciojn: akciókat szervez veszélyeztetett fajok megmentésére; **2.** *gazd* eszköz, aktívatétel, aktíva; ~**eco**: aktivitás, tevékenység (> állapot) *la ~eco de la vulkano: a vulkán aktivitása; ~**igi**: *tr* aktivizál, mozgósít, működésbe hoz; ~**iĝi**: *ntr* aktivizálódik, tevékenykedni kezd, működésbe jön; ~**ismo**: *fil műv pol* aktivizmus; ~**ulo**: *pol* aktivista *movada ~ulo: *eo* mozgalmi aktivista *partia ~ulo: pártaktivista *sindikata ~ulo: szakszervezeti aktivista; ~**ularo**: *pol* aktíva; **hiper~a**: *pszi* hiperaktív; **inter~a**: interaktív *inter~a televido: interaktív televízió; **mal~a**: inaktív, passzív, tétlen; **mal~igi**: **1.** *tr* inaktivizál, tétlenségre kárhoztat, kikapcsol (tevékenységből); **2.** *tr tech* inaktivizál, hatástalanít *mal~igi bombon: bombát hatástalanít; **re~igi**: **1.** *tr* újra aktivizál, újjáéleszt, reaktivizál; **2.** *tr tech* reaktivál, újra működésbe hoz; **retro~a**: **1.** *jog* visszamenőleges hatályú, visszaható érvényű *la dispozicio retro~e efikas de la 1a januaro de la pasinta jaro: a rendelkezés visszamenő hatállyal érvényes a múlt év január elsejétől *leĝo ne havas retro~an efikon: a törvénynek nincs visszamenőleges hatálya; **2.** *tech* retroaktív
↺radioaktiva
aktor/**o**=*műv* színész, színművész *debutanta ~o: debütáló színész *ekzercita ~o: gyakorlott színész *kia sufloro, tia ~o *Z*: *közm* amilyen az adjonisten, olyan a fogadjisten *migra ~o: vándorszínész *porna ~o: pornószínész; ~**i**: **1.** *ntr* játszik (színész), szerepel; **2.** *ntr pej* színészkedik, megjátssza magát; ~**aĉo**: *pej* csepűrágó, harmadrangú színész; ~**ado**: színészi játék, szereplés; ~**ino**: színésznő, színművésznő; ~**filmo**: *film* játékfilm; ~**studento**: színinövendék
↺filmaktoro
aktual/**a=1.** időszerű, aktuális *brule ~a: égetően időszerű; **2.** mai, korszerű; ~**e**: jelenleg, aktuálisan; ~**aĵo**: aktualitás (pl. esemény), aktuális, friss hír *~aĵa filmo: *film* híradófilm; ~**eco**: aktualitás, aktuálisság, időszerűség; ~**igi**: **1.** *tr* aktualizál; **2.** *tr inf* frissít, update; ~**igo**: **1.** aktualizálás; **2.** *inf* programfrissítés, update; ~**ismo**: *geo* maiság elve, aktualizmus; **mal~a**: **1.** időszerűtlen, nem aktuális; **2.** korszerűtlen, elavult; ~**politika**: *pol* aktuálpolitikai
aktuar/**o**=➲aktisto
aktuari/**o**=biztosítási matematikus *v.* statisztikus *szin* asekura taksisto
aku/**o**=➲akumulilo
akuŝargil/**o**=➲akumulilŝargilo
akumul/**i=1.** *tr* halmoz, felhalmoz, összegyűjt, akkumulál *~i erarojn post eraroj: hibát hibára halmoz; **2.** *tr gazd* felhalmoz *~ado de kapitalo: *gazd* tőkefelhalmozás *primitiva ~ado: *gazd* eredeti tőkefelhalmozás; ~**ejo**: *inf* akkumulátor (aritmetikai tár); ~**iĝi**: *ntr* halmozódik, felhalmozódik, akkumulálódik; ~**ilo**: *vill* akkumulátor *szin* akumulatoro; ~**ilŝargilo**: *vill* akkumulátortöltő, akkutöltő; **bio~iĝo**: *biol* biofelhalmozódás
akumulator/**o**=*vill* akkumulátor *szin* akumulilo *Edisona ~o: Edison-akkumulátor, vas-nikkel akkumulátor, lúgos akkumulátor *nikel-fera ~o: vas-nikkel akkumulátor, lúgos akkumulátor, Edison-akkumulátor; ~**ĉelo**: akkumulátorcella
akupresur/**o**=*orv* akupresszúra; ~**i**: *tr orv* akupresszúrásan kezel
akupunktur/**o**=*orv* akupunktúra *elektra ~o: elektromos akupunktúra; ~**i**: *tr orv* akupunktúrásan kezel
akurat/**a**=(időben, ígéreteiben) pontos, akkurátus, megbízható *~a oficisto: pontos, megbízható hivatalnok; ~**e**: pontosan, időben, megbízhatóan, akkurátusan *~e pagi: pontosan fizet *ni amu nin frate, sed kalkulu ~e *Z*: *közm* pontos elszámolás a barátság alapja, pénz nem barátság; ~**eco**: (időbeli) pontosság, megbízhatóság, rendszeresség *~eco estas reĝa ĝentileco: a pontosság a királyok udvariassága
akustik/**o**=*fiz* akusztika, hangtan; **2.** akusztika (teremhangzás) *~o de salono: terem akusztikája
↺elektroakustiko
akuŝ/i=1. *tr* szül, megszül *~i ĝemelojn: ikreket szül *~i malvivan infanon: halott gyermeket szül; **2.** *tr átv* nehezen szül vmit, nehezen hoz létre; ~**o**: szülés *antaŭtempa ~o: *orv* koraszülés *malfacila ~o: nehéz szülés; ~**ejo**: *orv* szülészeti klinika, szülőotthon; ~**igi**: *tr* szülést levezet vkinél (n); li ~igi sian propran edzinon: saját feleségénél vezette le a szülést; ~**ilo**: *gysz* szülészeti fogó, szülészfogó, forceps *szin* forcepso; ~**isto**: *orv* szülész, szülészorvos; ~**istino**: bába, szülésznő; ~**ologio**: *orv* szülészettan *szin* obstetriko; **post~aĵo**: méhlepény és magzatburok; ~**bufo**: ➲alito; ~**kuracisto**: *orv* szülész, szülőorvos; ~**lito**: szülőágy
akut/**a=1.** *mat* hegyes (>szög); **2.** *orv* heveny, akut, gyors lefolyású; **3.** éles, magas (magas frekvenciájú) *~a voĉo: éles, magas hang *'i' estas ~a vokalo: az 'i' magas magánhangzó; ~**o**: ➲akuta supersigno; **mal~a**: **1.** tompa, mély, öblös (>hang); **2.** *mat* tompa *vö.* malakuta angulo; **3.** *orv* nem akut, nem heveny; **mal~o**: **1.** tompaság; **2.** *nyt knyv* tompa ékezet *szin* maldekstra korno, malakuta supersigno; ~**angula**: *mat* hegyesszögű
akuz/**i**=*tr jog* vádol, megvádol vmivel (pri); ~**o**: *jog* vád *punkto de ~o: vádpont *szin* akuzero; ~**ado**: *jog* vádemelés; ~**anto**: *fn jog* vádló, felperes; ~**ero**: *jog* vádpont; ~**isto**: *jog* közvádló *szin* prokuroro; ~**ito**: *jog* vádlott, alperes *esplori ~iton: vádlottat kihallgat; ~**itejo**: *jog* vádlottak padja; **kun~ito**: vádlott-társ; **mis~i**: *tr jog* hamisan vádol, tévesen vádol; **sin~o**: önvád *publika sin~o: nyilvános megkövetés; **re~o**: *jog* viszonvád, ellenvád, rekrimináció; ~**propono**: *jog* vádindítvány
akuzativ/**o**=*nyt* tárgyeset, accusativus *~o de direkto: *eo* irányjelző tárgyeset, iránytárgy *alpreni ~on: tárgyesetbe kerül *anstataŭa ~o: *eo* helyettesítő tárgyeset *sisterona ~o: *eo* sisteroni tárgyeset (hibásan használt); ~**igi**: *tr nyt* tárgyesetbe tesz
akv/**o=1.** víz *~o kaj pano servas al sano *Z*: *közm kb.* nincs egészségesebb egy falat kenyérnél és egy korty víznél *~o kura – ~o pura *Z*: *közm* szerszám heverve rozsdásodik *~o silenta subfosas la bordon *Z*: *közm* lassú víz partot mos *~o trankvila estas ~o danĝera *Z*: *közm* veszteg álló víznek, hallgató embernek nem kell hinni *bordaj ~oj: *víz* parti vizek *de tiam multa ~o fluis sub la pontoj: azóta sok víz lefolyt a Dunán *distilita ~o: *kém* desztillált víz *en ~o malklara oni fiŝkaptas facile *Z*: *közm* zavaros vízben könnyű halászni *en liaj vejnoj fluas ~o: aludttej folyik az ereiben *hipoklorita ~o: *kém* klórmészoldat, hipó *kvazaŭ ~o al muelilo: mint olaj a tűzre *malmola ~o: kemény víz *malpeza ~o: *kém* könnyűvíz *oksigena ~o: hidrogén-peroxid *szin* hidrogena peroksido *peza ~o: *kém* nehézvíz *postlava ~o: eső után köpönyeg *puta ~o: kútvíz *rojadaj ~oj: *geo* felszíni vizek *relikta ~o: fosszilis víz *senflua ~o: állóvíz, lefolyás nélküli víz; **2.** *átv* folyadék, lé *fari etan ~on: *biz* kis dolgát végzi *gliciriza ~o: *gysz* édesgyökérlé, édesgyökérnedv *kolonja ~o: kölnivíz *lavenda ~o: levendulavíz *oranĝflora ~o: *gaszt* narancsvirágvíz *roza ~o: rózsavíz; **3.** víz (drágakő tiszta, átlátszó színe) *diamanto de bela ~o: szép vizű gyémánt; ~**a**: vízi, víz~; ~**i**: *tr agr* locsol, öntöz, megöntöz *szin* akvumi 1; ~**aro**: víztömeg; ~**eca**: vizes, vízzel teli, vizenyős *~eca tereno: vizenyős terület *~eca kaĉo: híg kása; ~**ecigi**: *tr* felvizez; ~**eja**: ➲hidrofila 2; ~**ero**: vízcsepp *szin* akvoguto *el malgrandaj ~eroj fariĝas grandaj riveroj *Z*: *közm* cseppből lesz a tenger; ~**ilo,** ~**umilo**: **1.** öntözőkanna; **2.** *agr* öntözőberendezés; ~**isto**: *csill* Vízöntő, Aquarius *szin* Amforo; ~**ujo**: víztartály, ciszterna; ~**umi**: **1.** *tr agr* locsol, öntöz *szin* akvi; **2.** *tr* megnedvesít, vízzel meghint; **el~iĝi**: *ntr* felbukkan a vízből, kijön a vízből; **en~iĝi**: *ntr* vízbe megy, vízbe merül; **en~igo**: *hajó* vízrebocsátás; **sen~a**: **1.** vízmentes; **2.** *kém* vízmentes, anhidr~, anhidrikus *szin* anhidra; **sen~igi**: *tr* víztelenít, vízmentesít, kiszárít; **sen~iĝi**: *ntr* víztelenedik, kiszárad; **sub~igi**: *tr* víz alá merít, elmerít, lebuktat (víz alá), elsüllyeszt (hajót); **sub~iĝi**: *ntr* víz alá merül, elmerül (vízben), lemerül, alámerül (vízbe); **sub~isto**: búvár; **super~i**: *tr* elönt, elároszt; **super~o**: *víz* árvíz; **super~ego**: *bibl* özönvíz; **sur~iĝi**: *ntr* vízre ereszkedik; **termo~o**: *orv* hévíz, termálvíz; **tra~igi**: *tr agr* öntöz; ~**oafina**: ➲hidrofila 1; ~**altira**: *kém* vízfelszívó, nedvességmegkötő; ~**oaviadilo**: *rep* hidroplán; ~**obaraĵo**: *víz* duzzasztómű, duzzasztógát, zárógát; ~**obato**: *fiz* vízlökés, hidraulikus ütés; ~**obiciklo**: *jm* vízi bicikli; ~**oblua**: vízkék; ~**obuso**: *hajó* vízibusz; ~**ocentralo**: ➲akvoenergia centralo; ~**odislimo**: *geo* vízválasztó; ~**odismeto**: *hajó* vízkiszorítás *szin* dismeto 2; ~**odrezino**: *hajó* vízhajtány; ~**odukto**: *ép* vízvezeték; ~**oebeno**: víztükör, vízfelszín; ~**oelektrejo**: akvoenergia centralo; ~**oenergio**: *fiz* vízenergia; ~**ofalo**: *geo* vízesés, zuhatag *akvofalo de Niagaro: Niagara-vízesés *szin* katarakto de Niagaro; ~**ofarbaro**: *isk* vízfestékes doboz; ~**ofarbo**: *isk műv* vízfesték; ~**ofeino**: *mit* vízi tündérlány; ~**ofeo**: *mit* vízitündér; ~**oflako**: víztócsa; ~**ofluo**: *víz* vízáramlás, vízfolyás; ~**ofobio**: ➲hidrofobio; ~**oforto**: *fiz* vízi erő; ~**ofoso**: *víz kat* vizesárok; ~**oglaso**: vizespohár; ~**ohejtado**: *tech* meleg vizes fűtés; ~**ohorloĝo**: vízóra, klepszidra *szin* klepsidro; ~**oimuna**: vízálló, vízhatlan *szin* akvorezista; ~**ohoso**: víztömlő; ~**okaŝtano**:

➲kvarkorna trapo; ~**okolektejo**: *víz* vízgyűjtő; ~**okolono**: *fiz* vízoszlop; ~**okondukilo**: vízvezeték; ~**okonduko**: *ex* ➲akvedukto; ~**okrano**: vízcsap; ~**okreso**: ➲nasturcio; ~**okruĉo**: vizeskancsó; ~**okruĉeto**: *kr* vizeskancsó, vizes ampolna; ~**okulturo**: vízkultúra; ~**okuracado**: ➲hidroterapio; ~**oliveranto**: *víz ip* vízszolgáltató; ~**omalpurigo**: ➲akvopoluado; ~**omalsano**: *orv* vízibetegség; ~**omalvarmigilo**: *tech* vízhűtő; ~**omarko**: *knyv* vízjel *szin knyv* filigrano; ~**omaso**: víztömeg; ~**omuelejo**: *agr* vízimalom; ~**omuelisto**: *agr* vízimolnár; ~**oneafina**: ➲hidrofoba; ~**onomo**: *nyt* víznév *szin* hidronomo; ~**oparko**: akvapark, aquapark; ~**opelujo**: öblítőtartály, vécétartály; ~**opesto**: ➲elodeo; ~**opilkado**: *sp* vízilabda *szin* akvopoloo; ~**opilki**: *ntr sp* vízilabdázik; ~**opilkisto**: *sp* vízilabdázó; ~**opipo**: ➲nargileo; ~**opistolo**: *játék* vízipisztoly; ~**oplanto**: ➲hidrofito; ~**oplantago**: ➲plantagalismo; ~**opoloo**: ➲akvopilkado; ~**opoluado**: *öko* vízszennyezés *szin* akvomalpurigo; ~**opoto**: vizeskorsó; ~**oprenejo**: **1.** vízvételi hely; **2.** *fn víz* vízkiemelő; ~**oprovizado**: vízellátás; ~**opumpilo**: **1.** *tech* vízszivattyú; **2.** *víz* karos kút, artézi kút *szin* pumpilputo; ~**opunkturo**: *orv* vízpunktúra, aquapunctura; ~**orado**: *tech* vízkerék; ~**orendimento**: *víz* vízhozam; ~**orezervejo**: *víz* víztározó; ~**orezervujo**: víztároló *neceseja ~orezervujo: vécétartály; ~**orezista**: ➲akvoimuna; ~**oscienco**: ➲hidrologio; ~**oskarabo**: ➲distiko; ~**oskii**: *ntr sp* vízisízik; ~**oskio**: *sp* vízisí; ~**osoldato**: ➲stratioto; ~**osolvebla**: *kém* vízben oldódó; ~**ostacio**: *víz* vízmű; ~**ostelo**: ➲kalitriko; ~**ostrio**: vízsugár; ~**osulko**: *geo* vízmosás; ~**oŝvelo**: ➲edemo; ~**otavolo**: *geo* vízlencse, rétegvíz; ~**otelero**: ➲hidrokotilo; ~**otransfaligilo**: *víz* bukófal; ~**otreti**: *ntr* tapossa a vizet; ~**otubisto**: vízvezeték-szerelő; ~**otubo**: vízcső; ~**oturo**: *víz* víztorony; ~**oturniĝo**: örvény, vízörvény; ~**oturnuloj**: ➲turbelarioj; ~**outiligo**: *víz* vízhasznosítás; ~**ovaporo**: vízgőz, pára; ~**ovasto**: víztükör; ~**oveturilo**: *hajó* vízi jármű; ~**ovojo**: *közl* vízi út; ~**umveturilo**: locsoló kocsi

↺falakvo, fluakvo, fortakvo, gasakvo, kininakvo, kranakvo, melisakvo, mielakvo, reĝakvo, sanktakvujo, sodakvo, stagnakveja, sterkakvo, ŝaŭmakvo, trinkakvo, tualetakvo, turnakvo

akvafort/**o**=**1.** *műv* rézlemez (rézkarchoz); **2.** *műv* rézkarc (lenyomat)

akvamarin/**o**=*ásv* akvamarin *szin* marblua smeraldo

akvarel/**o**=*műv* vízfestmény, akvarell

akvari/**o**=akvárium

akvatint/**o**=*műv* akvatinta, foltmarás, acquatinta, aquatinta (rézmaratás változata)

akvedukt/**o**=*ép tört* (római) vízvezeték, aquaeductus

akvifoli/**o**=közönséges magyalfa, szúrós magyalfa, téli magyalfa (Illex aquifolium) *szin* ordinara ilekso

akvilegi/**o**=*növ* harangláb (Aquilegia) *szin* aglofloro

Akvilon/**o**=*mit* Aquilo; (**a**)~**o**: *met* északi szél

Akvin/**o**=*geo* Aquino *Tomaso la ~ano, Tomaso el ~o: *fil* Aquinói Tamás

akvitan/**o**=*fn* aquitániai; **(A)~ujo, (A)~io**: **1.** *tört geo* Aquitania; **2.** *geo* Aquitaine

al=**I.** elöljárószó

1. ~hoz, ~hez, ~höz, felé (közeledés iránya, célja) *al mi!: hozzám! *al super la domo: a ház fölé *al trans la rivero: a folyón túlra, a folyó mögé *la riveretoj fluas al riveroj: a patakok a folyókba folynak *la suno kliniĝas al okcidento: a nap nyugatra hajlik *proksimiĝi al la muro: a falhoz közeledik *veturi al la urbo: a városba utazik; **2.** ~hoz, ~hez, ~höz, irányában (viszony) *amo al la patrujo: haza iránt érzett szeretet *ne estu tro severa al li: ne légy hozzá túl szigorú; **3.** ~nak, ~nek (részeltetés) *al li mi ne montros la fotojn: neki nem mutatom meg a fotókat *al vi ne venis letero: nem jött leveled *donu al li mil forintojn: adj neki ezer forintot; **4.** ~nak, ~nek (tárgyra irányulás) *bati al si la bruston: a mellét veri *obeu al viaj gepatroj: engedelmeskedj a szüleidnek *oponi al justa deziro: ellenáll jogos kívánságnak; **II.** igekötő; al~: **1.** (közeledés iránya, célja) *albordigu la boaton: kösd ki a csónakot *altabliĝis ĉiuj gastoj: minden vendég asztalhoz ült *alveturo de trajnoj: vonatok érkezése *la infanoj alkuris la primetitajn tablojn: a gyerekek a terített asztalhoz futottak *li alpafis la proksimiĝantan malamikon: a közeledő ellenségre lőtt *frapu al la pordo: zörgess az ajtón; **2.** (részeltetés, hozzáadás) *aldonu ankoraŭ cent eŭrojn: adj még hozzá száz eurót *almetu la restintajn kartojn: rakd hozzá a maradék lapokat *alprenu ankaŭ vian fraton en la ludon: vedd be a játékba a testvéredet is *alviciĝis la postrestintaj soldatoj: csatlakoztak a lemaradt katonák; **3.** (viszony) *alĝustigi la palton al lia alteco: magasságához igazítja a kabátot *almezuri la fortojn: összemérik az erejüket; **III.** önállóan; alaĵo: adalék, kiegészítés, függelék; aligi: **1.** *tr* hozzáad, hozzátesz, hozzácsatol, csatlakoztat *aligi al si: magához vesz, magához hoz *aligu cent homojn al la taĉmento: adj hozzá száz embert a csapathoz *aligi sian forton al la komunaj fortostreĉoj: hozzáteszi a saját erejét a közös erőfeszítésekhez; **2.** *tr mat* adjungál, hozzárendel; aliĝi: **1.** *ntr* hozzáadódik, hozzájön *al tio aliĝas ankoraŭ cento da reguloj: ehhez jön még vagy száz szabály *aliĝi al la interparolado: belekapcsolódik a társalgásba; **2.** *ntr* jelentkezik (rendezvényre), csatlakozik vmihez *aliĝi al la grupo: csatlakozik a csoporthoz *aliĝi az Universala Kongreso: jelentkezik a világkongresszusra; aliĝilo: jelentkezési lap, belépési nyilatkozat; aliĝpeto: csatlakozási kérelem; aliĝtraktado: *pol* csatlakozási tárgyalás

al^{2}=utóképző; ~**alo**: **1.** *növ* ~ales, ~virágúak, ~természűek (>rend) ➲kukurbaloj, orkidaloj, poligonaloj, rozaloj; **2.** ~alo: *kém* ~al, ~aldehid ➲metanalo, etanalo; **3.** ~alo: *orv ne* ~al, ~csont ➲osto

al/**o**=**1.** *ált* szárny (tárgyé) *fenestra ~o: ablakszárny

2. a *anat* orrcimpa **2.** b *anat* cimpa, ala

3. a *növ* szárny, pinna (száron, levélnyélen stb.) *szin* flugilo **3.** b *növ* vitorla; **4.** *áll* szárny *szin* flugilo *~o de birdo: madár szárnya

5. a *tech* légcsavarszárny, hajócsavarszárny *~o de helico: légcsavarszárny, propellerszárny

5. b malomkerékszárny *~o de ventorado: szélkerék szárnya; **6.** *rep* repülőgépszárny *szin* planeo *~o da aviadilo: repülőgépszárny; **7.** *ép* épületszárny *~o de konstruaĵo: épületszárny; **8.** *kat* hadsereg szárnya *~o de armeo: hadseregszárny; **9.** kalapkarima *szin* ĉapelrando *~o de ĉapelo: kalap karimája; ~**eto**: *tech* csavarszárny; ~**etŝraŭbo**: *tech* szárnyas csavar *szin* flugilŝraŭbo; ~**etŝraŭbingo**: *tech* szárnyas anya *szin* flugilŝraŭbingo; ~**oŝipo**: *hajó* szárnyashajó

↺frogalo

Alabam/**o**=*geo pol* Alabama (US)

alabastr/**o**=*ásv* alabástrom

Alagoas/**o**=*geo pol* Alagoas (BR)

Alah/**o**=*iszl* Allah

alambik/**o**=*kém* lepárló lombik *szin* distilbalono

alan/**o**=*fn tört* alán; ~**a**: *mn tört nyt* alán

aland/**o**=*ne* ➲iduso

Aland/**o**^{2}=*geo pol* Aland (FI)

alanin/**o**=*kém* alanin, amino-propionsav

↺fenilalanino

alantoid/**o**=*anat* embrionális bélzsák, allantois

Alarik/**o**=*tört* Alarik, Alarich

alarm/**i**=**1.** *tr kat* riaszt, riadóztat; **2.** *tr* vészt jelez, riaszt; **3.** *tr átv* riaszt, felriaszt, nyugtalanít; ~**o**: **1.** *kat* riadó *trumpeti ~on: riadót fúj; **2.** riasztás *sonorigi ~on: félreveri a harangot; **3.** riadalom, nyugtalanság *la anonco ĵetis la urbon en ~on: a bejelentés hírére nyugtalanság fogta el a várost; ~**a**: **1.** *kat* riadó~, riadóztató; **2.** *tech* riasztó~ (pl. berendezés); **3.** *átv* riasztó, aggasztó, nyugtalanító *~antaj novaĵoj: nyugtalanító hírek; ~**iĝi**: **1.** *ntr kat* riadóztatva van; **2.** *ntr átv* megretten, megriad, felriad; ~**ejo**: *kat* riadótér, riadóhely, gyülekezőhely; ~**ilo**: *tech* riasztóberendezés, riasztókészülék *aŭtomata ~ilo: automata riasztókészülék; ~**isto**: *pej* vészmadár, rémhírterjesztő; **ek~i**: *tr* beriaszt, hirtelen riaszt; **for~i**: *tr* elriaszt; ~**fajfilo**: vészjelző síp; ~**instalaĵo**: *tech* riasztórendszer; ~**oblinkilo**: *jm* vészvillogó lámpa; ~**opreta**: riadókészültségben lévő *la armeo estas ~opreta: a hadsereg riadókészültségben van; ~**raketo**: *hajó* segélykérő rakéta; ~**signalo**: **1.** *kat* riadójel, riadójelzés; **2.** vészjel, vészjelzés, riasztó jelzés; ~**sistemo**: *tech* riasztórendszer; ~**sonorilo**: vészharang; ~**sonorileto,** ~**tintilo**: *tech* vészcsengő

Alask/**o**=*geo pol* Alaszka (US) *~a Duoninsulo: *geo* Alaszka-félsziget *~a Golfo: *geo* Alaszka-öböl

alatern/**o**=*növ* örökzöld benge (Rhamnus alaternus)

alaŭd/**o**=*áll* pacsirta (Alauda) *kamp~o: mezei pacsirta (Alauda arvensis) *tuf~o: búbos pacsirta (Galerida cristata); ~**osprono**: ➲delfinio

Alav/**o**=*geo* Álava (ES)

alavit/**o**=*iszl* alavita, nuszajrita

alb/**o**=*kr* miseing, karing, alba

Alb/**o**^{2}=*tört geo* Alba Longa; ~**a Monto**: *tört geo* Mons albanus (ma: Monte Cavo)

alban/**o**=*fn* albán; ~**a**: *mn nyt* albán (sq) *~aj Alpoj: *geo* Albán-Alpok, Albán-havasok *la ~a lingvo havas gegan kaj toskan dialektojn: az albán nyelvnek geg és toszk nyelvjárása van; **(A)~ujo, (A)~io**: *geo pol* Albánia (AL)

Albano Lati/**a**=*geo pol* Albano Laziale (IT)

Albalong/**o**=*tört geo* Albalonga

albatros/**o**=*áll* albatrosz (Diomedea)

albed/**o**=*fiz* albedo, sugárzásvisszaverő-képesség

Albert/**o**=Albert (utónév); ~**ino**: Alberta, Albertina (utónév)

Albert/**o**^{2}=*geo pol* Alberta (CA)

alberg/**o**=*ritk* vendéglő, vendégfogadó

albigens/**o**=*kr tört* albigens
albin/**o**=*biol* albínó (pigmenthiányos egyed); ~**eco**: *biol* albinizmus
Albion/**o**=*ritk ir* Albion (Anglia)
albit/**o**=*ásv* albit
albizi/**o**=*növ* selyemakác (Albizia)
albug/**o**=*orv* fehér folt (a szaruhártyán), albugo
albugine/**o**=*anat* rostos hüvely, fehér színű kötőszöveti tok, tunica albuginea *szin* albuginea tuniko; ~**a tuniko**: ➲albugineo; ~**ito**: *orv* rostoshüvely-gyulladás
album/**o**=**1.** album, emlékkönyv; **2.** *zene* zenei album; ~**folio**: albumlap
albumen/**o**=*növ* magfehérje, magbél, albumen
albumin/**o**=*biol kém* albumin; ~**urio**: *orv* fehérjevizelés, albuminvizelés, albuminuria
albumoz/**o**=*biol kém* albumóz
∪laktalbumini, ovalbumino, seralbimino
alburn/**o**=*növ* szijács, fafehérje, alburnum *szin* sukligno
alburn/**o²**=*áll* szélhajtó küsz, fehérhal, ökle, szélkeszeg, fehérkeszeg (Alburnus alburnus) *szin* blankfiŝo
alce/**o**=*növ* mályvarózsa (Alcea)
Alce/**o²**=➲Alkajo
alced/**o**=*áll* jégmadár, halászmadár, vízi király, kék halász (Alcedo) *szin* alciono
alcelaf/**o**=*áll* tehénantilop (Alcelaphus)
Alcestis/**o**=*ne* ➲Alkestiso
Alcibiad/**o**=*ne* ➲Alkibiado
Alcino/**o**=*ne* ➲Alkinoo
alcion/**o**=➲alcedo
Alcion/**o²**=*csill* Alcyone
alcioni/**o**=*áll* bőrkorral, parakorral (Alcyonium)
alĉemil/**o**=*ne* ➲alĥemilo
ald/**o**=**1.** *zene* mélyhegedű, brácsa *szin* aldviolono; **2.** *zene* alt (énekhang); ~**a**: *zene* alt *~a bekfluto: altfuvola *szin* aldfluto *~a Do-kleo: *zene* alt C-kulcs; ~**ulino**: *fn zene* alt (énekes); ~**fluto**: *zene* altfuvola; ~**hobojo**: *zene* altoboa, angolkürt *szin* angla korno; ~**okleo**: *zene* altkulcs *szin* aldviolona kleo; ~**trombono**: *zene* altharsona; ~**violono**: *zene* mélyhegedű, brácsa *szin* aldo 1
aldo²=előképző; aldo~: *kém* aldo~ (aldehid); aldoheksozo: *kém* aldohexóz; aldolo: *kém* aldol; aldozo: *kém* aldóz
Aldebaran/**o**=*csill* Aldebaran, Alfa-Tauri
aldehid/**o**=*kém* aldehid; **tio~o**: *kém* tioaldehid
Aldernej/**o**=*geo* Alderney (sziget)
aldosteron/**o**=*biol* aldoszteron
aldoksim/**o**=*kém* aldoxim
ale/**o**=**1.** (fasorral szegélyezett) sétány, sétaút; **2.** fasor (fasorral szegélyezett széles út), allé
aleator/**a**=*mat inf* véletlen, random *~a aliro: *inf* véletlen hozzáférés *~a nombro: *mat* véletlen szám; ~**e**: *inf* véletlenszerűen, at random
alef=**1.** *knyv* alef (héber 'a' vagy 'e' betű); **2.** *mat* alef; alef-nulo: *mat* alef nulla
Alegan/**oj**=*geo* Alleghan-hegység
alegori/**o**=*ir műv* **1.** allegória *apologo kaj parabolo estas specoj de ~o: a tanmese és a példázat egyfajta allegória; **2.** *bibl* hasonlat, példabeszéd *szin* parabolo; ~**a**: *ir műv* allegorikus
alegr/**o**=*fn zene* allegro; ~**e**: *hsz zene* allegro, vidáman, gyorsan, élénken; ~**eto**: *fn zene* allegretto; ~**ete**: *hsz zene* allegretto, kissé gyorsan, kissé élénken
aleksandr/**o**=*ir* Sándor-vers, alexandrin, alexandrinus
Aleksandr/**o²**=Sándor *~o la Granda: *tört* Nagy Sándor; **Aleĉjo**: Sanyi, Sanyika
Aleksandri/**o**=**1.** *tört geo* Alexandria; **2.** *geo* Alexandria; ~**anismo**: *ir műv* alexandriai művészet, alexandriai iskola
aleksi/**o**=*orv* alexia, olvasási zavar
Aleksi/**o²**=Alekszij, Alex, Alexis, Alexius (utónév)
aleksin/**o**=*ex* ➲*biol* komplemento
Alekt/**o**=*mit* Alléktó, Allecto
alektor/**o**=*áll* szirtifogoly (Alectoris)
alel/**o**=*biol* allél *recesiva ~o: recesszív allél
aleman/**o**=*fn tört* alemann; ~**a**: *mn nyt* alemann *~a dialekto: *nyt* alemann dialektus; **(A)~ujo, (A)~io**: **1.** *tört geo* Alemannia; **2.** *geo* Német Svájc
alen/**o**=*tech* ár (szerszám) *szin* kudrilego *sako ~on ne tenas, ĝi baldaŭ elvenas *Z*: *közm* kibújik a szög a zsákból
Alenson/**o**=*geo* Alençon, Argentan; ~**o**: *tex* alençoni csipke
Alep/**o**=*tört geo* Aleppó
aler/**o**=*ép* kaputető, előtető, védőtető (kapu fölött)
alergi/**o**=*orv* allergia, túlérzékenység; ~**a**: *orv* allergiás, túlérzékeny; ~**ologo**: allergológus; ~**ologio**: *orv* allergológia; **anti~a, kontraŭ~a**: *orv* allergiaellenes; **anti~aĵo, kontraŭ~aĵo**: *gysz* allergiaellenes szer, antiallergikum
aleron/**o**=*rep* csűrőkormány, csűrőlap *szin* kromklapo
aleŭrit/**o**=*növ* tungolajfa, tengeri diófa, banhulfa (Aleurites)
aleŭrod/**o**=*áll* liszteske (Aleyrodes)
aleŭroden/**oj**=*áll* liszteskeszerűek, liszteskék (Aleurodina)
aleut/**o**=*fn* aleut; ~**a**: *mn nyt* aleut (ale); ~**oj, ~aj Insuloj**: *geo* Aleut-szigetek
Alesi/**o**=*tört geo* Alesia
alez/**i**=*tr tech* dörzsáraz; ~**ilo**: *tech* dörzsár
alfa=*knyv* α, alfa (görög 'a' betű) *szin* alfo² *alfa kaj omega de la problemo: a probléma alfája és ómegája *alfanumera: *inf* alfanumerikus (betűt és számot tartalmazó) *de alfa ĝis omega: az alfától az ómegáig, elejétől végéig; alfa~: *tud* alfa~ (>első) ➲alfa-diserigo, alfa-partikloj, alfa-radioj, alfa-testado
alfabet/**o**=*isk nyt* ábécé, alfabétum *li neniam venkis la ~on *Z*: még az ábécén sem ment keresztül *li ŝvitas ankoraŭ super la ~o: még az ábécén sem ment keresztül; ~**a**: betűrendes *~a ordo: betűrend, ábécé-sorrend *~e ordigita: betűrendbe szedett; ~**igi**: **1.** *tr* betűrendbe szed, ábécérendbe szed; **2.** *tr* latin betűsre átír (pl. kínai jeleket); **3.** *tr ne* írni-olvasni tanít, alfabetizál ➲instrui legi-skribi; ~**umo**: *isk* ábécéskönyv *szin* abocolibro
alfenid/**o**=*kém* alfenid (ötvözet), peruezüst
alf/**o**=*növ* alfafű, halfafű, lósörényfű, „eszpartófű" (Stipa tenacissima)
alf/**o²**=➲alfa
Alfons/**o**=Alfonz; ~**ino**: Alfonzina, Alfonza
Alfred/**o**=Alfréd
alg/**oj**=*növ* algák, moszatok (Algae) *brun~oj: *növ* barnamoszatok (Phaeophyta) *szin* feofitoj *verd~oj: *növ* zöldmoszatok (Chlorophyta) *szin* klorofitoj; ~**ino**: *kém gysz* algin; ~**ologo**: *növ* algológus, moszatkutató; ~**ologio**: *növ* algológia, moszatkutatás; ~**inato**: *kém* alginát *~inata acido: *kém* alginsav
algebr/**o**=*mat* algebra, betűszámtan *~o de aroj: halmazalgebra *~o de matricoj: mátrixalgebra *elementa ~o: elemi algebra, betűszámtan *grupa ~o: csoportalgebra *homologa ~o: homologikus algebra *lineara ~o: lineáris algebra; ~**a**: *mat* algebrai *~a prezento: algebrai alak *~a strukturo: algebrai struktúra *~a tegaĵo: algebrai lezárt *~e fermita: algebrailag zárt; ~**igi**: *tr mat* algebraizál, algebrai módszereket alkalmaz vmire (n); ~**ilo**: *inf* algebrai szimbólumkezelő
∪ŝaltalgebro
algi=utóképző; ~**algio**: *orv* ~algia, ~fájdalom
algid/**a**=➲hipotermia; ~**eco**: ➲hipotermio
alginit/**o**=*ásv* alginit
Algol/**o**=*csill* Algol
Algol/**o²**=*inf* ALGOL (programnyelv)
algonki/**o**=➲proterozoiko
algoritm/**o**=*inf mat* algoritmus *eŭklida ~o: euklideszi algoritmus *nedeterminisma ~o: *inf* nem determinisztikus algoritmus *rikura ~o: rekurzív algoritmus; ~**igi**: *tr inf* algoritmizál
algvazil/**o**=poroszló, törvényszolga, alguacil (ES)
alĝebr/**o**=*mat* lineáris algebra
Alĝer/**o**=*geo* Algír *~o estas la ĉefurbo de ~io: Algír Algéria fővárosa; ~**ano**: *fn* algíri (lakos); **(A)~ujo, (A)~io**: *geo pol* Algéria (DZ); ~**ia**: algériai; ~**iano**: *fn* algériai (lakos)
Alhambr/**o**=*ép műv* Alhambra
alĥemi/**o**=alkímia, aranycsinálás; ~**isto**: alkémikus, aranycsináló
alĥemil/**o**=*növ* palástfű (Alchemilla) *szin* dammantelo
ali/**a**=**I.** önállóan **1.** más, másik *~a flanko de la medalo: az érem másik oldala *~aj domoj, ~aj homoj *Z*: *közm* ahány ház, annyi szokás *~an ne mallaŭdu, vin mem ne aplaŭdu *Z*: *közm* magadat ne dicsérd, mást ne gyalázz *inter ~aj: többek között *metu la seĝon sur ~an lokon: tedd a széket más helyre *ne ekzistas ~a dio krom la Unusola: nincs más isten az Egyedülvalón kívül; **2.** vki másik *~a ol atendita: más, mint akit vártunk; tiu aŭ ~a: egyik vagy a másik *oficiale decidi pri tiu aŭ ~a konkursaĵo: hivatalosan dönteni az egyik vagy másik versenyműről; unu la ~a: egymás *ili amas unu la alian *unu post ~aj pluvadis kugloj: egymás után záporoztak a golyók; ~**e**: **1.** máshogyan, másképpen, más módon *neniu respondis la aferon ~e ol jes: senki sem válaszolt máshogyan a kérdésre, csak igennel *tio estos tiel kaj ne ~e: ez így lesz és nem másképpen; **2.** máskülönben *obeu, ~e mi punos vin: engedelmeskedj, különben megbüntetlek; ~**o, ~aĵo**: más dolog; ~**i**: *ntr* különbözik, eltér, *ige* más; ~**igi**: *tr* másít, megmásít, mássá tesz, elváltoztat *li ~igis sian voĉon: elváltoztatta a hangját *sorĉe ~igi homon en porkon: embert varázslattal disznóvá változtat; ~**eco**: másság; ~**es**: *ne* ➲tiu de alia, aliula; ~**el**: *ne* ➲alie, alimaniere; ~**igilo**:

zene módosítójel; ~**ulo**: másvalaki, valaki más; ~**ula**: másé *~ula havaĵo ne estas la mia: más tulajdona nem az enyém; **inter~e**: többek között, egyebek között; **kun~e**: együtt a többivel, többiekkel, egyebekkel *mi metis ĝin kun~e en la v~zon: egyebekkel együtt a bőröndömbe tettem; ~**direkti**: *tr* átirányít; **II.** előképző; ali~: *mn* más, más~, át~ ➲alifoje, aliformigi, alikonfesia, alikonstrui, alilando, alitipa, alivesti, alivorte

Ali/**o**=Ali (utónév) *~-Babo: Ali baba

alianc/**o**=*pol* szövetség *la Sankta ~o: *tört* a Szent Szövetség *Nova ~o: *kr* Újszövetség *triopa ~o: hármas szövetség; ~**a**: *mn* szövetséges *~aj trupoj: szövetséges csapatok; ~**ano**: *fn* szövetséges, szövetségbe tartozó (pl. ország, ember) *li perfidis siajn ~anojn: elárulta szövetségeseit; ~**i**: *tr* szövetségessé tesz, szövetséget köt vkivel (n) *~ita lando: szövetséges ország *la Hitlera Germanio ~is sin kun la Italio de Mussolini: a hitleri Németország szövetséget kötött Mussolini Olaszországával; ~**iĝi**: *ntr* szövetkezik vkivel (kun); ~**ulo**: *fn* szövetséges (ember); **ne~a**: *pol* el nem kötelezett; **ne~eco**: *pol* elnemkötelezettség; **aliari**/**o**=*növ* Alliaria (nemzetség) *oficina aliario: hagymaszagú kányazsombor, fokhagymafű (A. petiolata)

alibi/**o**=*jog* alibi, mentség *kontroli lian ~on: ellenőrzi az alibijét *mi ne povas konfirmi vian ~on: nem tudom megerősíteni az alibidet

Alic/**o**=Aliz (utónév) *~o en Mirlando: Aliz Csodaországban

alicikl/**a**=*kém* aliciklusos, cikloalifás *szin* alifatcikla *~a kombinaĵo: aliciklusos vegyület

alidad/**o**=*csill geo* alhidáde (skála mutató)

alien/**i**=*tr jog* elidegenít *szin* aliproprigi; ~**a**: *mn pszi* elmebeteg, elmebajos *szin* cerbomalsana, mensmalsana; ~**eco**: *pszi* elmebaj; ~**iĝi**: *ntr pszi* elidegenedik, elmebajos lesz; ~**isto**: *pszi* elmegyógyász, elmeorvos; ~**ulo**: *pszi* elmebeteg *szin* cerbomalsanulo, mensmalsanulo

alifat/**a**=*kém* alifás; ~**cikla**: ➲alicikla

aligator/**o**=**1.** *áll* aligátor (Alligator); **2.** *átv eo pej* aligátor (aki eszperantisták között beszélgetőtársa anyanyelvén beszél); ~**i**: *ntr eo pej* aligátorkodik (eszperantisták között a beszélgetőtárs anyanyelvén beszél)

Alikant/**o**=*geo pol* Alicante (város és tartomány) (ES)

alikvant/**o**=*mat* nemosztó szám, maradék nélkül nem osztható szám; ~**a**: *mat* maradék nélkül nem osztható

alikvot/**o**=*mat* maradék nélkül osztható rész *v.* szám; ~**a**: *mat* maradék nélkül osztható

alil/**o**=*kém* allilcsoport

aliment/**o**=**1.** *jog* eltartási kötelezettség; **2.** tartásdíj

aline/**o**=**1.** *knyv* bekezdés *~signo: *inf* bekezdésjel; **2.** behúzás (bekezdésé)

alis/**o**=*növ* ternye (Alyssum)

alism/**o**=*növ* hídőr (Alisma)

alit/**o**=*áll* békókötő béka (Alytes) *szin* akuŝbufo

aliteraci/**o**=*ir* alliteráció, élrím, betűrím *'firme fidu' estas ekzemplo por ~o: 'bízva bízzál' példa az alliterációra; ~**i**: *ntr ir* alliterál

alium/**o**=*növ tud* hagyma (Allium) *tuba ~o: téli hagyma, csöves hagyma (A. fistulosum) *szin* tubaĵlo

aliz/**o**=*növ* lisztes berkenye, süvöltény (bogyó) *adstringa ~ujo: ➲adstringa sorbuso *blanka ~ujo, blanka ~arbo: ➲blanka sorbuso

alizarin/**o**=*kém* alizarin

alize/**o**=*met* passzátszél; **kontraŭ~o**: *met* antipasszát, ellenpasszát

alk=előképző; alk~: *kém* alk~ (nem aromás szénhidrogének); alkadieno: *kém* alkadién; alkano: *kém* alkán, paraffin; alkanalo: *kém* alkanal (alkánból levezethető aldehid); alkanolo: *kém* alkanol; alkanolato: *kém* alkanolát, alkoxid; alkanono: *kém* alkanon; alkeno: *kém* alkén; alkilo: *kém* alkilgyök; alkino: *kém* alkin, acetilén
↺cikloalkano, cikloalkadieno, cikloalkeno, cikloalkino

alka/**o**=*ne* ➲aŭko

alk/**o**=*áll* jávorszarvas (Alces)

alkad/**o**=**1.** *tört* békebíró, alcade (ES); **2.** *pol* polgármester, falusi bíró, alcade (ES)

Alkaid/**o**=*pol* Al-Kaida

Alkaj/**o**=**1.** *mit* Alkaiosz, Alcaeus *szin* Alceo; **2.** *ir* Alkaiosz *~a strofo: alkaioszi sor

Alkajd/**o**=➲Alkaido

alkal/**oj**=*kém* alkáliák; ~**a**: **1.** *mn kém* alkáli; **2.** *kém* lúgos *~a tero: lúgos föld; ~**bluo**: *kém* alkálikék; ~**metalo**: *kém* alkálifém; ~**eco**: *kém* lúgosság, lúgos kémhatás; ~**ozo**: *orv* alkalosis; ~**ometrio**: *kém* alkalimetria (lúgok töménységének meghatározása
↺teralkalo

alkali/**o**=➲alkalmetalo

alkaloid/**o**=*kém* alkaloid

alkaraz/**o**=hűtőkorsó (likacsos anyagkorsó) (ES)

alkazab/**o**=**1.** *kat* (arab) fellegvár, alcazaba (ES); **2.** várpalota (ES)

alkazar/**o**=*ép* (arab) királyi palota, alcazar (ES)

alkekeng/**o**=*növ* közönséges, piros zsidócseresznye (Physalis alkekengi)

alkemi/**o**=➲alĥemio

alkemil/**o**=➲alĥemilo

Alkestis/**o**=*mit* Alkésztisz, Alcestis *szin* Alcestiso

Alkibiad/**o**=*tört* Alkibiádész

Alkino/**o**=*mit* Alkinoosz, Alcinous

Alkion/**o**=*mit* Alkioné, Alcione

Alkmen/**o**=*mit* Alkméné, Alcmena

alkohol/**o**=**1.** *kém* alkohol *butila ~o: ➲butanolo *pentila ~o: pentilalkohol *szin* pentanolo *salakva ~o: sósborszesz *tio~o: tioalkohol *szin* tiolo; **2.** *ált* alkohol, szesz; ~**aĵo**: *gaszt* szeszes ital; ~**ato**: *kém* alkoholát; ~**i**: *tr gaszt* alkoholizál, alkohollal kever, szeszesít, szesszel kezel; ~**ulo**: alkoholista, iszákos, részeges ember; ~**emio**: *orv* alkoholvérűség, (emelkedett) véralkoholszint, alcoholaemia; ~**ismo**: *orv* alkoholizmus, részegeskedés; **kontraŭ~a**: alkoholellenes, antialkoholista; **kontraŭ~ulo**: *fn* antialkoholista; **poli~o**: *kém* polialkohol; **sen~a**: alkoholmentes *sen~a trinkaĵo: alkoholmentes ital; ~**brulilo**: spirituszégő, borszeszlámpa; ~**ometro**: *agr* szeszfokoló, szeszmérő, alkoholmérő
↺brulalkoholo, tioalkoholo

alkoholatur/**o**=*kém* alkoholos oldat, alkoholos kivonat *szin* tinkturo 2

alkov/**o**=*ép* benyíló, alvófülke, alkóv

alm/**o**=*tech* gerinc, gerinclemez (profilon)

Almagest/**o**=*csill* Almageszt (Ptolemaiosz alapműve); ~**o**: *csill* almageszt (csillagászati megfigyelések gyűjteménye)

almanak/**o**=*knyv* évkönyv, almanach

Almat/**o**=*geo* Almati, Alma-Ata

almandin/**o**=*ásv* almandin

alme/**o**=almeh (egyiptomi énekes és táncosnő)

almenaŭ=**1.** legalább (az a legkevesebb) *almenaŭ forbalau, se vi faris rubaĵon: legalább seperd el, ha szemetet csináltál *se monon ne, almenaŭ kvieton mi havas: ha pénzem nincs, de legalább megvan a nyugalmam *tiu aŭto kostas almenaŭ ok milionojn: az az autó legalább nyolc millióba kerül; **2.** legalábbis (a legrosszabb esetben is) *almenaŭ tiel oni informis min: legalábbis így tájékoztattak *restu kuŝanta, almenaŭ ĝis alvenos la kuracisto: maradj fekve, legalábbis addig, amíg nem jön az orvos

Almorabid/**oj**=*tört* Almorávidák

almoz/**o**=alamizsna, könyöradomány *donado de ~oj neniam malriĉigas *Z*: *közm* a koldusnak adott pénz nem teszen szegénnyé; ~**i**: *ntr* koldul, kéreget, alamizsnát kér *pro la perdo de ĉiuj liaj vivrimedoj li devis ~i: minden megélhetési eszközének elvesztése után koldulnia kellett; ~**ulo**: koldus, kéregető; ~**ulejo**: szegényház; **el~i**: *tr* kikönyörög, kikunyerál; **pri~i**: *tr* koldul vkitől *li pri~is ĉiujn preterpasantojn: minden járókelőtől kéregetett; ~**doni**: *tr* alamizsnát ad, alamizsnálkodik *li ~donis kelkajn forintojn: néhány forint alamizsnát adott; ~**donema**: adakozó, alamizsnás szellemű; ~**kesto**: *kr* templomi persely; ~**monaĥo**: *kr* koldulóbarát; ~**ordeno**: *kr* kolduló rend; ~**osako**: koldustarisznya; ~**peti**: *tr* koldul, kéreget; ~**petanto**: kéregető, kolduló *~petanto sinĝena restas kun sako malplena *Z*: *közm* szemérmes koldusnak üres a tarisznyája

aln/**o**=*növ* éger, égerfa (Alnus)

alo/**o**=*növ* aloé (Aloe)
aloaĵo: *gysz* aloégyanta

alod/**o**=*gazd tört* allódium, major, majorság, szabad birtok *vö.* feŭdo, tenuro

alofon/**o**=*nyt* fonémaváltozat, fonémavariáns, allofón *szin* fonemvarianto

alograf/**o**=*nyt* allográf

aloj/**o**=*koh* ötvözet; ~**igi**: *tr koh* ötvöz

alokazi/**o**=*növ* ránclevél, alokázia (Alocasia)

alokton/**o**=*ásv* allochton kőzet, nem helyben keletkezett kőzet; ~**a**: *geo* idegenhonos, allochton, nem helyben keletkezett

alomorf/**o**=*nyt* morfémaváltozat, morfémavariáns, allomorf

alonĝ/**o**=**1.** *gazd* toldalék, allonzs (váltón forgatmányok részére); **2.** *kém* toldalékcső; **3.** asztallaptoldalék

alopat/**o**=*orv* ellenszenvi gyógyító, allopata; ~**io**: *orv* ellenszenvi gyógymód, allopátia

alopeci/**o**=*orv* kopaszság, alopecia

alopekur/**o**=*növ* ecsetpázsit (Alopecurus) *szin* vulpovosto *genua ~o: gombos ecsetpázsit (A. geniculatus) *szin* genua vulpovosto

aloritmi/**o**=*orv* szívritmuszavar, alloritmia *szin* misritmo

aloster/**a**=*biol kém* alloszterikus *~a efikanto: *biol* alloszterikus

hatóanyag
alotigen/**a**=*ásv* allotigén *~a mineralo: allotigén ásvány
alotrofi/**o**=*orv* allotrófia
alotrop/**a**=*kém* allotrop, több módosulatban előforduló; ~**aĵo**: *kém* allotrop módosulat; ~**eco**: *kém* allotrópia
aloz/**o**=**1.** *áll* fattyúhering (Alosa); **2.** *áll* vándor fattyúhering, vándor alóza, májusi hal (A. alosa)
alp/**o**=*geo* magashegy, havas, alpes; ~**oj**: *geo* Alpok *Bernaj ~oj: Berni Alpok; ~**ismo**: *sp* alpinizmus; ~**isto**: alpinista; **cis~a**: *geo* Alpokon inneni (Rómából nézve); **trans~a**: *geo* Alpokon túli (Rómából nézve)
alpak/**o**=**1.** *áll* alpaka (Lama pacos); **2.** *tex* alpaka gyapjú; **3.** *tex* alpaka szövet
alpar/**o**=*gazd* paritás, egyenértékűség, pariérték, paritásos érték *~o de aĉetopovo: vásárlóerő-paritás *~o de kurzo: árfolyamparitás *~o de valuto: valutaparitás, pénznemparitás, átváltási paritás
alpini/**o**=*növ* gyömbér (Alpinia)
alsin/**o**=*növ* csillaghúr (Stellaria holostea)
alt/**a**=**1.** magas *~a homo: magas ember *~a turo: magas torony *li estas unu kapon pli ~a: egy fejjel magasabb; **2.** magas, magasan lévő *~aj nuboj: magas felhők *~a ĉielo: magas ég *~a tajdo: *hajó* teljes dagály *szin* altmaro; **3.** magas, nagy, nagy mértékű *~evoluinta: magasan fejlett *~fidela: *eltr* hifi, nagyhűségű *~fidelilo: ➲altfidela muzikkomplekso *~forno: *koh* kohó *szin* fornego *~frekvenca: *vill* nagyfrekvenciás *~a mizero: mélységes szegénység *~a premo: *fiz* nagy nyomás *~a prezo: nagy ár *~a sangopremo: magas vérnyomás *szin* hipertensio *la malsanulo havas ~an febron: a betegnek magas láza van; **4.** *átv* magas, nemes, feljebbvaló *~a ĉambro: *pol* felsőház *~a ĉielo!: te, jó ég! *Alta Kanto (Kan): *bibl* Énekek éneke (Én) *szin* Kanto de kantoj *~a komisiito: *pol* főmegbízott *~aj pensoj: emelkedett gondolatok *~a politiko: *pol* nagypolitika *~a protektanto: fővédnök *~a rango: magas rang, méltóság *~aj sentoj: nemes érzések *~a teĥnologio: *tech* csúcstechnológia, high-tech; **alt**: *mat* kitevő, felső index jelölése *a ~ n: a az n-ediken *du ~ tri: kettő a harmadikon *szin* du en la tria potenco *dek ~ minus kvin: tíz a mínusz ötödiken *szin* dek en la minus kvina potenco; ~**e**: **1.** fent, fenn, a magasban *~e flosis nuboj: a magasban felhők úsztak; **2.** magasan *~e fluganta spirito: magasan szárnyaló szellem *kiu tro ~en rigardon direktas, tiu tre baldaŭ okulojn difektas *Z*: *közm* aki a napba néz, könnyen megvakul *la frukto pendis ~e, por atingi ĝin: a gyümölcs túl magasan volt ahhoz, hogy elérjék; **3.** nagy mértékben *~e taksi: nagyra becsül, értékel, megbecsül *~etakse: elismerően *~en strebantaj prezoj: magasba szökő árak; ~**o**: **1.** magasság (mérték, méret) *en la ~o de cent metroj: száz méter magasságban *la ~o de la tegmento estas 10 m: a tető magassága 10 m; **2.** *mat* magasság (>sokszög) *~o de triangulo: háromszög magassága; **3.** *geo* tengerszin feletti magasság ➲altitudo; **4.** magas hely, magasság *Dio en la ~o!: magasságos Isten!; ~**aĵo**: **1.** *geo* magaslat, halom, domb *szin* altejo, alto *~aĵoj de Romo: Róma magaslatai, dombjai; **2.** *bibl* áldozóhalom; ~**eco**: magasság *absoluta ~eco: *geo* abszolút magasság, tengerszint feletti magasság *szin* altitudo *laŭ ~eco li kunelektis sian gvardion: magasság szerint válogatta össze a testőrségét; ~**ejo**: ➲altaĵo 1; ~**igi**: **1.** *tr* magasít, felmagasít; **2.** *tr* magasba emel, felemel *~igi la prezojn: emeli az árakat *~igi la voĉon: felemeli a hangját; ~**ometro**: *geo* magasságmérő *szin* altimetro; ~**metrio**: *geo* magasságmérés; ~**iĝi**: **1.** *ntr* magasodik, felmagasodik; **2.** *ntr* magasba emelkedik, felszáll; ~**igilo**: *kat* irányzókészülék; **mal~a**: **1.** alacsony *mal~a homo: alacsony ember *mal~a pordo: alacsony ajtó; **2.** alacsonyan lévő *mal~aj brančoj de arbo: fa alacsonyan lévő ágai; **3.** kis mérvű, kis mértékű, alacsony *mal~a frekvenco: *fiz* kisfrekvencia, alacsony frekvencia, hangfrekvencia *mal~a tono: *zene* alacsony hang *mal~a sangopremo: *orv* alacsony vérnyomás; **4.** *átv* alacsony, alsó *mal~a ĉambro: *pol* alsóház *mal~a ekleziularo: *kr* alsó papság *mal~germana: *nyt* alnémet, niederdeutsch *szin* basgermana *vö.* ~germana *mal~a nobelaro: *tört* kisnemesség; **mal~e**: **1.** alacsonyan *la suno staris mal~e sur la horizonto: a nap alacsonyan állt a horizonton; **2.** *átv* alacsonyan *mal~e edziĝi: rangon alul nősül; **mal~aĵo**: *geo* mélyedés, lapály; **mal~igi**: **1.** *tr* alacsonnyá tesz, alacsonyít, lealacsonyít *mal~igi la akvonivelon: lecsökkenti a vízszintet; **2.** *tr* leenged (magasból) *la soldato mal~igis sian glavon: a katona leengedte a kardját *mal~igi la voĉon: visszaveszi a hangját; **mal~iĝi**: **1.** *ntr* alacsonnyá lesz, lealacsonyodik *ĉe malfluso la marnivelo mal~iĝas: apálykor a tengerszint alacsony lesz *li mal~iĝis, ĝis fari krimon: úgy lealacsonyodott, hogy még bűntényt is elkövetett; **2.** *ntr* lesüllyed, leereszkedik (magasból) *la aerostato rapide mal~iĝis: a légballon gyorsan ereszkedett; **Plej~ulo**: *kr* a Magasságos (Isten); **pli~igi**: **1.** *tr* magasít, magasabbá tesz *li pli~igis la barilon je duonmetro: fél méterrel magasította a kerítést; **2.** *tr* magasabbra emel, feljebb emel *pli~igu la flagon: emeld magasabbra a zászlót; **3.** *tr átv* emel, növel *pli~igi la prezon: növeli az árat *pli~igi la salajrojn: béreket emel, fizetéseket növel; **pli~iĝi**: **1.** *ntr* magadosik, magasabbá válik *via filo pli~iĝis kvin centimetrojn en la pasinta jaro: a fiad öt centiméterrel nyúlt meg a múlt évben; **2.** *ntr* emelkedik, magasabbra kerül *la balono malrapide pli~iĝis: a léghajó lassan emelkedett *li range multe pli~iĝis: rangban sokat emelkedett; **3.** *ntr átv* növekszik, emelkedik *la pensioj malrapide pli~iĝas: a nyugdíjak lassan emelkednek *lia reputacio pli~iĝis: növekedett a jó híre; ~**angulo**: *geo* magassági szög; ~**anima**: emelkedett lelkületű; ~**atensia**: *vill* nagyfeszültségű; ~**distingiva**: *eltr* nagy felbontású; ~**dotita**: *átv* tehetséges, jó képességű; ~**ebenaĵo**: *geo* fennsík, felföld, plató *szin* platajo 1, altplataĵo; ~**botoj**: magas szárú csizma; ~**efluga**: szárnyaló; ~**iĝrapido**: *rep* emelkedési sebesség; ~**kastelo**: *ép kat* fellegvár; ~**klasano**: *fn* felsőosztálybeli; ~**konstruaĵo**: *ép* magasépület; ~**kreski**: *ntr* nagyra nő *~kreski en liaj okuloj: nagyot nő a szemében; ~**kvalita**: jó minőségű, minőségi; ~**lando**: *tört geo* Felvidék; ~**mara**: *hajó* nyílttengeri; ~**montaro**: *geo* magashegység; ~**nivela**: **1.** magas szintű; **2.** *átv* színvonalas, magas színvonalú; ~**ocentro**: *mat* magassági pont; ~**okumuluso**: *met* párnafelhő, altokumulusz, altocumulus (Ac) *szin* ondonubo; ~**okurbo**: *geo* magassági vonal; ~**opunkto**: **1.** *geo* magassági pont; **2.** *átv* csúcspont; ~**osalti**: *ntr sp* magasugrik; ~**osalto**: *sp* magasugrás; ~**osaltisto**: magasugró; ~**ostratuso**: *met* lepelfelhő, altosztrátusz, altostratus (As); ~**oteno**: *kr* úrfelmutatás, elevatio *szin* hostilevo; ~**preciza**: *tech* precíziós; ~**spirita**: emelkedett lelkületű; ~**statura**: magas termetű; ~**teĥnologia**: *tech* csúcstechnológiájú, high-*tech*; ~**teknologia**: ➲altteĥnologia; ~**temperatura**: magas hőmérsékletű; ~**tensia**: **1.** *orv* magas vérnyomású, magas vérnyomásos; **2.** *vill* nagyfeszültségű *~tensia lineo: nagyfeszültségű vezeték; ~**valora**: nagy értékű; **mal~nivela**: **1.** alacsony színtű; **2.** alacsony színvonalú; **mal~frekvenca**: *fiz* kis frekvenciájú, alacsony frekvenciájú; **mal~statura**: alacsony termetű; **mal~temperatura**: alacsony hőmérsékletű; **mal~tensia**: *vill* kisfeszültségű
↺dikmalalta, kurzaltiĝo, prezaltiĝo, rangaltiĝi, tonalto
Altair/**o**=*csill* Altair, α-Aquilae
Altaj/**o**=*geo* Altaj (hegység); ~**a**: *geo* Altáji *~a Respubliko: *geo pol* Altaj-hegyvidék (RU)
altan/**o**=**1.** *ép* tetőterasz *szin* teraso 3; **2.** *geo* földterasz *szin* teraso 4
altar/**o**=*vall* oltár *li ŝtelas de najbaro, por doni al ~o *Z*: lopott marhából ád az oltárra *ricevi grizan haron, ne vidinte ~on *Z*: pártában marad *la trono kaj la ~o: a trón és az oltár (a állam és az egyház) *starigi ~on: oltárt állít; ~**o**: *csill* Oltár, Ara; ~**ejo**: *vall* szentély; **ĉef~o**: *kr* főoltár; **krom~o**: *kr* mellékoltár; **krom~ejo**: *kr ép* oldalkápolna; ~**kandelo**: *kr* templomi gyertya *szin* ĥorkandelo; ~**tuko**: *kr* oltárterítő; ~**pentraĵo**: *műv* oltárkép
↺ripozaltaro
alte/**o**=*növ* ziliz (Althaea)
alteraci/**o**=*ásv* kőzetátalakulás; ~**i**: *tr ásv* átalakít, módosít; ~**iĝi**: *ntr ásv* átalakul, módosul
alterego/**o**=*pszi* alteregó
altern/**i**=**1.** *ntr* váltakozik, cserélődik, alternál *la sezonoj ~as: az évszakok váltakoznak; **2.** *ntr fiz* váltakozik, alternál (pozitív és negatív között); ~**a**: **1.** váltakozó, cserélődő *~a objekto: *nyt* váltakozó tárgy *~a skipo: *ip* váltott műszak; **2.** *fiz* váltakozó, alternáló *~a kurento: *vill* váltakozó áram, váltóáram; **3.** *mat* váltó~ *v.* alternáló (pl. szög) *vö.* ~a grupo, ~aj anguloj; ~**e**: váltakozva, váltogatva; ~**anto**: váltótárs; ~**igi**: *tr* cserélget, váltogat *~igi la krurojn: egyik lábról a másikra áll; ~**atoro**: *vill* váltóáramú generátor *trifaza ~atoro: háromfázisú váltóáramú generátor *turbina ~atoro: turbógenerátor; ~**direkta**: **1.** váltakozó irányú; **2.** *távk* félduplex; ~**kurenta**: *vill* váltakozó áramú, váltóáramú
↺sonalterno
alternanc/**o**=*fiz* félperiódus
alternativ/**o**=**1.** választási lehetőség, alternatíva (két lehetőség között) *ni havas la ~on vivi mizere aŭ morti heroe: választhatunk nyomorúságos élet és dicső halál között; **2.** választható lehetőség, alternatíva *ni devas trovi alian ~on: más lehetőség után kell néznünk; ~**a**: **1.** alternatív, vagylagos *ne ekzistas ~a eliro, nur unu: nincs alternatív kiút, csak egy *tio donas ~an solvon: alternatív megoldást kínál; **2.** alternatív, mást kínáló (az uralkodó nézeteken kívüli) *~a energifonto: *öko* alternatív energiaforrás *~a medicino: *orv* alternatív gyógymód *~aj movadoj: *pol* alternatív mozgalmak; ~**uloj**: *pol* alternatívok
altimetr/**o**=➲altometro
altitud/**o**=**1.** *geo* átlagos tengerszint feletti magasság *szin* absoluta alteco; **2.** *csill* fokmagasság *~a malsano: *orv* magassági *v.* hegyi betegség; ~**limo**: *rep* határemelkedés

altroz/**o**=*kém* altróz
altruism/**o**=önzetlenség, áldozatkészség, altruizmus
altruist/**o**=önzetlen, áldozatkész ember, altruista
aluat/**o**=*áll* bőgőmajom (Alouatta) *szin* bleksimio
alud/**i**=*tr/ntr* céloz vmire (n), utal vmire (n) *~i liajn malfortojn: a gyengeségeire céloz *~i pri filmo, kiun ili vidis: olyan filmre céloz, amelyet láttak; ~**o**: célzás, utalás *en ŝerco kaj ludo ofte sidas ~o *Z*: *közm* tréfának a fele igaz szokott lenni
alumet/**o**=gyufa, gyufaszál; ~**butono**: gyufafej; ~**etikedo,** ~**marko**: gyufacímke *szin* alumetmarko; ~**ujo,** ~**skatolo**: gyufásdoboz, gyufaskatulya
alumin/**o**=*kém* timföld, alumínium-oxid *szin* aluna tero
alumini/**o**=*kém* alumínium (Al) *~a hidroksido: alumínium-hidroxid, timföldhidrát; ~**ato**: *kém* aluminát *~ata acido: (elméleti) alumínium-sav; ~**folio**: alufólia; ~**siliciato**: *kém* alumínium-szilikát
alun/**o**=*kém* timsó, kálitimsó *kalia ~o: kálitimsó; ~**i**: *tr ip* timsóoldatban kezel, áztat; ~**ejo**: *ip* timsóbánya; ~**erco**: *ásv* timsókő, timkő; ~**fabriko**: *ip* timsógyár; ~**tero**: ➲aluno
alunit/**o**=*ásv* alunit
aluvi/**o**=**1.** *geo* folyami hordalék, áradmány, lerakódás, allúvium; **2.** *geo ex* holocén ➲holoceno; ~**i**: *tr geo* hordalékot lerak
alveol/**o**=**1.** *anat* kicsi üreg, meder, alveolus *szin* ĉeleto *denta ~o: *anat* fogmeder, alveolus dentalis *pulma ~o: *anat* tüdőhólyag, tüdő-léghólyagocska, alveolus pulmonis; **2.** *növ* üreg, loculum *szin* kavaĵeto *ovaria ~o: magházüreg *sema ~o: magüreg; ~**ito**: *orv* alveolitis *denta ~ito: fogmedergyulladás *pulma ~ito: léghólyaggyulladás, alveolitis pulmonis; ~**uloj**: *áll* Alveolata (főtörzs)
alveolar/**o**=*nyt* fogmederhang, elülső foghang, alveoláris *szin* dentalveolsono, dentalveola konsonanto
alvus/**o**=*agr* halivadék; ~**umi**: *tr* halivadékot telepít, halivadékkal betelepít
Alzac/**o**=*geo pol* Elzász (FR)
alzan/**o**=sárga ló, szamár; ~**a**: *mn* sárga (lószín)
am/**i**=**1.** *tr* szeret (szerelemmel); **2.** *tr* szeret (szeretettel); **3.** *tr ex* kedvel ➲ŝati; **4.** *tr* szeret (vmit csinálni); ~**o**: **1.** szerelem *~' profunda, kav' senfunda: a szerelem sötét verem *~o estas forta, sed mono pli forta *Z*: *közm* erős a szerelem, de a pénz erősebb *~o estas veo kaj pereo: a szerelem veszedelem *~o faras ion, mono ĉion *Z*: *közm* erős a szerelem, de a pénz erősebb *~o ĝis la morto: halálos szerelem *~o ĝis la tombo: sírig tartó szerelem *~o kaj ĵaluzo estas gefratoj *Z*: *közm* a féltékenység és szeretet édestestvérek *~o pli kora, disiĝo des pli dolora *Z*: *közm kb.* minél nagyobb a szerelem, annál jobban fáj a válás *~o sen pano estas malbona plano: *közm* kenyér és bor nélkül meghűl a szerelem *eĉ monstron admiras, kiu ~e deliras *Z*: *közm* a szerelem vak *la ~o estas blinda: a szerelem vak *la ~o estas forta, kiel morto: a szerelem erős, mint a halál *la ~o fortiras la saĝon: a szerelem elveszi az ember eszét *lerneja ~o: diákszerelem *oni ĉi~ memoras la unuan ~on: az első szerelmet nem lehet feledni *senresponda ~o: viszonzatlan szerelem; **2.** szeretet *~o al la proksimulo: *kr* felebaráti szeretet *~o kaj puno loĝas komune *Z*: *közm* aki a vesszőt kíméli, fiát nem szereti; **3.** kedvelés, szenvedély *la ~o al kartludo ruinigas lin: a kártyaszenvedély tönkreteszi; ~**aĉi**: *ne* ➲amori; ~**aĵo,** ~**afero**: szerelmi ügy; ~**aĵema**: kacér; ~**aĵi**: *ex* ➲amori; ~**aĵisto**: *ex* ➲amoranto; ~**anto**: **1.** *fn* kedves, szerető (férfi); **2.** kedvelő, műkedvelő, amatőr *szin* amatoro; ~**antino**: *fn* kedves, szerető (nő); ~**ataĵo**: kedvenc foglalkozás, kedvtelés; ~**atino**: szeretett nő, *fn* kedves; ~**ato**: szeretett férfi, *fn* kedves; ~**egi**: *tr* szenvedélyesen szeret, imád; ~**ema**: gyengéd, szerető; ~**inda**: szeretnivaló, szeretetre méltó, aranyos, imádnivaló; ~**indumi**: *tr* udvarol vkinek (n); ~**isto**: *ex* ➲amoristo; **ek~i**: *tr* megszeret; **en~igi al si**: *tr* magába bolondít; **en~iĝi**: *ntr* beleszeret vkibe (al); **en~iĝinta**: szerelmes *en~iĝinta ĝis la oreloj: fülig szerelmes; **ge~antoj**: szerelmesek, szerelmes pár *ge~antoj sin pikas *Z*: *közm* szerelmesek gyakran veszekednek; **mal~i**: **1.** *tr* gyűlöl *sanktfigurojn orn~as kaj homojn mal~as *Z*: *közm* szépen szól a hegedű, de hazug belül; **2.** *tr* utál, gyűlöl; **mal~o**: gyűlölet *kovi mal~on en si al li: gyűlöletet táplál magában iránta; **mal~ado**: gyűlölködés; **mal~iga**: gyűlöletkeltő *mal~iga parolo: gyűlöletbeszéd; **mal~inda**: gyűlöletes, utálatos; **sen~a**: szeretetlen; **mem~o, sin~o**: önszeretet, önzés, egoizmus; ~**akiri**: *tr* meghódít (>szerelem) *~akiri knabinon: lányt meghódít; ~**aventuro**: szerelmi kaland; ~**ĉagreno**: szerelmi bánat; ~**deklaro**: szerelmi vallomás; ~**donantino**: *pej* szerető; ~**dramo**: szerelmi dráma; ~**flirti**: *ntr* csapja a szelet vkinek (čirkaŭ); ~**impliko**: *ex* félrelépés; ~**kanto**: *zene* szerelmi dal, virágének; ~**kantisto**: *ir* dalnok, minnesänger *szin* trobadoro; ~**konfeso**: szerelmi vallomás; ~**kunveno**: szerelmi találka; ~**letero**: szerelmes levél; ~**ludeti**: *ntr átv* cicázik, játszadozik vkivel (kun); ~**manko**: szeretethiány; ~**petoli**: *ntr* kacérkodik, ingerkedik; ~**oplena**: szeretetteljes, szerető; ~**rilato**: szerelmi viszony; ~**romano**: *ir* szerelmi regény, romantikus regény; ~**sopiro**: szerelmi vágy; ~**turniro**: *ir* dalnokverseny *szin* trobadora turniro; ~**vendistino**: *pej* prostituált, kurtizán, kéjnő *szin* prostituitino; ~**vendisto**: *pej* férfi prostituált, selyemfiú, dzsigoló
↺gastamo, homamo, hommalamo, laboramo, teatramanto
Amade/**o**=Amadeusz (utónév)
Amalek/**o**=*bibl* Amalek, Amálek; ~**ido**: *bibl* amalekita, amáléki
amalgam/**o**=*kém* amalgám, foncsor; ~**i**: *tr kém* amalgámoz, amalgál, foncsorít, foncsoroz
Amali/**o**=Amália (utónév)
Aman/**o**=*geo* Ammán *~o estas la ĉefurbo de Jordanio: Ammán Jordánia fővárosa
amand/**o**=**1.** *növ* mandula (mag) *amara ~o: keserű mandula *dolĉa ~o: édes mandula; **2.** *növ* csonthéjas magbél (csonthéjas termés bele) *~o de juglando: dióbél *~o de abrikoto: barackmag ehető bele; **3.** *növ* magbél
amanit/**o**=*növ* galóca (Amanita) *faloida ~o, faluseca ~o: gyilkos galóca (A. phalloides) *muŝa ~o: légyölő galóca (A. muscaria) *szin* muŝfungo; ~**aj toksoj**: *kém* galócamérgek; ~**ino**: *kém* amanitin
Amapa/**o**=*geo pol* Amapá (BR)
amar/**a**=**1.** keserű *~a algusto: keserű mellékíz *~a saporo: keserű íz; **2.** *átv* keserű, elkeseredett *~a algusto: keserű szájíz *~a pano: *átv* keserű kenyér; ~**o**: *átv* üröm (keserűség); ~**aĵo**: **1.** keserűség, keserű dolog; **2.** keserű ital, gyomorkeserű *vö.* bitero; ~**eco**: keserűség
amarant/**o**=*növ* disznóparéj, amaránt (Amaranthus); ~**a**: bársonypiros, amarántvörös
amarant/**o**^{2}=*ir* aszklepiadészi sor
amarilid/**o**=*növ* hölgyliliom, amarillisz (Amaryllis belladonna)
amas/**o**=**1.** rakás, halom, kupac *~o da neĝo: egy kupacnyi hó *~o da alŝutitaj aĉaĵoj: egy halom odaszórt ócskaság; **2.** (ember)tömeg, sokaság *~oj venis saluti la reĝon: tömegek jöttek üdvözölni a királyt *en ~o eĉ morto estas pli gaja *Z*: *közm* megosztott bánat fele bánat; **3.** rengeteg, egy csomó (mennyiség) *szin* maro da *~o da mono: egy csomó pénz *~o da ŝuldoj: rengeteg adósság; ~**a**: tömeg~, tömeges *~a maldungo: *ip* tömeges elbocsátás *~a produktado: *ip* tömegtermelés *~a senlaboreco: *ip* tömeges munkanélküliség; ~**aĉo**: *pej* csőcselék; ~**ego**: **1.** iszonyatos mennyiség, óriási halom, rettentő nagy kupac; **2.** óriási tömeg, sereg (sok egyed), nagy sokaság; ~**igi**: **1.** *tr* halomba *v.* kupacba rak; **2.** *tr* összegyűjt, felhalmoz *~igi ŝuldon sur ŝuldon: adósságot adósságra halmoz; **3.** *tr* összecsődít; ~**iĝi**: **1.** *ntr* felhalmozódik, összegyűlik; **2.** *ntr* halomba *v.* kupacba gyűlik; **3.** *ntr* összeverődik, összecsődül; ~**iĝo**: **1.** felhalmozódás; **2.** csoportosulás, csődület; ~**e**: **1.** kupacban, halomban; **2.** tömegesen *amas~e: nagy tömegekben, rengetegen; **kun~iĝi**: összetorlódik, összeverődik (>tömeg); **miks~o**: **1.** limlom, kacat; **2.** összevisszaság, kusza halmaz; ~**buĉi**: *tr* (tömegesen) lemészárol, tömegmészárlást követ el; ~**buĉado**: tömegmészárlás; ~**detruilo,** ~**neniigilo**: *kat* tömegpusztító eszköz; ~**fabrikado**: *ip* tömeggyártás; ~**frenezo**: *pszi* tömegőrület; ~**histerio**: *pszi* tömeghisztéria; ~**informado**: *távk* tömegtájékoztatás; ~**informiloj**: *távk* tömegtájékoztatási eszközök; ~**komunikado**: *távk* tömegkommunikáció; ~**komunikilo**: *távk* tömegkommunikációs eszköz, médium, média *szin* mediato; ~**konsumado**: tömegfogyasztás; ~**kulturo**: tömegkultúra; ~**loĝejo**: tömeglakás, tömegszállás; ~**manifestacio**: *pol* tömegtüntetés; ~**manio**: *pszi* tömegőrület; ~**movado**: *pol* tömegmozgalom; ~**murdi**: *tr jog* tömegesen gyilkol, mészárol; ~**murdo**: *jog* tömeggyilkosság; ~**murdisto**: *jog* tömeggyilkos; ~**neniiga**: tömegpusztító; ~**organizaĵo**: tömegszervezet; ~**pafado**: *kat* összpontosított tűz; ~**produktado**: *ip* tömeggyártás; ~**psikologio**: *pszi* tömegpszichológia; ~**psikozo**: *pszi* tömegőrület, tömegpszichózis; ~**reklamo**: tömegreklám; ~**sporto**: *sp* tömegsport; ~**tombo**: tömegsír; ~**turismo**: tömegturizmus; ~**varo**: tömegcikk, tömegáru
↺fojnamaso, galaksiamaso, homamaso, kolonamaso, likvamaso, miksamaso, neĝamaso, popolamaso, stelamaso, teramaso
Amateras/**o**=*vall* Amateraszu (napistennő)
amator/**o**=**1.** műgyűjtő; **2.** *műv tud* műkedvelő, amatőr *vö.* diletanto *~a astronomo: amatőr csillagász *~a teatro: *műv* amatőr színház *~a bendo: *távk* amatőrsáv *~metia ekipaĵo: barkácskészlet; **3.** *sp* amatőr sportoló; ~**ismo**: műkedvelés, amatörizmus
↺radioamatoro
amaŭroz/**o**=*orv* vakság, amaurosis *szin* blindeco
amazon/**o**=**1.** *mit* amazon; **2.** *átv* amazon, harcias nő
Amazon/**o**^{2}=**1.** *geo* Amazonas (folyó); **2.** *geo pol* Amazonas (állam) (BR)
ambasad/**o**=*pol* nagykövetség (intézmény); ~**orejo**: *ép* nagykövetség,

nagyköveti rezidencia
ambasador/**o**=*pol* nagykövet *eksterordinara kaj plenrajtigita ~o: rendkívüli és meghatalmazott nagykövet *revoki ~on: nagykövetet visszahív *sendi ~on: nagykövetet küld; ~**ejo**: ➲ambasadejo
ambaŭ=**I.** névmás; ambaŭ: mindkettő *ambaŭ floroj de samaj valoroj *Z*: az egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz *ili ambaŭ ricevis gratifikojn: mindketten kaptak jutalmat *vi ambaŭ venu kun mi: mindketten gyertek velem; **II.** előképző; ambaŭ~: két~ (kettő, mindkettő) ➲ambaŭflanka, ambaŭmana, ambaŭseksa, ambaŭtranĉa
ambici/**o**=**1.** törekvés, érvényesülési vágy, ambíció *lia sola ~o estas abiturientiĝi: egyedüli vágya letenni az érettségit; ~**a**: törekvő, nagyravágyó, becsvágyó, ambiciózus; ~**i**: *tr* ambicionál, törekszik vmire (n) *li ne ~as gloron, nur amon: nem dicsőségre vágyik, csak szeretetre; ~**ulo**: törekvő, ambiciózus ember
ambigu/**a**=kétes jelentésű, kétértelmű, kétarcú *~a respondo: kétértelmű válasz; ~**eco**: kétértelműség, ambiguitás; **mal~a, sen~a**: egyértelmű; **mal~igi**: *tr* egyértelműsít, egyértelművé tesz
ambistom/**o**=*áll* harántfogú gőte (Ambystoma)
ambivalenc/**o**=*pszi* érzelmi kettősség, ambivalencia
ambl/**i**=**1.** *ntr* poroszkál (ló járásmódja); **2.** *ntr átv* poroszkál, ballag; ~**o**: poroszkálás
ambliop/**a**=*orv* gyengén látó; ~**eco**: *orv* látásgyengülés, ambyopia; ~**ulo**: gyengénlátó
amblistom/**o**=*ne* ➲ambistomo
ambon/**o**=*ép kr* ambó, (lépcsőpárral ellátott) szószék (ókeresztény bazilikában)
ambos/**o**=**1.** üllő *bloko, beko kaj korno de ~o: üllő zömítőtönkje, szögletes és gömbölyű szarva *dupinta ~o: kétszarvú üllő *esti inter martelo kaj ~o *Z*: két malomkő között őrlődik, két tűz közé szorult; **2.** *anat* üllőcsont, incus *szin* inkudo; **3.** *zene* üllő (zeneszerszám); ~**beko**: szögletes üllőszarv; ~**korno**: gömbölyű üllőszarv
ambr/**o**=*kém* ámbra (illatanyag)
ambrosi/**o**=*növ* parlagfű (Ambrosia)
ambrozi/**o**=**1.** *mit* ambrózia, istenek eledele; **2.** *átv is*teni étel; **3.** *növ ne* parlagfű ➲ambrosio
Ambrozi/**o**^{2}=Ambrus (utónév)
ambulakr/**o**=*áll* ambulacrum; ~**aj piedetoj**: *áll* ambulakrális lábacskák
ambulanc/**o**=**1.** *kat orv* mozgó hadikórház; **2.** *orv* mentőautó *szin* savaŭto; ~**a servo**: *orv* mentőszolgálat
ambulatori/**o**=**1.** *ép* kerengő, körfolyosó *szin* klostro 1; **2.** állóhely (színházban); **2.** *orv* járóbeteg-rendelő, ambulancia; ~**a**: *orv* járóbeteg~, ambuláns *~a kirurgio: ambuláns sebészet
ame/**o**=*gaszt* ame (édesség) *szin* grenmaltozaĵo (JP)
ameb/**o**=*áll* amőba, változóálattka (Amoeba); ~**eco**: *biol* amőbaszerűség; ~**ismo**: *biol* amőbaszerű mozgás; ~**oida**: *biol* amőboid; ~**ozo**: *orv* amőbás fertőzés, amoebiasis
amel/**o**=**1.** *ált* keményítő; **2.** *kém* keményítő; ~**i**: *tr* keményít, kikeményít (ruhát) *~ita kolumo: keményített gallér; ~**faruno**: keményítőliszt; ~**gluo**: keményítőenyv; ~**azo**: *kém* amiláz, diasztáz *saliva ~azo: nyálamiláz; ~**ozo**: *kém* amilóz, keményítőcellulóz; ~**oplastido**: *biol* amiloplasztisz
↺tuberamelo
amelanĉ/**o**=*növ* fanyarka (Amelanchier)
amen=**1.** *isz* bizony, úgy legyen; **2.** *kr* ámen; ameno: **1.** (az) ámen (szó) *ameno diablon ne forpelas *Z*: *közm* szép szóval nem lehet madarat fogni *amena kadenco: *zene* plagiális zárlat *szin* plagala kadenco; **2.** *átv* ámen, jóváhagyás
amend/**i**=**1.** *tr jog* módosít *~i leĝon: *jog* törvényt módosít; **2.** *tr jog* (törvényi dokumentumot) kiigazít, módosít *la parlamento ~is du dispoziciojn: a parlament két rendelkezést kiigazított; ~**o**: **1.** *jog* törvénymódosítás; **2.** *jog* törvényi kiigazítás
amenore/**o**=*orv* menstruáció elmaradása, amennorhoea
ament/**o**=*növ* barka, amentum *virseksa ~o: porzós barka; ~**uloj**: *növ* barkások, barkás fák, barkavirágzatúak (Amentiflorae)
americi/**o**=*kém* amerícium (Am)
Amerik/**o**=*geo* Amerika; ~**a**: amerikai; ~**ano**: *fn* amerikai; ~**anino**: amerikai nő; ~**anismo**: amerikanizmus, amerikai beszédmód, életmód, stílus; ~**anisto**: *nyt* amerikanista, amerikafilológus; ~**anistiko**: *nyt* amerikanisztika, amerikafilológia; **Centr-~o, Mez-~o**: *geo* Közép-Amerika; Nord-~o: *geo* Észak-Amerika; Sud-~o: *geo* Dél-Amerika
ametist/**o**=*ásv* ametiszt
ametrop/**a**=*orv* hibás fénytörésű, ametrop; ~**eco**: *orv* hibás fénytörés, ametropia
amfetamin/**o**=*kém* amfetamin; **met~o**: *kém* metamfetamin
amfiartr/**o**=➲amfiartrozo
amfiartroz/**o**=*anat* feszes ízület, amphiarthrosis *szin* duonmovebla artiko
amfibi/**oj**=*áll* kétéltűek (Amphibia); amfíbia
1. *áll* kétéltű; **2.** *közl* kétéltű (pl. jármű) *~a aeroplano: *rep* kétéltű repülőgép, hidroplán *~a veturilo: *jm* kétéltű jármű *vostohavaj ~oj: *áll* farkos kétéltűek (Urodela)
amfibol/**o**=*ásv* amfibol
amfibolit/**o**=*ásv* amfibolit
amfibologi/**o**=*ir* amfibólia, kétértelműség *szin* dusenceco, dusencaĵo
amfibrak/**o**=*ir* amfibrachisz (u–u) *~a verso: amfibrachisz verssor
amfineŭr/**oj**=*áll* párosidegűek, őspuhatestűek
amfioks/**o**=➲brankiostomo
amfipod/**oj**=*áll* felemáslábú rákok, oldalúszó rákok, bolharákok (Amphipoda)
amfiteatr/**o**=**1.** *ép* amfiteátrum, körszínház; **2.** *isk* amfiteátrumszerű előadóterem, auditórium; **2.** *geo* kerek völgykatlan
Amfitrion/**o**=*mit* Amphitrüón; ~**o**: vendéglátó, házigazda
Amfitrit/**o**=*mit* Amphitrite
amfoter/**a**=*kém* amfoter
amfor/**o**=*tört* amfora; ~**o**: **1.** *csill* Vízöntő, Aquarius *szin* Akvisto; **2.** vízöntő (állatövi jegy)
amfoter/**a**=*kém* amfoter, kettős vegyi jellemű
amhar/**o**=*fn* amhara; ~**a**: *mn nyt* amhara (am)
ami/**o**=*növ* porcosmurok (Ammi)
amianti/**o**=*növ* amianthium (Amianthium)
amid/**o**=*kém* amid *lizergata dietil~o: lizergsav-dietil-amid; ~**azo**: *kém* amidáz; ~**olo**: *fot* amidol; **poli~o**: *kém* poliamid; **tio~o**: ➲tiokarboksiamido; **tiokarboksi~o**: *kém* tiokarboxi-amid
↺lizergata dietilamido
amigdalin/**o**=➲migdalino
amik/**o**=**1.** barát (vki barátja) *~o de ~o estas ankaŭ ~o *Z*: barátom barátja nekem is barátom *~o en ĝojo kaj malĝojo, ~o en ĝojo kaj ploro *Z*: testi-lelki jó barát, barát jóban-rosszban *~o estas kara, sed mi mem estas pli kara *Z*: *közm* úgy légy másnak barátja, hogy magad ellenségévé ne válj *~o fidela estas trezoro plej bela *Z*: *közm* jó barát drágább az aranynál *~on montras malfeliĉo *Z*: *közm* bajban ismerszik meg a jó barát *~on ŝatu, mal~on ne batu *Z*: *közm* barátnak társ, ellenségnek ne árts *estinta ~o estas plej danĝera mal~o *Z*: *közm* a volt barát ádázabb ellenség *estintaj ~oj plej kruele malpacas *Z*: *közm* a volt barát ádázabb ellenség *nedisigeblaj ~oj: elválaszthatatlan barátok *ne fidu ~on, kiu havas jam flikon *Z*: *közm* megbékült barátoddal óvatosan bánj *pli bona ~o intima, ol parencaro malproksima *Z*: *közm* egy jó barát – száz atyafi *pli gravas ~o, ol monfabriko: *közm* jó barát drágább az aranynál *por ~o inklina ne ekzistas vojo malproksima: *közm* igaz barátnak nincsen messzi út *por ~o komplezo neniam estas tro peza *Z*: *közm* barátért tett fáradság nincsen nehezünkre *unu ~o malnova pli valoras ol du novaj: egy régi barát többet ér, mint két új; **2.** *átv* barát (vmi barátja), vmi híve *falsa ~o: *nyt* lejterjakab, hamis barát *li ne estas ~o de grandaj vortoj: nem a nagy szavak barátja *mi ne estas ~o de duonsolvoj: nem vagyok a félmegoldások híve; ~**a**: baráti, barátságos *~a rondo: baráti kör *~a sinteno: barátságos viselkedés; ~**i**: *ntr* barátkozik, barátságban van vkivel (kun); ~**aĵo**: baráti szívesség, gesztus, baráti megnyilvánulás *fari ~aĵon: baráti szívességet tesz; ~**eco**: barátság *~eco aparte, afero aparte *Z*: *közm* más a barátság, és más az üzlet; ~**iĝi**: *ntr* barátkozik vkivel (kun *v.* al) (barátja lesz vkinek); ~**ino**: barátnő (női barát); **bo~o**: *tréf* sógorbarát (olyan valaki, akivel közös szexuális partnerünk van); **bo~ino**: *tréf* sógorbarátnő (olyan valaki, akivel közös szexuális partnerünk van); **dis~iĝo**: elidegenülés, elhidegülés (barátok között); **eks~o**: volt barát; **inter~iĝi**: *ntr* összebarátkozik; **mal~o**: **1.** *ált* ellenség (akit gyűlölünk v. aki gyűlöl bennünket) *unu mal~o pli difektas, ol cent ~oj protektas *Z*: *közm* egy ellenség többet tud ártani, mint száz jó barát használni; **2.** *kat* ellenség *la mal~o trarompis nian fronton: az ellenség áttörte a frontunkat; **3.** *átv* ellenség *plibono estas mal~o de bono *Z*: *közm* jónak jobb az ellensége; **mal~a**: ellenséges; **mal~eco**: ellenségesség; **mal~emo**: ellenséges érzület; **mal~iĝi**: *ntr* vkivel (kun) ellenséges viszonyba kerül, vki (kun) ellensége lesz, vki (kun) ellenségévé válik *li mal~iĝis kun sia frato: saját testvére ellenségévé vált, testvére ellensége lett; **inter~iĝi**: *ntr* összebarátkozik vkivel (kun)
↺fianĉamiko, koramiko
amikt/**o**=*kr* vállkendő, amictus, humerale
amil=➲pentil~
amilaz/**o**=➲amelazo
amilalkohol/**o**=➲pentanolo
amiloz/**o**=➲amelozo
amin/**o**=*kém* amin *duaranga ~o, sekundara ~o: szekunder amin *triaranga ~o: tercier amin *unuaranga ~o: primer amin; ~o~: *kém* amino~; ~**izi**: *tr kém* aminál; ~**acido, ~oacido**: *kém* aminosav

↻metilamino, katekolamino
amiotrofi/**o**=*orv* izomsorvadás, amyotrophia, myatrophia *szin* miotrofio
amirid/**o**=*növ* jamaikai *v.* amerikai rózsafa (Amyris)
amiš/**o**=*kr* amish
Amitab/**o**=*bud* Amitábha (Mérhetetlen Fény)
amitoz/**o**=*biol* közvetlen sejtmagosztódás, amitózis
amnesti/**o**=*jog* közkegyelem, amnesztia *~o Internacia: *jog* Amnesty International *promulgi ~on: közkegyelmet hirdet; ~**i**: *tr jog* közkegyelemben *v.* amnesztiában részesít
amnezi/**o**=*orv* amnézia, emlékezetvesztés *szin* memorperdo *okaza ~o: emlékezetkiesés *szin* okaza memorperdo; ~**a**: *orv* amnéziás; ~**ulo**: *orv* amnéziás beteg
amni/**o**=*anat* bárányhártya, magzatburok, amnion; ~**onuloj**: *áll* magzatburkosok (Amniota); **sen**~**uloj**: *áll* magzatburok-nélküliek (Anamniota)
amofil/**o**=*növ* homoknád, buckafű (Ammophila)
amok/**o**=*pszi* ámokfutás; ~**anto,** ~**ulo,** ~**kuranto**: *pszi* ámokfutó *szin* blindkuranto
amom/**o**=*növ* álgyömbér (Amomum)
Amon/**o**=*vall* Ámon; ~**-Reo**: *vall* Ámon-Ré
Amon/**o²**=*bibl* Ammon, Ben-Ami; ~**idoj**: *bibl* ammoniták
amoni/**o**=*kém* ammóniumgyök *~a hidroksido: *kém* ammónium-hidroxid *~a klorido: *kém* ammónium-klorid, szalmiák, szalmiáksó *vö.* salamoniako *~a salo: *kém* ammóniumsó *~a sulfato: *kém* ammónium-szulfát
amoniak/**o**=*kém* ammónia *~a akvo: *kém* szalmiákszesz; ~**-estigo**: *kém* ammonifikáció
↻salamoniako
amonit/**oj**=*ősl* ammoniták (Ammonoidea)
amor/**o**=testi szerelem; ~**i**: *tr/ntr* szeretkezik vkivel (n *v.* kun); ~**ema**: buja, kéjvágyó; ~**inda**: szexi, csábos, kívánatos; ~**anto**: szerető (testi értelemben); ~**istino**: *pej* kéjnő, örömlány; ~**isto**: *pej* dzsigoló, selyemfiú *vö.* amisto; ~**hotelo**: *pej* garniszálló, zugszálló; ~**veka**: érzéki, erotikus, szexis
Amor/**o²**=*mit* Amor *vö.* Eroso, Kupido; ~**eto**: *műv* amorett, puttó
amorid/**o**=*fn bibl* amorita, emóri, emoreus
amorf/**a**=*fiz* alaktalan, amorf, nem kristályos *szin* nekristala
amorfofal/**o**=*növ* óriáskontyvirág (Amorphophallus)
amorik/**a**=*geo* amorikai *~a Montarĉeno: Amorikai Hegységrendszer
amortiz/**i**=**1.** *tr gazd* törleszt (részletet) *~i krediton: hitelt törleszt; **2.** *tr gazd* leír (könyvi értékből), amortizál *szin* deskribi *la nova maŝino ~iĝos en kvin jaroj: az új gép öt év alatt amortizálódik; **3.** *tr fiz* (rezgést) csillapít; amortizo: **1.** *gazd* törlesztés, részletfizetés; **2.** *gazd* leírás, amortizálás; **3.** *fiz* rezgéscsillapítás; ~**ilo**: *tech* rezgéscsillapító, lengéscsillapító *szin* skusorbilo
Amos/**o**=**1.** *bibl* Ámosz, Ámósz; **2.** ~o: *bibl* Ámosz könyve, Ámósz próféta könyve (Ám)
ampelopraz/**o**=*növ* francia hagyma, nyári hagyma (Allium ampeloprasum)
ampelops/**o**=*növ* borostyánszőlő (Ampelopsis)
amper/**o**=*vill* amper (A); **mili**~**o**: *vill* miliamper (mA); **mikro**~**o**: *vill* mikroamper (μA); ~**horo**: *vill* amperóra (Ah); ~**metro**: *vill* ampermérő, áramerősség-mérő *mikro~metro: mikroampermérő; ~**sekundo**: *vill* amperszekundum, ampermásodperc (As); ~**volvo**: *vill* ampermenet
Amper/**o²**=*fiz* (André Marie) Ampère
ampicilin/**o**=*gysz* ampicillin
ampleks/**o**=**1.** (fizikai) terjedelem, nagyság; **2.** *átv* kör, kiterjedés, terjedelem, horderő, nagyságrend, mérték *la ~o de la katastrofo estas terura: a katasztrófa mértéke borzalmas; **3.** *fil* fogalomkör, fogalom terjedelme; **4.** (statisztika) terjedelem, értéktartomány; **5.** *zene* hangterjedelem *duokta ~o: *zene* kétoktávos hangterjedelem; ~**a**: **1.** bő, terjedelmes, tágas, tág *~a vortaro: terjedelmes szótár; **2.** *átv* tág, tágas, széles körű *~a sciado: széles körű tudás; ~**i**: **1.** *tr* magában foglal, tartalmaz, kiterjed vmire (n) *rajtoj ~as ankaŭ devojn: a jogok kötelezettségeket is tartalmaznak; ~**igi**: *tr* bővít, kibővít, kiterjeszt *~igita reeldono: *knyv* bővített újrakiadás; **pli**~**igi**: *tr* bővebbé tesz, bővít, kiterjeszt; **malpli**~**igi**: *tr* szűkebbé tesz, szűkít, leszűkít *malpli~igi siajn servojn: szűkíti a szolgáltatásai körét; **sam**~**a**: azonos terjedelmű, azonos kiterjedésű; ~**oklaso,** ~**okategorio**: nagyságrend
↻surfacamplekso
amplif/**i**=*tr fiz* erősít (rezgést, áramot); ~**o**: *fiz* erősítés; ~**a**: *fiz* erősítő *~a centralo: *távk* erősítőállomás *szin* amplifa stacio *~a faktoro: *vill* erősítési tényező; ~**ilo**: **1.** *vill* erősítő *diferenceca ~ilo: a) *vill* differenciálerősítő b) *inf* differenciális erősítő *larĝbenda ~ilo: széles sávú erősítő; **2.** *eltr* hangerősítő; **antaŭ**~**ilo**: *fn vill* előerősítő
amplifikator/**o**=➲amplifilo
amplitud/**o**=*fiz* amplitúdó, kilengés, kitérés (pl. mutatóé) *~o de probablo: valószínűségi amplitúdó *ekologia ~o: *öko* ökológiai amplitúdó; ~**modulado**: *fiz* amplitúdómoduláció
ampol/**o**=**1.** *kém* göreb, retorta; **2.** *gysz* ampulla; **3.** *vill* izzó, villanyégő, villanykörte; **4.** *anat* tágulat, vezetéktágulat, ampulla; ~**ingo**: *vill* foglalat *szin* soklingo *bajoneta ~ingo, dunoĉa ~ingo: bajonettfoglalat, bajonett lámpafoglalat *szin* bajonetsoklo *šraŭba ~ingo: csavaros lámpfoglalat *szin* šraŭbsoklo; ~**soklo**: *vill* izzófej *dustifta ~soklo: kétcsapos izzófej; ~**tubo**: ➲pipeto
amput/**i**=*tr orv* levág, csonkol, amputál *~i akcidentulon je la piedo: baleseti sérült lábfejét amputálja *~i al akcidentulo la piedon: baleseti sérült lábfejét amputálja; ~**ito**: *fn orv* amputált
Amsterdam/**o**=*geo* Amszterdam *~o estas la ĉefurbo de Nederlando: Amszterdam Hollandia fővárosa
Amudarj/**o**=*geo* Amu-darja
amulet/**o**=amulett
Amur/**o**=*geo* Amur
amuz/**i**=*tr* mulattat, szórakoztat; ~**iĝi**: *ntr* mulat, szórakozik *~iĝi je lia kosto: a rovására szórakozik *~iĝi pri lia mallerteco: mulat az ügyetlenségén; ~**egiĝi**: *ntr* mulatozik *vö.* diboĉi; ~**o**: **1.** szórakoztatás; **2.** szórakozás *szin* amuziĝo; ~**a**: szórakoztató, mulattató, mulatságos *szin* distra; ~**ejo**: szórakozóhely *nokta ~ejo: éjszakai mulató, bár; ~**iĝo**: mulatás, szórakozás; ~**ilo**: szórakoztatóeszköz; ~**isto**: **1.** mulattató, tréfamester; **2.** *tört* udvari bolond; **mis**~**iĝi**: *ntr pej* szórakozik *ne mis~iĝu kun mi: ne szórakozz velem; ~**ĉasa**: *pej* léha, ledér, élvhajhászó, mulatozó, duhaj; ~**industrio**: *ip* szórakoztatóipar; ~**kunveno**: buli, mulatság; ~**kvartalo**: vigalmi negyed; ~**parko**: vidámpark; ~**pianisto**: *zene* bárzongorista; ~**vespero**: estély
an=**I.** utóképző; ~**ano**: **1.** tag, vminek a tagja ➲familiano, grupano, samklasano; **2.** ~lakó, vhol lakó, élő ➲amerikano, parizano, urbano, vilaĝano; **3.** eszme, rendszer, mester híve, ~ánus ➲islamano, kristano, samideano; **II.** önállóan; ano: **1.** tag *szin* membro; **2.** vminek *v.* vkinek a híve *ano de Lutero: Luther híve; anaro: **1.** tagság *szin* membraro; **2.** vminek *v.* vkinek a hívei; ani: *tr/ntr ige* (vmilyen szervezet) tagja (n *v.* en), (vmely eszme) híve (n *v.* al), *vhova* tartozik (n *v.* al); aniĝi: *ntr* csatlakozik vmihez (al), taggá válik vhol (al *v.* en); eks-anigi: **1.** *tr* megszünteti vki tagságát *szin* eksmembrigi; **2.** *tr* kiközösít *szin* ekskomuniki
an²=utóképző; ~**ano**: *kém* ~án (telített szénhidrogének)
ana/**o**=anna (rúpia váltópénze)
anabaptist/**o**=*kr* anabaptista; anabaptismo: *kr* anabaptizmus
anabioz/**o**=*biol* anabiózis, lappangó élet, látens élet
anabol/**o**=*biol* építő anyagcsere, anabolizmus; ~**aĵo**: *biol* anabolikus termék, építőanyagcsere-termék; ~**i**: *tr biol* anyagcserével beépít; ~**igaĵo**: *gysz* anabolikum; ~**iza drogo**: anabolizálószer
anaerobi/**a**=*biol* anaerob, levegőt *v.* oxigént nem igénylő *szin* malaerobia, neaerobia, aernetolera
anafaz/**o**=*biol* anafázis
anafilaksi/**o**=*orv* anafilaxia, anaphylaxia *~a reago: anafilaxiás, anafilaktikus reakció
anafor/**o**=*ir nyt* anafora, visszautalás (szövegben); ~**a**: *ir nyt* anaforikus, visszautaló
anagal/**o**=*növ* tikszem (Anagallis) *szin* kokherbo
anagir/**o**=*növ* bűzfa, büdöscserje, dögfa (Anagyris)
anaglif/**o**=**1.** *műv* anaglifosz, lapos dombormű; **2.** *fot* anaglifa (sztereoszkóp ábrázolás) *~a skribo: *knyv* Braille-írás *szin* blindula skribo
anagram/**o**=betűhelycsere, anagramma
anakardi/**o**=*növ* kesufa (Anacardium)
anakinezi/**o**=*orv* mozgásrehabilitáció
anakolut/**o**=*nyt* szerkezetszakadás, következetlen mondatfűzés, anakolutia, anakoluthon
anakond/**o**=*áll* anakonda (Eunectes)
anakoret/**o**=*vall* (magányban élő) szerzetes, anakhoréta, remete *vö.* cenobito
Anakreon/**o**=*ir* Anakreón *~eska verso: *ir* anakreóni sor
anakronism/**o**=anakronizmus, kortévesztés; ~**a**: **1.** anakronisztikus, kortévesztő; **2.** túlhaladott, időszerűtlen
anakruz/**o**=**1.** *ir* ütemelőző, anakruzis; **2.** *zene* felütés, anakruzis, auftakt
Anaksagor/**o**=*fil* Anaxagorasz
anal/**oj**=*tört* évkönyvek, annales; ~**isto**: *tört* évkönyvíró, krónikás
Analekt/**oj**=*fil ir* Analekták, Lun jü *~oj enhavas interparolojn kaj saĝaĵojn de Konfuceo: az Analekták Konfuciusz beszélgetéseit és bölcs mondásait tartalmazza

analeptik/**o**=*gysz* erősítőszer, analepticum, roboráns, roborálószer
analfabet/**o**=*fn* írástudatlan, analfabéta; ~**a**: *mn* írástudatlan, analfabéta *funkcie ~a: *pszi* funkcionális analfabéta; ~**eco**: írástudatlanság, analfabetizmus *funkcia ~eco: *pszi* funkcionális analfabetizmus; **mal~o**: írástudó; **mal~igi**: *tr* írni tanít
analgezi/**o**=*orv* fájdalomérzés hiánya, analgesia
analgezik/**o**=*gysz* fájdalomcsillapító, analgetikum, analgeticum *szin* kontraŭdolorilo
analitik/**o**=*mat* matematikai analízis *~a funkcio: *mat* analitikus függvény *Furiera ~o: *fiz mat* Fourier-analízis
analiz/**i**=*tr tud* elemez, analizál *~i fenomenon: jelenséget elemez *~i frazon laŭ sintagmoj: *nyt* mondatot szintagmánként elemez *~i solvaĵon: *kém* oldatot analizál; ~**o**: *tud* elemzés, analízis *desuba ~o: *fil* összevonó elemzés *dimensia ~o: *tech* dimenzióanalízis *elementa ~o: *kém* elemi analízis, elementáranalízis *harmona ~o: *fiz mat* harmonikusanalízis, periódusanalízis, Fourier-analízis *sintaksa ~o: *nyt* mondattani elemzés, szintaktikai analízis; ~**a**: *tud* analitikus, elemző ➲analiza lingvo, rezonado; ~**ilo**: *tech* analizátor, színképelemző; ~**isto**: **1.** *fn* elemző, analitikus; **2.** *orv ne* boncnok ➲patologo; **makro~o**: *tud* makroanalízis *vö.* mikroanalizo; **mem~o**: önelemzés; **mikro~o**: *tud* mikroanalízis *vö.* makroanalizo; **termo~o**: *kém* hőelemzés, termoanalízis, termikus analízis
↺merkatanalizo, psikanalizo
analog/**a**=*mn* analóg, hasonló jellegű *ampicilino estas ~a al penicilino: az ampicilin a penicilinnel analóg *~a cirkvito: *vill* analóg áramkör *~a komputilo: *inf* analóg számítógép *~a maniero formi la pluralon: *nyt* a többes szám képzésének hasonló módszere *~aj datumoj: *inf* analóg adatok *birdoj havas ~ajn flugilojn al tiuj de insektoj: a madaraknak a rovarokkal analóg szárnyaik vannak; ~**o,** ~**aĵo**: *fn kém* analóg *tolueno estas ~o de benzeno: *kém* a toluol a benzol analógja; ~**eco**: **1.** *tud* hasonlóság, megfelelés, analógia; **2.** *fil* analogizmus
analogi/**o**=➲analogeco
Anam/**o**=*geo pol* Annam (VN)
anamirt/**o**=*növ* halméregcserje, halmaszlag (Anamirta)
anamorfoz/**o**=*fot műv* anamorfózis, torzított ábrázolás *~a objektivo: *fot* torzító tárgylencse, anamorfot objektív
ananas/**o**=**1.** *növ* ananász (Ananas); **2**. ➲ananasfrukto; ~**frukto**: ananász (termés); ~**ujo**: ➲ananaso 1
anapest/**o**=*ir* anapesztus (uu–)
Anapurn/**o**=**1.** *geo* Annapurna; **2.** *vall* Annapúrna (Siva női párja)
anarĥi/**o**=**1.** *fil* hatalommentesség, anarchia *pol* anarchia, elnyomásmentesség; **3.** *átv* anarchia, zűrzavar, felfordulás; ~**ismo**: *pol* anarchizmus; ~**isto**: *pol* anarchista; ~**ulo**: *átv* zűrös alak; ~**-sindikatismo**: *pol* anarchoszindikalizmus
anarki/**o**=➲anarĥio
anarik/**o**=*áll* pásztás farkashal (Anarhichas)
anas/**o**=*áll* kacsa, réce (Anas) *~oj gikgakas: a kacsák hápognak *blankokula ~o: cigányréce (Aythya nyroca) *doma ~o: házikacsa *marĉ~o: böjtiréce (A. querquedula) *szin* kerkedulo *mol~o: dunnalúd, pehelyréce (Somateria mollissima) *szin* somaterio *platbeka ~o: tőkésréce (A. platyrhynchos) *sovaĝa ~o: vadkacsa *tuf~o: ➲fuligulo *~edoj (Anatidae): récefélék; ~**aĵo**: *gaszt* kacsaétel *rostita ~aĵo: sült kacsa; ~**iĉo**: *ritk áll* gácsér *szin* viranaso; ~**ido**: *áll* kiskacsa; ~**ino**: *áll* tojó (>réce); **vir~o**: gácsér; ~**bredejo**: *agr* kacsatelep, kacsafarm; ~**femuro**: *gaszt* kacsacomb; ~**graso**: *gaszt* kacsazsír; ~**iri,** ~**paŝi**: *ntr* kacsázik; ~**vice**: libasorban
anasark/**o**=*orv* bőr alatti vizenyő, anasarca
anastatik/**o**=*növ* jerikórózsa (Anastatica hierochuntica) *szin* jeriĥorozo 1
Anastaz/**o**=Anasztáz (utónév)
Anastazi/**o**=Anasztázia (utónév)
anastigmat/**a**=*fiz* anasztigmatikus; ~**o**: *fot* anasztigmatikus tárgylencse *szin* anastigmata objektivo; ~**eco**: *fiz* anasztigmatizmus
anastomoz/**o**=*anat* szájadzás, összeszájadzás, egybeszájadzás, anastomosis; ~**i**: *tr orv* összeszájadztat, egybeszájadztat, összeköttetést, anastomosist létesít
anastrof/**o**=➲inversio
anateks/**o**=*ásv* anatexis; ~**a**: *ásv* anatektikus *~a petro: *ásv* anatektikus kőzet, anatexit *szin* anateksito
anateksit/**o**=*ásv* anatexit, anatektikus kőzet
anatem/**o**=**1.** *vall* átok, elkülönítés, herem (felajánlás Istennek, hogy emberé ne legyen); **2.** *kr* egyházi átok, kiátkozás, anatéma; ~**i**: **1.** *tr vall* kiátkoz, elkülönít (Istennek felajánl, hogy emberé ne legyen); **2.** *tr kr* kiátkoz
anatis/**o**=*áll* szemfoltos katica (Anatis ocellata) *szin* okulmakula kokcinelo
anatoksin/**o**=*gysz* anatoxin
Anatol/**o**=Anatol, Anatolij
Anatoli/**o**=*geo* Anatólia
anatom/**o**=*anat* anatómus, boncnok *szin* anatomiisto
anatomi/**o**=*anat* anatómia, bonctan *~a atlaso: anatómiai atlasz; ~**isto**: *anat* anatómus, boncnok *szin* anatomo
↺plantanatomio
anc=utóképző; ~**anco**: *fiz mat* ~ancia (nagyság, mennyiség)
ancilostom/**o**=➲ankilostomo
anĉ/**o**=*zene* nyelv (>hangszer) *duobla ~o: kettős nádnyelv, összecsapódó nádnyelv *libera ~o: szabad nyelv, átcsapó nyelv *simpla ~o: szimpla nádnyelv, felcsapó nádnyelv; ~**harmoniko**: ➲buŝharmoniko; ~**tubo**: *zene* nyelvsíp
anĉov/**o**=**1.** *gaszt* szardellakonzerv, sprotnikonzerv; **2.** *áll* szardella (Engraulis) *szin* engraŭlo
And/**oj**=*geo* Andok (hegység)
andaluz/**o**=*fn* andalúz; ~**a**: *mn* andalúz; **(A)~ujo, (A)~io**: *geo pol* Andalúzia (ES)
Andaman/**o**=*geo* Andamán-sziget; ~**aj kaj Nikobaraj Insuloj**: *geo pol* Andamán- és Nicobar-szigetek (IN)
andant/**o**=*fn zene* andante; ~**e**: *hsz zene* andante
Andersen/**o**=*ir* (Hans Christian) Andersen *~aj fabeloj: anderseni mesék
andezit/**o**=*ásv* andezit
andon/**o**=andon (papírernyős lámpa) (JP)
Andor/**o**=*geo pol* Andorra (AD); ~**a**: *mn* andorrai; ~**ano**: *fn* andorrai (lakos); ~**o Malnova**: *geo* Andorra la Vella
Andrapradeŝ/**o**=*geo pol* Andhra Pradesh (IN)
andre/**o**=*növ* sziklamoha (Andreaea)
Andre/**o²**=András, Endre, Andrea (olasz férfinév); ~**ino**: Andrea
androce/**o**=*növ* porzótáj, androeceum *szin* stamenaro *vö.* gineceo
androgen/**o**=*biol* androgén (férfihormon)
androgin/**o**=**1.** *növ* hímnős, kétivarú virágzat; **2.** egylaki növény; **3.** *áll* hermafrodita *szin* hermafrodito; ~**a**: *biol* hímnős, kétivarú
Androjd/**o**=*inf* Android (operációs rendszer)
Andromaĥ/**o**=*mit* Andromakhé, Andromache
andromed/**o**=*növ* tőzegrozmaring, láprozmaring (Andromeda)
Andromed/**o²**=**1.** *mit* Andromedé, Andromeda; **2.** *csill* Andromeda *~a nebulozo: *csill* Andromeda-köd
andropogon/**o**=*növ* fenyérfű (Andropogon)
androsak/**o**=➲androzaco
androsteron/**o**=*biol* androszteron
androzac/**o**=*növ* gombafű (Androsace) *szin* virŝildo
anduj/**o**=*gaszt* disznósajt; ~**eto**: *gaszt* hurka *szin* tripkolbaso
anekdot/**o**=anekdota, adoma *tiuj detaloj havas signifon nur ~an: ezek a részletek se hozzá nem adnak, se el nem vesznek a lényegből
aneks/**i**=**1.** *tr pol* annektál, bekebelez, hozzácsatol; **2.** *tr* mellékel, csatol; ~**aĵo**: **1.** *pol* csatolt, annektált terület; **2.** melléklet, függelék, csatolmány; **3.** *anat* függelék, adnexum; ~**ismo**: *pol* annexiós, terjeszkedő politika; ~**ito**: *orv* méhfüggelék gyulladása, adnexitis
anelid/**oj**=*áll* gyűrűsférgek (Annelida) *szin* rondovermoj
anemi/**o**=*orv* vérszegénység, vértelenség, anaemia *cerebra ~o: *orv* agyi vérszegénység; ~**a**: **1.** *orv* vérszegény, anémiás; **2.** *átv* erőtlen, gyenge, silány; ~**i**: **1.** *tr orv* vérszegénnyé tesz, vérszegénységet okoz vkinek (n); **2.** *tr átv* elsorvaszt; ~**iĝi**: *ntr orv* vérszegénnyé válik, vérszegénységet kap
anemogram/**o**=*met* anemogram, szélerősség-regisztráló papír, szélíró regisztrátuma
anemometr/**o**=*met* szélmérő, légsebességmérő, anemométer; ~**io**: *met* szélméréstan, anemometria
anemon/**o**=*növ* szellőrózsa (Anemone)
aneroid/**a**=*fiz met* aneroid, folyadékmentes *~a barometro: *met* aneroid barométer, fémbarométer, szelencés légnyomásmérő
anestez/**i**=*tr orv* érzéstelenít *szin* senestezigi; ~**o**: *orv* érzéstelenítés, anesztézia *ĝenerala ~o: teljes érzéstelenítés *szin* narkozo *loka ~o: helyi érzéstelenítés; ~**antaĵo,** ~**enzo**: *gysz* érzéstelenítőszer, anaestheticum; ~**ilo**: *gysz* érzéstelenítő készülék; ~**ologio**: *orv* aneszteziológia, érzéstelenítéstan; ~**isto**: *orv* érzéstelenítő szakorvos, altatóorvos, aneszteziológus
↺fridanestezo
anet/**o**=*növ* kapor (Anethum)
anetol/**o**=*kém* anetol
aneŭploid/**a**=**1.** *biol* aneuploid, eltérő kromoszómaszámú; **2.** *biol* aneuploid, eltérő kromoszómaszámú sejtekből álló; ~**eco**: *biol* aneuploidia, kromoszómaszám-eltérés

aneŭrism/**o**=*orv* verőértágulat, artériatágulat, aneurizma, aneurysma
anfrakt/**o**=*geo* tekervényes bemélyedés
Angar/**o**=*geo* Angara
Angel/**o**=Angelus, Angel, Angyalos (utónév); ~**ino**: Angéla (utónév)
angelik/**o**=*növ* angyalgyökér, angyélika, angyalfű (Angelica) *ĝarden~o: orvosi angyalgyökér (A. archangelica) *szin* ĉefanĝela anĝeliko
Angelik/**o²**=Angelika (utónév)
angi/**o**=**1.** *anat* ér *limfa ~o: nyirokér *szin* limfovaskulo, limfa vazo; **2.** *biol* edény; ~**ito**: *orv* érgyulladás, angiitis; ~**ologio**: *orv* értan, angiológia; ~**omo**: *orv* érdaganat, angioma; ~**omozo**: *orv* angiomatosis; ~**odilata**: *gysz* értágító *~odilata drogo: *gysz* értágítószer, vasodilatoricum; ~**ografio**: *orv* érrendszer kontrasztanyagos röntgenvizsgálata, angiográfia, angiographia; ~**opinĉilo**: *gysz* érfogó; ~**plantoj**: ➲vaskulplantoj; ~**ospasmo**: *orv* érgörcs, angiospasmus, vasospasmus
↺koleangiito, limfangiito, limfangiomo
angil/**o**=*áll* angolna (Anguilla); ~**o**: *geo* Anguilla
angin/**o**=*orv* torokgyulladás, angina *szin* gorĝinflamo *katara ~o: hurutos garatlob, angina catarrhalis *ulcera ~o: fekélyes torokgyulladás
↺brustangino
angiosperm/**oj**=*növ* zárvaterműk (Angiospermatophyta) *szin* magnolifitoj, ovariplantoj *vö.* gimnospermoj; ~**a**: *mn növ* zárvatermő
angiotensin/**o**=*biol kém* angiotenzin hormon
angl/**o**=*fn* angol; ~**a**: *mn nyt* angol (en) *~a brando: *gaszt* brandy *~a buldogo: *áll* angol buldog *~a Eklezio: *kr* angol egyház *~a haltohundo: *áll* szetter, angol vizsla *~a mastifo: *áll* angol masztiff, angol szelindek *~a vulpohundo: *áll* angol rókakopó *~aj lipharoj: kefebajusz, angol bajusz *nigrula ~a: *nyt* fekete angol; ~**aĵo**: **1.** angol jellegzetesség, sajátosság, angol szokás, angol specialitás; **2.** angol nyelvű szöveg; ~**ezo**: ***ritk nyt***: angol nyelv; **(A)~ujo, (A)~io**: *geo pol* Anglia; ~**eciĝi**: *ntr* elangolosodik, anglicizálódik; ~**ismo**: *nyt* anglicizmus, angol nyelvi jellegzetesség; ~**isto**: *nyt fn* angol szakos, anglista, angol filológus; ~**istiko**: *nyt* anglisztika, angol filológia; **Nov-(A)~ujo, Nov-(A)~io**: *geo* New England; ~**alingvano**: angol nyelvű beszélő; ~**alingvujo, ~alingvio**: *nyt* angol nyelvterület; ~**ofobia**: *pszi pol* angolgyűlölő, anglofób; ~**ofobio**: *pszi pol* angolgyűlölet, anglofóbia; ~**omania**: *pszi pol* anglomán; ~**omanio**: *pszi pol* anglománia; ~**omaniulo**: *fn* anglomán; ~**o-normanda**: *nyt geo* angolnorman; ~**osaksa**: *mn nyt* angolszász; ~**osakso**: *fn* angolszász
anglez/**o**=**1.** *zene* angol tánc, anglaise; **2.** anglaise (keskeny, magas betűs írásmód)
anglicism/**o**=➲anglismo
anglikan/**o**=*fn kr* anglikán; ~**a**: *mn kr* anglikán *~a Eklezio: anglikán egyház; ~**ismo**: *kr* anglikanizmus
Angol/**o**=*geo pol* Angola (AO); ~**a**: *mn* angolai; ~**ano**: *fn* angolai (lakos)
angor/**o**=**1.** *orv* szorító érzés, szorító fájdalom, szorongásos rosszullét; **2.** szorongás, nyomasztó érzés *szin* premsento; ~**i**: **1.** *ntr* szorító fájdalmat érez; **2.** *ntr* szorong; ~**sonĝo**: rémálom
angostur/**o**=**1.** *növ* angosztura, angoszturafa; **2.** *gysz* angoszturakéreg; **ŝajn~o**: *gysz* hamis angosztura (hánytató diófa kérge)
↺brustangoro
angrek/**o**=*növ* sarkantyúorchidea (Angraecum)
angstrom/**o**=➲anstromo
angul/**o**=**1.** *mat* szög *akuta ~o: hegyesszög *alternaj ~oj: váltószögek *~o de deflankiĝo: *fiz* elhajlási szög, eltérítési szög, szögkitérés *~o de froto: *fiz* súrlódási szög *~o de klino: *tech* dőlésszög *centra ~o: középponti szög *cirkonferenca, periferia ~o: kerületi szög *devia ~o: *fiz* eltérítési szög *direkta ~o: *geo* irányszög *ebena ~o: síkszög *emerĝa ~o: *fiz* kilépési szög *facia ~o: *anat* arcélszöglet, linea facialis *komplementa ~o, suplementa ~o: kiegészítő szög, pótszög *szin* komplemento 3, suplemento 3 *konkava ~o: homorúszög *konveksa ~o: domborúszög *malakuta ~o: tompaszög *polusa ~o: középponti szög *streĉita ~o: egyenes szög; **2.** *mat* szögtartomány, szektor *szin* sektoro; **3.** *mat* argumentum, amplitúdó (komplex számé); **4.** sarok, szöglet, szeglet *ĉiu ~o kun sia sanktulo *Z*: *közm* ahány ház, annyi szokás; **5.** *átv* zug, szeglet *en ĉiuj ~oj de la terglobo: a földkerekség minden zugában *en fora ~o de la mondo: a világ távoli zugában; **6.** rovat, sarok (újságban) *~o de šakamatoroj: amatőr sakkozók rovata; **7.** *sp* szöglet, corner; ~**a**: **1.** *mat* szög~; **2.** sarok~, szeglet~ *~a benko: sarokpad *~a dentaĵo: *tech* nyílfogazat *~a distanco: *mat* szögtávolság *~a ekarto: *mat* szögeltérés *~a koeficiento: *mat* meredekség (egyenesé) *~a rapideco, ~a velocito: *fiz* szögsebesség; ~**en**: sarokba; ~**aĵo**: ➲angulfero, angulrelo; ~**eca**: szögletes; anguleto
1. zug, rejtett szöglet *serĉi ĝin en ĉiuj loketoj kaj ~etoj: mindent tűvé tesz érte (n); **2.** *átv* kiskapu *li sukcesis trovi ~eton en la leĝo: sikerült kiskaput találnia a törvényben; ~**ilo**: *isk tech* szögmérő *alĝustigebla ~ilo: állítható szögmérő, állítható ferdemérő, sarkaló *desegna ~ilo: *tech* rajzoló szögmérő; ~**umita**: *cím* szögletbe rakott; **kvin~o**: *mat* ötszög *szin* kvinlatero; **mult~a**: *mat* sokszögű; **plur~o**: *mat* sokszög *szin* plurlatero *trilatera plur~o: háromoldalú sokszög; **sep~o**: *mat* hétszög, heptagon *regula sep~o: szabályos hétszög, szabályos heptagon; **tri~o**: *mat* háromszög *szin* trilatero *egallatera tri~o: egyenlő oldalú háromszög, szabályos háromszög; **tri~a**: *mat* háromszögű, háromszög~; **tri~ado**: *geo* háromszögelés; ~**domo**: *ép* sarokház; ~**fero**: *tech* szögvas, szögletvas, sarokvas *szin* angulaĵo, angulpeco 1, angulrelo; ~**fidela**: *mat* szöghű, szögtartó *szin* konforma 3; ~**flago**: *sp* szögletzászló; ~**hava**: szögletes; ~**ĵeto**: *sp* szögletdobás, sarokdobás; ~**konstruaĵo**: *ép* saroképület; ~**meblo**: sarokbútor; ~**mezuro**: *mat* szögmérték *gradusa ~mezuro: újfokmérték *radiana ~mezuro: ívmérték; ~**mezurilo**: szögmérő; ~**faldo** (de paĝo): *átv* szamárfül; ~**peco**: **1.** *tech* sarokvas, szögvas *szin* angulfero; **2.** *tech* sarokelem; ~**relo**: szögacél *szin* angulfero; ~**ŝoto**: *sp* szögletrúgás; ~**ŝtalo**: *tech* sarokacél, „sarokvas”; ~**ŝtono**: *ép* sarokkő; ~**turo**: *ép* saroktorony; **kvar~o**: *mat* négyszög *szin* kvarlatero *orta kvar~o: derékszögű négyszög; **kvin~o**: *mat* ötszög *szin* kvinlatero; **n-~o**: *mat* n-szög *szin* n-latero; **plur~o**: *mat* sokszög, poligon *szin* plurlatero, poligono; **tri~o**: **1.** *mat* háromszög *szin* trilatero *eterna tri~o: *átv* szerelmi háromszög *egallatera tri~o, izocela tri~o, simetria tri~o: egyenlő szárú háromszög *nesimetria tri~o: szabálytalan háromszög; **2.** *zene* triangulum *zene*; **tri~i**: *tr geo* háromszögel; **tri~ilo**: *isk* háromszögvonalzó
↺altangulo, atakangulo, bazangulo, drivangulo, fiksangulo, foliangulo, kaŝangulo, klinangulo, lipangulo, ortangulo, perdangulo, rektangulo, stratangulo, streĉangulo, trakangulo, trinkangulo
Angur/**o**=*ex* ➲Ankaro; ~**a**: *mn* angóra~ *~a lano: *tex* angóragyapjú, moher, mohair
Angvil/**o**=*geo pol* Anguilla (BR)
angvis/**o**=*áll* törékeny gyík, lábatlan gyík (Anguis)
anĝel/**o**=**1.** *bibl* angyal, Isten küldötte *~o de l' abismo: *bibl* a mélység angyala (sátán) *~o de l' mallumo: *bibl* a sötétség angyala (sátán) *horo de ~oj: angyalok kara *ordo de ~oj: angyalok rendje *traflugis ~o preter orelo *Z*: angyal repült a ház fölött (társaságban hirtelen elfogyott a téma); **2.** *kr* angyal *defalinta ~o: bukott angyal; **3.** *átv* angyal (jó ember) *esti ~o inter homoj, sed satano en la domo *Z*: utcán angyal, otthon ördög; ~**a**: **1.** *vall* angyali *la ~aj ĥoroj: az angyali karok; **2.** *átv* angyali, angyali jóságú *~a boneco: angyali jóság *~a koro: angyali szív *parolo ~a, sed penso pri ŝtelo *Z*: angyal a szava, de ördög a szíve; **arki~o, ĉef~o**: *bibl* arkangyal; ~**radiko**: ➲arbara ageliko
↺gardanĝelo
Anĝel/**o²**=➲Angelo
anĝelus/**o**=**1.** *kr* úrangyala, angelus (imádság); **2.** *kr* angelus (angelusra hívó harangszó)
Anĝer/**o**=*geo* Angers
Anhalt/**o**=*geo* Anhalt
anhel/**i**=*ntr* liheg, szuszog
anhidro=**I.** előképző; anhidro~: *kém* anhidro~ (>vízmolekula eltávolításával); anhidra: **II.** önállóan; *kém* vízmentes, anhidr~, anhidrikus *szin* senakva 2 *anhidra kalcia sulfato: vízmentes kalcium-szulfát; anhidrido: *kém* anhidrid *ftala anhidrido: ftálsav-anhidrid *interna anhidrido: belső *v.* molekulán belüli anhidrid
anhidrit/**o**=*ásv* anhidrit, kalcium-szulfát
anihil/**i**=*ntr fiz* annihiliál, sugárzással megsemmisül; ~o: *fiz* annihilláció, sugárzásos megsemmisülés
anihilaci/**o**=➲anihilo
Anhuj/**o**=*geo pol* Anhuj, Anhui (CN)
Anĥiz/**o**=*mit* Ankhiszész, Anchises
anil/**o**=*növ* mexikói indigó (Indigofera suffruticosa)
anilid/**o**=*kém* anilid
anilin/**o**=*kém* anilin, fenil-amin
anim/**o**=**1.** *vall* lélek *~o al paradizo deziras, sed pekoj retiras *Z*: *közm* a lélek kész, de a test erőtlen *flegado de ~oj: lélekgondozás *fordoni sian ~on al la diablo: eladja a lelkét az ördögnek *la savo de la ~o: a lélek üdve *senmorta ~o: halhatatlan lélek *transmigrado de ~oj: lélekvándorlás; **2.** *pszi* lélek, psziché *szin* psiko *vivi per unu ~o en du korpoj *Z*: egy test, egy lélek; **3.** *átv* lélek (erkölcsi és emociális képességek) *lia ~o fuĝis en la kalkanojn: inába szállt a bátorsága *lia ~o forkuris en la pinton de la piedo *Z*: inába szállt a bátorsága; **4.** *átv* emberi lélek, valaki *eĉ unu ~on mi ne vidis: egy lelket sem láttam; **5.** *átv* lelke vminek, lelkesítő, mozgató *~o de la societo: a társaság lelke; **6.** *tech* lélek, belseje vminek *~o de kablo: *vill* kábel lelke *~o de violono: *zene* hegedű lelke; ~**a**: lelki, lélek~ *~a konflikto: lelki

konfliktus *~a trankvilo: léleknyugalom *~aj turmentoj: lelki gyötrelmek *antaŭ miaj ~aj okuloj: lelki szemeim előtt; ~**i**: **1.** *tr vall* lelket lehel bele (n), életre kelt *~ita estaĵo: lelkes állat; **2.** *tr* élénkít, lelkesít *~ita diskuto: élénk vita; **3.** *tr* inspirál, ihlet *poemo ~ita de malamo al tiraneco: a zsarnokság elleni gyűlölet ihlette vers; ~**ismo**: *vall* animizmus; ~**isto**: *vall* animista; **et~a**: kishitű; **fi~o**: *pej* beste lélek; **for~a**: merengő, szórakozott, elábrándozó; **for~i**: *ntr* elábrándozik, elmereng, *ige* szórakozott; **alt~a**: széplelkű, emelkedett érzelmű; **grand~a**: nagylelkű, nemes lelkű; **grand~aĉi**: *ntr pej* nagylelkűsködik; **grand~eco**: nagylelkűség; **re~i**: *tr orv* újraéleszt; **re~ado**: *orv* újraélesztés; **sen~a**: lélektelen, lelketlen *sen~a beleco: hideg szépség; **unu~a**: egyhangú, egyöntetű, egységes *unu~a elpaŝo: egyöntetű fellépés; **unu~e**: egyhangúlag; **unu~eco**: egykedvűség; ~**altiga**: lélekemelő; ~**firmeco**: belső határozottság, lélekerő; ~**karesa**: lélekemelő; ~**konflikto**: lelki konfliktus, belső konfliktus; ~**migrado**: *vall* lélekvándorlás *szin* metempsikozo; ~**paŝtado**: *kr* lelkipásztorkodás; ~**paŝtisto**: lelkipásztor; ~**pesado**: *vall* lelkek megmérettetése; ~**prema**: lehangoló; ~**skua**: felkavaró; ~**stato**: lelkiállapot; ~**torda**: lélekbemarkoló; ~**turmento**: lelki gyötrelem; ~**tuŝa**: mélyen megható; ~**ujo**: porhüvely; ~**zorgi**: *tr kr* lelkipásztorkodik vki felett (n); ~**zorgado**: *kr* lelkipásztorkodás; ~**zorganto**: lelkiatya, lelkigondozó
↺egalanima, facilanima, grandanima, unuanima, ventanima
animaci/**o**=*film* animáció
animal/**o**=élőlény (ember és állat); ~**oj**: *áll* állatok (Animalia) *histaj ~oj: ➲metazooj *regno de ~oj: állatok országa; ~**a**: *biol* állati, állat~ *~a biologio: állatbiológia *~aj proprecoj: állati sajátosságok; ~**sterolo**: ➲zoosterolo
anime/**o**=*film* mozgókép, animáció *szin* movbildo
aniz/**o**=**1.** *növ* ánizs, közönséges ánizs, illatos ánizs (Pimpinella anisum); **2.** *gaszt* ánizs; ~**olo**: *kém* anizol *butilhidroksi-~olo: butilhidroxi-anizol; ~**aldehido**: *kém* ánizsaldehid; ~**idino**: *kém* anizidin ↺butilhidroksi-anizolo
anizokori/**o**=*orv* anisocoria (a két pupilla nagyságának különbözősége)
anizometropi/**o**=*orv* anisometropia (a két szem fénytörésének különbözősége)
anizosfigmi/**o**=*orv* anisosphygmia (kétoldali pulzus különbözősége)
anizotrop/**a**=➲neizotropa
anjon/**o**=*fiz kém* anion
Anĵu/**o**=*geo pol* Anjou (FR)
Ankar/**o**=*geo* Ankara *~o estas la ĉefurbo de Turkio: Ankara Törökország fővárosa
ankaŭ=is, szintén *ankaŭ al nia nesto venos iam festo *Z*: a szerencse egyszer hozzánk is beköszönt *ankaŭ la lupon atingos la sorto *Z*: *közm* kevés róka kerüli el a csávát *ankaŭ la pastro ne rekomencas sian predikon: *közm* a pap sem prédikál kétszer *ankaŭ la pastro predikas por pano: *közm* a pap is kenyérért prédikál *ankaŭ plu ne: továbbra sem, változatlanul nem *ankaŭ por diablo tondro ekzistas *Z*: *közm* jön még a kutyára dér; ne nur..., sed ankaŭ...: nem csak..., hanem... is: *ne nur li ĉeestis la sepulton, sed ankaŭ liaj samklasanoj: nem csak ő vett részt a temetésen, hanem osztálytársai is; kiel..., ankaŭ tiel...: ahogyan..., úgy... is *ĝi servas kiel por utilo, tiel ankaŭ por ornamo: ahogyan a hasznosságot, úgy a díszítést is szolgálja
ankilostom/**o**=*áll* horgasféreg, horgasfejű *v.* kampósfejű féreg, bányaféreg; ~**ozo**: *orv* bányaféreg-fertőzés, bányabetegség, egyiptomi sápadtság, ancylostomiasis
ankiloz/**o**=*orv* ízületi merevség, ankylosis; ~**igo**: *orv* művi ankylosis, arthrodesis; ~**iĝi**: *ntr orv* (ízület) megmerevedik
ankone/**o**=*anat* kampóizom, könyökfeszítő izom, musculus anconeus
ankoraŭ=**1.** még, eddig *ankoraŭ ĉi-teme: még a témánál maradva *ankoraŭ Dio ne dormas *Z*: *közm* Isten mindent lát *ankoraŭ multe vi kuros, ĝis vi alkuros *Z*: sok víz folyik még addig le a Dunán *v.* Tiszán *ankoraŭ vi devas multe lerni: még sokat kell tanulnod; **2.** plusz, pluszban, ráadásul *li diris ankoraŭ kelkajn vortojn: mondott még néhány szót *ankoraŭ ĉi tiu malfacilaĵo aldoniĝis: még ez a nehézség is hozzájött *ankoraŭ unufoje ripetu la frazon: még egyszer ismételd meg a mondatot *jen ankoraŭ ĉi tiu malfeliĉo: itt van még ez a baj is; ankoraŭa: **1.** a még tartó; **2.** ismételt
ankr/**o**=**1.** *hajó* horgony, vasmacska *esti ĉe la ~o, stari ĉe la ~o: horgonyoz vhol *ĵeti ~on: horgonyt vet *levi ~on: felveszi a horgonyt; **2.** *vill* armatúra, fegyverzet; **3.** *ép* horgonyzóvas, kapocsvas, kötőhorog; **4.** *tech* horgony, anker, lengőretesz, gátló (órában); **5.** *tech* kilincs; **6.** *inf* referenciapont; ~**i**: **1.** *tr hajó* lehorgonyoz, kiköt; **2.** *tr ép tech* (kapocsvassal) rögzít, horgonyoz; ~**adejo**: *hajó* horgonyzóhely; ~**izita**: *cím* horgonyos; ~**umi**: *ntr hajó* horgonyoz vhol; **de~iĝi**: *ntr hajó* horgonnyal sodródik; **mal~i**: *tr hajó* felhúzza a horgonyt *la ŝipo estis antaŭtagmeze mal~ita: délelőtt felhúzták a hajó horgonyát; ~**obito**: *hajó* horgonykötélbak; ~**obuo**: *hajó* horgonybója, kikötőbója *szin* ligbuo; ~**okablo**: *hajó* horgonykötél; ~**olevo**: *hajó* horgonyfelvonás; ~**orado**: *tech* gátkerék, gátlókerék, ankerkerék (órában); ~**ovinĉo**: *hajó* horgonycsörlő; ~**okluzo**: *hajó* horgonykamra
↺flosankro
anksi/**o**=*pszi* szorongás
ankuz/**o**=*növ* atracél (Anchusa) *szin* bovlango
ann/**o**=*gaszt* anno (japán édesség)
Ann/**o**^{2}=Anna; **Anjo**: Annus, Ani, Annuska
anobi/**o**=*áll* kopogóbogár, halálórája (Anobium) *szin* frapskarabo, mortohorloĝo
anod/**o**=*vill* anód *~e oksidigi: *tr kém ip* eloxál
anodont/**o**=*áll* (édesvízi) kagyló (Anodonta) *vö.* konko
anofel/**o**=*áll* maláriaszúnyog (Anopheles) *szin* malaria moskito
anoksi/**o**=*orv* anoxia, szövet oxigénszegénysége; anoksemio: *orv* anoxaemia, hypoxaemia, csökkent oxigéntartalom a vérben
anomali/**o**=**1.** anomália, szabálytalanság, rendellenesség; **2.** *orv* rendellenesség, anomália, anomalia *denaska ~o: *orv* születési rendellenesség *magneta ~o: *geo* mágneses anomália; ~**a**: **1.** rendellenes, szabálytalan *~a disiĝo: *fiz* anomális diszperzió; **2.** *orv* rendellenes, anomáliás
anon/**o**=*növ* anóna, annóna (Annona) *skvama ~o: gyömbéralma, cukoralma (A. squamosa) *szin* sukerpomarbo
anonc/**i**=**1.** *tr* bejelent, tudat *~u min al via mastro: jelents be a gazdádnak; **2.** *tr* kihirdet, meghirdet *~i ĝeneralan amnestion: általános amnesztiát *v.* közkegyelmet hirdet *~i konkurson: versenyt ír ki, pályázatot hirdet *~i prezon por la kapo de krimulo: vérdíjat tűz ki bűnöző fejére; ~**i sin**: **1.** jelentkezik *~i sin malsana: beteget jelent *~i sin por volontulo: önkéntesnek jelentkezik; **2.** *inf* bejelentkezik, log in *szin* ensaluti; ~**o**: **1.** bejelentés, értesítés; **2.** kihirdetés, meghirdetés; ~**isto**: **1.** *távk* bemondó (rádió, tv); **2.** műsorközlő, konferanszié; **3.** kikiáltó *publika ~isto: kisbíró; ~**eto**: apróhirdetés *li metis ~eton en ĵurnalo: apróhirdetést tett egy újságba; **antaŭ~i**: *tr* előre *v.* előzetesen bejelent; **antaŭ~i sin**: feliratkozik, előjegyezteti magát; **mal~i sin**: **1.** jelentkezést visszamond, kijelentkezik; **2.** *inf* kijelentkezik, log out; ~**krii**: *tr* kikiált (hírt, közleményt); ~**kriisto**: kisbíró, kikiáltó *szin* elkriisto; ~**tabulo**: hirdetőtábla; ~**tarifo**: hirdetési díj; ~**vorto**: *nyt* bejelentő szó
↺bonananonci, edziĝanonco
anonim/**a**=anonim, névtelen *~a FTP: *inf* anonim FTP, anonymous FTP *fondi ~an societon: részvénytársaságot alapít; ~**eco**: **1.** névtelenség; **2.** (szándékolt) ismeretlenség
anoplur/**oj**=*áll* vérszívó tetvek, valódi tetvek (Anoplura) *szin* sangosuĉaj pedikoj
anopsi/**o**=*orv* látásvesztés, anopsia, anopia; **hemi~o**: *orv* féloldali látótérkiesés, hemianopsia, hemianopia
anorak/**o**=anorák
anoreksi/**o**=*orv* kóros étvágytalanság, anorexia; ~**ulo**: *orv* anorexiás beteg
anormal/**a**=*ne* ➲nenormala, eksternorma
anortit/**o**=*ásv* anortit
anosmi/**o**=*orv* szaglásérzés elvesztése, anosmia
ans/**o**=**1.** fül, fogó, fogantyú *~o de kruĉo: kancsó füle *~o de korbo: kosár füle *~o de poto: fazék füle *~a kofro: füles koffer; **2.** *anat* hurok, ansa *intesta ~o: bélhurok, bélkacs, ansa intestinale; **3.** *ne* kilincs ➲klinko
↺korbansa
Anselm/**o**=Anzelm (utónév)
anser/**o**=*áll* lúd, liba (Anser) *blankfrunta ~o: nagylilik (A. albifrons) *blankvanga ~o: apácalúd (Branta leucopsis) *fab~o: vetési lúd (A. fabalis) *griza ~o: nyári lúd, szürke lúd (A. Anser) *~o gakas: a lúd gágog *celante ~on li trafis aeron *Z*: bakot lőtt, felsült *fordoni ~on, por ricevi paseron *Z*: aranyat ád rézért; aranyat adott, rezet nyert *Kapitolaj ~oj: *tört* capitoliumi ludak *kropŝtopi, ŝtopnutri ~on: libát töm *preni por ~o: hülyének néz; ~**a**: *mn* liba~, lúd~ *~aj grivoj: *gaszt* libatepertő *farĉita ~a brusto: *gaszt* töltött libamell; **vir~o**: gúnár; ~**aĵo**: *gaszt* libahús (étel); ~**ido**: *áll* kisliba; ~**ino**: **1.** *áll* tojó (>liba); **2.** *átv pej* liba, libuska *provinca ~ino: vidéki liba; ~**brusto**: *gaszt* libamell *farĉita ~brusto: töltött libamell; ~**femuro**: *gaszt* libacomb; ~**graso**: *gaszt* libazsír; ~**haŭta**: libabőrös; ~**hepata rijeto**: *gaszt* libamájpástétom; ~**hepataĵo**: *gaszt* libamáj (étel); ~**knabino**: libapásztorlány; ~**paŝi**: *ntr kat* díszlépésben megy; ~**piedo**: **1.** *áll* lúdláb; **2.** *növ* libaparéj ➲kenopodio; ~**vice**: libasorban *iri ~vice: libasorban megy
ANSI-kod/**o**=*inf* ANSI-kód
anstataŭ=**I.** elöljáró: vki *v.* vmi helyett, helyébe, helyében *anstataŭ

filo ŝi naskis al li kvar filinojn: fiú helyett négy leányt szült neki *anstataŭ kafo li ricevis teon: kávé helyett teát kapott *anstataŭ la malnova kolego oni dungis novan junan: a régi kolléga helyébe új fiatalt vettek fel *anstataŭ vi mi ne dirus ne: a helyedben nem mondanék nemet *ne servas larmo anstataŭ armo *Z*: *közm* semmit sem használ a sírás; **II.** kötőszó; ahelyett, hogy *anstataŭ longe atendi la buson, ekmarŝu perpiede: ahelyett, hogy sokáig várnál a buszra, indulj el gyalog *anstataŭ per mano, skribu ĝin maŝine: kézírás helyett géppel írd le *anstataŭ plendi, agu: panaszkodás helyett cselekedj; **III.** önállóan; anstataŭa: helyettesítő, helyettes, pót~ *anstataŭa rado: *jm* pótkerék *szin* vicrado; anstataŭi: *tr* helyettesít (helyette van), képvisel *anstataŭi kolegon: kollégát helyettesít; anstataŭigi: *tr* kicserél vmit *v.* vkit (n) vmire *v.* vkire (per), helyébe tesz, felvált vkivel *v.* vmivel (per) *anstataŭigi ludiston: *sp* játékost lecserél *anstataŭigi pecon: *tech* alkatrészt cserél; anstataŭo, anstataŭaĵo: *fn* helyettesítő, pótlék, pótszer *szin* surogato; anstataŭanto: *fn* helyettesítő, helyettes; anstataŭe: helyette; anstataŭilo: pótszerszám, póteszköz; neanstataŭigebla: pótolhatatlan

Anstrom/**o**=*fiz* (Anders Jonas) (Angström; ~**o**: *fiz* angström (A) (mértékegység)

Anŝan/**o**=*geo* Anshan

ant=I. utóképző; ~**anta**: *mn* cselekvő egyidejű melléknévi igenév *adiaŭantaj festenintoj: búcsúzó bankettezők *lernantaj geknaboj: tanuló gyerekek *li estas lernanta: éppen tanul *lupo dormanta ŝafon ne kaptas *Z*: *közm* alvó róka nem fog nyulat *mi estis laboranta, kiam li enpaŝis: éppen dolgoztam, amikor belépett *mi estos dormanta, kiam vi alvenos: éppen aludni fogok, amikor megérkezel; ~**ante**: cselekvő egyidejű határozói igenév *havante tempon li eniros kinejon: ha lesz ideje, elmegy moziba *plenumante multajn taskojn li ne havas tempon ripozi: mivel sok feladata van, nincs ideje pihenni *promenante en la strato mi ekvidis mian amikon: az utcán sétálva megláttam barátomat; ~**anto**: *fn* (főnévi használatú) cselekvő egyidejű melléknévi igenév *alparolant/o=hozzászóló *deterganto: tisztítószer *dividanto: *mat* osztó *lernanto: tanuló; **II.** továbbképezve; ~**antaĵo**: ~szer *szin* ~enzo *lavantaĵo: mosószer *neŭtrigantaĵo: semlegesítőszer *purigantaĵo: tisztítószer *solvantaĵo: oldószer

antagonism/**o**=antagonizmus, szembenállás, ellentét *klasa ~o: *pol* osztályellentét

antagonist/**o**=ellenlábas, ellenfél

Antananariv/**o**=*geo* Antananarivo *~o estas la ĉefurbo de Madagaskaro: Antananarivo Madagaszkár fővárosa

Antares/**o**=*csill* Antares

antarkt/**a**=*geo* déli-sarki *~aj akvoj: déli-sarki vizek; ~**o**: *geo* Antarktisz (kontinens és régió), Déli-sark; ~**io**: *ne* ➲Antarkto

antaŭ=I. elöljáró

1. előtt (>hely) *antaŭ la domo staras arbo: a ház előtt fa áll *antaŭ la vizaĝo de la Plejaltulo: a Magasságos (Isten) színe előtt *antaŭ okuloj ne staras, doloron ne faras *Z*: *közm* amit a szem nem lát, azért a szív nem fáj *antaŭ siaj mensaj okuloj: lelki szemei előtt *la aŭto veturis antaŭ la domon: a kocsi a ház elé járt *li metis antaŭ lin du pokalojn: két poharat tett eléje *li parolis antaŭ granda publiko: nagy hallgatóság előtt beszélt *oni fortrenis la vrakon de antaŭ la domo: elvontatták a roncsot a ház elől *veni antaŭ tribunalon: bíróság elé kerül; **2.** előtt (>idő) *antaŭ du tagoj: két nappal ezelőtt, két napja *antaŭ kelka tempo: nemrég *antaŭ Kristo: Krisztus (születése) előtt *antaŭ longe: régen *antaŭ nelonge: nemrég *antaŭ nia erao: időszámításunk előtt *antaŭ tio: azelőtt, ezelőtt *de antaŭ longe li loĝas ĉe ni: régtől fogva lakik nálunk; **3.** *átv* előtt *antaŭ ĉio: mindenek előtt, először *antaŭ ĉio zorgu oficon, plezuro atendos sian vicon *Z*: először a munka, utána a szórakozás *via sano venas antaŭ la ceteraj taskoj: az egészsége megelőzi az egyéb feladatokat; **II.** kötőszó; antaŭ ol: *antaŭ ol duŝi sin li senvestigis sin: mielőtt tusolt volna, levetkőzött *antaŭ ol vi komencos labori, petu de mi konsilon: mielőtt elkezdenél dolgozni, kérj tőlem tanácsot; **III.** önállóan; antaŭa: **1.** elülső, mellső *antaŭa barilo: elülső kerítés *e estas antaŭa vokalo: az e elöl képzett magánhangzó *la antaŭa parto de la domo: a ház elülső része *antaŭaj nuloj: *mat* kezdő nullák; **2.** előző, megelőző, korábbi, előzetes *la antaŭan tagon oni preparis la solenon: a megelőző napon előkészítették az ünnepséget *li revokis sian antaŭan promeson: visszavonta korábbi ígéretét; antaŭe: **1.** elöl, előtérben *antaŭe lokis sin la rajdistaro: elöl helyezkedett el a lovasság *antaŭe etendiĝis vasta spaco: elöl széles térség terült el *de antaŭe aŭdiĝis voĉo: elölről hang hallatszott; **2.** előtte, ezelőtt, azelőtt, korábban, előzőleg *antaŭe kion vi devas, poste kion vi volas *Z*: *közm* először a kötelesség, utána az élvezet *leĝo valoras por poste, sed ne por antaŭe: a törvény utólagosan érvényes, nem pedig visszamenőleg *unu tagon antaŭe: egy nappal korábban; antaŭen: előre, előrefelé *antaŭen por la dekmiliona subskribo: előre a tízmilliomodik aláírásért; antaŭi: **1.** *tr/ntr* (helyileg) előtte (n *v.* al) van, (helyileg) megelőz (n *v.* al) *la fenestron antaŭis fortika krado: az ablakon erős rács volt *portiko antaŭas la palacon: oszlopos előcsarnok van a palota előtt; **2.** *tr/ntr* korábban van, (időben) vmi előtt (n *v.* al) van, megelőz vmit (n *v.* al) *via poŝhorloĝo antaŭas unu minuton: a zsebórája egy percet siet; antaŭenema: **1.** törekvő; **2.** *átv* haladó, előremutató; antaŭigi: *tr* (helyileg és időben) előrehoz; antaŭiĝi: *ntr* (helyileg és időben) eléje megy, megelőz (al), korábban érkezik; antaŭo, antaŭaĵo: **1.** elülső rész, homlokrész; **2.** előzmény, előtörténet; antaŭaliĝo: előjelentkezés; antaŭanto: **1.** *fn* elöl haladó, elöl lévő *v.* álló; **2.** *mat* megelőző elem; antaŭeco: **1.** korábbiság, előbbiség; **2.** elsőbbség, prioritás *szin* prioritato; antaŭenigi: **1.** *tr* előrevisz, előrehoz; **2.** *tr átv* előmozdít, elősegít; antaŭeniĝi: **1.** *ntr* előrejut, elébe kerül (al); **2.** *ntr átv* halad, előbbre jut; antaŭeniĝo: **1.** előnyomulás, előrehaladás; **2.** előmenetel; antaŭulo: elől; malantaŭ: mögött, (helyileg) után *malantaŭ la domo troviĝas ĝardeno: a ház mögött kert van *malantaŭ la kulisoj: a kulisszák mögött *szin* post 1 *venu malantaŭ mi: gyere utánam *venu malantaŭ min: gyere mögém *veturilo venis de malantaŭ la fronto: egy jármű érkezett a front mögül; malantaŭa: hátsó, hátulsó, mögöttes *malantaŭa vido: hátulnézet *u estas malantaŭa vokalo: az u hátul képzett magánhangzó; malantaŭo, malantaŭaĵo: hátsó rész, hátulj; malantaŭe: hátul, mögötte *de malantaŭe oni atentigis nin: hátulról figyelmeztettek bennünket *la ariergardo marŝis malantaŭe: hátul a hátvéd menetelt; malantaŭen: hátrafelé, hátulra, mögé *malantaŭen!: *kat* hátra arc!; antaŭecindikilo: *inf* prioritásjelző; **IV.** előképző, igekötő; antaŭ~: elő~, előre ➲antaŭbrako, antaŭĉambro, antaŭdecidi, antaŭpagi, antaŭurbo; antaŭbrako: felkar *antaŭĉambro: előszoba *antaŭdecidi: előre elhatároz *antaŭpagi: előre fizet *antaŭurbo: elővárosi; antaŭen~: előre~ ➲antaŭeniri, antaŭenkuri

↺dorsantaŭe, kurantaŭiĝi

antecedent/**oj**=**1.** *jog* előélet, antecedenciák, előtörténet; **2.** *orv* kórelőzmény; **3.** *mat* antecedens; ~**a**: megelőző, korábbi; ~**e**: megelőzőleg

antedon/**o**=*növ* tengerililiom (Antedon)

antefiks/**o**=*ép* zárócserépdísz, antefix

antem/**o**=*zene* anthem (kóruszene)

antemid/**o**=*növ* pipitér (Anthemis)

anten/**o**=**1.** *áll* tapogató, csáp; **2.** *távk* antenna *direkta ~o: irányított antenna, irányantenna *jagia ~o, Yagi-~o: Yagi-antenna *kadra ~o: keretantenna *kolektiva ~o: közösségi antenna *L-~o: L antenna *ombrela ~o: ernyőantenna *parabola ~o: parabolaantenna *prisma ~o: kalitkaantenna *pseŭdo~o: műantenna *radianta ~o: sugárzó antenna *reflekta ~o: reflektorantenna, reflektoros antenna *riceva ~o: vevőantenna *rotacia ~o: forgóantenna, forgatható antenna *satelita ~o: parabolaantenna, műholdas antenna *senda ~o: adóantenna *sendirekta ~o: nem irányított antenna *surtegmenta ~o: tetőantenna *tridrata ~o: háromeres antenna *ventumila ~o: legyezőantenna; **3.** *hajó* hosszú vitorlarúd (háromszögletű vitorlához); ~**uloj**: *áll* csápos ízletlábúak (Antennata); ~**bobeno**: *vill* antennatekercs; ~**gajno**: *távk* antennanyereség; ~**kurento**: *vill* antennaáram; ~**oturo**: *távk* adótorony

↺feritanteno, parabolanteno

antenari/**o**=*növ* macskatalp (Antennaria) *szin* katpiedo

anter/**o**=*növ* portok, porzótok

anteridi/**o**=*növ* spóratok, antheridium

anterozoid/**o**=*növ* hímivarsejt

antheli/**o**=*csill* vaknap, ellennap, anthelion

anti=előképző; anti~: anti~, ellen~ *szin* kontraŭ~ ➲antifaŝisto, antipartiklo

antiar/**o**=*növ* upaszfa, jávai méregfa (Antiaris)

antibiotik/**o**=*gysz* antibiotikum

anticip/**i**=**1.** *tr* (időben) előbbre hoz, idő előtt megtesz v. használ, elébe vág, anticipál *~i eventojn: elébe vág az eseményeknek *~i faktojn: tényeket megelőlegez, tényként állít be *~i plezuron: előre élvez; **2.** *tr* megelőlegez *~i pagadon: *gazd* lejárat előtt fizet; **3.** *tr* előre lát, jelez, megérez *~i malsukceson: kudarcot előre jelez *mi ~is, ke vi revenos: előre tudtam, hogy visszajössz; ~**o**: megelőlegezés, anticipálás *ĝui per ~o: előre élvez *romano de ~o: *ir* jövőregény; ~**a**: előzetes, megelőző *~a kontrolo de laŭkonstitueco: *jog* előzetes normakontrol *~a pago: *gazd* előrefizetés *kun ~a danko: előzetes köszönettel; ~**e**: előre, előzetesen, (a rendesnél) korábban *~e refuti: eleve cáfol

antidork/**o**=*áll* dél-afrikai gazella (Antidorcas) *szin* saltantilopo

antidot/**o**=*gysz* ellenszer, ellenméreg *szin* kontraŭveneno

antifon/**o**=*zene kr* antifóna, keretvers *enira ~o: *zene kr* kezdőének, antiphona ad introitum

antifraz/**o**=*ir* antifrázis *'jen bela laboro' estas ~o: a 'szép kis munka'

antifrázis
antigen/**o**=*biol gysz* antigén, *fn* ellenanyagképző
Antigon/**o**=*mit* Antigoné, Antigone
Antigv/**o**=*geo* Antigua; ~**o kaj Barbudo**: *geo pol* Antigua és Barbuda (AG)
antiklinal/**o**=*geo* redőboltozat, antiklinális
antikorp/**o**=*biol orv* antitest, ellenanyag
antikrez/**o**=*jog* használati *v.* haszonélvezeti zálog, antichresis
antikus/**o**=*áll* fürgebogár (Anthicus) *szin* florskarabo
antikv/**a**=**1.** ősi, ősrégi; **2.** *tört* ókori *~a tempo: ókor; **3.** *ált* antik, régies, divatjamúlt; ~**aĵo**: régiség; ~**aĵisto**: régiségkereskedő; ~**eco**: **1.** régiség, vmi régi volta; **2.** régi kor, ókor; ~**ecigi**: *tr* antikosít, régiessé tesz; ~ulo
1. a régi kor embere; **2.** ókori ember; ~**agreka**: *tört nyt* ókori görög *szin* helena
Antil/**oj**=*geo* Antillák (szigetvilág) *Grandaj ~oj: Nagy-Antillák *Malgrandaj ~oj: Kis-Antillák *Nederlandaj ~oj: *pol* Holland Antillák (NL)
Antilibanon/**o**=*geo* Antilibanon (hegység)
antilid/**o**=*növ* nyúlhere, szapuka, nyúlszapuka (Anthyllis)
antilop/**o**=*áll* antilop *salt~o: ➲antidorko
antimon/**o**=*kém* antimon, stibium (Sb) *~ata acido: *kém* ortoantimonsav; ~**ilo**: *kém* antimonilgyök; ~**blendo**: *ex* ➲kermesito
antimonit/**o**=*ásv* antimonit, stibnit
Antino/**o**=*tört* Antinous
antinomi/**o**=**1.** *fil* antinómia, önellentmondás; **2.** *átv* ellentmondás *~aj konceptoj: ellentmondó elképzelések
Antioĥ/**o**=*tört* Antiokhosz
Antioĥi/**o**=*tört geo* Antiochia *~o estas la ĉefurbo de la antikva Sirio: Antiochia az ókori Szíria fővárosa
Antioki/**o**=➲Antioĥio
antipati/**o**=ellenszenv, antipátia, unszimpátia *szin* malsimpatio; ~**a**: ellenszenves, antipatikus, unszimpatikus *szin* malsimpatia; ~**i**: *tr/ntr* ellenszenvet érez, nem rokonszenvez vkivel *v.* vmivel *szin* malsimpatii
Antiop/**o**=*mit* Antiopé
antipirin/**o**=*gysz* antipirin
antipod/**o**=**1.** *geo* ellenpólus, antipodus (a Föld ellentétes oldala); **2.** *átv* ellenpólus, pontosan az ellenkezője; ~**ulo**: a Föld ellentétes oldalán lakó
antirasism/**o**=➲kontraŭrasismo
antirin/**o**=*növ* oroszlánszáj (Antirrhinum) *szin* leonfaŭko, lupfaŭko
antisemit/**o**=*fn* zsidógyűlölő, antiszemita; ~**ismo**: antiszemitizmus, zsidógyűlölet
antiseps/**a**=➲sepsa
Antisten/**o**=*fil* Antiszthenész
antistrof/**o**=*ir* antistrófa, ellenversszak
antitez/**o**=**1.** *ir* ellentét, antitézis; **2.** *fil* ellentétel, antitézis
antitoksin/**o**=➲tokso
Antium/**o**=*tört geo* Antium
antocian/**o**=*kém* antocián, virágkék
antoksant/**o**=*növ* borjúpázsit (Anthoxanthum)
antologi/**o**=*ir* antológia
Anton/**o**=Antal
Antonen/**o**=*tört* Antoninus
Antoni/**o**=*tört* Antonius
antonim/**o**=*nyt* ellentétes értelmű szó, antonima *szin* mal-vorto 1
antonomazi/**o**=*ir* antonomázia (jellegzetességével való megnevezés) *'li estas Herkulo de nia tempo' estas ~o: a 'napjaink Herkulese' antonomázia
antozo/**oj**=➲koraluloj
antr/**o**=**1.** üreg, barlang; **2.** *anat* üreg, barlang, antrum *kora ~o: szívüreg, antrum cardiacum *szin* korkaveto *mastoida ~o: csecsnyúlványüreg, antrum mastoideum *pilora ~o: antrum pyloricum (gyomor pars pyloricájának tágultabb része)
antracen/**o**=*kém* antracén
antracit/**o**=*ásv* antracit
antrakinon/**o**=*kém* antrakinon
antrakoz/**o**=bányásztüdő, antrakózis, anthracosis
antraks/**o**=**1.** *áll orv* lépfene, anthrax *haŭta ~o: *orv* bőranthrax *intesta ~o: bélanthrax *pulma ~o: tüdőanthrax; **2.** *orv ne* darázsfészek, carbunculus ➲karbunklo 1
antrisk/**o**=*növ* turbolya (Anthriscus)
antrop/**o**=*tud* ember, antropus; ~**oidoj**: *áll* majmok (Anthropoidea) *szin* simiuloj; ~**ologo,** ~**ologiisto**: *tud* antropológus, embertanos; ~**ologio**: *tud* antropológia, embertan; **pra~o**: *ősl* majomember (Praeanthropus); ~**ometrio**: **1.** *tud* antropometria, emberméréstan; **2.** *jog* bűnügyi nyilvántartási mérés *~ometria foto: antropometriai fénykép, rendőri nyilvántartásba vételi fénykép; ~**omorfoj**: *áll* emberszabású majmok; ~**ocentra**: *tud* emberközpontú *~ocentra vidmaniero: emberközpontú szemlélet
antropofag/**o**=*tud* emberevő, antropofág *szin* hommanĝulo, kanibalo; ~**ismo**: *tud* emberevés, antropofágia *szin* kanibalismo
antropomorf/**a**=antropomorf, ember alakú; ~**o**: *ősl* antropomorf lelet, paleolitikus ember; ~**ismo**: **1.** *fil* antropomorfizmus (isten felruházása emberi tulajdonságokkal); **2.** *ált* antropomorfizmus (állatok, növények felruházása emberi tulajdonságokkal)
antrotoponim/**o**=*nyt* emberi helynév, antrotoponíma
antropozofi/**o**=*fil* antropozófia
antropozoik/**o**=*geo* antropozoikum
anturi/**o**=*növ* flamingóvirág, antúrium (Anthurium)
antus/**o**=➲pipio
Antverpen/**o**=*geo* Antwerpen
Anub/**o**=*vall* Anubisz, Anpu, Inpu
anuitat/**o**=*gazd* éves törlesztőrészlet
Anunciaci/**o**=**1.** *kr* Gyümölcsoltó Boldogasszony (ünnep); **2.** *műv* angyali üdvözlet *szin* Anĝela Saluto
anur/**oj**=*áll* békák, farkatlan kétéltűek (Anura) *szin* senvostuloj
anuri/**o**=*orv* vizeletrekedés, anuria
anus/**o**=*anat* végbélnyílás, anus *~a sfinktero: *anat* végbélzáró izom; ~**koiti**: *ntr* análisan közösül, végbélnyíláson át közösül; ~**koito**: anális közösülés, végbélnyíláson keresztül történő közösülés
anzu/**o**=**1.** *növ* ansufa, ansubarackfa (Prunus armeniaca var. ansu); **2.** ➲anzufrukto; ~**ujo**: ➲anzuo 1; ~**frukto**: *növ* ansubarack
aorist/**o**=*nyt* aorisztosz
aort/**o**=*anat* főverőér, főütőér, aorta *~a aneŭrismo: *orv* aorta aneurizmája, aneurysma aortae *~a arko: aortaív, arcus aortae *~a nesufiĉeco: *orv* aortaelégtelenség, aortainsufficientia *operacio de la ~a valvo: aortabillentyű operációja; ~**ito**: *orv* aortagyulladás, aortitis
Aost/**o**=*geo* Aosta *~a Valo: *geo pol* Valle d'Aosta (IT)
aot/**o**=*áll* éjimajom (Aotus)
apaĉ/**o**=**1.** *fn* apacs (indián); **2.** *átv ne* aszfaltbetyár ➲stratbandito; ~**a**: *mn nyt* apacs
apanaĝ/**o**=**1.** *tört* életre szóló birtokadomány, apanázs; **2.** *tört* évjáradék, évpénz, apanázs; ~**i**: **1.** *tr tört* életre szóló birtokadományt ad vkinek (n); **2.** *tr* apanázst, évjáradékot ad vkinek (n); ~**ulo**: *fn* apanázsban részesülő, évjáradékos
aparat/**o**=**1.** *tech* készülék, berendezés, eszköz *centra aparato: ➲ĉefprocezilo *elektra ~o: *vill* villamos készülék *eliga ~o: *inf* kimeneti eszköz *szin* eligilo *eniga ~o: *inf* beviteli eszköz, input eszköz *szin* enigilo; **2.** *anat* rendszer, szervek, apparatus *digesta ~o: *anat* emésztőrendszer, apparatus digestorius; **3.** (igazgatásban) apparátus, hivatali gépezet, szervezet *milita ~o: katonai gépezet; **4.** *sp* tornaszer; **5.** *ir* apparátus, eszköztár (műhöz tartozó jegyzetek, kiegészítők stb.) *kritika ~o: kritikai apparátus; ~**aro**: *inf* hardver, eszközrendszer *szin* hardvaro; ~**isto**: ➲aparatulo; ~**ulo**: *fn* aparátusbeli, bürokrata, aparátcsik; ~**ujo**: *tech* ház, káva (készüléké); ~**adaptilo,** ~**pelilo**: *inf* eszközmeghajtó, drive; ~**atribuo**: *inf* eszközkiosztás; ~**bitoko**: *inf* állapotbájt; ~**gimnasto**: *sp* szertornász *szin* ilgimnasto; ~**gimnastiko**: *sp isk* szertorna *szin* ilgimnastiko; **flank~o, periferia** ~**o**: *inf* perifériaeszköz, külső egység
↺radioaparato, vidbendaparato
aparatĉik/**o**=*pej* aparátcsik, aparátusbeli, bürokrata (RU) *vö.* aparatulo, aparatisto
apart/**a**=**1.** különálló, egyes *~aj personoj ne rajtas ŝanĝi la statuton: egyes személyek nem jogosultak az alapszabály módosítására *mendi du ~ajn ĉambrojn en hotelo: két külön szobát rendel szállodában *tio estas tute ~a demando: ez egészen más kérdés; **2.** *mn* külön, külön-külön, más és más *al ĉiu sanktulo ~an kandelon *Z*: *közm* kinek mi jár *~a ekscito: *vill* diszkrét gerjesztés *por ĉiu horo de la tago li havas ~an surtuton: a nap minden órájára más és más felöltője van; **3.** különös, különleges, sajátos *esprimo uzata en ~a senco: sajátos jelentésben használt kifejezés *legi kun ~a intereso: külön érdeklődéssel olvas *tio estas ~a ĝojo por mi: ez külön öröm számomra; ~**e**: **1.** *hsz* külön, elválasztva *~e de la fakto, ke: eltekintve attól a ténytől, hogy *~e de tio: ettől függetlenül *aparte traktendaj aferoj *loĝi ~e: külön lakik; **2.** különösen, különösképpen *lin ne ĝojigas ~e la gajno en la loterio: különösképpen nem örül a lottónyereménynek *min ~e interesas viaj intencoj: különösen a szándékaid érdekelnek; apartaĵo: **1.** külön dolog; **2.** részleg, szakasz, traktus; **3.** sajátosság, különlegesség *nacia ~aĵo: nemzeti sajátosság *szin* naciaĵo; ~**eco**: **1.** különállás; **2.** különlegesség, másság; ~**igi**: **1.** *tr* elkülönít, eltávolít; **2.** *tr* elválaszt (egyes részeket), különválaszt *~iga marko: *inf* állományhatároló jelzés; ~**igebla**: **1.** elkülöníthető; **2.** *mat* szeparábilis; ~**igisto**: *pol* apartheidista, az

elkülönülés híve; ~**iĝi**: **1.** *ntr* elkülönül, eltávolodik; **2.** *ntr* elválik, leválik, kiválik, szétválik; ~**ismo**: *pol* apartheid, elkülönülés; **de~iĝi**: *ntr* leválik, elkülönül vmiről *v.* vhonnan (de) *grupo da herezuloj de~iĝis de la eklezio: egy csoport eretnek elkülönült az egyháztól *peco de~iĝis de la statuo: egy darab levált a szoborról
↺rasapartigo
apartament/**o**=*ép* lakosztás, többszobás lakás, apartman; ~**aro,** ~**ejo**: *ép* bérház, társasház *~ejo por emeritoj: nyugdíjasház
aparten/**i=1.** *ntr* tartozik vkihez *v.* vmihez (al), vki *v.* vmi (al) tulajdona *la domo ~as ne al mi, sed al mia patro: a ház nem az enyém, hanem apámé *ĝi ~as ekskluzive al mi: az kizárólag az enyém; **2.** *ntr* vkire tartozik (vki ügye) (al) *juĝi pri lingvaj demandoj ~as al la Akademio: a nyelvi kérdések megítélése az Akadémiára tartozik *tio ~as ekskluzive al mi: ez kizárólag rám tartozik; **3.** *ntr* vhova (al) tartozik (vmely csoportba tartozik) *~i al la arkivo: *átv ige* idejétmúlt, túlhaladott, kiment a divatból *la provinco ~as al la plej riĉaj: a tartomány a leggazdagabbak közé tartozik *li ~as al niaj amikoj: barátaink közé tartozik *tio ~as ankoraŭ al la regno de revoj: sok víz folyik még addig le a Dunán *v.* Tiszán; ~**aĵo**: **1.** tulajdon *pri nemoveblaĵo, kiu ne estas mia ~aĵo, mi ne rajtas decidi: olyan ingatlanról, amely nem az én tulajdonom, nincs jogom dönteni; **2.** tartozék, cubehör *la vilao kun ĉiuj ĝiaj ~aĵoj estis konfiskita: a villa minden tartozékával együtt el lett kobozva; **inter~a, kun~a**: összetartozó; **inter~o, kun~o**: együvé tartozás, összetartozás
apati/**o**=fásultság, egykedvűség, apátia; ~**a**: apatikus, fásult, egykedvű, kiégett
apatit/**o**=*ásv* apatit
apatosaŭr/**o**=*ősl* Apatosaurus
apeks/**o=1.** *anat* csúcs, hegy, apex *kora ~o: szívcsúcs, apex cordis *langa ~o: nyelvcsúcs, nyelvhegy, apex linguae *petra ~o: piramiscsontcsúcs, apex partis petrosae *pulma ~o: tüdőcsúcs, apex pulmonis; **2.** *növ* csúcs (pl. levélé, ágé) *szin* malbazo *radika ~o: gyökércsúcs; **2.** *csill* apex
apel/**o**=*kat* sorakozó, parancskihirdetés, névsorolvasás; ~**placo**: *kat* gyülekezőtér
Apel/**o²**=*műv* Apellész
apelaci/i=1. *ntr jog* fellebbez *la kondamnito je unua instanco ~is al la supera tribunalo: az első fokon elítélt a táblabírósághoz fellebbezett; **2.** *ntr átv* magasabb fórumhoz fordul, apellál *~i al la publika opinio: a közvéleményhez fordul *~i al la racio: a józan észre apellál *v.* hivatkozik; ~**a**: *jog* fellebbviteli, tábla~; ~**o**: **1.** *jog* fellebbezés; **2.** *átv* apellálás, hivatkozás (magasabb érvre)
apenaŭ=I. módosítószó
1. alig *apenaŭ cent forintojn ĝi kostas: alig száz forintba kerül *apenaŭ distingebla diferenco: alig észrevehető különbség *apenaŭ iom: alig valamennyi, csekély *apenaŭ li scipovas legi: alig tud olvasni; **2.** nem sokkal azelőtt *li estis apenaŭ foririnta, kiam, vi alvenis: nem sokkal azelőtt ment el, hogy te jöttél; **II.** kötőszó; amint, alighogy *apenaŭ ili eklaboris, eksplodis terura tempesto: alighogy elkezdtek dolgozni, szörnyű vihar tört ki *apenaŭ vi atingos la supron, tuj returnu vin: amint eléritek a csúcsot, azonnal forduljatok vissza; továbbképezve; apenaŭa: alig észlelhető, alig észlelhető, alig valamilyen
apendic/**o=1.** *knyv* függelék; **2.** *anat* függelék, appendix (pl. féregnyúlvány); **3.** *biz* vakbél; ~**ito**: *orv* féregnyúlvány-gyulladás, *biz* vakbélgyulladás, appendicitis; **meso~o**: *anat* féregnyúlvány saját kis hashártyai kettőzete, mesoappendix; ~**ektomio**: *orv* féregnyúlvány műtéti eltávolítása, appendectomia
apendikulari/**oj**=*áll* farkos zsákállatok, házváltók, appendikuláriák (Appendicullariae)
Apenin/**oj**=*geo* Appenninek
apepsi/**o**=*orv* emésztési zavar, apepszia
aper/i=1. *ntr* váratlanul megjelenik, felbukkan, feltűnik vhol *nekonato ~is ĉe la pordo: egy ismeretlen jelent meg az ajtónál; **2.** *ntr* megmutatkozik *se ~os neceso por tio: ha szüksége mutatkozik; **3.** *ntr* látszik, tűnik (vmilyennek) *~i senkulpa: ártatlannak tűnik *ĉi tiu solvo ~as neakceptebla: ez a megoldás elfogadhatatlannak tűnik; **4.** *ntr knyv* megjelenik *ĉi tiu gazeto ~as ĉiusemajne: ez az újság hetente jelenik meg; **5.** *ntr* megjelenik, előfordul vhol *~i al laboro: munkára megjelenik *li ~i en plej diversaj lokoj: a legkülönfélébb helyeken fordult meg *grandnombre ~is parencoj ĉe la entombigo: nagy számban jelentek meg rokonok a temetésen; ~**aĵo**: **1.** jelenség, látvány, tünemény; **2.** *mat inf* előfordulás; ~**igi**: **1.** *tr* láttat, felmutat, megjelenít; **2.** *tr knyv* megjelentet, kiad; **ek~i**: *ntr* hirtelen megjelenik, felbukkan; **el~i**: *ntr* előbukkan; **mal~i**: **1.** *ntr* eltűnik (a szem elől) *mal~i for de la okuloj, mal~i el la vido: eltűnik a szeme elől *mal~is, kiel mulo en nebulo: úgy eltűnik, mint szürke szamár a ködben *mal~is, kiel ŝtono en maron *Z*: mintha a föld nyelte volna el *mal~is, kiel vaporo *Z*: elillant, mint a kámfor; köddé vált; elpárolgott; **2.** *ntr* megszűnik, eltávozik, elenyészik *mal~is granda homo el inter ni: nagy ember távozott közülünk *multaj gazetoj jam mal~is en la movado: már sok újság szűnt meg a mozgalomban; **mal~igi**: **1.** *tr* eltüntet (a szem elől); **mal~igi al si**: elcsen; **2.** *tr* megszüntet, megsemmisít; **re~i**: *ntr* újra megjelenik, visszajön; **re~anto**: visszajáró lélek, hazajáró lélek, kísértet
apercept/**o**=*fil* tudatos észlelés, világos észlelés, felfogás, appercepció; ~**i**: *tr fil* tudatosan észlel, felfog, appercipiál
aperitiv/**o=1.** *gaszt* aperitif, étvágygerjesztő ital; **2.** az aperitív ideje; ~**i**: *ntr* aperitifet iszik *~i per prunbrando: étvágygerjesztőként szilvapálinkát iszik
apert/**a**=nyílt, nyitott, szabadon hozzáférhető *szin* malferma, malfermita *~a kunveno: nyilvános összejövetel *~a promenejo: közsétány *~a universitato: szabadegyetem *~a urbo: *kat* nyílt város (nem védett); ~**e**: nyíltan, kertelés nélkül, szabadon *~e paroli: nyíltan beszél; ~**i**: *tr* megnyit, kinyit, felnyit *szin* malfermi; ~**aĵo**: nyílás *szin* aperturo; ~**osvetero**: kardigán
apertur/**o=1.** nyílás *~o de fenestro: *ép* ablaknyílás *~o de pordo: *ép* ajtónyílás *observa ~o: figyelőnyílás; **2.** *tech* nyílásméret *~o de lenso: *fot* lencsenyílás *~o de sako: zsák szája *~o de tubo: csőnyílás
↺kloakaperturo
apetal/**oj**=*növ* szirmatlanok (Apetalae) *szin* senpetaluloj
apetenc/**o**=*pszi* megkívánás
apetit/**o**=étvágy *bonan ~on!: jó étvágyat! *doni ~on: étvágyat csinál *dum la manĝado venas ~o *Z*: *közm* evés közben jön meg az étvágy *eksciti la ~on: étvágyat kelt *v.* csinál *perdi la ~on: elmegy az étvágya *senti ~on: étvágyat érez, éhes; ~**iga**: étvágygerjesztő, étvágycsináló; ~**otikla**: ínycsiklandozó; ~**veka**: étvágycsináló, étvágygerjesztő
api/**o**=*növ tud* zeller (Apium)
apiolo: *kém* apiol
Api/**o²**=*geo* Apia (WS) *~o estas la ĉefurbo de Samoo: Apia Szamoa fővárosa
apik/**a**=meredek *~a klifo: meredek szirt *la ŝipo alfundiĝis ~e: a *hajó* meredeken süllyedt el
apios/**o**=*növ* Apios *Amerika ~o: földidió, földikörte, indiángumó (A. americana) *szin* terpoma fazeolo, indiana terpomo
Apis/**o**=*vall* Ápisz, Hápi (szent bika)
aplanat/**a**=*fot* képhibamentes, aplanát, aplanatikus; ~**eco**: *fot* képhibamentesség (mint állapot); ~**ismo**: *fot* aplanatizmus, aplanázia; ~**o**: *fot* aplanát, aplanatikus lencse, aplanát objektív
aplaŭd/i=1. *tr* tapsol vkinek (n), megtapsol vkit (n) *Dion laŭdu kaj diablon ~u *Z*: *közm* néha az ördögnek is kell gyertyát gyújtani *la publiko entuziasme ~is la aktorojn: a közönség lelkesen tapsolt a színészeknek; **2.** *tr átv* helyesel, üdvözöl vmit (n) *~i iniciaton: kezdeményezést üdvözöl; ~**o**: taps, tapsolás *fari al li ~on sur la vangon *Z*: leken neki egyet *tondra ~o: dörgő taps, tapsvihar; ~**isto**: *pej* tapsonc; ~**istaro**: *pej* lefizetett közönség, tapsoncok
aplet/**o**=*inf* kisalkalmazás, applet
aplik/i=1. *tr* alkalmaz (elméletet a gyakorlatban) *~a tavolo: *inf* alkalmazói réteg, felhasználói szint *~ata scienco: *tud* alkalmazott tudomány *~i leĝon: *jog* törvényt alkalmaz *~i metodon: módszert alkalmaz *~i regulon: szabályt alkalmaz *~i teorion al la praktiko: az elméletet a gyakorlatra alkalmazza *praktika ~o: gyakorlati alkalmazás; **2.** *tr* alkalmaz (rendeltetésének megfelelően) *~i forton: erőt alkalmaz *~i kompreson: *orv* borogatást alkalmaz *~i kupon: *orv* köpölyöz *~i rimedon: eszközt alkalmaz; **3.** *tr* alkalmaz (vkire vmit) *la karakterizado ~eblas ankaŭ al li: a jellemzés rá is alkalmazható; ~**o**: alkalmazás *~o de kompulsaj rimedoj: *jog* kényszerítő eszközök alkalmazása; ~**aĵo**: *inf* alkalmazás, felhasználói program; ~**programisto**: *inf* alkalmazásfejlesztő, alkalmazásprogramozó
aplit/**o**=*ásv* aplit
aplomb/**o=1.** magabiztosság, biztos fellépés; **2.** *átv* nyomaték; ~**a**: **1.** magabiztos; **2.** *átv* nyomatékos; malamplomba: esetlen, bumfordi
apne/**o**=*orv* légzéskimaradás, apnoe
Ap/**o**=➲Apokalipso
apocin/**o**=*növ* börvény (Apocynum)
apod/**o**=*áll* sarlósfecske (Apus)
apofiz/**o=1.** *anat* csontkinövés, csontnyúlvány, apofízis, apofhysis *dentoforma ~o: fogszerű nyúlvány *szin* odontoido *korakoida ~o: *anat* hollócsőrszerű csontkinövés, apophysis coracoideus *spina ~o: csigolyatövis, tövisnyúlvány, processus spinosus; **2.** *ásv* apofízis
apog/i=1. *tr* alátámaszt, alulról megtámaszt *~i la kapon sur la mano: a fejét a kezére támasztja *~i sin sur bastono: botra támaszkodik; **2.** *tr* hozzátámaszt, vminek nekitámaszt *~i la eskalon al la muro: a létrát a falhoz támasztja *~i sin al muro: falnak támaszkodik; **3.** *tr átv* alapoz

vmit vmire (sur), alátámaszt vmit vmivel (sur) *~i sian opinion sur la fakto: véleményét arra a tényre alapozza *sur nenio li povas ~i sian teorion: elméletét semmivel sem tudja megalapozni *li ~as sian suspekton sur faktoj: tényekre alapozza gyanúját; **4.** *tr átv* támogat vkit *~i agadon: tevékenységet támogat *~i la Ruĝan Krucon per mono: pénzzel támogatja a Vöröskeresztet; ~**o**: **1.** támogatás *facile li trovis ~on ĉe sia kamarado: könnyen talált támogatásra pajtásánál *senti firman ~on en la dorso: szilárd támaszt érez maga mögött; **2.** támasz *la kredo donas al oni ~on: a hit támaszt ad az embernek *solida ~o: szilárd támasz; ~**ilo**: **1.** *ált* támaszték, támla; **2.** *tech* támasztóelem, alátámasztás; **3.** *ép* támasz, támaszték, dúc; **dis~ilo**: *ép tech* feszítőgerenda; **kontraŭ~ilo**: *ép tech* támasz, gyámfa *szin* ŝtrebo; **sub~i**: *tr tech ép* alátámaszt, alulról megtámaszt; **sub~ilo**: *ép* gyám, konzol; ~**arko**: *ép* támív; ~**brako**: karfa; ~**muro**: *ép* támfal; ~**punkto**: *fiz* forgáspont, támpont, megtámasztási pont; ~**rado**: *jm* mankókerék; ~**relo**: *ép* korlát, karfa; ~**seĝo**: támlás szék; ~**stango**: támasztórúd, támaszték *oni metis ~stangon sub la fruktopeza brancon: támasztékot tettek a gyümölcstől nehéz ág alá; ~**trabo**: *ép* támfa, dúc, gyámgerenda ↺libroapogilo

apoge/**o**=**1.** *csill* földtávol, apogeum *vö.* perigeo, zenito, nadiro, kulmino; **2.** *átv* csúcspont, csúcs, tetőpont *ĉe la ~o de siaj sukcesoj: sikerei csúcsán; ~**i**: **1.** *ntr csill* földtávolban van; **2.** *ntr átv* a csúcson van, a tetőpontján van

apoĝatur/**o**=*zene* appoggiatura, előke

apokalips/**o**=végítélet, világvége, apokalipszis; ~**a**: **1.** b*ibl* végítélet~, apokaliptikus; **2.** rejtélyes, látomásszerű; **3.** végítéletszerű, apokaliptikus, borzalmas; ~**o**: *bibl* Jelenések (Jel)

apokop/**o**=*nyt* szócsonkítás, apokopé *diri ’aŭto’ anstataŭ ’aŭtomobilo’ estas ~o: szócsonkítás automobil helyett autót mondani

apokrif/**a**=**1.** *bibl* apokrif, nem hiteles, nem hitelesíthető *~aj evangelioj: *bibl* apokrif evangéliumok; **2.** *átv* nem hiteles *~a dokumento: nem hiteles okmány; ~**o**: *bibl* apokrif irat

apolog/**o**=*ir* tanmese; apologetik/o=*kr* hitvédelemtan, apologetika; ~**etikisto**: **1.** *kr* hitvédő, apologéta; **2.** *átv* apologéta, ideológia védelmezője

apologi/**o**=*ir* védőbeszéd, védőirat, apológia *~o de Sokrato: Szókratész védőbeszéde; ~**i**: *tr/ntr* védelmez (nézetet, eszmét)(pri *v.* pro *v.* n); ~**isto**: védelmező, apologéta (nézeté, eszméé)

Apolon/**o**=*mit* Apollón, Apollo

Apoloni/**o**=Apollóniosz, Apolló, Apollonius (utónév)

apomiks/**o**=*biol* apomixis, megtermékenyítés nélküli szaporodás

aponeŭroz/**o**=*orv* bőnye, aponeurózis

apopleksi/**o**=*orv* gutaütés, szélhűdés, apoplexia *~a ikto, ~a atako: szélütéses roham *cerebra ~o: *orv* agyvérzés, apoplexia cerebri

aposiopez/**o**=*ir* elhallgatás, félbeszakítás, aposiopesis, reticencia *’silentu, aŭ mi...’ estas ~o: a ’hallgass, különben...’ elhallgatás

apostat/**o**=**1.** *kr* hitehagyott, aposztata; **2.** *pol* pártütő; ~**i**: **1.** *ntr kr* elhagyja a hitét, hitet cserél; **2.** *ntr pol* pártot üt, átpártol

aposterior/**a**=*fil nyt* a posteriori, tapasztalat utáni, tapasztalaton alapuló *vö.* apriora ➲aposteriora lingvo

apostol/**o**=**1.** *kr* apostol *la sanktaj ~oj: *kr* a szent apostolok; **2.** *átv* apostol, buzgó hirdetője (vmely ügynek); ~**a**: *kr* apostoli *~a beno: apostoli áldás *~a eklezio: apostoli egyház *~a epistolo: *bibl* apostoli levél *~a reĝo: *tört* apostoli király; ~**eco**: *kr* apostolság, apostolátus; ~**ado**: *kr* apostoli tevékenység, apostolkodás

apostrof/**o**=**1.** *knyv* hiányjel, aposztróf (’); **2.** *ir* szónoki megszólítás, aposztrofálás; ~**i**: **1.** *tr* hiányjellel ír, aposztrofál; **2.** *tr ir* megszólít, aposztrofál; **mal~o**: *knyv* nyitó hiányjel, nyitó aposztróf

apoteci/**o**=*növ* tömlőtányér, apotécium

apotek/**o**=*gysz* gyógyszertár, patika *~a farmaciisto: gyógyszertári gyógyszerész *~aj varoj: gyógyszeráruk, patikaáruk; ~**isto**: *gysz* gyógyszerész, patikus

apotem/**o**=*mat* oldalmagasság, apotéma (szabályos sokszögé)

apoteoz/**o**=**1.** *vall* istenné emelés, felmagasztalás, apoteózis; **2.** *átv* dicsőítés, istenítés, megdicsőülés; **3.** *átv* betetőzés, csúcspont (>látványosság); ~**i**: **1.** *tr vall* istenek közé emel; **2.** *tr átv* felmagasztal, istenít, dicsőít

apozici/**o**=*nyt* hátravetett jelző, értelmező jelző, utójelző, appozíció *vö.* nominacio *en ’Stefano, unua reĝo de la hungaroj’ ’unua reĝo de la hungaroj’ estas ~o: az ’István, a magyarok első királya’-ban a ’magyarok első királya’ értelmező jelző; ~**i**: *tr nyt* hátravet (jelzőt)

apr/**o**=*áll* vaddisznó (Sus) *veruk~o: varacskos disznó (Phacochoerus); ~**aĵo**: *gaszt* vaddisznóhús, vaddisznóétel

aprec/**i**=➲aprezi

apret/**i**=*tr tex* kikészít, csinoz, appretál *vö.* apreturo; ~**aĵo**: *tex* kikészített anyag, csinozott anyag

apretur/**o**=*tex* kikészítőszer, appretálószer, csinozóanyag *vö.* apreti

aprez/**i**=*tr* becsül, értékel, elismer; ~**o**: elismerés, megbecsülés, értékelés *~e mencii: elismerően említ; **mal~i**: *tr* lenéz, megvet

april/**o**=április *pluvo en ~o – por la tero utilo *Z*: *közm* májusi eső aranyat ér *~a vetero – trompa aero *Z*: *közm* tavasz – ravasz *komenco ~a, trompo facila *Z*: április bolondja, május szamara; ~**skarabo**: *áll* sárga cserebogár (Amphimallon solstitialis)

aprior/**a**=**1.** *fil* a priori, tapasztalattól független; **2.** *nyt* a priori (>nyelv); **3.** *inf* alapértelmezett, alapbeállítás szerinti, default *vö.* aposteriora; ~**e**: **1.** *hsz* a priori, eleve, tapasztalattól függetlenül; **2.** *inf* alapértelmezés szerint

aprob/**i**=**1.** *tr* helyesel, jónak talál; **2.** *tr* jóváhagy, elismer (megfelelőnek) *~i kiel doktoron: *isk* doktorrá fogad *~i leĝproponon: *jog* törvényjavaslatot jóváhagy; ~**o**: **1.** helyeslés, elfogadás; **2.** jóváhagyás, elismerés; ~**e**: helyeselve, jóváhagyólag; ~**inda**: elismerésre méltó, jóváhagyható, elfogadható; **mal~i**: *tr* ellenez, rosszall, helytelenít, rossznak tart; **mal~o**: ellenzés, rosszallás, helytelenítés; **mal~a**: rosszalló, elítélő; **mal~inda**: helytelenítendő, elítélendő

aproksim/**i**=*tr mat* közelít, approximál; ~**o**: *mat* közelítés, approximáció; ~**aĵo**: *mat* közelítő érték

apsid/**o**=*csill* apszispont (legtávolabbi v. legközelebbi pont a Naphoz képest) *~a linio: *csill* apszisvonal

aptenodit/**o**=*áll tud* pingvin (Aptenodytes) *szin* pingveno

apterig/**o**=*áll* kivi (madár) (Apteryx)

apud=**I.** elöljárószó; apud: mellett *mi ne loĝas ĉe mia frato, sed mia domo estas apud lia: nem lakom a bátyámnál, de a házam az övé mellett van *metu la krajonon apud la kajeron: tett a ceruzát a füzet mellé; **II.** előképző; apud~: vmi melletti, melléki, mellék~ *apudĉambreto: *ép* benyíló *apudesti: *tr* vki *v.* vmi mellett van, ott van, jelen van *apudkontinenta: *geo* kontinens melletti, apikontinentális; **III.** önállóan; apuda: mellette lévő, szomszédos *apuda angulo: *mat* kiegészítő szög *apuda rokaĵo: *ásv* mellékkőzet; apude: mellette, a közelben *apude ne estis barilo: mellette nem volt kerítés *ĉi-apude: itt a közelben *li starigis la botojn apude de siaj: a csizmát a sajátja mellé tette; apudi, apudesti: *tr* vki (n) mellett van, vki *v.* vmi (n) közelében van; apudeco: közelség, szomszédság *en tuja apudeco: közvetlen közelben; alapudi: *tr* odamegy vki *v.* vmi mellé (n) *ni alapudi unu la alian: egymás mellé álltunk; malapudigi: *tr* eltávolít vki *v.* vmi mellől (de); tutapude: vminek a közvetlen közelében *la bombo eksplodis tutapude de nia domo: a bomba a házunk közvetlen közelében robbant

Apuli/**o**=*geo pol* Puglia (IT)

apunt/**o**=apró, aprópénz, váltópénz *vö.* monero

apus/**o**=➲apodo

ar=**I.** utóképző; ~**aro**: **1.** azonos fajtájú egyedek összessége ➲bestaro, gazetaro, homaro: emberiség; **2.** egység összetartozó elemei ➲arbaro, estraro, ŝtuparo; **3.** állatok csoportja ➲bovaro, luparo, porkaro, ŝafaro; **4.** lista, katalógus ➲adresaro, horaro, nomaro; **II.** önállóan; aro: **1.** csomó, rakás, halom *aro da brikoj: egy rakás tégla *aro da brullignoj: egy halom tűzifa *aro da libroj: egy csomó könyv; **2.** *mat* halmaz *aro de ĉiuj subaroj: hatványhalmaz *barita aro: korlátos halmaz *fermita aro: zárt halmaz *kvocienta aro: faktorhalmaz *malplena aro: üres halmaz *nefinia aro: végtelen halmaz; **3.** csoport, tömeg; araĉo: *pej* falka, horda, csürhe; areto: maroknyi, néhány *areton da moneroj li ankoraŭ havas en sia monujo: maroknyi aprója még van a pénztárcájában *li havas areton da amikoj: van néhány barátja; arego: rengeteg, töméntelen, nagy tömeg, jó nagy halom *arego da vizitantoj invadis la ekspozician salonon: nagy tömeg látogató özönlötte el a kiállítási helyiséget *li hakis aregon da brullignoj: egy nagy halom tűzifát vágott; arigi: **1.** *tr* csoportba gyűjt, egybeterel, összeterel *arigi la dispaŝtiĝantajn brutojn: összetereli a szerteszét legelésző barmokat; **2.** *tr* összegyűjt, egybefog, kötegel *arigi slipojn en faskojn: cédulákat kötegel *arigi la disĵetitajn ludilojn: egybegyűjti a szétszórt játékokat; **3.** *tr* felhalmoz *li arigis por vintro sufiĉan provizon: elegendő élelmet halmozott fel a télre; arope: többedmagával, csoportosan; grandare: nagy tömegben, tömegesen; subaro: *mat* részhalmaz; superaro: *mat* bővebb halmaz; aroteorio: *mat* halmazelmélet

ar²=előképző; ar~: *kém* ar~ (aromás ciklusú szénhidrogének) *areno: arén *arino: arin *arilo: arilgyök

ar/**o**=ár (100 m² *centi~o: centiár (1 m² *deci~o: deciár (10 m² *hekto~o: hektár (100 ár)

ara/**o**=*áll* arapapagáj (Ara)

arab/**o**=*fn* arab; ~**a**: *mn nyt* arab (ar) *~a Duoninsulo: *geo* Arab-félsziget *~a Ligo: *pol* Arab Liga *~a Maro: *geo* Arab-tenger *~aj ciferoj: *mat* arab számjegyek, arab számok *szin* eŭropaj ciferoj *~aj Emirlandoj: *geo pol* Arab Emírségek; ~**ata acido**: *kém* arabin, arabinsav; ~**eca,** ~**eska**: arabos, arab stílusú *~eska ornamo: arabos

díszítés; arabesko: **1.** *műv* arabeszk; **2.** *zene* arabeszk; ~**eskosegilo**: *tech* lombfűrész; ~**ino**: *ex* ➲arabata acido; ~**inozo**: *kém* arabinóz, arabonsav; ~**ismo**: **1.** *nyt* arabizmus, sajátos arab kifejezés; **2.** *pol* arabizmus, arab mozgalom; ~**isto**: *nyt* arabista, arab filológus; ~**istiko**: *nyt* arabisztika, arab filológia; **(A)~ujo, (A)~io**: *geo* Arábia; ~**stila**: *műv* arab stílusú *vö.* arabeca
arabidops/**o**=*növ* lúdfű (Arabidopsis)
arabis/**o**=*növ* ikravirág (Arabis)
Arabon/**o**=*tört geo* Arrabona (Győr kelta neve)
Aragon/**o**=*geo pol* Aragónia (ES)
aragonit/**o**=*ásv* aragonit *vö.* pizoŝtono
arahant/**o**=*bud* arhat, arahat, arahant (magas szintet elért spirituális gyakorló)
Araĥn/**o**=*mit* Arakhné, Arachne
arak/**o**=*gaszt* arrak (arab pálinka)
arakid/**o**=*növ* földimogyoró (Arachis) *ternuksa ~o: amerikaimogyoró, búrmogyoró (A. hypogaea) *szin* ternukso *salitaj ~oj: *gaszt* sós mogyoró; ~**ata acido**: *kém* arachinsav; ~**oleo**: *kém* arachiszolaj
araknoid/**o**=*anat* pókhálóhártya, arachnoidea; ~**ito**: *orv* pókhálóhártya-gyulladás, arachnitis
Aral/**o**=*geo* Aral-tó
arali/**o**=*növ* arália (Aralia)
arame/**o**=*fn* arámi, arameus; ~**a**: *mn nyt* arámi, arameus (arc)
arane/**o**=*áll* pók (Araneus) *bird~o: ➲avikulario *dom~o: házi pók *vö.* doma tegenario *kruc~o: keresztespók (Araneus diadematus); ~**aĵo**: *áll* pókháló
aranĝ/**i=1.** *tr* rendez, elrendez *~i alfabete: betűrendbe szed *~i bukedon: virágcsokrot köt *~i ĉambron: szobát rendbe hoz *~i liton: ágyat berak; **2.** *tr* intézkedik, elintéz, elsimít *~ataj aferoj: folyamatban levő ügyek *~i aferon: ügyet intéz, elintéz, elrendez *ĉiu manĝas, kiel li ~as *Z*: *közm* ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát *fari ~ojn: előkészületeket tesz, intézkedéseket hoz *v.* foganatosít *kiu kaĉon ~as, tiu ĝin manĝas *Z*: aki főzte, egye meg *se Dio ne ~os, lupo vin ne manĝos *Z*: *közm* mindnyájan Isten kezében vagyunk; **3.** *tr zene* rendez; ~**i sin**: **1.** elrendezkedik *la armeo ~is sin batalorde: a hadsereg csatarendbe állt *mi scias min ~i: majd elleszek valahogy; **2.** elhelyezkedik *~i sin komforte: kényelmesen elhelyezkedik *kiu konstante lokon ŝanĝas, neniam sin ~as *Z*: *közm* ülj veszteg seggeden, ha jól van dolgod; ~**a**: elrendezésű, állású; ~**o**: **1.** rendezés, elrendezés, megrendezés *de lia vivo ~o estas trinko kaj manĝo *Z*: mást se csinál, csak eszik és iszik *la ~o de la ĝardeno estas regula: a kert elrendezése szabályos; **2.** megrendezés, rendezvény *bonfara ~o: jótékonysági rendezvény *szin* benefico *brila ~o de kongreso: kongresszus ragyogó megrendezése *turisma ~o: idegenforgalmi rendezvény; **3.** elintézés, intézkedés *paliativa ~o: félrendszabály, átmeneti intézkedés *tro kara ~o por malkara tagmanĝo *Z*: többe kerül a leves, mint a hús; **4.** kárrendezés; ~**ado**: rendezés (általában) *~ado de koncertoj estas lia tasko: koncertek rendezése az ő feladata; ~**aĵo**: **1.** rendezvény; **2.** *mat* variáció (p-ad osztályú); **3.** *tech* berendezés, szerkezet, készülék *reguliga ~aĵo: szabályozókészülék *teleindika ~aĵo: *tech* távkijelző berendezés *telemezura ~aĵo: *tech* távmérő-berendezés; ~**ejo**: rendezvény színhelye; ~**ema**: rendszerető, akkurátus, pedáns; ~**iĝi**: **1.** *ntr* elrendeződik, alakul *la skandalo ~iĝis favore al li: a botrány számára előnyösen rendeződött *liaj aferoj bone ~iĝis: jól alakultak a dolgai; **2.** *ntr* elintéződik *mi forgesis diri, ke dume via afero ~iĝis: elfelejtettem mondani, hogy közben az ügyed elrendeződött; **al~i**: *tr* hozzáigazít, adaptál; **ali~i**: *tr* átrendez; **antaŭ~i**: *tr* előre megrendez, előre elrendez, előre elintéz; **dis~i**: *tr* szétrendez, szétrak *dis~u la seĝojn laŭ la muroj: rakd szét a székeket a fal mentén; **dis~o**: szétrendezés, diszpozíció; **kun~o**: **1.** összerendezés, egymáshoz rendezés; **2.** *inf* konfiguráció; **mal~i**: *tr* összekuszál, összekever; **re~i**: *tr* újrarendez, átrendez; **re~o**: átrendezés, rendberakás
↺bankrotaranĝo, datumaranĝo, floraranĝo, foliaranĝo, frazaranĝo, hararanĝo, petalaranĝo, tekstaranĝo, vivaranĝo, vortaranĝo
Ararat/**o**=*geo* Ararát
Aras/**o**=*geo* Arras
araŭkan/**o**=*fn* araukán; ~**a**: *mn nyt* araukán, mapucse (arn)
araŭkari/**o**=*áll* araukária (Araucaria)
arb/**o=1.** *növ* fa *vö.* arbusto *~o de la sciado: *bibl* a tudás fája *~o krakanta venton ne timas *Z*: *közm* szél a tölgyet ledönti, a náddal nem bír *familia ~o: családfa *fleksu ~on dum ĝia juneco *Z*: *közm* addig üsd a vasat, amíg meleg *judea ~o: ➲cercido *konifera ~o: *ált* fenyőfa, tűlevelű fa *la ~o de vivo: *bibl* az élet fája *pro multo da ~oj li ~aron ne vidas *Z*: nem látja a fától az erdőt *spalira ~o: sövényfa; **2.** *mat* fa; ~**aĵo**: rőzse; ~**aro**: *növ agr* erdő *~aro aŭdas, kampo vidas *Z*: *közm* az erdőnek füle van, a mezőnek szeme van *en ~aro sidas, kaj ~ojn ne vidas *Z*: a fától nem látja az erdőt *konifera ~aro: *ált* fenyőerdő, tűlevelű erdő *Nigra ~aro: *geo* Fekete-erdő, Schwarzwald; ~**areto**: *növ* liget, kis erdő; ~**arigi,** ~**arizi,** ~**arumi**: *tr agr* erdősít, fásít; ~**aristo**: *agr* erdész *szin* forstisto *~arista domo: erdészház; ~**ejo**: fás terület, fás rész; ~**eto**: *növ* fácska, bokor; ~**etaĵo**: *ne* ➲arbusto, vepro; ~**ido**: *növ* fiatal fa, fapalánta; ~**idejo**: *agr* faiskola; ~**isto**: erdőmunkás, erdőművelő; ~**ologo**: ➲dendrologo; ~**ologio**: ➲dendrologio; **ĉef~isto**: *agr* főerdész; **miks~aro**: *növ* vegyes erdő; **pra~aro**: *növ* őserdő; **re~arigi**: *tr agr* újraerdősít; **sen~ejo**: tisztás; **sen~igi**: *tr* (erdőt) irt; **sub~o**: *mat* részfa; ~**argardisto**: *agr* erdőkerülő, erdőőr; ~**arincendio**: erdőtűz; ~**arkultivo**: *agr* erődművelés, erdészet *szin* forstkultivo; ~**armortado**: *agr öko* erdőpusztulás; ~**arrando**: erdőszél; ~**arriĉa**: erdős, erdőben gazdag; ~**arstepo**: *geo* erdős sztyepp; ~**artundro**: *geo* erdős tundra; ~**arzono**: *geo* erdőövezet; ~**ofiguro**: *tud* faábra; ~**ofolio**: *növ* falevél; ~**ogrimpulo**: ➲certio; ~**oĝardeno,** ~**omuzeo**: arborétum; ~**ohakejo**: *agr* fakitermelő hely; ~**ohakilo**: favágó fejsze; ~**ohakisto**: favágó *szin* hakisto; ~**okultivo**: *agr* fatermesztés; ~**okoloso**: fakolosszus, óriási méretű fa; ~**omortigulo**: fűzfarontó lepke (Cossus cossus)
↺buterarbo, fragarbo, flamarbo, foliarbo, fruktarbo, galeriarbaro, kristarbo, glanarbo, mararboj, mastikarbo, melonarbo, panarbo, papiliarbo, pinglarbo, pluvarbaro, riverarbaro, tuliparbo, vaksarbo, vomarbo
arbalest/**o**=*kat* számszeríj, nyílpuska
arbed/**o**=*ne* ➲trunkarbusto, tufarbusto
arbitr/**a**=önkényes, önhatalmú, szeszélyes; ~**o**: kény, önkény *laŭ propra ~o: saját kénye-kedve szerint; ~**eco**: önkényesség
arbitraci/**o=1.** *jog* választottbírósági döntés, döntőbírósági ítélet; **2.** *sp* bíráskodás, játékvezetés; ~**i**: **1.** *tr jog* (döntőbíróként) ítél, megítél, döntőbíráskodik; **2.** *tr sp* ítél, megítél, bíráskodik; ~**a juĝisto**: *jog* döntőbíró, választott bíró; ~**a teamo**: *sp* bírói team, játékvezetők; ~**isto,** ~**anto,** ~**ulo**: **1.** *jog* döntőbíró, választott bíró; **2.** *sp* bíró, játékvezető
arbitraĝ/**o**=*gazd* arbitrázs (árfolyam-különbözetre spekulálás)
arbreŝ/**o**=albánok lakta hely (IT)
arbust/**o**=*növ* cserje, bokor *vö.* arbeto, staŭdo, vepro; ~**eto, sub~o**: *növ* törpecserje
↺trunkarbusto, tufarbusto
arbut/**o=1.** *növ* szamócafa, szamócacserje (Arbutus) *szin* fragarbo; **2.** ➲arbutbero; ~**ujo**: ➲arbuto 1; ~**bero**: *növ* szamóca
arĉ/**o=1.** *zene* vonó; **2.** *vill* csúszósaru (áramszedőn) *stango de ~o: *zene* vonópálca *streĉbloketo de ~o: *zene* vonókápa; ~**instrumento**: *zene* vonós hangszer; ~**osegilo**: *tech* keretes fűrész; ~**tiro**: *zene* vonóhúzás
ard/**i=1.** *ntr* izzik; **2.** *ntr átv* izzik, hevül *~antaj okuloj: izzó szemek *~i de kolero: haragtól izzik; ~**eti**: *ntr* parázslik; ~**a**: **1.** izzó, tüzes *blanke ~a: fehéren izzó *ruĝe ~e: vörösen izzó; **2.** *átv* izzó, heves, forró, égető *~a amo: forró szerelem *~a deziro: izzó vágy *~a pasio: forró szenvedély *~a problemo: égető probléma; ~**o**: **1.** izzás; **2.** *átv* hév, hevület; ~**aĵo**: parázs, üszök; ~**igi**: *tr* hevít, tüzesít; ~**ilo**: izzóháló, izzóharisnya (gáztűzhelyen)
↺seksardo
arde/**o**=*áll* gém (Ardea) *egret~o: kócsag (Egretta) *granda egret~o: nagykócsag, nemes kócsag (Egretta alba) *griza ~o: szürkegém (A. cinerea) *nokt~o: bakcsó, éji gém, vak varjú, kánya (Nycticorax nycticorax)
Arden/**oj**=*geo* Ardennek
ardez/**o=1.** *ásv* pala; **2.** *isk* palatábla *szin* ardeztabulo; ~**ejo**: palabánya, palafejtő; ~**krajono**: *isk* palavessző *szin* grifelo 2; ~**tabulo**: *isk* palatábla
are/**o=1.** föld, földterület *akvokolekta ~o: *víz* vízgyűjtő terület *Eŭropa Ekonomia ~o: *gazd pol* Európai Gazdasági Térség *la inundo kovris milhektaran ~on: az ár ezer hektár földet borított be *publika ~o: köztér, közterület; **2.** *tech* felület *kversekca ~o de akvotubo: vízcső keresztmetszeti felülete; **3.** *mat* terület, felszín *~o de muro, planko: fal, padló területe; **4.** *knyv* szedéstükör *szin* kompostareo, tipareo; ~**i**: *tr* vmennyi a területe, felülete *la kampo ~as dek hektarojn: a föld területe tíz hektár *la kversekco ~as 10 kvadratajn centimetrojn: a keresztmetszet 10 négyzetcentiméter; ~**kosinuso**: ➲inversa hiperbola kosinuso; ~**ovelocito**: *fiz* területsebesség; ~**sinuso**: ➲inversa hiperbola sinuso

↺kompostareo, servareo, tipareo, trafareo
arek/**o**=*növ* arékapálma (Areca) *szin* palmo; ~**nukso**: *növ* bételdió
aren/**o**=**1.** küzdőtér, aréna, porond; **2.** *átv* aréna, porond *eniri la politikan ~on: a politika porondjára lép
arenari/**o**=*növ* homokhúr (Arenaria)
areol/**o**=**1.** *anat* kis terület *v.* felület (pont körül), udvar, areola *~o de akno: pattanás udvara *mama ~o: emlőbimbóudvar, bimbóudvar, areola mammae; **2.** *csill* udvar (Holdé, Napé) *~o de Luno: holdudvar; **3.** *növ* szemölcs, körfolt, udvar, gödrócske, tüskepárna, areola
areometr/**o**=*kém* sűrűségmérő, areométer (folyadékoknál)
areopag/**o**=**1.** *jog tört* areopág (legfelső törvényszék az ókori Athénban); **2.** *átv* (tekintélyes) ítélőszék *antaŭ la ~o de la historio: a történelem ítélőszéke előtt
arep/**o**=*gaszt* arépa (kukoricapogácsa)
Ares/**o**=*mit* Arész *vö.* Marso
arest/**i**=*tr jog* letartóztat, őrizetbe vesz *prevente ~i: előzetes letartóztatásba helyez; ~**o**: *jog* letartóztatás, őrizetbe vétel *enketa ~o: *jog* vizsgálati fogság *hejma ~o: *jog* házi őrizet *preventa ~o: előzetes letartóztatás; ~**ejo**: *jog* fogház, áristom *meti en ~ejon: letartóztatásba helyez, áristomba vet; ~**isto**: **1.** *jog* bírósági végrehajtó, rendőrtiszt; **2.** *jog tört* poroszló, törvényszolga; ~**ito**: *jog* őrizetes; ~**cirkulero**: *jog* elfogatási parancs; ~**mandato**: *jog* letartóztatási parancs (okmány); ~**ordono**: *jog* letartóztatási parancs; ~**puno**: *jog* elzárás
Arg/**o**=*tört geo* Árgosz; ~**olando**: *tört geo* Argolisz
argal/**o**=*áll* argalai juh (Ovis ammon)
argan/**o**=**1.** *ip* fúrótorony; **2.** *tech ne* daru ➲gruo
argani/**o**=*növ* argánfa (Argania spinosa)
argemon/**o**=*növ* tüskemák, tüskésmák (Argemone)
argentan/**o**=➲arĝentano
Argentin/**o**=*geo pol* Argentína (AR); ~**a**: *mn* argentin, argentínai; ~**ano**: *fn* argentin
argil/**o**=*ásv* agyag (kőzet és üledék) *bakita ~o: égetett agyag *modla ~o: mintázóagyag; ~**a**: agyag~, agyagból való *~a plato: agyaglap *~a vazo: agyagedény; ~**aĵo**: cseréptárgy, agyagáru, agyagtárgy; ~**ceramiko**: agyagkerámia, agyagművesség; ~**kruĉo**: kőkorsó, agyagkorsó; ~**marno**: *ásv* agyagmárga; ~**minejo**: *ip* agyagbánya; ~**mineralo,** ~**petro,** ~**ŝtono**: *ásv* agyagásvány, agyagkő; ~**planko**: *ép* agyagpadló, vert padló; ~**poto**: kőedény, agyagedény; ~**tabulo**: agyagtábla
↺bakargilo, fajrargilo, fulargilo, kalkargilo, potargilo
arginin/**o**=*kém* arginin
argiop/**o**=*áll* darázspók, Argiope-pók
argironet/**o**=*áll* búvárpók (Argyroneta aquatica)
argon/**o**=**1.** *kém* argon (Ar); **2.** *kém* argon (gáz)
argonaŭt/**o**=*áll* hajóspolip (Argonauta argo)
argonaŭt/**oj**=*mit* argonauták
Argo/**o**=*mit* Argó (hajó)
Argovi/**o**=*geo* Aargau
argument/**i**=*tr* érvel, argumentál vmivel (n) *~i la nespertecon de la kontraŭulo: az ellenfél tapasztalatlanságával érvel; ~**o**: **1.** érv, argumentum *~o al homo: *fil* argumentum ad hominem (személyeskedő érv) *solida ~o: komoly érv *trafa ~o: találó érv; **2.** *mat* független változó (>függvény); **3.** *mat* argumentum, amplitúdó (>komplex szám); **4.** *fn mat* határozatlan, változó; **5.** *inf* argumentum; ~**aĉi**: *tr pej* okoskodik, okvetetlenkedik; **du**~**a**: *mat* bináris, kétváltozós *du~a rilato: bináris reláció; **for**~**i**: *tr* érvekkel megcáfol; **inter**~**o, kontraŭ**~**o**: ellenérv
Argus/**o**=*mit* Argosz, Argus, Árgus
arĝent/**o**=**1.** *kém* ezüst (Ag); **2.** *cím* címerezüst; ~**a**: **1.** ezüst~, ezüstös, ezüstből való; **2.** *átv* ezüstös *~a sonoro: ezüstös csengés *~a rido: ezüstös kacagás *~a brilo: ezüstös csillogás; **3.** ezüst~ (az aranyhoz képest másodrendű) *~a golo: *sp* ezüstgól *~a medalo: *sp* ezüstérem *~a tempaĝo: ezüstkor *parolo estas ~o, oron similas silento *Z*: *közm* beszélni ezüst, hallgatni arany; ~**eca**: ezüstszerű; ~**i**: **1.** *tr* ezüstöz, ezüsttel bevon; **2.** *tr átv* ezüsttel bevon, ezüstösen csillogóvá tesz; ~**aĵisto**: ezüstműves; ~**ismo**: *orv* ezüstmérgezés, argíria, argyrosis; ~**umo**: ➲arĝentano; ~**etalono**: *ip* ezüstetalon; ~**foliozo**: *növ* ezüstlevelűség, silvering
arĝentan/**o**=*kém* argentán, újezüst *szin* arĝentumo
arĝirol/**o**=*kém gysz* ezüstkollod, kolloid ezüst
arhat/**o**=*bud* arhat (legmagasabb fokozatot elért szent)
arĥi=előképző; arĥi~: ➲arki~, ĉef~
arĥi/**oj**=*biol* archeák (Archaea)
arĥe/**oj**=*bakt* ősbaktériumok (Archea)
arĥeolog/**o**=*tört* régész, archeológus; ~**io**: *tört* régészet, archeológia *~ia prifosado: régészeti ásatás *~ie priserĉi: régészetileg megkutat *submara ~io: tenger alatti régészet
arĥaj/**a**=*ex* ➲arkaa
Arĥiloĥ/**o**=*ir* Arkhilokhosz *~a mezuro: *ir* arkhilokhoszi mérték
Arĥimed/**o**=*mat* Arkhimédész *~a ŝraŭbo: *mat tech* archimedeszi spirál, csavar *principo de ~o: archimedeszi törvény
Arĥipelag/**o**=*tört geo* Arkhipelagosz; ~**o**: *geo* szigettenger, szigetvilág, archipelagus
arĥitekt/**o**=*ép* építész; **bio**~**o**: *ép* környezetbarát építész, bioépítész
↺ĝardenarĥitekto
arĥitektur/**o**=**1.** *ép* építészet, architektúra *ekologia ~o: szerves építészet; **2.** *átv* stílus *palaco de impona ~o: impozáns stílusú palota *renesanca ~o: reneszánsz építészet(i stílus); **3.** *átv* felépítés, szerkezet *~o de vizaĝo: arc felépítése *~o de romano: regény szerkezete; **4.** *inf* architektúra, felépítés; **bio**~**o**: *ép* környezetbarát építészet, bioépítészet
arkiteŭt/**o**=*áll* óriáskalmár (Architeuthis)
arĥitrav/**o**=*ép* gerendapárkány, architráv
arĥiv/**o**=**1.** levéltár, irattár, okmánytár, archívum *szin* ĉartejo *formeti en ~on: a) archívumba tesz, levéltárba helyez b) *átv* ad acta tesz; **2.** *átv* (dokumentum)gyűjtemény; **3.** *inf* archívum; ~**i**: *tr* archivál, irattároz; ~**ejo**: *ép* levéltár (épület); ~**isto**: irattáros, levéltáros, archívumkezelő; **en**~**igi**: **1.** *tr* irattárba tesz, archivál; **2.** *tr inf* archivál; ~**ekzemplero**: irattári példány
ari/**a**=➲arja
ari/**o**=**1.** *zene* énekdallam; **2.** *zene* ária *koloratura ~o: koloratúrária
Ari/**o**^{2}=*kr* Arius; ~**ano**: *kr* ariánus; ~**anismo**: *kr* arianizmus
Ariadn/**o**=*mit* Ariadné *~a fadeno: *mit átv is* Ariadné fonala
arid/**a**=**1.** *met* száraz, aszályos, kopár; **2.** *átv* érzéketlen, lélektelen, közönyös
Arici/**o**=*tört geo* Aricia
arier/**o**=**1.** *kat* utóhad, fedezet; **2.** *sp* védelem, hátvédjátékosok; ~**ulo**: *sp* hátvéd, védőjátékos *szin* defendanto; ~**gardo**: **1.** *kat* hátvéd, utóvéd *szin* postgardo; **2.** *átv* utóvédharcot folytatók, visszahúzók (fejlődés ellenzői); ~**bazo**: *kat* háttérbázis
Aries/**o**=*csill* Kos, Aries *szin* Ŝafo *unua punkto de ~o: Kos első foka, napéj-egyenlőségi pont
aril/**o**=*növ* magköpeny, maglepel, arillus
aril/**o**^{2}=*kém* arilcsoport
Ariman/**o**=➲Ahrimano
Arion/**o**=*mit* Arión, Arion
Ariost/**o**=*ir* (Ludovico) Ariosto
arist/**o**=**1.** *áll* csápsörte; **2.** *növ* szálka, szakáll, arista
Aristarĥ/**o**=*csill* Arisztarkhosz
Aristark/**o**=➲Aristarĥo
Aristid/**o**=**1.** *tört* Ariszteidész; **2.** Arisztid (utónév)
Aristip/**o**=Arisztipposz *~o el Kireno: kürénéi Arisztipposz
Aristofan/**o**=*ir* Arisztophanész
aristokrat/**o**=arisztokrata, főnemes; ~**aro**: **1.** *pol* arisztokrácia, főnemesség; **2.** *átv* arisztokrácia (elit) *~aro de la beletro: a szépirodalom arisztokráciája
aristokrati/**o**=**1.** *pol* arisztokrácia (rendszer); **2.** *ne* arisztokrácia (elit)➲aristokrataro
aristoloki/**o**=*növ* farkasalma (Aristolochia) *szin* pipfloro
Aristotel/**o**=*fil* Arisztotelész; ~**ismo**: *fil* arisztotelizmus
aritenoid/**o**=*anat* kannaporc, aryporc, cartilago arytenoidea
aritmetik/**o**=*mat* számtan, aritmetika; ~**ilo**: *inf* számolóegység, aritmetikai egység, ALU; ~**isto**: *mat* aritmetikus
aritm/**o**=➲aritmetika meznombro
aritmi/**o**=*orv* aritmia, ritmuszavar
Arizon/**o**=*geo pol* Arizona (US)
arj/**o**=**1.** árja (indoeurópai); **2.** *pol* árja (germán); ~**a**: *mn nyt* árja; ~**anismo**: *pol* árjaelmélet (egyfajta fajelmélet)
↺hindoarja
arka/**a**=archaikus, régies, elavult *szin* arĥaika; ~**aĵo**: archaikus, régies, elavult dolog *szin* arĥaikaĵo; ~**iĝi**: *ntr* elavul, archaizálódik *szin* arĥaikiĝi; ~**ismo**: **1.** *nyt* archaizmus, elavult szó *v.* kifejezés; **2.** *ir műv* archaizálás
arkaik/**a**=➲arkaa
arkean/**o**=*geo* archaeozoikum, archaikum
arkegoni/**o**=*növ* archegónium (szaporítószerv); ~**plantoj**: ➲embriofitoj
arkeopterig/**o**=*ősl* Archeopteryx (ősmadár) *arleopterigoformaj: Archeopterix-alakúak (Archeopterygiformes)
arketip/**o**=**1.** *fil* ősminta, archetípus; **2.** *ir* őskézirat; **3.** *pszi* őstípus, archetípus
arkeozoik/**o**=➲arkeano
arki=előképző; arki~: fő~, arch~ ➲arkidiakono, arkianĝelo, arkiduko,

arkikrimulo
arkivolt/**o**=*ép* homlokív, ívpárkány, boltöv, archivolt
ark/**o**=**1.** *mat* ív, körív *duoncirkla ~o: félkörív; **2.** *mat* ívmérték, arkusz, arcus; **3.** ív (alakú tárgy) *brova ~o: *anat* szemöldökív *fari ~on el iu *Z*: móresre, illemre tanítja; **4.** *vill* ív, fényív; **5.** *kat* íj; **6.** *ép* ív *~o de volbo: boltív *szin* arkaĵo *dentara ~o: fogsorív *hufa ~o: patkóív, mór ív *korbansa ~o: kosárív *segmenta ~o: szegmentív, körszeletív *transversa ~o: heveder *triloba ~o: lóhereív; **7.** *anat* ív, arcus; **8.** *zene* kötőív, ligatúra; **9.** *nyt* íves ékezet, rövidségjel; ~**aĵo**: *ép* boltív *szin* arko de volbo; ~**igi**: *tr* ívben meghajlít, ívesen meggörbít *la kato ~igis la dorson: a macska meggörbítette a hátát; ~**isto**: **1.** *kat* íjász; **2.** *sp* íjász (sportoló); ~**faristo**: íjgyártó *szin* pafarkfaristo; ~**lampo**: *vill* ívlámpa; ~**linia**: ívelt *~liniaj brovoj: ívelt szemöldök; ~**modelilo**: *ép* boltozatszalu; ~**ogeneratoro**: *vill* ívgerjesztő, Poulsen-generátor; ~**okosekanto**: *mat* arkusz koszekáns, arcus cosecans; ~**olongo**: *mat* ívhossz; ~**ominuto**: *mat csill* ívperc, szögperc; ~**oponto**: *ép* ívhíd; ~**osekundo**: *mat csill* ívmásodperc, szögmásodperc; ~**pafi**: *tr kat* nyilaz, lenyilaz; ~**pafado**: **1.** *kat* nyilazás, nyíllövés; **2.** *sp* íjászat, íjlövészet; ~**pafisto**: *kat sp* íjász; ~**sekanto**: *mat* arkusz szekáns, arcus secans; ~**osinuso**: *mat* arkusz szinusz, arcus sinus; ~**tangento**: *mat* arkusz tangens, arcus tangens; ~**veldado**: *tech* ívhegesztés
↺apogarko, balancarko, ĉielarko, lumarko, lunarko, pafarko, pintarko, rondarko, selarko, sinusarko, triumfarko, vestarko
arka/**a**=➲arĥaa
arkad/**o**=*ép* árkád *~a galerio: árkádos galéria, árkádos folyosó *korbansa ~o: kosáríves árkád *promeni sub la ~oj: az árkádok alatt sétál
Arkadi/**o**=**1.** *geo* Árkádia; **2.** *mit* Árkádia (pásztorparadicsom); **3.** *ir* Árkádia (irodalmi iskola)
arkaik/**a**=➲arĥaa
arkan/**o**=**1.** *vall* titkos tan *v.* rítus; **2.** *ják* arkánum (tarokk kártyalap) *maĵora ~o: nagy arkánum *minora ~o: kis arkánum; **3.** *átv* titok, misztikum, homály
Arkansas/**o**=**1.** *geo* Arkansas (folyó); **2.** *geo pol* Arkansas (állam) (US)
arke/**o**=*bibl* Noé bárkája
arke/**oj**=➲arĥeoj
arkean/**o**=➲arĥeano
arkebuz/**o**=*kat* szakállas puska, állványos puska
arkegoni/**o**=➲arĥegonio
arkeolog/**o**=➲arĥeologo
arkeopterig/**o**=➲arĥeopterigo
arketip/**o**=➲arĥetipo
arkeozoik/**o**=➲arĥeozoiko
arki/**oj**=➲arĥioj
Arkilok/**o**=➲Arĥiloĥo
arkimandrit/**o**=*kr* (görögkeleti) főapát, archimandrita
Arkimed/**o**=➲Arĥimedo
Arkipelag/**o**=➲Arĥipelago
arkipter/**oj**=*áll* ősszárnyúak (Archiptera)
arkitekt/**o**=➲arĥitekto
arkitektur/**o**=➲arĥitekturo
arkiteŭt/**o**=*áll* óriáskalmár, óriás tintahal (Architeuthis
arkitrav/**o**=➲arĥitravo
arkiv/**o**=➲arĥivo
arkivolt/**o**=*ép* archivolt
arkont/**o**=*tört* arkhón
arkosaŭr/**oj**=*ősl* Archosauria
arkoz/**o**=*geo* arkóza
arkt/**a**=*geo* északi-sarki; ~**o**: *geo* Arktisz, Északi-sarkvidék
arkte/**o**=*növ* bojtorján (Arctium)
arkti/**o**=**1.** *áll* medvelepke, papmacskalepke (Arctia); **2.** *növ* bojtorján ➲arkteo
arktostafil/**o**=*növ* medveszőlő, medveáfonya (Arctostaphylos) *szin* ursuvo
Arktur/**o**=*csill* Arcturus, α-Bootis
arkus/**o**=*ne* ➲arko 2
arleken/**o**=bohóc; ~**o**: *ir* Arlecchino; ~**i**: *ntr pej* bohóckodik (ügyetlen tréfákkal); ~**aĵo**: pojácaság, bohóctréfa (szándékosan ügyetlen tréfa)
Arlez/**o**=*geo* Arles
arm/**i**=**1.** *tr kat* felfegyverez; **2.** *tr kat* felvértez, fegyverbe öltöztet *~i kavaliro: lovaggá üt *rigardi per ne~ita okulo: szabad szemmel néz; **3.** *tr átv* felvértez, előkészít (küzdelmekre) *~i per fera pacienco por la elprovoj: vastürelemmel vértezi fel a megpróbáltatásokra; **4.** *tr tech* megerősít, merevít, vasal, páncéloz *~i betonon: *ép* betont vasal *~i kadukan kolonon per ferstango: rogyadozó oszlopot vasrúddal erősít *~ita ĝis la dentoj: állig felfegyverzett *~ita kablo: *vill* páncélozott kábel; ~**o**: *ex* fegyver ➲armilo; ~**i sin**: *kat átv* (fel)fegyverkezik; armado: *kat* fegyverkezés, felfegyverkezés; armaĵo: **1.** *kat* páncélzat, védőöltözet *turnira armaĵo: tornavértezet; **2.** *tech* kábelpáncél; **3.** *kat* fegyverzet; armi sin, armiĝi: felfegyverkezik; armilo: *kat* fegyver *al armiloj!: fegyverbe! *amasneniigaj armiloj: tömegpusztító fegyverek *bakteria armilo: bakteriológiai fegyver *dutranĉa armilo: *átv is* kétélű fegyver *esti sub armiloj: katonai szolgálatot teljesít *kemia armilo: vegyi fegyver *neatomaj armiloj: hagyományos fegyverek *nuklea armilo: nukleáris fegyver *strategia armilo: hadászati fegyver, stratégiai fegyver *taktika armilo: harcászati fegyver, taktikai fegyver; armilaro: *kat* fegyverzet, fegyverkészlet, arzenál; armilejo: **1.** *kat* fegyvertár, fegyverraktár, arzenál *szin* armildeponejo, armiltenejo; **2.** fegyvergyár *szin* armilfabriko; armito: *fn* fegyveres; malarmi: *tr kat* lefegyverez, leszerel; malarmado: *kat* lefegyverzés, leszerelés; senarma: fegyvertelen; senarmigi: **1.** *tr kat* lefegyverez, fegyvermentesít; **2.** *tr átv* leszerel, ártalmatlanná tesz; senarmigo: *kat* lefegyverzés, fegyvermentesítés; armforto: *kat* haderő, fegyveres erő; armildeponejo: ➲armilejo 1; armilfabriko: *kat ip* fegyvergyár; armilindustrio: *kat ip* hadiipar *szin* militindustrio; armilinspektoro: *kat* fegyverzetellenőr; armilpaĝio: *kat tört* fegyverhordozó apród; armilportisto: *kat tört* fegyvernök, fegyverhordozó; armiltenejo: ➲armilejo 1
↺ABK-armilo, ĉasarmilo, ĵetarmilo, manarmilo, pafarmilo, ŝnurarmi
armadel/**o**=**1.** *áll* páncélöves állat; **2.** *áll* tatu, örvös állat (Dasypus novemcinctum)
armadilidi/**o**=*áll* gömbászka (Armadillum)
Armand/**o**=Armand (utónév)
armatur/**o**=**1.** *ép tech* armatúra, (erősítő) fémváz, erősítés, betonacél *~o de gipsa statuo: *műv* gipszszobor fémváza *~o de teatra dekoracio: színházi dekoráció fémváza; **2.** *vill* védőjárom; **3.** *vill* armatúra (>villamos gép); **4.** *vill* fegyverzet (>kondenzátor) *szin* plato de kondensilo; ~**i**: *tr ép tech* vasal (betont), fémvázzal erősít
arme/**o**=**1.** *kat* had, sereg, hadsereg, katonaság *szin* militistaro *aktiva ~o: aktív hadsereg *blanka ~o: *tört* fehér hadsereg (fehérek hadseregе) *hejmlanda ~o: honvédség *konstanta ~o: állandó hadsereg *liberiga ~o: felszabadító hadsereg *mar~o: haditengerészet *nigra ~o: *tört* feketesereg *profesia ~o: hivatásos hadsereg *rezerva ~o: tartalék, tartaléksereg *rezervula ~o: tartalékos hadsereg, tartalékos haderő *Ruĝa ~o: *tört* Vörös Hadsereg *ter~o: szárazföldi csapatok, szárazföldi hadsereg *volontula ~o: önkéntes hadsereg; **2.** *kat* seregtest *3a ~o de la okcidenta fronto: a nyugati front 3-dik hadserege; **3.** *átv* sereg, tömeg, seregnyi ember *~o de almozpetantoj: koldusok tömege *~o de akridoj: sáskák hada; ~**ano**: *kat* katona, hadsereg tagja *aer~ano, flug~ano: légierő katonája, repülős; **el~iĝi**: *ntr kat* leszerel, kikerül a hadseregből; **en~igi**: *tr kat* besoroz (katonának); **en~igo**: *kat* sorozás; **en~iĝi**: *ntr kat* berukkol, bevonul, belép a hadseregbe; **mar~ano**: haditengerész; **ruĝ~ano**: *tört* vöröskatona; **ter~ano**: szárazföldi csapatok katonája; ~**estro**: *kat* hadvezér; ~**grupo**: *kat* hadseregcsoport; ~**komandanto**: *kat* hadseregparancsnok; ~**parto**: *kat* haderőnem
↺Savarmeo
armen/**o**=*fn* örmény; ~**a**: *mn nyt* örmény (hy) *~a eklezio: *kr* örmény egyház *~a genocido: *tört* örmény népirtás, örmény genocídium; **(A)~ujo, (A)~io**: *geo pol* Örményország (AM)
armeri/**o**=*növ* pázsitszegfű, istác (Armeria)
armilari/**o**=*növ* pereszkegomba, pereszke (Armillaria)
armistic/**o**=*kat pol* fegyverszünet *szin* militpaŭzo
armoraci/**o**=*növ tud* torma (Armoracia) *szin* kreno *kampara ~o: *tud* csípős torma, közönséges torma (A. rusticana)
armori/**o**=➲blazono
Armorik/**o**=*tört geo* Armorica (Bretagne és Normandia) *~a Masivo: Armorikáni masszívum
Arn/**o**=*geo* Arno
arnik/**o**=*növ* árnika (Arnica)
arnikaĵo: *gysz* árnikaolaj, arnicum
Arnold/**o**=Arnold (utónév)
arob/**o**=arroba (11,50 kg) (ES)
arog/**i**=*tr pej* követel, vindikál magának, követelőzik, merészel vmit tenni *~i al si la rajton: feljogosítva érzi magát, jogot formál magának *~i diri: azt merészeli mondani *ĉu vi ~as postuli monon: pénzt merészelsz követelni *impertinente ~i al si rajtojn: szemtelenül jogokat követel magának *li ~as pridubi miajn vortojn: kétségbe merészeli vonni szavaimat *li ~as havi voĉon post la skandalo: van képe beleszólást követelni a botrány után; ~**anta**: követelődző, kihívó, pökhendi, arrogáns, fennhéjazó; ~**antaĵo**: arrogáns tett, pökhendiség, fennhéjázó viselkedés; ~**anteco**: arrogancia, pökhendiség; ~**antulo**: arrogáns, pökhendi, fennhéjázó ember

arok/**i**=*ntr sp* sáncol, rosál (>sakk)
arom/**o**=aroma, illat, buké *balzama ~o: balzsamos illat; ~**a**: illatos, aromás, aroma~ *~a likvoro: aromás likőr *~a aero: illatos levegő; ~**i**: *ntr* illatozik; ~**aĵo**: illatanyag, illatszer; ~**igi**: *tr* illatosít, aromásít; ~**herboj**: *növ* illatos fűszernövények; ~**riĉa**: illatanyagban gazdag, bukés, *átv* fűszeres; ~**oterapio**: *orv* aromaterápia
aromat/**a**=*kém* aromás; ~**aĵo**: *kém* aromás vegyület
arondisment/**o**=**1.** járás (FR); **2.** (városi) kerület (FR)
ararut/**o**=**1.** *növ* bermudai nyílgyökér, bemudai maranta (Maranta arundinacea); **2.** *gaszt* arrowroot (keményítő)
Arpad/**o**=Árpád; ~**oj**: *tört* Árpádok; ~**idoj**: *tört* Árpád-fiak, Árpád-utódok; ~**-dinastio**: *tört* Árpád-ház
arpeĝ/**o**=*zene* tört hangzat, tört akkord, arpeggio *~o malsupren: tört akkord le *~o supren: tört akkord fel; ~**i**: *ntr zene* tört hangzatot játszik, apreggiózik
arpent/**o**=francia hold (34-51 ár) (FR)
arsacetin/**o**=*gysz* arzacetin
arsen/**o**=*kém* arzén (As) *~a klorido: arzén-klorid *~a pentaklorido: *kém* arzén-pentaklorid *~a triklorido: *kém* arzén-triklorid, arzéval; ~**ato**: *kém* arzenát *~ata acido: arzénsav; ~**ido**: *kém* arzenid
arsenal/**o**=**1.** *ex* fegyvergyár ➲armilfabriko; **2.** *kat* fegyvertár, fegyverraktár, arzenál; **3.** *kat* fegyverkészlet, fegyverzet *szin* batalilaro *bandito kun plena ~o: állig felfegyverzett bandita; **4.** *átv* fegyvertár, eszköztár *aktoro kun simpla ~o: egyszerű eszköztárral játszó színész
arsenik/**o**=*kém* egérkő, arzénikum, arzén-trioxid
arsin/**o**=*kém* arzin
Arsonval/**o**=*fiz* (Arsene) d'Arsonval; ~**izi**: *tr orv* arsonvalizál, d'Arsonval-kezelésben részesít
arŝin/**o**=arsin (0,7 m), orosz rőf (RU)
art/**o**=**1.** mesterség, tudás *al la fiŝo ne instruu naĝ~on *Z*: a halat úszni tanítja, ne tanítsd a récét úszni *~o paroli: beszédművészet, jó beszédkészség *~o de milito: harcművészet *la ~o por la ~o: a művészet a művészetért, l'art pour l'art *ne tro granda ~o: nem nagy kunszt *nigra ~o: fekete mágia *ŝi sciis la ~on, kiel plaĉi al la viroj: tudta annak módját, hogyan tessen a férfiaknak; **2.** mesterségbeli tudás *mia ~o ne plu povas iri *Z*: itt csődöt mond a tudományom *oratoro pli el ~o, ol naturo: inkább tanult, mint született szónok; **3.** *műv* művészet *baroka ~o: barokk művészet *la ~o por la ~o: l'art pour l'art, önmagáért való művészet *longas ~o, kurtas vivo: ars longa, vita brevis; a művészet végtelen, az élet rövid *muzika ~o: *zene* zeneművészet *surroka ~o: barlangművészet; ~**a**: **1.** mesterséges, mű~ *~a lingvo: *nyt* mesterséges nyelv *~a lumo: mesterséges fény *~a rezino: *kém* műgyanta, szintetikus gyanta; **2.** mesterségbeli; **3.** *műv* művészi *~a ferkrado: művészi vasrács *~a prezentado: művészi előadás; **4.** *átv* mondvacsinált, mesterkélt, nem természetes *~a konduto: mesterkélt viselkedés *~a preteksto: mondvacsinált kifogás; artaĵo: **1.** (emberi) alkotás, mesterséges dolog *szin* artokreaĵo, artefakto; **2.** *műv* műalkotás *szin* artobjekto; ~**eca**: művészies; ~**eco**: művészieség; ~**ismo**: **1.** mesterségesség; **2.** *műv* művészieség; ~**isma**: művészi; ~**isto**: művész *merita ~isto, meritplena ~isto: érdemes művész; ~**istino**: művésznő; ~**istaro**: művészvilág, művészek *szin* artmondo; **sen**~**a**: **1.** mesterkéletlen, természetes; **2.** *műv* művészietlen; ~**aĵkomercisto**: műkereskedő; ~**metiaĵo**: *műv* kézműves termék *szin* metiartaĵo; ~**aĵvendejo**: műkereskedés; ~**aĵvendisto**: műkereskedő; ~**akademio**: **1.** *műv* művészeti akadémia; **2.** *isk* művészeti akadémia, művészeti főiskola *szin* arta altlernejo; ~**albumo**: művészeti album; ~**ama**: művészetkedvelő; ~**amanto**: műélvező, művészetkedvelő, művészetszerető; ~**amatora**: *műv* amatőr művészeti *~amatora festivalo: amatőr művészeti fesztivál; ~**amatoro**: *műv* amatőr művész; ~**efarita**: mű~, mesterséges; ~**fajraĵo**: pirotechnikai eszköz *szin* fajraĵo, piroteknikaĵo; ~**fajro**: tűzijáték; ~**filozofio**: *fil műv* művészetfilozófia; ~**galerio**: *műv* művészeti galéria; ~**gimnastiko**: *sp* művészi torna; ~**ĝuo**: műélvezet; ~**halo**: *műv* műcsarnok; ~**historiisto**: *műv* művészettörténész; ~**historio**: *műv* művészettörténet; ~**industria**: *műv ip* iparművészeti; ~**industrio**: *műv ip* iparművészet; ~**kinejo**: *film* művészmozi; ~**komedio**: *ir* commedia dell'arte; ~**konkurso**: *műv* művészeti verseny, művészeti pályázat; ~**kritiko**: *műv* művészeti kritika; ~**kritikisto**: *műv* műkritikus; ~**lago**: *víz* mesterséges tó; ~**leda**: *mn* műbőr~, műbőrből készült; ~**ledo**: műbőr; ~**lernejo**: *isk* művészeti iskola; ~**materio**: ➲plasto; ~**meblisto**: műbútorasztalos; ~**mondo**: *műv* művészvilág; ~**muzeo**: *műv* művészeti múzeum; ~**naĝado**: *sp* műúszás; ~**objekto**: *műv* műtárgy *szin* artaĵo 2; ~**okreaĵo**: emberi alkotás, mesterséges dolog *szin* artaĵo, artefakto; ~**osperta**: *műv* műértő; ~**rajdo**: *sp* műlovaglás; ~**rajdisto**: *sp* műlovar; ~**silko**: *tex* műselyem; ~**talento**: művészi tehetség; ~**tradukisto**: műfordító; ~**urbo**: művészváros, művészetek városa; ~**verko**: *ir műv* mű, műalkotás; ~**vespero**: művészeti est
↺belarto, dancarto, desegnarto, edukarto, kudrarto, kuirarto, kuracarto, memorarto, poparto, rajdarto, skribarto, sorĉarto, teksarto, vitroarto
Artakserks/**o**=*tört* Artaxerxész
artefakt/**o**=**1.** (emberi) alkotás, mesterséges dolog *szin* artaĵo, artokreaĵo; **2.** *fil* nem természetes dolog, artefactum
Artemis/**o**=*mit* Artemisz
artemizi/**o**=*növ* fekete üröm (Artemisia)
arteri/**o**=**1.** *anat* ütőér, verőér, vivőér, artéria *aksela ~o: hónalji artéria, arteria axillaris *braka ~o: felkarartéria, felkarverőér, karosztóér, arteria brachialis *facia ~o: arci verőér, arcartéria, arteria facialis *langa ~o: nyelvartéria, arteria lingualis *pulma ~o: tüdőverőér, tüdőartéria, arteria pulmonalis; **2.** *átv közl* artéria, ütőér, fő közlekedési út; ~**a**: *anat* arteriális, ütőér~ *~a premilo: *orv* Ader-féle fogó *~a tensio: *orv* artériás *v.* verőeres vérnyomás; ~**eto**: *anat* artériácska, kis artéria, arteriola; ~**ito**: *orv* artériagyulladás, arteritis; ~**ektomio**: *orv* artériarész műtéti eltávolítása, arteriectomia; ~**ografo**: *orv* érállaptotjelző műszer, arteriográf; ~**osklerozo**: *orv* érelmeszesedés, arterioszklerózis
Artez/**o**=*geo* Artois; ~**a**: **1.** *geo* artois-i, Artois-beli; **2.** *víz* artézi *~a puto: *víz* artézi kút
artifik/**o**=mesterkedés, ügyeskedés, csel, fortély, fogás, trükk, furfang; ~**a**: mesterkélt, kimódolt, furfangos, fortélyos, trükkös, cseles, agyafúrt; ~**eco**: mesterkéltség, agyafúrtság, fortélyosság, furfangosság, ravaszság; ~**i**: **1.** *tr* mesterkedik, ügyeskedik, furfanggal *v.* csellel elér; **2.** *tr* megjátszik, tettet, elferdít; **sen**~**a**: mesterkéletlen, természetes, jámbor; **sen**~**eco**: mesterkéletlenség, természetesség, jámborság; **sen**~**ulo**: természetes modorú *v.* mesterkéletlen ember *Sen~ulo de Voltero: *ir* Voltaire Vadembere
artik/**o**=**1.** *anat* ízület, articulatio, íz *atlanto-aksisa ~o: atlanto-axiális ízület, artuculatio atlantoaxialis *atlanto-odontoida ~o: atlanto-odontoid ízület *duonmovebla ~o: feszes ízület, amphiarthrosis *szin* amfiartrozo *movebla ~o: soktengelyű, valódi, szabadon mozgó ízület, diarthrosis *szin* diartrozo *nemovebla ~o: nem mozgatható ízület *senmova ~o: merev ízület, összenőtt ízület, synarthrosis *sinovia ~o: valódi ízület, junctura sinovialis; **2.** *tech* csukló *forka ~o: kardáncsukló *universala ~o: univerzális csukló; ~**a**: **1.** a*nat* ízületi, csukló~ *~a kapsulo: *anat* ízületi tok, capsula articularis; **2.** *tech* csuklós, csukló~; ~**i,** ~**igi**: **1.** *tr tech* csuklósan összeköt, összekapcsol; **2.** *tr nyt* artikulál, tagol *szin* artikulacii; ~**iĝi**: *ntr anat* ízesül; ~**uloj**: ➲artikpieduloj; **dis**~**igo**: *orv* kiízesítés, disarticulatio; **el**~**iĝi**: *ntr orv* kificamodik; **el**~**iĝo**: *orv* ficam, luxatio *szin* luksacio; **krom**~**uloj**: ➲ksenartroj; **re**~**igi**: *tr* ficamot helyre rak; **re**~**igisto**: **1.** csontkovács; **2.** manuálterapeuta; ~**pieduloj**: ➲artropodoj; ~**tordo**: *orv* rándulás, distorsio
↺boltartiko, ĉarnirartiko, fingroartiko, glitartiko, globartiko, kardan-artiko, kondilartiko, manartiko, piedartiko, pivotartiko, selartiko
artikl/**o**=*gazd* árucikk, árutétel *amaskonsumadaj ~oj: tömegfogyasztási cikkek *kosmetikaj ~oj: kozmetikai cikkek
artikol/**o**=**1.** *nyt* névelő *difina ~o: határozott névelő *nedifina ~o: határozatlan névelő *partuma ~o: részelő névelő; **2.** újságcikk *propaganda ~o: propagandacikk *sensacia ~o: szenzációs újságcikk; **3.** *jog* cikkely *~o estas meza dividaĵo inter ĉapitro kaj paragrafo: a cikkely köztes felosztási egység a fejezet és a paragrafus között; **4.** *nyt* szócikk, szóbokor (>szótár); ~**i**: *ntr* cikket ír vmiről (pri); ~**into**: vmely cikk írója; ~**isto**: cikkíró; **ĉef**~**o**: vezércikk
↺kredartikolo
artikulaci/**o**=*nyt* hangképzés, artikuláció; ~**i**: *tr nyt* artikulál *szin* artiki 2; ~**a**: *nyt* hangképzési, artikulációs *~a bazo: artikulációs bázis *~a fonetiko: artikulációs fonetika, kiejtési hangtan *~a punkto: hangképzés helye; ~**ilo**: *anat* hangképző szerv; **kun**~**o**: *nyt* koartikuláció
artileri/**o**=*kat* tüzérség *kontraŭaviadila artilerio: légvédelmi tüzérség *longtrafa artilerio: nagy hatótávolságú tüzérség *malpeza artilerio: könnyűtüzérség *peza artilerio: nehéztüzérség; artileriano, artileriisto: *kat* tüzér
artiŝok/**o**=**1.** *növ* kerti articsóka, olasz paréj (Cynara scolymus); **2.** *gaszt* articsóka (ehető fejrésze); ~**kapo**: *gaszt* articsóka (virágvacok); ~**fundo**: *gaszt* articsóka (fészekpikkely alsó része)
artokarp/**o**=*növ* kenyérfa (Artocarpus) *ordinara ~o: kenyérfa, trópusi kenyérfa (A. artilis) *szin* panarbo
artro=előképző; artro~: *anat* ízület~, ízületi; artrito: *orv* ízületi gyulladás, arthritis; artritismo: *orv* artritizmus (ízületi fájdalomra való hajlam); artrozo: *orv* (nem gyulladásos) ízületi betegség, arthrosis; artralgio: *orv* ízületi fájdalom; artrologio: *orv* ízülettan, artrológia; pseŭdoartrozo: *orv* álízület, pseudoarthrosis
artropod/**oj**=*áll* ízeltlábúak (Arthropoda) *szin* artikuloj, artikpieduloj

Artur/**o**=**1.** *mit* Artúr *~o kaj la kavaliroj de la Ronda Tablo: Artúr és a Kerekasztal lovagjai; **2.** Artúr (utónév)
Arub/**o**=*geo pol* Aruba (NL)
arum/**o**=*növ* kontyvirág (Arum)
aruman/**o**=*fn* román, arumén, makedoromán; ~**a**: *mn nyt* román, arumén, makedoromán (rup)
Arunaĉalpradeŝ/**o**=*geo pol* Arunachal Pradesh (IN)
arund/**o**=*növ* olasznád (Arundo)
arunk/**o**=*növ* tündérfürt (Aruncus dioicus)
arvikol/**o**=*áll* vízi pocok, kószapocok (Arvicola)
as=**I.** időjel; ~**as**: **1.** a jelen idejű ige végződése *la instruisto diktas kaj la lernantoj skribas en siaj kajeroj: a tanító diktál és a tanulók füzetükbe írnak; **2.** tartós v. mindig érvényes jelen idejű cselekvés, történés v. állapot *pano nutras homon: a kenyér táplálja az embert *honestulo ne ludas per siaj vortoj: becsületes ember nem játszik a szavával; **II.** önállóan; as: *ntr ritk* van (létigeként) *szin* estas *al mi, junul' kuraĝa, mond' as malfermita: nekem, bátor ifjúnak, nyitva a világ *du plus du as foje kvin: kétszer kettő néha öt; as-tempo: *nyt* jelen idő *szin* prezenco
as^{2}=előképző; as~: *kém* asz~ (aszimmetrikus)
as/**o**=**1.** *játék* ász; **2.** *játék* egy pont (dobókockán, dominón); **3.** *tört* as (római bronzpénz) *szin* asaro
asafetid/**o**=*gysz gaszt* asztagyanta, Asa foetida
asalt/**o**=*sp* csörte, asszó
Asam/**o**=*geo pol* Asszám (IN); ~**a**: *mn nyt* asszámi (as); ~**ano**: *fn* asszámi
asbest/**o**=*kém* azbeszt; ~**ozo**: *orv* azbesztbetegség, azbesztózis
asar/**o**=*tört* as (római mértékegység és pénz) *szin* aso 3
ascend/**i**=*ntr* felmegy, felszáll, felfelé irányul *~i en buson: buszra száll *aviadilo ~as: repülőgép felszáll *fumo ~as: füst száll fel
ascensi/**o**=*csill* emelkedés, aszcenzió *rekta ~o: egyenes emelkedés, rektaszcenzió (R.A.)
ascidi/**oj**=*áll* aszcidiák, zsákállatok (Ascidiae)
ascit/**o**=*orv* hasvízkór, ascites
asdik/**o**=*hajó* hangradar
asekur/**i**=**1.** *tr gazd* biztosít vmi ellen (kontraŭ) *~i sian vivon: életbiztosítást köt; **2.** *ált* biztosít *szin* sekurigi *ŝia bonfarto ŝajnas jam ~ita: úgy tűnik, jóléte már biztosítva van; ~**a**: *gazd* biztosító, biztosítási *~a kompanio: biztosítótársaság *~a kontrakto: biztosítási szerződés; ~**o**: *gazd* biztosítás (biztosítási szerződés) *~o kontraŭ akcidentoj: balesetbiztosítás *~o kontraŭ fajro: tűzkár elleni biztosítás *~o kontraŭ incendio: tűzvész elleni biztosítás *~o kontraŭ invalideco: rokkantság elleni biztosítás *~o kontraŭ malsanoj: betegbiztosítás *szin* malsanasekuro *ĉiuriska ~o: minden kockázatra kiterjedő biztosítás *eksportkredita ~o: exporthitel-biztosítás *havi ~on: van biztosítása *kolektiva ~o: kollektív biztosítás, közösségi biztosítás *mutuala ~o: kölcsönös biztosítás *privata ~o: egyéni biztosítás *rekta ~o: direkt biztosítás *senlaborula ~o: munkanélküliség elleni biztosítás *sociala ~o: társadalombiztosítás; ~**aĵo**: *gazd* biztosítás tárgya, biztosított tárgy; ~**ito**: *fn gazd* biztosított; ~**anto**: *fn gazd* biztosító; ~**isto**: **1.** *fn gazd* biztosító; **2.** *gazd* biztosítási ügynök *szin* asekuragento; **kontraŭ~i**: *ne* ➲reasekuri; **kun~o**: *gazd* együttes biztosítás; **re~i**: *tr gazd* viszontbiztosít, cedál; **re~o**: *gazd* viszontbiztosítás, cedálás; **retro~o**: *gazd* retrocedálás; **sin~o**: *gazd* önbiztosítás; ~**agento**: biztosítási ügynök *szin* asekuristo, asekura makleristo; ~**preninto**: *fn* biztosítást kötő fél
↺akcidentasekuro, fajroasekuro, kreditasekuro, malsanasekuro, pensi-asekuro, sanasekuro, vivasekuro
asembl/**i**=*tr inf* assemblál, gépi nyelvre fordít, összerak *~a lingvo: assembly nyelv, assembler nyelv; ~**ilo**: *inf* fordító assembly nyelvhez, assembler; ~**il-programo**: *inf* assembler program
asemble/**o**=*pol* közgyűlés, országgyűlés, politikai tanácskozó testület *Eŭropa ~o: *tört* Európai Közgyűlés *ĝenerala ~o: *pol* közgyűlés *Ĝenerala ~o de Unuiĝintaj Nacioj: Egyesült Nemzetek általános közgyűlése *ĝenerala stat~o: *tört* rendi gyűlés, rendi országgyűlés *konstitucia ~o: *jog* alkotmányozó nemzetgyűlés *konsulta ~o: tanácskozó testület *leĝofara ~o: *jog* törvényhozó gyűlés *nacia ~o: nemzetgyűlés
↺popolasembleo, statasembleo
aseps/**o**=*orv* aszepszis (kórokozok távol tartása); ~**a**: *orv* aszeptikus, fertőzésmentes, csíramentes; ~**i**: *tr orv* csírátlanít, fertőtlenít, sterilizál; ~**ilo**: *gysz* csírátlanítószer, fertőtlenítőszer, antiszeptikum
asert/**i**=*tr* állít vmit, kijelent *~i la malon: az ellenkezőjét állítja *kategorie ~i: határozottan állít *la atestanto ~as, ke la aŭtisto estis ebria: a tanú állítja, hogy az autós részeg volt *unue certi, nur poste ~i: *közm* rágd meg a szót, mielőtt kimondod; ~**o**: állítás, kijelentés *ekvivalenta ~o: *fil* ekvivalens állítás *elkatedra ~o: ex catedra kijelentés, megfellebbezhetetlen állítás *laŭ ~oj li estis spiono: egyesek állítása szerint kém volt *mi volas havi nenion komunan kun senbazaj ~oj: alaptalan kijelentésekkel nem foglalkozom *nedemonstrebla ~o: nem bizonyítható állítás; ~**a**: állító, kijelentő *~a frazo: *nyt* állító mondat; ~**adi**: *tr* hajtogat, egyre állít; **laŭ~a**: állítólagos
asesor/**o**=*jog* ülnök, asszesszor
asfalt/**o**=*kém* aszfalt; ~**i**: *tr* aszfaltoz; ~**eno**: *kém* aszfaltén, keményaszfalt
asfiksi/**o**=*orv* fulladás, asphyxia; ~**i**: *tr orv* megfojt, fojtogat, fullaszt, fulladást okoz; ~**iĝi**: *ntr orv* fulladozik, megfullad
asfodel/**o**=**1.** *növ* aszfodélusz (Asphodelus); **2.** *mit* aszfodélosz
asidu/**a**=rendszeresen, szorgosan látogató, kitartó, állhatatos, eltökélt *~a al la klubo: rendszeres klublátogató *~a al la lernejo: rendszeres iskolába járó *~a gasto: törzsvendég *szin* ĉiamgasto *~a studento: az előadásokat rendszeresen látogató hallgató *~a vizitanto: rendszeres látogató, szorgos látogató *~aj fortostreĉoj: kitartó erőfeszítések *esti ~a al la diservoj: rendszeresen látogatja az istentiszteleteket, szorgalmas misehallgató *esti ~a al la lernejo: rendesen jár iskolába; ~**ulo**: **1.** rendszeres, kötelességtudó, kitartó ember; **2.** törzsvendég; **mal~a**: rendszertelen, állhatatlan, szétszórt, tunya; **mal~ismo**: **1.** tüntető távollét, mulasztás, távolmaradás, munkakerülés; **2.** *pol* tartózkodás, érdektelenség
asign/**i**=**1.** *tr tr* kiutal (eszközöket) *~i milionojn por la konstruado de lernejo: iskolaépítésre milliókat utal ki *~i renton: járadékban részesít vkit (al), járadékot folyósít vkinek (al) *~i rolon: szerepet kioszt *~i salajron: fizetést kiutal, folyósít *~i taskon: feladatot kijelöl; **2.** *tr jog* bekér, beidéz (tanút) *~i debitoron: adóst beidéz *la ~ito ne aperis: a beidézett tanú nem jelent meg; **3.** *tr inf* kioszt, hozzárendel *~i memoron: *inf* memóriát hozzárendel; ~**o**: **1.** kiutalás; **2.** *gazd* utalvány; **3.** *jog* idézés; ~**aĵo**: juttatás *socialaj ~aĵoj: szociális juttatások; ~**isto**: *jog* törvényszéki kézbesítő, hivatalsegéd, törvényszolga
↺bankasigno
asignat/**o**=*tört* asszignáta (papírpénz) (FR)
asimil/**i**=**1.** *biol* asszimilál; **2.** *ásv* magába olvaszt; **3.** *pol* asszimilál, magába olvaszt *la romanoj ~is multajn popolojn: a rómaiak sok népet magukba olvasztottak; **4.** *átv* magáévá tesz, befogad *li parkeris la regulojn, sed ne povis ~i ilin: kívülről megtanulta a szabályokat, de nem tudta magáévá tenni őket; **5.** *nyt* áthasonít *francoj ~as kaj al g antaŭ antaŭ sonoraj konsonantoj: a franciák g-vé hasonítják a zöngés mássalhangzók előtti k-t; ~**o**: **1.** b*iol* asszimilálás; **2.** *pol* asszimilálás, magába olvasztás; **3.** *nyt* hasonítás, áthasonítás; asimiliĝo
1. *biol* asszimiláció; **2.** *pol* asszimilálódás; **3.** *nyt* hasonulás *szin* sonsimiliĝo; **mal~i**: **1.** *tr biol orv* disszimilál, kilök (pl. szervet); **2.** *nyt* elhasonít; **mal~iĝi**: **1.** *ntr biol orv* disszimilálódik, kilökődik, kiválik; **2.** *nyt* elhasonul; **mal~iĝo**: **1.** *biol* disszimiláció, kilökődés, kiválás; **2.** *nyt* elhasonulás
asimptot/**o**=*mat* aszimptota
asindet/**o**=*ir nyt* aszindeton, kötőszó elhagyása *'Cezaro venis, vidis, venkis' estas ~o: a 'Cézár jött, látott, győzött' aszindeton
Asir/**o**=**1.** *tört geo* Asszur (város); **2.** *vall* Asszur (isten); ~**a**: *mn tört nyt* asszír; ~**io**: *tört geo* Asszíria; ~**iano**: **1.** *fn tört* asszír; **2.** *fn* asszír; ~**iologo**: *tört* asszirológus; ~**iologio**: *tört* asszirológia
asist/**i**=*tr/ntr* segédkezik, asszisztál *~i al episkopo ĉe solena meso: püspöknek segédkezik ünnepi misén *~i al multinfanaj familioj: sokgyermekes családokon segít *~i ĥirurgon ĉe operacio: sebésznek asszisztál operációnál *~i profesoron ĉe eksperimentoj: professzornak segédkezik kísérleteknél; ~**o**: segédlet, segédkezés *~a ĝenerala sekretario: főtitkárhelyettes; ~**anto**: *isk orv* asszisztens, segéderő, tanársegéd *jura ~anto: *jog* jogi asszisztens *laboratoria ~anto: laboráns; ~**antino**: asszisztensnő, tanársegédnő; ~**ocentro**: segélyközpont
asistoli/**o**=*orv* asystole, a szív tökéletlen összehúzódása
asiz/**o**=**1.** *jog* esküdtszéki tárgyalás; **2**. ➲asiza tribunalo
Asiz/**o**^{2}=*geo* Assisi
ask/**o**=*növ* spóratömlő, ascus; ~**ujo**: *növ* aszkogén hifa *szin* askofrukto; ~**ofrukto**: ➲askujo; ~**omicetoj**: *ex* ➲askomikotoj; ~**omikotoj**: *növ* tömlősgombák (Ascomycota) (törzs) *szin* askofungoj, sakfungoj; ~**omikotenoj**: *növ* tömlősgombák (Ascomycotina) (altörzs); ~**osporo**: *növ* tömlőspóra, aszkospóra, tömlős ascospora
askalon/**o**=*ne* ➲ŝaloto
askarid/**o**=*áll* orsógiliszta, orsóféreg (Ascaris); ~**ozo**: *orv* orsófergesség, ascaridosis
asket/**o**=*vall* aszkéta; ~**ismo**: *vall* aszkétizmus, aszkétaság
Aski/**o**=*inf* ASCII
Asklepi/**o**=*mit* Aszklépiosz *szin* Eskulapo
asklepiad/**o**=*növ* selyemkóró, krepin (Asclepias) *~eoj: Asclepiadeae

asklepiad/**o²**=*ir* aszklépiádészi mérték
askorb/**a**=*kém* aszkorbin~ *szin* antiskorbuta *~ata acido: *kém* aszkorbinsav
Asmer/**o**=*geo* Aszmara *~o estas la ĉefurbo de Eritreo: Aszmara Eritrea fővárosa
asoci/**o**=**1.** társaság, szövetség, egyesület *~o de dungitoj: munkavállalók szövetsége *~o de entreprenistoj: vállalkozók szövetsége *~o de Sudorient-Aziaj Nacioj: *kat pol* Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége (ASEAN) *entreprenista ~o: *gazd* munkaadói szövetség *Eŭropa Liber-Komerca ~o: *gazd pol* Európai Szabadkereskedelmi Társulás, EFTA *faka ~o: szakmai szövetség *Hungaria Esperanto-(A)~o: *eo* Magyarországi Eszperantó-Szövetség *Internacia ~o por Evoluigo: *gazd* Nemzetközi Fejlesztési Társaság, IDA *landa ~o: országos szövetség *senprofitcela ~o: közhasznú társaság, kht. *Universala Esperanto-(A)~o: *eo* Eszperantó Világszövetség; **2.** *pszi* képzettársítás, asszociáció; **3.** *biol* társulás *mikroba ~o: mikrobatársulás *vegetaĵa ~o: növénytársulás; ~**a**: társulati, szövetségi, egyesületi *~a membro: **1.** *eo* UEA-tag; **2.** szövetségi tag *~a statuso: *jog* társult viszony; ~**i**: **1.** *tr* társít (tagokat), (szervezetbe) tömörít *HEA ~as hungarajn esperantistojn en unu organizaĵon: a MESZ egy szervezetbe tömöríti a magyar eszperantistákat *UEA ~as al si fakajn ~ojn: az Eszperantó Világszövetség szakmai szövetségeket tömörít magába *~i juristojn en societon: jogászokat társaságba tömöríti; **2.** *tr pszi* társít, asszociál vmivel (kun) *~i bonodoron kun bongustaĵo: jó illatot finom étellel társít *~i lilion kun virgeco: a liliomot a szüzességgel társítja *~ado de ideoj: eszmetársítás, képzettársítás; ~**eca**: *mat inf* asszociatív; ~**eco**: *mat inf* asszociativitás; ~**iĝi**: *ntr* társul, szövetkezik vkivel (kun), betársul vhova (en ~n); ~**aĵo**: *pszi* képzettársítás (társított képzet), asszociáció; ~**ita**: *mn* társult; ~**ito**: *fn* társult tag, társaság tagja; ~**iva**: *inf mat* asszociatív *~iva atingo: *inf* asszociatív címzés *~iva operacio: *mat inf* asszociatív művelet
Asok/**o**=➲Aŝoko
asonanc/**o**=*ir* asszonánc *pura ~o: tiszta asszonánc *vokala ~o: magánhangzós asszonánc; ~**i**: *tr ir* asszonánccal rímeltet, egybecsengtet
asparag/**o**=**1.** *növ* spárga, aszparágusz (Asparagus); **2.** *gaszt* spárga (zöldség) *~o kun butero: vajas spárga; ~**ino**: *kém* aszparagin; ~**oskarabo**: *áll* spárgabogár (Criocerini asparagi); ~**osupo**: *gaszt* spárgaleves; ~**otrulo**: *gaszt* spárgaszedő
aspart/**o**=*kém* aszpargingyök *~a acido: aszparginsav, amino-borostyánkősav; ~**ato**: *kém* aszpartát
Aspazi/**o**=*tört* Aszpázia (Periklész hetérája)
aspekt/**i**=*ntr* látszik, kinéz vhogyan, fest, tűnik vmilyennek *v.* vminek *~i bela en liaj okuloj: szépnek tűnik a szemében *~i brile: ragyogóan néz ki *~i en nigraj koloroj: sötét színekben látszik *~i gaje: vidámnak tűnik *~i sinjoro: úrnak tűnik *~i terurita: rémültnek látszik; ~**o**: **1.** kinézet, külső, arculat, látvány; **2.** *csill* bolygóállás, aspektus; **3.** *nyt* igeszemlélet, aspektus *daŭra ~o: folyamatos igeszemlélet, folyamatos aspektus *szin* durativo *fina ~o: befejezett igeszemlélet, befejezett apsektus *szin* perfektivo *komenca ~o: kezdő igeszemlélet, kezdő aspektus *szin* inkoativo *leksika ~o: akcióminőség *momenta ~o: mozzanatos igeszemlélet, mozzanatos aspektus *ripeta ~o: gyakorító igeszemlélet, gyakorító aspektus *szin* iterativo; ~**e**: kinézetre, külsőleg *~e maljuna, kore juna: külsőre öreg, szívében fiatal *malgranda ~e, sed granda intelekte *Z*: kicsi, de hm!; **al~a**: vmilyen kinézetű, vmire hasonló, kinézetre vmilyen *bone al~a: jó kinézetű *aĉe al~a: kinézetre ócska, ócska kinézetű; **re~igi**: *tr* új arculatot ad vminek (n); **sub~o**: *nyt* akcióminőség; **sam~ulo**: hasonmás
↺belaspekta, bonaspekta, veaspekta
asperg/**i**=**1.** *tr vall* meghint (pl. szentelt vízzel) *~i per benita akvo: szenteltvízzel meghint; **2.** *tr* permetez, meglocsol *~i florojn: virágot permetez; ~**ilo**: **1.** *kr* szenteltvízhintő, aspersorium; **2.** *ált agr* permetező; **3.** *növ* kannapenész (Aspergillus); ~**ilozo**: *orv* aspergillosis, Aspergillus-gomba okozta fertőzés
asperul/**o**=➲galio
aspid/**o**=**1.** *áll* ureuszkígyó, áspiskígyó, egyiptomi szemüveges kígyó *szin* egiptia kobro; **2.** *ált* mérgeskígyó, áspiskígyó
aspidistr/**o**=*növ* aszpidisztra, kukoricalevél (Aspidistra elatior)
aspik/**o**=*gaszt* aszpik
aspir/**i**=*tr/ntr* vágyik, aspirál, pályázik vmire (n *v.* al *v.* pri) *~i al grandaj faroj: nagy tettekre vágyik *~i gajni la manon de la knabino: vágyik elnyerni a lány kezét *~i honorojn: elismerésre vágyik *~i pri geedziĝo kun ŝi: vágyik a vele való házasságra; ~**o**: vágy, aspiráció; ~**anto**: *fn* pályázó, aspiráns, vmire vágyó, vmit óhajtó *~anto al prezidanteco: elnökségre pályázó, elnöki aspiráns
aspiraci/**o**=*nyt* hehezet, aspiráció; ~**a**: *nyt* hehezetes, aspirációs *~a sono: *nyt* hehezetes hang, aspirációs hang
aspirator/**o**=**1.** *tech* folyadékelszívó, aspirátor; **2.** *gysz* szívókészülék, aspirátor; **3.** *met* aspirátor
aspirin/**o**=*gysz* aszpirin
aspleni/**o**=*növ* fodorka (Asplenium)
aspr/**a**=érdes, rögös, durva *~a ŝtono: durva kő *~a vojo: rögös út
astak/**o**=*áll* folyami rák, nemes rák (Astacus astacus) *longpinĉila ~o: kecskerák (A. leptodactylus)
Astan/**o**=*geo* Asztana *~o estas la ĉefurbo de Kazaĥio: Asztana Kazahsztán fővárosa
Astart/**o**=*vall* Astarte, Istár *szin* Aŝtar
astat/**o**=*kém* asztácium (At)
astaten/**o**=➲astato
as-temp/**o**=*nyt* jelen idő *szin* prezenco
asteni/**o**=*orv* erőtlenség, gyengeség, aszténia, asthenia; ~**a**: *orv* aszténiás, asztenikus
↺psikastenio
astenosfer/**o**=*geo* asztenoszféra *vö.* litosfero, magmo
aster/**o**=*növ* őszirózsa, gerebcsin, Katalin-virág, aszter (Aster) *szin* astrofloro *ĉinia ~o: ➲kalistefo
asteri/**o**=*áll* tengeri csillag, csillagállatka (Asterias) *szin* marstelo
asterisk/**o**=*knyv* csillag, csillagjel (*) *szin* steleto
asteroid/**o**=*csill* kisbolygó, aszteroida *szin* planedeto
asterozo/**oj**=tengericsillag-félék (Asterozoa)
Astianaks/**o**=*mit* Aszthüanax
astigmat/**a**=*fiz orv* asztigmatikus; ~**eco**: *fiz* asztigmatizmus; ~**ismo**: *orv* astigmia, astigmatismus
astilb/**o**=*növ* csótárvirág (Astilbe)
astm/**o**=*orv* asztma *atako de ~o: asztmaroham *bronĥa ~o: tüdőasztma, hörgi asztma, asthma bronchiale *nerva ~o: idegi asztma *somera ~o: szénanátha
astr/**o**=*csill* égitest *fiksa ~o: állócsillag *szin* fiksa stelo *li estis naskita sub favora ~o: szerencsés csillagzat alatt született *steloj, kometoj, planedoj estas ~oj: a csillagok, üstökösök, bolygók égi testek; ~**odivenisto**: csillagjós, asztrológus; ~**ofiziko**: *csill fiz* csillagászati fizika, asztrofizika; ~**ofizikisto**: *csill fiz* asztrofizikus, csillagfizikus; ~**ofloro**: ➲astero; ~**ologo,** ~**ologiisto**: csillagjós, asztrológus; ~**ologio**: asztrológia, csillagjóslás; ~**onebulo**: *csill* csillagköd
astragal/**o**=**1.** *növ* csűdfű, bóka, héjaköröm, lencseköröm (Astragalus); **2.** *ép* gyöngysor, asztragalosz, asztragál; **3.** *anat ne* bokacsont ➲talo
Astraĥan/**o**=*geo* Asztrahány
astrakan/**o**=asztrahán, asztrakán (prém) *~a ĉapo: asztrakán kucsma
astrakant/**o**=*növ* Astracantha
astre/**o**=*növ* csillaggomba (Astraeus)
astrolab/**o**=*hajó csill* asztrolábium
astronaŭt/**o**=➲kosmonaŭto; ~**iko**: ➲kosmonaŭtiko
astronom/**o**=*csill* csillagász, asztronómus *szin* astronomiisto; ~**io**: *csill* csillagászat, asztronómia; ~**ia**: **1.** *csill* csillagászati *~iaj instrumentoj: csillagászati eszközök *~iaj kalkuloj: csillagászati számítások *~ia teleskopo: csillagászati távcső *~ia unuo: csillagászati egység (AU *v.* CsE); **2.** *átv* csillagászati, hatalmas *~ia distanco: csillagászati távolság *liaj ŝuldoj sumiĝas al ~iaj ciferoj: adósságai asztronómiai méreteket öltenek
↺radioastronomio
Asturi/**o**=*geo pol* Asztúria (ES)
Asuncion/**o**=*geo* Asunción *~o estas la ĉefurbo de Paragvajo: Asunción Paraguay fővárosa
aŝar/**o**=*gaszt* achards (ecetes-fűszeres zöldség- és gyümölcsköret)
Aŝhabad/**o**=*geo* Ashabad
aŝkenaz/**o**=askenázi zsidó; ~**a**: *mn* askenázi
Aŝmode/**o**=*bibl* Asmodeus (démon)
aŝok/**o**=*növ* asókafa (Jonesia asoka)
Aŝok/**o²**=*tört* Asóka
aŝram/**o**=*vall* ásram, ásráma (vallási oktatási központ, kolostor Indiában)
Aŝtar=➲Astarto
Aŝtarot=➲Astarto
Aŝur/**o**=*vall* Assur
at=**I.** utóképző; ~**ata**: *nyt* szenvedő egyidejű melléknévi igenév *batata ne estas ankoraŭ venkita: a vert (sereg) még nem legyőzött *la batata pilko saltadis: az ütött labda ugrált *la konstruatan domon inspektos la estontaj posedantoj: az épített házat ellenőrzik majd a jövendő tulajdonosok *la pelata brutaro disiris sur la kampo: a hajtott jószág szétszéledt a mezőn; ~**ate**: *nyt* szenvedő egyidejű határozói igenév *kirlate, ovoblanko ekŝaŭmas: felverve a tojás sárgája habzani kezd *konstruate, la domo ankoraŭ ne estos loĝebla: építés közben a ház még

nem lesz beköltözhető *pušate de la vento la floko flugis de loko al loko: a szél által lökdösve a pehely egyik helyről a másikra szállt; ~**ato**: szenvedő egyidejű melléknévi igenév főnévi alakja *batato devas defendi sin: akit ütnek, védekeznie kell *konato: *fn* ismerős *koncernato: érintett személy, aki érintve van *la profesoro funde pridemandis la ekzamenaton: a professzor alaposan kikérdezte a vizsgázót *nekonato: *fn* ismeretlen, idegen; **II.** továbbképezve; ~**atâjo**: vmit elszenvedő dolog *konatajo: közismert dolog *prilaborataĵo: *tech* munkadarab *priparolataĵo: megbeszélés tárgya *tornataĵo: *tech* esztergált munkadarab *uzataĵo: használati tárgy

at²=I. utóképző; ~**ato**: *kém* oxigént tartalmazó szervetlen v. szerves karboxil savak sói és észterei ➲fosfato, karbonato, benzonato; ~**ata**: **1.** *kém* oxigént tartalmazó szervetlen v. szerves karboxil savak ➲acetata, sulfata acido; **2.** *kém* alkoholból v. fenolból származó fémes kation és anion sószerű vegyületei ➲metanolato

atabask/o=*fn* atapaszka; ~**a**: *mn nyt* atapaszka

atak/i=1. *tr kat* támad, megtámad *~i de post la dorso: hátba támad *~i laŭ la tuta fronto: a teljes front mentén támad *Patroklo ~is la malamikan ariergardon: Patroklosz megtámadta az ellenséges hátvédet; **2.** *tr átv* támad, rátámad *~i la ideojn de la marksismo: támadja a marxizmus eszméit *~i la registaron: támadja a kormányt *idistoj ofte ~as Esperanton: az idisták gyakran támadják az eszperantót; **3.** *tr átv* hatalmába kerít, megrohan, elkap *szin* kapti *ardo lin kaptis: hevület kerítette hatalmába *~is lin febro: legyűrte a láz *~is lin horo malsaĝa *Z*: rájött a bolondóra *~is lin sopiro al hejmo: elkapta a honvágy *krizo ~is la ekonomion: válság kerítette hatalmába a gazdaságot *malesperaj pensoj ~is lin: reménytelen gondolatok rohanták meg; **4.** *tr átv* megtámad, károsít *malsekeco ~is la trabojn: nedvesség károsította a gerendákat *rusto ~as feron: a rozsda megtámadja a vasat; ~**o**: *kat* támadás, előnyomulás, roham *~o de epilepsio: *orv* epilepsziaroham *~o kun lokŝanĝo: *sp* helycserés támadás *fari ~on kontraŭ li: *kat* támadást intéz, támadást hajt végre ellene; ~**ema**: támadókedvű, kötekedő természetű; **el~i**: **1.** *tr kat* (kirohanva) megtámad, kicsap *trupo de husaroj el~is la turkojn: egy csapat huszár kicsapott a törökökre; **2.** *ntr sp* kitámad; **kontraŭ~i**: *tr kat* ellentámadásba lendül vki ellen (n); **kontraŭ~o**: *kat* ellentámadás; **ne~ebla**: megtámadhatatlan; ~**angulo**: *rep* állásszög; ~**armilo**: *kat* támadófegyver; ~**formacio**: *kat* támadó alakzat

↺kurataki

ataksi/o=*orv* ataxia (mozgáskoordináció hiánya)

Atalant/o=*mit* Atalanta

Atalj/o=1. *bibl* Atália; **2.** Atália (utónév)

ataman/o=➲hetmano

Atanazi/o=1. *kr* (Nagy Szent) Athanásziosz *v.* Atanáz *~a simbolo: Atanáz-féle hitvallás; **2.** Atanáz (utónév)

ataraksi/o=1. *fil* szenvedélymentesség, szenvtelenség, ataraxia; **2.** *pszi* ataraxia, érzelemtelenség

ataŝe/o=1. attasé (nagykövet szakmai segítője) *armea ~o: katonai attasé *komerca ~o: kereskedelmi attasé; **2.** attasé (kabinet szakmai segítője) *gazetara ~o: sajtóattasé *kultur~o: kultúrattasé

atavism/o=1. *biol* visszaütés, atavizmus; **2.** *orv* atavizmus (betegség újraéledése több generáció után); ~**a**: atavisztikus, ősi

ateologi/o=*fil* ateizmustan, ateológia

ateism/o=*fil* ateizmus, istentagadás

ateist/o=*fil* ateista, istentagadó

atel/o=*áll* pókmajom (Ateles)

atelier/o=1. *műv* műterem *~a loĝejo: műteremlakás *fotografa ~o: fotóműterem; **2.** *műv átv* (mester) tanítványai

Aten/o=*mit* Athéné *Palasa ~o: Pallasz Athéné

Aten/o²=*geo* Athén *~o estas la ĉefurbo de Grekio: Athén Görögország fővárosa; ~**ano**: *fn* athéni

Aten/oj=➲Ateno²

atenc/i=*tr jog* merényletet követ el vki ellen (n), rátámad vkire (n) *~i kontraŭ la reĝo: merényletet követ el a király ellen *siaj amikoj ~is la prezidanton: barátai követtek el merényletet az elnök ellen; **2.** *tr átv* vmire (n) tör, megerőszakol vmit *~i la civitanajn liberecojn: merényletet követel el a polgári szabadságjogok ellen *~i la honoron de virgulino: merényletet követ el egy szűz becsülete ellen *~i la lingvon: megerőszakolja a nyelvet *~i la regulojn de la racio: megerőszakolja az ráció szabályait *~i lian honoron: becsületére tör *~i lian vivon: életére tör; ~**a provo**: *jog* merényletkísérlet; ~**o**: *jog* merénylet, (személy elleni) támadás *~o al silento: csendháborítás; ~**into**: *fn* merénylő

↺majestatenco, seksatenco

atend/i=1. *tr* vár, megvár *~i, ke la okazo venu al lia nazo *Z*: a sült galambra vár *~is, ~is, ĝis lin ĉerko etendis *Z*: addig várt, míg késő nem lett *~is, meditis, ĝis en tombon englitis *Z*: *közm* elmulasztott alkalom soha vissza nem tér *ĉu vi estas la venonto, aŭ ni ~u alian?: te vagy az Eljövendő, vagy mást várjunk?; **2.** *tr* vár, számít vmire *~eblas la solvo de la afero: várható az ügy megoldása *li jam longe ~as la morton: már rég várja a halált *neniam ~ita ofte venas subite *Z*: *közm* hirtelen jön, amit nem vár az ember; **3.** *tr* vár, remél vmit *~i la pliboniĝon de sia sorto: sorsa jobbrafordulását várja *~i kun la manoj en la sino: ölbe tett kézzel vár *~i rekompencon: jutalmat vár *Eŭropo ~is pacon de siaj diplomatoj: Európa békét várt diplomatáitól; **4.** *tr* vár vkire vmi *granda surprizo vin ~as: nagy meglepetés vár rád *kia sorto nin ~as, ni ne antaŭscias: nem tudjuk előre, milyen sors vár ránk *la tagmanĝo nin ~as: vár bennünket az ebéd *ne ~is, ne esperis – malfeliĉo aperis *Z*: jön a baj magától is, nem kell a bajt kétszer hívni *ne ~ita, ne esperita ofte venas subite *Z*: hirtelen jön, amit nem vár az ember *tempo kaj tajdo ~as neniun: az óra jár, senkit nem vár *tempo kuras, neniun ~as: az óra jár, senkit nem vár; ~**o**: várakozás *tro longa ~o ĝis fino de l' vendo *Z*: hát erre még várni kell *la solvo de la problemo ne suferas ~on: a probléma megoldása nem tűr halasztást *lia ~o estis trompita: csalódott a várakozásában *kontraŭ ~o li sukcesis: a várakozás ellenére sikerült neki *sen ~o, sen espero venis mizero *Z*: váratlanul is jön a nyomorúság *salono de ~o: váróterem, előszoba (várakozásra); ~**ebla**: várható *lia rifuzo estis ~ebla: visszautasítása várható volt; ~**ejo**: váróterem, várószoba *szin atendoĉambro; **ĝis~i**: *tr* bevár, megvár, vár vmeddig *li ne povis ĝis~i sian vicon: nem tudta megvárni, míg rá kerül a sor; **ne~ita**: váratlan *la plago venis ne~ite: a csapás váratlanul jött; **re~i**: **1.** *tr* visszavár; **2.** *tr* újra vár; **sen~a**: hirtelen, váratlan *kontraŭ bato sen~a ekzistas nenia defendo *Z*: minden hirtelen változás veszedelmes *sen~a decido: váratlan döntés; **trans~i**: *tr* megvár (vminek a végét) *mi trans~os la prezentadon: megvárom az előadás végét *trans~i la tempeston: vár, míg el nem múlik a vihar; ~**oĉambro**: várószoba; váróhelyiség *szin* atendejo

↺vicatendi

atene/o=1. *ép vall* Athaeneum (Athéné temploma); **2.** *átv tud* athenaeum (tudományos, művészeti közösség és székháza); **3.** *isk* líceum (BE)

atent/a=figyelmes, figyelő *~e!: *kat* vigyázz! *~e al io: tekintettel vmire; ~**i**: **1.** *tr* figyel, koncentrál vmire (n); **2.** *tr* figyel, vigyáz, ügyel vmire (n) *~i pri la detaloj: ügyel a részletekre *~i sian sanon: vigyáz az egészségére *~u! danĝero!: figyelem! veszély! *~u la hundon!: vigyázz a kutya harap!; **3.** *tr* figyel, figyelembe vesz *~i la cirkonstancojn: figyelembe veszi a körülményeket *~u la konsilojn de pli saĝaj: figyelj a bölcsebbek tanácsára; ~**o**: **1.** figyelem *al ĉi tiu temo oni donis la ĉefan ~on: a fő figyelmet ennek a témának szentelték *dediĉi sian ~on al detaloj: figyel a részletekre *kun ~o al io: figyelemmel, tekintettel vmire *kun strečita ~o: feszült figyelemmel *la ~o malstreĉiĝas: lanyhul a figyelem *la dramo kaptis la ~on de la publiko: a dráma megragadta a közönség figyelmét *tio turnis lian ~on al la literaturo: ez az irodalomra fordította a figyelmét; **2.** vigyázás, ügyelés *donu ~on al la glitiga vojo: figyelj a síkos útra; **3.** figyelés, figyelembevétel *~o de preskriboj: előírások betartása; ~**ema**: **1.** figyelmes, előzékeny; **2.** óvatos; ~**igi**: *tr* figyelmeztet, felhívja a figyelmét vmire (pri); **mal~i**: **1.** *tr* nem figyel vmire (n); **2.** *tr* nem vesz figyelembe vmit (n); ~**inda**: figyelemre méltó *ne ~inde!: nem történt semmi!; **mal~a**: figyelmetlen, szórakozott; **preter~i**: **1.** *tr* elkerüli a figyelmét, elnéz (nem vesz észre) vmit; **2.** *tr* figyelmen kívül hagy, mellőz; **pri~i**: *tr* figyel, vigyáz, ügyel vkire (n) *pri~i infanon: gyerekre vigyáz; **sen~a**: **1.** figyelmetlen; **2.** óvatlan; ~**okapta**: figyelemfelkeltő; ~**otena**: lebilincselő

atenu/i=*tr vill* csillapít, gyengít (amplitúdót); ~**o**: **1.** *vill* csillapítás, gyengítés *koeficiento de ~o: csillapítási együttható; **2.** *csill* sugárzáscsillapítás; ~**ilo**: *vill* csillapító, attenuátor

aterom/o=*orv* kásadaganat, atheroma

ateroskleroz/o=*orv* érelmeszesedés, ateroszklerózis, atherosclerosis

atest/i=1. *tr* igazol, bizonyít, tanúsít *~i la verecon de la aserto: igazolja a kijelentés igazságát *~i per sia subskribo: aláírásával igazol *~ita foresto: *isk* igazolt hiányzás *Dio ~as!: isten bizony! *mi ~as, ke...: igazolom, hogy...; **2.** *tr jog* tanúsít, tanúskodik vmiről (n) *~i la senkulpecon de la akuzato: tanúsítja a vádlott ártatlanságát *~i kontraŭ la akuzato: a vádlott ellen tanúskodik *~i pri krimago: bűntényről tanúskodik; **3.** *tr* vmi tanúskodik vmiről (n), vmi vminek a jele (n) *~i muzikan talenton: zenei képességről tanúskodik *griza barbo saĝon ne ~as *Z*: *közm* nem mindig jár együtt a szakáll meg az ész *tio ~as reliefe, ke...: ez ékesszólóan bizonyítja, hogy...; ~**o**: **1.** *jog* tanúvallomás, tanúságtétel, tanúság *falsa ~o: hamis tanúzás, hamis tanúvallomás *fari ~on: a) tanúvallomást tesz b) *átv* tanúságot tesz; **2.** vminek a jele, bizonyítéka, bizonysága *la statistiko liveras pri tio elokventan ~on: erről a statisztika ékesszóló bizonyítékkal szolgál *~o de lia bona koro:

jó szívének bizonyítéka *~o pri la mildiĝo de la situacio: bizonyság a helyzet enyhüléséről; **3.** bizonyítvány, tanúsítvány, igazolás *szin* atestilo *abiturienta ~o: *isk* érettségi bizonyítvány *doni al li bonegan ~on: kiváló bizonyítványt ad neki *geedziĝa ~o: házassági bizonyítvány *kuracista ~o: *orv* orvosi igazolás, orvosi bizonyítvány *studfina ~o: *isk* végbizonyítvány, abszolutórium; ~**aĵo**: *jog* tanúvallomás; ~**anto**: *jog* tanú, tanúskodó *~antoj de Jehovo: *kr* Jehova tanúi *falsa ~anto: hamis tanú; ~**igi**: *tr jog* tanúul hív, tanúskodásra kér, tanúvallomásra szólít fel *mi ~igas al vi hodiaŭ la ĉielon kaj la teron: *bibl* bizonyságul hívom e mai napon a mennyet és a földet; ~**ilo**: ➲atesto 3 *lerneja ~ilo: iskolai bizonyítvány; ~**ejo**: *jog* tanúk padja
↺deponatesto, kulpatesto, pagatesto, ŝarĝatesto, ricevatesto, ŝuldatesto
atik/o=1. *ép* attika, pártafal; **2.** *orv* dobüregkupola, atticus; ~**ito**: *orv* dobüregkupola-gyulladás, atticitis
Atik/o²=*geo* Attika; ~**a**: **1.** *geo* attikai; **2.** *átv* attikai, kifinomult, elegáns, szellemes; ~**eco,** ~**ismo**: *ir* attikai só (finom elmésség)
Atil/o=1. *tört* Attila; **2.** Atilla, Attila (utónév)
ating/i=1. *tr* elér vmit (ami távolabb van), utolér, jut, kerül vhova *~i kuranton: futót utolér *~i malproksime per la rigardo: messze ellát *~i la montopinton: eléri a hegycsúcsot *vespere li ~is loĝlokon: estére lakott helyre ért; **2.** *tr* elér, terjeszkedik vmeddig (térben és időben) *~i ĝis la fenestro: az ablakig ér *~i la strečlimon: pattanásig feszül *~i la vesperon de sia vivo *Z*: élete alkonyához ér *~i pozicion: helyzetbe kerül *~i profundan aĝon: magas kort ér meg; **3.** *tr* elér (vmilyen eredményt) *~i altan pozicion: magas pozícióba kerül *~i trarompon: áttörést ér el *li ~is, ke oni prenu lin serioze: elérte, hogy komolyan vegyék; **4.** *tr inf* hozzáfér vmihez (n) *szin* aliri *~i datenojn: hozzáfér adatokhoz; ~**o**: **1.** elérés, utolérés *troviĝi ekster ~o: árkon-bokron túl van; **2.** vívmány, eredmény *pinta ~o: csúcsteljesítmény; **3.** *inf* hozzáférés *szin* aliro *rekta ~o: közvetlen elérés *seria ~o: sorrendi hozzáférés; ~**eblo**: **1.** elérhetőség; **2.** *inf* hozzáférhetőség; **mal~i**: *tr* lemarad vmiről (n), nem éri el vmit *mal~i plutrajnon: *vsút* nem éri el a csatlakozást; **ne~ebla**: elérhetetlen, utolérhetetlen, hozzáférhetetlen; **plur~a**: *inf* többszörös hozzáférésű; ~**instrukcio**: *inf* hozzáférési utasítás; ~**odistanco,** ~**opovo**: hatótáv *szin* aŭtomeco; ~**okontrolo**: *inf* hozzáférés-vezérlés, hozzáférés-szabályozás *szin* alirkontrolo; ~**omaniero**: *inf* hozzáférési mód; ~**orajto**: *inf* hozzáférési jog; ~**oriĉa**: eredményes; ~**otempo**: *inf* elérési idő, hozzáférési idő
↺kuratingi, laboratingo, lernatingi
atlant/o=1. *ép* atlasz; **2.** *anat* atlaszcsigolya, első nyakcsigolya, fejgyám
Atlantid/o=*geo mit* Atlantisz
Atlantik/o=*geo* Atlanti-óceán; **trans~a**: transzatlanti, az Atlanti-óceánon túli *niaj trans~aj aliancanoj: transzatlanti szövetségeseink
atlas/o=➲sateno
atlas/o²=1. *geo isk* (földrajzi) atlasz *dialektologia ~o: *nyt* tájnyelvi atlasz *geografia ~o: *isk geo* földrajzi atlasz *historia ~o: *isk* történelmi atlasz; **2.** *mat* térképhálózat; **3.** *anat* atlaszcsigolya *ne* ➲atlanto
Atlas/o³=1. *mit* Atlasz; **2.** *geo* Atlasz-hegység
atlet/o=1. *sp* atléta; **2.** *átv* izomember; ~**iko,** ~**ismo**: *sp* atlétika *malpeza ~iko: könnyűatlétika *peza atletiko: nehézatlétika; ~**a**: kisportolt, atletikus
atm/o=*fil* önvaló, egyéni én, atma, átman
atman/o=➲atmo
atmofil/a=*kém* atmofil ➲atmofila elemento
atmometr/o=*met* párolgásmérő, atmométer
atmosfer/o=1. *met csill* légkör, levegőöv, atmoszféra *~a elektro: légköri elektromosság *~aj perturboj: légköri zavarok; **2.** *átv* hangulat, légkör, atmoszféra *laboreja ~o: munkahelyi légkör *la intertraktadoj iris en paca ~o: a tárgyalások békés légkörben folytak; **3.** *fiz* atmoszféra (atm); ~**aĵoj**: *met* légköri jelenségek; ~**ografio**: *met* atmoszferográfia; ~**ologio**: *met* atmoszferológia
ato=előképző; ato~: *tud* atto~ (10^{-18}) *atofarado: attofarad (aF)
atol/o=*geo* korallzátony, atoll
atom/o=1. *tört* atom (képzelt legkisebb anyagrészecske); **2.** *fiz* atom *~o konsistas el kerno kaj elektronoj: az atom magból és elektronokból áll *fendi ~on: atomot hasít; ~**a**: atom~ *~a danĝero: atomveszély *~a milito: atomháború *~a pilo: *tech* radioaktív feszültségforrás *~e movata ŝipo: *hajó* atommeghajtású *hajó*; ~**ismo**: *fil* atomisztika, atomizmus; **dis~i**: *tr fiz* (atommagot) hasít; **hetero~a**: *kém* heterociklusos, heterociklikus *szin* heterocikla; **mono~a**: *kém* egyatomos; ~**bombo**: *kat* atombomba *szin* fisia bombo *~bomba testo: atomkísérlet; ~**ĉeno**: *kém* atomlánc; ~**centralo**: ➲atomenergia centralo; ~**centrejo**: ➲atomenergia centralo; ~**elektrejo**: ➲atomenergia centralo; atomenergiejo: ➲atomenergia centralo; ~**energio**: ➲nuklea energio; ~**epoko**: atomkor; ~**ero**: *fiz* atomrészecske; ~**fiziko**: *fiz* atomfizika, magfizika; ~**fizikisto**: *fiz* atomfizikus, magfizikus; ~**horloĝo**: atomóra; ~**kerno**: *fiz* atommag *szin* nukleo 3; ~**kerna**: ➲nuklea; ~**kurento**: *vill* atomenergiából nyert áram; ~**maso**: *fiz* atomsúly, atomtömeg; ~**milito**: *kat* atomháború; ~**modelo**: *fiz* atommodell; ~**nombro**: *fiz* atomszám; ~**numero**: *fiz* rendszám, protonszám; ~**pezo**: ➲atommaso; ~**pilo**: **1.** *tech* atomreaktor *szin* atomreaktoro; **2.** *tech* atommáglya; ~**reaktoro**: *tech* atomreaktor; ~**spektro**: *fiz* atomszínkép, atomspektrum; ~**strukturo**: *fiz* atomszerkezet
Atomium/o=*ép* Atomium
atonal/a=➲sentonala
atoni/o=➲sentonio
ator=utóképző; ~**atoro**: *ip* ~gép, (gépi) ~eszköz *szin* ilo ➲elkavatoro, obturatoro, transformatoro
atrabil/o=*orv tört* melankólia
atrakci/o=attrakció, mutatvány; ~**a**: attraktív, vonzó, látványos
atraktiv/a=*ne* ➲alloga
atrebat/o=*tört* atrebát (néptörzs)
Atre/o=*mit* Atreusz, Atreus; ~**idoj**: *mit* atreidák
atrepsi/o=*orv* kóros lesoványodás (>gyermek), athrepsia, marasmus
atrezi/o=*anat* atresia (testüregnyílás hiánya)
atri/o=*ép* átrium, belső oszlopos udvar; **2.** *anat* előcsarnok, atrium; **3.** *anat* pitvar, atrium *dekstra ~o: jobb szívpitvar, atrium dextrum *maldekstra ~o: bal szívpitvar, atrium sinistri
atribu/i=1. *tr* odaítél, jutalmul ad *~i la heredaĵon al la plej aĝa filo: az örökséget a legidősebb fiúnak ítéli oda *~i premion: díjat odaítél *~i privilegiojn: előjogokat ad; **2.** *tr* tulajdonít vkinek *v.* vminek (al) vmit *~i al la hazardo: a véletlennek tulajdonít *~i gravecon: fontosságot tulajdonít vkinek (al) *~i signifon: jelentőséget tulajdonít vkinek *v.* vminek (al) *la verkon oni ~as al Homero: a művet Homérosznak tulajdonítják; **3.** *tr inf mat* hozzárendel *~i valoron al variablo: változónak értéket ad; ~**o**: **1.** odaítélés; **2.** tulajdonítás; **3.** *mat inf* hozzárendelés, értékadás
atribut/o=1. *fil* attribútum, lényegi tulajdonság; **2.** *műv vall* attribútum, jelkép, ismertetőjel, azonosító *pesilo estas ~o de la juĝpovo: a mérleg a bírói hatalom jelképe *rado kaj globo estas ~oj de Fortuno: a kerék és a gömb Fortuna attribútumai
atrici/o=1. *kr* tökéletlen bánat; **2.** *orv* horzsolás, horzsolt seb
atripl/o=*növ* laboda (Atriplex)
atrofi/o=*biol orv* sorvadás, atrophia; ~**a**: *biol orv* csökevényes, atrófiás *~a cirozo: sorvadásos májzsugorodás, cirrhosis atrophica; ~**i**: *tr orv* elsorvaszt *~ita membro: elsorvadt végtag; ~**iĝi**: *ntr biol orv* elsorvad
atrop/o=*növ* nadragulya; ~**ino**: *kém gysz* atropin; ~**ismo**: *orv* atropinmérgezés, intoxicatio per atropinum
Atrop/o²=*mit* Atroposz, Morta
atropos/o=*áll* halálfejes lepke, ordaspille, méhfarkas (Acherontia atropos)
atut/o=1. *játék átv is* ütőkártya, adu; **2.** *átv* nagyágyú; ~**i**: *ntr játék* adut hív, adut játszik; ~**ulo**: nagyágyú (fontos ember); **super~i**: **1.** *tr játék* aduval üt, tromfol (a kártyában); **2.** *tr átv* felülmúl, felülír
aŭ=I. kötőszó
1. vagy, avagy (választás két lehetőség közül) *ĉu vi trinkos teon aŭ kafon?: teát vagy kávét iszol? *jes aŭ ne: igen vagy nem *ne kriu, aŭ mi batos vin: ne kiabálj, vagy megverlek *aŭ ĉio, aŭ nenio: mindent vagy semmit *aŭ festene, aŭ malplene *Z*: egyszer hopp, másszor kopp; **2.** vagy (két azonos vagy egyenértékű) *arĥianĝelo aŭ ĉefanĝelo: arkangyal vagy főangyal; **II.** páros kötőszó; vagy..., vagy... *aŭ ni venkos, aŭ ni mortos ĉiuj: vagy győzünk, vagy meghalunk egy szálig *aŭ plej riĉa stato, aŭ plena malsato *Z*: *közm* vagy bor, vagy víz *tion povas permesi aŭ la direktoro, aŭ la vicdirektoro: ezt vagy az igazgató, vagy az igazgatóhelyettes engedélyezheti; **III.** továbbképezve; aŭa: vagylagos; disaŭo: *fil inf* kizáró vagy, XOR; kajaŭo: *fil inf* megengedő vagy, és-vagy; mal-aŭo: *fil inf* nem-vagy, NOR *szin* neko; aŭ-operacio: *fil* vagy-művelet *inkluziva aŭ-operacio: *inf* megengedő vagy-művelet
aŭ!=1. au!, jaj! (hirtelen fájdalom) *vö.* huj!, oj!, aj! *aŭ! ŝi ekkriis, ĉar la filino mordis ŝin en la orelo: au! kiáltott fel, mert a lánya a fülébe harapott; **2.** kár-kár (hollókárogás); aŭi: **1.** *ntr* jajgat; **2.** *ntr* károg (holló); ekaŭi: *ntr* feljajdul
aŭbad/o=*zene* hajnali dal, hajnali szerenád, aubade
aŭbrieti/o=*növ* pázsitviola (Aubrietia)
aŭd/i=*tr* hall, meghall *~i la novaĵojn el lia propra buŝo: saját szájából hallja a híreket *~i preterfluge *Z*: véletlenül meghall *eĉ zumeton de kulo oni ne povis ~i: a légy zümmögését sem lehetett meghallani *kiu ~is la unuan, ~u ankaŭ la duan *Z*: *közm* hallgattassék meg a másik fél is *kiu aŭskultas, kie li ne devas, tiu ~as, kion li ne revas *Z*: *közm* aki hallgatódzik, gyakran magára hall; ~**a**: halló~, hallás~, hallással

kapcsolatos *~a osteto: hallócsontocska, ossiculum auditus; ~**o**: hallás, meghallás *muziki laŭ ~o: hallás után zenél; ~**ado**: **1.** hallás; **2.** *biol* hallás, hallásérzék *szin* aŭdsenso; ~**eblo**: **1.** hallhatóság; **2.** *távk* vételminőség; ~**igi**: **1.** *tr* hallat, hangoztat, *~igi sian opinion: hangoztatja a véleményét *~igi sin, ~igi sian voĉon: hallatja a hangját, hallatja a szavát; **2.** *tr* hallhatóvá tesz, kihangosít *~igi muzikon per megafono: megafonnal kihangosítja a zenét; ~**iĝi**: *ntr* hangzik, szól *~iĝas milda muziko: lágy *zene* szól *~iĝas tiaj voĉoj: olyan hangok hallatszanak; ~**ilo**: **1.** hallgatókészülék (fülhallgató, fejhallgató, telefonkagyló) *szin* aŭskultilo; **2.** *gysz* hallókészülék; ~**into**: *jog* fültanú *szin* aŭdatestanto; **dis~igi**: **1.** *tr* széltében-hosszában hangoztat, szétkürtöl; **2.** *tr távk* sugároz (>adás); **dis~igo**: *távk* adás, sugárzás (>program); **ek~i**: *tr* meghall; **el~i**: **1.** *tr* kihall vhonnan vmit; **2.** *tr* meghallgat (kívánságot) *el~u, Sinjoro, mian peton: hallgasd meg, Uram, a kérésemet; **el~e**: hallomásból; **mis~i**: *tr* félrehall, félreért; **ne~anto**: halláskárosult; **re~i**: *tr* újra hall, ismét hall *ĝis re~o!: viszont hallásra!; ~**aparato**: *gysz* hallókészülék, nagyothalló készülék; ~**atestanto**: *jog* fültanú *szin* aŭdinto; ~**bendo**: *eltr* hangszalag; ~**difektito**: *fn orv* hallássérült *vö.* aŭdhandikapito; ~**frekvenco**: *fiz* zenei frekvencia *szin* muzikfrekvenco; ~**handikapito**: *fn orv* halláskorlátozott *vö.* aŭddifektito; ~**kapablo**: hallóképesség, hallás *szin* aŭdpovo; ~**kompreno**: hallás utáni megértés; ~**libro**: *inf* hangoskönyv, hangzókönyv; ~**nervo**: *anat* hallóideg, nervus cochlearis; ~**ometro**: *tech* hallásmérő, audiométer; ~**organo**: *anat* hallószerv; ~**ostetoj**: *anat* hallócsontocskák, ossicula auditus; ~**otrompiĝi**: *pszi* hallucinál, hangokat hall; ~**parolilo**: *távk* telefonkagyló; ~**povo**: ➲aŭdkapablo; ~**senso**: *biol* hallásérzék *szin* aŭdado 2; ~**tubo**: hallókürt, fülkürt; ~**vida,** ~**ovida**: *isk* audiovizuális; ~**vidaĵo**: *eltr* audiovizuális termék; ~**vidilo**: *eltr* audiovizuális eszköz; ~**vidinto**: *jog* szem- és fültanú

aŭdac/a=vakmerő, merész; ~**i**: *tr* merészel, merészkedik *~i la fiagon: arra vetemedik; ~**o**: vakmerőség, merészség *fali en ~on: vérszemet kap

aŭdi/o=➲aŭd~, aŭdo~

aŭdienc/o=(hivatalos) fogadás, audiencia, meghallgatás *~a salono: fogadóterem

aŭditor/o=1. *kat jog* hadbíró; **2.** *kr jog* egyházi bíró; **3.** *gazd* könyvvizsgáló, auditor

aŭditori/o=1. *isk* auditórium, előadóterem; **2.** *zene* zenei stúdió

Aŭgi/o=*mit* Augeiasz, Augias *stalo de ~o: Augias istállója (piszkos hely)

aŭgit/o=*ásv* augit

aŭgment/o=*nyt* augmentum, múltidő-előképző

aŭgmentativ/o=*nyt* nagyítóképzős alak, szó, aumentatívum *szin* egvorto

Aŭgsburg/o=*geo* Augsburg

aŭgur/o=1. (jó v. rossz) előjel, jósjel; **2.** *átv* előjel; ~**i**: *tr* jövendöl, jósol, megjósol *szin* antaŭdiri, diveni *~i nenion bonan: semmi jót nem ígér *romianoj ~is el birdoflugo kaj ĉielaj fenomenoj: a rómaiak a madarak röptéből és égi jelenségekből jósoltak *pezaj nuboj ~as tempeston: nehéz felhők vihart jósolnak; ~**isto**: **1.** *tört* jeljós, madárjós, látnok; **2.** jós, jövendölő, jövendőmondó *szin* divenisto, antaŭdiristo; **malbon~a, mis~a**: vészjósló, baljós, ominózus

∪kartaŭguri

Aŭgust/o=1. *tört* (Octavianus) Augustus; **2.** augusztus

Aŭgusten/o=1. (Szent) Ágoston; **2.** Ágoston, Ágost (utónév); ~**ano**: *kr* Ágoston-rendi szerzetes; ~**ana**: *kr* Ágoston-rendi; ~**ismo**: *fil* augusztinizmus

Aŭgustin/o=Auguszta (utónév)

aŭk/o=*áll* alka (Alca)

aŭkci/o=*gazd* árverezés, aukció *~a vendo: elárverezés, kiárusítás; ~**i**: *tr gazd* árverez, elárverez; ~**ejo**: *gazd* aukciós ház; ~**isto**: *gazd* árverező, árverési kikiáltó

Aŭkland/o=*geo* Auckland; ~**aj Insuloj**: *geo* Auckland-szigetek

aŭksin/o=*növ kém* auxin (növényi hormon)

aŭksotrof/a=*biol* auxotróf *vö.* prototrofa, aŭtotrofa, heterotrofa

aŭkub/o=*növ* babérsom, aukuba (Aucuba)

aŭkume/o=*növ* Gabun-mahagóni, okuméfa (Aucoumea klaineana)

aŭl/o=*isk ép* aula, díszterem

Aŭlid/o=*geo* Aulisz

aŭlos/o=*zene* diaulosz, kettős fuvola *~a tubo: aulosz

aŭr/o=1. *orv* (roham előtti) előjel, aura; **2.** *biol fiz* aura (test körül); **3.** *átv* kisugárzás (személyiségé) *havi nekutiman ~on: különleges kisugárzása van

aŭreli/o=*áll* fülesmedúza (Aurelia aurita) *szin* vitromeduzo

Aŭreli/o^2=1. *tört* Aurelius; **2.** Aurél (utónév)

Aŭrelian/o=1. *tört* (Lutius Domitius) Aurelianus; **2.** Aurelián (utónév)

aŭreol/o=1. *műv kr* dicsfény, fénykoszorú, aureola; **2.** *átv* dicsfény, presztízs; **2.** *csill* fénykör, fénykoszorú; ~**i**: *tr* dicsfénnyel övez

aŭreomicin/o=*gysz* aureomicin

aŭrignaci/o=*geo* aŭrignacien

aŭrik/o=*hajó* hosszvitorla, élvitorla; ~**skuno**: *hajó* élvitorlás sóner, élvitorlás szkúner

aŭrikl/o=1. *anat* fülkagyló, auricula; **2.** *anat* szívfülcse, szívfülecske, auricula cordis; **3.** *növ* fülecske, auricula

aŭrikul/o=*növ* cifra kankalin, füles kankalin, medvefülkankalin (Primula auricula) *szin* ursorelo

aŭrikul/o^2=*áll* fülcsiga (Lymnaea auricularia)

aŭrikulari/o=*növ* fülgomba (Auricularia) *szin* orelfungo

aŭripigment/o=➲orpigmento

aŭriskalpi/o=*növ* tobozgereben (Auriscalpium vulgare)

aŭror/o=1. pirkadat, hajnalpír; **2.** *átv* vmi kezdete, hajnala *ĉe la ~o de sia vivo: élete hajnalán; **2.** *met* sarki fény *szin* nordlumo, polusa aŭroro *antarkta ~o, sudpolusa ~o: *met* déli-sarki fény, aurora australis *arkta ~o, nordpolusa ~o: északi-sarki fény, aurora borealis *polusa ~o: sarki fény; ~**as**: *ntr* pirkad, hajnalodik

Aŭror/o^2=*mit* Auróra, Hajnal *rozfingra ~o: a rózsaujjú Hajnal

aŭskult/i=1. *tr* hallgat, meghallgat *~i muzikon: zenét hallgat *~i per mil oreloj: *ige* csupa fül *~i, kiel ĥinan predikon *Z*: adja a süketet *kiu trans muro ~as, tiun la muro insultas *Z*: *közm* aki hallgatódzik, gyakran magára hall; **2.** *tr átv* hallgat (vkire), meghallgat (pl. tanácsot) *~i konsilojn: meghallgatja (megfogadja) a tanácsot; ~**ado**: **1.** vminek a hallgatása; **2.** meghallgatás; ~**anto**: hallgató (pl. rádióhallgató); ~**antaro**: hallgatóság; ~**ilo**: **1.** hallgatókészülék (fülhallgató, fejhallgató, telefonkagyló) *szin* aŭdilo; **2.** *gysz* sztetoszkóp, szívhallgató; ~**umi**: *tr orv* meghallgat (sztetoszkóppal); aŭskultumilo: ➲stetoskopo; elaŭskulti: *tr* meghallgat, végighallgat; priaŭskulti: *tr* kihallgat, meghallgat; priaŭskulto: kihallgatás, meghallgatás; subaŭskulti: **1.** *tr* hallgatózik, (rejtve) kihallgat; **2.** *tr* lehallgat

∪kapaŭskultilo

aŭspici/o=1. (jó v. rossz) előjel; **2.** *átv* védnökség; ~**i**: *tr* védnökséget vállal vmi felett (n); ~**anto**: védnök

aŭster/a=*ritk ir* rideg, barátságtalan, zord

aŭstr/o=*fn* osztrák; ~**a**: *mn* osztrák; **(A)~ujo, (A)~io**: *geo pol* Ausztria (AT); **(A)~ujo-Hungarujo, (A)~io-Hungario**: *tört geo pol* Ausztria-Magyarország (Osztrák-Magyar Monarchia); **(A)~o-Hungara Monarĥio**: *tört geo pol* Osztrák-Magyar Monarchia; **Malsupra (A)~ujo, Malsupra (A)~io**: *geo pol* Alsó-Ausztria; **Supra (a)~ujo, Supra (A)~io**: *geo pol* Felső Ausztria

aŭstral/a=*geo csill* déli, ausztrál *~a Triangulo: Déli Háromszög, Triangulum Australe

Aŭstralazi/o=*geo* Ausztrálázsia

Aŭstrali/o=*geo pol* Ausztrália (AU) *Okcident-~o: Nyugat-Ausztrália *Sud-~o: Dél-Ausztrália; ~**a**: ausztrál, ausztráliai *~a Ĉefurboteritorio: *geo pol* Ausztráliai Fővárosi Terület (AU); ~**ano**: *fn* ausztrál, ausztráliai lakos

aŭstralopitek/o=*ősl* Australopithecus *afara ~o: A. afarensis *afrika ~o: A. africanus *fortika ~o: A. robustus

aŭstronezi/a=*geo* ausztronéziai

Aŭŝvic/o=*tört geo* Auschwitz

aŭt/o=*jm* autó, személykocsi *szin* aŭtomobilo *~o kun katalizilo: *jm* katalizátoros autó *fajrobrigada ~o: *jm* tűzoltóautó *hibrida ~o: *jm* hibrid autó; ~**i**: *ntr jm* autózik, autóval megy, utazik; ~**ejo**: *jm* garázs, autójavító; ~**isto**: *fn* autós, autóvezető *szin* aŭtomobilisto; **el~iĝi**: *ntr* autóból kiszáll; **en~iĝi**: *ntr* autóba beszáll; ~**oindustrio**: *ip* autóipar *szin* aŭtomobilindustrio; ~**oakcidento**: autóbaleset; ~**oĉaro**: *jm* turistabusz; ~**odromo**: *sp* autóverseny-pálya; ~**ofloto**: *közl* járműpark, járműállomány; ~**ogaso**: *öko jm* kipufogógáz; ~**oklubo**: autóklub *szin* aŭtomobila klubo; ~**okomercejo**: *gazd* autókereskedés; ~**okomercisto**: *gazd* autókereskedő; ~**okorno**: *jm* duda *szin* hupo; ~**olicenco**: *közl* forgalmi engedély (>autó); ~**oluado**: autóbérlés, rent-a-car; ~**oluejo**: autókölcsönző telep; ~**oluiganto**: *fn* autókölcsönző, gépkocsikölcsönző, rent-a-car; ~**omeĥanisto**: autószerelő; ~**omuntejo**: *ip* autószerelde; ~**opramo**: *jm* autós komp; ~**opumpilo**: *jm* tűzoltókocsi; ~**oriparejo**: *tech* autójavító műhely, szervizműhely; ~**oriparisto**: *tech* autószerelő, autójavító; ~**osporto**: *sp* autósport *szin* aŭtomobila sporto; ~**oŝoseo,** ~**ovojo**: *közl* autópálya; ~**oŝtelisto**: *jog* autótolvaj; ~**ostrado**: *ne* ➲aŭtovojo; ~**oturismo**: autós turizmus; ~**oveturado**: *közl* autózás; ~**ovrakejo**: *jm* roncstelep; **el~iĝi**: *ntr* kiszáll az autóból, kiszáll a kocsiból; **en~iĝi**: *ntr* beszáll az autóba, beszáll a kocsiba; **mini~o**: *jm* minikocsi, miniautó; **trans~iĝi**: *ntr* átszáll másik autóba, átszáll másik kocsiba

↺karambolaŭteto, liveraŭto, personaŭto, prizonaŭto, sportaŭto, ŝarĝaŭto
aŭto²=előképző; aŭto~: auto~, automatikus ➲aŭtokonservado, aŭtopiano
aŭtarci/o=*gazd* önellátás, autarchia
aŭtarki/o=*pol* politikai függetlenség, autarchia
aŭtent/a=1. *jog* hiteles, hites *~a naskiĝakto: hiteles születési okmány *~a subskribo: hiteles aláírás *~a teksto de la kontrakto: a szerződés hiteles szövege; **2.** *átv* valódi, eredeti, hamisítatlan, autentikus *szin* aŭtentika *~a letero de Zamenhof: Zamenhof eredeti levele; **~eco**: **1.** *jog* hitelesség, eredetiség, autenticitás; **2.** *átv* eredetiség, valódiság, hamisítatlanság; **~igi**: *tr jog* hitelesít, hitelessé tesz *~igi tradukon: fordítást hitelesít; **~kontrolo**: *inf* autentizálás, hitelesítés, hitelességellenőrzés; **~oindiko**: *inf* hitelesítő kód, autentizáló kód
aŭtentik/a=➲aŭtenta
aŭtigen/a=*ásv* autigén, helyben keletkezett *~a mineralo: *ásv* autigén ásvány
aŭtism/o=*pszi* autizmus; **~ulo**: *pszi* autista
aŭtobiografi/o=önéletrajz, autobiográfia *szin* membiografio
aŭtobus/o=*jm* autóbusz *szin* buso 1 *interurba ~o: távolsági autóbusz *linia ~o: menetrend szerinti autóbusz *turisma ~o: turista autóbusz; **~ejo**: *közl* buszállomás
aŭtodafe/o=*kr jog* eretnekégetés, autodafé
aŭtodidakt/o=*fn* autodidakta *szin* memlerninto, meminstruisto
aŭtogami/o=*biol* önmegtermékenyítés, önmegtermékenyülés, autogámia *szin* memfekundigo
aŭtogen/a=1. *kém* autogén; **2.** *tech* autogén *~a tranĉado: lángvágás, autogén vágás *~a veldado: autogén hegesztés; **3.** *pszi* autogén *~a trejnado: autogén tréning
aŭtogir/o=*rep* autogíró, forgószárnyas repülőgép
aŭtograf/o=saját kezű írás, kézírás, autográf; **~i**: *tr* saját kezűleg ír, aláír; **tele~i**: *tr távk* teleautografál, kézírást továbbít; **tele~ilo**: *távk* teleautográf, kézírás-továbbító készülék
aŭtografi/o=*knyv* autográfia, autográfos sokszorosítás; **~i**: *tr knyv* autografál, kőnyomással sokszorosít
aŭtoĥton/a=1. *ált növ geo* őshonos, autochton; **2.** *geo* helyben keletkezett; **~o**: **1.** őslakos, bennszülött *vö.* indiĝeno, aborigeno; **2.** *ásv* helyben keletkezett, autochtón *~a mineralo: helyben keletkezett ásvány
aŭtokataliz/o=*kém* önkatalízis, autokatalízis *szin* memkatalizo
aŭtoklav/o=*kém gysz* autokláv; **~i**: *tr kém orv* autoklávoz
aŭtokrat/o=*fn pol* korlátlan uralkodó, autokrata; **~a**: korlátlan uralmú, autokratikus; **~eco**: *pol* korlátlan uralom, autokrácia; **~ismo**: *pol fil* autokratizmus
aŭtokton/o=➲aŭtoĥtono
aŭtoliz/o=*biol* önbomlás, autolízis
aŭtomaci/o=➲aŭtomatigo
aŭtomat/o=1. automata, robot, önmozgó szerkezet *ŝak~o de Kempelen: Kempelen sakkautomatája; **2.** *tech* automata *~o por cigaredoj: cigarettaautomata *~o por trinkaĵoj: italautomata; **3.** *inf* automata; **~a**: **1.** önműködő, automatikus, automata; **2.** *átv* gépies, önkénytelen *~a gesto: önkénytelen mozdulat *~e ripeti ion aŭditan: gépiesen ismétli a hallottakat *~a regado: *tech* automatikus *v.* önműködő vezérlés *~a stopo: *eltr* auto stop, automatikus leállítás; **~igi, ~izi**: *tr tech* automatizál; **~iko**: *tud* automatika; **duon~a**: *tech* félautomata, félautomatikus
↺bankaŭtomato, biletaŭtomato, cigaredaŭtomato, diskaŭtomato, gramofonaŭtomato, muzikaŭtomato, lavaŭtomato, monaŭtomato, pesaŭtomato, trinkaĵaŭtomato
aŭtomobil/o=*jm* automobil, személygépkocsi *szin* aŭto; **~a**: autó~, automobil~ *~a klubo: autóklub *szin* aŭtoklubo *~a sporto: *sp* autósport *szin* aŭtosporto *~aj akcesoraĵoj: *jm* autóalkatrészek, gépjárműtartozékok; **~ismo**: automobilizmus, autós turizmus; **~isto**: úrvezető, automobilista; **~industrio**: *ip* járműipar *szin* aŭtoindustrio; **~trafiko**: *közl* gépjárműforgalom
aŭtomorf/a=1. *mat* automorf; **2.** *ásv* automorf, önalakú; **~io**: *mat* automorfizmus
aŭtonom/a=független, öntörvényű, autonóm; **~e**: **1.** önállóan, függetlenül, öntörvényűen, autonóm módon; **2.** *inf* offline; **~eco, ~io**: **1.** függetlenség, öntörvényűség *~a ĵurnalisto: független újságíró; **2.** *pol* autonómia, önkormányzatiság *Sud-Tirolo estas ~a regiono: Dél-Tirol autonóm terület *~aj sindikatoj strikis: független szakszervezetek sztrájkoltak *~a urbo: szabad város, civitas; **3.** *tech* hatótávolság *szin* atingodistanco, atingopovo; **~eca, ~ia**: **1.** autonómia~, autonómiai, függetlenségi; **2.** öntörvényűséggel kapcsolatos; **3.** *tech* hatótávolságra vonatkozó; **~ismo**: *pol* autonómiatörekvés, autonómiapolitika; **~isto**: autonomista, autonómiapárti; **mal~e**: **1.** nem önállóan; **2.** *inf* online
↺flugaŭtonomeco
aŭtopsi/o=➲nekropsio
aŭtor/o=1. szerző, író, alkotó; **2.** *átv* okozó *~o de sia malfeliĉo: saját bajának okozója; **~a**: írói, szerzői ➲aŭtora ekzemplero, vespero; **~eco**: szerzőség; **~ino**: írónő, női szerző, női alkotó; **~i**: *tr* ír, szerez, alkot (művet), *ige* mű szerzője, írója; **kun~o**: társszerző, szerzőtárs; **~rajto**: *jog* szerzői jog *vö.* kopirajto; **~signo**: *knyv* szerzői hivatkozás (hivatkozás a szerzőre)
aŭtoritat/o=1. tekintély, presztízs *faka ~o: szaktekintély *ĝui grandan ~on super siaj kolegoj: nagy tekintélynek örvend munkatársai körében *havi ~on: tekintélye van *posedi nekontesteblan ~on: vitathatatlan tekintélye van; **2.** befolyás, hatalom, autoritás *mi ne havas sufiĉan ~on, por solvi la aferon favore al vi: nincs elegendő befolyásom arra, hogy az ügyet az ön javára oldjam meg; **3.** *pol* hatóság *justicaj ~oj: igazságszolgáltatási hatóságok *lokaj ~oj: helyi hatóságok *ŝtataj ~oj: állami hatóságok, állami szervek *urbaj ~oj: városi hatóságok; **~a**: **1.** mérvadó, mértékadó, tekintélyes *~a persono: mérvadó személy, tekintélyes ember, befolyásos ember *~a specialisto: szaktekintély; **2.** befolyásos, tekintélyes; **3.** hatósági; **~ulo**: **1.** tekintélyes, mérvadó ember, szaktekintély; **2.** befolyásos ember, (hatalommal bíró) illetékes, elöljáró; **~ismo**: *pej* tekintélyelvűség; **~isma**: *pej* tekintélyelvű; **kontraŭ~a**: tekintélyellenes
aŭtsajder/o=*ne* ➲eksterulo
aŭtosom/o=*biol* autoszóma, A-kromoszóma, testi kromoszóma *szin* neseksa kromosomo
aŭtotrof/a=*biol* autotróf *vö.* aŭksotrofa, heterotrofa, prototrofa *~a organismo: autotróf szervezet
aŭtun/o=ősz *pluveca ~o: esős ősz *sunriĉa ~o: napos ősz; **~e**: ősszel; **~as**: *ntr* ősz van; **~iĝas**: *ntr* kezdődik az ősz
Aŭvernj/o=*geo pol* Auvergne (FR)
av/o=nagyapa, nagypapa *~o Frosto: Télapó *patrinflanka ~o: anyai nagyapa *patroflanka ~o: apai nagyapa; **~ino**: nagyanya, nagymama; **~injo, ~ineto**: **1.** nagymama, nagymami, mama; **2.** *átv* anyóka; **~ĉjo, ~oĉjo, ~eto**: **1.** nagypapi, nagyapó; **2.** *átv* apóka; **bo~o**: nagyapós; **bo~ino**: nagyanyós; **pra~o**: dédapa; **pra~ino**: dédanya; **prage~oj**: dédszülők; **prapra~o, postpra~o**: ükapa *szin* avoavo; **prapra~ino, postpra~ino**: ükanya *szin* avoavino; **praprage~oj**: ükszülők; **pra~a ~o**: szépapa; **pra~a ~ino**: szépanya; **avo~o**: ükapa *szin* prapraavo; **avo~ino**: ükanya *szin* avinavino
aval/o=*gazd* váltókezesség, váltókezes aláírása; **~i**: *tr gazd* (váltókezesként) aláír, szavatol
avalokiteŝvar/o=*bud* avalókitésvara, csenreszig (kegyesen alátekintő úr)
avan/o=1. *kat* előhad; **2.** *sp* támadósor, csatárok; **~ulo**: *sp* csatár *szin* sturmanto *~ula linio: csatársor *dekstra kaj maldekstra ~ulo: jobbszélső és balszélső *meza ~ulo: középcsatár *szin* centrulo; **~gardo**: **1.** *kat* előőrs, elővéd *szin* antaŭgardo; **2.** *átv* élcsapat, avantgárd; **~garda**: *műv tech* élenjáró, avangard *~garda arto: avangard művészet *~garda tekniko: élenjáró technika; **~gardismo**: *műv* avangard (stílus és mozgalom); **~posteno**: *kat* előőrs, előretolt állás
avanc/i=1. *ntr kat* előrenyomul, előretör; **2.** *ntr* előlép (ranglistán) *~i en la duan klason: *isk* a második osztályba kerül; **~o**: **1.** *kat* előrenyomulás, előretörés; **2.** előrelépés (ranglistán); **mal~i**: **1.** *ntr kat* visszavonul, hátrál; **2.** *ntr* lefokozódik, visszalép (ranglétrán), visszaminősül; **mal~o**: **1.** *kat* visszavonulás, hátrálás; **2.** visszalépés, visszaminősítés (ranglétrán); **3.** *inf* visszalépegetés, backtracking
avantaĝ/o=előny *havi ~on super sia konkuranto: előnye van a versenytársával szemben *mi donas ~on al pacaj rimedoj: előnyben részesítem a békés eszközöket *tio prezentas ~on: ez előnyt jelent; **~a**: előnyös *~aj kondiĉoj: előnyös feltételek *~a prezo: *gazd* előnyös ár; **~i**: *tr* előnyös helyzetbe hoz, kedvez vkinek *v.* vminek (n); **mal~a**: hátrányos *subskribigi mal~an kontrakton: előnytelen szerződést írat alá; **mal~i**: *tr* hátrányos helyzetbe hoz, mellőz; **mal~ita**: hátrányos helyzetű, mellőzött *mal~ita infano: hátrányos helyzetű gyermek; neavancinto: *fn isk* bukott tanuló
avar/a=*pej* fukar, fösvény, szűkmarkú, zsugori *~a je laŭdoj: fukar a dicsérettel; **~i**: *tr pej* fukarkodik, szűkmarkúskodik vmivel (n), sajnál vkitől (al) vmit (n) *patroj ~as, infanoj malŝparas *Z*: *közm* fösvénynek gyakorta tékozló a fia *~i al li la nutraĵon: sajnálja tőle az élelmet *~i siajn fortojn: kíméli az erejét; **~ulo**: *fn pej* fösvény, zsugori, szűkmarkú *~ulo kaj porko estas bonaj post la morto *Z*: *közm* fösvénynek, disznónak holta után veszik hasznát *~ulo pagas duoble *Z*: *közm* fösvény többet költ *malŝparulo ĝuas nelonge, ~ulo neniam *Z*: *közm* a fösvényhez mindig fukar a sors; **mal~a**: bőkezű, adakozó *pri havo najbara oni estas mal~a *Z*: *közm* a kibicnek semmi sem drága; **mal~i**: *tr*

bŏkezűsködik, bŏkezű vmivel, adakozó *ne mal~i je promesoj: ígéretekben nem szűkölködik, könnyen ígér *nenion mal~i al li: semmit sem sajnál tőle; **mal~eco**: bŏkezűség, nagylelkűség; **mal~emo**: adakozókedv
avare/**o**=*tört* avar
Avarik/**o**=*tört geo* Avaricum
Avaru/**o**=*geo* Avarua *~o estas la ĉefurbo de Kuk-Insuloj: Avarua a Cook-szigetek fővárosa
avatar/**o**=**1.** *bud* avatára, alászállás, megtestesülés, inkarnáció; **2.** *átv* átváltozás, metamorfózis
avel/**o**=*növ* mogyoró; ~**ujo,** ~**arbusto**: mogyoróbokor *szin* avelkorilo
aven/**o**=*növ* zab (Avena); ~**umi**: *ntr agr* abrakol, abrakot eszik; ~**umigi**: *tr agr* abrakoltat, abrakkal etet; ~**flokoj**: *gaszt* zabpehely; ~**kaĉo**: *gaszt* zabkása *szin* poriĝo; ~**sako**: *agr* abrakostarisznya
Aventin/**o**=*tört geo* Aventinus, Aventino (domb Rómában) *retiriĝi sur ~on: visszavonul az Aventinusra (nem működik együtt más pártokkal)
aventur/**o**=kaland, viszontagság *milita ~o: katonai kaland *pasema ~o: futó kaland *serĉi ~ojn: kalandot keres; ~**i**: *ntr* kalandozik; ~**ema**: kalandvágyó; ~**isto**: kalandor, kalandkereső ember *politika ~isto: politikai kalandor; ~**ulo**: kalandos életű ember; **mis~o**: szerencsétlen kaland; ~**filmo**: *film* kalandfilm; ~**romano**: *ir* kalandregény
aventurin/**o**=*ásv* aventurin
avenu/**o**=*közl* sugárút
averaĝ/**o**=**1.** átlag, középérték *szin* mezumo, meznombro, mezvaloro; **2.** *mat* számtani közép *szin* aritmetika meznombro; ~**a**: átlagos, közepes, átlag~ *~a esperantisto: átlageszperantista; ~**ulo**: átlagos ember, hétköznapi ember
averi/**o**=**1.** *hajó gazd* hajókár *individua ~o: különös hajókár, részleges hajókár *komuna ~o: közös hajókár; **2.** *gazd* havária, szállítmánykár; ~**i**: **1.** *ntr hajó gazd* kárt szenved; **2.** *ntr gazd* kárt szenved (szállításnál)
Avern/**o**=**1.** *mit geo* Lacus Avernus, Avernus-tó (az alvilág lejárata); **2.** *geo* Lago Averno, Averno-tó
avero/**o**=*növ* uborkafa (Averrhoa)
Averoes/**o**=*fil* (Abu ibn Rusd) Averroës; ~**ismo**: *fil* averroizmus
avers/**o**=(lapos tárgy) színe, előlapja *~o de kolumo: gallér színe *~o de medalo: érem előlapja *~o de monero: írás (>érme) *~o de ŝtofo: anyag színe
avert/**i**=**1.** *tr* előre figyelmeztet, óv vmitől *~i kontraŭ malbonaj amikoj: óv a rossz barátoktól *~i pri danĝero: veszélyre figyelmeztet; **2.** *tr* megelőz *ex* ➲preventi; ~**o**: **1.** figyelmeztetés, óvás (vmitől) *~a tabulo: figyelmeztető tábla *ni forgesas ~on, ni memoras la sperton *Z*: *közm* legjobb iskola a tapasztalás; **2.** megelőzés *ex* ➲prevento; ~**ilo**: *tech* vészjelző *~ilo kontraŭ troradiado: *tech* sugárzásdetektor; ~**otriangulo**: *közl* elakadásjelző
Avest/**o**=*vall* Aveszta; ~**a**: **1.** *vall* avesztikus; **2.** ~a: *mn nyt* avesztai (ave)
avi/**o**=➲aviadilo; ~**a**: *rep* repülési, repülésügyi *Internacia Civil-~a Organizo: Nemzetközi Polgári Repülésügyi Szervezet; **kontraŭ~a**: *kat rep* légvédelmi; ~**oŝipo**: ➲aviadilŝipo; ~**trafiko**: ➲aertrafiko, flugtrafiko
aviad/**o**=**1.** *rep* repülés, aviatika; **2.** *közl* légi közlekedés *vö.* flugtrafiko *civila ~o: *rep* polgári repülés; ~**a**: *rep* repülési, légiközlekedési *~a bombado: *kat rep* légi bombázás *~a kompanio: *közl* légitársaság *~a transporto: *közl* légi szállítás; ~**i**: *tr rep* vezet (légi járművet); ~**iko**: *rep* repüléstudomány, aviatika; ~**ilo**: *rep* repülőgép *szin* flugmaŝino, avio *~ila Frua Alarm- kaj Kontrolsistemo: Repülőfedélzeti Riasztó és Ellenőrző rendszer, AWACS *ĉartita ~ilo: *rep* chartergép, bérelt repülőgép *ekstra ~ilo: *közl* különgép, különrepülőgép *piŝta ~ilo: légcsavaros repülőgép *reakcia ~ilo: sugárhajtású gép *senpilota ~ileto: pilóta nélküli repülőgép *supersona ~ilo: szuperszonikus repülőgép; ~**isto**: *rep* pilóta, repülő; ~**ilmuntisto**: *rep tech* repülőgép-szerelő, aviatikus; ~**ilporta ŝipo,** ~**ilŝipo**: *kat hajó rep* repülőgép-anyahajó *szin* avioŝipo; **kontraŭ~ila**: *kat* légvédelmi
∪batalaviadilo, bombaviadilo, ĉasaviadilo, fuzaviadilo, jetaviadilo, kurieraviadilo, liniaviadilo, pasaĝeraviadilo, plonĝaviadilo, reakciaviadilo, skoltaviadilo, spionaviadilo, ŝarĝaviadilo, veteraviadilo, akvoaviadilo
Avicen/**o**=*fil orv* (Abu ibn Sina) Avicenna
aviceni/**o**=*növ* mangrove-növény (Avicennia)
Aviĉ/**o**=*vall* Avicsi
avid/**a**=*pej* kapzsi, sóvár, mohó; ~**i**: *tr pej* mohón áhítozik, ácsingózik, sóvárog vmi után (n), szomjazik vmire (n) *~i gloron: mohón szomjazik a dicsőségre *~i havaĵon: vagyonra áhítozik *kiu ~as pli bonan, perdas plej bezonan *Z*: *közm* aki sokra vágyik, a keveset is elveszti; ki jobbra sóvárog, a szükségest is elveszti; ~**o**: *pej* bírvágy, kapzsiság; ~**ulo**: *pej* kapzsi, mohó ember *donu fingron al ~ulo, li tutan manon postulas *Z*: nyújtsd neki a kisujjad, a karodat akarja; **sat~a**: mohó, nagybélű
∪lukravida
avikulari/**o**=*áll* közönséges madárpók (Avicularia) *szin* birdaraneo, migalo
Avinjon/**o**=*geo* Avignon *en la mezepoko loĝis ses papoj en ~o: a középkorban hat pápa lakott Avignonban *sur la pont' de ~': az avignoni hídon
avis/**o**=*kat hajó* parancsvivő hajó, avizóhajó
avitaminoz/**o**=➲senvitaminozo
aviz/**o**=**1.** közlemény, hirdetmény, utasítás *~o de medikamento: *gysz* gyógyszer használati utasítás *~o pri brutofoiro: hirdetmény állatvásárról *~o pri elirmalpermeso: hirdetmény kijárási tilalomról; **2.** értesítés, értesítő *~o pri morto: elhalálozási értesítő, particédula *~o pri pako: csomagértesítő; ~**i**: *tr* értesít, tudat; ~**afiŝo**: kiplakátolt hirdetmény; ~**otabulo**: hirdetőtábla, faliújság *szin* afiŝtabulo
avocet/**o**=*áll* gulipán (Recurvirostra avocetta)
Avogadr/**o**=*kém fiz* (Amadeo) Avogadro *nombro de ~o: *fiz kém* Avogadro-szám
avokad/**o**=*növ* avokádó; ~**ujo**: *növ* avokádófa (Persea americana)
az=utóképző; ~**azo**: *kém* ~áz (enzim) ➲amelazo, maltazo
aza=előképző; aza~: *kém* aza~ (N és C atomot tartalmazó vegyületek)
azale/**o**=*növ* azálea (Azalea)
azar/**o**=*növ* kapotnyak (Asarum)
azarol/**o**=*növ* azarólgalagonya, franciagalagonya (Crataegus azarolus)
azel/**o**=*kém* azelaingyök *~ata acido: *kém* azelainsav, lepargilsav
azen/**o**=**1.** *áll* szamár (Equus asinus) *sovaĝa ~o: félszamár, ázsiai vadszamár (E. hemionus) *~o iaas: a szamár iázik *~on komunan oni batas plej multe *Z*: *közm* közös lónak túros a háta *obstina kiel ~o: csökönyös, mint a szamár *per enterigo de ~o li estos enterigita: *bibl* úgy temetik el, mint egy szamarat; **2.** *átv* szamár (ember) *~' al ~o riproĉas malsaĝon *Z*: bagoly mondja a verébnek nagyfejű *~ino de Bileamo: *bibl* Bálám szamara; ~**aĵo**: **1.** *gaszt* szamárhús; **2.** *pej* szamárság, ostobaság; ~**igi**: *tr átv* lóvá tesz, csúfot űz vkiből (n); ~**isto**: szamárhajcsár; ~**dorso**: *ép* szamárhát (ív); ~**felo**: Szamárbőr királyfi; ~**orelo**: szamárfül *montri ~orelojn: szamárfület mutat; ~**piedo**: ➲tusilago; ~**ponto**: *isk* szamárhíd, mentő kérdés
azepin/**o**=*kém* azepin; **di~o**: *kém* diazepin; **benzodi~o**: *kém gysz* benzodiazepin
azeotrop/**o**=*kém* azeotrop elegy
Azerbajĝan/**o**=*geo pol* Azerbajdzsán (AZ); ~**a**: *mn nyt* azerbajdzsán (az); ~**ano**: *fn* azerbajdzsán
Azi/**o**=*geo* Ázsia *Centra ~o: Közép-Ázsia *Malgrand-~o: Kis-Ázsia *Okcidenta ~o: Nyugat-Ázsia *Orienta ~o: Kelet-Ázsia; ~**a**: *geo* ázsiai; ~**ano**: *fn* ázsiai
azid/**o**=*kém* azid; **hidro~a acido**: *kém* nitrogén-hidrogénsav
azidotimidin/**o**=*gysz* azidotimidin
azil/**o**=**1.** *tört* menedék (üldöztetés elől) *preĝejoj prezentis ~on por persekutatoj: a templomok menedéket adtak az üldözötteknek *trovi ~on: menedékre lel; **2.** menedékhely, menhely *~o por hundoj: kutyamenhely *~o por kadukuloj: rokkantkórház *~o por malriĉuloj: szegényház *~o por senhejmuloj: hajléktalanszálló; ~**ulo**: *pol* menekült; ~**petanto**: *jog* menedékkérő; ~**rajto**: *jog* menedékjog
azimen/**o**=*növ* annóna (Asimina)
azimut/**o**=*geo* azimut, oldalirányszög *magneta ~o: mágneses azimut, mágneses oldalirányszög; ~**a**: *geo* azimut~, azimutális *~a koordinatsistemo: azimutális koordinátarendszer
azo=előképző; azo~: *kém* azo~
azo/**a**=**1.** *biol* azoikus (élőlény nélküli); **2.** *geo* azoikumi
azo/**o**=*kém* azogyök; ~**benzeno**: *kém* azobenzol
azoik/**o**=**1.** *ex geo* azoikum, archaikum, őskor *vö.* arĥeano; **2.** *geo* prekambrium *szin* antaŭkambrio; **3.** *geo* proterozoikum *szin* proterozoiko
azoksi/**o**=*kém* azoxigyök
azol/**o**=*növ* moszatpáfrány, békalencsepáfrány, kacsagyom (Azolla)
Azor/**oj**=➲Acoroj
azot/**o**=*kém* nitrogén *szin* nitrogeno *~a acido: *kém* salétromsav; ~**emio**: *orv* azotaemia; **hiper~emio**: *orv* hyperazotaemia (maradéknitrogén túlzott felszaporodása a vérben); ~**obaktero**: *bakt* azotobaktérium (Azotobacter); ~**urio**: *orv* nitrogénvizelés, azoturia; **di~o**: *kém* diazocsoport; **di~i**: *tr kém* diazotál *szin* diazoniigi; **di~ato**: *kém* diazotát; **di~metano**: *kém* diazo-metán; **hiper~urio**: *orv* hyperazoturia (nitrogénes vizelet ürítése)
Azov/**o**=*geo* Azov *~a Maro: Azovi-tenger
aztek/**o**=*fn* azték; ~**a**: *mn* azték *vö.* navatla
azuki/**o**=**1.** *növ* adzukibab (Phaseolus angularis) (növény); **2.** adzuki

bab (termés)
azuleĥ/**o**=*műv* azulejos
b=**1.** b (hang és betű); **2.** *zene* b hang *B diesa, B is: hisz; bo: bé (betűnév)
ba!=*isz* (könnyelműen) ah!, eh!, ugyan! *ba, mi ne bezonas vian helpon: ugyan, nincs szükségem a segítségedre *ba, ĉu vi kredas, ke estas malfacile al mi levi ĝin?: csak nem gondolod, hogy nehéz megemelnem? *ba, ne hontigu min per tiel facila tasko: ugyan, csak nem szégyenítesz meg ilyen könnyű feladattal?
Baal/**o**=**1.** *vall* Baál, Úr (föniciai istenek címe); **2.** *bibl* Baal, Baál (hamis isten) *la Izraelidoj... servis al ~oj kaj al sanktaj stangoj: Izráel fiai... a Baálokat meg az Asérákat tisztelték; **~-Zebub**: *bibl* Baálzebub, Baalzebúb *szin* Belzebuto *vi sendis senditojn, por demandi ~-Zebubon, la dion de Ekron, kvazaŭ ne ekzistus Dio en Izrael: követeket küldtél, hogy megkérdezd Baalzebúbot, Ekrón istenét, mintha Izráelben nem volna Isten
baba/**o**=*gaszt* baba (rumos *v.* mazsolás kuglóf) *szin* potkuko
Babel/**o**=**1.** *bibl geo* Bábel, Babilon *vö.* Babilono *tial oni donis al ĝi la nomon ~, ĉar tie la Eternulo konfuzis la lingvon de la tuta tero: ezért nevezték azt Bábelnek, mert ott zavarta össze az Úr az egész föld nyelvét; **2.** *átv* Bábel (nyelvi sokféleség) *la konferencejo estis vera ~o: a konferenciaterem valóságos Bábel volt; **3.** *bibl átv* Bábel, Babilon (az erkölcstelen Róma) *~ la granda, la patrino de la malĉastistinoj kaj de la abomenindaĵoj de la tero: a nagy Babilon, a föld paráznáinak és undokságainak anyja; **~ismo**: soknyelvűség, nyelvi zűrzavar; **~-turo**: bábeli torony
babezi/**o**=*bakt* Babesia (egysejtű élősködő); **~ozo**: *áll orv* babesiosis, vérfestékvizelés
babil/**i**=**1.** *ntr* cseveg, beszélget *ju pli oni ~as, des pli oni al si malutilas *Z*: *közm* ne szólj szám, nem fáj fejem *pri tio jam ĉiuj paseroj ~as: már a verebek is ezt csiripelik; **2.** *tr* fecseg vmit *ne ~u al la infano tiom da malsaĝaĵoj: ne fecsegj a gyereknek össze ennyi szamárságot; **~o**: csevegés, beszélgetés *ĉe tablo malplena ~o ne fluas *Z*: *közm* üres hasnak nem kell szép szó, hanem cipó *ju pli da ~ado, des pli da pekado *Z*: *közm* a sok beszéd el nem készül hazugság nélkül *ne timu tranĉilon, timu ~on *Z*: *közm* a nyelv gyakran jobban vág a kardnál *vanta ~o: üres fecsegés; **~aĉi**: *ntr pej* locsog, fecseg, zagyvál; **~aĵo**: szófia beszéd, lárifári!, badarság! *kia ~aĵo!: micsoda szamárság!; **~ejo**: *inf* csevegőszoba, chat room, csati; **~ema**: beszédes, bőbeszédű; **~emulo**: beszédes, bőbeszédű ember; **~eti**: *ntr* gügyög, gőgicsél; **~eto**: egy kis csevely; **dis~i**: *tr pej* kifecseg, mindenkinek elfecseg *ronde-onde dis~i: boldognak, boldogtalannak elfecseg; **el~i**: *tr* kikotyog, kifecseg *el~i sekreton: titkot kikotyog; **kun~aĉi**: *tr* mindent összehord; **tra~i**: *tr* átbeszélget, átfecseg, végigfecseg *ili tra~is la lastan horon antaŭ la adiaŭo: a búcsú előtti órát átbeszélgették *tra~i horojn: órák hosszat fecseg; **tro~ema**: szószátyár
↺kafobabilo
Babilon/**o**=*tört geo* Babilon, Bábel *vö.* Babelo *~a kaptiteco: *bibl* babiloni fogság *~a lukso: babiloni luxus, babiloni fényűzés *~a imperio: Babiloni Birodalom; **~ano**: *fn* babiloniai; **(B)~ujo, (B)~io**: *tört geo* Babilónia
babirus/**o**=*áll* szarvasdisznó, babirussza (Babirussa) *szin* cervoporko
babord/**o**=*hajó* bal oldal *vö.* tribordo; **~e**: *hajó* bal oldalon, baloldalt *tero ~e!: föld bal felől
babuŝ/**o**=papucs (sarkatlan, hátsó rész nélküli lábbeli) *vö.* pantoflo
bac!=*hgut* csatt! (két nehéz tárgy összeütközésekor keletkező zaj); baci: *ntr* csattan
bac/**o**=*tört* batka (német pénzérme)
bacil/**o**=**1.** *bakt* bacilus (Bacillus) *antraksa ~o: anthraxbacilus, lépfenebacilus (B. anthracis) *enterohemoragia ~o: *orv* hamburgerbetegség, enterohaemorrhagiás Escherichia coli, EHEC *kojlo~o: kólibacilus (Escherichia coli) *komoforma ~o: vessző alakú bacilus, commabacillus *lakto~o: tejsavbacilus (Lactobacillus) *mira ~o: Serratia marcescens *subtila ~o: szénabacilus (B. subtilis) *tetanosa ~o: tetanuszbacilus *tio~o: kénbaktérium (Thiobacillus); **2.** *bakt* pálcikabaktérium *szin* bastonetbakterio; **kojlo~ozo**: *orv* kólibacillózis
Baden/**o**=*geo* Baden-Baden (város); **~o-Virtenbergo**: *geo pol* Baden-Württemberg (DE)
baf!=*isz* pff!, ugyan!, dehogyis!, szamárság!
badminton/**o**=*ne* ➲volano
Bafina Golf/**o**=*geo* Baffin-öböl
bagaĝ/**o**=útipoggyász; **~isto**: hordár; **~ĉareto**: *vsút* poggyászkuli; **~deponejo**: *vsút* csomagmegőrző; **~oĉaro**: *jm vsút* csomagtargonca, kézi poggyászkocsi; **~portisto**: hordár
bagatel/**o**=semmiség, kicsiség, csekélység, bagatell dolog *v.* ügy *eĉ ~o povas servi al celo *Z*: *közm* kicsi is jobb a semminél; **~a**: jelentéktelen, bagatell *pro najleto ~a pereis ĉevalo plej bela *Z*: egy szeg miatt a patkó elveszett; **~ema**: kicsinyes, sekélyes, aprólékos, szőröző; **~i**: *ntr* nincs jelentősége, bagatell dolog; **~igi**: *tr* lekicsinyel, bagatellizál; **~koste**: semmi pénzért, bagatell összegért, szinte ingyen
Bagavatgit/**o**=*vall* Bhagavad-gitá
Bagdad/**o**=*geo* Bagdad *~o estas la ĉefurbo de Irako: Bagdad Irak fővárosa
bagn/**o**=*jog* fegyház, fegyintézet *szin* punlaborejo
bagr/**o**=*tech* kotrógép
Baha/**o**=*vall* Bahá (Alláh); **~ano**: *vall* baháija, Bahá-hívő; **~ismo**: *vall* baháizmus, beháizmus, bahái vallás
Baham/**oj**=**1.** *geo* Bahama-szigetek; **2.** *geo pol* Bahama-szigetek (BS)
bahaza indonezi/**a**=*mn nyt* bahása indonéz (id) *szin* indonezia
Bahi/**o**=*geo pol* Bahia (BR) *~a butono: *orv* amerikai leishmaniasis
baht/**o**=baht (pénznem)
Baĥ/**o**=*zene* (Johann Sebastian) Bach *Brandenburga konĉerto de ~o: Bach Brandenburgi versenye
Bairiki/**o**=*geo* Bairiki *~o estas la ĉefurbo de Kiribato: Bairiki Kiribati fővárosa
baj=*hgut* tente *baj, bebo, lule baj: tente, baba, tente *baj, lule, baj, baj: tente, baba, tente
Baj/**o**=**1.** *tört geo* Baiae; **2.** *geo* Baia
bajader/**o**=*vall* bajadér (hindu táncosnő)
Bajkal/**o**=*geo* Bajkál-tó
bajonet/**o**=*kat* szurony, bajonett; **~a**: **1.** *kat* bajonett~, szurony~ ➲bajoneta junto
1. *kat* szuronyzár; **2.** *tech* bajonettzár *~a soklingo: ➲bajoneta ampolingo; **~soklo**: *vill* bajonettzáras *v.* szuronyzáras lámpafej
Bajram/**o**=*iszl* bajrám
Bajron/**o**=*ir* (George Gordon Noël) Byron; **~ismo**: *ir* byronizmus
bajt/**o**=*inf* bájt, byte (B) *vö.* bitoko *kilo~o: kilobájt, kilobyte (kB) (1024 B) *mega~o: megabájt, megabyte (MB) (1024 kB) *tera~o: terabájt, terabyte (TB) (1024 GB) *giga~o: gigabájt, gigabyte (GB) (1024 MB)
bajz/**o**=baiza (pénznem)
bak/**i**=**1.** *tr* kiéget (kemencében) *~i brikojn: téglát éget; **2.** *tr* süt (kemencében, tepsiben) *~i panon, kukon, picon, viandon: kenyeret, kalácsot, pizzát, húst süt; **~aĵo**: *gaszt* pékáru, péksütemény; **~ejo**: **1.** pékség *szin* panejo 1; **2.** péküzlet, kenyérbolt *szin* panejo 2, panvendejo; **~iĝi**: *ntr* sül, ég (kemencében, tepsiben); **~isto**: pék; **~ujo**: **1.** sütőkemence *szin* bakforno; **2.** sütő *elektra ~ujo: villanysütő; **el~i**: **1.** *tr* kisüt; **2.** *tr átv* kisüt vmit *el~i bizarajn planojn: bizarr terveket süt ki; **nov~ita**: **1.** frissen sült *nov~ita pano: frissen sült kenyér; **2.** *átv* újdonsült *nov~ita esperantisto: újdonsült eszperantista; **re~i**: **1.** *tr* újrasüt, újraéget; **2.** *tr átv* újrakezd; **re~ita**: **1.** kétszersült; **2.** újraégetett; **~argilo**: égethető agyag, terrakottaagyag *szin* terakota argilo; **~formujo, ~muldilo**: *gaszt* tortaforma, sütőforma; **~forno**: sütőkemence; **~pleto**: tepsi; **~pulvoro**: *gaszt* sütőpor *szin* ĥemigisto; **~sodo**: *kém gaszt* szódabikarbóna (nátrium-hidrogénkarbonát); **duon~ita**: félig sült
↺novbakita
bakalaŭr/**o**=**1.** *isk* baccalaureus (legalacsonyabb egyetemi diplomával rendelkező), bachelor (GB); **2.** *isk* érettségizett (FR); **~eco**: **1.** *isk* baccalaureatus (legalsó egyetemi végzettség) (GB); **2.** *isk* érettségi vizsga (FR)
bakang/**o**=*zene* backang
bakarat/**o**=*játék* bakkara, baccarat (kártyajáték)
bakelit/**o**=*kém* bakelit
Bakĥ/**o**=*mit* Bakkhosz, Bacchus; **~i**: *ntr vall átv is* Bacchusnak hódol; **~ano**: *vall* Bacchus-hívő; **~anto**: *vall* Bacchus papja, Bacchusnak hódoló, baccháns, bacchanália résztvevője; **~antino**: *vall* bacchánsnő, bacchanália női résztvevője; **~o-festo**: ➲Bakĥanalio
Bakĥanali/**o**=**1.** *vall* Bacchus-ünnepség, bacchanalia *szin* Bakĥo-festo; **2.** ~o: *átv* dőzsölés, orgia, bacchanália
baklav/**o**=*gaszt* baklava
Baklaŝ/**o**=*geo* Balkas-tó
bakŝiŝ/**o**=baksis, kenőpénz *szin* ŝmirmono
bakteri/**o**=*bakt* baktérium *acet~o: ecetbaktérium (Acetobacter) *acetiga ~o: ecetsav-baktérium (Acetobacter aceti) *aerobiaj ~oj: aerob baktériumok *ciano~o: cianobaktérium (Cyanobakterium) *difteria ~o: *orv* diftériabaktérium *eŭ~oj: valódi baktériumok (Eubacteriae) *fer~o: vasbaktérium *glob~o: coccus, gömb alakú baktérium *mikro~o: mikrobaktérium *nitratiga ~o: nitrit-oxidáló baktérium *nitratredukta ~o: denitrifikáló baktérium *nitriga ~o: nitrifikáló baktérium *nitritiga ~o: nitrátoxidáló baktérium *nitrogenfiksa ~o: nitrogénkötő baktérium *pra~oj: ősbaktériumok (Archebacteria) *purpur~o: bíborbaktérium

(Rhodopseudomonas viridis) *sennitratiga ~o: denitrifikáló baktérium; **tio~o**: tiobaktérium *verd~o: zöldbaktérium; **~oj**: ➲eŭbakterioj; **~cidoj**: *gysz* baktericidek, baktériumölő szerek; **~ofago**: ➲fago 2; **~ologo**: *bakt* bakteriológus, baktériumkutató; **~ologio**: *bakt* bakteriológia; **~ozo**: *növ* bakteriózis, bacteriosis; **~klorofilo**: *bakt* baktériumklorofil, bakteriális klorofil; **~peksio**: *orv* bacteriopexia

bakteriofaĝ/o=➲bakteriofago; bakteristazo: *orv* baktériumszaporodás pangása

Baktr/o=*tört geo* Baktra; **(B)~ujo, (B)~io**: *tört geo* Baktria

Baku/o=*geo* Baku *~o estas la ĉefurbo de Azerbajĝano: Baku Azerbajdzsán fővárosa

bal/o=bál *publika ~o: nyilvános bál *reĝino de ~o: bálkirálynő *societa ~o: társasági bál; **~robo**: *tex* báli ruha, estélyi ruha; **~ejo**: bálterem *szin* balsalono, balhalo; **~halo, ~salono**: bálterem *szin* balejo; **~kostumo**: báli ruha, nagyestélyi; **~sezono**: bálszezon; **~surtuto**: *tex* (női) bálköpeny; **~ŝuo**: báli cipő

↺kostumbalo, maskobalo

bala/i=1. *tr* söpör, seper *balai mortintajn foliojn: száraz avart seper *~i plankon: padlót söpör *se ĉiu ~os antaŭ sia pordo, tiam en la tuta urbo estos ordo *Z*: *közm* mindenki seperjen a saját háza *v.* portája előtt; **2.** *tr átv* elsöpör, eltakarít *la venkinta partio ~is la opozicion: a győztes párt elsöpörte az ellenzéket *vento ~as la nubojn: szél hajtja a felhőket; **~aĵo**: **1.** (összesöpört) szemét *~aĵon el korto eksteren ne elportu *Z*: *közm* söprött szeméttel nem jó a hírt is kihordani a házból; **2.** *átv pej* szemét, söpredék; **~aĵujo**: szemétláda, szemétkosár; **~ilo**: seprű, söprű *~ilo de sorĉistinoj: *növ* bábaseprő, boszorkányseprő, arboplicata *szin* fefasko, ventnesto *nova ~ilo bone ~as *Z*: *közm* új seprű jól seper *sorga ~ilo: cirokseprű *verga ~ilo: vesszőseprű; **~ileto**: kis seprű; **~isto**: **1.** *fn* takarító; **2.** utcaseprő *szin* stratbalaisto; **el~i, for~i**: *tr* elsöpör, elseper, kisöpör, kiseper (vmit vhonnan) *for~u vin!: *isz* hordd el magad!; **~aĵĉaro**: szemeteskocsi; **~maŝino**: *jm* seprőgép, utcaseprőgép; **~ilstango**: seprűnyél

↺minbalai, plumbalailo

balad/o=*ir zene* ballada

balafon/o=*zene* balafon

balalajk/o=*zene* balalajka

balan/o=1. *áll* tengeri makk *szin* marglano; **2.** ~o: *anat* makk, balanus (hímvesszőn) *szin* glano **2.** **~ito**: *orv* makkgyulladás, balanitis

balanc/i=1. *tr* ingat, ringat, lenget, lóbál *~i infanon sur la brakoj: ringatja a gyermeket a karján *~i ion en la menso: *átv* vmit forgat a fejében; **2.** bólogat, csóvál *~i la kapon: csóválja a fejét *~i la piedojn: lóbálja a lábát; **2.** *tr* hintáztat *~i la bebon sur la genuo: a térdén hintáztatja a csecsemőt *~i sin: hintázik, ringatózik; **~iĝi**: **1.** *ntr* leng, ing, ringatózik, lóbálódik *ŝipo ~iĝas sur la maro: *hajó* ring a tengeren; **2.** *ntr* hintázik *~iĝi ekvilibre: *átv* kényesen egyensúlyozik; **~ilo**: **1.** *játék* hinta; **2.** *tech* inga *szin* pendolo; **3.** *tech* órabillegő, balanszkerék *szin* balanciero 1, balancrado; **~arko**: talpív (hintaszéken); **~ĉevalo**: *játék* hintaló; **~rado**: *tech* órabillegő, balanszkerék *szin* balanciero 1, balancilo 3; **~oseĝo**: hintaszék

balancel/o=*hajó* balancelle (egyárbócos hajó)

balancier/o=1. *tech* órabillegő, balanszkerék *szin* balancilo 3, balancrado; **2.** *hajó* támasztótörzs, katamaránt örzs (csónakon); **3.** *vsút* lengőkar, billenőkar, himbakar

balantidi/o=*bakt* Balantidium *kojla ~o: Balantidium coli; **~ozo**: *orv* balantidiasis

balast/o=1. *tech* holtsúly, ballaszt, nehezék; **2.** *vsút* vágánybeágyazás; **3.** *átv* felesleges teher; **~i**: **1.** *tr tech* holtsúllyal terhel; **2.** *tr átv* feleslegesen terhel

sen~igi: **1.** *tr tech* leveszi vmiről (n) a holtsúlyt (je), balasztmentesít; **2.** *tr átv* tehermentesít, tehertől megszabadít *sen~igi balonon: kidobja a léggömbből a nehezéket; **~akvujo**: *hajó* merülési tartály (tengeralattjárón); **~furaĝo**: *agr* ballaszttakarmány

balat/o=1. *növ* balátafa, szapotillfa (Manilkara bidentata); **2.** *kém* baláta

Balaton/o=*geo* Balaton

balbo/o=balboa (pénznem)

balbut/i=1. *ntr pszi* dadog; **2.** *tr/ntr átv* hebeg, dadog, motyog; **3.** *ntr* gőgicsél; **~ulo**: *pszi* dadogós ember

baldaken/o=1. díszmennyezet, dísztető, baldachin; **2.** (hordozható) baldachin

baldaŭ=hamar, hamarosan, nemsokára; baldaŭa: (időben) közeli, hamarosan bekövetkező

Balduen/o=Balduin (utónév)

Baldur/o=1. *mit* Baldur; **2.** Baldur, Baldr, Balder (utónév)

Balear/oj=*geo pol* Baleár-szigetek (ES)

balen/o=1. *áll ált* cethal; **2.** *áll* simabálna (Balaena) *dorsnaĝila ~o: ➲balenoptero; **~o**: *csill* Cet, Cetus; **~aĵo**: ➲barto; **~isto**: bálnavadász; **~barko**: *hajó* bálnavadászcsónak, bálnavadászhajó; **~blanko**: cetvelő, cetvelőolaj, spermacetolaj; **~ĉasado**: bálnavadászat; **~oleo**: bálnaolaj; **~ŝarko**: *áll* cetcápa (Rhincodon typus); **~ŝipo**: *hajó* bálnavadász hajó

balenopter/o=*áll* barázdás bálna, hátúszós bálna (Balaenoptera) *szin* rorkvalo

balet/o=1. *műv* balett; **2.** *zene* balettzene; **~isto**: *műv* balett-táncos; **~istino**: *műv* balett-táncosnő; **~estro**: *műv* balettmester; **~direktoro**: *műv* balettigazgató; **~jupo**: *tex* balettszoknya, tüllszoknya; **~lernejo**: *isk* balettiskola; **~lernejano**: *isk* balettiskolai növendék

balg/o=1. *tech* harmonika (redőzött összkötő anyag két mozgatható elem között) *intervagona ~o: *vsút* zárt átjáró, szuflé (vagonon); **2.** *fot* kihúzat; **3.** *ált* harmonika (harmonikaszerű elem); **~oblovilo**: *tech* redős fújtató *vö.* fajroblovilo; **~obuso**: *jm* csuklós busz; **~ofiksilo** (de akordiono): *zene* (tangóharmonika) légszekrényzár; **~opedalo**: *zene* fújtatópedál

Balĥ/o=*geo* Balkh

Bali/o=*geo* Bali; **~a**: *mn nyt* bali (ban)

balist/o=*kat tört* hajítógép, balliszta; **~a**: *tech* ballisztikus *~a galvanometro: *vill* ballisztikus galvanométer; **~iko**: *kat* ballisztika, lövéstan, lövedékmozgástan

Balhaŝ/o=*geo* Balkas-tó

Balkan/o=*geo* Balkán-hegység *~a Duoninsulo: *geo* Balkán-félsziget; **~oj**: ➲Balkana Duoninsulo; **~io**: *pol* Balkán; **~izi**: *tr pol pej* balkanizál

Balkaŝ/o=➲Balhaŝo

balk/o=*fn ép* tartó, tartóelem; **vic~o**: *fn ép* fiókváltó

balkon/o=*ép* erkély, balkon; **2.** karzat, páholysor (színházban) *sidi sur ~o: páholyban ül; **~aĵo**: *ép* zárt erkély, kiserkély; **~koridoro**: *ép* függőfolyosó

↺pulbalkono

Baloĉistan/o=*geo pol* Beludzsisztán

balon/o=1. *rep* léggömb, léghajó; direktebla ~o: *rep* kormányozható léghajó; **2.** *kém* ballon, üvegballon; **3.** *kém* lombik *distila ~o: lepárló lombik; **~eto**: **1.** *játék* luftballon, léggömb, lufi; **2.** levegőrekesz (léghajóban); **~barilo**: *kat* léggömbzár

↺distilbalono, katenbalono, provbalono, sondobalono

balot/i=*ntr pol* szavaz, választ; **~o**: *pol* szavazat *~a afiŝo: *pol* hirdetési plakát *~a proceduro: szavazási eljárás, szavazási procedúra; **~ado**: *pol* szavazás, választás *publika ~ado: nyilvános szavazás *sekreta ~ado: titkos szavazás; **~ejo**: *pol* szavazóhelyiség *szin* elektejo, voĉdonejo; **~ilo**: **1.** *pol* szavazócédula, szavazólap *szin* balotkarto; **2.** *tört* szavazógolyó, szavazóeszköz; **~ujo**: *pol* szavazóurna *szin* urno 3; **krom~o**: *pol* rendkívüli választás; **re~o**: *pol* megismételt választás; **~distrikto**: *pol* választókerület; **~kampanjo**: *pol* választási kampány *szin* elektokampanjo, elekta kampanjo; **~karto**: *pol* szavazócédula *szin* balotilo 1; **~koalicio**: *pol* választási koalíció, választási szövetség; **~listo**: *pol* szavazólista, szavazójegyzék; **~rajto**: *pol jog* szavazati *jog*; **~rajta**: *pol jog* szavazásra jogosult, szavazati jogú, szavazati joggal rendelkező; **~rajtigito**: *fn* szavazásra jogosult

balot/o=*növ* peszterce (Ballota)

balote/o=➲baloto

balt/o=*fn* balti (ember); **~a**: *mn* balti *~-finna: balti finn *~aj lingvoj: *nyt* balti nyelvek *~a Maro: *geo* Balti-tenger; **(B)~ujo, (B)~io**: *geo* Baltikum

Baltazar/o=Baltazár, Boldizsár (utónév) *vö.* Belŝacaro

balte/o=1. *kat* kardszíj (vállon); **2.** *kat* vállszíj, antantszíj; **3.** vállheveder (>biztonsági öv); **~e**: vállon átvetve

↺kartoĉbalteo

Baltik/o=*ex* ➲Balta Maro; **~a**: *ex* ➲Balta

Baltimor/o=*geo* Baltimore

balun/o=*vill* balun, szimmetrizáló transzformátor

balustr/o=*ép* mellvédbáb, korlátbáb, baluszter; **~aro**: bábos mellvéd, balusztrád *szin* balustrado

balustrad/o=1. *ép* bábos mellvéd, balusztrád *szin* balustraro; **2.** *ép* bábkorlát, bábos lépcsőkorlát

balz/o=1. balsafa (könnyű faanyag); **2.** *hajó* jelzőbója; **3.** *növ* balsafa ➲okromo

balzam/o=1. *kém gysz vall* balzsam *kanada ~o: kanadabalzsam *Mekka ~o: mekkabalzsam *Perua ~o: perubalzsam *protekta ~o: védőbalzsam *tolua ~o: tolubalzsam *szin* toluo; **2.** *átv* balzsam, gyógyír *~on donas Lete al korvundo: a szív sebére Léthe ad gyógyírt; **~a**: **1.** balzsmos, balzsam~; **2.** friss illatú, balzsamos illatú *~a aero: balzsamos illatú levegő; **~i**: **1.** *tr* bebalzsamoz *szin* enbalzamigi; **2.** *tr átv* illatosít; **~arbo**: ➲balzamujo 1; **~ujo**: **1.** *ált növ* balzsamfa, balzsamadó fa *szin* balzamarbo; **2.** balzsamtégely; **en~igi**: ➲balzami 1; **~oherbo**: ➲balzamito

balzamin/o=*növ* kerti nenyúljhozzám, kerti fájvirág, balzamína

(Impatiens balsamina) *szin* netuŝumino 1
balzamit/**o**=*növ* Boldogasszony tenyere, Boldogasszony mentája, balzsamos aranyvirág *szin* balzamoherbo
Bamak/**o**=*geo* Bamako *~o estas la ĉefurbo de Malio: Bamako Mali fővárosa
bamb/**o**=*zene* bamba (ének és tánc)
bambar/**o**=*fn* bambara; ~**a**: *mn nyt* bambara (bm)
bambu/**o**=**1.** *növ ált* bambusz; **2.** bambusznád *szin* bambukano; ~**kano**: bambusznád
bambuz/**o**=*növ* bambusz, bambusznád (Bambusa)
ban/**i**=**1.** *tr* fürdet, fürészt *~i infanon: gyereket fürészt *~i ĉevalon: lovat fürészt *~i sin: fürdőzik, úszik; **2.** *tr* áztat, (folyadékba) merít *~i fotopaperon en rivelenzo: fotópapírt előhívóban áztat; **3.** *tr átv* áztat, fürdet *esti ~ata de ŝvito: izzadságban fürdik *ŝiaj vangoj estis ~ataj per larmoj: orcáit könnyek áztatták; ~**o**: **1.** fürdetés, fürdés; **2.** fürdővíz; **3.** *tech* fürdő; ~**ejo**: *ép* fürdő (épület), fürdőház *publika ~ejo: közfürdő, nyilvános fürdő; ~**iĝi**: **1.** *ntr* fürdik; **2.** *ntr* ázik (folyadékban) *~iĝi en ŝvito: izzad, mint a ló; ~**ujo**: **1.** fürdőkád; **2.** *tech* áztatóedény; **miks~ejo**: vegyes fürdő, férfi-női fürdő; **termo~ejo**: *orv* gyógyfürdő, termálfürdő, melegfürdő *szin* varmobanejo; ~**akvo**: fürdővíz; ~**ĉambro**: *ép* fürdőszoba; ~**ĉapo**: fürdősapka; ~**ĉelo**: fürdőkabin; ~**gasto**: fürdővendég; ~**kalsono,** ~**ŝorto**: *tex* fürdőnadrág; ~**kalsoneto**: *tex* (kisméretű) fürdőnadrág; ~**kostumo**: fürdőruha; ~**kuvo**: fürdőkád; ~**hejtilo**: bojler, fürdőszobai vízmelegítő; ~**loko**: fürdőhely; ~**mantelo**: *tex* fürdőköpeny; ~**mato**: lábszőnyeg, fürdőszőnyeg; ~**salo**: fürdősó; ~**šaŭmo**: fürdőhab; ~**sezono**: fürdőidény; ~**tuko**: **1.** fürdőtörülköző, flaneltörülköző; **2.** fürdőlepedő; ~**urbo**: fürdőváros; ~**vesto**: fürdőruha *vö.* banŝorto
↺kuirbano, sablobano, švitbanejo, varmobanejo, venusbanejo
Ban/**o**=Bath lovagrend (GB)
Banaĥ/**o**=*mat* (Stefan) Banach *~a algebro: Banach-algebra *~a spaco: Banach-tér
banal/**a**=banális, szokványos, elcsépelt, közönséges; ~**aĵo**: **1.** banális, szokványos dolog, banalitás; **2.** *nyt* közhely; ~**eco**: **1.** banalitás, szokványosság; **2.** *nyt* közhelyesség; ~**igi**: **1.** *tr* banálissá tesz, elkoptat, elcsépel; **2.** *tr nyt* közhelyesít
banan/**o**=*növ* banán (gyümölcs); ~**ujo**: *növ* banán (növény) (Musa); ~**ŝtopilo**: *vill* banándugó
Banaras/**o**=*geo vall* Benáresz *vö.* Varanasio
Banat/**o**=*geo* Bánát
band/**o**=**1.** (együtt tevékenykedő) csapat, csoport *~o da birdoj: egy csapat madár *~o de vojaĝantoj: utazócsoport; **2.** *zene* együttes, zenekar, banda *armea ~o: *kat* katonazenekar *cigana ~o: cigány zenekar *latuna ~o: rezesbanda *salonmuzika ~o: szalonzenekar; **3.** *pej* banda *~o de rabistoj: rablóbanda *~o de huliganoj: huligánbanda; ~**ano**: bandatag; ~**estro**: **1.** csapatvezető, csoportvezető; **2.** *zene* zenekarvezető; **3.** *pej* bandavezér
bandaĝ/**o**=*gysz* kötszer, sebpólya, kötés, bandázs *szin* pansobendo *hernia ~o: sérvkötő *sukura ~o: szükségkötés *transversa ~o: harántpólya; ~**i**: *tr orv* (sebet) kötöz, bekötöz; ~**ejo**: *kat orv* kötözőhely; ~**isto**: kötszerkészítő, kötszergyártó
↺gipsbandaĝo
Bandar-Seri-Begavan/**o**=*geo* Bandar Seri Begawan *~o estas la ĉefurbo de Brunejo: Bandar Seri Begawan Brunei fővárosa
banderil/**o**=*sp* banderilla, zászlós lándzsa (ES); ~**isto**: *sp* banderillero
banderol/**o**=**1.** (postai) keresztkötés; **2.** papírszalag, zárszalag (pl. könyvön, palackon) *impostmarka ~o: *gazd* zárjegyszalag; **3.** *inf* banner, hirdetőszalag; **4.** *ép* léctag, lemeztag *szin ép* bendo 5; **5.** transzparens; ~**i**: *tr* keresztkötéssel lát el *~i ĵurnalon: újságot keresztkötéssel lát el *~i retpaĝon: site-re bannert helyez el
bandit/**o**=útonálló, bandita; ~**ismo**: *jog* banditizmus
bandolier/**o**=➲balteo
bandoni/**o**=*zene* bandonion, bandoneon *vö.* akordiono
Bandung/**o**=*geo* Bandung
banduri/**o**=*zene* bandurria
bangal/**o**=*ép* bungaló, nyári lak
Bangalor/**o**=*geo* Bangalore
bangi/**o**=*növ* vörösmoszat (nem) (Bangia)
Bangkok/**o**=*geo* Bangkok *~o estas la ĉefurbo de Tajlando: Bangkok Thaiföld fővárosa
Bangladeŝ/**o**=*geo pol* Banglades (BD); ~**ano**: *fn* bangladesi
Bangu/**o**=*geo* Bangui *~o estas la ĉefurbo de Centr-Afriko: Bangui Közép-Afrika fővárosa
banĝ/**o**=*zene* bendzsó *bas~o: basszusbendzsó *citra ~o: citerabendzsó *G-~o: G-bendzsó *kontrabasa ~o: kontrabasszus-bendzsó *tenor~o: tenorbendzsó; ~**eto**: *zene* piccolobendzsó
banĝolin/**o**=*zene* mandolinbendzsó
Banĝul/**o**=*geo* Banjul *~o estas la ĉefurbo de Gambio: Banjul Gambia fővárosa
banĝulel/**o**=*zene* ukulelebendzsó
Banja-Luk/**o**=*geo* Banja Luka
banjan/**o**=*növ* indiai füge, banyánafa *vö.* Bengala fiko
bank/**o**=**1.** *gazd* bank *centra ~o: központi bank, jegybank *szin* nacia banko *emisia ~o: bankjegykibocsátó bank *Eŭropa Centra ~o: Európai Központi Bank *Eŭropa Investo~o: Európai Beruházási Bank *havi krediton ĉe sia ~o: hitele van a bankjánál *hipoteka ~o: jelzálogbank *Internacia ~o por Rekonstruo kaj Evoluigo: Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank, IBRD *investa ~o: beruházási bank *komerca ~o: kereskedelmi bank *koopera ~o: szövetkezeti bank *Monda ~o: Világbank *nacia ~o: nemzeti bank, jegybank *szin* centra banko; **2.** *orv* szervbank *~o de sango: vérbank *~o de spermo: spermabank; **3.** *inf* adatbank; **4.** *játék* bank *rompi la ~on: megüti a bankot *teni la ~on: tartja a bankot; ~**a**: banki *~a ĝiro: *gazd* bankátutalás *~a sekreto: *gazd* banktitok; ~**ejo**: **1.** *ép* banképület, bankhelyiség; **2.** *gazd* bankfiók; ~**estro**: *gazd* bankigazgató *szin* bankdirektoro; ~**i**: **1.** *ntr gazd* bankol, banki tevékenységet folytat; **2.** *ntr játék* bankot ad; ~**ismo**: *gazd* bankrendszer *szin* banksistemo; ~**isto**: *gazd* banktisztviselő *szin* bankoficisto; ~**asigno**: *gazd* bankutalvány; ~**aŭtomato**: *gazd* bankautomata; ~**bileto**: *gazd* bankjegy, papírpénz *szin* papermono; ~**ĉeko**: *gazd* bankcsekk; ~**filio**: *gazd* bankfiók *szin gazd* bankejo 2; ~**garantio**: *gazd* bankgarancia; ~**karto**: *gazd* bankkártya; ~**konto,** ~**okonto**: *gazd* bankszámla; ~**konto-numero**: *gazd* bankszámlaszám *internacia ~konto-numero: nemzetközi bankszámlaszám, IBAN; ~**oficisto**: banktisztviselő *szin* bankisto; ~**privatigo**: *gazd* bankprivatizáció, bankprivatizálás; ~**rabo**: *jog* bankrablás; ~**rabisto**: *jog* bankrabló; ~**sektoro**: *gazd* bankszektor; ~**sistemo**: *gazd* bankrendszer *szin* bankismo
↺datumbanko, deponbanko, diskontbanko, informbanko, ŝparbanko
banked/**o**=bankett, díszvacsora, díszebéd *abiturienta ~o: érettségi bankett *politika ~o: *pol* politikai bankett; ~**i**: *ntr* bankettezik, díszvacsorán, díszebéden vesz részt
bankier/**o**=**1.** bankár; **2.** *játék* bankos, bankár (aki a bankot adja)
bankiz/**o**=*geo* jégmező *szin* glacikampo
bankrot/**i**=**1.** *ntr gazd* csődbe jut, csődöt mond; **2.** *ntr átv* csődöt mond, felsül; ~**o**: *gazd* csőd, vagyonbukás, fizetésképtelenség *~a situacio: csődhelyzet *deklari ~on: csődöt jelent *deklaro de ~o: csődnyitás, csődbejelentés *fraŭda ~o: *jog* csalárd bukás *proceduro de ~o: *jog* csődeljárás; ~**aranĝo**: *gazd* kényszeregyezség (csődeljárásnál); ~**danĝera**: *gazd* csődközeli
bant/**o**=hajszalag, masni, szalagcsokor; ~**igi**: *tr* csokorra köt *~igi la kravaton: csokorra köti a nyakkendőt; ~**kravato**: csokornyakkendő; ~**obuklo**: masnihurok; ~**rozo**: szalagcsokor
bantam/**o**=*áll* bantam, törpebaromfi
bantu/**o**=*fn* bantu; ~**a**: *mn nyt* bantu (bnt) *~aj lingvoj: *nyt* bantu nyelvek
banus/**o**=*tört pol* bán *~o de Kroatio: horvát bán; ~**ejo**: **1.** bánság (intézmény); **2.** *ép* báni palota; ~**lando,** ~**ujo**: *tört pol* bánság; **(B)~lando**: *geo* Bánság
baobab/**o**=*növ* majomkenyérfa, baobab (Adansonia)
bapt/**i**=**1.** *tr vall* megkeresztel; **2.** *tr átv* vmilyen névre keresztel, nevet ad *~i lin Petro: Péternek keresztel *~i ŝipon Nevenkebla: a Legyőzhetetlen nevet adja a hajónak, Legyőzhetetlennek kereszteli a hajót; **3.** *tr pej* felvizez, hamisít (italt) *~i lakton, vinon: tejet, bort keresztel (felvizez); ~**o**: **1.** *vall* keresztelés; **2.** *kr* keresztség; **3.** *átv* próba, keresztség *~ ĉe la linio: *hajó* egyenlítői keresztség *ricevi sian unuan fajro~on: átesik az első tűzkeresztségen; ~**a**: keresztelési *~a ceremonio: *kr* keresztelő (szertartás), keresztelési szertartás *~a festeno: *kr* keresztelői lakoma; ~**ano**: **1.** koma; **2.** *átv* koma, jó pajtás, cimbora; ~**anino**: komaasszony; ~**ejo**: *ép kr* keresztelőkápolna, baptisztérium *vö.* baptisterio; ~**isto**: **1.** *kr* keresztelő *Johano la ~isto: *bibl* Keresztelő János; **2.** *kr* baptista *vö.* anabaptisto; ~**ujo**: *kr* keresztelőmedence, keresztelőkút *szin* baptokuvo, baptopelvo; **re~i**: *tr kr* újrakeresztel *~istoj re~as infan~itojn: a baptisták újrakeresztelik a gyermekként kereszteltetket; **trans~i, ali~i**: *tr* átkeresztel; ~**oatesto**: *kr* keresztlevél; ~**ado**: *kr* (meg)keresztelés, keresztelő; ~**ismo**: *kr* baptizmus; ~**ofesto**: *kr* keresztelő (ünnepség); ~**ofilo**: keresztfiú; ~**ofilino**: keresztlány; ~**okuvo**: ➲baptujo; ~**onomo**: keresztnév; ~**opaĉjo**: keresztapu, keresztpapa; ~**opanjo**: keresztanyu, keresztmama; ~**opatro**: keresztapa; baptopatrino: keresztanya; ~**pelvo**: ➲baptujo; ~**oto**: **1.** *kr* katekumen; **2.** keresztelendő
↺aerbapto, bapto ĉe la linio, fajrobapto, Kristobapto, marbapto
Baptist/**o**=Baptiste (utónév)

baptisteri/**o**=*ép kr* keresztelőkápolna (templomon kívül), baptisztérium *vö.* baptejo
bar/**i=1.** eltorlaszol, elkerít *~i al li la vojon: elállja az útját *~i la fluon de rivero: eltorlaszolja a folyó útját *ĉiuj alirejoj al la palaco estis ~itaj de soldatoj: a palotába vezető összes utat katonák állták el; **2.** akadályoz, megakadályoz, korlátoz *~i la progreson: akadályozza a haladást *~i la vojon al ĉiuj reformoj: minden reformnak útját állja; ~**o**: **1.** torlasz *gardu vin du ~oj – lipoj kaj dentaroj *Z*: *közm* hallgass nyelvem, nem fáj fejem *soldatoj starigis ~ojn antaŭ la urbo: katonák torlaszokat emeltek a város előtt; **2.** akadály, korlát *Esperanto forigas la lingvajn ~ojn inter la popoloj: az eszperantó felszámolja a népek közti nyelvi akadályokat *netranspaŝebla ~o: áthághatatlan akadály *pro multaj ĝenoj kaj ~oj la laboro haltis: sok probléma és akadály miatt a munka leállt *trafi ~ojn: akadályokba ütközik; **3.** *mat* korlát, határ; suba ~o: alsó korlát; supera ~o: felső korlát; ~**aĵo**: **1.** torlasz, barrikád *~aĵo el dehakitaj branĉoj: levágott ágakból rakott torlasz *~aĵo el ŝtonoj: kőbarikád; **2.** *közl* útakadály, útlezárás *devojiga ~aĵo: útelterelő akadály *duonvoja ~aĵo: félpályás útlezárás *trakfina ~aĵo: vasút fix ütközőbak; **3.** *víz* duzzasztógát, zátony; **4.** természetes akadály; ~**ilo**: **1.** kerítés; **2.** *átv* akadály; ~**ita**: **1.** eltorlaszolt; **2.** elkerített; **3.** *mat* korlátos; ~**umo**: *geo* dagályhullám; **ĉirkaŭ~i**: **1.** *tr* körbekerít, kerítéssel körbevesz; **2.** *tr átv* mindenhol akadályoz; **de~i, mal~i**: *tr* akadálymentesít, felszabadít (akadály alól), megtisztít (akadálytól); **dis~i**: *tr* kerítéssel különválaszt, lekerít vmiről (de); **ne~ita**: **1.** akadálytalan, korlátlan; **2.** *mat* korlátlan, határtalan; **sen~a**: akadálytalan, akadálymentes; **sen~igi**: *tr* akadálymentesít, (akadályt) elhárít *sen~igi la vojon: megtisztítja az utat *sen~igi publikan konstruaĵon: középületet akadálymentesít; ~**bobeno**: *vill* fojtótekercs; ~**ilgasto**: *sp pej* potyanéző; ~**sablaĵo**: *geo* deltazátony, torkolati homokzátony; ~**trabo**: sorompó *szin* bariero
↺akvobaraĵo, balonbarilo, eĥobarilo, frekvencbarilo, plektobarilo
bar/**o**=*fiz* bar; **mili~o**: *fiz* millibar (mbar); ~**ografo**: *fiz* barográf, légnyomásíró; ~**ometro**: *met* légnyomásmérő, barométer; ~**oskopo**: *met* baroszkóp, légnyomásmutató
Barabas/**o=1.** *bibl* Barabás; **2.** Barabás (utónév)
barak/**o**=barakk; ~**aro**: barakktábor
barakt/**i=1.** *ntr* vergődik, kapálódzik *~i en ŝuldoj: adósságokban vergődik *~i, kiel fiŝo ekster la akvo *Z*: vergődik, mint a partra vetett hal; **2.** *ntr átv* küszködik *~as plano en lia kapo: tervet forgat a fejében *~i kontraŭ malfavoraj cirkonstancoj: kedvezőtlen körülményekkel küszködik *~i kontraŭ ŝuldoj: adóságokkal küszködik *~i por pli bona vivo: jobb életért küszködik *en lia kapo ~as multaj ideoj: sok ötlet forog a fejében; **trans~i**: *tr* átevickél, átküszködik vmin (n)
Barat/**o=1.** *tört* Bhárata; **2.** ➲Hindujo 2
barateri/**o**=*jog hajó* barratéria (hajóskapitány *v.* legénység által okozott kár)
barb/**o**=szakáll *~o potenca, sed kapo sensenca *Z*: feje, mint egy hordó, esze, mint egy dió *Blua ~o: *ir* Kékszakáll *falsa ~o, postiĉa ~o: álszakáll *kvadrata ~o: vágott szakáll; ~**a**: szakállas, szakáll~; ~**eto**: rövid szakáll; ~**isto**: ➲barbiro; ~**ulo**:*fn* szakállas ember; **sen~a**: csupasz állú, szakálltalan; ~**fadeno**: *áll* bajusz; ~**lano**: piheszőr, szakállkezdemény *szin* lanugo 2; ~**ofiŝo**: ➲barbio
↺Blubarbo, kaprobarbo, mentonbarbo, plenbarbo, ruĝbarbulo, Ruĝbarbulo, stoplobarbo, vangbarbo
Barbad/**o**=*geo pol* Barbados (ország) (BB)
barbaden/**o=1.** *növ* óriás golgotavirág, óriás granadijja (növény); **2.** ➲barbadenbero; ~**bero**: *növ* óriás golgotavirág termése
Barbados/**o**=*geo* Barbados (sziget)
barbakan/**o**=*kat* kapuerőd, barbakán
barbar/**o=1.** *tört pej* barbár (nem hellén, nem római) *invado de ~oj en la Romian Imperion: barbárok betörése a Római Birodalomba; **2.** *fn átv pej* barbár, műveletlen ember *pri versarto vi estas ~o: a verselést illetően barbár vagy; **3.** *átv pej* durva, faragatlan ember; ~**aĵo**: *pej* barbár tett, cselekedet, barbár dolog, barbarizmus; ~**ismo**: *nyt* barbarizmus, nyelvrontás, idegenszerűség
Barbar/**o²**=Barbara, Borbála
barbare/**o**=*növ* borbálafű (Barbarea)
Barbaros/**o**=➲Ruĝbarbulo
barbed/**o=1.** *kat* ágyúdomb, lövegpad, barbette; **2.** *kat hajó* ágyútorony
barbeku/**o**=*gaszt* barbecue
barbi/**o**=*áll* márna *szin* barbofiŝo
barbir/**o=1.** borbély *szin* barbisto, razisto *La ~o de Sevilo: *ir zene* A sevillai borbély; **2.** *orv* felcser, sebborbély
barbiton/**o**=*zene* barbiton
barbitur/**o**=*kém* barbitursav *szin* barbitura acido *~a acido: ➲barbituro *dietil-~o: barbitál, dietil-barbitursav; ~**aĵo**: *kém gysz* barbiturát; ~**ismo**: *orv* barbituralizmus
Barcelon/**o**=*geo* Barcelona *~o estas la ĉefurbo de Katalunio: Barcelona Katalónia fővárosa
barĉ/**o**=*gaszt* borscs (leves)
bard/**o=1.** *zene* bárd (kelta énekmondó); **2.** énekmondó, regős, igric
bareĝ/**o**=*tex* barége (kelmefajta)
Barejn/**o**=➲Bahrejno
Bahrejn/**o**=*geo pol* Bahrein (szigetek és ország) (BH)
barel/**o=1.** hordó *~o de la Danaidoj: *mit átv* Danaidák hordója *~o malplena sonas plej laŭte *Z*: *közm* üres hordó jobban kong; **2.** *gazd* barrel (220 l *v.* 160 l); ~**ejo**: kádárműhely, bodnárműhely; ~**eto**: **1.** csobolyó; **2.** *tech* rugótok; **3.** *kat* forgótár; ~**iĝi**: *ntr* megpocakosodik, pocakot ereszt; ~**isto**: kádár, bodnár, hordókészítő, pintér; **el~igi**: *tr* hordóból kienged, kitölt; **en~igi**: *tr* hordóba tölt; **sub~o**: ászok; ~**bendo, ~ringego**: abroncs (hordón); ~**gusta**: hordóízű; ~**ringo**: abroncs; ~**soklo**: ászok; ~**vagono**: *vsút* hordós tartálykocsi; ~**volbo**: *ép* dongaboltozat
↺naĝbarelo
barelief/**o**=➲basreliefo
barem/**o**=*gazd* számítási táblázat, számtáblázat *szin* kalkultabelo *~o de impostoj: adótábla *~o de salajroj: bértáblázat *~o de tarifoj: díjtáblázat
Barenc/**o**=*geo* (Willem) Barents *~a Maro: Barents-tenger
barĝ/**o**=*hajó* uszály, bárka *szin* platŝipo; ~**oŝipo**: *hajó* uszályvontató hajó
bari/**o**=*kém* bárium (Ba) *~a klorido: báriumklorid; ~**spato**: ➲barito
barier/**o=1.** sorompó; **2.** *gazd* vámsorompó; **3.** korlát (bíróságon); **duon~o**: *vsút* félsorompó; ~**gardisto**: *vsút* sorompóőr, sorompókezelő, bakter; ~**kuro**: *sp* akadályfutás
barikad/**o**=*pol* barikád, úttorlasz; ~**i**: *tr* elbarikádoz, eltorlaszol
barion/**o**=*fiz* barion
barit/**o=1.** *ásv* barit, súlypát, bárium-szulfát *szin* peza spato, barispato; **2.** *kém* bárium-hidroxid; ~**akvo**: *kém* báriumvíz; ~**papero**: *knyv* baritpapír, fényezett papír
bariton/**o**=*zene* bariton (hang); ~**ulo**: *zene* baritonista, baritonénekes; ~**hobojo**: *zene* baritonoboa, heckelphon
bark/**o=1.** *hajó* sajka, bárka *~o de Karono: *mit* Kháron ladikja; **2.** *hajó* bark típusú hajó *kvarmasta ~o: négyárbócos bark; ~**eto**: *hajó* vitorlás(csónak); ~**oskuno**: *hajó* barksóner, szkímerbark, barkentin
↺motorbarko, trolbarko, velbarko
barkan/**o**=*geo* sarlós dűne, barkán
barkarol/**o**=*zene* bárkadal, barcarola *szin* boata kanto
bar-micv/**o**=*vall* bar-micva
Barnab/**o**=Barnabás (utónév); ~**ano**: *fn kr* barnabita, paulánus (szerzetes)
Barnabas=➲Barnabo
barok/**o=1.** *ép* barokk; **2.** *műv* barokk, pátoszos, barokkos stílus; ~**a**: *mn* barokk *~a klasiko: *knyv* Transitional (betű) *~a stilo: *műv* barokk stílus; ~**stila**: *műv* barokk stílusú
baron/**o=1.** *tört* főúr, főnemes, országbáró; **2.** báró *~o malpli alte rangas, ol vicgrafo: a báró alacsonyabb rangú, mint a vikomt *ĉiu ~o havas sian kapricon *Z*: *közm* nagy urak kedve nyúlháton *v.* lóháton jár *por mia mono mi ankaŭ estas ~o *Z*: a pénzemért én vagyok az úr; ~**eto**: baronet (GB); ~**ino**: bárónő
bart/**o=1.** *áll* halcsontlemez, szila *szin* balenaĵo; **2.** halcsont (pl. fűzőhöz); ~**obalenoj**: *áll* szilás cetek (Mystacoceti)
Bartolome/**o**=Bertalan (utónév) *~a nokto: *tört* Bertalan-éj, Szent Bertalan-éjszaka
Baruĥ/**o=1.** *bibl* Báruk könyve (Bár); **2.** Báruk (utónév)
barzoj/**o**=*áll* orosz agár *szin* rusa leporhundo
bas/**a=1.** alacsony, alsó *~a Rejno: Alsó-Rajna; **2.** *zene* basszus~; ~**o**: *zene* basszus, basszushang *burda ~o: basso continuo, generálbasszus *obstina ~o, ripeta ~o: basso ostinato, ismétlődő basszus; bas~: *zene* basszus ➲basfluto, basgitaro, basklarneto, basklavo, baskleo, baskordo, basliuto, bastamburo, bastrombono, bastrumpeto, bastubjo, basvjolo; ~**iĝo**: *gazd* bessz; ~**isto,** ~**ulo**: *zene* basszusénekes, basszista
basbal/**o**=*sp* baseball *szin* bazopilko
basen/**o=1.** medence *~o de naĝejo: uszoda medencéje *kluza ~o: dokkmedence; **2.** *víz* (mesterséges) tó; **3.** *geo* vízgyűjtő terület *akvokolekta ~o: *víz* vízgyűjtő medence; **4.** *geo* völgyteknő; **5.** *hajó* kikötőmedence *tajda ~o: *geo* dagálykikötő; ~**estro**: úszómester
↺salbaseno
Baseter/**o**=*geo* Basseterre *~o estas la ĉefurbo de Sankta-Kito kaj Neviso: Basseterre Saint Kitts és Nevis fővárosa
basetkorn/**o**=*zene* basszetkürt
basi/**o=1.** *növ* seprűfű (Bassia) *szin* somerkupreso; **2.** *ex növ* madukafa

➲maduko
basier/**o**=*gazd* besszre játszó, besszre spekuláló, besszista *vö.* haŭsiero
Basilikat/**o**=*geo pol* Basilicata (IT)
basinet/**o**=*kat tört* velencei sisak
bask/**o**=*tex* ruhaszárny, kabátszárny *sub la ~o de laboro ili drinkis: munka leple alatt italoztat
basketbal/**o**=➲korbopilkado
baskul/**o**=**1.** *fiz* kétkarú emelő *~a variablo: *tud* bináris változó *majuskla ~o: betűváltó (írógépen) *nombra ~o: *inf* Num-Lock-billentyű, numerikusmód-kapcsoló; **2.** *játék* mérleghinta; **3.** *tech* himba, billenőszerkezet; **4.** *vill* billenőkör; **~i**: *ntr* billeg, hintázik, himbálódzik, libikókázik; **~igi**: *tr* billeget, hintáztat; **~butono**: *vill* billenőkapcsológomb; **~fenestro**: *ép* bukóablak, billenőablak; **~kamiono**: *jm* billencs, billenőplatós tehergépkocsi; **~komutilo**: *vill* billenőkapcsoló *szin* baskulŝaltilo; **~ludo**: **1.** *játék* libikókázás; **2.** *pol pej* hintapolitizálás; **~pesilo**: hídmérleg; **~ponto**: *tech* billenőhíd, felnyitható híd, ellensúlyos csapóhíd; **~puto**: gémeskút; **~ŝaltilo**: *vill* billenőkapcsoló
basp/**a**=*röv* blankula-angla-saksa-protestanta
Basr/**o**=*geo* Baszra
Bass/**o**=*geo* (George) Bass *~a Markolo: *geo* Bass-szoros
bast/**o**=**1.** *növ* háncs, phloem *szin* floemo; **2.** háncs (anyag); **~fibro**: háncsrost; **~okorbo**: háncskosár; **~omato**: háncsszőnyeg
bastard/**o**=**1.** *jog* törvénytelen gyermek; **2.** *pej* fattyú, basztard; **3.** *biol* félvér, hibrid *ex* ➲hibrido; **~iĝi**: **1.** *ntr biol ex* kereszteződik ➲hibridiĝi; **2.** *ntr* elkorcsosul, degenerálódik, basztardizálódik
Baster/**o**=*geo* Basseterre
Bastian/**o**=Bastian (utónév)
Bastil/**o**=**1.** *tört ép* Bastille; **2.** *átv* erős börtön
bastion/**o**=**1.** *kat* bástya; **2.** *átv* védőbástya *Hungario estis ~o de kristanismo kontraŭ la turkoj: Magyarország a kereszténység védőbástyája volt a törökök ellen
baston/**o**=bot, pálca *alpa ~o: hegymászóbot *~o batas, ~o resaltas *Z*: *közm* minden botnak két vége van *~o de Aaron: *bibl* Áron vesszeje *~o havas du ekstremaĵojn: a botnak két vége van *dirigenta ~o: *zene* karmesteri pálca *episkopa ~o: *kr* pásztorbot (>püspök) *fremdan dorson ~i, ankaŭ sian doni *Z*: *közm* aki bottal köszön, annak doronggal felelnek *via onklo ĵetis ~on en la radon al nia entrepreno *Z*: a bácsikád akadályt gördített a vállalkozásunk elé *paŝtista ~o: pásztorbot *por via bono vin regalas ~o *Z*: *közm* jótett helyébe jót ne várj *prilabori per ~o: ellátja a baját, jól eltángálja *violoni al li per ~o: elhúzza a nótáját; **~i**: *tr* megbotoz; **~ego**: dorong, husáng; **~eto**: **1.** botocska, pálcika *subtenan ~eton li pikis apud la floro: támasztó pálcikát tűzött a virág mellé; **2.** *anat* pálcika (>retina); **tra~i**: *tr* elagyabugyál, elpáhol; **~etbakterio**: ➲bacilo; **~bato**: botütés; **~marŝado**: *sp* botolás, nordic walking *szin* nordia bastonmarŝado; **~pano**: *gaszt* bagett, rúdkenyér; **~valizo**: táskabot, walkin' bag (támaszként is használt négygörgős táska)
↺hokbastono, irbastono, kalkulbastono, lambastono, montrobastoneto, noĉbastono, ordonbastono, regbastono, skibastono, ŝpinbastono, taktobastono, tuĉbastoneto
baŝ/**o**=*jm* ponyva, védőponyva
baŝibozuk/**o**=*tört* basibozuk, martalóc
baŝkir/**o**=*fn* baskír, baskort; **~a**: *mn nyt* baskír, baskort (ba); **(B)~ujo, (B)~io**: *geo pol* Baskíria (RU)
baŝlik/**o**=➲kapuĉo
baŝo/**o**=*növ* télálló banán (Musa basjoo) *szin* japania bananujo
bat/**i**=**1.** *tr* ver, üt, megver, megüt, megcsap *~i al si la bruston: *átv is* veri a mellét *~i ĝissange: véresre ver *~i kremon: habot ver *~i la pavimon: *átv* a flasztert koptatja, lődörög, ténfereg *~i la tablon: *átv is* veri az asztalt, az asztalra csap *~i la takton: *zene* veri a ritmust *~i lakton: *gaszt* köpül *~i sin sur la bruston: *átv* veri a mellét, meakulpázik *~u malbonulon, li vin flatos – kisu, li vin ~os: *közm* szép szóért botot, keményért kalácsot várhatsz a paraszttól *kiu ~as edzinon, tiu vundas sin mem *Z*: *közm* asszony verésével nem jár sok becsület *kiu ~i deziras, trovas al si bastonon *Z*: *közm* aki verekedni akar, könnyen talál botra *oni ~as la oron, por provi ĝian valoron *Z*: *közm* az aranyból sem lesz pénz, ha nem verik; **2.** *ntr* üt (szól) *~is via lasta horo: ütött az utolsó órád *~as la tamburo: szól a dob *~is la 12a horo: elütötte a tizenkettőt; **3.** *ntr tech* üt, kopog *la rado ~as: üt a kerék (pontatlanul van beszabályozva) *la motoro ~as: kopog a motor; **~i sin, ~iĝi**: *ntr* verekszik *sinjoroj sin ~as, servantoj vundojn ricevas *Z*: *közm* urak vesznek össze, jobbágy haját tépik; **~o**: **1.** ütés, csapás; **2.** *sp* ütés, rúgás *subzona ~o: *sp átv is* övön aluli ütés *~o de patrino ne longe doloras *Z*: *közm kb.* szülő ver, nem sokáig fáj; **3.** *átv* sorscsapás *la perfido de la edzino estis por li dolora ~o: a feleség hűtlensége fájdalmas csapás volt neki *via agado estas ~o por nia entrepreno: a ténykedésed csapás a vállalkozásunkra; **~adi**: *tr* ütöget, vereget *~adi la venton *Z*: szalmát csépel, Dunába vizet hord *~adi per ungoj kaj dentoj: foggal-körömmel védekezik *~adi sin sur la bruston: *átv* meakulpázik; **2.** *ntr* vergődik *la fiŝo ~adis kontraŭ la boatfundon: a hal vergődött a csónak fenekén; **~ado**: verés, ütlegelés *la ~ado multe suferigis lin: a veréstől nagyon szenvedett *per ~ado de lakto produkteblas butero: a tej köpülésével vaj készíthető; **~aĵo**: ütésnyom, ütésdudor; **~iĝo**: **1.** verekedés; **2.** ütődés, verődés; **~ilo**: **1.** ütőszerszám; **2.** *sp* ütő; **~anto**: *sp* ütőjátékos *~anto povas argumenti, ~ato devas silenti *Z*: *közm* azé az igazság, ki a botot fogja; **al~i**: **1.** *tr* odaüt, odaver *al~i la pordon: becsapja az ajtót; **2.** *tr* ütéssel odarögzít *al~i hufojn al ĉevalo: patkót szegez a lóra, megpatkolja a lovat *al~i la kovrilon de ĉerko: rászegezi a koporsófödelet; **al~iĝi**: *ntr* nekiütődik, nekivágódik, nekicsapódik; **de~i**: *tr* leüt, lever vhonnan *de~i la fruktojn de la arbo: leveri a gyümölcsöt a fáról *de~i la kapojn al papavoj: leveri a mákfejeket; **dis~i**: **1.** *tr* szétüt, szétver, darabokra tör, tönkrezúz *dis~i idolojn: darabokra töri a bálványokat; **2.** *tr átv* lever, letör, tönkrezúz, megsemmisít *dis~i armeon: sereget tönkrezúz *dis~i puĉon: puccsot lever; **ek~i**: **1.** *tr* ütni, verni kezd; **2.** *tr* hirtelen üt, üt egyet *ek~i fajron: tüzet csihol *la koko ek~as per la flugiloj: a kakas csapkod a szárnyával; **el~i**: *tr* kiüt, kiver, kicsap *el~i al li la dentojn: kiveri a fogait *el~adi lian sojlon *Z*: kilincsel nála; **en~i**: *tr* bever, beüt, belever *en~i al si en la kapon *Z*: *átv* a fejébe veszi *en~i en la cerbon: *átv* belesulykol, agyába *v.* fejébe vés *en~i najlon: szeget bever; **for~i**: **1.** *tr* elüt vhova *li forbatis malproksimen la pilkon: messzire elütötte a labdát; **2.** *tr* elver (veréssel megsemmisít) *hajlo for~is la rikolton: jégeső verte el a termést; **kun~i**: *tr* összeüt, egymáshoz üt, összever *kun~i la manojn: összeüti, összecsapja a tenyerét *liaj dentoj pro malvarmo kun~iĝas: a hidegtől vacog a foga; **inter~iĝi**: *ntr* verekszik; **re~i**: **1.** *tr* visszaüt, visszaver *re~i atakon: támadást visszaver *re~i pilkon: labdát visszaüt; **3.** *tr átv* visszavág, megfelel, visszabeszél *krude re~is al li pro la ofendo: a sértésre nyersen visszavágott *re~i argumenton: érvet megcáfol; **tra~i**: **1.** *tr* átüt, áttör *tra~adi sin en la vivo: küszködik, nehezen él *tra~i al si la vojon: utat tör magának; **2.** *tr* elver, elpáhol *tra~i ŝteliston: elpáholja a tolvajt; **~borilo**: *tech* ütve fúró *vö.* martelborilo; **~difekti**: *tr* (ütéssel) megrongál, tönkrever, elver *~difektita pomo: ütődött alma *~difektita vinbero: jégverte szőlő; **~ebenigi**: *tr* simára döngöl, döngöléssel elegyenget; **~etendi**: *tr* kiklopfol, kilapít, kikalapál, laposra kalapál; **~faligi**: *tr* leüt; **~kompaktigi**: *tr* döngöl, dömöcköl; **~linio**: *sp* ütővonal; **~mueli**: *tr* kallóz; **~muelilo**: kallómalom, érczúzó; **~premi**: *tr* döngöl, dömöcköl *~premita planko: *ép* döngölt padló; **~puni**: *tr jog* megbotoz; **~regali**: *tr* elagyabugyál, ellátja a baját; **~serio**: *sp* labdamenet, ütéssorozat
↺akvobato, bastonbato, brubati, divenbato, ebenbati, fulmobati, glavbati, kornobati, orbati, martelbato, pavimbatilo, piedbati, rembato, sortobato, stampbati, ŝtipbatilo, vangobati, venkobati, volanbatilo
bat/**o**=*bibl* bát (űrmérték *kb.* 22 l)
batak/**o**=*fn* batak; **~a**: *mn nyt* batak (btk)
batal/**i**=*ntr kat* harcol, csatázik *~i flanko ĉe flanko: vállvetve harcol *~i kontraŭ la invadintoj sur ĉiuj frontoj: minden fronton küzd a behatolókkal *kiam fratoj ~as, fremdulo ne eniĝu *Z*: *közm* nem jó testvérek dolgában igazat tenni *kuraĝe ~i kontraŭ malamiko: bátran harcol az ellenséggel; **2.** *ntr átv* küzd, harcol *~i kun siaj duboj: kétségekkel küszködik *~adi kontraŭ la sorto *Z*: küszködik a sorssal *la paseroj ~as unu kun alia por la restintaj paneroj: a verebek egymással marakodnak a megmaradt morzsákért; **~o**: **1.** küzdelem, viadal *~o por pli bonaj vivrimedoj: küzdelem a jobb megélhetésért *~o pri vivo kaj morto: életre-halálra szóló harc *politikaj ~oj: *pol* politikai csatározások *pugna ~o: ökölharc *streĉa ~o: szoros küzdelem *akcepti la ~on: felveszi a küzdelmet *konduki ~on: harcot folytat; **2.** *kat* harc, csata, ütközet *akra ~o: heves küzdelem *~o de pozicioj: *kat átv is* állásharc, pozícióharc *decida ~o: döntő ütközet *korp-al-korpa ~o, korpoproksima ~o: közelharc *mana ~o: kézitusa *post la fino de l' ~o estas multe da kuraĝuloj *Z*: *közm* csata után okos a magyar; **~anto**: **1.** küzdő, küzdelmet folytató *~antoj por la paco: békeharcosok; **2.** *kat fn* harcoló, *fn* harcos *vö.* batalisto *brava ~anto kontraŭ plado bolanta *Z*: asztal körül nagy vitéz; **~ejo**: *kat* harc színhelye, színtere, harcmező, csatatér, csatamező *szin* batalkampo; **~ema**: harcias; **~eto**: *kat* csetepaté, kisebb ütközet; **~ilo**: *kat* hadi eszköz, harceszköz, fegyver *vö.* armilo *mezdistancaj nukleaj ~iloj: közepes hatótávolságú nukleáris erők, INF *neŭtronradia ~ilo: neutronfegyver, ERW; **~ilaro**: *kat* harceszköztár, fegyvertár, fegyverkészlet *szin* arsenalo; **~isto**: *kat* harcos, (zsoldos) katona *vö.* batalanto; **el~i**: *tr* kiharcol *el~i favoraĵojn: kedvezményeket harcol ki *el~i la venkon: kiharcolja a győzelmet; **inter~i**: *ntr* egymással harcol; **kontraŭ~i**: *tr* küzd, harcol vmi ellen (n) *kontraŭ~i koruptadon: küzd a korrupció ellen *kontraŭ~i malĝustajn

konceptojn: küzd a helytelen nézetek ellen; **kun~anto**: harcostárs, küzdőtárs; **miks~o**: **1.** *kat* közelharc, kézitusa; **2.** *sp* buli (rögbi); **por~anto**: élharcos, szószóló, védelmező; **~ago**: *kat* harci cselekmény; **~akiro**: *kat* hadizsákmány, préda *szin* militakiro, predo; **~arto**: *kat* harcművészet, hadtudomány; **~avio, ~aviadilo**: *kat rep* harci repülőgép; **~ĉaro**: *kat tört* harci szekér; **~ĉevalo**: *kat áll* csataló, harci mén; **~gaso**: *kat* harci gáz; **~deklaro**: *kat pol* hadüzenet; **~elefanto**: *kat áll* harci elefánt; **~hakilo**: *kat* harci bárd; **~halto**: *kat* fegyvernyugvás, tűzszünet; **~hundo**: *sp* harci kutya; **~kampo**: *kat* harcmező, csatatér, csatamező *szin* batalejo; **~kanto**: *zene* harci ének; **~koko**: *sp* harci kakas; **~krio**: csatakiáltás *szin* militkrio; **~linio**: *kat* harcvonal; **~morna**: marcona; **~morti**: *ntr* harcban elesik; **~perdo**: *kat* csatavesztés; **~posteno**: *kat* harcálláspont; **~preta**: **1.** *kat* harckészültségben lévő, harcra kész, harckész; **2.** *átv* harcias; **~preteco**: **1.** *kat* harckészültség; **2.** *átv* harciasság; **~ŝipo**: *kat hajó* hadihajó; **~ŝminko**: *kat* harci festés; **~sporto**: *sp* küzdősport; **~trupo**: *kat* harcoló alakulat; **~unuo**: *kat* harcoló egység, harci egység
↺ABK-bataliloj, atombataliloj, frontbatalanto, hundbatalo, klasbatalo, kokbatalo, konsolbatalo, langbatali, liberecbatalo, manbatalo, marbatalo, miksbatalo, mordbatali, parbatalo, proksimbatalo, pugnobatalo, rondbatalo, stratbatalo, taŭrbatalo, vetbatalo, vortbatali
batalion/o=*kat* zászlóalj; **~estro**: *kat* zászlóaljparancsnok
batat/o=*növ* édesburgonya, batáta (Ipomoea batatas) (növény és gumó) *szin* dolĉa terpomo
batav/o=1. *fn tört* batavus; **2.** *fn átv* holland; **~a**: **1.** *mn tört* batavus, batáviai; **2.** *mn átv* holland
Batavi/o=*tört geo* Batávia (Jakarta)
bateri/o=1. *kat* üteg *kontraŭavia ~o: légvédelmi üteg; **2.** *vill* telep *akumulila ~o, akumulatora ~o: akkumulátortelep *bufra ~o: kiegyenlítő telep, puffertelep *seka ~o: száraztelep
↺centralbaterio, sunbaterio
batial/a=*geo* batiális
batik/o=*tex* batikolás (textilfestési eljárás); **~i**: *tr tex* batikol; **~aĵo**: *tex* batik (kelme)
batisfer/o=*hajó* mélytengeri kutatógömb, kutatójármű, batiszkáf *szin* batiskafo
batiskaf/o=➲batisfero
batist/o=*tex* batiszt (finom lenvászon)
batoĥrom/a=*kém* batokróm
batokrom/a=➲batoĥroma
batolit/o=*ásv* batolit
batometr/o=*geo* vízmélységmérő, batométer; **~io**: *geo* batimetria, (mélytengeri) mélységmérés
batrak/o=*ex* ➲amfibio
Bat-Ŝeb/a=*bibl* Batseba, Betsábé
batu/o=hajtóvadászat; **~i**: *ntr* hajtóvadászaton vesz részt; **~isto**: hajtó (vadászaton)
Batu/o=*tört* Batu
baŭ/o=*hajó* fedélzettartó keresztgerenda; **ĉef~o**: *hajó* fedélzettartó főgerenda
Baŭcid/o=*mit* Baukisz, Baucis *~o kaj Filemono: Baukisz és Philémón, Baucis és Philemon
Baŭd/o=*távk* (Jean-Maurice-Émile) Baudout; **~o**: *inf* baud
baŭdruĉ/o=*tech* (állatbél) hártya, membrán, boudruche
baŭhini/o=*növ* orchideafa, pillangóvirág (Bauhinia)
baŭksit/o=*ásv* bauxit
baŭm/i=1. *ntr* ágaskodik (ló hátsó lábaira); **2.** *ntr átv* feláll (pl. pénisz); **3.** *ntr átv* kapálódzik (vmi ellen) *~i-ŝaŭmi pro kolero: dühében toporzékol
bav/o=*áll* nyál; **~i**: **1.** *ntr áll* köp; **2.** *ntr áll* nyáladzik, nyálat termel
bavar/o=*fn* bajor; **~a**: *mn* bajor *~a pantaloneto: *tex* tiroli nadrág; **(B)~ujo, (B)~io**: *geo pol* Bajorország (DE)
bavur/o=*tech koh* sorja, fánc
baz/o=1. alap, bázis, láb (tárgyé) *~o de altaĵo: domb lába *~o de folio: *növ* levélalap *~o de muro: fal alapja; **2.** *átv* (szellemi) alap, bázis *~o de teorio: elmélet alapja *~o de kredo: hit alapja *la nova grupo formas la ~on de nia agado: az új csoport képezi tevékenységünk alapját *tio provizas ~on por la plua agado: ez alapot teremt a további tevékenységhez *via alteniĝo donis firman ~on al niaj klopodoj: az ön hozzáállása szilárd alapot teremtett a törekvéseinknek *sur leĝa ~o: *jog* törvényes alapon *via suspekto havas nenian ~on: gyanújának nincs semmiféle alapja; **3.** *anat növ* alap, bázis, kapcsolódó rész *folia ~o: *növ* levélbázis *krania ~o: *anat* koponyaalap; **4.** *növ ex* gyökérnyak ➲kolo; **5.** *mat* alap (sokszögé) *la ~o estas orta al la alto: az alap merőleges a magasságra; **6.** *mat* bázis (vektortér); **7.a** *mat* hatványalap **7.b** alapszám **7.c** (logaritmus) alapja *~o de logaritmo: *mat* logaritmus alapja *~o de natura logaritmo: *mat* természetes logaritmus alapja *~o de potenco: *mat* hatványalap *~o de vektora spaco: *mat* vektortér bázisa; **8.** *geo* bázis, háromszögelési alapvonal (>háromszögelés); **9.** *ép* oszlopláb *~o de kolono: *ép* oszlop lábazata *szin* piedestalo, soklo; **10.** *kat* katonai bázis *~o de operacoj: hadműveleti bázis *~o de raketoj: rakétabázis; **11.** *kém* lúg, bázis *szin* alkalo; **12.** *pol* bázis (párt, párhívek tömege) *la ~o ne sekvis la decidon de la stabo: a bázis nem követte a vezetőség döntését *provizi la ~on per agitvortoj: jelszavakat ad a bázisnak; **13.** *sp* alappont, kiindulópont *szin* hejmo 3; **14.** *gazd* gazdasági alap; **15.** *vill* bázis (tranzisztor vezérlő elektródja) *la ~o de transistoro troviĝas inter la emitoro kaj kolektilo: a tranzisztor bázisa az emitter és a kollektor között van; **~a**: alapvető, alap~ *~a Angla: *nyt* Basic English *~aj etiketreguloj: az etikett alapvető szabályai *~aj konoj: alapvető ismeretek; **~e**: alapjában, alapvetően *~e kaj funde: alapjában véve, végeredményben; **~i**: **1.** *tr ép* alapoz, megalapoz, épít vmire (sur) *~i konstruaĵon sur firma grundo: épületet szilárd talajra alapoz; **2.** *tr átv* alapoz, épít vmire (sur) *~i sian opinion sur la fakto: véleményét arra a tényre alapozza; **~i sin**: alapoz vmire (sur), kiindul vmiből (sur) *~i sin sur la konsidero: abból a megfontolásból indul ki; **~ado**: *ép átv is* alapozás, megalapozás; **~eco**: **1.** vmi alapvető volta; **2.** *kém* lúgosság, bázikusság ➲alkaleco; **~iĝi**: *ntr ép átv is* alapul *~iĝi sur la praktiko: a gyakorlaton alapul *la fortikaĵo ~iĝas sur roko: a vár sziklán alapul; **~iteco**: megalapozottság; **du~a**: *mat inf* kettős, kettős alapú, bináris *szin* duuma; **el~a**: bázisból, alapból kiinduló; **mal~o**: ➲apekso; **sen~a**: alaptalan *ne sen~e: nem alaptalanul; **sur~e de io**: vmi alapján *sur~e de esploroj ĉi tiu konstato konfirmeblas: kutatások alapján ez a megállapítás igazolható; **~angula**: **1.** *ép* sarok~, szeglet~ *~angula ŝtono: szegletkő, sarokkő; **2.** *átv* sarkalatos, kardinális, alapvető *~angulaj demandoj: sarkalatos kérdések; **~grada**: alapfokú *~grada ekzameno: *isk* alapfokú vizsga *~grada instruado: *isk* alapfokú oktatás *~grada instruiteco: *isk* alapfokú végzettség, általános iskolai végzettség; **~histo**: *anat* alapszövet; **~linio**: *sp* alapvonal; **~okomunumo**: *kr* bázisközösség; **~oparo**: *biol* bázispár; **~opilko**: *sp* baseball *szin* basbalo; **~oplato**: *tech inf* alaplap; **~otigo**: *növ* anyatő; **~principo**: alaptétel, alapelv; **~punkto**: bázispont, alappont; **~reĝistro**: *inf* bázisregiszter; **~roko**: *geo* sziklaágy; **~trunko**: *növ* anyatő, alany (szemzésnél)
↺filmbazo, greftobazo, nukleobazo, ŝildobazo, teksbazo
bazalt/o=*ásv* bazalt; **~tofo**: *ásv* bazalttufa
bazament/o=1. *ép* alapzat *szin* fundamento; **2.** *műv* talapzat *szin* postamento, piedestalo, soklo
bazar/o=1. piac, bazár (hely) *aĉeti en ~o: piacon vásárol *pogranda ~o: nagybani piac; **2.** piac, bazár (rendezvény) *vö.* foiro *~o de antikvaĵoj: régiségvásár; **~isto**: piaci árus *szin* bazarvendisto; **~istino**: kofa *szin* bazarvendistino; **~ulo**: házaló, vándorárus; **super~o**: szupermarket, hipermarket; **~groŝo**: *gazd* vásári alkuszdíj; **~halo**: piaccsarnok; **~korbo**: piaci kosár, bevásárlókosár; **~placo**: piactér; **~reto**: szatyor, cekker *szin* retosako; **~tago**: piacnap; **~vendistino**: ➲bazaristino; **~vendisto**: ➲bazaristo
↺pulbazaro
Bazedov/o=*orv* (Karl Adolph von) Basedow *~a malsano: Basedow-kór
Bazel/o=*geo* Bázel; **~-Urbo**: *geo pol* Basel-Stadt (félkanton) (CH)
bazidi/o=*növ* bazídium, basidium *szin* sporklabo; **~fungoj, ~micetoj, ~omicetoj**: *növ* bazídiumos gombák (Basidiomycetes) (osztály); **~mikotoj, ~omikotoj**: *növ* bazídiumos gombák (Basidiomycota) (törzs); **~mikotenoj**: *növ* bazídiumos gombák (Basidimycotina) (altörzs); **~ujo**: bazídiumhifa *szin* bazidifrukto; **~frukto**: ➲bazidiujo; **~sporo**: *növ* bazídiospóra
Bazik/o=*inf* BASIC
Bazil/o=Vazul (utónév)
bazili/o=*növ* bazsalikom, királyfű, németbors, kerti bazsalikom (Ocimum basilicum) *szin* bazilia ocimo
bazilik/o=1. *ép tört* basilica (középület az ókori Rómában); **2.** *ép kr* bazilika; **3.** *kr* basilica (cím) *minora ~o: basilica minor *maĵora ~o: basilica maior
Bazilikat/o=*geo pol* Basilicata (IT)
bazilisk/o=1. *mit* baziliszkusz; **2.** *áll* baziliszkusz (Basiliscus)
bazoĉ/o=*jog tört* basoche (írnoki testület) (FR)
bazuk/o=*kat* páncélököl, rakétavető, bazooka
be!=1. *isz* ő-ő!, ó! (zavar kifejezése) *be! li staris senhelpe, tiun respondon li ne atendis: ő-ő! ott állt zavartan, nem ezt a választ várta; **2.** *hgut* be-e (bégetés); bei: *ntr* béget
be/o=*zene* bé *kvaronduta ~o: negyedhangot leszállító jel *trikvaronduta ~o: háromnegyedhangot leszállító jel; **be~o**: *zene* bebé, kettős bé; **~igi**: *tr zene* hangot leszállít *~iga signo: (hangmagasságot)

leszállító jel *~igo de noto: hang leszállítása; ~**gamo**: *zene* bés hangnem; ~**kvadrato**: *zene* bé, feloldójel *szin* naturigilo, nuligilo 2
Bearn/**o**=*geo* le Béarn
bearnez/**o**=*gaszt* béarni mártás
beat/**a**=**1.** *kr* boldog, boldogságos, üdvözült *de nun ĉiuj generacioj nomos min ~a: mostantól fogva boldognak mond engem minden nemzedék *~a Maria ĉiam virga: mindenkor szeplőtelen, boldogságos Szűz Mária; **2.** *kr* boldog (szent életű) *la ~a papo Johano Paŭlo 2a: boldog II. János Pál pápa; ~**igi**: *tr kr* boldoggá avat *~iga proceso: *kr* boldoggá avatási per; ~**proklami**: *tr kr* boldoggá nyilvánít; ~**proklamo**: *kr* boldoggá nyilvánítás
Beatric/**o**=Beatrix (utónév)
beb/**o**=baba, bébi, csecsemő, kisgyermek *Madono kaj la ~o: Madonna a gyermek Jézussal *provtuba ~o: lombikbébi; ~**eto**: poronty; ~**asistantino**: *orv* védőnő; ~**oĉareto**: babakocsi; ~**oflegado**: csecsemőgondozás; ~**okaĉo**: *gaszt* bébipapi, bébiétel, gyermektápszer; ~**olito**: gyerekágy; ~**opesilo**: gyermekmérleg; ~**oseĝo**: csecsemőülőke; ~**ovartejo**: bölcsőde *vö.*infanvartejo; ~**umi**: *ntr játék* babázik
bed/**o**=*agr* ágyás; **en~igi**: *tr agr* ültet (ágyásba)
↺sterkobedo, varmobedo
bedaŭr/**i**=**1.** *tr* sajnál, sajnálkozik, visszasír (>veszteség) *~i la forpasintan junecon: sajnálja az elmúlt ifjúságot *nia ~ata prezidanto: siratott elnökünk; **2.** *tr* bán, sajnál vmit (amit tett v. meg nem tett) *mi ~as kaŭzi al vi damaĝon: sajnálom, hogy kárt okoztam önnek *li ~as sian krudan sintenon: sajnálja nyers viselkedését; **3.** *tr ex* szán, megszán ➲kompati; ~**o**: sajnálat *kun bedaŭro mi konstatas: sajnálattal állapítom meg *senti ~on pri lia forpaso: sajnálatot érez elhunyta miatt; ~**e**: sajnálattal, sajnálatosan *mi ~e informiĝis pri lia morto: sajnálattal értesültem haláláról; ~**inda**: sajnálatos *~inda perdo: sajnálatos veszteség *~inda eraro: sajnálatos tévedés; ~**indaĵo**: sajnálatos dolog, eset *li nenion aŭdis pri la ~indaĵo: semmit sem hallott a sajnálatos esetről; ~**inde**: sajnos *~inde li ne havas monon: sajnos, nincs pénze
bedeli/**o**=*bibl* bdelliom, bdellium (illatos gyanta) *la manao estis kiel semo de koriandro, kaj ĝia aspekto estis kiel la aspekto de ~o: *bibl* a manna olyan volt, mint a koriandermag, hasonló az illatos gyantacsepphez
beduen/**o**=beduin
beduin/**o**=➲bedueno
begam/**o**=bégum (maharadzsa felesége)
begin/**o**=*kr* begina; ~**ejo**: *kr* beginaudvar, beginakolostor
begoni/**o**=*növ* begónia, hűségvirág (Begonia)
behaviorism/**o**=*pszi* behaviorizmus
Behemot/**o**=*bibl* Behemót
bej/**o**=*tört* bég *Tuniza ~o: tuniszi bég
bej/**a**=pej (lószín)
bejl/**o**=*sp* keresztléc (krikett)
Bejrut/**o**=*geo* Bejrút *~o estas la ĉefurbo de Libano: Bejrút Libanon fővárosa
bek/**o**=**1.** *áll* csőr *birdo kantas laŭ sia ~o *Z*: *közm* úgy szól a madár, mint a szája jár; **2.** *növ* csőr *~o de sporo: spóracsőr; **3.** csőr, hegy, orr, csőr alakú tárgy *~o de amboso: szögletes üllőszarv *~o de ĉapo: sapkaellenző *~o de martelo: kalapács orra *~o de skriboplumo: tollhegy *~o de ŝuo: cipőorr; ~**i**: **1.** *tr* (csőrével) szedeget, csipeget; **2.** *tr* énekel (madár) *se birdo tro ~as, la katon ĝi vekas *Z*: *közm* ha nagyon cincog az egér, elkapja a macska; **el~i**: *tr* csőrével kivesz, kicsipeget; **kun~iĝi**: **1.** *ntr* egymást csőrözik *kokinoj kelkfoje kun~iĝas: a tyúkok néha egymást csőrözik; **2.** *ntr* csókolózik *amparo kun~iĝis riverborde: szerelmes pár csókolózott a folyóparton; ~**fluto**: *zene* egyenes fuvola, csőrfuvola, blockflöte, cölöpflóta, furulya; ~**forma ŝuo**: hegyes orrú cipő; ~**glaso**: *kém* főzőpohár, csőrös pohár; ~**manĝi,** ~**piki**: *tr* csipeget, szedeget; ~**oĉapo**: *tex* ellenzős sapka, simléderes sapka *szin* vizierĉapo; ~**pinĉilo**: *tech* csőrösfogó; ~**plumo**: *áll* tollszakáll; ~**taso**: *gysz* csőrös csésze
↺ambosbeko, ĉapobeko, flavbekulo, gasbeko, krucbekulo, martelbeko, ŝipbeko
bek/**o**^{2}=*bibl* beka (súlymérték és pénznem)
bekabung/**o**=*növ* ártéri veronika, deréceveronika
Bekerel/**o**=*fiz* (Antoine Henri) Becquerel; ~**o**: *fiz* becquerel (Bq)
bekeŝ/**o**=*tört tex* lengyel bunda, bekecsköpeny
bel/**a**=szép *~a birdo: *pej* szép kis ficsúr, fura egy alak *~a filmo: szép film *~a paĝo en nia historio: szép lap történelmünkben *~a paro por altaro *Z*: az Isten is egymásnak teremtette őket *~a pejzaĝo: szép táj *~a vetero: szép időjárás *~a vizaĝo, sed ne ~a saĝo *Z*: szép arc, üres fej *~a voĉo: szép hang *havi ~ajn manierojn: kellemes modora van *ne ~a estas amata, sed amata estas ~a *Z*: *közm* akit szeretünk, szépnek találjuk *tio estas la plej ~a en la afero: ez a legszebb az egész dologban; ~**i**: *ntr ige* szép *nun plej ~as la aŭtuno: most a legszebb az ősz; ~**o**: a szép *~o, bono kaj vero: szép, jó és igaz *~o ĉiam ravas nin: a szép mindig elvarázsol *~o pereas, virto daŭras: a szép elenyész, az erény el nem vész; ~**aĵo**: szép dolog, szép valami (>konkrétum) *admiri la ~aĵojn de la naturo: csodálja a természet szépségeit *~aĵo kostas: ami szép, nem adják ingyen *~aĵoj de la ~arta muzeo: a szépművészeti múzeum szépségei; ~**eco**: szépség (>tulajdonság és állapot) *~eco hodiaŭ estas, morgaŭ ne restas *Z*: *közm* a szépség múlandó, a szépség nem tart örökké *la ~eco de la Melosa Venuso estas admirinda: csodálatra méltó a milói Vénusz szépsége; ~**ega**: gyönyörű *~ega estas pli ~a ol ~a: a gyönyörű szebb a szépnél *ĉi tie estas ~ege printempe: tavasszal itt gyönyörű minden; ~**eta**: csinos, helyes *vö.* belaspekta, belfigura, belstatura *~eta estas neregule ~a, tamen iel plaĉa: a csinos szabálytalanul szép, mégis valamiért tetszetős; ~**igi**: *tr* megszépít, széppé tesz *ne provu ~igi la perforton: ne próbáld szépíteni az erőszakot *ŝia rideto ~igis ŝin: mosolya megszépítette; ~**igaĵo**: ➲kosmetikaĵo; ~**igistino**: ➲kosmetikistino; ~**ulino**: szép nő, szépség; **plej~ulino**: vmi szépe, Miss…, szépségverseny győztese *plej~ulino de Hungario: Magyarország szépe, Miss Hungary; **pli~igi**: *tr* szebbé tesz, szépít *kolero eĉ pli~igis ŝin: a harag csak még szebbé tette *por la okazo ŝi pli~igis sin: az alkalomra kicsinosította magát; **pli~iga**: szépítő, megszépítő; **mal~a**: csúnya, csúf, rút, ronda *mal~a anasido: rút kiskacsa *ne helpas spegulo al mal~ulo *Z*: *közm* fehérnek nem mutat feketét a tükör; **mal~ega**: rusnya, visszataszító, förtelmes; **mal~igi**: *tr* elcsúfít, elrondít, megcsúnyít; **mal~ulo**: csúnya férfi; **mal~ulino**: csúnya nő; **plej~ulino**: szépségkirálynő, miss... *monda plej~ulino: világszépe, miss world; **super~a**: gyönyörűséges, szépséges; ~**aranĝi**: *tr* elrendez, megigazít (hogy jól nézzen ki); ~**arto**: *műv* képzőművészet, szépművészet; ~**arta**: *műv* képzőművészeti, szépművészeti; ~**artisto**: *műv* képzőművész; ~**aspekta**: csinos, szemrevaló, jó kinézetű *vö.* beleta, belfigura, belstatura; ~**ecreĝino**: szépségkirálynő; ~**etaĝo**: *ép* főemelet (első emelet), bel-étage, piano nobile; ~**figura**: jó alakú, csinos *vö.* beleta, belaspekta, belstatura; ~**gusta**: ízléses, jó ízlésű; ~**kaveto**: gödröcske (az arcon) *szin* vangokaveto; ~**kreska**: szép növésű, sudár *vö.* belstatura, belfigura; ~**literatura**: ➲beletra; ~**puga**: szép farú, csinos hátsójú, jó seggű; ~**skribado**: szépírás, kalligráfia *szin* kaligrafio; ~**skribisto**: kalligráfus *szin* kaligrafo; ~**statura**: szép termetű; ~**ŝminkaĵo**: ➲kosmetikaĵo; ~**ŝiraĵo**: kozmetikai kenőcs; ~**statura**: deli, délceg, szép termetű *vö.* beleta, belaspekta, belfigura *~statura viro: jóvágású férfi; ~**talia**: karcsú derekú, sudár; ~**videjo**: kilátó *szin* belvedero; ~**vidturo**: *ép* kilátótorony; ~**vizaĝa**: szép arcú; ~**vorta**: szép szavú
Bel/**o**=*vall bibl* Bél, az Úr (babiloni istenség) *vö.* Marduko
Bel/**o**^{2}=*fiz* (Alexander Graham) Bell; ~**o**: *fiz* bel (B); **deci~o**: *fiz* decibel (dB)
beladon/**o**=*növ* maszlagos nadragulya (Atropa belladonna)
belarus/**o**=➲beloruso
belemnit/**oj**=*áll* belemniták (Belemnites)
Belerofon/**o**=*mit* Bellerophontész, Bellerophón
beletr/**o**=*ir* szépirodalom *szin* bela literaturo; ~**a**: *ir* szépirodalmi *szin* belliteratura; ~**aĵo**: *ir* szépirodalmi mű *szin* belliteraturaĵo; ~**isto**: *ir* szépíró; ~**istiko**: *ir* irodalomtudomány *vö.* literaturhistorio
Belfast/**o**=*geo* Belfast *~o estas la ĉefurbo de Nord-Irlando: Belfast Észak-Írország fővárosa
belfrid/**o**=**1.** *kat ép* belfried, őrtorony *vö.* gardoturo, gvatoturo; **2.** *ép* városháztorony
belg/**o**=**1.** *fn tört* belga (kelta törzs tagja); **2.** *fn* belga; ~**a**: *mn* belga; **(B)~ujo, (B)~io**: *geo pol* Belgium (BE); ~**ismo**: *nyt* belgizmus
Belgrad/**o**=➲Beogrado
Bel-Horizont/**o**=*geo* Belo Horizonte
Belial/**o**=*bibl* Beliál, Béiál
Bel-Insul/**o**=**1.** *geo* Belle-sziget (Bretagne); **2.** *geo* Bell-sziget (Kanada)
belis/**o**=*növ* százszorszép (Bellis) *plurjara ~o: vadszázszorszép (B. perennis) *szin* lekanteto
Beliz/**o**=*geo pol* Belize (BZ); ~**ano**: *fn* belize-i
Belizar/**o**=*tört* Belizár (bizánci hadvezér)
Belmupan/**o**=*geo* Belmopan *~o estas la ĉefurbo de Belizo: Belmopan Belize fővárosa
belon/**o**=*áll* tűcsőrű csuka, csőrös csuka (Belone belone)
Belorizont/**o**=*geo* Belo Horizonte
belorus/**o**=*fn* fehérorosz, belorusz, belarusz *szin* blankruso; ~**a**: *mn nyt* fehérorosz, belorusz, belarusz *szin* blankrusa (bel); **(B)~ujo, (B)~io**: *geo pol* Belorusszia, Fehéroroszország (BY)
belot/**o**=*játék* alsós (kártyajáték); ~**i**: *ntr játék* alsósozik
Belŝacar/**o**=*bibl* Belsazár, Bélsaccar, Baltazár *vö.* Baltazaro
Belt/**o**=*geo* Baelt

beluĉ/o=*fn* beludzs; ~**a**: *mn nyt* beludzs (bal)
belveder/o=*ép* belvedere, kilátó *szin* belvidejo
Belzebut/o=*bibl* Baal-Zebub, Belzebub *szin* Baal-Zebub
bemb/o=*fn* bemba; ~**a**: *mn nyt* bemba (bem)
bemeri/o=*növ* csalánszösz (Boehmeria)
bemol/o=*zene* leszállítójel, bé; **du~o**: *zene* bebé, kettős bé *en tempera gamo B du~a sonas kiel A natura: a temperált skálán bebé A-nak hangzik
ben/i=*tr vall* áld, megáld *~ata vi estas inter virinoj, kaj ~ata estas la frukto de via ventro: *bibl* áldott vagy az asszonyok között, és áldott a te méhed gyümölcse *Dio ~is la sepan tagon: Isten megáldotta a hetedik napot *Dio donis kaj ~is, sed diablo forprenis: Isten adta, ördög elvette *Isaak ~is Jakobon: Izsák megáldotta Jákobot *la pastro ~is la ŝipon: a pap megáldotta a hajót *la patro, mortante, ~is siajn filojn: a haldokló apa megáldotta fiait *la posteuloj ~os nian memoron: az utódok áldják emlékünket; ~**o**: **1.** *vall* áldás *apostola ~o: *kr* apostoli áldás *~o de Sankta Blazio: *kr* Balázs-áldás *ĉetabla ~o: asztali áldás *okulo de mastro pli ol ~o de pastro *Z*: *közm* a gazda szeme hizlalja a jószágot *postpuerpera ~o: *kr* egyházkelő áldás; **2.** *átv* áldás, jótétemény, ajándék *bona infano estas ~o de Dio: a jó gyermek Isten áldása *el peno iĝas ~o: a munkálkodás áldás *ordo estas ~o por ĉiu entrepreno *Z*: *közm* rend a lelke mindennek *via agado estas ~o por nia komunumo: tevékenysége áldás közösségünkre; ~**a**: áldásos *szin* benoplena, benoriĉa *horo matena estas horo ~a *Z*: *közm* ki korán kel, aranyat lel; ~**ita**: áldott *~ita akvo: *kr* szenteltvíz *szin* sankta akvo; **for~i**: *tr kr* áldással megszüntet *for~i al li la pekojn: feloldozza bűnei alól; **mal~i**: *tr vall* megátkoz *Ijob malfermis sian buŝon, kaj mal~is sian tagon: *bibl* kinyitotta Jób a száját, és megátkozta születése napját; **mal~o**: **1.** *vall* átok *ĵeti mal~on sur iun: átkot szór vkire *mal~o falu sur vin kaj viaj posteuloj: átok szálljon rád és utódaidra; **2.** *átv* baj, szerencsétlenség *kaŝu mal~on kaj faru bonan mienon: rossz tréfához vágj jó képet *liaj artifikoj estas mal~o por nia grupo: mesterkedései átok a csoportunkra; **mal~ita**: átkozott *pendigito estas mal~ita antaŭ Dio: *bibl* átkozott Isten előtt az akasztott ember; ~**akvi**: *tr kr* szenteltvízzel meghint, megszentel *szin* sanktakvi; ~**akvujo**: *kr* szenteltvíztartó *szin* sanktakvujo; ~**oplena,** ~**oriĉa**: áldásos
Benares/o=*geo* Benáresz *vö.* Varanasio
bend/o=1. szalag, sáv *magneta ~o: mágnesszalag; **2.** *jm* gumiabroncs *masiva ~o: tömör gumiabroncs *pneŭmata ~o: felfújható gumiabroncs *szin* pneŭo, pneŭmatiko; **3.** *vill* frekvenciasáv; **4.** *cím* harántpólya; **5.** *ép* léctag, lemeztag *szin* banderolo 4; ~**i**: *tr* (szalaggal) beköt, beteker; **ĉef~o**: *inf* törzsszalag, master tape; **sur~igi**: *tr eltr* szalagra vesz *sur~igi muzikon, filmon: felvesz zenét, filmet; **sur~igo**: szalagfelvétel; ~**arĥivo**: *inf* szalagtár; ~**etikedo**: szalagcímke; ~**etendigo**: *eltr* sávnyújtás; ~**fero**: *tech* abroncsvas; ~**filtrilo**: *eltr* sávszűrő *szin* pasfiltrilo; ~**larĝo**: *eltr* sávszélesség; ~**levilo**: gumiszerelő vas; ~**obremso**: *jm* szalagfék; ~**osegilo**: *tech* szalagfűrész; ~**ospektro**: *fiz* sávos színkép
↺barelbendo, brakbendo, energibendo, frekvencbendo, glubendo, ladbendo, mezurbendo, muntobendo, pansobendo, sistembendo, sonbendo, trubendo, vidbendo, videobendo
Benedikt/o=Benedek (utónév) *ordeno de Sankta ~o: *kr* Szent Benedek rend; ~**ano**: *kr* bencés szerzetes; ~**ana**: *kr* bencés *~ana abatejo: bencés apátság *~ana laboro: *átv* türelmet igénylő munka; **Benĉjo**: Bence
benefic/o=1. *gazd* egyházi javadalom, beneficium; **2.** *jog* kedvezés, kedvezmény, beneficium; **3.** jótékonysági rendezvény *szin* bonfara aranĝo; ~**a**: **1.** *gazd* egyházi javadalmi; **2.** *jog* kedvezményi, beneficiális; **3.** *mn* jótékony, jótékonysági *szin* bonfara
Beneluks/o=*gazd* Benelux *~aj ŝtatoj: Benelux-államok
Benevent/o=1. *tört geo* Beneventum; **2.** *geo* Benevento
bengal/o=*fn* bengáli; ~**a**: *mn nyt* bengáli (bn) *~a Golfo: *geo* Bengáli-öböl; **(B)~ujo, (B)~io**: *geo* Bengália *Okcident-(B)~ujo, Okcident-(B)~io: *geo pol* Nyugat-Bengál, Nyugat-Bengália (IN)
Bengalur/o=*geo* Bangalore (Bangalor)
Bengazi/o=*geo* Bengázi
benign/a=*orv* jóindulatú, benignus *~a tumoro: jóindulatú daganat
Benin/o=*geo pol* Benin (BJ)
Benjamen/o=➲Benjamino
Benjamin/o=1. *bibl* Benjámin; **2.** *bibl* Benjámin törzse
benjet/o=töltött fánk, pirog *szin* fritkuko
↺pufbenjeto
benk/o=1. pad, lóca *koĉera ~o: bak (kocsin) *lerneja ~o: iskolapad *presbitera ~o: *kr* szentélypad, kóruspad, stallum; **2.** *geo* pad, zátony; **3.** *áll* halraj; **3.** *tech* gépágy; ~**eto**: zsámoly, sámli; ~**olito**: priccs *szin* kušbenko, litbenko, tabullito
↺glacibenko, klinbenko, kušbenko, litbenko, pendobenko, piedbenketo, randbenko, rembenko, sablobenko, starbenko, torturbenko
bent/o=*biol* fenékvízi élővilág, bentosz; ~**a**: *biol* fenékvízi, bentális *~a biotopo: fenékvízi élettér, bentális élettér *szin* bentejo *~a faŭno: *áll* fenékvízi állatvilág, bentális fauna *~a flaŭro: *növ* fenékvízi növényvilág, bentális flóra; ~**ano,** ~**ulo**: *biol* fenékvízi élőlény *szin* bentano; ~**ejo**: ➲benta biotopo
bentonit/o=*ásv* bentonit, derítőföld, fullerföld, csapóföld
benzedrin/o=➲amfetamino
benzen/o=*kém* benzol *diklor-~o: diklór-benzol *fenil~o: bifenil *izopropil-~o: izopropil-benzol *nitro~o: nitrobenzol
benzidin/o=*kém* benzidin *szin* diamina bifenilo
benzil/o=*kém* benzilgyök
benzin/o=*kém* benzin *rafinita ~o: foltbenzin *senplumba ~o: ólommentes benzin; ~**a**: *kém* benzin~ *~a fajrilo: benzinöngyújtó *95-oktana ~o: 95-ös oktánszámú benzin; ~**bombo**: Molotov-koktél; ~**ĉapo**: *jm* benzinsapka; ~**drinkega**: *tréf* benzinfaló; ~**ejo**: *közl* benzinkút; ~**ujo**: benzintartály, (benzin)tank; **bio~o**: *tech* biobenzin; ~**kruĉo**: benzineskanna; ~**ometro**: *jm* benzinállás-mutató; ~**pumisto**: *közl* benzinkutas; ~**pumpilo**: *közl* benzinkút (oszlop); ~**stacio**: *közl* töltőállomás, benzinkút; ~**vora**: *tréf* benzinfaló
benzo=előképző; benzo~: *kém* benz(o)~ (>benzolgyűrű anellálása) ➲benzodiazepino, benzokinono, benzonitrilo
benzo/o=*kém* benzoegyanta; ~**i**: ➲benzoili; ~**ato**: *kém* benzoát *~ata acido: benzoesav *metila ~ato: metil-benzoát; ~**ilo**: *kém* benzoilgyök; ~**ili**: *tr kém* benzoilez
benzol/o=*kém* benzol
Beograd/o=*geo* Belgrád *szin* Belgrado *~o estas la ĉefurbo de Serbio: Belgrád Szerbia fővárosa
beot/o=*fn tört* boiót; **2.** *átv* tökfilkó; **(B)~ujo, (B)~io**: *tört geo* Boiótia, Beócia, Boeotia
ber/o=1. *növ* bogyótermés *arbara ~o: ➲vakcinio *korvo~o: ➲empetro; **2.** *ált* bogyó, szem; ~**aro**: *növ* fürt *szin* grapolo; **pseŭdo~o**: *növ* álbogyó, tobozbogyó; **sen~igi**: *tr* bogyóz *sen~igi sekvin~ojn: szőlőt bogyóz; ~**konuso**: *növ* tobozbogyó; ~**omaceraĵo**: *agr* héjon áztatott szőlő
berber/o=*fn* berber *szin* tamazi‍ĥto; ~**a**: *mn nyt* berber (ber)
berberid/o=*növ* borbolya, sóskafa, sóskaborbolya (Berberis)
berberis/o=➲berberido
Berenic/o=Bérénice, Bereniké (utónév) *~a Hararo: *csill* Bereniké Haja, Corna Berenices
beret/o=svájcisapka
bergamot/o=1. *növ* bergamott (Citrus bergamia); **2**. ➲bergamotfrukto; ~**ujo,** ~**arbo**: ➲bergamoto 1; ~**frukto**: *növ* bergamott (gyümölcs); ~**a esenco**: *kém* bergamottolaj
Bergson/o=*fil* (Henri Louis) Bergson
beriber/o=*orv* beriberi
beril/o=*kém* berillium (Be) *~ia klorido: *kém* berillium-klorid
berili/o=*ásv* berill
Bering/o=*geo* (Vitus Jonassen) Behring *~a Maro: Bering-tenger *~a Markolo: Bering-szoros
berkeli/o=*kém* berkélium (Bk)
Berlin/o=*geo pol* Berlin (város és szövetségi állam) *~o estas la ĉefurbo de Germanio: Berlin Németország fővárosa *~a bluo: *kém* berlini kék *~a muro: *pol* berlini fal
berm/o=*víz* rézsűpadka
Bermud/oj=*geo pol* Bermuda-szigetek (BR) *~a triangulo: *geo* Bermuda-háromszög
Bern/o=*geo pol* Bern (város és kanton) (CH) *~o estas la ĉefurbo de Svislando: Bern Svájc fővárosa
Bernard/o=Bernát (utónév) *Sankta ~o: *kr* Szent Bernát; ~**ano**: *kr* bernátrendi szerzetes
Bernike=*bibl* Bernike, Bereniké *vö.* Berenico
Bernadet/o=Bernadett (utónév)
bern/i=*tr* pokrócban meghajít (négy sarkán fogott ponyvával magasba dob)
bernikl/o=*áll* örvös lúd (Branta Bernicla)
berserk/o=*mit* dühödt skandináv harcos; ~**i**: *ntr* dühöng, tombol, őrjöng
Bert/o=Berta (utónév)
bertoleti/o=*növ* brazildió, juviadió, paradió, amerikaidió, amazonimandula (Bertholletia excelsa)
Bertrand/o=Bertram (utónév)
Besarabi/o=*geo* Besszarábia
Beskid/oj=*geo* Beszkidek *Orientaj ~oj: Erdős-Kárpátok, Keleti-

Beszkidek
best/o=1. *áll* állat *sovaĝa ~o, sovaĝ~o: vadállat; **2.** *átv* állat, állatias ember *szin* bestio; ~**a**: **1.** állat~, állati *~aj ekskrementoj: állati ürülék; **2.** *átv* állatias *szin* bestia *~aj inklinoj: állati ösztönök *~a krimo: bestiális bűntény; ~**aĵo**: állati dolog, állatiasság; ~**aro**: **1.** *agr* állatállomány, állatsereglet; **2.** *áll* állatvilág; ~**ego**: *áll* hatalmas nagy állat; ~**ega**: *átv* állati, bestiális, kegyetlen *szin* bestia *~ega Bjalistoka bucado: bestiális byałistoki mészárlás; **pra~o**: *ősl* ősállat; ~**amanto**: *fn* állatbarát *~ama societo: állatbarát egyesület; ~**ejo**: **1.** *agr* állattartó hely (pl. istálló, ól); **2.** magánállatkert, állatgyűjtemény; **3.** állatkert *szin* zoologia ĝardeno; ~**eto**: *áll* kisállat; ~**igi**: *tr* elállatiasít, lealjasít; **vir~o**: *áll* hímállat, kan, bak; ~**epidemio**: *áll orv* állatjárvány, állatvész; ~**ĝardeno**: *áll* állatkert *szin* zoo, zooparko; ~**kaptisto**: ➲ĉasisto; ~**komunumo**: *áll* állatközösség; ~**kuracado**: *áll orv* állatgyógyászat, állatorvoslás; ~**kuracisto**: *áll orv* állatorvos *szin* veterinaro; ~**oeksperimento**: *tud* állatkísérlet; ~**ofosilio**: *ősl* állati kövület, állati fosszília; ~**oprotekta**: állatvédelmi, állatvédő; ~**oprotektanto**: *fn* állatvédő; ~**oprotekto**: állatvédelem; ~**osanitaro**: *orv áll* állategészségügy; ~**ospecio**: *áll* állatfaj; ~**otoponimo**: ➲zootoponimo; ~**ozorgisto**: *agr* állatgondozó
↺dombesto, hejmbesto, maribesto, poŝbesto, prarabobestoj, rabobestoj
besti/o=1. *áll* vadállat *szin* sovaĝbesto; **2.** *átv* fenevad, dúvad, vadállat; ~**a**: **1.** *áll* vadállati, vadállat~ *szin* sovaĝbesta; **2.** *átv* állati, bestiális, kegyetlen *szin* bestega
beŝamel/o=*gaszt* besamel (mártás)
bet=*knyv* bet (héber 'b' *v.* 'v' betű)
beta=*knyv* β, béta (görög 'b' betű) *szin* beto[2]; beta~: *tud* béta~ (>második) ➲beda-diseriĝo, beta-kvarco, beta-partiklo, beta-radio
Betani/o=*bibl geo* Betánia
betatron/o=*fiz* betatron, indukciós gyorsító
betel/o=1. *növ* bétel, bételbors (Piper betle); **2.** *gaszt* bételfalat; ~**aĵo**: *gaszt* bételfalat; ~**palmo**: ➲kateĉuareko
Betelgaŭz/o=*csill* Betelgeuse, Alfa Orionis, α-Orions
Betelĝuz/o=➲Betelgaŭzo
beti/o=*fn* bete; ~**a**: *mn nyt* bete (btb)
Betik/o=*tört geo* Baetica
Bet-Leĥem/o=*bibl geo* Betlehem
bet/o=1. *növ* répa (Beta) *ordinara ~o: közönséges répa, termesztett répa, mángold, fehér répa (B. vulgaris) *ruĝa ~o: céklarépa, vörös répa (B. vulgaris var. conditiva) *suker~o: cukorrépa (B. vulgaris subsp. vulgaris); **2.** répa (gyökér); ~**sukero**: *gaszt* répacukor
beton/o=*ép* beton; ~**bloko**: *ép* betontömb; ~**briko,** ~**ŝtono**: *ép* betontégla; ~**miksilo**: *ép tech* betonkeverő
bet/o[2]=➲beta
↺ferbetono, strečbetono, ŝtalbetono
betonik/o=*növ* bakfű, betonika (Betonica)
Betoven/o=*zene* (Ludwig van) Beethoven *la Naŭa Simfonio de ~o: Beethoven Kilencedik szimfóniája
betul/o=*növ* nyírfa (Betula)
bevel/o=1. *tech* ferde él, leélezés, élszalag; **2.** *tech* szerszámél; ~**i**: *tr tech* ferdén vág, fazettál, leélez
bezoar/o=*áll* bezoárkő (kérődzők gyomrában képződő tömör test)
bezon/i=*tr* szüksége van, rászorul vmire (n), kell neki vmi (n) *~i dormi: aludnia kell *~i monon: pénzre van szüksége *~i ripozon: pihenésre van szüksége *~i ŝanĝon de aero: levegőváltozásra van szüksége *kiu tro ~as, tiu leĝon ne konas *Z*: *közm* a szükség törvényt bont *malsanulo ~as kuraciston: a betegnek orvosra van szüksége; ~**a**: szükséges *kun ĉio ~a, necesa kaj sufiĉa: cakk und pakk *mi kunprenis ĉion ~an: minden szükségeset magamhoz vettem; ~**o**: **1.** szükség, igény *~o leĝon ne obeas *Z*: szükség törvényt bont *fari sian naturan ~on: elvégzi a szükségletét *havi ~on je bona amiko: szüksége van egy jó barátra *laŭ la ~oj de la nuntempo: a mai kor igényei szerint *senti ~on ekdormi: úgy érzi, aludnia kell; **2.** baj, szükséglet *~o estas plej forta ordono *Z*: *közm* nagy úr a szükség *en okazo de ekstrema ~o: végszükség esetén *helpo en ekstrema ~o: segítség nagy bajban *kara estas dono en minuto de ~o *Z*: *közm* kétszer ad, ki gyorsan ad *se estas ~o, ne estas rezono: *közm* a szükség törvényt bont; ~**aĵo**: **1.** szükséglet, szükséges vmi, szükséges dolog *bazaj ~aĵoj: alapvető szükségletek; **2.** *gazd* szükségleti cikk; **3.** kellék; ~**ata**: szükséges (amire szükség van); **laŭ~e**: szükség szerint; **sen~a**: szükségtelen; ~**hava**: szükséget szenvedő
↺necesbezono
Bhagavadgit/o=*ne* ➲Bagavadgito
Bharat/o=*ne* ➲Barato
bhikŝu/o=*ne* ➲bikŝuo
bi=előképző; bi~: *tud* bi~, két~ *vö.* du~ ➲bikotiledono, bijekcio, bimetalismo, bisekci
bias/o=1. elfogultság, előítélet; **2.** *mat* hiba, torzítás (>statisztika); **3.** *vill* előfeszültség, előfeszítés; ~**i**: **1.** *tr* elfogult, előítéletes vkivel *v.* vmivel szemben (n); **2.** *tr mat* torzít (>statisztika); **3.** *tr vill* előfeszít, előfeszültséggel lát el; biasa
1. elfogult, előítéletes; **2.** *mat* torzító (>statisztika); **3.** *vill* előfeszítő; senbiasa
1. elfogulatlan, előítélet-mentes; **2.** *mat* hibamentes, torzításmentes (statisztika); ~**tensio**: *vill* előfeszültség
Bias/o[2]=*fil* Biász
Biafr/o=*geo* Biafra
biatlon/o=*sp* sílövészet, biatlon; ~**isto**: *sp* sílövő, biatlonista
bibi/o=*áll* kerti bársonylégy (Bibio hortulanus) *szin* ĝardena harokulo
Bibli/o=1. *vall* Biblia, az Írás *Hebrea ~o: *vall* Héber Szentírás, Héber Biblia *ĵuri sur la ~o: a Bibliára esküszik *Sankta ~o: *kr* Szentírás; **2.** ~o: *knyv átv is* biblia (a Biblia egy példánya) *lede bindita ~o: bőrkötésű biblia *„Verda Koro de Baghy" estas ~o por komencantoj: Baghy „Verda Koro"-ja a kezdők bibliája; ~**a**: bibliai *~aj studoj: *isk* a Biblia tanulmányozása, bibliai tanulmányok *~aj versoj: bibliai helyek, bibliai sorok; ~**isto**: *tud* bibliakutató
bibliobus/o=*jm* könyvtárbusz
bibliofil/o=*fn* könyvbarát, könyvgyűjtő, bibliofil *~a papero: *knyv* bibliofil papír; ~**io**: könyvek kedvelése, ritka könyvek gyűjtése, bibliofília
bibliograf/o=1. *knyv* bibliográfus, bibliográfia-szerző; **2.** *tud* könyvész, könyvszakember *szin* bibliografiisto; ~**io**: **1.** *knyv* bibliográfia *~io de planlingvoj: tervezett nyelvek bibliográfiája *~io de la Internacia Lingvo Esperanto: az eszperantó nemzetközi nyelv bibliográfiája; **2.** *tud* könyvészet; ~**ii**: *tr* bibliográfiába felvesz; ~**iisto**: ➲bibliografo
bibliomani/o=➲libromanio
bibliotek/o=1. könyvtár (könyvgyűjtemény) *publika ~o: közkönyvtár, nyilvános könyvtár *prunta ~o: kölcsönkönyvtár *referenca ~o: kézikönyvtár *reĝo Matiaso havis riĉan ~on: Mátyás királynak gazdag könyvtára volt *rondiranta ~o: mozgókönyvtár *Virtuala Esperanto-(B)~o: *eo* Virtuális Eszperantó Könyvtár; **2.** *ép* könyvtárépület, könyvtárszoba; **3.** könyvespolc, könyvesszekrény *szin* librobretaro, libroŝranko; **4.** *átv* könyvtár (könyvsorozat) *Esperanta ~o Internacia: *eo* Nemzetközi Eszperantó Könyvtár; **5.** *inf* könyvtár (programeljárások gyűjteménye) *dinamike bindebla ~o: *inf* dinamikusan láncolt könyvtár; ~**isto**: könyvtáros
Bibrakt/o=*tört geo* Bibracte
biceps/o=*anat* kétfejű izom, bicepsz, musculus biceps *braka ~o: kétfejű felkarizom, musculus biceps brachii *femura ~o: kétfejű combizom, musculus biceps femoris
bicikl/o=*jm* kerékpár, bicikli *szin* duciklo, durada ciklo *etrada ~o: kempingkerékpár; ~**i**: *ntr közl* kerékpározik, biciklizik; ~**eto**: *jm* gyermekbicikli *szin* infanbiciklo; ~**anto**: *fn közl* kerékpározó, biciklizős; ~**isto**: *közl* kerékpáros, biciklis (aki általában kerékpárral közlekedik); **pra~o**: *jm* velocipéd (nagy első kerékkel) *szin* velocipedo; ~**oforko**: *jm* kerékpárvilla; ~**okonkurso**: *sp* kerékpárverseny; ~**opruntejo**: kerékpárkölcsönző; ~**orako**: kerékpártartó; ~**ovojo**: *közl* kerékpárút
↺akvobiciklo, faldbiciklo, infanbiciklo, konkursbiciklo, kurbiciklo, lubiciklo, montarbiciklo, montbiciklo, motorbiciklo, terenbiciklo, zumbiciklo, kurbiciklo
bid/o=1. felfűzhető golyó, gyöngy, szem; **2.** hasisgolyó; ~**okurteno**: gyöngyfüggöny
bide/o=ülőmosdó, bidé
bident/o=*növ* farkasfog (Bidens)
bidermajr/o=*műv* biedermeier stílus; ~**a**: *mn műv* biedermeier *~a sidmeblaro: biedermeier ülőgarnitúra
bidual/o=➲dudualo
biel/o=*tech* hajtórúd, hajtókar *szin* turnostango 2 *~o transmisias movon kun aŭ sen ŝanĝo de la movspeco: a hajtókar a mozgásfajta változtatásával vagy anélkül viszi át a mozgást
bien/o=*agr gazd* birtok, földbirtok *~o kvita de hipoteko: *gazd* jelzálogtól mentes birtok *familia ~o: *gazd* családi birtok *feŭda bieno: ➲feŭdo *nobela ~o: nemesi birtok *reĝa ~o: királyi birtok *retiriĝi sur sian ~on: visszavonul a birtokára *ŝtata ~o: állami gazdaság; ~**ulo**: földbirtokos *szin* bienmastro, bienposedanto; **et~o**: *agr gazd* kisbirtok; **et~ulo**: *agr gazd* kisbirtokos, kisgazda; **grand~o**: *agr gazd* nagybirtok; **grand~ulo**: *agr gazd* nagybirtokos; **sol~o**: tanya, majorság; ~**aŭto**: *jm* kombiautó; ~**divido**: *agr pol* földosztás; ~**domo**: *agr* major, tanya; ~**etato**: *gazd* telekkönyv; ~**eto**: *agr gazd* majorság, kisbirtok; ~**isto**: *agr gazd* birtokos, gazdálkodó; ~**limo**: *agr* mezsgye; ~**mastro**: *agr gazd* földbirtokos *szin* bienposedanto, bienulo; ~**posedanto**: fölrdbirtokos *szin* bienmastro, bienulo; ~**reformo**: *agr pol* birtokreform; ~**servisto**:

agr urasági cseléd, majorsági cseléd
bienal/o=*műv* biennále
bier/o=sör *blanka ~o: fehér sör *blonda ~o: szőke sör *bruna ~o: barna sör *elkranita ~o: csapolt sör *hela, pala ~o: világos sör *hordea ~o: árpasör *kruĉo da ~o: egy korsó sör *malhela ~o: sötét sör *malpeza ~o: könnyű sör *nigra ~o: fekete sör *pilsena ~o: plzeni sör *senŝaŭma ~o: habmentes sör *zingibra ~o: gyömbérsör; ~**ejo**: *gaszt* söröző; ~**barelo**: söröshordó; ~**fari**: *tr* sört főz; ~**farejo**: sörfőzde; ~**isto,** ~**faristo**: sörfőző; ~**fabriko**: *ip* sörgyár; ~**umi**: *ntr* sörözik, sört iszik; ~**umadi**: *ntr* sörözget; ~**botelo**: sörösüveg; ~**doso**: ➲bierskatolo; ~**gisto**: söréleszto; ~**glaso**: söröspohár; ~**kruĉo**: söröskorsó; ~**rako**: sörösláda; ~**rekremento**: sörtörköly; ~**skatolo**: sörösdoboz
↺botelbiero, ladbiero, maltbiero, skatolbiero
bifac/o=*tört* bifaciális eszköz *~a klingo: *tört* bifaciális penge
bifilar/a=➲dudrata, dufadena
bifenil/o=➲fen/o^2
bifid/a=*biol orv* kettéhasadt, nyitott, bifidus *~a lango: *áll* kétágú nyelv *~a spino: *orv* nyitott gerinc, spina bifida
bifilar/a=➲dratrefalda
bifstek/o=*gaszt* bifsztek, sült marhaszelet *~o laŭ tatara maniero: *gaszt* tatár bifsztek *flamumita ~o: flambírozott bifsztek, flambírozott marhasült *mezrostita ~o: közepesen sült bifsztek *sanga ~o: véres bifsztek *trarostita ~o: átsült bifsztek
bigami/o=*jog* kettős házasság, bigámia; ~**ulo**: *fn* kétnejű, bigámista férfi; ~**ulino**: *fn* kétférjű, bigámista nő
bigarad/o=1. *növ* keserű narancs, sevillai narancs (Citrus aurantium); **2.** *növ* keserű narancs (termés) *szin* amara oranĝo; ~**ujo**: ➲bigarado 1
bigarel/o=*növ* ropogós cseresznye; ~**ujo**: *növ* ropogóscseresznye-fa (Cerasus avium duracina)
bigl/o=*áll* beagle (vadásztacskó)
bignoni/o=*növ* trombitacserje (Bignonia) *szin* trumpetfloro
bigot/o=*fn vall pej* bigott, vakbuzgó ember; ~**a**: *vall pej* bigott, vakbuzgó; ~**ulo**: *ne* ➲bigoto
Bihar/o=*geo pol* Bihar (IN); ~**a**: *mn nyt* bihári (bh)
bijekci/o=*mat* kétirányú kibocsátás, bijekció *szin* dissurĵeto; ~**a**: *mat* egy-egyértelmű, bijektív *szin* dissurĵeta
biĵuteri/o=ékszergyártás, ékszeripar
bikin/o=*tex* bikini
bikol/o=*fn* bikol; ~**a**: *mn nyt* bikol (bik)
bikonkav/a=➲dukonkava
bikonveks/a=➲dukonveksa
biks/o=*növ* orleánfa, anatto, annato
bikŝu/o=*bud* biksu (>szerzetes)
bil/o=*gazd* értékpapír; ~**borso**: *gazd* értékpapírtőzsde, értéktőzsde *szin* akcia borso; ~**komerco**: *gazd* értékpapír-kereskedelem; ~**makleristo**: *gazd* értékpapírügynök, tőzsdeügynök *vö.* borsa makleristo; ~**merkato**: *gazd* értékpapírpiac
bilabial/o=*nyt* bilabiális *szin* dulipsono
bilanc/o=*gazd átv* mérleg *~o de eksterlanda komerco: *gazd* külkereskedelmi mérleg *~o de kurantaj pagoj: *gazd* folyó fizetési mérleg *komerca ~o: kereskedelmi mérleg *solidigita ~o: konszolidált mérleg *ŝtatbuĝeta ~o: államháztartási mérleg; ~**i**: *tr gazd* mérleget készít vmiről (n) *~i konton: *gazd* számlamérleget készít; ~**revizoro**: *gazd* könyvvizsgáló
↺pagobilanco
bilard/o=1. *játék* biliárd *elektra ~o: flipper, elektromos játékautomata *franca ~o: francia biliárd *usona ~o: amerikai biliárd; **2.** *játék* biliárdasztal ➲bilardotablo; ~**ejo,** ~**salono**: biliárdterem; bilardbastono: *játék* dákó; ~**otablo**: *sp* biliárdasztal
Bilba/o=*geo* Bilbao *~a Golfo: *geo* Bilbaói-öböl
bilbok/o=*játék* bilboquet (golyófogó játék)
bild/o=1. kép, látvány (vminek a külső megjelenése) *Dio kreis la homon laŭ sia ~o: Isten az embert saját képére teremtette *havi klaran ~on pri tio: világos képe van róla *reala ~o: *inf* valós kép *spegula ~o: tükörkép *virtuala ~o: *inf* virtuális kép; **2.** kép (rajzolt, festett stb.) *moviĝanta ~o: *film* animációs kép *skulptita ~o: faragott kép *vivanta ~o: élőkép; **3.** *mat* kép, ábra; **4.** *bibl* bálvány *ne faru al vi idolon, nek ~on de io, kio estas en la ĉielo supre aŭ sur la tero malsupre aŭ en la akvo sub la tero: *bibl* ne csinálj magadnak semmiféle istenszobrot azoknak a képmására, amik fenn az égben, lenn a földön, vagy a föld alatt a vízben vannak; bildaro
1. képgyűjtemény *szin* bildkolekto; **2.** *mat* képhalmaz; ~**eca**: képszerű *~eca esprimo: képes kifejezés; ~**ero**: *inf* képpont, pixel *szin* rastrumero; ~**igi**: **1.** *tr* ábrázol, megjelenít *~igi al si: *tr* elképzel; **2.** *tr mat* leképez; ~**igo**: **1.** megjelenítés, ábrázolás *figura ~igo: *műv* figuratív ábrázolás, alakos ábrázolás; **2.** *mat* leképezés *szin* funkcio 3 *adjunkta ~igo: adjungált leképezés *afina ~igo: affin leképezés *barita ~igo: korlátos leképezés *inversa ~igo: inverz leképezés *lineara ~igo: lineáris leképezés *strikte monotona ~igo: szigorúan monoton leképezés; **aĵ~o**: *műv* csendélet; **antaŭ~o**: előkép; **mal~o**: *mat* inverz kép; **sub~igo**: *mat* leszűkítés; ~**bitigilo**: *inf* képdigitalizáló (eszköz); ~**galerio**: *műv* képtár, pinakotéka *szin* pinakoteko; ~**horloĝo**: képóra; ~**kadro**: képkeret; ~**kadristo**: képkeretező; ~**karto**: képeslap; ~**kolekto**: képgyűjtemény *szin* bildaro; ~**libro**: *knyv* képeskönyv, illusztrált könyv; ~**literaturo**: *műv* képirodalom; ~**oflanko**: fejoldal (>érme), előlap (pl. képeslapnál); ~**origardilo**: *inf* képnéző *v.* képnézegető program; ~**oteatro**: *műv* papírszínház, kamishibai (japán vándorszínház) *szin* paperteatro; ~**otubo**: *eltr* képcső *szin* kineskopo; ~**rakonto**: *ir* képregény *szin* komikso *vö.* mangao; ~**simbolo**: *inf* ikon *szin inf* ikono, piktogramo 2; ~**skribo**: *nyt* képírás; ~**strio**: *ir* rajzsorozat *vö.* bildrakonto, komikso; ~**vortaro**: *nyt* képes szótár
↺bitbildo, gipsbildo, klarbilde, lumbildo, movbildoj, olebildo, signobildo, titolbildo, tolbildo
Bileam/o=1. *bibl* Bálám, Bileám *azenino de ~o: Bálám szamara; **2.** *bibl geo* Jibleám, Belmain
bilet/o=1. jegy (vmilyen szolgáltatásra jogosító) *fervoja ~o: *vsút* vonatjegy *havi gajnan ~on: *átv* disznója van *ir-revena ~o: *közl* menettérti jegy, retúrjegy *ĵurnalista ~o: sajtójegy *tramvoja ~o: villamosjegy *transira ~o: átszálló (jegy) *szin* ŝanĝbileto; **2.** *gazd* bankjegy; **3.** (boríték nélküli) levél; ~**ejo**: *közl* jegypénztár, jegyiroda *vö.* biletgiĉeto; ~**isto**: *közl* jegykezelő; ~**ujo**: tárca, pénztárca; ~**aŭtomato**: jegyautomata; ~**giĉeto**: *közl* jegypénztári ablak *vö.* biletejo; ~**kontrolisto**: *közl* jegyellenőr; ~**spekulado**: jegyüzérkedés; ~**spekulisto**: jegyüzér
↺abonbileto, bankbileto, busbileto, enirbileto, flugbileto, kajobileto, lokbileto, loteribileto, monatbileto, monbileto, pardonbileto, revenbileto, semajnbileto, ŝanĝbileto, tagbileto, trajnbileto, trambileto, trolebusbileto, veturbileto
bilĝ/o=*hajó* hajóalj, hajófenék, hajó medre
bilharzi/o=*ex* ➲skistosomo; ~**ozo**: *ex* ➲skistosomozo
bilion/o=billió (10^{12}) *szin* duiliono
bilingv/a=➲dulingva; ~**ismo**: ➲dulingvismo
bili/o=bhili (indiai nép tagja)
bilirubin/o=*kém orv* bilirubin
biliverdin/o=*kém orv* biliverdin
bimetal/a=➲dumetala; ~**aĵo**: ➲dumetalaĵo; ~**ismo**: ➲dumetalismo
binar/a=1. *tud* kettős, bináris, biner *~a stelo: *csill* kettős csillag; **2.** *kém* kétkomponensű *szin* duuma; ~**a alojo**: *tech* kétalkotós ötvözet; ~**a elektrolito**: *fiz kém* bináris elektrolit, biner elektrolit; **3.** *mat* kettes alapú *szin* duuma *~a algebro: bináris algebra *~a nombro: bináris szám; **4.** *inf* bináris, kettős *szin* duuma *~a kodo: bináris kód *szin* duuma kodo
bind/i=1. *tr knyv* köt, beköt; **2.** *tr inf ép* összekapcsol; ~**o,** ~**aĵo**: *knyv* kötés *bovidleda ~aĵo: *knyv* borjúbőr kötés; leda ~aĵo: bőrkötés, egészbőr kötés; ~**ilo**: **1.** könyvkötő eszköz; **2.** *inf* kapcsolatszerkesztő; ~**ita**: *knyv* kötött, bekötött *duontole ~ita: félvászon kötésű *duonlede ~ita: félbőr kötésű *marokene ~ita: szattyánbőr kötésű könyv; ~**isto**: *knyv* könyvkötő; ~**oro**: *ép* tetőtartó; **duon~aĵo**: *knyv* félkötés; **ne~ita**: *knyv* nem kötött; ~**otrabo**: *ép* kötőgerenda
bing/o=*játék* bingó (>sorsjáték)
binokl/o=(kétcsöves) távcső, látcső, binokulár
binom/o=*mat* kéttagú kifejezés, binom *szin* dutermo
bio=előképző; bio~: *biol* bio~ (>élet, élőlény, természetes) ➲biogenezo, biotekniko; ~**gena**: *biol* szerves eredetű, biogén *szin* biodevena
biocenoz/o=*biol* élőlénytársulás, életközösség, bizcönózis *szin* vivkunularo 2 *vö.* biomo; **makro~o**: *biol* makrobiocönózis
biocid/o=*fn biol* biocid (élő szervezetet károsító anyag)
biograf/o=életrajzíró, biográfus; ~**io**: életrajz, biográfia; **mem~io**: ➲aŭtobiografio
biolog/o=*biol* biológus, élettanos *makro~o: makrobiológus *mikro~o: mikrobiológus *szin* mikrobologo; ~**io**: *biol isk* biológia, élettan *animala ~io: állatbiológia *makro~io: makrobiológia *mikro~io: mikrobiológia *szin* mikrobologio *molekula ~io: molekuláris biológia *vegetaĵa ~io: növénybiológia; ~**ia**: *biol* biológiai *~ia armilo: *kat* biológiai fegyver *~ia diverseco: biodiverzitás, biológiai diverzitás *szin* biodiverseco *~ia kabineto: *isk* biológiaterem, biológikum (tanterem); **paleo~io**: *ősl* ősélettan, paleobiológia
↺ĉelbiologio, kosmobiologio, mediobiologio, radiobiologio
biom/o=*biol* makrobiocönózis, biom *vö.* biocenozo *szin* makrobiocenozo
biometri/o=*biol mat* biometria
bionik/o=*biol inf* bionika

biont/**o**=*biol* élőlény *szin* vivulo; ~**icido**: *biol kém* biocid (élő szervezetet károsító anyag) *szin* vivulicido; ~**ologio**: *biol* biontológia, biológia (szélesebb értelemben)
biopsi/**o**=*orv* próbakimetszés, biopszia
biosfer/**o**=*geo biol* életöv, bioszféra *szin* biozono
biotekt/**o**=*ép* környezetbarát építész, bioépítész *szin* bioarĥitekto
biotektur/**o**=*ép* környezetbarát építészet, bioépítészet *szin* bioarĥitekturo
biotin/**o**=*biol kém* biotin, H-vitamin
biotit/**o**=*ásv* biotit *szin* nigra glimo
biotop/**o**=*biol* élettér, biotóp *szin* ĉirkaŭumo, vivloko
biplan/**o**=*rep* kétfedelű repülőgép, biplán
bip-bip=*hgut* pipp-pipp; bip-bipi: *ntr* pippeg
bir/**i**=*tr geo közl* betájol, helyzetet meghatároz; ~**ado**: *geo közl* helyzetmeghatározás, betájolás; ~**ilo**: *geo* tájoló, irányoló, helyzetmeghatározó készülék
↺radiobirilo
bir/**o**=birr (pénznem)
bird/**o**=**1.** *áll* madár *~oj: madarak (Aves) *kia ~o, tia kaĝo *Z*: *közm* amilyen a madár, olyan a kalitja *rinocera ~o: ➲buceroto *sovaĝa, hejma, korta ~o: vadmadár, díszmadár, baromfi *tio estas ankoraŭ ~o sur la tegmento: ez még a jövő zenéje; **2.** *átv* fura v. nevetséges alak *bela ~o: *pej* szép kis ficsúr, szép kis alak *grava ~o: *pej* nagykutya; ~**aĵo**: *gaszt* szárnyasétel; ~**ejo**: madárház; ~**ido**: *áll* madárfióka; ~**ino**: *áll* tojó; **vir**~**o**: hím madár; ~**aĵtondilo**: *gaszt* baromfiolló; ~**bekulo**: ➲ornitorinko; ~**lakto**: ➲ornitogalo; ~**observanto**: *áll* madárfigyelő; ~**observejo**: madárles; ~**odivenisto**: madárjós *szin* aŭguristo; ~**ogluo**: madárlép, madárenyv; ~**ogripo**: *áll orv* madárinfluenza; ~**okaptilo**: lép, tőr (>vadászat); ~**okorto**: baromfiudvar; ~**mileo**: ➲itala setario; ~**onutrejo**: madáretető; ~**opepado**: madárcsicsergés; ~**opesto**: *áll orv* madárpestis; ~**piedo**: ➲ornitopodo; ~**otimigilo**: *agr* madárijesztő *szin* ĉifonfiguro, kvazaŭhomo 2; ~**otrinkejo**: ➲dipsako; ~**perspektivo**: *műv* madártávlat; ~**reĝo**: ➲troglodito
↺fajrobirdo, flambirdo, kortobirdo, migrobirdo, sovaĝbirdo, vadbirdoj, virbirdo
biret/**o**=*kr* papi föveg, birétum
birg/**o**=*áll* pálmatolvajrák
Birm/**o**=Burma (MM) *vö.* Mjanmao; ~**a**: *mn nyt* burmai (my); ~**ano**: *fn* burmai
Birmingam/**o**=*geo* Birmingham
birus/**o**=*áll* labdacsbogár (Byrrhus) *szin* pilolskarabo
bis!=**1.** *isz* újra!, hogy volt?!; **2.** ref. (refrén); bisi: *tr* visszahív, visszatapsol, újráztat (előadót) *bisi aktoron: színészt visszahív, visszatapsol
bisak/**o**=➲dusako
Bisaŭ/**o**=*geo* Bissau *~o estas la ĉefurbo de Gvineo-~o: Bissau Bissau-Guinea fővárosa
bisekc/**i**=➲dusekci; ~**anto**: ➲dusekcanto
Biskaj/**o**=*geo pol* Vizcaya *~a Golfo: *geo* Vizcayai-öböl
biskot/**o**=*gaszt* kétszersült *soldata ~o: *kat* katonakenyér, komiszkenyér
biskutel/**o**=*növ* korongpár, pajzspár (Biscutella)
biskvit/**o**=**1.** *gaszt* teasütemény, keksz, piskóta *szin* spongokuko; **2.** *ip* biszkvit (mázatlan porcelán, fajansz); ~**porcelano**: biszkvitporcelán (mázatlan porcelán)
↺buterbiskvito
bislam/**o**=*nyt* biszlama (Beach-la Mar) (bi)
bismut/**o**=*kém* bizmut (Bi) *~a alkala nitrato: bázisos bizmut-nitrát *~a klorido: bizmut-triklorid; ~**ato**: *kém* bizmutát; ~**ismo**: *orv* bizmutmérgezés
bistort/**o**=*növ* kígyógyökerű keserűfű (Persicaria bistorta)
bistr/**o**=*kém* mangánbarna, biszter, barnalakk (színezőanyag); ~**a**: *mn* magánbarna (színű)
bisturi/**o**=*gysz* szike, sebészkés, bistouri
Biŝkek/**o**=*geo* Biskek, Pispek *~o estas la ĉefurbo de Kirgizio: Biskek Kirgizisztán fővárosa
bit/**o**=*hajó* kötélbak; ~**eto**: *hajó* szarvasbak
bit/**o²**=**1.** *mat* bit (információtartalom mértékegysége) *8-~a: 8 bites *16-~a: 16 bites *32-~a: 32 bites; **2.** *inf* bit (bináris számjegy); ~**igi**: *tr inf* digitalizál *szin* ciferecigi; ~**igilo**: *inf* analóg-digitális átalakító, digitalizáló eszköz *szin* ciferecigilo; ~**oko**: *inf* bájt, byte (nyolc bit) *szin* bajto *kilo~oko: ➲kilobajto *mega~oko: ➲megabajto; **kilo**~**o**: *inf* kilobit, 1024 bit; ~**bildo**: *inf* bittérkép, raszter, bitmap *szin* rastrumo, bitmatrico; ~**legilo**: *inf* elektronikus könyvolvasó, e-könyv olvasó, e-book reader *szin* e-legilo, poŝlegilo, legoplato; ~**libro**: *inf* elektronikus könyv, e-könyv, e-book *szin* e-libro; ~**librejo**: *inf* elektronikus könyvtár *szin* bitlibrejo; ~**matrico**: ➲bildero; ~**oteko**: *inf* elektronikus könyvtár *szin* bitlibrejo; ~**pareco**: *inf* bitparitás
↺kontrolbito, parecbito
biter/**o**=*gaszt* gyomorkeserű
bitin/**o**=*tört* bithün, bithynus; **(B)**~**ujo, (B)**~**io**: *tört geo* Bithünia, Bithynia
bitnik/**o**=beatnik (USA)
bitum/**o**=*kém* bitumen; ~**i**: *tr ép* bitumenez
biuret/**o**=*kém* biuret ➲biureta reakcio
biv/**o**=*zene* biva (négyhúros lant) (JP)
bivak/**o**=**1.** *kat* éjszakai pihenő; **2.** *kat* éjszakai pihenőhely; ~**i**: *ntr kat* éjszakára lepihen, éjszakai pihenőt tart; ~**fajro**: tábortűz
biz/**o**=*met* hideg északi szél
Bizanc/**o**=*tört geo* Bizánc, Büzantion, Byzantium (város); ~**a**: bizánci *~a Imperio: *tört* Bizánci Birodalom *szin* Bizancio *~a rito: *kr* bizánci rítus *~a stilo: *műv* bizáncias stílus; ~**eca**: **1.** bizáncias; **2.** *átv pej* szőrszálhasogató, akadémikus; ~**io**: *tört* Bizánc (birodalom) *szin* Bizanca Imperio; ~**ismo**: *pej* szőrszálhasogatás, akadémikus vita; ~**rita**: *kr* bizánci rítusú
bizant/**o**=*tört* bizantinus (pénznem)
Bizanti/**o**=➲Bizanco
bizar/**a**=bizarr, különös, furcsa, torz
bizon/**o**=*áll* bölény (Bison)
Bjalistok/**o**=*geo eo* Byalistok *Bjalistiko estas la naskiĝloko de Zamenhof: Byalistok Zamenhof születési helye
Bjelostok/**o**=*tört geo* Bjelosztok *~o estas la rusa nomo de Bjalistoko: Bjelosztok Byalistok orosz neve
bjelarus/**o**=*ne* ➲beloruso
bjelorus/**o**=*ne* ➲beloruso
blabla!=*hgut* blabla!; blablai: *ntr pej* hablatyol, süketel; blablao: *pej* blabla, zagyvaság, üres beszéd
blag/**i**=*ntr* lódít, tréfál, mókázik, bolondozik, viccel *vi ~as, ĉu, vi ne parolas serioze?: csak tréfálsz, ugye, nem beszélsz komolyan?; ~**o**: lódítás, bolondozás, tréfa (nem komoly beszéd)
blakbas/**o**=*áll* feketesügér (Micropterus)
blamanĝ/**o**=*gaszt* blancmanger (édesség), kocsonyázott mandulakrém
blank/**a**=**1.** fehér (színű) *~a cigno: fehér hattyú *~a kiel kreto, krete ~a: falfehér *~a lumo: fehér fény; **2.** fehér, világos *~a Maro: *geo* Fehér-tenger *~a vino: fehérbor *~aj haroj: fehér haj, ősz haj *ĝis~e varma: fehéren izzó *li manĝas nur ~an panon: csak fehér kenyeret eszik; **3.** fehér, makulátlan *~a paĝo: *átv* tiszta lap, tabula rasa *~a papero: üres papír *~a tolaĵo: fehérneműd *havi ~ajn manojn: *átv is* tiszta a keze *havi ~an konsciencon: tiszta a lelkiismerete; **4.** fehér, egyszerű, nem teljes *~a armilo: *kat* hidegfegyver, szálfegyver, közelharcfegyver *~a geedziĝo: elhálatlan házasság *~a operacio: *gazd* profitmentes művelet *~aj versoj: *ir* blankvers, rímtelen vers; **5.** *gazd* üres (nem megírt), biankó *~a akcepto: biankó elfogadvány, kitöltetlen váltó *~a ĉeko: biankó csekk *~a endoso: üres forgatmány *~a ĝiro: biankó (üres) forgatás, biankó (üres) forgatmány *~a kredito: biankó hitel *~a vendo: fedezetlen eladás; **6.** *pol* fehér, jobboldali *~a armeo: *kat* fehér hadsereg *~a teroro: fehér terror; ~**o**: **1.** fehér szín, fehér festék; **2.** üresen hagyott rész (pl. űrlapon) *nigro sur ~o pruvas sen manko *Z*: fehéren feketén le van írva *plenigi la ~ojn de la formularo: kitölti az űrlap üres részeit; **3.** *ják* világos (pl. sakkban) *venkis la ~o kontraŭ la nigro: győzött a fehér a fekete ellen; ~**aĵo**: vmi fehér, fehérség, fehér tárgy, dolog *~aĵon mi vidis en lia mano: vmi fehéret láttam a kezében; ~**eco**: fehérség *sapo ~econ ne havas, tamen ~e ĝi lavas *Z*: fekete kézzel keresik a fehér kenyeret; ~**eca**: fehéres; ~**eta**: kissé fehér, fehéres; ~**i**: *ntr* fehér, fehérlik; ~**igi**: *tr* fehérít, kifehérít *~iga likvo: ruhafehérítő, hipó; ~**igejo**: mosoda, fehérítőműhely; ~**iĝi**: *ntr* fehéredik, kifehéredik, *átv* elfehéredik *de zorgoj, ne de jaroj ~iĝas la haroj *Z*: *kb.* nem az ősz, a gondok őszítenek; ~**ulo**: **1.** *fn* fehér (fajú ember); **2.** *fn pol tört* fehér; ~**barba**: ősz szakállú; ~**hara**: fehér hajú, ősz; ~**kolbaso**: *gaszt* fehér kolbász; ~**linio**: *knyv* sortágító
↺balenblanko, Neĝblankulino, okulblanko, ovoblanko, plumboblanko, ŝminkoblanko, zinkoblanko
Blank/**o**=Blanka (utónév)
blanket/**o**=**1.** *gazd* biankó aláírás; **2.** biankó lap (aláírt, üres papírlap)
blanket/**o²**=*gaszt* becsinált *bovida ~o: borjúbecsinált *šafida ~o: báránybecsinált
blapt/**o**=*áll* pincebogár, bűzbogár (Blaps)
blasfem/**i**=*tr* káromkodik, káromol, szentségel, istenel *vö.* sakri *~i Dion: Istent káromolja *por tiu, kiu ~as kontraŭ la Sankta Spirito, ne estos pardono: *bibl* aki a Szentlelket káromolja, annak nem bocsáttatik meg *ĉu ili ne ~as la honorindan nomon, sur vin metitan?: *bibl* nem ők káromolják-e azt a szép nevet, amelyről titeket elneveztek?; ~**o**: *vall*

káromkodás, istenkáromlás; ~**isto,** ~**ulo**: istenkáromló, káromkodós ember *senhonta ~isto: szégyentelen istenkáromló
blast/**o**=*biol* blaszt, csíra; **ekto**~**o**: ➲ektodermo; **endo**~**o**: ➲endodermo; **mezo**~**o**: *biol* középső csíralemez, mezoderma; ~**odermo**: *biol* csíralemez, blasztoderma
blastem/**o**=*biol* blasztéma
blastocer/**o**=*áll* lápi szarvas (Blastocerus dichotomus)
blastomicet/**oj**=*növ* sarjadzógombák (Blastomycetes); ~**ozo**: *orv* blasztomikózis, blastomycosis (gombás bőrbetegség)
blastul/**o**=*biol* hólyagcsíra, blasztula
blat/**o**=**1.** *áll* csótány, svábbogár (Blatta) *bakeja ~o, orienta ~o, vulgara ~o: *áll* konyhai csótány, közönséges csótány, nagy fekete csótány, svábbogár (Blatta orientalis); **2.** ~o: *inf* chip
blaz/**o**=*orv* hólyag, vízhólyag (a bőrön)
blazer/**o**=*tex* blézer
Blazi/**o**=Balázs
blazon/**o**=**1.** *cím* címer *szin* armorio *dentumita ~o: *cím* fogazott címerpajzs *urba ~o: városcímer; **2.** *cím ne* heraldika ➲heraldiko *~aj reguloj: *cím* heraldikai szabályok; ~**i**: *tr cím* megtervezi, leírja vminek *v.* vkinek címerét *~i la urbon: megtervezi, megfesti a város címerét; ~**isto**: *cím* címerkészítő, címerfestő, heraldikus; ~**flago**: *cím* címeres zászló, címeres lobogó; ~**libro**: *cím* címerkönyv; ~**mantelo**: *cím* címerköpeny; ~**ŝildo**: *cím* címerpajzs *szin* ŝildo 5
blefarit/**o**=*orv* szemhéjbőrgyulladás, blepharitis
blek/**i**=**1.** *ntr áll* bőg, rikolt (állat vmilyen hangot ad ki); **2.** *ntr átv* ordít, üvölt (ember)
↺porkobleki
blend/**o**=**1.** *kat* páncélzat; **2.** *ex geo* fényle, szfalerit *szin* sfalerito, zinkblendo; ~**i**: *tr kat* páncéloz *vö.* kirasi *~ita veturilo: *kat jm* páncélkocsi, páncélozott jármű
bleni/**o**=*áll* nyálkáshal (Blennius)
blenoragi/**o**=*orv* kankó, gonorrhea
blenore/**o**=*orv* váladékfolyás, blennorhoea
blez/**i**=*ntr* selypít, pöszéz
Blez/**o**=*geo* Blois; ~**io**: *geo pol* Blésois
blin/**o**=*gaszt* orosz lepény, blin *vö.* flano
blind/**a**=**1.** vak, világtalan *~a de naskiĝo: született vak *~a punkto: *anat* vakfolt (a szemben) *eĉ ~a kokino povas trovi grajnon *Z*: *közm* vak tyúk is talál szemet; **2.** *átv* vak (>ítélőképesség) *~a fervoro: vakbuzgalom *~a konfido: vakhit *~a pasio: vak szenvedély; **3.** vak (átláthatatlan) *~a arkado: *ép* vakárkád *~a flugado: *rep* vakrepülés *~a niĉo: *ép* vakfülke *~a pordo: *ép* vakajtó, befalazott ajtó *~a vojo: *közl* sehová sem vezető út, vakút *szin* sakvojo; ~**e**: **1.** vakon *~e-palpe: vaktában *~ige blanka: vakítóan fehér *mi ~e pafos, eble trafos *Z*: próba szerencse; **2.** *átv* vakon (kritikátlanul, értetlenül) *~e fervora: vakbuzgó *~e imiti: vakon utánoz *~e kredi: vakon hisz; ~**eco**: *orv* vakság; ~**igi**: **1.** *tr* megvakít; **2.** *tr átv* kápráztat, vakít *~ige blanka: vakítóan fehér *la brilego ~igis lin: a ragyogás elvakította; **3.** *tr átv* elvakít (elveszi az ítélőképességét) *la pasio ~igis lin: a szenvedély elvakította *la rutino ~igas: a rutin vakká teszi az embert; ~**iĝi**: **1.** *ntr* megvakul; **2.** *ntr* káprázik; ~**ulo**: *fn* vak, világtalan *inter la ~uloj reĝas la strabuloj *Z*: *közm* vakok között félszemű a király; ~**ulejo**: vakok intézete; ~**umo**: **1.** szemkáprázás; **2.** *orv* átmeneti vakság, amaurosis fugax; ~**umi**: *tr* elvakít, kápráztat; ~**kuranto**: ➲amokanto; ~**ludo**: *játék* szembekötősdi; **mal**~**igi**: **1.** *tr* visszaadja vkinek a (n) látását; **2.** *tr átv* felnyitja vkinek a (n) szemét; **mal**~**iĝi**: **1.** *ntr* visszanyeri a látását; **2.** *ntr átv* felnyílik a szeme; ~**kuraĝa**: vakmerő *szin* tromaltima
↺kolorblinda, mirblindigi, noktoblinda
blink/**o**=*tech* villogó fény, fényvillogás; ~**i**: *ntr* villog *szin* eklumadi; ~**igi**: *tr* villogtat *signe li ~igis sian poŝlampon: jelezve villogtatta a zseblámpáját; ~**ilo**: *tech* villogólámpa *~ilo de aŭto: autó villógólámpája *~ilo de traknivela pasejo: vasúti átjáró villogólámpája; ~**lampeto**: ➲blinkilo; ~**lumo**: ➲blinkilo
Blis/**o**=*nyt* (Charles Kasiel) Bliss *~a skribo: *nyt* Bliss-írás (pazigráfia)
blit/**o**=*növ* libatop, libaparéj (Blitum) *szin* fragkenopodio
blizard/**o**=*met* hóvihar *szin* neĝoŝtormo
blog/**o**=*inf* blog, hálónapló, webnapló *szin* reta taglibro; ~**i**: *ntr inf* blogozik, hálónaplót ír; ~**aĵo,** ~**ero**: *inf* blogbejegyzés; ~**anto**: blogíró, blogger
blok/**o**=**1.** (anyag)tömb, blokk *~o el fero: vastömb *~o el marmoro: márványtömb *buter~o: vajtömb; **2.** tőke, tuskó, tönk *~o de amboso: üllő zömítőtönkje *haketi brullignon sur ligno~o: tuskón aprófát vág *senkapigi sur ~o: tőkén lefejez; **3.** blokk, köteg (összetartozó elemekből) *~o de ĉekoj: csekktömb *~o de domoj: épülettömb *~o de platoj en akumulatoro: lemezköteg akkumulátorban *ĉi tiuj ĉapitroj formas apartan ~on: ezek a fejezetek külön blokkot képeznek *kvitanca ~o: nyugtatömb *la veturiloj densiĝis en ~on pro la akcidento: a járművek összetömörültek a baleset miatt; **4.** *knyv* blokkbetű; **5.** *tex* vég *~o da ŝtofo: egy vég szövet *du ~oj da silko: két vég selyem; **6.** *inf* blokk, memóriaterület; **7.** *tech* (szerkezeti) egység, modul *szin* sistembloko, modulo 6 *elektronika sistemo konsistas el relative memstaraj ~oj: egy elektronikus rendszer viszonylag önálló modulokból tevődik össze; **8.** *pol* csoportosulás, blokk *maldekstrula ~o: baloldali blokk *okcidenta ~o: nyugati blokk *opozicia ~o: ellenzéki blokk *orienta ~o: keleti blokk; ~**i**: **1.** *tr* eltorlaszol, lezár *~i havenon: kikötőt lezár *renversita kamiono ~as la aŭtovojon: egy felborult kamion zárja el az autópályát *manifestaciantoj ~is la aliron al la placo: tüntetők zárták el a térre vezető utat; **2.** *tr tech* blokkol *sur deklivo li ~is la postradojn de la ĉarego: lejtőn blokkolta a szekér hátsó kerekeit *~ita bremso: *jm* beragadt fék, behúzott fék; **3.** *tr kat* körülzár (pl. várat) *~i fortikaĵon: várat körülzár *~i malamikan taĉmenton en valo: völgyben ellenséges csapatot körülzár *~i urbon: várost körbezár; **4.** *tr gazd* zárol, befagyaszt *~i konton: számlát zárol *~i la elspezojn: befagyasztja a kifizetéseket *~i la salajrojn: befagyasztja a béreket *~i prezojn: árakat befagyaszt; **5.** *tr knyv* blokál, megfordít (betűt) *~i la ĉapelitajn literojn: blokálja a kalapos betűket *~i la mankantajn tipojn: blokálja a hiányzó betűket; blokado
1. eltorlaszolás, elzárás, akadályozás *~ado de aŭtovojo pro kolizio de kamionoj: az autópálya eltorlaszolása kamionok összeütközése miatt *~ado de la sangocirkulado pro tromboj: a vérkeringés elzáródása vérrögök miatt *~ado de vojo pro neĝoŝtormo: hóvihar miatti úttorlasz; **2.** *kat* blokád, zárlat, körülzárás *ĉesigi ~ado: blokádot megszüntet *kontinenta ~ado ordonita de Napoleono: Napóleon elrendelte kontinentális blokád *la ~ado de la fortikaĵo de Eger daŭris plurajn semajnojn: Eger várának körülzárása több hétig tartott *levi ~adon: blokádot létesít; **3.** *gazd* zárolás, befagyasztás *~ado de fremdaj kontoj: idegen számlák zárolása *~ado de prezoj: árak befagyasztása *~ado de salajroj: bérstop, bérbefagyasztás; ~**ilo**: *fn tech* reteszelő, blokkoló *~ilo de trotensio: *vill* feszültségstabilizátor (túlfeszültség-védelem); ~**e**: en bloc, teljes egészében, mindenestül; **inter**~**o**: *vsút* blokk-köz; **mal**~**i**: **1.** *tr* megszüntet zárolást *v.* blokádot, szabaddá tesz *mal~i fortikaĵon: várat felszabadít; **2.** *tr* kireteszel; **unu**~**e**: egy tömbben; ~**fortreso**: *kat* záróerőd; ~**litero**: *knyv* nyomtatott betű; ~**risorto**: *tech* tömbrugó; ~**sekco**: *tech* tömbszelvény; ~**sekcio**: *vsút* térközszakasz; ~**sistemo**: *vsút* blokkrendszer; ~**stacio**: *vsút* vasúti őrház; ~**tarifo**: *közl* tömbtarifa
↺desegnobloko, dombloko, ekranbloko, ferbloko, frazbloko, hakbloko, kurentobloko, lignobloko, marmorbloko, metalbloko, motorbloko, notbloko, nutrobloko, orbloko, programbloko, punbloko, rulbloko, sistembloko, skizbloko, stenobloko, stiftarbloko, ŝtonbloko, tubobloko
blokhaŭs/**o**=**1.** *kat* blokkház, kiserőd, erődház; **2.** *kat hajó* ágyúterem
blond/**a**=**1.** szőke; **2.** *átv* világos *~a biero: világos sör; ~**igi**: *tr* szőkít, kiszőkít; ~**iĝi**: *ntr* szőkül, kiszőkül; ~**ulo**: szőke ember; ~**ulino**: szőke nő
blov/**i**=**1.** *tr* fúj, fú *~i fumringojn: füstkarikákat fúj *~i sur ardantajn karbojn: izzó szénre fúj *~i sur varmegan supon: forró levest fúj *norda vento ~as: északi szél fúj; **2.** *ntr zene* fúj *~i per fluto: fuvolát fúj *~i per trumpeto: trombitát fúj; **3.** *tr tech* fúj, fúvással előállít *~i kalikon el vitromaso: kelyhet fúj üvegmasszából *~i vitron: üveget fú; **4.** *játék* levesz (>dámajáték); ~**i pecon**: levesz követ; ~**eti**: *tr* fújdogál; ~**o**: fújás, fúvás; ~**eto**: fuvallat; ~**ilo**: *tech* fújtató; ~**isto**: *zene fn* fúvós; **ĉirkaŭ**~**i**: *tr* körbefúj; **dis**~**i**: *tr* szétfúj, szétfú; **el**~**i**: *tr* kifúj, kifú vhonnan; **en**~**i**: *tr* befúj, belefúj; **for**~**i**: *tr* elfúj, tovafúj vhova; **plen**~**i**: *tr* felfúj *plen~i la pneŭojn: felpumpálja a gumit *plen~i sin: **1.** fejfújja magát; **2.** *átv* felfuvalkodik; **plen**~**ita**: **1.** felfújt, telifújt *plen~ita velo: dagadó vitorla; **2.** *átv* felfuvalkodott; **tra**~**i**: *tr* átfú *la vento tra~is liajn vestaĵojn: a szél átfútt a ruháin *tra~as: huzat van; **tra**~**o**: átfújás, huzat, léghuzat; ~**eksciti**: *tr* fúj, éleszt (tüzet); ~**estingi**: *tr* elfúj, (fújással) elolt *~estingi kandelon: gyertyát elfúj; ~**instrumento**: *zene* fúvós hangszer *latuna ~instrumento: rézfúvós hangszer, rézfúvó *ligna ~instrumento: fafúvós hangszer, fafúvó; ~**harmoniko**: *zene* szájharmonika *szin* anĉharmoniko, buŝharmoniko; ~**oflamo**: *tech* lángsugár; ~**orkestro**: *zene* fúvószenekar; ~**pafilo**: fúvócső (>vadászat) *szin* cerbatano; ~**serpento**: *játék* anyósnyelv *szin* fajflango; ~**torĉo**: *rep* égő (>hőlégballon)
↺aerblovo, aerblovilo, balgoblovilo, fajroblovilo, neĝblovado, plenblovi, spirblovi, spirelblovi, vaporblovi, ventblovata, vitroblovisto
blu/**a**=**1.** kék *bluaj okuloj *~a ĉielo: kék ég; **2.** *átv* kék *~a malsano: *orv* kékkór, morbus coeruleus *~a Petro: *hajó* „kék Péter” (indulási lobogó) *~a Rivero: ➲Jangzio *~a Rubando: *hajó* kék szalag *~a vitriolo: *kém* rézgálic, kékgálic, kékkő; ~**o**: kék szín, kék festék *lesiva ~o: kékítő (ruhafehérítő) *marista ~o: tengerészkék (szín) *prusa ~o: poroszkék, berlini kék; ~**aĵo**: **1.** vmi kék, kékség; **2.** *orv* kék folt

*subokula ~aĵo: monokli, szem alatti véraláfutás; ~**eca**: kékes; ~**eta**: kissé kék, kékes; ~**i**: *ntr* kéklik, *ige* kék; ~**igi**: *tr* kékít; ~**iĝi**: *ntr* kékül, elkékül; ~**barbo**: *ir* Kékszakáll; ~**kaskulo**: *fn pol* kéksisakos (ENSZ-katona); ~**kolumulo**: *fn átv* kékgalléros (fizikai munkás); ~**preso**: kékfestés; ~**presisto**: kékfestő; ~**radia**: *mn eltr* blu-ray; ~**sanga**: *átv* kékvérű (nemes); ~**stria**: kék csíkos *~stria kaptuko: kék csíkos fejkendő; ~**ŝtrumpulino**: kékharisnya (tudálékos nő) *szin* blua ŝtrumpo; ~**verda**: kékeszöld *szin* glaŭka; ~**verdo**: kékeszöld szín *szin* glaŭko; ~**vostulo**: *fn áll* kékfarkú (Tarsiger tyanurus)
↺akvoblua, alkalbluo, cejanbluo, metilenbluo
bluf/i=1. *ntr játék* blöfföl; **2.** *ntr átv* lódít, blöfföl, nagyokat mond; ~**o**: **1.** *játék* blöff; **2.** *átv* lódítás, blöffölés, nagyotmondás
bluĝin/o=*tex* farmeranyag *vö.* ĝinzo
blugras/o=*zene* bluegrass
blunderbuz/o=*kat* öblös puska, mordály
blus/o=*zene* blues (zenefajta és zeneszám)
blut/i=*tr* szitál, rostál (malomban)
bluz/o=1. *tex* blúz, zubbony *marista ~o: matrózblúz *senmanika ~o: ujjatlan blúz; **2.** *műv* festőköpeny
bo=előképző; bo~: házasság révén létrejött rokonság *bopatro: após *bofilino: meny
bo/o=*áll* boa (Boa)
boa/o=boa (nyakprém)
boac/o=*áll* rénszarvas, tarándszarvas, karibu (Rangifer tarandus)
board/i=*ntr hajó* ferdéz, lavíroz *szin* luvi, taki 2; ~**o**: *hajó* nekifutás (irányváltoztatás nélkül megtett út)
boat/o=*hajó* csónak, ladik *duremila ~o: kétevezős csónak *fiŝista ~o: *hajó* halászcsónak *kvarremila ~o: négyevezős csónak *Nydam-~o: *tört* Nydam-hajó; ~**ano**: *fn* csónakban ülő, csónak utasa; ~**isto**: *fn* csónakos, ladikos; **el~iĝi**: *ntr* csónakból kiszáll; **en~iĝi**: *ntr* csónakba beszáll; ~**balancilo**: *játék* hajóhinta; ~**ferdeko**: *hajó* csónakfedélzet; ~**gruo**: *hajó* csónakdaru; ~**konkurso**: *sp hajó* evezősverseny; ~**motoro**: *hajó* csónakmotor; ~**rando**: *hajó* csónakperem; ~**rifuĝinto**: *pol* csónakos menekült; ~**veturi**: *ntr hajó* csónakázik
↺domboato, flugboato, kanboato, kanonboato, konkurboato, motorboato, platboato, plezurboato, savboato, svingboato
Boaz/o=*bibl* Boáz
bob/o=*sp* bob *vö.* skeletono; ~**i**: *ntr sp* bobozik; ~**konkurso**: *sp* bobverseny
bobel/o=buborék, légbuborék *szin* aerglobeto; ~**i**: *ntr* bugyog, bugyborékol; ~**ĉambro,** ~**kamero**: *fiz* buborékkamra; ~**nivelilo**: *tech* vízmérce
bobak/o=*áll* bobak (Marmota bobac) *szin* stepa marmoto
boben/o=1. orsó, cséve, spulni *szin* bobenkerno; **2.** *tex* tekercs; **3.** *vill* tekercs *aerkerna ~o: légmagos tekercs *agorda ~o: hangolótekercs *~o de Helmholtz: iránymérő tekercs *defleksa ~o: eltérítőtekercs *ekscita ~o: gerjesztőtekercs *indukta ~o: indukciós tekercs *kruc-volva ~o: keresztcsévélésű tekercs *primara ~o: primer tekercs *relajsa ~o: jelfogótekercs *sekundara ~o: szekunder tekercs; **4.** *film* filmtekercs; **5.** *tex ex* vetélő ➲navedo; ~**ego**: *tech vill* kábeldob, kötéldob; ~**i**: *tr* felcsévél, feltekercsel; ~**ilo**: **1.** *tex* csévélőgép; **2.** *vill* tekercselőgép; ~**istino**: *fn* csévélő (munkásnő); **mal~i**: *tr* lecsévél, letekercsel; ~**kerno**: orsó, cséve, spulni *szin* bobeno 1; ~**korpo**: *vill* tekercstest; ~**stango**: *tex* csévetengely *szin* spindelo 2
↺antenbobeno, barbobeno, fadenbobeno, filmbobeno, glitbobeno, magnetbobeno, sparkbobeno
bobolink/o=➲dolĥonigo
Bocvan/o=*geo pol* Botswana (BW); ~**a**: *mn* botswanai; ~**ano**: *fn* botswanai (lakos)
Bodhidharm/o=*bud* Bódhidharma
bodi/o=*bud* bódhi (megvilágosodás); ~**arbo**: *növ* bódhifa
bodisatv/o=1. *bud* bódhiszattva, megvilágosodásra törő; **2.** *bud* bódhiszattva, megvilágosodott lény; **3.** bódhiszattva, Gautama Buddha elnevezése
Bodler/o=*ir* (Charles) Baudelaire
Bodoni/o=*inf* Bodoni (betűtípus)
Bofort/o=*met* (Francis) Beaufort *~a skalo: *met* Beaufort-skála (szélerősség)
Bofront/o=*eo* (Louis) de Beaufront
Bogomil/o=1. *kr* (Jeremias) Bogomil; **2.** Bogumil (utónév); ~**ano**: *kr* bogumil; ~**ismo**: *kr* bogumilizmus
Bogot/o=*geo* Bogotá *~o estas la ĉefurbo de Kolombio: Bogotá Kolumbia fővárosa
boĝi/o=*jm* forgóváz *kvarrada ~o: *rep* kéttengelyű *v.* négykerekű futóműzsámoly (repülőgép)
boĝpur/a=*mn nyt* bhódzspuri (hindi nyelvjárás)
bohem/o=*tört* cseh; **(B)~ujo, (B)~io**: *tört* Csehország, Bohemia; ~**io**: bohémság, bohém életvitel, bohém világ; ~**iano**: bohém (bohém életet folytató)
Bohusland/o=*geo* Bohuslän
boj/i=1. *ntr* ugat *~as hundido, ĉar tiel faras la hundo *Z*: *közm* kicsi kutya nagytól tanul *~as hundido, kiel ĝi aŭdas de hundoj *Z*: *közm* kutya után ugat a kutyó *kiu ~as, ne mordas *Z*: *közm* amelyik kutya ugat, az nem harap *ne ĉiu ~ato estas ŝtelisto *Z*: *közm* nem mind bűnös, aki rab; **2.** *ntr átv* acsarkodik vki ellen (kontraŭ); ~**eti**: *ntr* csahol, vakkant *szin* jelpi; **al~i**: *tr* megugat
↺tirboji
bojar/o=*tört* bojár
bojkot/i=*tr* bojkottál *~i firmaon: céget bojkottál *~i fremdlandajn varojn: külföldi árukat bojkottál; ~**o**: bojkott
Boĵolez/o=*geo* Beaujolais *~a vino: *gaszt* bozsolé (borfajta)
bok/o=1. *áll* bak; **2.** *sp* ló *szin* gimnastika ĉevalo; **3.** bak (kocsisülés); ~**barbo**: ➲tragopogono
↺segboko
Bokaĉ/o=*ir* (Giovanni) Boccaccio; ~**eca,** ~**eska**: *ir* boccacciói (szellemesen erotikus)
bokal/o=1. széles szájú üveg- v. agyagedény; **2.** befőttesüveg *szin* konservobokalo
boks/i=*ntr sp* bokszol; ~**o,** ~**arto**: *sp* ökölvívás, boksz *~a ĉampioneco: *sp* ökölvívó-bajnoki cím; ~**ado**: *sp* bokszolás, ökölvívás; ~**isto**: *sp* ökölvívó, bokszoló; ~**areno**: *sp* szorító, ring *szin* ringo, boksrondo; ~**fero**: boxer; ~**ganto**: *sp* bokszkesztyű; ~**matĉo**: *sp* ökölvívó mérkőzés, bokszmérkőzés; ~**osako**: *sp* bokszzsák; ~**pilko**: *sp* kéttengelyes labda; ~**piro**: *sp* bokszkörte, körtelabda; ~**rondo**: *sp* szorító, ring *szin* ringo, boksareno
bokser/o=*áll* boxer (kutyafajta)
bol/i=1. *ntr fiz* forr *akvo ~as en temperaturo de 100 gradoj Celsiaj: a víz 100 Celsius-fokon forr; **2.** *ntr átv* forr, forrong (izgalomban van) *~i de kolero: forr a dühtől, forr benne a harag *la laboristaro ~as, striko sekvas strikon: forrong a munkásság, sztrájk sztrájkot követ *la maro ~as: dühöng a tenger; **3.** *ntr* forr, pezseg (élénk, szorgos) *la laboro ~is en liaj manoj: forrt a munka a kezében *lia sango ~as pro entuziasmo: forr a vére a lelkesedéstől; ~**egi**: *ntr* fortyog, lobog; ~**eti**: *ntr* bugyog, pezseg; ~**igi**: *tr* forral *~igita bovaĵo: *gaszt* főtt marhahús *~igita ovo: *gaszt* főtt tojás; ~**iĝi**: *ntr* forrásnak indul, felforr; ~**ilo**: *fn* vízforraló; ~**ujo**: **1.** forralóedény; **2.** *tech* gőzkazán *szin* vaporkaldrono, kaldronego; **ek~i**: *ntr* forrni kezd; ~**bani**: *tr gaszt* (forró vízben) melegít, (forró vízben) főz; ~**bano**: *gaszt* vízforralós melegítés; ~**kruĉo**: **1.** *gaszt* vízforraló edény *elektra ~kruĉo: elektromos vízforraló; **2.** *gaszt* teáskanna; ~**kuiri**: *tr gaszt* (lében) főz; ~**poto**: forralóedény; ~**prepari**: *tr* kifőz; ~**punkto**: *fiz* forráspont, forrpont; ~**susuri**: *ntr* rotyog
bolard/o=*hajó* kikötőbak, kikötőcölöp, hajócövek *vö.* bito
bold/o=*növ* boldofa (Peumus boldus); ~**ino**: *kém* boldin
bole/o=*gaszt* bólé *szin* vinkonfitaĵo
boler/o=*zene* boleró (tánc és zene)
Boleslav/o=Boleszláv (utónév)
bolet/o=*növ* tinóru (Boletus) *szin* tubfungo *flava ~o: barnagyűrűs fenyőtinóru, barna gyűrűstinóru (Sullius luteus) *szin* buterfungo
bolid/o=*csill* tűzgömb, bolida
bolivar/o=bolívar (pénznem)
Bolivi/o=*geo pol* Bolívia (BO); ~**ano**: *fn* bolíviai
bolometr/o=1. *fiz csill* bolométer, sugárzásmérő; **2.** *vill* bolométer, ellenállás-hőmérő
Bolonj/o=*geo* Bologna
bolŝevism/o=➲bolŝevikismo; ~**ano**: ➲bolŝeviko
bolŝevik/o=*tört* bolsevik; ~**ismo**: *tört* bolsevizmus
bolŝevist/o=➲bolŝeviko
bolt/o=*tech* csavarkötés (csavar és anya); ~**i**: *tr tech* összecsavaroz, csavarral rögzít; ~**ilo,** ~**oturnilo**: *tech* csavarkulcs *szin* klevo *universala ~ilo: franciakulcs *universala fleksita ~ilo: görgős csavarkulcs *universala unubeka ~ilo: angol csavarkulcs; **mal~i**: *tr* szétcsavaroz, lecsavaroz; ~**artiko**: *tech* csavarcsukló
bolus/o=1. *ásv gysz* bolus, agyag (agyagszerű koalin) *armena ~o: *ásv gysz* örmény bolus, bolus armena *blanka ~o: fehér agyag, bolus alba; **2.** *gysz* falat, nagy pirula, bolus (pirulánál nagyobb, tojásdad gyógyszerforma); **3.** *gysz* bolus, falat (szilárd gyógyszerforma)
↺nutraĵboluso
Bomarŝe/o=*ir* (Pierre Augustin Caron de) Beaumarchais
bomb/o=1. *kat* bomba, tüzérségi lövedék, pokolgép *fisia ~o: atombomba *szin* atombombo *fuzia ~o: hidrogénbomba *szin* hidrogenbombo *nuklea ~o: nukleáris bomba *plasta ~o:

plasztikbomba *prokrasta ~o: időzített bomba *submara ~o: vízibomba, mélyvízi bomba, mélységi bomba; **2.** bombaszerű tárgy *glaciaĵ~o: *gaszt* fagylaltbomba *kalorimetria ~o: *fiz* bomba-kaloriméter; ~**i**: *tr kat* bombáz *szin* bombardi; **dis~i**: *tr kat* szétbombáz; **kontraŭ~ejo**: *kat* óvóhely; ~**okratero,** ~**ofunelo,** ~**otruo**: *kat* bombatölcsér; ~**alarmo**: *kat* bombariadó; ~**atako**: *kat* bombatámadás; ~**atenco**: pokolgépes merénylet; ~**aviadilo**: *kat rep* bombázógép; ~**detrui**: *tr kat* lebombáz; ~**ohomo**: öngyilkos merénylő; ~**okanono**: *kat* mozsárágyú, bombaágyú; ~**orako**: *kat* bombarekesz, bombatartó szerkezet
∪A-bombo, atombombo, benzinbombo, brulbombo, flambombo, flug-bombo, fumbombo, glaciaĵbombo, grapolbombo, H-bombo, hidrogen-bombo, horloĝbombo, neŭtronbombo, seksbombo, U-bombo, urani-bombo
Bombaj/**o**=*geo* Bombay (Mumbaj)
bombak/**o**=*növ* gyapotfa, bolyfa, bombax (Bombax)
bombard/**i=1.** *tr kat* ágyúval lő, ágyúz; **2.** *tr kat rep* bombáz; **3.** *tr fiz* bombáz (elemi részecskékkel); **4.** *tr átv* bombáz, ostromol *~i per demandoj: kérdésekkel bombáz *oni ~as lin per ŝanĝoproponoj: módosítási javaslatokkal bombázzák *steluloj estas ofte ~ataj per amleteroj: a sztárokat gyakran ostromolják szerelmes levelekkel; ~**skarabo**: *áll* tüzérbogár, pufogóbogár (Aptinus bombarda)
bombardon/**o**=*zene* bombardon
bombast/**o**=*pej* dagályos beszéd, dagályosság *szin* švelparolo; ~**a**: *pej* dagályos, bombasztikus; ~**i**: *ntr pej* pufogtat, dagályosan beszél *~i per glorigaj vortoj: dicsőítő szavakat pufogtat
bombazin/**o**=*tex* bombasin
bomben/**o**=*áll* unkabéka (Bombina)
bombicil/**o**=*áll* csonttollú madár, selyemfarkú madár (Bombycilla garrulus) *szin* silkovostulo
bombiks/**o**=*áll* selyemlepke, eperfa-selyemlepke, selyembogár (Bombyx mori) *szin* silkoŝpinulo *diverskolora ~o: tarkaszövő (Endromis versicolora) *zigzaga ~o: gyapjaslepke (Lymantriadispar)
bombinator/**o**=*ex* ➲bombeno
bombon/**o**=*gaszt* bonbon, cukorka *acida ~o: savanyú cukorka *ĉokolada ~o: csokoládés cukorka, csokoládébonbon *farĉita ~o: töltött cukorka *karamela ~o: karamellás cukorka *kristnaska ~o, kristarba ~o: szaloncukor; ~**ujo**: cukorkásdoboz, bonbonier
∪ĉerizbombono, gumbombono, lekbombono, stangetbombono
bomeri/**o**=*növ* csalánszösz (Boehmeria)
bon/**a=1.** jó (alkalmas, megfelelő) *~a ideo: jó ötlet *~a gusto: jó ízlés *~a humoro: jó kedély *~a memoro: jó emlékezet *~a noto: *isk* jó osztályzat *~a ordo: *mat* jólrendezés *~a ŝtofo: jó anyag *~a vino al la fino *Z*: végén jön a java *~an vojaĝon!: jó utat! *esti ~a por nenio: semmire sem jó *hundo ~a por ĉasado: vadászatra alkalmas kutya *li estas ~a por nenio: semmire se jó *pli ~a estas malamiko de ~a *Z*: *közm* a jobb a jó ellensége; **2.** jó, jószívű *szin* bonkora *~a samariano: *bibl* irgalmas szamaritánus *~aj moroj: jó szokások, jó erkölcsök *estu tiel bona, kaj diru...: legyen olyan jó, és mondja... *la ~a Dio: a Jóisten; **3.** morálisan jó *~a civitano: jó állampolgár *~a hundo!: jó kutya! *~aj infanoj gepatrojn feliĉigas, mal~aj ilin entombigas *Z*: *közm* rossz fiú apja koporsószege; ~**e**: **1.** jól *~e ekipita: jól felszerelt *~e gusti: ízlik *~e perlabori: jól keres *~e sidi: illik, jól áll (pl. ruha) *~e vestas ŝin la jupo: jól áll neki a szoknya *kiu ~e agas, timi ne bezonas *Z*: *közm* jó embernek nem kell félnie; **2.** jól van, rendben *~e, ~e, vi ne bezonas refoje diri: jól van, jól van, nem kell még egyszer mondanod *ĉu ~e tiel?: jó lesz így? *nu, ~e, mi konsentas: nos, rendben, egyetértek; **3.** *isk* jó (osztályzat) *meze ~e: közepes *mi ricevis '~e': jó osztályzatot kaptam *ne tute ~e: elégséges (osztályzat) *via tasko valoras 'tre ~e': a feladatod 'nagyon jó'-t érdemel; ~**o**: **1.** *fn* a jó *belo, ~o kaj vero: szép, jó és igaz *la arbo de sciado pri ~o kaj mal~o: *bibl* a jó és rossz tudás fája; **2.** jó, java vkinek *v.* vminek *labori por la ~o de nia afero: ügyünk javára dolgozik *oferi por la komuna ~o: áldozatot hoz a közös jóért; **3.** jótett *~o farita ne estas perdita *Z*: *közm* ki mással jót tészen, magának teszi *~on ~o reciprokas: *közm* jótett helyébe jót várj *mal~on oni memori ne ĉesas, ~on oni baldaŭ forgesas *Z*: *közm* a jótettet elfelejtik, de a rosszat emlegetik *por via ~o vin regalas bastono *Z*: *közm* jótett helyébe jót ne várj; **4.** vmi jó *szin* bonaĵo *~o posedata ne estas ŝatata *Z*: *közm* a jót hamar meg lehet szokni *ĝui ĉiujn ~ojn de la vivo: élvezi az élet minden örömét *tro da ~o ne turmentas *Z*: *közm* a jóból soha nem elég; ~**aĵo**: **1.** vmi jó, jó dolog; **2.** *gazd* jószág, vagyon, javak; ~**eco**: jóság, jó tulajdonság *mi konfirmas la ~econ de la ŝtofo: megerősítem a szövet jó minőségét *neniam mi forgesos vian ~econ: soha nem felejtem el a jóságodat; ~**ega**: kiváló, kitűnő, jeles *~ega noto: *isk* jeles osztályzat; ~**igi**: *tr* jóvá tesz, javít, megjavít, kijavít *~igi la fuŝe muntitajn konektojn: kijavítja a kontár módon szerelt csatlakozásokat *~igi la teron: *agr* javítja a földet; ~**iĝi**: *ntr* javul, megjavul; ~**ulo**: **1.** jó ember; **2.** erényes ember; **mal~a**: **1.** rossz (alkalmatlan) *mal~a aero: rossz levegő *mal~a lernanto: rossz tanuló *mal~a vojo: rossz út; **2.** rossz (ártó) *mal~a konsilo: rossz tanács *mal~a vetero: rossz időjárás; **3.** (erkölcsileg) rossz *mal~a infano: rossz gyerek *mal~a kamarado: rossz bajtárs *mal~a spirito: rossz lélek; **mal~o**: **1.** a rossz (elvont rossz) *distingi inter ~o kaj mal~o: jó és rossz között különbséget tesz *neevitebla mal~o: szükséges rossz; **2.** baj, rosszaság *eĉ plej granda mal~o al ~o kondukas *Z*: *közm* a legrosszabbtól is vezethet út a jóhoz *el du mal~oj pli malgrandan elektu *Z*: *közm* két rossz közül a kisebbet válaszd *en ĉiu mal~o estas iom da ~o *Z*: *közm* minden rosszban van valami jó is; **mal~eco**: rosszaság; **mal~igi**: *tr* elront, rosszá tesz *vi mal~igis mian humoron: elrontottad a kedvemet; **mal~iĝi**: *ntr* elromlik; **mal~ulo**: rossz ember *mal~ulon diablo ne prenas *Z*: *közm* rossz pénz nem vész el; **nere~igebla**: helyrehozhatatlan *nere~igebla eraro: helyrehozhatatlan hiba; **plej~o**: vminek a legjava; **plej~igi**: *tr* optimalizál; **plej~ulo**: *fn* első vmiben, a legjobb *plej~ulo de la studojaro: *isk* évfolyamelső; **pli~eco**: előny (jobb tulajdonság) *la pli~eco de Esperanto super Volapuko estas evidenta: az eszperantó előnye a volapükkel szemben nyilvánvaló; **pli~igi**: *tr* jobbít, jobbá tesz, tökéletesít *reformistoj provis pli~igi Esperanton: reformpártiak megpróbáltak javítani az eszperantón; **pli~iĝi**: *ntr* javul, megjavul; **re~igi**: *tr* megjavít, kijavít *re~igi horloĝon: órát javít *re~igi siajn erarojn: kijavítja a hibáit; **super~a**: szuper jó, tökéletesen jó, tök jó; ~**afida**: *jog* jóhiszemű; ~**afide**: jóhiszeműen; ~**afideco**: *jog* jóhiszeműség; ~**alingvisto**: *eo* bonalingvista, purista; ~**alingvismo**: *eo* bonalingvizmus, purizmus; ~**anonci**: *ntr bibl* örömhírt hoz, evangéliumot hirdet *li min sanktoleis, por ~anonci al malriĉuloj: *bibl* felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek; ~**antagonulo**: *eo pej* „bonan-tagon"-eszperantista, vasárnapi eszperantista; ~**aspekta**: **1.** jó kinézetű; **2.** jónak tűnő; ~**aŭgura**: bíztató, ígéretes; ~**bukeda**: jó bukéjú, kellemes bukéjú (>bor); ~**deziri**: *ntr* szerencsét kíván, gratulál vkinek (al); ~**deziro**: jókívánság, szerencsekívánat; ~**edukita**: jól nevelt; ~**edukiteco**: jólneveltség; ~**efika**: **1.** hatékony; **2.** jó, kedvező hatású; ~**efiko**: **1.** hatékonyság; **2.** kedvező hatás; ~**ema**: jóságos; ~**etosa**: jó hangulatú; ~**fara**: jótékonysági *szin* benefica, jótékony; ~**farado**: jótékonykodás, jótékonyság; ~**faranto**: **1.** *fn* jótevő; **2.** *fn* jótékonykodó; ~**farema**: segítőkész, nagylelkű; ~**faremulo**: jótét lélek; ~**fari**: *ntr* jótékonykodik vkivel (al); ~**faro**: jótétemény *~faron oni facile forgesas *Z*: *közm* jótett helyébe jót soha ne várj; ~**fartiga**: **1.** közérzetjavító, wellnes~ *~fartigaj centro: wellnescenter, wellnesközpont *~fartiga banejo: wellnesfürdő; **2.** *pol* népjóléti *~fartigaj instancoj: *pol* népjóléti hatóságok *~fartigaj aranĝoj de la registaro: a kormány népjóléti intézkedései; ~**fartigo**: wellness; ~**farto**: **1.** jó közérzet; **2.** *pol* jólét; ~**fido**: *jog* jóhiszeműség; ~**gusta**: **1.** finom (ízű), jóízű, ízletes; **2.** ízléses, jó ízlésű; ~**gustega**: fenséges (ízű); ~**gustigaĵo**: *fn gaszt* ételízesítő; ~**hava,** ~**rimeda**: vagyonos, jómódú, módos, tehetős *szin* bonrimeda; ~**havo**: **1.** jólét, jómód *szin* bonhaveco; **2.** *gazd* követelés, betét; **3.** *gazd* aktíva *szin* aktivoj; ~**havoj**: *gazd* javak; ~**haveco**: jólét, jómód *szin* bonhavo 1; ~**humora**: humoros, víg, jókedvű, jó kedélyű; ~**humorigi**: *tr* jókedvre derít; ~**kaŭze**: okkal, jó okkal; ~**kredemo**: jóhiszeműség; ~**kvalita**: jó minőségű, minőségi; ~**mora**: erkölcsös; ~**moreco**: erkölcsösség; ~**morigi**: *tr* móresre tanít; ~**odora**: illatos, jó szagú; ~**odorfumigi**: ➲incensi; ~**odori**: *ntr* illatozik, jó szaga van; ~**odora**: illatos, jó szagú; ~**odoro**: jó szag, illat; ~**orda**: **1.** rendezett, rendes (rendben levő); **2.** *mat* jól rendezett; **3.** *inf* teljesen rendezett; ~**orde**: rendben; ~**punkto**: jó pont, bonus; ~**rasa**: fajtiszta, faj~ (jó fajtájú); ~**ŝanca**: szerencsés; ~**ŝance**: **1.** szerencsésen; **2.** szerencsére; ~**ŝanci**: *ntr* szerencséje van vmiben (en); ~**ŝanco**: szerencse; ~**sorta**: szerencsés sorsú, jó sorsú; ~**sorto**: jó sors, szerencse; ~**speca**: jófajta; ~**stata**: **1.** jó állapotú; **2.** *pol* jóléti; **3.** tehetős, jómódú *szin* bonhava; ~**statiga**: *gazd* jóléti *vö.* bonstatiga fonduso; ~**stato**: jólét *individua ~stato: egyéni jólét, az egyén jóléte *socia ~stato: társadalmi jólét; ~**tona**: jó modorú, jól nevelt, udvarias *szin* bonmaniera *ne estas ~tone kraĉi sur la plankon: nem illő a padlóra köpni; ~**tono**: jó modor, jólneveltség, udvariasság; ~**teni**: *tr tech* karbantart; ~**teno**: *tech* karbantartás; ~**trovo**: **1.** szabad vélemény, legjobb tudás; **2.** akarat, kívánság; ~**vola**: **1.** jóakaratú; **2.** jóindulatú, kegyes; ~**voli**: **1.** *ntr* szíveskedik *~volu: légy szíves, legyen szíves, kérem, tessék *~volu eniri: legyen szíves bemenni *~volu sekvi min: kérem, kövessen *~volu turni: tessék fordítani (oldalt) *ĉu vi ~volus etendi al mi la pankor~: lenne olyan kedves, és ideadná a kenyereskosarat?; **2.** *ntr* kegyeskedik *szin* degni *ĉu vi ~volus iom atenti min?: kegyeskednél egy kicsit rám figyelni?; ~**volo**: jóindulat; **mal~afida**: rosszhiszemű; **mal~afide**: rosszhiszeműen; **mal~avida**: gonosz; **mal~fari**: *ntr* árt

vkinek *v.* vminek, káros hatással van vkire *v.* vmire (al); **mal~fara**: ártó, káros; **mal~faranto**: kártevő, *fn* ártó; **mal~faro**: kártevés, ártás, gazság; **mal~farti**: *ntr* rosszul érzi magát; **mal~farto**: rosszullét, rossz közérzet *ĝenerala mal~farto: *orv* általános rossz közérzet; **mal~fartiĝi**: *ntr* elkapja a rosszullét, rosszul lesz; **mal~odori**: *ntr* rossz szaga van, bűzlik; **mal~odoro**: rossz szag, bűz; **mal~odora**: rossz szagú, bűzös; **mal~punkto**: rossz pont, malus *vi ricevis mal~punkton: rossz pontot szereztél; **mal~speca**: rosszfajta; **mal~ŝanca**: peches, szerencsétlen *szin* misŝanca; **mal~uzi**: *tr* visszaél vmivel (n) *szin* misuzi; **mal~vidanto**: *fn orv* csökkentlátó; **mal~vola**: rosszindulatú, ellenséges

Bonaer/o=*geo* Buenos Aires *~o estas la ĉefurbo de Argentino: Buenos Aires Argentína fővárosa

Bonapart/o=*tört* (Napoleone di) Buonaparte, Bonaparte (Napóleon); ~**ismo**: *tört pol* bonapartizmus; ~**isto**: *tört pol* bonapartista

Bonaventur/o=Bonaventúra (utónév)

bonazi/o=*áll* császármadár, császárfajd, mogyorótyúk (Bonasa bonasia)

boned/o=*hajó* toldalékvitorla

Bonesper/o=*geo* Godthab (Nuuk) *~o estas la ĉefurbo de Gronlando: Godthab Grönland fővárosa

bong/oj=*zene* bongó *~oj estas instrumento el du kunmuntitaj tamburetoj: a bongó két kis összeillesztett dobból álló hangszer

Bonifac/o=Bonifác (utónév)

bonifik/o=1. *gazd* bónusz, jóváírás; **2.** *sp* jóváírás; **3.** *gazd* árengedmény; ~**i**: **1.** *tr gazd* javára ír, bónuszal jutalmaz; **2.** *tr sp* jóváír; **3.** *tr gazd* árengedményt ad

bonit/o=*áll* bonitó, bonitó-hal

Bonn/o=*geo* Bonn

bonob/o=*áll* bonobó, törpe csimpánz (Pan paniscus) *szin* eta ĉimpanzo

bonsaj/o=*növ* bonszai

bont/o=*sp rep* félbukfenc-félorsó, kombinált Immelmann

bonz/o=*bud* bonc

bop/o=*zene* bop

bops/o=*áll* nagy szemű durbincs (Boops boops)

bor/i=1. *tr* fúr, kifúr (>anyag) *~i betonon: betont fúr *~i la fingron en la nazon: túrja az orrát; **2.** *tr* fúr (>lyuk) *~i puton: kutat fúr *~i truon en ligno: fában lyukat fúr; ~**aĵo**: *tech* furat, fúrt lyuk; ~**ilo**: **1.** *tech* fúró, csigafúró (>szerszám) *elektra ~ilo: villanyfúró; **2.** *tech* fúrószár *szin* borpinto borhelico; ~**ileto**: *tech* kézifúró, csigafúró; **pret~ita**: *tech* készre fúrt; **tra~i**: *tr tech* átfúr *eĉ guto malgranda, konstante frapante, tra~as la monton granitan *Z*: egy kis csepp is, szüntelenül hullva, átfúrja a gránithegyet *tra~i la orelon por enmeti orelpendaĵon: átfúrja a fület, hogy fülbevalót tegyen bele *tra~i monton por tunelo: alagúthoz átfúrja a hegyet; ~**dureco**: *geo* fúrási keménység; ~**kerno**: *geo* magminta; ~**maŝino**: *tech* fúrógép; ~**pinto**: *tech* fúrószár *helice cilindra ~pinto: hengeres csigafúró; ~**platformo**: *ip* fúrósziget; ~**sondado**: *geo* szondázó fúrás; ~**specimeno**: *ásv* fúrásminta; ~**ŝraŭbo**: *tech* fúróhegyű csavar; ~**truo**: *ip* fúrólyuk, robbantólyuk, repesztőlyuk; ~**turo**: *ip* fúrótorony

↺batborilo, krankborilo, kubutborilo, manborilo, martelborilo, neĝborulo, pistolborilo, ŝtonborulo, ŝraŭbborilo, vermoborita, vojborilo

bor/o=*kém* bór (B) *~a karbido: bórkarbid; ~**ano**: *kém* borán *szin* borhidrogeno; ~**ato**: *kém* borát *~ata acido: bórsav *fluorborata acido: tetra-fluorbórsav *tetra~ato: tetraborát; ~**acido**: *kém* bórsav; ~**hidrogeno**: *kém* bór-hidrogén; ~**otartrato**: *kém* bór-tartarát

↺fluorborato

borag/o=➲boragino

boragin/o=*növ* borágó (Borago)

boraks/o=*ásv* bórax

borborigm/o=*orv* bélkorgás, borborygmus *vö.* stomakgrumblo

bord/o=part, vízpart *~o de lago: tópart *~o de rivereto: patakpart *klifa ~o: sziklás part *Lazura ~o: *geo* Azúr-part, Côte d'Azur *Ora ~o: *tört geo* Aranypart *rifa ~o: zátonyos part; ~**i**: *tr* vminek (n) a partján fekszik *la banurbo ~as la lagon: a fürdőváros a tó partján fekszik; ~**ano**: partlakó, partlakos; **al~igi**: *tr hajó* partra visz, kiköt *al~igi boaton: kiköti a csónakot; **al~iĝi**: *ntr hajó* kiköt, partot ér *naĝante al~iĝi: úszva partot ér; **al~iĝejo**: *hajó* kikötőhely; **ali~e**: a túlparton, a túloldalon; **de~iĝi**: *ntr hajó* eltávolodik a parttól, elhagyja a partot; **laŭ~a**: part menti *la laŭ~aj loĝlokoj: a part menti települések; **super~iĝi**: *ntr* túlcsordul, kiárad, túlfolyik *ĉi-jare la rivero dufoje superbodiĝis: idén a folyó kétszer lépett ki a medréből *se vi alverŝos ankoraŭ unu guton, la akvo super~iĝos: ha még egy cseppet hozzáöntesz, a víz kicsordul; **super~iĝo**: **1.** *víz* árvíz *szin* inundo; **2.** túlcsordulás, túlfolyás, kifolyás; **sur~iĝi**: *ntr hajó* partra száll, partra lép; ~**oŝipo**: *hajó* part menti hajó

↺Eburbordo, Somalibordo, lagobordo, marbordo, riverbordo, rojbordo

bordel/o=bordély, bordélyház, nyilvánosház, kupleráj; ~**istino**: madám, bordélyház tulajdonosa

border/i=1. *tr tex* beszeg, felszeg, szegélyez *~i ĉemizon per punto: inget csipkével szegélyez *~i kolumon per pelto: gallért prémmel szegélyez *~ita pantalontubo: felszegett nadrágszár; **2.** *tr* szegélyez, szegéllyel erősít *~i reton per ŝnuro: hálót zsinórral szegélyez *~i trotuaron per ŝtonoj: járdát kővel szegélyez; ~**o**: **1.** *tex* beszegés, felszegés; **2.** szegély, perem; **3.** *cím* szegély; ~**ŝtono**: *ép* szegélykő

Bordoz/o=*geo* Bordeaux *~a Regiono: le Bordelais, Bordeaux vidéke *~a vino: bordói (bor)

bordun/o=*zene* bordun (>harang, húr, síp); ~**a**: *zene* legmélyebb hangú (>harang, húr, síp)

Bore/o=*mit* Boreasz, Boreas

boreal/a=*geo* boreális, északi (>félgömb), északi félgömbi *~a Poluso: Északi-sark *szin* Norda Poluso

Borel/o=*mat* (Félix Edouard Justin Émile) Borel *~a sigma-algebro: *mat* Borel-féle szigma-algebra

boreli/o=*bakt* Borrelia (Borrelia); ~**ozo**: *orv* borelliafertőzés, borreliosis

bori/o=*kém* borium (Bh)

Boris/o=Borisz (utónév)

born/o=➲klemo; ~**otensio**: ➲interklema tensio

Borne/o=*geo* Borneó; ~**olo**: *kém* borneol, borneókámfor

Borome/o=*geo* Borromeo, Borromaeus (utónév) *~aj Insuloj: *geo* Borromei-szigetek

bors/o=*gazd* tőzsde, börze *akcia ~o, ~o pri valorpaperoj: értéktőzsde *~o pri kotono: gyapottőzsde *tempolima ~o: határidős tőzsde; ~**a**: *gazd* tőzsde~, tőzsdei, börze~ *~a operacio: tőzsdei ügylet *~a tabelo: tőzsdei árfolyamtábla; ~**isto**: tőzsdeügynök, bróker *szin* borsa makleristo, bilmakleristo; ~**okraŝo**: *gazd* tőzsdekrach, tőzsde összeomlása

↺bilborso, laborborso, varborso

bos/o=1. *ép* kváderpúp, kváderdomborítás *diamantsimila ~o: *ép* gyémántkváder *rustika ~o: rusztikus kváderdomborítás; **2.** *műv* domborítás, trébelés *doso sur ledo: bőrdomborítás *doso sur metalo: fémdomborítás; ~**i**: **1.** *tr ép* érdesít, doroszol (>kváderkő); **2.** *tr műv* domborít, trébel; ~**aĵo**: *ép* kváderfalazat

bosanov/o=*zene* bossa nova (zene és tánc)

boselaf/o=*áll* nilgau antilop (Boselaphus tragocamelus)

bosk/o=liget, pagony; ~**eto**: facsoport

bosn/o=*fn* bosnyák; ~**a**: *mn nyt* bosnyák (bs); ~**o**: *geo* Boszna (folyó); **(B)~ujo, (B)~io**: *tört geo* Bosznia; ~**ujano, ~iano**: *fn* boszniai (lakos) *inter ~ujanoj troviĝas ankaŭ serboj kaj kroatoj: a boszniaiak között vannak szerbek és horvátok; **(B)~ujo kaj Hercegovino, (B)~io kaj Hercegovino**: *geo pol* Bosznia-Hercegovina (BA)

boson/o=*fiz* bozon, Bose-részecske

Bospor/o=*geo* Boszporusz

Boston/o=*geo* Boston *~o estas la ĉefurbo de Masaĉuseco: Boston Massachusetts fővárosa; ~**o**: *zene* boszton (tánc és zene)

bostrik/o=1. *áll* szú (Bostrichus); **2.** *ne növ* kunkor, bostry (>virágzat)➲skorpieca cumo

Bosvaŝ/o=*geo* Boswash

bosveli/o=*növ* tömjénfa (Boswelia)

boŝman/o=busman

bot/o=csizma *~oj: egy pár csizma *ĉasistaj ~oj: vadászcsizma *kaŭĉukaj ~oj: gumicsizma *la afero ne marŝaj per sepmejlaj ~oj: nem olyan forrón eszik a kását *ledaj ~oj: bőrcsizma *rajdistaj ~oj: lovaglócsizma *sepmejlaj ~oj: hétmérföldes csizma; ~**eto**: bakancs, magas szárú cipő; ~**isto**: csizmadia, varga; ~**otubo**: csizmaszár; ~**purigisto**: ➲ŝupurigisto; ~**tirilo**: csizmahúzó

↺altbotoj, gumbotoj, torturbotoj, vadbotoj

botanik/o=*növ* növénytan, botanika *szin* plantologio; ~**i,** ~**umi**: *ntr növ* füvészkedik, növényt gyűjt, herborizál; ~**isto**: *növ* botanikus, növénytanos; **paleo~o**: *ősl* ősnövénytan, paleobotanika

botarg/o=*gaszt* szárított kaviár

botaŭr/o=*áll* bölömbika (Botaurus) (nemzetség)

botel/o=palack *Lejdena ~o: *fiz* leideni palack, Kleist-palack *militira ~o: *kat* kulacs *vö.* ladbotelo *malŝtopi ~on: üveget kinyit *Molotov-~o: *kat* Molotov-koktél *plasta ~o: műanyag palack, PET-palack *vitra ~o: üvegpalack; ~**ego**: nagy palack (1,5 l); ~**eto**: flakon; ~**ujo**: palacktartó; **en~igi**: *tr* palackoz; **termo~o**: *gaszt* hőpalack, termosz; **trans~igi**: *tr* átfejt (palackból), átpalackoz; ~**biero**: *gaszt* palackos sör; ~**ĉapo**: palackkupak; ~**kolo**: **1.** palacknyak; **2.** *átv közl* útszűkület; **3.** *átv* szűk keresztmetszet; ~**korko**: palackdugó; ~**malfermilo**: palacknyitó, dugóhúzó; ~**rako**: **1.** palackállvány; **2.** palackrekesz; ~**verda**:

palackzöld
↺bierbotelo, brulbotelo, cicumbotelo, ĉampanbotelo, drinkbotelo, gasbotelo, gutboteleto, ladbotelo, lavbotelo, lignobotelo, mezurbotelo, pajlbotelo, suĉbotelo, ŝprucbotelo, varmobotelo, vinbotelo
Botni/**o**=*geo* Botten *~a Golfo: Botteni-öböl
botrit/**o**=*növ* Botrytis *cindra ~o: szürkepenész (B. cinerea) *szin* griza ŝimo
botrop/**o**=*áll* lándzsakígyó (Bothrops)
botul/**o**=*bakt* Clostridium botulinum; ~**ino**: *orv* botulin (toxin); ~**ismo**: *orv* kolbászmérgezés, hurkamérgezés, botulizmus
boŭl/**o**=*sp* bowling *szin* dekkegla ludo
bov/**o**=*áll* marha, szarvasmarha (Bos) *grunt~o: ➲poefago *mosko~o, ovi~o: keleti pézsmatulok (Ovibos moschatus) ~edoj: *áll* tulokfélék, tülkösszarvúak, tülkösszarvú-félék (Bovidae); *~on ĉe kornoj, homon ĉe vortoj oni kaptas: *közm* ökröt a szarván, embert a szaván lehet megfogni *jen staras la ~oj antaŭ la monto *Z*: ez itt a bökkenő *kio licas al Jovo, ne licas al ~o: amit szabad Jupiternek, nem szabad a hatökörnek *la ~o muĝas: a marha bőg *melku ~on senfine, li lakton ne donos *Z*: *közm* hiába fejed az ökröt, nem ad az tejet *oni vokas la ~on ne festeni, sed treni *Z*: *közm* dolgozni tartják a szolgát *preni la ~on ĉe la kornoj: szarvánál ragadja meg a bikát; ~**o**: ➲Taŭro; ~**aĵo**: *gaszt* marhahús; ~**aro**: *agr* csorda; ~**ejo**: *agr* marhaistálló *szin* bovostalo; ~**ido**: *áll* borjú *~ida blanketo: *gaszt* borjúbecsinált *~ida eskalopo: *gaszt* sült borjúszelet, sült borjúfilé *~ida kotleto: *gaszt* sült bordaszelet, sült karajszelet *~ida ledo: borjúbőr *~idon mi atendis, infanon Dio sendis *Z*: *közm* előbb van gyermek, mint a ruha *ora ~ido: *pej* aranyborjú *rigardaĉi kiel ~ido *Z*: bámul, mint borjú az új kapura; ~**idaĵo**: *gaszt* borjúhús; ~**ideto**: boci; ~**idino**: *áll* üszőborjú; ~**ino**: *áll* tehén *eĉ plej nigra ~ino donas lakton nur blankan *Z*: *közm* a fekete tehénnek is fehér a teje *laktodona ~ino: tejelő tehén, fejőstehén *szin* laktanta bovino *ne trovante ~inon, oni ŝtelas kokinon *Z*: *közm* ha ló nincs, a szamár is jó; ~**inejo**: tehénistálló *szin* bovinstalo; ~**inisto**: *agr* tehenész; ~**isto**: *agr* gulyás, tehénpásztor; ~**istino**: tehénpásztorlány; ~**isto**: *csill* Ökörhajcsár, Bootes; ~**uko**: ➲eksbovo; **eks~o**: *áll* ökör *szin* kastrita virbovo *szin* okso; **eks~ido**: *áll* tinó; **vir~o**: *áll* bika *kastrita vir~o: ökör *szin* eksbovo; **vir~ido**: *áll* bikaborjú; ~**idbrusto**: *gaszt* borjúszegy *farĉita ~idbrusto: töltött borjúszegy; ~**idraguo**: *gaszt* borjúragu; ~**instalo**: *agr* tehénistálló *szin* bovinejo; ~**lango**: **1.** *gaszt* marhanyelv; **2.** ~lango: ➲ankuzo; ~**ledo**: borjúbőr; ~**obredejo**: *agr* tehenészet, szarvasmarhatelep; ~**obredisto**: *agr* marhatenyésztő; ~**oĉaro**: *jm* ökörfogat, ökrös szekér; ~**ofrenezo**: *áll orv* kergemarhakór; ~**ofritaĵo**: *gaszt* marhasült; ~**oknabo**: tehenészfiú; ~**okulo**: **1.** *áll* ökörszem ➲buftalmo; **2.** *hajó* hajóablak; ~**ostalo**: *agr* marhaistálló *szin* bovejo; ~**oviro**: **1.** *mit* Minotaurosz, Minotaurus; **2.** *ex* ökör ➲virbovo; ~**opaŝtisto**: *agr* csordás; ~**opelisto**: *agr* ökörhajcsár, hajtó; ~**stomakaĵo**: *gaszt* pacal; ~**rigardi**: *tr pej* bámul
↺ŝarĝbovo
bovist/**o**=*növ* pöfeteggomba (Bovista) *szin* polvofungo
boviste/**o**=➲bovisto
bovl/**o**=csupor, tálka, ivócsésze, szilke *fingrolava ~o: ujjmosó csésze, tálka
↺tebovlo
br!=*isz* brr!, hu! (>hideg, rémület)
Brabant/**o**=*tört geo* Brabant *Flandra ~o: *geo pol* Flamand-Brabant *Nord-~o: *geo pol* Észak-Brabant *Valona ~o: *geo pol* Vallon-Brabant
bracelet/**o**=karkötő, karperec *szin* brakringo, ĉirkaŭmano; ~**horloĝo**: karóra *szin* brakhorloĝo, pojnohorloĝo
↺horloĝbraceleto
braĉ/**o**=*tört tex* braie (régi gall nadrág)
bradikardi/**o**=*orv* ritka szívverés, lassult szívverés, bradycardia
bradip/**o**=➲bradipodo
bradipod/**o**=*áll* lajhár (Bradypus)
bradipepsi/**o**=*orv* kórosan lassú emésztés, bradypepsia
braĝ/**o**=**1.** parázs; **2.** faszén; **3.** *vill* szén; ~**igo**: szénégetés *szin* karbigo; ~**igisto**: szénégető *szin* karbisto; ~**ujo**: szenesserpenyő, szenesüst, parázsüst, parazsas serpenyő, parázstartó, szenelőkosár, mangál; ~**gladilo**: szénvasaló
Brahm/**o**=*vall* Brahman (világlélek); ~**anismo**: *vall* brahmanizmus
Brahma/**o**=*vall* Brahmá (teremtő isten)
Brahmo/**o**=*vall* Bráhmo (Szamadzs) (hindu reformmozgalom)
braĥicefal/**o**=*fiz orv* rövidfejű, brachycephal *szin* larĝkraniulo; ~**eco**: *orv* rövidfejűség, brachycephalia
braĥin/**o**=*áll* pöfögőfutrinka, pufogófutrinka (Brachynus)
braĥion/**o**=*áll* kerekesféreg (Brachionus)
braĥiopod/**oj**=*áll* pörgekarúak, karlábúak (Brachiopoda)
braĥiur/**oj**=*áll* rövidfarkú rákok (alrend), rövidfarkúak, tarisznyarákok (Brachyura) *vö.* krabo
brahu/**a**=*mn nyt* brahui
brajl/**i**=*tr hajó* bevon (vitorlát); ~**ilo**: *hajó* bevonókötél, felgöngyölőszál (vitorlán) *angula ~ilo, korna ~ilo: sarokbevonó kötél *flanka ~ilo, bulena ~ilo: oldalsó bevonókötél *meza ~ilo, ventra ~ilo: középső bevonókötél
brajl/**o**=*knyv* vakírás, Braille-írás *szin* anaglifa skribo, blindula skribo
Brajt/**o**=*orv* (Richard) Bright; ~**a malsano**: *orv* Bright-kór
brak/**o**=**1.** *anat* felkar, brachium; **2.** *ált* kar *brak-en-~e: karöltve *firma ~o: erős kar *iri ~o en ~o: karöltve megy, kart karba öltve megy *sub la ~o: hóna alatt *sub la ~o de sia edzo: férje karján *supra ~o: felkar; **3.** *átv* kar, ág (>tárgy) *~o de cirkelo: körző szára *szin* branĉo de cirkelo *~o de gruo: *tech* darugém *~o de seĝo: szék karfája *sekulara ~o de la eklezio: *kr* az egyház világi hatalma; ~**umi**: *tr* megölel, átölel; ~**umo**: ölelés; **antaŭ~o**: *anat* alkar, alsókar, antebrachium; **ĉirkaŭ~i**: *tr* körbeölel, megölel, átölel; **en~igi**: *tr* karjaiba zár, átölel; **kun~umiĝi**: *ntr* összeölelkezik; **sub~o**: hónalj *szin* akselo; ~**apogilo**: karfa, kartámasz; ~**bendo**: karszalag; ~**faldo**: *anat* könyökhajlat, ancon; ~**horloĝo**: karóra *szin* bracelethorloĝo, pojnohorloĝo; ~**infano**: karon ülő gyermek; ~**kiraso**: *kat tört* karvért, karvas; ~**ligo**: *sp* lefogás (>boksz); ~**oŝirmo**: *sp* fedezés (>boksz); ~**porti**: *tr* ölben visz; ~**pleno**: ölnyi *~pleno da hejtoligno: egy ölnyi tűzifa; ~**protezo**: *orv* műkar; ~**ringo**: karperec *szin* braceleto, ĉirkaŭmano; ~**rubando**: karszalag; ~**segilo**: *tech* kézifűrész *szin* mansegilo; ~**seĝo**: karosszék *szin* fotelo; ~**truo**: *tex* ujjkivágás (>ruhaujj)
↺apogbrako, gruobrako, jugbrako, krucbrako, levbrako, plenbrako, riverbrako, robotbrako, seĝobrako, sonbrako
brakicefal/**o**=➲braĥicefalo
brakin/**o**=➲braĥino
brakiopod/**oj**=➲braĥiopodoj
brakte/**o**=*növ* murvalevél, előlevél, bractea *membraneca ~o: hártyaszerű murvalevél; ~**eto**: *növ* murvácskalevél, előlevélke, bracteola
bram/**o**=*áll* dévérkeszeg (Abramis brama)
bram/**o**^{2}=*hajó* sudárrész; ~**jardo**: *hajó* sudárvitorlarúd *unua supra ~jardo: elősudár-felsővitorlarúd *unua malsupra ~jardo: elősudár-alsóvitorlarúd; ~**masto**: *hajó* árbócsudár, sudárszár *granda ~masto: fősudár, főárbócsudárszár *unua ~masto: elősudár, előárbóc-sudárszár; ~**stajo**: *hajó* árbócsudár-előkötél; ~**topo**: *hajó* sudármerevítő *granda ~topo: fősudár-merevítő; ~**vanto**: *hajó* árbócsudár-előmerevítő, árbócsudárcsarnak; ~**velo**: *hajó* sudárvitorla *antaŭa ~velo: elősudárvitorla *antaŭa suba ~velo: alsó elősudár-vitorla *antaŭa supra ~velo: felső elősudár-vitorla *granda ~velo: fősudárvitorla *posta ~velo: hátsó sudárvitorla
Bram/**o**=➲Brahmo, Brahmao
braman/**o**=*vall* bráhmana, hindu pap; ~**ismo**: *vall* brahmanizmus, hinduizmus, hindu vallás *szin* hinduismo
Bramaputr/**o**=*geo* Brahmaputra
bran/**o**=*növ* korpa *se vi sidos en ~oj, vin manĝos la porkoj *Z*: *közm* aki korpa közé keveredik, megeszik a disznók *tritika ~o: búzakorpa; ~**aĵo**: *agr* moslék; **sen~igi**: *tr* hántol *sen~igita rizo: hántolt rizs; ~**faruno**: korpaliszt; ~**opano**: *gaszt* korpás kenyér
branĉ/**o**=**1.** *növ* ág *se la arbo falis, ĉiu ~on derompas *Z*: *közm* ha kidőlt a fa, mindenki tördeli az ágát *forka ~o: ágasfa *pli bona ~o sennuksa, ol kaĝo plej luksa *Z*: *közm* a szabadság drágább az aranynál *segi sub si la ~on: maga alatt vágja a fát; **2.** *átv* ág, elágazás, leágazás *~o de cirkelo: körző szára *szin* brako de cirkelo *~o de familio: család ága *~oj de kandelabro: gyertyatartó ágai; **3.** *átv* ág, ágazat *~o de industrio: *ip* iparág *~o de scienco: *tud* tudományág *publikpovaj ~oj: közhatalmi ágak; **4.** *vill* ág *paralela ~o: párhuzamos áramág, sönt; **5.** *inf* mappa *szin* dosierujo; ~**aĵo**: ágköteg, vesszőnyaláb; ~**aro**: *növ* fa ágai, fakorona, vesszőzet; ~**eto**: **1.** gally, vessző; **2.** *anat* ág, ramus *~eto de angio: érág, ramus vasis; ~**etaĵo**: rőzse; ~**ido**: *növ* sarj, friss hajtás *szin* ŝoso; **de~igi**: *tr* leágaztat; **de~iĝi**: *ntr* leágazik; **dis~iĝi**: *ntr* szétágazik, elágazik, szerteágazik; **dis~iĝanta**: elágazó, szerteágazó; **dis~iĝo**: elágazás, szétágazás; **mult~a**: sokágú; **sen~igi**: *tr* legallyaz; ~**kabano**: *ép* kalyiba; ~**ofasko**: rőzseköteg; ~**forko**: *növ* villás ág; ~**ohava**: ágas, elágazó; ~**oplanti**: ➲stiki; ~**oplena**: ágas-bogas; ~**oriĉa**: sokágú, dúsan elágazó; ~**osegilo**: *agr* gallyfűrész; ~**otigo**: *növ* ágkacs; ~**otondilo**: *agr* ágolló, ágvágó olló, metszőolló; ~**trako**: *vsút* mellékvágány, csatlakozó vágány; ~**tubero**: *növ* ággumó
↺fruktobranĉo, greftobranĉo, olivbranĉo, palmobranĉo, riverbranĉo, sciencobranĉo, sportobranĉo, tubobranĉo, vinberbranĉo, volvobranĉo
brand/**o**=*gaszt* pálinka *abrikota ~o: barackpálinka *angla ~o: brandy *junipera ~o: borókapálinka *rekrementa ~o: törkölypálinka *szin* traŭbobando *rusa ~o: vodka *szin* vodko *sukerkana ~o:

cukornádpálinka, fehér rum, cachaça; ~**ejo**: *gaszt* pálinkamérés, ivó; ~**odistilado**: pálinkafőzés, pálinkalepárlás; ~**odistililo**: pálinkafőző készülék, pálinkalepárló készülék; ~**odistilejo,** ~**ofarejo**: *agr* pálinkafőzde; ~**odistilisto,** ~**ofaristo**: *fn agr* pálinkafőző; ~**oglaso**: *gaszt* pálinkáspohár
↺herbobrando
Brandenburg/**o=1.** *geo* Brandenburg (város); **2.** *geo pol* Brandenburg (szövetségi állam) (DE)
brank/**o**=*áll tud* kopoltyú; ~**uloj**: *áll* kopoltyúsok (Branchiata) *lamen~uloj: *ex* ➲duvalvuloj
brankard/**o**=*orv* hordágy; ~**isto**: *kat orv* betegszállító, szanitéc
brankiopod/**oj**=*áll* csupasz levéllébú rákok, héjatlan levéllábú rákok (Branchiopoda)
brankiostom/**oj**=*áll* lándzsahalak (Branchiostoma)
bras/**o**=*hajó* fordítókötél (>vitorlarúd); ~**i**: *tr hajó* (vitorlát) szélirányba fordít; **mal**~**i**: *tr hajó* (vitorlát) szél ellen fordít
brasik/**o**=*növ* káposzta (Brassica) *burĝon~o: bimbós kel, kelbimbó (B. oleracea var. gemmifera) *szin* Brusela brasiko *blanka ~o: fehér káposzta *~rapo: ➲tigobrasiko *brusela ~o: ➲burĝonbrasiko *ĉinia ~o: kínai kel (B. rapa gr. Chinensis) *flor~o: karfiol, kelvirág, virágkel, virágos kel, olasz kel (B. oleracea var. botrytis) *foli~o: marhakáposzta, takarmánykáposzta, leveles *v.* óriás káposzta (B. oleracea cv. acephala pv. acephala) *furaĝ~o: *agr* takarmánykáposzta *itala ~o: ➲brokolo *kapo~o: fejes káposzta (B. oleracea sp. capitata f. alba) *krispa ~o: fodros kel (B. oleracea convar. acephala var. sabellica) *szin* sabeliko *legoma ~o: *növ* vadkáposzta (B. oleracea) *Pekina ~o: pekingi káposzta, hosszú kel (B. rapa gr. Pekinensis) *rapo~o: ➲rapo *ruĝa ~o: vörös káposzta (B. oleracea var. capitata f. rubra) *savoja ~o:□kelkáposzta (B. oleracea convar. capitata var. sabauda) *senkapa ~o: B. oleracea cv. acephala *tigo~o: karalábé, kalarábé (B. oleracea var. gongyloides) *verd~o: takarmánykáposzta, marhakáposzta, leveles káposzta (B. oleracea sups. acephala var. viridis) *acida ~o: *gaszt* savanyú káposzta, savanyított káposzta *farĉita ~o: *gaszt* töltött káposzta; ~**ata**: *kém* brassin~, eruka~ *~ata acido: erukasav, brassinsav; ~**okulo**: ➲tipulo; ~**supo**: *gaszt* káposztaleves
Braŝov/**o**=*geo* Brassó
Bratislav/**o**=*geo* Pozsony, Bratislava *~o estas la ĉefurbo de Slovakio: Pozsony Szlovákia fővárosa
braŭning/**o**=*kat* browning
brav/**a=1.** kiváló, ügyes, remek, vitéz, bátor *~a homo en sia domo *Z*: anyámasszony katonája, jó vitéz az ágy alatt *el post la arbo li estas ~ulo *Z*: *közm* bátor a kőhíd alatt *estu ~a kaj helpu al la malfeliĉulo: légy jó, és segíts a szerencsétlennek; **2.** derék, rendes, jóravaló *Ŝvejk, la ~a soldato: Svejk, a derék katona; ~**e**: **1.** nagyszerűen, remekül, ügyesen, derekasan; **2.** *isz* bravó!, remek!, nagyszerű!, helyes! *plej ~e!: bravisszimó!; ~**ei**: *ntr* bravózik vkinek (al), tetszést nyilvánít, éljenez vkit (al); ~**ulo**: **1.** ügyes, kiváló, remek, vitéz, bátor ember *kia ~ulo, li kuraĝas kiel leono: micsoda vitéz, bátor, mint egy oroszlán; **2.** derék, jóravaló ember
bravur/**o**=*zene* bravúr, virtuóz játék, mesteri előadásmód, parádés előadás *ludi kun ~o: bravúrosan játszik; ~**a**: bravúros, virtuóz, parádés *~a peco: virtuóz darab; ~**aĵo**: *zene* virtuóz darab, bravúros rész (zeneműben); ~**i**: *ntr zene* mesterien játszik, csillog-villog
braz/**i**=*tr tech* keményen forraszt *szin* hardluti
Brazavil/**o**=*geo* Brazzaville *~o estas la ĉefurbo de Respubliko Kongo: Brazzaville a Kongói Köztársaság fővárosa
Brazil/**o**=*geo pol* Brazília (ország) (BR); ~**a**: *mn* brazil; ~**ano**: *fn* brazil, braziliai
Brazilj/**o**=*geo* Brasilia (város) *~o estas la ĉefurbo de Brazilo: Brasilia Brazília fővárosa
brec/**o**=*gaszt* sósperec
breĉ/**o=1.** *kat* falrés, repedés, lyuk (>várfal); **2.** *ált* hézag, hasadék, hasadás, lék, rés *fari ~on: *átv is* rést üt plenigi, ŝtopi breĉon: **1.** *kat* rést betöm; **2.** *átv* lyukat betöm, hiányt pótol *ripari la ~on de ŝipkorpo: kijavítja a léket a hajótesten; **3.** *átv* hiányosság, rés, hézag, folytonossági hiány *agrarpreza ~o: *agr gazd* agrárolló *en via scio montriĝas kelkaj ~oj: tudásodban némi hiányosság mutatkozik; ~**i**: **1.** *tr kat* rést üt vmin (n) (>várfal) *la ~ita murego devas esti tuj riparita: a beomlott falat azonnal ki kell javítani; **2.** *tr* hasadékot csinál, rést üt vmin (n) *tra la ~ita barilo ili enpenetris: a megbontott kerítésen át hatoltak be; ~**eto**: *fn* csorba; ~**eti**: *tr* kicsorbít; ~**etita**: kicsorbult, csorba, foghíjas; **tra**~**i**: *tr* áttör, rést üt vmin (n)
↺aerbreĉo, dentobreĉa
breĉi/**o**=*ásv* breccsa *faŭlta ~o: vetőbreccsa *sedimenta ~o: üledékes breccsa *tektona ~o: tektonikus breccsa *vulkana ~o: vulkáni breccsa; **mikro**~**o**: mikrobreccsa
bred/**i**=*tr agr* tenyészt, nevel, (tenyésztésre) tart (állatot) *~i abelojn: méhészkedik, méheket tart *~i anserojn, bovojn, kortobirdojn: libát, marhát, baromfit tart *~i fiŝojn: halat tenyészt; ~**ado**: *agr* állattenyésztés; ~**isto**: *agr* állattenyésztő; ~**ejo**: *agr* állattenyészet, tenyésztelep; ~**besto,** ~**bruto**: *agr* tenyészállat; ~**reaktoro**: *fiz* tenyészreaktor, breeder; **eko**~**ado**: *öko agr* ökotenyésztés, környezetkímélő állattenyésztés
↺abelbredisto, anasbredejo, bovobredisto, brutobredado, ĉevalbredejo, fiŝbredado, kokinbredejo, kolombobredisto, mitulbredado, ŝafbredisto
bregm/**o**=*anat* fejtető, koponyatető, bregma
brekekeks=*hgut* brekeke (>béka); brekekeksi: *ntr* brekeg
brelok/**o**=fityegő, mütyürke
Bremen/**o=1.** *geo* Bréma, Bremen (város); **2.** *geo pol* Bréma, Bremen (szövetségi állam) (DE)
brems/**o=1.** *jm tech* fék *aerodinamika ~o: aerodinamikus fék *diferenciala ~o: differenciálfék *dinamometra ~o: teljesítményfék *diska ~o: tárcsafék *hidraŭla ~o: hidraulikus fék, folyadékfék *naboprema ~o: agyfék *szin* nabobremso *pneŭmata ~o: légfék *radprema ~o: pofás fék *tambura ~o: dobfék *szin* tamburbremso; **2.** *átv* fék, gát, akadályozó tényező *la inflacio estas ~o por la ekonomio: az infláció a gazdaság fékező tényezője; **3.** *inf* megszakítóbillentyű *por interrompi la operacion, premu la ~on: a művelet megszakításához nyomja le a megszakítóbillentyűt; ~**a**: *mn* fékező *~a forto: *tech* fékerő, fékező erő *~a olecirkvito: *jm* fékolajkör; ~**i**: **1.** *tr jm* fékez, lefékez; ~**i ĝisbloke**: teljesen lefékez; **2.** *tr átv* fékez, akadályoz, mérsékel *szin* bridi *~u iom vian entuziasmo: mérsékeld kissé a lelkesedésedet; **servo**~**o**: *tech* szervofék, segédfék; ~**bendo**: *tech* fékszalag; ~**cilindro**: *jm* fékhenger; ~**garnaĵo**: *jm* fékbetét; ~**levilo,** ~**leviero**: *jm* fékkar; ~**kablo**: *tech* fékhuzal, fékbowden; ~**indikilo,** ~**lumo**: *jm* féklámpa; ~**okrado**: *vill* fékezőrács; ~**manilo**: *jm* fékkar; ~**ostango**: *tech* fékrúd; ~**ostangaro**: *jm* fékrudazat; ~**oŝuo**: *jm* fékpofa, féktuskó; ~**pedalo**: *tech* fékpedál; ~**radio**: *fiz* fékezősugár; ~**radiado**: *fiz* fékezősugárzás, röntgensugárzás; ~**reĝimo**: *tech* féküzemmód; ~**ringeto**: *tech* rugós alátét; ~**tamburo**: *jm* fékdob
↺aerbremso, bendobremso, danĝerbremso, diskobremso, manbremso, necesbremso, relajsobremso, relbremso, savbremso, ŝubremso, tamburbremso
bret/**o=1.** *ip* deszka; **2.** polc *libera ~o: szabad polc (>könyvtár); ~**aro**: polcos állvány, könyvespolc, polcrendszer
↺ĉapelbreto, drenbreto, fenestrobreto, ilobreto, kamenbreto, librobreto, librobretaro, murbreto, murbretaro, pakaĵbreto, piedbreto, kontinentbreto, rulbretaro, telerbretaro
breton/**o**=*fn* breton; ~**a**: *mn nyt* breton (br); **(B)**~**ujo, (B)**~**io**: *geo pol* Bretagne (FR)
brev/**o**=*kr jog* pápai levél, breve
brevet/**o**=*tört jog* kinevezési okirat, kiváltságlevél *nobela ~o: nemesi oklevél *szin* nobelatesto, nobeliga diplomo; ~**i**: *tr tört jog* kinevez, rangra emel, címet adományoz vkinek (n); ~**ita**: *tört jog* kinevezett, rangra emelt *~ita duko: *tört jog* kinevezett herceg (nem örökölhető címmel) *~ita majoro: *kat* kinevezett őrnagy
brevier/**o=1.** *kr* papi zsolozsmáskönyv, breviárium; **2.** *átv* sokat forgatott könyv, olvasókönyv, breviárium *la Fundamento estas ~o por lingve interesataj esperantistoj: a Fundamentum a nyelvi érdeklődésű eszperantisták breviáriuma
brez/**i**=➲stufi
bri/**o**=*növ* körtemoha (Bryum)
briopsid/**oj**=*növ* lombosmohák (Bryopsida) *briofitoj (Bryophyta): mohák, mohok
Briare/**o**=*mit* Briareósz, Briareus
brid/**o=1.** kantár; **2.** *átv* fék, zabla, gyeplő *teni ~e: féken tart, kordában tart; ~**eto**: *zene tech* visszarántó szalag (>zongora); ~**i**: **1.** *tr* felkantároz; **2.** *tr átv* féken tart, fékez, megzaboláz *szin* bremsi 2 *~i sian langon: fékezi a nyelvét, tartja a száját *~i sin: fékezi magát, türtőzteti magát *~u vian langon!: fékezd a nyelved! *meti ~on al la reformemo: gátat szab az újító kedvnek *meti ~on: megfékez, féken tart vmit (al), gátat vet vminek (al); **mal**~**i**: **1.** *tr* lekantároz; **2.** *tr átv* szabadjára enged; **ne**~**ebla**: zabolátlan, megfékezhetetlen; **sen**~**a**: **1.** lekantározott; **2.** *átv* duhaj, féktelen, rakoncátlan; **sen**~**igi**: **1.** *tr* leveszi róla (n) a kantárt; **2.** *tr átv* szabadjára enged *mal~i absceson: *orv* tályogot felnyit *mal~i sian koleron: szabad utat ad a haragjának; **duon**~**o**: kötőfék *szin* kolbrido; **sen**~**iĝi**: *ntr átv* elszabadul (pl. indulat), féktelenné válik, megbokrosodik *la emocioj sen~iĝis: az indulatok elszabadultak *la pasioj sen~iĝis: a szenvedélyek féktelenné váltak *lia langо sen~iĝis: megeredt a nyelve; **sen**~**umi**: *ntr* duhajkodik, féktelenkedik, garázdálkodik; ~**fero**: zabla *szin* buŝbridaĵo, buŝfero, mordaĵo, enbuŝaĵo; ~**ligilo**: *ép* U-kapocs; ~**rimeno**: kantárszár, kantárszíj

↺buŝbridaĵo, kolbrido
brig/**o**=*hajó* brigg; ~**skuno**: *hajó* brigantin, szkúnerbrigg, sónerbrigg; ~**ŝkoto**: *hajó* farvitorla-kivonókötél; ~**takelo**: *hajó* farvitorla-csonkakötél; ~**velo**: *hajó* farvitorla
brigad/**o**=**1.** *kat* dandár *internaciaj ~oj: *tört* nemzetközi brigádok *ruĝaj ~oj: *tört* vörösbrigádok; **2.** brigád, munkabrigád *socialista ~o: *tört* szocialista brigád; ~**estro**: **1.** *kat* dandártábornok *szin* brigada generalo; **2.** brigádvezető; **en~igi**: **1.** *tr kat* dandárba sorol; **2.** *tr* bevesz a brigádba
↺fajrobrigado, laborbrigado, liberbrigado
brigantin/**o**=➲brigskuno
Brigit/**o**=Brigitta (utónév)
briĝ/**o**=*játék* bridzs; ~**i**: *ntr játék* bridzsel; ~**isto**: *játék* bridzsjátékos; ~**konkurso**: *sp* bridzsverseny
Briĝtaŭn/**o**=*geo* Bridgetown *szin* Briĝurbo *~o estas la ĉefurbo de Barbado: Bridgetown Barbados fővárosa
Briĝurb/**o**=➲Briĝtaŭno
brik/**o**=**1.** *ép* tégla *glazura ~o: mázas tégla, klinkertégla *kava ~o: üreges tégla; sunsekigita ~o: vályogtégla *szin* adobo; **2.** *átv* tégla alakú tárgy *~o da ĉokolado: egy tábla csokoládé *~o da oro: egy rúd arany *~o da sapo: egy darab szappan *~o da teo: egy csomag tea; ~**aĵo**: *ép* falazóblokk; ~**eto**: **1.** téglácska, kisméretű tégla; **2.** *átv* téglácska alakú tárgy *~eto da ĉokolado: egy szelet csokoládé; **3.** *játék* építőelem, építőkocka *szin* ludbriko; ~**domo**: *ép* téglaépület; ~**fabriko,** ~**farejo**: *ip* téglagyár, téglaégető; ~**kolora,** ~**ruĝa**: téglaszínű, téglavörös
↺betonbriko, konstrubriko, kotbriko, ludbriko
brikabrak/**o**=zsibáru, limlom, alkalmi áru; ~**isto**: zsibárus
brikol/**i**=*tr* barkácsol; ~**isto**: *fn* barkácsoló; ~**vendejo**: barkácsbolt
bril/**i**=**1.** *ntr* fénylik, süt (pl. nap); **2.** *ntr* csillog, ragyog (>tárgy) *blanka neĝo ~as: fehér hó ragyog *ne ĉio ~anta estas diamanto *Z*: *közm* nem mind arany, ami fénylik *ŝiaj okuloj ~as pro ĝojo: örömtől csillog a szeme *ne ĉio utilas, kio ~as *Z*: *közm* nem mind arany, ami fénylik; **3.** *ntr átv* brillírozik, ragyog, csillog *~i en ekzameno: brillírozik a vizsgán *talento ~as inter mezumuloj: a tehetség csillog az átlagemberek között; ~**o**: fényesség, ragyogás *strasa ~o: talmi csillogás *vi estas la ~o de niaj okuloj: szemünk fénye vagy; ~**a**: **1.** fényes, fénylő; **2.** csillogó, ragyogó; **3.** *átv* brillírozó, csillogó, ragyogó *~a festo: ragyogó ünnepség *~a futuro: ragyogó jövő *~a pompo: csillogó pompa; ~**aĵo**: **1.** vmi fénylő, csillogó; **2.** csillogó, de nem sokat érő ékszer v. tárgy; ~**aĵeto**: flitter; ~**egi**: *ntr* vakítóan csillog, ragyog; ~**eti**: *ntr* pislákol; ~**igi**: *tr* fényesít; **ek~i**: *ntr* felvillan, megcsillan, megvillan; **ek~o**: villanás, csillanás; **mal~igi**: *tr* homályosít, opálosít (pl. üveget); **re~i**: *ntr* (fény) visszatükröződik, visszaverődik; **re~igi**: *tr* (fényt) visszatükröz, visszaver; **super~i**: *tr* túlragyog; ~**epoko**: fénykor; ~**intenso**: *fiz* világosság, fénysűrűség, luminancia; ~**kotono**: *tex* fényes pamut; ~**ledo**: lakkozott *v.* fényezett bőr; ~**papero**: fényezett papír *szin* glacea papero; ~**pura**: ragyogóan tiszta; ~**skarabo**: *áll* fénybogár
↺fulmobrilo, sunbrilo, ŝanĝbrili, trembrili
briliant/**o**=briliáns; ~**koliero**: briliáns nyakék
Brindizi/**o**=*geo* Brindisi
brindz/**o**=*gaszt* brindza (>túró)
brioĉ/**o**=*gaszt* briós
brioni/**o**=*növ* földitök, gönye (Bryonia)
briozo/**oj**=*áll* mohaállatok, mohaállatkák (Bryozoa)
Brisban/**o**=*geo* Brisbane
Bristol/**o**=*geo* Bristol *~a Golfo: *geo* Bristoli-öböl *~a Kanalo: *geo* Bristol-csatorna
brisur/**o**=*cím* címertörés; ~**umi**: *tr cím* tör *~umita blazono: tört címer
brit/**o**=**1.** *tört fn* brit, briton *szin* britono; **2.** *fn* brit (Nagy-Britannia lakója) *~oj estas angloj, kimroj kaj skotoj; ~**a**: **1.** *mn tört* brit, briton *la ~aj lingvoj: a brit *v.* briton nyelvek **2.** *mn* brit *~a Hindoceana Teritorio: *geo pol* Brit Indiai-óceáni Terület (BR) *~a Insularo: *geo* Brit-szigetek *~a Kolumbio: *geo pol* Brit Columbia (CA) *~a Komunumo de Nacioj: *ex* ➲Brita Regnaro *~a Regnaro: *pol* Brit Nemzetközösség *szin* Brita Konfederacio *~aj lingvoj: *nyt* brit nyelvek *~aj Virgulininsuloj: *geo pol* Brit Virgin-szigetek (BR); **(B)~ujo, (B)~io**: **1.** *geo* Brit-szigetek *~anio konsistas el Anglujo, Kimrujo kaj Skotujo: a Brit-szigetek Angliából, Walesből és Skóciából áll; **2.** *geo pol* Nagy-Britannia (GB) *Unuiĝinta Reĝlando de Granda (B)~ujo kaj Nord-Irlando: *geo pol* Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága; ~**ujano,** ~**iano**: *fn* nagy-britanniai (lakos); ~**angla**: *mn nyt* brit angol
briton/**o**=*fn tört* brit, briton *szin* brito 1; ~**a**: *mn tört nyt* brit, briton *szin* brita 1 *~aj triboj: brit törzsek
briz/**o**=*met* enyhe tengerparti szél, szellő; ~**as**: *ntr* enyhe szellő fúj
briz/**o**^{2}=*növ* nyúlperje, nyúlkenyér, rezgőfű (Briza)
Brizeis=*mit* Briszéisz, Briseis
broĉ/**o**=bross, brosstű, melltű
brod/**i**=*tr* hímez, kihímez *~i monogramon sur naztuko: zsebkendőre monogramot hímez *~ita kuseno: hímzett vánkos; ~**aĵo**: hímzés, hímvarrás (díszítmény); ~**istino**: hímzőnő; ~**itaĵo**: hímzett holmi; ~**kadro**: *tex* hímzőráma, hímzőkeret; ~**otajlaĵo**: *tex* madeirahímzés *szin* trubrodaĵo; ~**tamburo**: *tex* hímződob; ~**teksi**: *tex* átsző (fényes szálakkal)
brodkast/**i**=➲dissendi; ~**o**: ➲dissendo
brog/**i**=**1.** *tr gaszt* forráz, leforráz, előfőz, abál, köveszt *~i kokidon: csirkét forráz *~ita kolbaso: főtt kolbász *~ita lardo: kövesztett szalonna, abált szalonna; **2.** *tr* megéget, leforráz (pl. testrészt) *~ita eĉ sur akvon blovas *Z*: *közm* akinek a kása megégette a száját, az aludttejet is megfújja; ~**aĵo**: *gaszt* forrázat; ~**vundi sin**: leforrázza magát; ~**vundo**: *orv* égési seb (>leforráz)
brok/**i**=*tr tex* brokátszerűen sző, fémszálakkal átsző; ~**aĵo**: *tex* brokát
brokant/**i**=*ntr* használt cikkel kereskedik, használt cikket árul (per) *~i per libroj: régi könyvekkel kereskedik *~i per mebloj, pentraĵoj: használt bútorral, régi festményekkel kereskedik; ~**isto**: ócskás, használtcikk-kereskedő
↺librobrokantejo, vestobrokantejo
brokat/**o**=➲brokaĵo
brokatel/**o**=*ásv* brocatell (márvány)
brokol/**o**=*növ* spárgakel, brokkoli (Brassica oleracea var botrytis italica) *szin* itala brasiko
brom/**o**=*kém* bróm (Br); ~**i**: *tr kém* brómoz; ~**ato**: *kém* bromát *~ata acido: brómsav; ~**ido**: *kém* bromid *arĝenta ~ido: ezüst-bromid, bróm-ezüst *~ida acido: hidrogén-bromid, brómhidrogén, bróm-hidrogénsav *kalia ~ido: kálium-bromid; ~**ismo**: ➲bromtoksiĝo; ~**toksiĝo**: *orv* brómmérgezés, bromismus
bromeli/**o**=*növ* bromélia (Bromelia)
bromoform/**o**=*kém gysz* bromoform *~o estas uzata kiel anestezaĵo: a bromoformot érzéstelenítőként használják
bromus/**o**=*növ* rozsnok (Bromus)
bronĥ/**o**=*anat* hörgő, bronchus; ~**eto**: *anat* hörgőcske, bronchiolus; ~**ito**: *orv* hörghurut, bronchitis; ~**oskopo**: *gysz* hörgtükör, bronchoszkóp, bronchoscop; ~**oskopio**: *orv* hörgőtükrözés
bronk/**o**=➲bronĥo
brontosaŭr/**o**=*ex* ➲apatosaŭro
bronz/**o**=bronz; ~**a**: **1.** *mn* bronz, bronzból készült *~a koro: *átv* kőszív *~a medalo: *sp* bronzérem *~a statuo: bronzszobor; **2.** bronzszínű *~a vizaĝo: napbarnított arc; ~**i**: **1.** *tr* bronzzal bevon, bronzoz; **2.** *tr* bronzszínűre fest, lebarnít *la suno ~as la haŭton: a nap lebarnítja a bőrt; ~**aĵo**: bronztárgy; ~**epoko**: *tört* bronzkor; ~**kolora**: bronzszínű; ~**korno**: *zene* lúr, bronzkürt *szin* luro
bros/**o**=**1.** kefe *necesuja ~o: vécékefe *vazlava ~o: mosogatókefe; **2.** *vill* szénkefe; ~**i**: *tr* kefél; ~**ado**: kefélés; ~**ingo**: *vill* kefetartó; ~**isto**: kefekötő; ~**balailo**: partvis, kefeseprű; ~**hararo**: kefefrizura; ~**tiro**: kefehúzás *donu ~tiron al la ĉapelo: keféld le egy kicsit a kalapot; ~**vanga**: borostás
↺dentobroso, ĉevalbroso, dorsobroso, dratbroso, harbroso, kotbroso, lavbroso, plankobroso, polurbroso, ŝubroso, tapiŝbroso, tubobroso, ungobroso, vestobroso
brosm/**o**=*áll* norvég menyhal, északi menyhal (Brosme brosme)
broŝur/**o**=*knyv* brosúra, (nyomtatott) füzet; ~**i**: *tr knyv* fűz (>kiadvány); ~**ilo**: fűzőgép (>könyvkötés); ~**ita**: *knyv* fűzve
↺informbroŝuro, programbroŝuro, tekstobroŝuro
brov/**o**=*anat* szemöldök, supercilium *kunŝovi, kuntiri, sulki la ~ojn: összevonja a szemöldökét; ~**umi**: *ntr* összevonja a szemöldökét; **inter~o**: *anat* szemöldökköz, glabella; ~**arko**: *anat* szemöldökív; ~**okrajono**: szemöldökceruza
bru/**i**=**1.** *ntr* zúg, zajong, lármázik, zajos; **2.** *ntr átv* zajt csap, feltűnést kelt, sokat beszél vmiről *oni multe ~as pri la nova romano: sokat beszélnek az új regényről; ~**o**: **1.** zaj, lárma, zúgás *ne faru tian ~on: ne csinálj ekkora lármát; **2.** *vill* zaj, zörej, zavaró jel *nutrofrekvenca ~o: hálózati brumm; **3.** hűhó, feltűnés *~o potenca, nula esenco *Z*: csak a füstje nagy *ju pli da ~o, des malpli da ĝuo *Z*: *közm* minél nagyobb zaj, annál nagyobb baj *multe da ~o por nenio: sok hűhó semmiért *oni faras multan ~on pri la nova filmstelulino: nagy zajt csapnak az új filmcsillag körül *pli da ~o ol faro *Z*: nagyobb a füstje, mint a lángja; **4.** statisztikus (véletlen) zaj (>statisztika); **5.** *orv* zörej; **6.** *vill* zörej, zavaró jel *blanka ~o: fehérzaj, detektorzaj; ~**a**: **1.** lármás, zajos *~a kunveno: zajos összejövetel *~a-skua ridego: harsány kacagás *~e-skue: dérrel-dúrral *~a vento: zúgó szél; **2.** *átv* zajos, feltűnő *~a sukceso: zajos siker *fari ~an reklamon: nagy reklámot csap; ~**anto**: *nyt* zöngétlen hang, zörejhang *szin* konsonanto *vö.* sonanto; ~**egi**: *ntr* nagy

zajt csap, lármázik, dübörög; ~**ema**: zajos, feltűnősködő; ~**ero**: zörej; ~**eti**: *ntr* zörög, neszez; ~**eto**: zörej, nesz; ~**ilo**: *zene* lármahangszer; **mal~a**: csendes *mal~a tajpmaŝino: csendes írógép; **sen~a**: zajtalan, csendes *iri per sen~aj paŝoj: zajtalan léptekkel megy; **sen~igilo**: *tech* hangtompító, hangcsillapító; **super~i**: *tr* túlharsog, túlzajong *la laŭtega muziko super~is ilian babilon: a harsogó zene elnyomta beszélgetésüket; ~**bati**: *tr* püföl, dönget; ~**fermi**: *tr* zajosan becsuk, becsap *~fermi la pordon: becsapja az ajtót; ~**fermiĝi**: *ntr* becsapódik (pl. ajtó); ~**ĝeno**: *jog* csendháborítás; ~**nivelo**: *fiz* zajszint; ~**protekto**: *öko* zajvédelem; ~**sono**: *nyt* zörejhang, mássalhangzó *szin* konsonanto; ~**tensio**: *vill* zajfeszültség

↺eksplodbruo, fonbruo, frapbrui, gebrui, gorĝobrui, paŝbruo, rompobruo, svarmobruo

brucel/o=*bakt* Brucella; ~**ozo**: *orv* brucellózis, brucellosis

brucin/o=*kém* brucin

Bruĝ/o=*geo* Brugge, Bruges *~a punto: *tex* brugge-i csipke

bruk/o=*áll* zsizsik (Bruchus) *grena ~o: gabonazsizsik, magtári zsuzsok (Calandra granaria) *fazeol~o: babzsizsik (Acanthoscelides obtectus) *pizo~o: borsózsizsik (B. pisi)

brul/i=1. *ntr* ég *~as: tűz van *~as kandelo: ég a gyertya *~as la domo: ég a ház *la afero ne ~as: nem sürgős a dolog, nem kerget a tatár *se ~as nenio, fumo ne iras *Z*: *közm* hol tűz nincs, ott füst sincs *vi ~as!: *játék* tűz! (közel van a keresett tárgyhoz); **2.** *ntr átv* ég, tüzel (>érzelem) *~i por iu: forrón szeret vkit *~i de dezirego: ég a vágytól *~i de febro: lázban ég *~i de kolero: tajtékzik dühében, forr a haragtól *~i de scivolo: ég a kíváncsiságtól *~i pro febro: *orv* forró a láztól; ~**o**: **1.** égés, tűz *~o de Sankta Antonio: *orv* Szent Antal tüze, anyarozsmérgezés *szin* ergotismo; **2.** tűz, tűzvész *szin* incendio *la ~o konsumis la duonan urbon: a tűz elemésztette a fél várost; ~**a**: égő, égető *~a doloro: égő fájdalom *~a suno: tűző nap *~a vundo: *orv* égési seb *~aj preparoj: lázas előkészületek *~aj vangoj: égő orcák; ~**aĵo**: **1.** tüzelőanyag; **2.** *jm* hajtóanyag, üzemanyag *szin* fuelo, karburaĵo 1; **3.** parázs, égő vmi; ~**ego**: hatalmas tűz, tűzvész *szin* incendio; ~**igebla**: éghető *szin* bruliva; ~**ema**: gyúlékony; ~**eti**: *ntr* parázslik, pislákol (>tűz); ~**igi**: **1.** *tr* meggyújt *~igi cigaredon: cigarettára gyújt; **2.** *tr* éget, megéget *~igi al si la fingrojn: megégeti az ujját, megüti a bokáját *~igi al si la lipharojn *Z*: megégeti az ujját, megüti a bokáját *~igi herezulon viva: eretneket élve megéget; ~**iĝi**: *ntr* tüzet fog, meggyullad; ~**iginto**: *jog* gyújtogató *szin* brulmetinto; ~**ilo**: **1.** *fn* égő (tűzelőeszközben) *papilia ~ilo: pillangóégő, kétlyukú égő *petrola ~ilo: petróleumégő; **2.** égő (>készülék) *Bunsen-~ilo: *kém* Bunsen-égő; brulumo: ➲inflamo; **de~aĵo**: égési maradvány; **ek~i**: **1.** *ntr* kigyullad, meggyullad *la malsekaj lignopecoj ne ek~as: a nedves fadarabok nem gyulladnak meg *la stalo ek~is: kigyulladt az istálló; **2.** *ntr átv* fellángol, fellobban *malamo ek~is en li: *átv* gyűlölet lobbant fel benne; **ek~ema**: gyúlékony; **ek~igi**: *tr* meggyújt *szin* fajrigi *ek~iga ligno: aprófa *ek~igi fajron: tüzet gyújt; **ek~igaĵo**: gyújtós; **el~i**: *ntr* kiég, kialszik (tűz); **el~o**: *átv is* kiégés; **for~i**: **1.** *ntr* elég, kiég, teljesen leég *de malgranda kandelo for~is granda kastelo *Z*: *közm* kicsiny szikrából gyakran nagy tűz támad; egy szikra a várost is megemésztheti *for~is lia domo: leégett a háza *for~is la kandelo: leégett a gyertya; **2.** *ntr vill* kiég *for~inta ampolo: kiégett villanykörte; **for~igi**: *tr* eléget, teljesen leéget *for~igi la nedeziratajn leterojn: elégeti a nem kívánatos leveleket *for~igi la vestojn de infektito: elégeti a megfertőződött ember ruháit; **mem~a**: öngyulladó; **ne~a, ne~igebla**: éghetetlen; **sub~i**: *ntr* parázslik, pislákol (tűz); **sub~aĵo**: zsarátnok; **tra~i**: *ntr* átég, keresztülég *tra~is la fandgardilo: kiégett a biztosíték; ~**alkoholo**: *kém* spiritusz, borszesz; ~**ardezo**: *ásv* égőpala; ~**atenco**: *jog* gyújtogatás; ~**bombo**: *kat* gyújtóbomba; ~**botelo**: *kat* Molotov-koktél; ~**briketo**: brikett (>tüzelés); ~**cindro**: pernye; ~**detrui**: *tr* leéget, tűzzel elpusztít (égetve lerombol) *vö.* bruldezertigi; ~**dezertigi**: *tr* feléget, felperzsel *vö.* bruldetrui; ~**difekti**: *tr* kiéget (pl. abroszt), megpörköl (égetéssel tönkretesz) *~difekti al si la manon: megégeti a kezét; ~**difektiĝi**: *ntr* kiég (pl. szoba), megpörkölődik (égés roncsolja); ~**estingisto**: ➲fajrobrigadano; ~**faristo**: *pej átv* gyújtogató, lázító; ~**gaso**: világítógáz, fűtőgáz; ~**gusta**: égett ízű; ~**imuna**: *tech* tűzálló; ~**iva**: éghető *szin* bruligebla; ~**kapa**: *átv* forrófejű; ~**kapulo**: forrófejű ember; ~**kuraci**: *tr orv* kiéget, kauterizál; ~**ligno**: tűzifa, tüzelőfa; ~**lignejo**: fáskamra; ~**marki, ~stampi**: **1.** *tr agr* megbélyegez, bélyeggel megjelöl, billogoz (barmot); **2.** *tr átv* megbélyegez, megszégyenít, bélyeget süt rá (n) *malčastulinoj estis en la mezepoko ofte ~markataj: az örömlányokat a középkorban gyakran szégyenbélyeggel jelölték meg; ~**marko, ~stampo**: **1.** *agr* (rásütött) bélyeg, billog; **2.** *átv* bélyeg, szégyenbélyeg, megbélyegzés *la ~marko stampita sur li de la gazetaro ankoraŭ ne malaperis: a bélyeg, amelyet a sajtó sütött rá, még nem tűnt el; ~**materialo**: gyúanyag; ~**meti**: *ntr* gyújtogat; ~**mentinto**: *jog* gyújtogató *szin* bruliginto; ~**mortigi, ~ŝtipari**: *tr tört jog* máglyán megéget *en la mezepoko oni kutime ~mortigis herezulojn: a középkorban az eretnekeket gyakran máglyán megégették; ~**motoro**: *tech* belső égésű motor; ~**ofero**: *vall* égőáldozat *szin* holokaŭsto 1; ~**olenso**: *fiz fot* gyújtólencse; ~**prevento**: tűzmegelőzés; ~**sarkejo**: *agr* égetéses irtásföld; ~**ŝnuro**: *kat* gyújtózsinór *szin* meĉo 2; ~**ŝtiparo**: *tört jog* máglya; ~**varmo**: *fiz* égéshő; ~**vundi**: *tr* megéget (égetve megsebesít), égési sebet okoz vkinek (n)

↺alkoholbrulilo, gasbrulilo, lutbrulilo, punbruligo, rubobruligejo, stomakbrulo, sunbruliĝi, tranĉobrulilo, vivbruligi

brum/o=*met* gyenge köd, párásság *vö.* nebulo; ~**sireno**: *jm* ködkürt

brumer/o=*tört* brumaire, köd hava (okt. 22–nov. 21.)

brun/a=barna *~a biero: *gaszt* barna sör *~a butero: barna vaj *~a ĉemizo de la nazioj: a nácik barna inge *~a karbo: *ásv* barnaszén *~a sukero: barna cukor *~a teo: *gaszt* fekete tea *szin* nigra teo *~e flava: barnássárga *ĉu vi ŝatas la ~an panon?: szereti a barna kenyeret?; ~**o**: barna szín, barna festék; ~**aĵo**: **1.** vmi barna, barnaság; **2.** *gaszt* rántás; ~**eta**: kissé barna, barnás; ~**eca**: barnás; ~**i**: *ntr* barna, barnállik; ~**igi**: **1.** *tr* megbarnít, lebarnít *~igi al si la harojn: barnára festi a haját; **2.** *tr gaszt* pirít, megpirít *~igi cepojn en butero: hagymát vajban megpirít *~igita lumbaĵo: *gaszt* pirított bélszín; ~**iĝi**: *ntr* megbarnul, lebarnul; ~**ulo**: **1.** *fn* barna hajú; **2.** *fn* barna bőrű; ~**ulo**: Brúnó (medvenév); ~**ĉemizulo**: *fn tört pol* barnainges (náci); ~**karbo**: *ásv* barnaszén

↺sunbruno

Brun/o=Brúnó (utónév)

brunĉ/o=➲frutagmanĝo

Brundisi/o=*tört geo* Brundisium *vö.* Brindisi

Brunej/o=*geo pol* Brunei (BN)

brunel/o=*növ* gyíkfű (Prunella) *szin* abelujeto

brunfelsi/o=*növ* Brunfels-cserje (Brunfelsia)

brunjon/o=*növ* kopasz barack, meztelen őszibarack

Brunsvik/o=*geo* Braunschweig; **Nov-~o**: *geo pol* Új-Brunswick (CA)

Brusel/o=*geo pol* Brüsszel, Bruxelles, Brussel (BE) *~o estas la ĉefurbo de Belgio: Brüsszel Belgium fővárosa

brusk/a=hirtelen modorú, nyers modorú, udvariatlan, goromba; ~**i**: *tr* gorombán, nyersen bánik vkivel (n) *~i klientojn: nyersen bánik az ügyfelekkel

brusoneti/o=*növ* papíreperfa (Broussonetia)

brust/o=1. *anat* mell *kava ~o: beesett mell *nudigi la ~on: lecsupaszítja, kitárja a mellét; **2.** *átv* kebel *dorloti serpenton sur sia ~o *Z*: kígyót melenget a keblén *en ĉiu ~o estas sia gusto *Z*: *közm* kinek a pap, kinek a papné *pezaj zorgoj premas mian ~on: nehéz gondok nyomasztják a szívemet *vivi kiel ĉe la ~o de Dio *Z*: él, mint Marci Hevesen; **3.** *áll* szügy, szegy; **4.** *tex* ruhamell; ~**a**: mell~, kebel~, szügy~ *~a inflamo: *orv* emlőgyulladás *~a ĉirkaŭlongo: mellméret; ~**aĵo**: *gaszt* szegyhús; **ĉe~o**: **1.** női mellek; **2.** *tex* ruha eleje, kebel; **sur~aĵo**: *vall* melldísz, hósen; ~**angino, ~angoro**: *orv* szívtáji szorító fájdalom, angina pectoris; ~**naĝilo**: *áll* mellúszó (>hal); ~**oĉemizo**: *tex* top; ~**ofortigilo**: *sp* expander; ~**okaĝo, ~okorbo**: *anat* mellkas, compages thoracis; ~**okiraso, ~oplato**: *kat tört* mellvért; ~**omezuro**: *tex* mellbőség *szin* mammezuro; ~**onaĝado**: *sp* mellúszás; ~**opeco**: mellrész *~opeco de antaŭtuko: kötény mellrésze; ~**opoŝo**: mellényzseb; ~**osto**: *anat* mellcsont, szegycsont; ~**otuko**: *tex* fichu, háromszögletű vállkendő; ~**oŝildo**: védőmellény, golyóálló mellény *szin* ŝirmveŝto; ~**oŝveli**: *ntr* dagad a büszkeségtől, kidülleszti a mellét; ~**ovoĉo**: mellhang; ~**tolaĵo**: atlétaing; ~**umo**: *tex* zsabó, mellfodor

↺anserbrusto, bovidbrusto

brut/o=1. *agr* marha, lábas jószág, barom; **2.** *átv* barom, állat, tahó (>ember); ~**a**: **1.** *agr* állati, állat~; **2.** *átv* állatias, brutális, goromba *szin* brutala; ~**aro**: **1.** *agr* marhaállomány, lábas jószág; **2.** *agr* csorda; ~**eco**: brutalitás, állatiasság; ~**igi**: *tr pej* elállatiasít, lealjasít *multa alkoholo ~igas: a sok alkohol lealjasít; ~**ejo**: *agr* marhaistálló; ~**isto**: ➲brutpaŝtisto; ~**foiro**: *agr* állatvásár; ~**komercisto**: marhakereskedő, marhakupec; ~**obredado**: *agr* állattenyésztés; ~**paŝtisto**: csordás *szin* brutisto; ~**pelisto**: marhahajcsár; ~**vagono**: *vsút* marhavagon

↺bredbruto, buĉbruto, jungbruto, kornobruto, laktobruto, ŝarĝobruto, tirbruto

Brut/o²=*tört* Brutus

brutal/o=*pej* brutális, durva, erőszakos ember, *átv* vadállat; ~**a**: brutális, állatias, nyers, erőszakos, kíméletlen *szin* bruta 2; ~**aĵo**: brutális tett, erőszakosság, durvaság

brutt/a=➲malneta; ~**e**: ➲malnete

bu/o=*hajó* bója, úszó *szin* naĝbarelo *lumhava ~o: világítóbója; ~**i**: *tr hajó* bójával kijelöl, kibójáz; ~**adi**: *tr hajó* bójával jelöl *~adi la enirvojon en havenon: bójával jelzi a kikötőbe vezető utat

↺savbuo

bub/o=1. kölyök, nebuló, fickó *szin* knabaĉo; **2.** *játék* bubi, alsó (>kártya); **3.** *tréf* keljfeljancsi (>pénisz); ~**i**: *ntr* csintalankodik, pajkoskodik; ~**aĉo**: *pej* csibész, lurkó, rosszcsont, vásott kölyök *nazoflua ~aĉo, muknaza ~aĉo: taknyos kölyök; ~**aĵo**: csínytevés, diákcsíny, móka *fari ~aĵon: rossz fát tesz a tűzre; ~**eto**: kis kölyök; ~**ino**: fruska; ~**aĝo**: kölyökkor; ~**ohararo**: bubifrizura
↺lernejbubo, servobubo, stratbubo
bubal/o=*áll* bivaly (Bubalus) *hindia ~o: vadbivaly, vízibivaly, indiai bivaly (B. arnee)
bubon/o=*orv* nyirokcsomó-gyulladás, bubo
Bucefal/o=*tört* Bukefalosz (Nagy Sándor lova)
bucer/o=➲buceroto
bucerot/o=*áll* szarvascsőrű madár, orrszarvú madár (Buceros) *szin* bukorako, rinocera birdo
buĉ/i=1. *tr vall* (áldozati állatot) levág; **2.** *tr ált* (állatot) levág, leöl, lemészárol *~as la lupo, oni ankaŭ ĝin ~os *Z*: *közm* később szelídül meg a farkas; **3.** *tr átv* legyilkol, megöl, lemészárol *judoj ~itaj kruele en koncentrejoj: koncentrációs táborokban kegyetlenül legyilkolt zsidók *la batalo transformiĝis en amas~adon: a csata tömegmészárlássá alakult; ~**aĵo**: *agr* vágóállat húsa, tőkehús *szin* buĉviando; ~**ejo**: **1.** *agr* mészárszék, vágóhíd *publika ~ejo: közvágóhíd; **2.** *átv* vágóhíd, mészárszék *la batalkampo transformiĝis al ~ejo: a csatatér mészárszékké változott; ~**isto**: **1.** mészáros, hentes *vö.* porkobuĉisto; **2.** *átv* mészáros, (vérszomjas) gyilkos *vi ne estas armeestro, vi estas ~isto: nem hadseregparancsnok vagy, mészáros vagy; ~**besto**: *agr* vágóállat; ~**bruto**: *agr* vágómarha; ~**festeno**: disznótor; ~**haki**: *tr* letaglóz; ~**hakilo**: tagló, mészárosbárd; ~**hakisto**: *fn* marhavágó, taglózó; ~**ofero**: *vall* élőáldozat *szin* viktimo; ~**viando**: *agr* vágóállat húsa, tőkehús *szin* buĉaĵo
↺amasbuĉi, kaŝbuĉo, porkobuĉado, oferbuĉi
bud/o=*ép* bódé, (vásáros) sátor *gardista ~o: *kat* faköpeny *ĝardena ~o por kultiviloj: kerti szerszámosbódé; ~**aĉo**: *pej* bodega
↺fekbudo, gardobudo, gazetbudo, ilarbudo, informbudo, konfesbudo, pajlobudo, tabulbudo, telefonbudo, vendobudo
Buda/o=➲Budho; ~**ano**: ➲budhano; ~**ismo**: ➲budhismo
Budapest/o=➲Budapeŝto
Budapeŝt/o=*geo* Budapest *~o estas la ĉefurbo de Hungario: Budapest Magyarország fővárosa; ~**a**: budapesti; ~**ano**: *fn* budapesti
Buddh/o=➲Budho
buden/o=*gaszt* véres hurka *szin* sangokolbaso *blanka ~o: *gaszt* csirkekolbász, baromfikolbász
budĝet/o=➲buĝeto
budh/o=*bud* buddha (>megvilágosult ember); ~**o**: *bud* (Sziddhartha Gautama Sákjá) Buddha; ~**ano**: *fn bud* buddhista; ~**eco**: *bud* buddhaság; ~**ismo**: *bud* buddhizmus *tibeta ~ismo: tibeti buddhizmus; ~**isto**: ➲budhano
budle/o=➲budlejo
budlej/o=*növ* nyáriorgona (Buddleja)
buduar/o=budoár, női öltözőszoba
Buenos-Ajres/o=➲Bonaero
buf/o=*áll* varangy, varangyos béka (Bufo) *akuŝ~o: ➲alito *~oj brekekeksas: a varangyos békák brekegnek
bufag/o=*áll* nyűvágó (Buphagus)
bufed/o=1. *gaszt* büféasztal, svédasztal; **2.** *gaszt* italpult, büfépult; ~**ejo**: **1.** *gaszt* büfé (helyiség), *fn* tálaló; **2.** *gaszt* büfé; ~**isto**: büfés, csapos; ~**ŝranko**: bárszekrény
bufon/o=1. *tört* udvari bolond; **2.** *átv* heccmester, durván tréfálkozó ember; ~**i**: *ntr* bohóckodik; ~**aĵo**: bohóckodás; ~**ĉapo**: bohócsipka
bufr/o=1. *vsút* ütköző; **2.** *jm* lökhárító *front~o: mellső lökhárító *post~o: hátsó lökhárító; **3.** *inf* közbenső v. átmeneti tár; **4.** *kém* puffer; ~**obloko**: *vsút* ütközőbak; ~**oregno,** ~**oŝtato**: *pol* ütközőállam; ~**osolvaĵo**: *kém* pufferoldat; ~**ozono**: *kat pol* ütközőzóna
buftalm/o=*áll* ökörszem (Buphthalmum) *szin* bovokulo
bugenvil/o=➲bugenvileo
bugenvile/o=*növ* murvafürt, bugenvillea (Bougainvillea)
bugi/o=*zene* bugi-vugi, boogie-woogie
bugl/o=*zene* szárnykürt, jelzőkürt
bugr/i=*tr durv* seggbe baszik, fenékbe kúr *szin* anuskoiti, pugfiki
↺muŝbugri
buĝet/o=*gazd* költségvetés, büdzsé *~a deficito: költségvetési hiány, deficit *~a jaro: költségvetési év, gazdasági év *~a maldeficito: költségvetési többlet, sufficit *~a rubriko, ~a titolo: költségvetési tétel *szin* buĝetero *deficita ~o: hiányos, deficites költségvetés *municipa ~o: törvényhatósági költségvetés, önkormányzati költségvetés *plusa ~o: szufficites költségvetés *ŝtata ~o: államháztartás; ~**i**: *tr gazd* felvesz a költségvetésbe; ~**ero**: *gazd* költségvetési tétel *szin* buĝeta rubriko; ~**politiko**: *gazd* költségvetési politika
buĝi/o=*gysz* vékony katéter, buzsi, bougie
Buĥar/o=*geo* Buhara
Buĥenvald/o=*tört geo* Buchenwald
Buĥor/o=➲Buhara
buĥt/o=1. *gaszt* bukta *kazea ~o: túrós bukta *marmelada ~o: lekváros bukta *papava ~o: mákos bukta; **2.** *durv* muff (női nemi szerv)
bujabes/o=*gaszt* bouillabaisse (provance-i halászlé)
Buĵumbur/o=*geo* Bujumbura *~o estas la ĉefurbo de Burundo: Bujumbura Burundi fővárosa
buk/o=csat; ~**i**: *tr* összecsatol, felcsatol *~u la sekurzonojn: kapcsolják be öveiket; **dis~i, mal~i**: *tr* (csatot) kikapcsol, kicsatol, szétcsatol, lecsatol *dis~i la zonon pli vaste: kiengedi a nadrágszíjat; ~**dorno**: *tex* csatpecek
bukan/o=*gaszt* füstölt hús, hal; ~**i**: *tr gaszt* füstöl *szin* fumsekigi
bukaner/o=*hajó* kalóz (>Közép-Amerika)
Bukareŝt/o=*geo* Bukarest *~o estas la ĉefurbo de Rumanio: Bukarest Románia fővárosa
bukcen/o=➲bukcino
bukcin/o=I. *zene tört* bucina, római csigakürt; **II.** ~o: *áll* kürtcsiga (Buccinum)
bukcinator/o=*anat* trombitásizom, musculus buccinator
buked/o=1. virágcsokor *~o da rozoj: egy csokor rózsa *~o el rozoj: rózsacsokor; **2.** *átv* csokor(nyi kellemes dolog) *~o da virinoj: hölgykoszorú; **3.** *agr* buké (>bor)
↺bonbukeda
bukl/o=1. göndör hajfürt, lokni, hajtincs *long~o: cakk (homlokba v. halántékra húzott tincs); **2.** *átv* hurok *du ~oj de banto: masni két hurka; **3.** *mat* hurokél; ~**a**: göndör; ~**i**: *tr* göndörít, ondolál; ~**iĝi**: *ntr* göndörödik, kunkorodik; ~**aro**: göndör haj; ~**ilo**: hajcsavaró; ~**iĝa**: göndörödő, kunkorodó; **sen~a**: **1.** sima (pl. haj); **2.** *mat* hurokélmentes; ~**ahara**: göndör hajú, loknis
↺logbuklo
bukmekr/o=➲vetperisto
bukolik/o=*ir* pásztorköltemény, bukolika; ~**a**: *ir* bukolikus, pásztor~
bukorak/o=➲buceroto
Bukovin/o=*geo* Bukovina
buks/o=*növ* puszpáng, bukszus (Buxus)
bul/o=1. golyó, gombóc, galacsin, gombolyag *~o el pasto: *gaszt* gombóc *szin* pastobulo *~o el neĝo: hógolyó *~o el papero: papírgalacsin *ezofaga ~o: *pszi* gombóc a nyelőcsőben *unua blino iĝas ~o: *közm* minden kezdet nehéz, a kutyának se jó az első kölyke; **2.** *mat biz* gömb; **3.** *gaszt* gombóc *szin* knedlo, pastobulo; ~**eto**: **1.** golyócska, kis gombóc, galacsin; **2.** *gaszt* gombóc (kisebb méretű, húsból, halból stb.) *hepata ~eto: májgombóc; **2.** *inf* felsorolási jel, bajusz; ~**igi**: **1.** *tr* gombóccá v. golyóvá v. galacsinná gyúr *~igi neĝon: hógolyót gyúr *~igi paperon: (papírt) galacsinná gyúr; **2.** *tr* gombolyít, felgombolyít *~igi fadenon: fonalat gombolyít; ~**iĝi,** **kun~iĝi**: *ntr* összegömbölyödik; ~**ĉapelo**: keménykalap; ~**kvasto**: *tex* pompon *~kvasto de marista bereto: tengerészsapka pomponja; ~**mano**: *orv* dongakéz; ~**piedo**: *orv* dongaláb, tuskóláb, pes varus
↺fadenbulo, fritbulo, grasbulo, glutbulo, griobuloj, hepatbulo, knedbulo, neĝbulo, orbulo, panbulo, paperbulo, pastobulo, terbulo, vatbulo
bulb/o=1. *növ* hagyma (termés) *~o de cepo: hagymafej *~o de tulipo: tulipánhagyma *firma ~o: hagymagumó *kunmeta ~o: összetett hagyma *skvama ~o: *növ* pikkelyes hagyma; **2.** *átv* hagyma (alakú tárgy) *~o de preĝejturo: templomtorony hagymakupolája
3.a *anat* hagyma, duzzanat, bulbus *oftalma ~o: ➲okulbulbo *olfakta ~o: szaglógumó, bulbus olfactorius
3.b ➲mjelencefalo *mjela ~o: ➲mjelencefalo; ~**a**: hagyma~, hagyma alakú *~a angulaĵo: *tech* duzzasztott fejű szögacél, bulba szögidom *~a relo: *vsút* duzzasztott peremű sín; ~**ero**: *növ* hagymagerezd; ~**ido**: *növ* fiókhagyma; **polio~ito**: *orv* nyúltvelőgyulladás, poliomyelitis; ~**oburĝono**: *növ* sarjhagyma; **pseŭdo~o,** **ŝajn~o,** **tigo~o**: *növ* álhagyma; tunika ~o: *növ* burkolt hagyma
↺ajlobulbo, cepobulbo, florbulbo, harbulbo, mjelbulbo, okulbulbo
bulbil/o=*növ* sarjhagyma, hagymarügy, hónaljhagyma, bulbillus, bulbilla
buldog/o=*áll* buldog; ~**-teriero**: *áll* bull-terrier
buldoz/o=*tech* buldózer, földtológép
bule/o=*kr* bulla (pápai ügyirat)
Bule/o²=*mat* (George) Boole *~a algebro: Boole-algebra *~a esprimo: Bool-kifejezés, logikai kifejezés *~a funkcio: Boole-függvény *~a operacio: Boole-művelet *~a variablo: Boole-változó, logikai változó
bulen/o=*hajó* vitorlafeszítő kötél
bulgar/o=*fn* bolgár, bulgár; ~**a**: *mn nyt* bolgár (bg); **(B)~ujo,** **(B)~io**:

geo pol Bulgária (BG)
bulimi/**o**=*orv* bulimia, kóros falánkság
buljon/**o**=**1.** *gaszt* erőleves *densa ~o: sűrű húsleves, consommé; **2.** *bakt* tápfolyadék, tenyészfolyadék *szin* kultivlikvo
↺legombuljono
bulk/**o**=*gaszt* zsemle, zsömle *spirala ~o: csavart zsemle
↺buterbulko, kolbasbulko, kornobulko, sukerbulko
bull/**o**=**1**. ➲buleo; **2.** *anat* hólyag, bulla *etmoida ~o: rostacsonthólyag, bulla ethmoidalis
Bulonj/**o**=*geo* Boulogne *Bulonjo-ĉe-Maro: *eo* Boulogne-sur-Mer *en Bulonjo-ĉe-Maro oni aranĝis en 1905 la unuan Universalan Kongreson de Esperanto: Boulogne-sur-Merben rendezték meg 1905-ben az első Eszperantó Világkongresszust
bulten/**o**=*knyv* értesítő, közlöny, bulletin *Eŭropa ~o: *eo* Európai Közlöny *kuracista ~o: orvosi jelentés *meteologia ~o: időjárás-jelentés *szin* meteobulteno *oficiala ~o: hivatalos közlöny; ~**ejo**: *inf* hirdetőtábla, bulletin board
bulvard/**o**=**1.** vársétány; **2.** *közl* körút, bulvár, (nagy forgalmú) út *v.* utca; ~**ismo**: *pej* bulvár szellem
↺ringobulvardo
bum=*hgut* bumm!, puff! (>hirtelen esés)
bum/**o**=*hajó* bumfa, tatfa, öregfa *brigvela ~o: *hajó* farvitorla-fordítórúd, bumfa; ~**busprito**: *hajó* orrárbócderékszár, homlokderékszár; ~**gruo**: *hajó* forgódaru, rakodógém, árbócdaru; ~**lifto**: *hajó* bumfatartó kötél
↺ĵibbumo, kargobumo, levbumo
bumerang/**o**=*átv is* bumeráng; ~**i**: *ntr átv* (bumerángként) visszaüt vkire (al)
bungar/**o**=*áll* bungár kígyó, krait (Bungarus) *szin* krajto
bunjevac/**o**=bunyevác (dél-magyarországi horvát)
bunkr/**o**=**1.** beton óvóhely; **2.** *kat* bunker
bunrak/**o**=*ir* bunraku (japán bábszínház)
bunt/**a**=tarka, sokszínű, színes *szin* multkolora; ~**i**: *ntr* tarkállik; ~**eco**: tarkaság, sokszínűség; ~**abundo**: színkavalkád, színes forgatag
bupleŭr/**o**=*növ* buvákfű (Bupleurum)
buprest/**o**=*áll* díszbogár (Buprestis)
bur/**o**=*fn* búr *vö.* afrikanso
burask/**o**=*met* fergeteg, vihar, zivatar
Burbon/**oj**=*tört* Bourbonok
burd/**o**=**1.** *áll* poszméh (Bombus); **2.** *zene* bordun ➲borduno *~a fajfilo: *zene* burdonsíp ➲burdona fajfilo
bure/**o**=*zene* bourrée
buret/**o**=**1.** *kém* büretta; **2.** *kr* misekanna, ampolna
burg/**o**=*kat tört* vár, erődített várkastély; ~**lando**: *geo pol* Burgenland *szin* Burgenlando (AT); ~**ografo**: *tört* várgróf *szin* kastelgrafo
Burgenland/**o**=*geo pol* Burgenland (AT) *szin* Burglando
burger/**o**=➲hamburgero
Burgonj/**o**=*geo pol* Bourgogne, Burgundia (FR)
burgund/**o**=*fn tört* burgund; ~**a**: *mn tört* burgund, burgundi; **(B)~ujo, (B)~io**: *tört geo* Burgundia *vö.* Burgonjo
burĝ/**o**=**1.** *tört* (városi) polgár; **2.** *pol* burzsoá, középosztálybeli *et~o: kispolgár *grand~o: nagypolgár *mez~o: középpolgár; **3.** *pej* nyárspolgár *szin* filistro; ~**a**: polgár~, polgári; ~**aro**: **1.** *tört* egy város polgársága; **2.** *pol* polgárság (mint osztály); ~**eco**: **1.** *tört* polgári státusz; **2.** polgári jelleg; ~**iĝi**: *ntr* polgárosodik, elpolgárosodik, polgárrá válik; **fi~o**: *pej pol* burzsuj; **por~a**: polgárpárti, polgárbarát *por~a politiko: polgárbarát politika
burĝon/**o**=**1.** *növ* rügy, csíra, bimbó *adventiva ~o: járulékos rügy, adventív rügy *dormanta ~o: alvó rügy; **2.** *átv* csírája, kezdete vminek *multprintempa ~o: *tréf* örök kezdő; ~**i**: **1.** *ntr növ* csírázik, bimbózik, kisarjad; **2.** *ntr átv* bimbózik, kicsírázik, kisarjad, kibontakozik; ~**greftado**: *agr* szemzés; ~**greftaĵo**: *növ* szem (átültetett rügy)
↺florburĝono, foliburĝono, ĝermoburĝono, gustoburĝono, ŝosburĝono
burjat/**o**=*fn* burját; ~**a**: *mn nyt* burját (bua); **(B)~ujo, (B)~io**: *geo pol* Burjátföld (RU)
burĥ/**o**=*iszl tex* burka (>női viselet)
burk/**o**=*tex* nemezköpeny (RU, PL)
Burkin/**o**=*geo pol* Burkina Faso (BF)
burlesk/**a**=burleszk, kacagtató; ~**o**: *ir* burleszk (>műfaj); ~**aĵo**: *ir* bohózat, *fn* burleszk; ~**ulo**: **1.** *műv* burleszk színész; **2.** *átv* nevettető, mókamester
burnus/**o**=*tex* burnusz
buro/**o**=**1.** iroda, részleg, osztály (rendelkező szerv) *~o Internacia pri Pezoj kaj Mezuroj: Nemzetközi Súly- és Mértékügyi Hivatal *politika ~o: *pol* politikai bizottság *szin* politburoo *ŝtata statistika ~o: állami statisztikai hivatal; **2.** bizottság, választmány, irányító testület *kongresa ~o: kongresszusi iroda
burokrat/**o**=**1.** közhivatalnok, állami hivatalnok; **2.** *pej* bürokrata, aktatologató; ~**a**: **1.** tisztviselői, államigazgatási, *mn* bürokrata, bürokratikus; **2.** *átv pej* bürokratikus, aktatologató *~aj ĉikanoj: bürokratikus akadékoskodás; ~**aĵo**: *pej* aktatologatás, betűrágás; ~**aro**: hivatalnoki, tisztviselői kar, bürokrácia; ~**ismo**: **1.** hivatalnoki rendszer, bürokratizmus; **2.** *pej* hivatalnokszellem, bürokratizmus
burs/**o**=**1.** tarsoly, erszény, pénzeszacskó; **2.** *anat* tömlő, nyálkatömlő, bursa; faringa ~o: bursa pharingea (erszény alakú öböl a felső és az alsó garatfal között); ~**ito**: *orv* nyálkatömlő-gyulladás, bursitis
burser/**o**=*növ* fehérgumifa (Bursera)
Burund/**o**=*geo pol* Burundi (BI); ~**a**: *mn nyt* burundi, kirundi (rn); ~**ano**: *fn* burundiai (lakos)
burunduk/**o**=➲siberia tamio
bus/**o**=**1.** *jm* busz, autóbusz *szin* aŭtobuso *la ~o havas korespondon kun trajno: a busznak van vonatcsatlakozása *maltrafi ~on: lemarad a buszról *trafi ~on: eléri a buszt; **2.** *inf* adatsín, adatbusz *Universala Seria ~o: *inf* univerzális soros sín, Universal Serial Bus, USB; ~**i**: *ntr közl* buszozik, autóbuszozik; **el~iĝi**: *ntr* buszról leszáll; **en~iĝi**: *ntr* buszra felszáll; **mini~o**: *jm* minibusz; **tra~i**: *tr* busszal beutazik vmit, busszal átutazik vhol (n); **trans~iĝi**: *ntr* átszáll másik buszra; ~**bileto**: *közl* buszjegy; ~**haltejo**: *közl* buszmegálló; ~**karavano**: buszkaraván; ~**konekto**: *közl* buszcsatlakozás *havi rektan ~konekton al Budapeŝto: közvetlen buszcsatlakozása van Budapestre; ~**ŝoforo**: buszsofőr; ~**trafiko**: *közl* buszközlekedés; ~**veturado**: *közl* buszozás, autóbuszozás; ~**stacio**: *közl* buszállomás *szin* aŭtobusa stacio
↺aŭtobuso, adresbuso, akvobuso, balgobuso, datumbuso, elektrobuso, trolebuso
busprit/**o**=*hajó* orrárbóc, ormányárbóc, homlokárbóc, orrfa; ~**stajo**: *hajó* víztarcs, orrárbóc mellső merevítője
bust/**o**=**1.** *anat* felsőtest; **2.** *műv* mellszobor, herma
buŝ/**o**=**1.** száj *szin* stomato *~o senparola, kapo sendolora: *közm* ne szólj szám, nem fáj fejem *de ~o al ~o: szájról szájra *de la ~o ĝis la manoj estas granda interspaco *Z*: *közm* a szó és a tett között nagy a távolság *Dio donis ~on, Dio donos manĝon *Z*: *közm* ha az Isten szájat adott, kenyérről is gondoskodik *elgliti el la ~o: kicsúszik a száján *ĝi iris al li preter la ~on *Z*: hát ezt elszalasztotta *lia ~o malfermiĝis pro miro: a csodálkozástól leesett az álla *ne movi la ~on! *Z*: fogd be a szád! *preni la vortojn el lia ~o: a szájából veszi ki a szót *sama ~o blovas varmon kaj malvarmon *Z*: egy szájból hideget és meleget fúj *se io venas al ~o, ~on ne fermu *Z*: *közm* ha adnak vedd, ha ütnek, szaladj el; **2.** *átv* száj, nyílás, torkolat *~o de kaverno: barlang szája *~o de kruĉo: kancsó szája *~o de rivero: *geo* folyó torkolata; ~**a**: **1.** száj~, szájjal kapcsolatos *~a kavo: *anat* szájüreg, cavitas oris *~a sono: *nyt* szájhang; **2.** *átv* szóbeli *~a ekzameno: *isk* szóbeli vizsga *~a komuniko: szóbeli közlés; ~**aĉo**: *pej* pofa; ~**aĵo**: szájrész, szopóka (>tárgy) *~aĵo de pipo: pipa csutorája, szopókája *~aĵo de flaĝoleto: *zene* furulya fúvókája; ~**ego**: **1.** nagy száj, tátongó nyílás *stari kun malfermita ~ego: tátott szájjal áll; **2.** *átv* pofa, torok; ~**umo**: szájkosár *szin* muzelingo; **el~igi**: **1.** *tr* kivesz a szájából; **2.** *tr* kiejt a száján; **en~aĵo**: zabla *szin* bridfero, buŝbridaĵo, buŝfero, mordaĵo; **en~igi**: *tr* szájba vesz, szájba tesz; **en~iĝi**: **1.** *ntr* szájba kerül; **2.** *ntr* vmi nyílásába *v.* torkolatába kerül *la ŝipo en~iĝis en la riveron: a hajó beúszott a folyótorkolatba *la tubo bone en~iĝas en la aperturon: a cső jól illeszkedik a nyílásba; **fi~a**: mocskos szájú; **per~a**: *orv* szájon át történő, peroralis; **per~e**: *orv* szájon át, per os; **post~o**: *anat* torok; **pra~uloj**: *áll* ősszájúak (Protostomia); **nov~uloj**: *áll* újszájúak (Deuterostomia); **rond~uloj**: *áll* kerekszájúak, körszájúak (Cyclostomata); ~**akordiono**: *zene* szájharmonika; ~**angulo**: *anat* szájzug, szájszöglet; ~**bridaĵo**: zabla *szin* bridfero, buŝfero, mordaĵo, enbuŝaĵo; ~**ekzameniĝi**: *isk* szóbelizik; ~**fero**: zabla *szin* bridfero, buŝbridaĵo, mordaĵo, enbuŝaĵo; ~**harmoniko**: *zene* szájharmonika *szin* anĉharmoniko, blovharmoniko *vö.* harmoniko; buŝ-hufa malsano: ➲aftozo; ~**kovrilo**: *kat* csőkupak; ~**maŝino**: *pej* locsi-fecsi, nagy fecsegő, locsogó ember; ~**mueli**: *ntr pej* járatja a száját, be nem áll a szája, kerepel; ~**oŝtopilo**: szájzár, szájtömés, szájdugó; ~**papero**: papírszalvéta; ~**paperujo**: szalvétatartó; ~**peco**: **1.** *ált tech* szájrész; **2.** *zene* fúvóka, szopóka (>hangszer) *szin* buŝaĵo *beka ~peco: csőrfúvóka *funela ~peco: tölcséres fúvóka *tasa ~peco: csészefúvóka; ~**perata**: *ir* szájhagyomány útján terjedő; ~**pleno**: falat, nyelet, szájnyi mennyiség *~pleno da brando: egy nyelet pálinka *~pleno da rizo: egy falat rizs; ~**spegulo**: *gysz* szájtükör, fogtükör; ~**ŝpruci**: *ntr átv* fröcsköl (>száj); ~**tradukisto**: tolmács *szin* interpretisto 1; ~**tubo**: *zene* ajaksíp *szin* lipfajfilo; ~**tuko**: asztalkendő, szalvéta; ~**tukringo**: szalvétagyűrű
↺plenbuŝo, serurbuŝo
buŝel/**o**=*agr* véka (űrmérték)

buŝmen/**o**=➲boŝmano
but=előképző; but~: *kém* but~ (négy szenet tartalmazó lánc a szénhidrogének nevében) *butadieno: butadién *butano: bután *butanata acido: butánkarbonsav, vajsav *butanolo, butila alkoholo: butanol *butanono: butanon *buteno: butén *butilo: butilgyök *butino: butin *izobutano: izobután *izobutanolo: izobutanol *n-butanolo: n-butanol *terbutanolo: terc-butanol *sek-butanolo: szek-butil-alkohol
but/**i**=*tr agr* töltöget, takar (földdel növény alját); ~**ilo**: *agr* töltőgetőkapa
Butan/**o**=*geo pol* Bhután (BT)
bute/**o**=*áll* ölyv (Buteo) *ordinara ~o: egerészölyv (B. buteo) *vilkrura ~o: gatyásölyv (B. lagopus)
bute/**o**^{2}=*tech* ütköző *globhava ~o: golyós ütköző
buter/**o**=*gaszt* vaj *bruna ~o: barna vaj *iri kiel sur ~o: olajozottan megy, simán megy *vegetaĵa ~o: növényi vaj; ~**a**: **1.** vaj~, vajas *~a saŭco: *gaszt* vajas szósz; **2.** *kém* bután~, vaj~ *~a acido, ~ata acido: ➲butanata acido; ~**i**: *tr* megvajaz, vajjal megken *~i toaston: pirítós kenyeret megvajaz; ~**igi**: *tr* köpül; ~**igilo**: köpülő; ~**isto**: *fn* tejes, tejárus; ~**ujo**: vajtartó; ~**arbo**: ➲butera maduko; ~**biskvito**: *gaszt* vajaskeksz, teasütemény; ~**bulko**: vajas zsemle; ~**floro**: ➲ranunkolo *~floro de la diablo: ➲akra ranunkolo; ~**kremo**: *gaszt* vajas krém, vajkrém *~krema torto: vajkrémes torta; ~**lakto**: író (>tejtermék); ~**ometro**: *agr* vajmérő, butiriométer; ~**pano**: vajas kenyér; ~**semajno**: farsang utolsó napjai; ~**teo**: vajas tea; ~**tranĉilo**: vajkés
↺kakaobutero, kokosbutero, muskatbutero, ternuksbutero
butik/**o**=*gazd* bolt, üzlet *detala ~o: kiskereskedés *tagnokta ~o: non-stop üzlet, éjjel-nappali üzlet *szin* tagnokta vendejo; ~**ego**: *gazd* áruház *szin* magazeno; ~**i**: *ntr gazd* üzlete van, boltja van; ~**isto**: *gazd* boltos, üzlettulajdonos *ruinigita ~isto: tönkrement boltos; ~**umi**: *ntr* bevásárol, vásárolgat, az üzleteket járja; **tele**~**umi**: *inf* interneten vásárol; **tra**~**i**: *ntr* vásárolgat, az üzleteket járja
↺ĉenbutiko, feraĵbutiko, florbutiko, fotaĵbutiko, koloniaĵbutiko, lavbutiko, legombutiko, modaĵbutiko, modbutiko, retbutiko, sportbutiko, tolaĵbutiko
butom/**o**=*növ* virágkáka (Butomus umbellatus)
buton/**o**=**1.** *tex* gomb; **2.** *átv* gomb (tárgyon) *~o de rapiro: *kat* kardgomb *ekrana ~o: *inf* képernyőgomb; **3.** *növ* bimbó *szin* florburĝono; **4.** *orv* bőrdudor *orienta ~o: *orv* aleppói fekély, bőrleishmaniasis; ~**i**: *tr* begombol *~i malvaste: *átv* rövid pórázon tart *~i sin malvaste: *átv* szorosabbra húzza a nadrágszíjat; ~**izi**: *tr* felgomboz, gombokkal felvarr; ~**umi**: *szin* butoni *~umi malvaste *Z*: megtanítja kesztyűben dudálni; **dis**~**i, mal**~**i**: *tr* kigombol, szétgombol; ~**futbali**: *ntr jték* gombfocizik; ~**futbalo**: *jték* gombfoci; ~**kovra**: rejtett gombolású; ~**pilo**: *vill* gombakkumulátor; ~**tirilo**: cipőgomboló, kesztyűgomboló; ~**truo**: *tex* gomblyuk
↺alumetbutono, baskulbutono, ĉemizbutono, fustobutono, manumbutono, markobutono, pordobutono, prembutono, radiobutono, regbutono, riglobutono, sekurbutono, Start-butono, ŝirmbutono, ŝovbutono, tirbutono, turnobutono, tuŝbutono, vokbutono
Buvet-Insul/**o**=*geo pol* Buvet-sziget
buzuk/**o**=*zene* buzuki
v=v (hang és betű); vo: vé (betűnév) *duobla vo, ĝermana vo: w, dupla v *szin* vavo
V^{2}=**1.** római 5 *V: 5 *IV: 4 *VI: 6 *LV: 55; **2.** V alakú ➲V-dentaĵo, V-fero, V-pulio
vaĉ/**o**=*hajó* őrszolgálat; ~**i**: *ntr hajó* őrségben van, őrszolgálatot teljesít; ~**ano**: *hajó* őrszolgálatos, őrszolgálatban lévő; ~**oficiro**: *hajó* őrszolgálatos tiszt
vad/**i**=*ntr* gázol *~i en marĉo: mocsárban gázol *~i en sango: *átv* vérben gázol *~i ĝismaleole en koto: bokáig gázol a sárban; ~**ejo**: gázló; **tra**~**i**: *tr* átgázol vmin (n) *tra~i rivereton: patakon átgázol; ~**baseno**: kacsaúsztató, gyermekmedence; ~**birdoj**: *áll* gázlómadarak, gázlók (Grallatores) *szin* stilzobirdoj; ~**botoj**: gázlócsizma
vadi/**o**=➲uedo
Vaduz/**o**=*geo* Vaduz *~o estas la ĉefurbo de Liĥtenŝtejno: Vaduz Liechtenstein fővárosa
vadjang/**o**=*gaszt* wadjan(g) (lyukacsos fenekű sütőedény)
vafl/**o**=*gaszt* (ízesített) ostya, gofri; ~**aĵo**: *gaszt* töltött ostya; ~**eto**: *gaszt* fagylalttölcsér, falgylaltostya; ~**ilo**: *fn gaszt* ostyasütő (vas), gofrisütő *szin* vaflofero; ~**isto**: *fn* ostyasütő; ~**ofero**: *gaszt* ostyasütő (vas), gofrisütő *szin* vaflilo
↺kremvaflo
vag/**i**=*ntr* kóborol, kódorog, kószál, barangol, bolyong *dek tagojn ni ~is en la dezerto: tíz napig bolyongtunk a sivatagban *kelkaj hundoj ~is sur la malplena foirplaco: néhány kutya kóborgott az üres vásártéren *mi iom ~is en la urbocentro: egy kicsit kódorogtam a városközpontban *~anta holandano: bolygó hollandi *~anta kavaliro: kóbor lovag *~i en la arbaro: az erdőben bolyong; ~**a**: **1.** kóbor, bolyongó *~a vivo: kóbor élet; **2.** *anat* vándor~, bolygó~ *~a nervo: bolygóideg, nervus vagus *szin* vago *~a reno: vándorvese, ren migrans; ~**aĉi**: *ntr pej* csavarog, csatangol; ~**ado**: kóborlás, bolyongás, csavargás; ~**anto**: **1.** kóborló, bujdosó; **2.** *tört* vándordiák; ~**emo**: mehetnék, csavaroghatnék; ~**igi**: *tr* kóborlásra késztet, bolyongtat *lia ribelemo ~igis lin: lázadó természete bujdosásra kényszerítette *~igi la rigardon: *átv* körbehordozza a tekintetét; ~**isto**: ➲vagulo; ~**ulo**: *fn* csavargó *senhejma ~ulo: hazátlan csavargó; **ĉirkaŭ**~**i**: *tr* kóborol, ólálkodik vki *v.* vmi körül (n) *spionoj ĉirkaŭ~is la tendaron: kémek ólálkodtak a tábor körül; **for**~**i**: *ntr* elkóborog, elkószál, elkódorog, elcsavarog, elcsatangol *du ŝafidoj for~is: két bárány elcsatangolt; **tra**~**i**: *tr* bebarangol, becsavarog *li tra~is la tutan Germanion: bekóborolta egész Németországot *ni tra~is la ĉirkaŭlagon: bebarangoltuk a tó környékét; ~**lumo**: lidércfény, bolygótűz
↺erarvagi, gapvagi
vag/**o**=*anat* bolygóideg, nervus vagus *szin* vaga nervo; ~**otomio**: *orv* nervus vagus átvágása, vagotomia
vagabond/**o**=vándor, csavargó, vándorkoldus
Vagadugu/**o**=*geo* Ouagadougou *~o estas la ĉefurbo de Burkino: Ouagadougou Burkina fővárosa
vagin/**o**=*anat* hüvely, vagina; ~**ito**: *orv* hüvelygyulladás, vaginitis; ~**ismo,** ~**algio**: *orv* vagina fájdalmas összehúzódása, vaginismus
vaginal/**o**=*anat* tok *okulbulba ~o: szemgolyótok, Bonnet-tok, Tenon-tok, vagina bulbi; ~**ito**: *orv* ínhártyagyulladás, scleritis
Vagner/**o**=*zene* (Richard) Wagner
vagon/**o**=*vsút* vagon, vasúti kocsi *li eniris en duaklasan ~on: másodosztályú kocsiba szállt; ~**aro**: *vsút* vonat, szerelvény; ~**eto**: *ip* csille; **el**~**iĝi**: *ntr vsút* vonatból kiszáll, vonatról leszáll *szin* eltrajniĝi; **en**~**iĝi**: *ntr vsút* vonatra száll, vasúti kocsiba száll *szin* entrajniĝi; **trans**~**iĝi**: *ntr vsút* átszáll, másik vonatra száll; ~**arpramo**: *hajó* vasúti komphajó; ~**fabriko**: *ip* vagongyár; ~**kargo**: *vsút* kocsirakomány; ~**lazareto**: *vsút orv* kórházvonat; ~**riparejo**: *vsút* vagonjavító, vasútikocsi-javító műhely
↺barelvagono, brutvagono, cisternovagono, fridvagono, funelvagono, kablovagono, kanguruvagono, karbovagono, kargovagono, kontenervagono, kuŝvagono, litvagono, loĝvagono, motorvagono, municivagono, pakaĵvagono, pasaĝervagono, platvagono, poŝtvagono, rapidmanĝvagono, restoracivagono, salonvagono, varvagono
vaĝrajan/**o**=*bud* vadzsrájána, tantrikus buddhizmus
vahab/**o**=*iszl* vahabita felekezet; ~**ano**: *fn iszl* vahabita (hívő); ~**ismo**: *iszl* vahabitizmus
vaiŝj/**o**=vaisja, közember (>kaszt)
vajc/**o**=*tech* satu *szin* ŝraŭbtenilo *fiksa kaj movebla makzelo de ~o: satu fix és mozgó pofája *forĝista ~o: kovácssatu *lignaĵista ~o: asztalossatu *premstango de ~o: satu forgatókarja *serurista ~o: lakatossatu *~o por bormašino: fúrósatu; ~**ostablo**: *tech* satupad
↺manvajco, tubvajco
vajd/**o**=**1.** *növ* festő csülleng (Isatis tinctoria) *szin* tinktura izatido; **2.** *tex* kékfesték (kékfestéshez); ~**a,** ~**oblua**: kékfestő *~oblua ŝtofo: kékfestő kelme
Vajmar/**o**=*geo* Weimar *la ~a Respubliko: *tört* a Weimari Köztársaság
Vajoming/**o**=*geo pol* Wyoming (US)
vajr/**o**=*cím* evetbőr; **kontraŭ**~**o**: *cím* fordított evetbőr
Vajroĉan/**o**=*bud* Vairócsana, Virocsana
vak/**i**=*ntr ige* üres, szabad, nem foglalt *ĉu la sidilo ~as?: szabad az ülés? *lia koro ~as: üres a szíve *lia posteno nun ~as: a posztja most üres *tiutempe ~is la prezidanteco: akkoriban üres volt az elnöki poszt; ~**a**: üres, szabad, nem elfoglalt *en viaj ~aj horoj vi povus fari tion: üres óráidban megtehetnéd *la kupeo estis ~a: üres volt a kupé *li gapis al mi kun ~a rigardo: üres tekintettel bámult rám; ~**ado**: szünet, működési szünet *~ado de tribunalo: bírósági szünet; ~**eco,** ~**anteco**: üresség, betöltetlenség *la ~anteco de la domo premas min: nyomasztóan hat rám a ház üressége *ni atentigis vin pri la ~anteco de lia ofico: figyelmeztettük önöket hivatalának betöltetlenségére; ~**igi**: *tr* kiürít *la reĝo ~igas la kancelarian postenon: a király szünetelteti a kancellári tisztet *~igi la loĝejon: kiüríti a lakást
vakame/**o**=*növ* wakame (Undaria pinnatifida)
vakari/**o**=*növ* tinóöröm, tinószegfű, tehénfű (Vaccaria)
vakcin/**o**=*gysz* oltóanyag, vakcina, vaccina; ~**i**: *tr orv* olt, beolt, vakcinát bead *oni ~is la infanojn tra la buŝo: gyermekeknek szájon keresztül adták be a vakcinát; ~**ado**: *orv* védőoltás, vakcinálás *kontraŭtifa ~ado: tífuszoltás, tífusz elleni védőoltás *kontraŭvariola ~ado: himlőoltás, himlő elleni védőoltás *preventa ~ado: védőoltás; ~**ilo**: *gysz* injekciós tű; ~**ujo**: *gysz* injekciós ampulla; **re**~**i**: *tr orv* újraolt

↺enterovakcino, serovakcinado
vakcini/**o**=*növ* áfonya (Vaccinium) *szin* arbara bero *blua ~o: fekete áfonya (V. myrtillus) *ruĝa ~o: vörös áfonya (V. vitis-idaea)
vaker/**o**=cowboy, amerikai tehénpásztor *vö.* gaŭĉo; ~**filmo**: *film* western, cowboyfilm
vaks/**o**=viasz *blanka ~o: fehér viasz *esti mola kiel ~o *Z*: kenyérre lehetne kenni *flava ~o: sárga viasz *lana ~o: gyapjúviasz *vegetaja ~o: növényi viasz; ~**a**: viasz~, viaszos *~a modlaĵo: viaszfigura, viaszbábu *szin* vaksfiguro *~a vizaĝo de malsanulo: beteg viaszsárga arca; ~**i**: *tr* viaszol, viaszoz, vakszol, vikszel *~i fadenon: fonalat viaszoz *~i la plankon: vikszeli a padlót; ~**arbo**: ➲miriko; ~**flava**: viaszsárga; ~**figuro**: viaszfigura, viaszbábu *szin* vaksmodlaĵo; ~**haŭto**: *áll* viaszbőr, cera; ~**kandelo**: viaszgyertya; ~**krajono**: *műv* pasztelceruza; ~**kreto**: *műv* pasztellkréta; ~**maŝino**: vikszelőgép; ~**tabulo**: viasztábla; ~**tapiŝo**: *tex* linóleumszőnyeg; ~**tolo**: ➲laktolo
↺abelvakso, orelvakso, parafinvakso, plankvakso, sigelvakso, skivakso, tervakso
vaku/**o**=**1.** *fil* űr, üresség *naturo hororas antaŭ ~o: a természet irtózik az ürességtől, horror vacui; **2.** *fiz tech* légüres tér, vákuum; ~**a**: *fiz tech* vákuum~, vákuumos *~a purigado: vákuumos tisztítás *~a tubo: vákuumcső; ~**igi**: *tr* légüres teret hoz létre, vákuumot hoz létre vhol (n) *~igi vazon: edényben légüres teret hoz létre; ~**metro**: *tech* vákuummérő, vákuummanométer; ~**pumpilo**: *tech* vákuumszivattyú *szin* suĉpumpilo
vakuol/**o**=*biol* sejtnedvüreg, vakuólum, vacuolum
val/**o**=**1.** *geo* völgy, folyóvölgy *Danuba ~o: Duna-völgy *~o de ploroj: *bibl átv* siralomvölgy *szin* larmovalo; **2.** *ép* hajlat, vápa *szin* tegmentvalo; ~**ano**: *fn* völgylakó; **al~i**: *ntr* völgybe megy; ~**barajo,** ~**digo**: *víz* völgyzárógát; ~**ĉevrono**: *ép* hajlatszarufa; ~**fundo**: *geo* völgyfenék *szin* talvego; ~**glaĉero**: *geo* völgyi gleccser; ~**ponto**: *közl* völgyhíd, viadukt *szin* viadukto; ~**voje**: *közl* völgymenetben
↺glaĉervalo, larmovalo, Luar-valo, ondovalo, rivervalo, rorkvalo, rondvalo, sekvalo, tegmentvalo
valabi/**o**=*áll* kis kenguru, törpe kenguru
valaĥ/**o**=*tört* havasalföldi oláh, vlach; ~**io**: *tört geo* Havasalföld, Oláhország, Valachia
Vald/**o**=*kr* (Pierre) Valdes *v.* Waldus; ~**ano**: *kr* valdens; ~**anismo**: *kr* valdens kereszténység
Valdemar/**o**=Valdemár (utónév)
Valenc/**o**=*geo* Valence
Valenci/**o**=**1.** *geo* Valencia (város); **2.** *geo pol* Valencia (tartomány) (ES)
Valencien/**o**=*geo* Valenciennes *~a punto: valenciennes-i csipke
valent/**o**=**1.** *kém* vegyérték *libera ~o: szabad vegyérték; **2.** *nyt* valencia, vonzat; ~**a**: **1.** *kém* vegyértékre vonatkozó, vegyértékű *du~a: két vegyértékű; **2.** *nyt* vonzatra vonatkozó, ~vonzatú *'donas' estas tri~a verbo: a 'donas' háromvonzatú ige; ~**elektrono**: *kém* vegyértékelektron, valenciaelektron
Valenten/**o**=Bálint, Valentin *tago de ~o: Bálint-nap, Valentin-nap
Valentinian/**o**=*tört* Valentinianus
valer/**o**=*kém* valeriángyök *~ata acido: valeriánsav, pentánsav *szin* pentanata acido; ~**laktono**: *kém* valerolakton
Valeri/**o**=Valerius, Valér (utónév)
valerian/**o**=*növ* macskagyökér (Valeriana) *szin* katherbo
Valerian/**o**^{2}=*tört* Valerianus *romia imperiestro ~o: Valerianus, római császár
valerianel/**o**=*növ* galambbegy, madársaláta, mezei saláta (Valerianella)
valet/**o**=➲ĉambristo 1
Valez/**o**=*geo pol* Wallis, Valais, Vallese (CH)
Valezi/**o**=**1.** *geo* Valois; **2.** *tört* Valois *la domo ~o donis pluraj reĝojn al Francio: a Valois-ház több királyt adott Franciaországnak; ~**anoj**: *tört* Valois-ák
valg/**a**=*orv* kifelé fordított, görbe, gacsos, valgus; ~**akrura**: x-lábú
Valhal/**o**=*mit* Walhalla
valid/**a**=*jog* hatályos, érvényes *laŭ la ~a juro: az érvényes jog szerint *~a akto: érvényes okmány *~a busbileto: érvényes buszjegy *~a kontrakto: érvényes szerződés; ~**i**: *ntr jog* érvényes, hatályos, érvényben van *la bileto ~as por unu prezo: a jegy egy előadásra szól *la statuto ~as nur por la membroj: az alapszabály csak a tagokra vonatkozik *via pasporto ne plu ~as: az ön útlevele már nem érvényes; ~**o,** ~**eco**: *jog* érvényesség *kun senprokrasta ~o: azonnali hatállyal *neniu pridubas la ~on de la interkonso: senki sem vonja kétségbe a megállapodás érvényességét *renovigi ĝian ~econ: megújítja az érvényességét; ~**igi**: *tr jog* érvényesít, érvényre juttat, hatályba léptet *lia morto ~igis la testamon: halála hatályba léptette a végrendeletet *li ne sukcesis ~igi siajn rajtojn: nem sikerült jogait érvényesíteni *~igi la bilon: lekezeli a jegyet; ~**iĝi**: *ntr jog* érvénybe *v.* hatályba lép *la leĝo jam ~iĝis: a törvény már életbe lépett; **eks~a, mal~a**: érvénytelen, lejárt; **eks~iĝi, mal~iĝi**: *ntr jog* érvényét *v.* hatályát veszti, elérvénytelenedik, érvénytelenné válik, lejár *la limdato por aliĝo eks~iĝis: lejárt a jelentkezési határidő *la malnova kontrakto per tio eks~iĝis: a régi szerződés ezennel érvényét veszítette; **eks~iĝo, mal~iĝo**: *jog* hatályvesztés, érvényvesztés, érvénytelenedés; **ek~i**: *ntr jog* érvénybe *v.* hatályba lép (vmitől kezdve) *la priparolitaĵo ek~as de la sesa ĉi-monata: a megbeszéltek e hó hatodikától lépnek életbe; **ne~a**: *jog* nem érvényes, nem hatályos; **plu~igi**: *tr jog* érvényt meghosszabbít; **retro~e**: *jog* visszamenőleges hatállyal, visszamenőlegesen; **sen~igi**: *tr jog* érvénytelenít, visszavon *Jozefo 2a sen~igis antaŭ sia morto la „hungarajn leĝojn": II. József halála előtt visszavonta a magyar törvényeket; ~**odaŭro**: *jog* érvényesség, érvényességi időtartam
↺jurvalidigo
valin/**o**=*biol kém* valin
Valis/**o**=*geo* Wallis (sziget); ~**o kaj Futuno**: *geo pol* Wallis és Futuna (FR)
valiz/**o**=bőrönd *plasta ~o: műanyag bőrönd; ~**eto**: diplomatatáska; ~**rako**: *vsút* csomagtartó; ~**ujo**: ➲kofrujo
valkiri/**o**=*mit* valkűr
Valmiki/**o**=*ir mit* Válmíki
valon/**o**=*fn* vallon *vö.* flandro; ~**a**: *mn* vallon *la ~a dialekto de la franca: a francia vallon dialektusa *~aj solduloj: vallon zsoldosok; **(V)~ujo, (V)~io**: *geo pol* Vallónia, Vallonföld (BE)
valor/**o**=érték *absoluta ~o de nombro: szám abszolút értéke *deklarita ~o: *mat* deklarált érték *efektiva ~o: tényleges érték *eksperimenta ~o: *tud* kísérleti érték *en malfacila horo eĉ groŝ' estas ~o *Z*: *közm* ha beköszönt a szükség, a fillér is nagy kincs *humanismaj ~oj: humanista értékek *li atribuas grandan ~on al sia orĉeno: nagy értéket tulajdonít az aranyláncának *momenta ~o: pillanatnyi érték *nemoveblaĵoj de alta ~o: nagy értékű ingatlanok *nombra ~o: *mat* számérték *objektoj de la sama ~o: azonos értékű tárgyak *observita ~o: megfigyelt érték *perdi sian ~on: értékét veszti *pozicia ~o: *mat* helyérték *proksimuma ~o: közelítő érték *propra ~o: *mat* sajátérték, karakterisztikus érték *~o de la nekonato en la ekvacio: az ismeretlen értéke az egyenletben *~on de objekto ni ekkonas post difekto *Z*: *közm* akkor érezzük vminek az értékét, amikor elveszítjük; ~**i**: **1.** *tr* ér vmennyit, megér vmennyit, felér vmennyivel *eĉ groŝon ne ~as: fabatkát *v.* fityinget sem ér *tio kandelon ne ~as *Z*: *közm* fabatkát sem ér *la ŝtofo ne ~as mil forintojn por metro: a kelme métere nem ér meg ezer forintot *neniom ~as mia vivo: az életem semmit sem ér *pli ~as io, ol nenio: a valami a semminél többet ér *tio ne ~as la penon: ez nem éri meg a fáradságot *~i, kiel pasintjara neĝo: fabatkát sem ér; **2.** *tr* érdemes, megéri *ĉu ~as viziti la kastelon?: megéri meglátogatni a kastélyt? *ne ~as la faro la koston de l' preparo *Z*: *közm* drágább a folt, mint a ruha *ne ~as paroli pri tio: nem érdemes beszélni róla; **3.** *ntr jog ex* érvényes ➲validi; ~**a**: érték~, értékes *ni perdis ~an tempon: értékes időt veszítettünk *~aj artobjektoj: értékes műtárgyak *~aj konsiloj: értékes tanácsok; ~**aĵo**: értéktárgy, értékes holmi *ne kunportu ~aĵojn: értéktárgyakat ne vigyél magaddal; ~**igi**: *tr* hasznosít, hasznossá tesz *~igi dezertajn areojn: sivatagi területeket hasznosít *~igu vin: tedd magad hasznossá; ~**iga**: értékteremtő, hasznosító *~iga laboro: értékteremtő munka; ~**izi**: **1.** *tr* értéket ad vminek (n), értéket rendel vmihez, felértékel *~izi la domon: felértékeli a házat; **2.** *tr inf* valorizál *~iza ordono: értékadó *v.* hozzárendelő utasítás; ~**izo**: *inf* értékadás, hozzárendelés, valorizálás; **et~a**: csekély, kis értékű; **grand~a**: nagy értékű; **krom~o**: különleges érték, külön érték; **laŭ~a**: érték szerinti, az értéknek megfelelő *laŭ~a dogano: érték szerinti vám *laŭ~a traktado de la homoj: az emberek értéküknek megfelelő kezelése; **malpli~eco**: *pszi* kisebbértékűség; **malpli~igi**: *tr gazd* devalvál, leértékel; **malpli~igo**: *gazd* devalváció, leértékelés; **mal~a**: silány, vacak; **mal~aĵo**: értéktelen holmi, vacakság, bagó; **mez~o**: *mat* középérték, átlagérték, átlag *szin* averaĝo, mezumo, meznombro *aritmetika mez~o: számtani közép; **mult~a, multe~a**: nagy értékű, nagyon értékes *via mult~a kontribuo: az ön nagyon értékes hozzájárulása; **plen~o**: teljes érték; **pli~o**: *gazd* értékkülönbség, értéknövekedés; **pra~izi**: *tr inf* inicializál, megadja az alapértékeket; **re~igi**: *tr* újrahasznosít, újra hasznossá tesz; **sam~a**: ugyanolyan értékű, egyenértékű *la du esprimoj estas sam~aj: a két kifejezés egyenértékű; **sam~i**: *tr* ugyanannyit ér, egyenlő értékű *ĉi tiuj juveloj preskaŭ sam~as: ezek az ékszerek majdnem ugyanannyit érnek; **sen~a**: értéktelen *tiu homo estas sen~a nulo: az az ember értéktelen nulla; **sen~aĵo**: kacat, értéktelen holmi; **sen~igi**: *tr gazd* elértéktelenít, devalvál; **sen~iĝi**: *ntr gazd* elértéktelenedik, értéktelenné válik; **sen~ulo**: senkiházi, egy senki; **super~igi**: *tr gazd* túlértékel

*super~igita forinto: túlértékelt forint; **tro~igi**: *tr* túlértékel; **~aĵpresejo**: pénznyomda; **~egali**: *tr* egyenlő értékű vmivel (n), ugyanannyit ér, mint *ĉi-momente la du devizoj ~egalas: e pillanatban a két deviza egyenlő értékű *mia domo ne ~egalas vian: az én házam nem ér annyit, mint a tied; **~eksceso**: értéktúllépés, értékkilengés; **~juĝo**: értékítélet; **~krea**: *gazd* értékteremtő, értékképző *~krea laboro: értékteremtő munka; **~kreado**: *gazd* értékteremtés; **~kreaĵo**: teremtett érték; **~letero**: értéklevél; **~libera**: értéksemleges *ne ekzistas ~libera edukado: nincs értéksemleges nevelés; **~obeo**: *gazd* értékkövetés; **~orientita**: értékorientált; **~papero**: *gazd* értékpapír; **~parametro**: *tud* értékparaméter; **~proporcio**: értékarány; **~proporcia**: értékarányos; **~sava**: értékmentő *~sava agado: értékmentő tevékenység; **~sistemo**: értékrend; **~taksi**: *tr* vminek az értékét megbecsüli, felbecsül *lia domo estis ~taksita: felértékelték a házát *ni ~taksis vian laboraĵon: kiértékeltük a dolgozatát; **~takso**: **1.** *gazd* értékbecslés; **2.** *ált* értékítélet *laŭ mia ~takso: az értékítéletem szerint, az értékelésem szerint
↺cifervaloro, egalvaloro, hakvaloro, hejtvaloro, interŝanĝvaloro, konstruvaloro, krestovaloro, laborvaloro, laborvalorteorio, limvaloro, merkatvaloro, mezurvaloro, penvaloro, pintvaloro, plusvaloro, produktvaloro, sonvaloro, stilvaloro, uzvaloro, vervaloro

Valparais/o=*geo* Valparaíso

Valpurg/o=Valburga, Valpurga, Walpurgis (utónév) *en la ~a nokto sorĉistinoj rajdis sur balailbastonoj: Valpurgis-éjjel a boszorkányok seprűnyélen lovagoltak *la festo de Sankta ~o: Szent Valburga ünnepe

vals/o=*zene* keringő, valcer (zene és tánc); **~i**: *ntr* keringőzik

Valter/o=Valter (utónév)

valut/o=1. *gazd* (hazai) valuta, pénznem *la alparo de la ~o estis ŝanĝiĝema: a valutaparitás változékony volt *Hungario deprecis sian ~on: Magyarország leértékelte valutáját *ni ne havas konverteblan ~on: nincs konvertibilis valutánk; **2.** *gazd* (idegen) valuta *pagi per fremda ~o: idegen valutával fizet; **~sistemo**: *gazd* valutarendszer *komuna ~osistemo: közös valutarendszer; **~ŝakristo**: *gazd* valutaüzér, *fn* valutázó; **~ŝanĝejo**: *gazd* valutaváltóhely; **~unio**: *gazd* valutaunió

valv/o=1. *tech* szelep *ensorba ~o: szívószelep *redukta ~o: nyomáscsökkentő szelep *reguliga ~o: szabályozószelep *sekuriga ~o: biztonsági szelep; **2.** *anat* billentyű, valva *aorta ~o: aortabillentyű *dekstra atrioventrikla ~o: jobb vitorlás billentyű, valva tricuspidalis *szin* trikuspida valvoileo *kora ~o: szívbillentyű, valva cordis *szin* kardiovalo, korvalvo *mitra ~o: vitorlás billentyű, valva mitralis *szin* dukuspida valvo *pulmarteria ~o: tüdőverőér-billentyű *trikuspida ~o: háromhegyű szívbillentyű, valvula tricuspidalis; **3.** *áll* teknő, kagylóhéj; **4.** *növ* kopács, valva; **5.** *vill* szelep *dudirekta ~o: kétirányú szelep; **~a**: *anat* billentyű *~a insuficienco: billentyűelégtelenség *~a klako: billentyűzörej; **~eto**: *anat* kis billentyű, valvula *duonluna ~eto: tüdőérbillentyű, valvulae semilunares; **du~uloj**: *áll* kagylók, lemezeskopoltyúsok (Bivalvia) *szin* musloj; **~aparato**: *zene* ventilszerkezet; **~odifekto**: *orv* szívbillentyűhiba, vitium cordis; **~okorno**: *zene* ventilkürt; **~trombono**: *zene* ventilharsona, ventilpozaun
↺diskovalvo, ellasvalvo, glitvalvo, kardiovalvo, klapvalvo, korvalvo, nadlovalvo, regvalvo, superfluvalvo, valvotrombono

vamp/o=*pej* vamp *szin* vampirino 2

vampir/o=1. *áll* nagy álvámpír (Vampyrum spectrum); **2.** vámpír *Drakulo estis ~o: Dracula vámpír volt; **3.** *átv* vérszopó uzsorás, szipolyozó ember; **~ino**: **1.** *áll* nőstény nagy álvámpír; **2.** *pej* vamp; **~ismo**: vámpirizmus, vérszívás, szipolyozás

van/a=1. hiábavaló, eredménytelen, hatástalan, meddő, sikertelen *kontraŭ forta mano la leĝo estas ~a: erős kéz ellen a törvény tehetetlen *~a klopodo: meddő igyekezet *~a laboro: hiábavaló munka; **2.** csalóka, hiú, hamis, hazug *~a espero: hiú remény *~a fantomo: csalóka káprázat *~aj promesoj: hamis ígéretek; **~e**: hiába *~e mi avertis vin: hiába figyelmeztettelek *~e vi tentas min: hiába csábítasz; **~aĵo**: haszontalan *v.* hiábavaló dolog; **~eco**: hiábavalóság, hasztalanság *rekonu la ~econ de viaj klopodoj: ismerd el törekvéseid hiábavalóságát; **~igi**: *tr* meghiúsít, hiábavalóvá tesz; **tut~e**: mindhiába

vanad/o=*kém* vanádium (V)

vand/o=➲septo, parieto

vanda/o=*növ* pártáskosbor, vanda (Vanda)

vandal/o=1. *tört* vandál (germán törzs tagja); **2.** *átv* vandál (műtárgyromboló); **~eco, ~ismo**: *műv* vandalizmus, műtárgyrombolás

Van-Dejk/o=*műv* (Antoon) van Dijck

Vandegraf/o=*fiz* (Robert Jemison) Van de Graaff *~-generatoro: Van de Graaff-generátor, szalaggenerátor

vanel/o=*áll* bíbic (Vanellus)

vanes/o=*áll* Vanessa (lepkenem)

vang/o=1. *anat* arc, orca, bucca *al tiu, kiu frapas vian dekstran ~on, turnu ankaŭ la alian: *bibl* annak, aki arcul üt jobb felől, tartsd oda másik arcodat is *knabino kun rondaj ~oj: kerek arcú lány *lanugaj ~oj: szőrpihés arc *sulkoplenaj ~oj: ráncos arc; **2.** *tech* pofa, oldal *la ~oj de lagrokuseno: csapágypersely pofái *la ~oj de martelo: kalapács pofái *la ~oj de ŝnurpulio: kötéltárcsa pofái; **~aĉo**: *pej* pofa; **~ego**: *áll* pofa *~ego de porko, bovino: disznó, tehén pofája; **post~o**: *ex* farpofa, fél fenék; **sur~o**: pofon, arculcsapás *szin* vangofrapo; **~barbo**: pofaszakáll; **~obati, ~ofrapi**: *tr* megpofoz, pofon vág; **~odoj**: *anat* őrlőfogak (kis- és nagyőrlőfogak); **~ofrapo**: pofon, arculcsapás *szin* survango; **~oharoj**: barkó, pajesz; **~okaveto**: gödrösche (az arcon) *szin* belkaveto; **~okisi**: *tr* arcon csókol, megpuszil; **~oruĝigilo**: arcpirosító, arcrúzs; **~osako**: *áll* pofazacskó; **~osto**: *anat* pofacsont, járomcsont, zygoma *szin* zigomo; **~rimeno**: pofaszíj
↺brosvanga, pufvanga, rozvanga, sidvango

vanil/o=1. *növ* vaníliacserje (Vanilla); **2.** *gaszt* vanília; **~a**: vanília~ *~a glaciaĵo: vaníliafagylalt; **~i**: *tr gaszt* vaníliával ízesít *~ita sukero: vaníliás cukor; **~ino**: *kém* vanilin

Vankuver/o=*geo* Vancouver; **~-insulo**: *geo* Vancouver-sziget

vant/a=1. *pej* üres, tartalmatlan, sekélyes, sületlen, értelmetlen *~aj amuzoj: sekélyes szórakozások *~aj ŝercoj: sületlen tréfák *~a babilo: üres fecsegés *~a vivo: tartalmatlan élet; **2.** *pej* üresfejű, hiú, öntelt, léha *al mi ne plaĉas viaj ~aj amikoj: nem tetszenek nekem az öntelt barátaid *~a babilulo: üresfejű fecsegő *~a virino: hiú nő; **~aĵo**: *pej* léhaság, értelmetlen dolog, hiúság, hiábavalóság, dőreség *estas ~aĵo, kion li faras: dőreség, amit tesz *li kolerigis min per ~aĵoj: hiábavalóságokkal bosszantott *lin interesas nur ~aĵoj: csak a léhaságok érdeklik *ne okupiĝu pri ~aĵoj: ne foglalkozz hiábavalóságokkal *~aĵo de ~aĵoj: igen nagy hiábavalóság, vanitas vanitatum; **~i**: *ntr pej* hiú vmire, dicsekszik vmivel (pri) *li ~as pri sia eksteraĵo: hiú a külsejére; **~eco**: **1.** *pej* hiábavalóság, dőreség, léhaság *la ~eco de la vivo: az élet hiábavalósága *la ~eco de via plano estas evidenta: terved dőrésége nyilvánvaló; **2.** *pej* hiúság, üresség, üresfejűség, hivalkodás *la korteganoj konkuras en ~eco: az udvaroncok versengenek a hivalkodásban *lia ~eco min nervozigas: idegesít az üresfejűsége; **~igi**: **1.** *tr* hiábavalóvá *v.* értelmetlenné tesz, meghiúsít *mi ne volas ~igi la diskuton: nem akarom meghiúsítani a vitát; **2.** *tr pej* kiüresít *la neindaj posteuloj ~igis la grandan ideon: a méltatlan utódok kiüresítették a nagy eszmét; **~amo, ~emo**: hiú *v.* léha természet, hiúság, üres jellem; **~ulo**: hiú *v.* öntelt ember, léha ember

vant/o=*hajó* oldalmerevítő, csarnak, csarnok; **post~o**: *hajó* hátramerevítő kötél, patrác

vanu/i=*ntr ritk* elhal, elenyész, eltűnik, megszűnik *la esperoj ~is sur la rokoj de la realo: a remények elenyésztek a valóság szikláján *lia voĉo ~is en la malproksimo: hangja elhalt a messzeségben *mia juneco ~is por eterne: ifjúságom örökre eltűnt

Vanuatu/o=*geo pol* Vanuatu (VU)

vapor/o=1. pára, köd *inhali jodan ~on: jódpárát inhalál *havi iom da ~o en la kapo: kicsit beszívott, pityókás, kapatos *li elspiris varman ~on: meleg párát lehelt ki *malaperis, kiel ~o: köddé vált *~o leviĝis el la suptelero: pára szállt fel a levesestálból *~o plenigis la lavejon: pára töltötte meg a mosókonyhát; **2.** gőz *ĉi tiu lokomotivo funkcias per ~o: ez a mozdony gőzzel működik *hidrarga ~o: higanygőz *saturita ~o: telített gőz *seka ~o: száraz gőz *supervarmigita ~o: túlhevített gőz *~o de alta premo: nagynyomású gőz; **~i**: *ntr* párolog, gőzölög *bonodora supo ~as: jó illatú leves gőzölög *la herbejo ~as post la pluvo: a rét párolog az eső után *la tubo de la lokomotivo ~as: gőzölög a mozdony kéménye; **~aĵo**: gőzfelhő, párafelhő; **~eto**: finom pára *~eto kovris miajn okulvitrojn: pára lepte be a szemüvegemet; **~igi**: *tr* (el)párologtat, gőzölögtet *oni povas ~igi metalon je tre alta temperaturo: nagyon magas hőmérsékleten a fém elpárologtatható *~igi akvon en kaldrono: kazánban vizet párologtat; **~igilo**: *tech* gőzfejlesztő, gőzgenerátor; **~iĝi**: *ntr* gőzzé válik, elpárolog; **~iĝo**: gőzölgés, párolgás; **~iĝema**: illó, illékony, könnyen párolgó; **~umi**: *tr gaszt* gőzöl, párol *szin* vaporkuiri *~umita rizo: párolt rizs; **~izi**: *tr* gőzöl *~izi drapon: posztót gőzöl; **dis~iĝi**: *ntr átv* szertefoszlik, köddé válik *ĉiuj niaj esperoj dis~iĝis: minden reményünk szertefoszlott; **el~iĝi**: *ntr* elpárolog; **el~ilo**: *tech* gőzszelep; **for~iĝi**: **1.** *ntr* elpárolog, elgőzölög; **2.** *ntr átv* elpárolog, elillan, eltűnik *ĉu via kuraĝo jam for~iĝis?: elillant a bátorságod? *liaj esperoj for~iĝis: szertefoszlottak a reményei *mia dubo for~iĝis: elmúlt a kételyem; **3.** *ntr átv biz* lelép; **~bani sin**: szaunázik, gőzfürdőt vesz; **~bano**: gőzfürdő *preni ~banon: gőzfürdőt vesz; **~banejo**: *ép* gőzfürdő; **~blovi**: **1.** *ntr* párát lehel; **2.** *ntr* gőzt fúj; **~cilindro**: *tech* gőzhenger; **~elektrejo**: *ip* gőzturbinás hőerőmű; **~energio**: *fiz* gőzenergia; **~fajfilo**: gőzsíp; **~forta**: *tech* gőzerővel működő *~forta šipado: gőzhajózás; **~gladilo**: gőzvasaló, gőzölős vasaló; **~hejtado**: gőzfűtés; **~hoso**: gőztömlő; **~kaldrono**: *tech* gőzkazán *szin* kaldronego, boligujo; **~krado**: *gaszt* pároló rács, gőzrács *szin* vaporkuirilo; **~kuiri**:

tr gaszt gőzöl, párol *szin* vaporumi; ~**kuirilo**: *gaszt* pároló rács, gőzrács *szin* vaporkrado; ~**lokomotivo**: *vsút* gőzmozdony; ~**maŝino**: *tech* gőzgép *~maŝino kun triobla ekspansio: triplex gőzgép, háromszoros expanzióval dolgozó gőzgép; ~**metro**: *tech* gőznyomásmérő, vaporiméter; ~**motoro**: *tech* gőzmotor; ~**muelejo**: *agr* gőzmalom; ~**plugilo**: *agr* gőzeke; ~**premo**: *fiz* gőznyomás; ~**segilo**: *tech* gőzfűrész; ~**ŝipo**: *hajó* gőzhajó *padelrada ~ŝipo: lapátkerekes gőzhajó; ~**trakcio**: *vsút* gőzvontatás; ~**turbino**: *tech* gőzturbina
↺akvovaporo, ellasvaporo, hidrargovapora, natrivapora, vinvapora
var/**a**=*orv* befelé görbülő, varus *~a piedo: dongaláb, pes varus; ~**pieda**: *orv* O-lábú, dongalábú
var/**o**=*gazd* áru *doganpaga ~o: vámköteles áru *facile pereema ~o: romlandó áru *grupigita ~o: gyűjtőáru *putrema ~o: romlandó áru *rompiĝema ~o: törékeny áru *transporti transitan ~on: tranzit árut szállít *~o de komerca kvanto: kereskedelmi mennyiségű áru; **fi~o**: *pej* bóvli, silány áru; ~**ejo**: áruraktár; ~**borso**: *gazd* árutőzsde; ~**borso**: *gazd* árutőzsde; ~**ekonomio**: *gazd* árugazdaság, árutermelő gazdaság; ~**eksporto**: *gazd* árukivitel, áruexport; ~**ekonomio**: *gazd* árugazdaság, árutermelő gazdaság; ~**eksporto**: *gazd* árukivitel, áruexport; ~**fetiĉismo**: *gazd* árufetisizmus; ~**foiro**: kirakodó vásár; ~**importo**: *gazd* árubehozatal, áruimport; ~**interŝanĝo**: *gazd* árucsere; ~**marko**: *gazd jog* áruvédjegy; ~**nomrajto**: *gazd jog* áruvédjegyjog; ~**okvanto**: árutétel; ~**olisto**: *gazd* árujegyzék, árukatalógus; ~**otrajno,** ~**vagonaro**: *vsút* tehervonat; ~**ŝipo**: *hajó* kereskedelmi hajó; ~**trafiko**: *gazd* áruforgalom *longdistanca ~trafiko: távolsági árufuvarozás *mallongdistanca ~trafiko: helyi árufuvarozás; ~**transporto**: *gazd* árufuvarozás, áruszállítás; ~**vagono**: *vsút* tehervagon, vasúti teherkocsi
↺amasvaro, eksportvaro, ekspresvaro, importvaro, kaŝvaro, konsumvaro, modvaro, nutrovaro, pecvaro, skribovaro, ŝutvaro, tabakvaro, viandovaro
var/**o**^{2}=*vill* var (meddő teljesítmény)
Var/**o**^{3}=**1.** *geo* Var (folyó); **2.** *geo pol* Var (megye)
varan/**o**=*áll* varánusz (Varanus)
Varanasi/**o**=*geo vall* Váránaszi *vö.* Banaraso
varang/**o**=*hajó* bókonytalp, bordatalp
varap/**o**=*sp* sziklamászás *szin* rokgrimpado
varb/**i**=**1.** *tr kat* toboroz, verbuvál *~i junulojn en la armeon: fiatalokat toboroz a hadseregbe; **2.** *tr* megnyer vminek *li ~is apogantojn por sia afero: támogatókat nyert meg az ügyének *ni sukcesis ~i lin por Esperanto: sikerült megnyernünk az eszperantónak *~i komputilajn fakulojn por la firmao: számítógépes szakembereket keres a cégnek *~i lernantojn por kurso: tanfolyamra tanulókat keres *~i por lernejo: iskolai felvételt hirdet; **3.** *tr gazd* vevőt csábít *v.* keres, vminek reklámot csinál *nun oni forte ~as por la nova poŝtelefono: most erősen reklámozzák az új mobiltelefont; ~**ado**: **1.** *kat* toborzás, verbuválás, verbunk; **2.** felvételhirdetés *~ado por lernejo: iskolai felvételhirdetés; **3.** *gazd* reklámozás *~ado de novaj abonantoj: új előfizetők toborzása *~ado por televidiloj: televíziók reklámozása; ~**ilo**: *gazd* reklámhordozó; ~**isto**: **1.** *kat* toborzó; **2.** *gazd* reklámszakember *szin* varbfakulo; ~**fakulo**: *gazd* reklámszakember *szin* varbisto; ~**okampanjo**: *gazd* reklámkampány; ~**omuziko**: *kat zene* verbunk, toborzó; ~**oteksto**: *gazd* reklámszöveg
↺membrovarbado
vareng/**o**=*fn tört* varég
varf/**o**=*hajó* kikötőhíd, stég
vari/**i**=*ntr* változik, váltakozik, variálódik (vminek a függvényében) *la koloro de la kameleono ~as: a kaméleon színe váltakozik *la esprimmaniero ~as de lingvo al lingvo: a kifejezésmód nyelvenként változik *la moroj ~as laŭ tempoj kaj landoj: a szokások változnak idővel és országonként *la prezoj ~as laŭ landoj: az árak országonként váltakoznak *la senco de la vorto ~as laŭ la kunteksto: a szó jelentése változik a szövegkörnyezet függvényében *la temperaturo ~as inter dek kaj dudek gradoj: a hőmérséklet tíz és húsz fok között váltakozik; ~**o,** ~**ado**: **1.** változás, váltakozás, variáció *la ~ado de la temperaturo laŭ la taghoroj: a hőmérséklet változása a nap óráinak függvényében *~ado plaĉas: a változatosság gyönyörködtet, varietas delectat; **2.** *fiz* térfogatváltozás *~o de metalo laŭ temperaturo: fém térfogatváltozása a hőmérséklet függvényében; ~**a**: változó, változatos, különböző *aranĝo kun ~aj programoj: rendezvény változatos programokkal *flagoj kun ~aj koloroj: különböző színű zászlók *lia laboro estas ~a: munkája változatos volt *~a interparolo: változatos beszélgetés *~a vetero: változatos időjárás; ~**aj teknikoj**: változatos technikák; ~**aĵo**: **1.** változat, variáció *kondiĉita kaj libera ~aĵo de vorto: *nyt* egy szó feltételes és szabad változata *skotero estas ~aĵo de motorciklo: a robogó a motorkerékpár változata *~aĵoj de fonemo: *nyt* fonéma változatai *~aĵoj de klavaro: billentyűzet változatai *~aĵoj de mineralo: *ásv* ásvány változatai *~aĵoj por temo: *zene* variációk egy témára; **2.** *mat* variáció; **3.** *biol* változat, varietas; ~**anco**: *mat* szórásnégyzet, variancia; ~**ema**: változékony; ~**igi**: *tr* variál, változtat *~igi la kondiĉojn: változtatja a feltételeket *~igi la premon dum la eksperimento: változtatja a nyomást a kísérlet során; **ko~anco, kun~ado**: *mat* kovariancia; **mal~a**: egyhangú, sivár; **ne~a**: nem változó, változatlan *ne~a elparolo malgraŭ la diversaj situacioj: változatlan kiejtés a különböző szituációk ellenére *ne~a grando: változatlan nagyság; **sen~e**: változatlanul; ~**kolora**: változó színű, színjátszó; ~**longa**: változó hosszúságú *~longa kodo: változó hosszúságú kód; ~**ometro**: **1.** *vill* variométer (változtatható induktivitású tekercs); **2.** *met* légnyomásváltozás-mérő, variométer
↺kultivovariaĵo, varipunkta
variabl/**o**=*mat* változó *dependa ~o: függő változó *hazarda ~o, stokasta ~o: valószínűségi változó *szin* stokasto 2 *sendependa ~o: független változó *stata ~o: állapotváltozó; ~**odeklaro**: *mat* változódeklaráció; ~**oparametro**: *mat* változóparaméter
variaci/**o**=*zene* variáció *szin* variaĵo 1
variant/**o**=**1.** *ex* ➲variablo; **2.** *ir* szövegváltozat *rekonstrui la originalon el la ~oj: az eredetit visszaállítja a szövegváltozatokból; **3.** *nyt* változat, variáns *~oj de fonemo, morfemo, dialekto: fonéma, morféma, dialektus változatai; **4.** *ált* változat *la angla estas la plej evoluinta ~o de gotiko: az angol a gótika legfejlettebb változata *la ~oj de movo en šako: egy lépés változatai a sakkban
↺fonemvarianto, legvarianto, lingvovarianto, morfemvarianto, radikvarianto
varietat/**o**=➲variaĵo
varicel/**o**=*orv* bárányhimlő, varicella
variete/**o**=*műv* varietéműsor, kabaré; ~**a**: *mn műv* varieté~ *varieta prezentado: varietéelőadás *varieta teatro: varietészínház
varik/**o**=*orv* visszértágulat, görcsér, varix; ~**a**: *orv* visszeres, varicosus *~a kruro: visszeres lábszár *~a ulcero: visszeres fekély; ~**eto**: *orv* varicula, kis varicosus véna; ~**otomio**: *orv* visszérműtét, varicotomia
↺skrotovariko
varikond/**o**=*vill* varikond
Varingjen/**o**=*eo* (Gaston) Waringhien
variol/**o**=*orv* himlő, variola; ~**oida**: *orv* himlőszerű, varioloid; ~**ulo**: *orv* himlős beteg; ~**krusto**: *orv* himlővar; ~**makula,** ~**markita**: *orv* himlőhelyes, himlőfoltos; ~**marko**: *orv* himlőhely, himlőfolt
variolit/**o**=*ásv* variolit
varistor/**o**=*vill* feszültségfüggő ellenállás, varisztor
varlet/**o**=**1.** *tört* apród *szin* paĝio; **2.** *tech* padvas (>satupad) *szin* tenpeco
varm/**a**=**1.** meleg *ĝisblanke ~a metalo: fehéren izzó fém *hodiaŭ estas ~e: ma meleg van *teni al si la piedojn ~aj: melegen tartja a lábát *~a plado: meleg fogás *~a supo: meleg leves *~a vesto: meleg ruha *~a vetero: meleg időjárás; **2.** *átv* meleg, forró, heves *amiko kun ~a koro: melegszívű barát *li estas homo de ~a temperamo: heves természetű ember *per ~aj vortoj li memoris pri la forpasinto: meleg szavakkal emlékezett meg az elhunytról *sekvi sur ~aj spuroj: meleg nyomon követ *Ticiano pentris per ~aj koloroj: Tiziano meleg színekkel festett *~a akcepto: meleg fogadtatás *~a batalo: heves küzdelem *~a disputo: heves vita; ~**o**: **1.** *fn* meleg *ne ellasu la ~on de la ĉambro: ne engedd ki a szoba melegét *senti la ~on de la forno: érzi a kályha melegét; **2.** *fiz* hő *produktado de ~o: hőtermelés *~o de Joule: Joule-hő *~o de solidiĝo: dermedési hő, szilárdulási hő *~o de vaporiĝo: párolgáshő; ~o~: hő~, meleg~, termo~ *szin* termo~ ➲varmobedo, varmodomo, varmokapacito, varmokonduka, varmomaŝino, varmoondo; ~**eco**: melegség *la ~eco de la ĉambro: a szoba melegsége *la ~eco de la akcepto: *átv* a fogadás melegsége *la ~eco de liajsentoj: *átv* érzései melegsége; ~**ega**: **1.** forró *la supo estas ~ega: a leves forró; **2.** *átv* forró, nagyon heves *~ega amo: forró szerelem *~ega batalo: rendkívül heves csata *~ega danko: forró köszönet *~ega kiso: forró csók; ~**ego**: **1.** forróság, hőség; **2.** *átv* hév, hevesség; ~**ejo**: *agr* melegház *szin* vitrodomo; ~**eta**: langyos *ĉar vi estas ~eta, mi elsputos vin el mia buŝo: *bibl* mivel langyos vagy, kiköplek a számból *~eta akvo: langyos víz *~eta vetero: enyhe időjárás; ~**igi**: **1.** *tr* melegít *la suno bele ~igas: a nap szépen melegít *ni ~igis nin ĉe la forno: a kályhánál melegedtünk *~igi provtubon super brulilo: kémcsövet melegíti égőn
2. *tr átv* hevít, fűt *ili ~igas sin per brando: pálinkával fűtik magukat *pasioj lin ~igas: szenvedélyek fűtik *unu sento ~igas min: egy érzés hevít; ~**igilo**: melegítő(készülék); ~**iĝi**: **1.** *ntr* melegszik, megmelegszik *eniru, por ~iĝi: menj be melegedni *la supo ~iĝis: a leves megmelegedett; **2.** *ntr átv* hevül, felhevül *ĉe tiu penso lia koro ~iĝis: erre a gondolatra a szíve megmelegedett *li ~iĝis en la diskuto: a vitában nekihevült; ~**umi**: *ntr* égető érzése van *pro la strika kolumo

mia kolo ~umas: a szűk gallér miatt ég a nyakam; ~**oeliga**: *fiz* hőtermelő, hőkibocsátó *szin* varmoprodukta; ~**oeniga**: *fiz* hőelnyelő *szin* varmokonsuma; **ek~iĝo**: *orv* hőhullám *dum la klimaktero ŝi ofte havis ek~iĝojn: a klimax alatt gyakran voltak hőhullámai; **mal~a**: **1.** hideg *estas mal~e ĉi tie: hideg van itt *havi mal~ajn fingrojn: hidegek az ujjai *mal~a marmoro: hideg márvány *sidi en mal~a ĉambro: hideg szobában ül; **2.** *átv* hideg, rideg *estas malfacile, vivi apud mal~a edzo: nehéz hideg férj mellett élni *homo kun mal~a koro: rideg szívű ember *li mal~e rilatis al nia peto: hidegen viszonyult a kérésünkhöz *mal~a beleco: hideg szépség *mal~a rezonado: hideg okoskodás; **mal~o**: hideg *el la sama buŝo li blovas ~on kaj mal~on: egyazon szájból fúj hideget és meleget *estis akra mal~o: éles hideg volt *tremi de mal~o: hidegtől remeg; **mal~eco**: *átv is* hidegség *la mal~eco de la knabino ofendis lian memamon: a lány hidegsége sértette az önérzetét *pro la mal~eco de la ĉambro mi restos en la salono: a szoba hidegsége miatt a szalonban maradok; **mal~ega**: nagyon hideg, fagyos *mal~ege li estis akceptita: fagyosan fogadták *siberie mal~ege estas ĉi tie: szibériai hideg van itt; **mal~ego**: fagy, zimankó; **mal~eta**: hűvös *mal~eta aerblovo: hűvös szellő; **mal~eto**: hűvösség *en la kelo regis agrabla mal~eto: a pincében kellemesen hűvös volt; **mal~etigi**: *tr* lehűt, hűvössé tesz *mal~etigu mian vinon: egy kicsit hűtsd le a boromat; **mal~igi**: *tr átv is* lehűt, hideggé tesz *la okazintaĵo mal~igis la pasiojn: az eset lehűtötte a szenvedélyeket *mal~igi trinkaĵon per glacipecoj: italt jégkockákkal lehűt; **mal~igilo**: hűtőkészülék; **mal~igujo**: hűtőszekrény *szin* fridujo; **mal~iĝi**: **1.** *ntr* kihűl, lehül *la aero mal~iĝis: lehűlt a levegő *la supo mal~iĝis: kihűlt a leves; **2.** *ntr átv* elhidegül *mal~iĝi al sia amiko: elhidegül a barátjától; **mal~umi**: *ntr orv* meghűl, megfázik; **mal~umo**: *orv* hűlés, megfázás; **mez~a**: mérsékelten *v.* közepesen meleg *mez~a akvo: közepesen meleg víz *mez~a klimato: *met* mérsékelt éghajlat *v.* klíma; **ne~a**: nem meleg, „hideg” *ne~a manĝo: hideg étel; **per~a**: ➲termika 2; **pri~a**: ➲termika 1; **re~igi**: *tr átv is* újramelegít, újra felmelegít *la forĝisto re~igis la ferpecon: a kovács újramelegítette a vasdarabot *la reviditaj kamaradoj re~igis lian koron: a viszontlátott pajtások újramelegítették a szívét *por vespermanĝo li re~igis la tagmanĝon: vacsorára megmelegítette az ebédet; **re~iĝi**: *ntr* újramelegszik, újra felmelegszik; **supermal~iĝo**: túlhűlés; **super~igi**: **1.** *tr* túlmelegít, túlhevít *szin* trovarmigi; **2.** *tr tech* forrásponton túlra melegít; **super~iĝi, tro~iĝi**: *ntr* túlmelegszik, túlhevül; **tro~igi**: *tr* túlmelegít, túlhevít *szin* supervarmigi 1; **mal~akvujo**: jégtömlő; **mal~sanga**: **1.** *áll* hidegvérű *mal~sanga besto: hidegvérű állat; **2.** *átv* hidegvérű *mal~sanga murdisto: hidegvérű gyilkos; **mal~sango**: hidegvér; **mal~segilo**: *tech* hidegfűrész; ~**akvujo**: melegvíztartály; ~**egsanga**: forróvérű; ~**eltena**: ➲varmorezista; ~**energio**: *fiz* hőenergia; ~**izola**: hőszigetelő *~izolaj paneloj: hőszigetelő lapok; ~**kora**: melegszívű; ~**obanejo**: *orv* gyógyfürdő, termálfürdő, melegfürdő *szin* termobanejo; ~**obedo**: melegágy; ~**obotelo**: hőpalack, termosz; ~**ocentralo**: ➲varmoenergia centralo; ~**odomo**: *agr* melegház, üvegház *szin* forcejo, varmejo, vitrodomo; ~**oelektra**: *fiz* hőelektromos; ~**oelektrejo**: ➲varmoenergia centralo; ~**ofluo**: **1.** *geo* melegáramlás; **2.** *fiz* hőáram; ~**ofonto**: hőforrás; ~**ofontejo**: melegfürdő; ~**ofrapo,** ~**oikto**: *orv* hőguta, ictus caloris; ~**ograd**o: *fiz* hőfok; ~**interŝanĝilo**: *fn tech* hőcserélő; ~**oizoli**: *tr tech* hőszigetel; ~**okapacito**: *fiz* hőkapacitás; ~**okondukado**: *fiz* hővezetés; ~**okonsuma**: *fiz* hőelnyelő *szin* varmoeniga; ~**okruĉo**: ágymelegítő palack; ~**okvanto**: *fiz* hőmennyiség; ~**olumineskо**: *fiz* termolumineszcencia; ~**omaŝino**: *tech* hőerőgép; ~**oondo**: *fiz met* hőhullám; ~**oprodukta**: *fiz* hőtermelő, hőkibocsátó *szin* varmoeliga; ~**oproduktado**: *ip biol* hőtermelés; ~**oradiado**: *fiz* hősugárzás *szin* termika radiado; ~**oreflekto**: *fiz* hővisszaverődés; ~**orekuperilo**: *fn tech* hővisszanyerő; ~**oreguligo**: *biol tech* hőszabályozás *szin* termoreguligo; ~**oreguligilo**: *fn tech* hőszabályozó; ~**orezista**: hőálló *~orezistaj vazoj: hőálló edények; ~**otekniko**: *tech* hőtechnika; ~**oterapio**: *orv* hőterápia, termoterápia, thermotherapia *szin* termoterapio; ~**otralasa**: hőáteresztő; ~**otropismo**: *biol* termotropizmus *szin* termotropismo; ~**sanga**: *áll* melegvérű *szin* homeoterma *vö.* malvarmsanga

↺akvomalvarmigilo, brulvarmo, fandvarmo, glacvarmigilo, glacimalvarma, molvarmo, pladvarmigilo, rubovarmo, somervarmego, telervarmigilo

Varn/o=*geo* Várna

varp/o=*tex* lánc *szin* fundamentaĵo 2; ~**i**: *tr tex* felvet (fonalat); ~**ero**: *tex* láncfonal *szin* varpofadeno; ~**ocilindro**: *tex* lánchenger; ~**ofadeno**: *tex* láncfonal *szin* varpero; ~**oringo**: *tex* nyüstszem

Varŝav/o=➲Varsovio

Varsovi/o=*geo* Varsó *~o estas la ĉefurbo de Pollando: Varsó Lengyelország fővárosa

vart/i=1. *tr* ápol, gondoz *~i bebon: csecsemőt ápol *v.* gondoz *~i esperojn: reményeket táplál *~i ĝardenon: kertet gondoz *~i malsanulon: beteget ápol; **2.** *tr tech* karbantart *~i aŭton: kocsit karbantart *~i mašinon: gépet karbantart; ~**ado**: **1.** ápolás, gondozás; **2.** *tech* karbantartás; ~**ejo**: bölcsőde; ~**istino**: *fn* ápolónő, dajka *li dungis ~istinon por sia malsana patro: ápolónőt fogadott beteg apjához; **vanjo**: dada, dadus; **kun~ito**: tejtestvér; ~**otablo**: pelenkázóasztal *szin* vindotablo

↺bebovartejo, gastvartistino, helpvartistino, infanvartejo

Varun/o=*vall* Varuna

vasabi/o=*növ* lótorma (Wasabia)

vasal/o=*tört* hűbéres, vazallus; ~**ĵuro**: *tört* hűbéri eskü, hűbéreskü

vask/o=*ép* kagylómedence

vask/o²=*ex* ➲eŭsko

vaskul/o=*anat* ér, edény, vas; **2.** *növ* szállítóedény *neperfekta ~o: edényalakú fasejt, vízszállító sejt, tracheida *szin* traĥeoido *perfekta ~o: vízszállító cső, faedény, trachea *szin* traĥeo 2; ~**aro**: *anat* érhálózat, érrendszer; ~**ito**: *orv* érgyulladás, vasculitis; ~**izi,** ~**arizi**: *tr orv* beerez; ~**dilata**: *orv* értágító, vascodilatator; ~**konstrikta,** ~**maldilata**: *orv* érszűkítő, érösszehúzó, vasoconstrictor; ~**plantoj**: *növ* edényes növények (Plantae vasculares)

↺ĉilovaskulo, limfovaskulo, sangovaskulo

vast/a=1. széles, tágas, terjedelmes *la ~a mondo: a nagy világ *~a ĉambro: tágas szoba *~a gamo de varoj: áruk széles skálája *~a kampo: széles mező *~a panoramo: széles panoráma *~e konata: köztudott; **2.** bő *~a jupo: bő szoknya *~a mantelo: bő köpeny; **3.** *átv* széles, tág, széles körű *en la pli ~a senco de la vorto: a szó tágabb értelmében *la parto plej ~a venos la lasta *Z*: még hátravan a java *~a gamo da ebloj: lehetőségek széles skálája *~aj konoj: tág ismeretek *~a programo: széles körű program; **4.** *nyt* nyílt *szin* malfermita *~a vokalo: nyílt magánhangzó; ~**aĵo**: tág tér, végtelen *la ~aĵoj de la Granda Ebenaĵo: a Nagyalföld rónái *lin altiris la ~aĵo de la maro: vonzotta a tenger végtelenje; ~**eco**: szélesség, tágasság, kiterjedtség *la ~eco de la lando malebligas traveturi ĝin dum unu tago: az ország kiterjedése lehetetlenné teszi, hogy egy nap alatt átmenjünk rajta; ~**igaĵo**: **1.** kibővített *v.* kiszélesített rész *vi loĝos en la ~igaĵo de la kastelo: önök a kastély kibővített részében laknak majd; **2.** *mat* kiterjesztés; ~**igi**: **1.** *tr* kibővít, kitágít, kiszélesít, kiterjeszt; **2.** *tr ex* terjeszt ➲disvastigi; ~**iĝi**: *ntr* kiszélesedik, kibővül, kitágul; **dis~igi**: **1.** *tr* kiszélesít, kiterjeszt *la cigno dis~igis siajn flugilojn: a hattyú kiterjesztette szárnyait; **2.** *tr átv* terjeszt, elterjeszt *dis~igi kalumniojn: rágalmakat terjeszt *li dis~igis Esperanton inter la laboristoj: az eszperantót terjesztette a munkások között; **dis~iĝi**: **1.** *ntr* kiszélesedik, kiterjed, szétterjed, szétterül *la rivero dis~iĝas sur la ebenaĵo: a folyó kiszélesedik a síkságon *la sangoflako dis~iĝis sur la planko: a vértócsa szétterült a padlón; **2.** *ntr átv* terjed, elterjed *Esperanto dis~iĝis tra la tuta mondo: az eszperantó elterjedt az egész világon *dis~iĝis la famo, ke: elterjedt az a hír, hogy; **dis~iĝo**: **1.** kiterjedés, szétterülés; **2.** elterjedés *geografia dis~iĝo de la specio: a faj földrajzi elterjedése *spacotempa dis~iĝo de la homo: az ember tér- és időbeli elterjedése; **pli~igi**: *tr* szélesebbé tesz, szélesít, bővít *pli~igi la rondon de aĉetantoj: bővíti a vásárlók körét *pli~igi sian horizonton: kitágítja látókörét; **pli~iĝi**: *ntr* kibővül, kitágul *dum la uzo miaj ŝuoj pli~iĝis: a cipőm kitágult használat közben *viaj eblecoj pli~iĝis: kitágultak a lehetőségeitek; **mal~a**: **1.** szűk *en mal~a loko: szűk helyen *mal~a loĝejo: szűk lakás *mal~a placo: szűk tér; **2.** szoros *mal~a kolumo: szoros gallér *mal~a pantalono: szoros nadrág; **3.** *átv* szoros, szűk, beszűkült *ili vivis en mal~a komuneco: szoros közösségben éltek *li estas mal~a spirito: ő beszűkült elme *mal~a ligo: szoros kötelék; **4.** *nyt* zárt *mal~a vokalo: zárt magánhangzó *szin* fermita vokalo; **mal~eco**: szűkösség, szorosság *pro la mal~eco de liaj monrimedoj li ne aĉetos ĝin: pénzeszközeinek szűkössége miatt nem veszi meg *pro la mal~eco de nia loĝejo ni ne akceptas gastojn: lakásunk szűkössége miatt nem fogadunk vendégeket; **mal~igi**: *tr* szűkít, leszűkít *mal~igi liajn rajtojn: szűkíti a jogait *mal~igu mian pantalonon: szűkítse le a nadrágomat; **mal~iĝi**: *ntr* leszűkül, szűk lesz *ĉi tie la rivero mal~iĝas: itt a folyó leszűkül *liaj ebloj mal~iĝis: szűkültek a lehetőségei *mia pantalono mal~iĝis: szűk lett a nadrágom; **mal~igo**: szűkítés, leszűkítés; **mal~igaĵo**: **1.** szűkület; **2.** *mat* leszűkítés; ~**asence**: *nyt* tág(abb) értelemben; ~**asperta**: tapasztalt, nagy tapasztalatú; ~**skala**: széles körű, széles skálájú

Vaŝington/o=1. *tört* (George) Washington; **2.** *geo* Washington (város) *~o estas la federacia ĉefurbo de Usono: Washington az USA szövetségi fővárosa; **3.** *geo pol* Washington (állam) (US)

Vaŝti=*bibl* Vasti, Vásti

vat/o=vatta *meti ~on en la orelojn: vattát tesz a fülébe *sorbigi per ~o: vattával felitat; ~**i**: *tr* vattával bélel, vattával töm, kivattáz *la neĝo dike

~is la tegmentojn: a hó vastagon kipárnázta a tetőket *la ŝultroj de la jako estas ~itaj: a zakó vállai vattával vannak bélelve; ~**bastoneto**: fültisztító pálcika; ~**bulo**: vattacsomó, tampon *vö.* tampono; ~**herbo**: ➲siria asklepiado
↺sukervato
Vat/**o**^{2}=*tech* (James) Watt; ~**o**: *vill* watt (W); **kilo~o**: *vill* kilowatt (kW); **mega~o**: *vill* megawatt (MW); **sen~a**: *vill* meddő *szin* senaga; **kilo~horo**: *vill* kilowattóra (kWh); ~**horo**: *vill* wattóra (Wh); ~**metro**: *vill* wattmérő, teljesítménymérő; ~**sekundo**: *vill* wattsecundum (Ws)
Vaterl/**o**=*tört* Waterloo *ĉe ~o estis la lasta batalo de Napoleono: Waterloónál volt Napóleon utolsó csatája
Vatikan/**o=1.** *geo* Vatikán, Vaticano, mons Vaticanus (domb); **2.** *geo pol* Vatikán (VA); ~**urbo**: *geo* Vatikánváros
vatt/**o**=➲vato
vatu/**o**=vatu (pénznem)
Vaŭd/**o**=*geo pol* Vaud (CH)
vav=*knyv* vav (héber 'v' betű)
vav/**o**=*knyv* dupla vé, vevé (w) *szin* duobla vo, ĝermana vo
vaz/**o=1.** edény *čina ~o: kínai váza *komunikiĝantaj ~oj: *fiz* közlekedő edények *kuirejaj ~oj: konyhai edények *lavu la ~ojn: mosd el az edényeket *ne ~u nazon en fremdan ~on *Z*: *közm* ne üsd az orrod más dolgába *templaj ~oj: templomi edények *viŝu la ~ojn: törölgesd el az edényeket; **2.** *anat* ér, edény *limfa ~o: ➲limfa angio *~aj ~etoj: erek erei, vasa vasorum; ~**aro**: edények, edénygarnitúra; ~**lavejo**: mosogatókonyha; ~**lavilo,** ~**lavmaŝino**: edénymosogató, mosogatógép *szin* telerlavilo; ~**lavisto**: *fn* edénymosogató; ~**lavujo**: **1.** *fn* mosogató; **2.** mosogatóedény; ~**lesivo**: mosogatószer; ~**odilata**: *gysz* értágító, vascodilatator; ~**odilato**: *orv* értágulás, vasodilatatio; ~**okonstrikto**: *orv* érszűkítés, vasoconstrictio; ~**okonstrikta,** ~**omaldilata**: *gysz* érszűkítő, érösszehúzó, vasoconstrictor; ~**okonstriktiĝo**: *orv* érszűkülés, érszűkület; ~**okonstriktilo**: *fn gysz* érszűkítő, vasoconstrictor; ~**omotora**: *anat* érmozgató, vasomotoricus; ~**ospasmo**: *orv* érgörcs, vasospasmus; ~**sekigilo**: *fn* edényszárító
↺fandvazo, florvazo, hostivazo, kuirvazo, mesvazoj, noktovazo, sangovazo, trinkvazo, trinkvazeto
vazelin/**o**=*kém* vazelin, petrolátum, puha paraffin
vazistas/**o**=*ép* szellőztetőablak
vazopresin/**o**=*biol* antidiuretikus hormon, vazopresszin (hormon)
ve!=1. *isz* jaj! (>szívfájdalom) *ve al mi!: jaj nekem! *ho ve!: ó jaj!; **2.** *isz* jaj! (>fenyegetés) *ve al la venkitoj!: jaj a legyőzötteknek!, ve victis! *ve al vi estos, se vi ne plu impertinos!: jaj lesz neked, ha továbbra is szemtelenkedsz! *ve al vi, sentaŭga bubo!: jaj neked, haszontalan kölyök!; veo: *fn* jaj *ne helpos ĉi tie veoj kaj lamoj: nem segítenek itt a jajok és a bajok; vei, veadi: *ntr* jajgat, jajong; vekrii: *ntr* jajong, jajkiáltoz; vespiri: *ntr* keservesen sóhajt; veaspekta: siralmas *v.* fájdalmas kinézetű
↺hejmveo
Veber/**o**=*fiz* (Wilhelm Eduard) Weber; ~**o**: *fiz* weber (Wb); **peta~o**: *fiz* petaweber
Ved/**oj**=*vall* Védák
vedant/**o**=*vall fil* védánta; ~**ismo**: *vall fil* védantizmus
veft/**o**=*tex* vetülék; ~**ero**: *tex* vetülékfonal *szin* veftofadeno; ~**ofadeno**: *tex* vetülékfonal
veg/**o**=*sp* pálya *sur la dua ~o kuris la mondĉampiono: a második pályán futott a világbajnok
↺rondvego
Veg/**o**^{2}=*csill* Vega
vegan/**o**=vegán (>csak növénnyel táplálkozó) *vö.* vegetariano *~oj manĝas neniajn bestajn produktojn: a vegánok semmilyen állati terméket nem esznek; ~**a**: *mn* vegán *~a dieto: vegán étrend; ~**ismo**: veganizmus (>csak növénnyel táplálkozás) *vö.* vegetarianismo
veget/**i=1.** *ntr növ* tenyészik, növekszik *en la korto herbaĉoj abunde ~as: az udvaron a gaz buján tenyészik; **2.** *ntr átv* vegetál, tengődik, tesped *szin* viveti; ~**ado**: *növ* tenyészés, növekedés, vegetáció; ~**aĵo**: **1.** *növ* növény *szin* vegetalo *ĉambra ~aĵo: szobanövény *flosa ~aĵo: úszónövény; **2.** *orv* növedék, kinövés, szövetburjánzás, túlsarjadzás, vegetatio; ~**aĵa**: *növ* növényi *~aĵa ĉelo: növényi sejt *~aĵa kovraĵo: növénytakaró *~aĵa oleo: növényolaj; ~**aĵano**: ➲vegano; ~**aĵaro**: *növ* növényzet, flóra, vegetáció; ~**aĵismo**: ➲veganismo
vegetal/**o**=➲vegetaĵo; ~**a**: ➲vegetaĵa; ~**ino**: növényi zsír, növényi zsiradék, vegetalin; ~**ismo**: ➲veganismo
vegetar/**a**=vegetárius, vegetáriánus *vö.* vegana; ~**ano**: *fn* vegetáriánus, vegetárius *vö.* vegano *~anoj manĝas ovojn kaj laktaĵojn: a vegetáriánusok esznek tojást és tejtermékeket; ~**ismo**: vegetarianizmus, vegetáriusság *vö.* veganismo
vehikl/**o=1.** *gysz kém* kötőanyag, oldószer, vehiculum *~o de ungvo: kenőcs kötőanyaga; **2.** *fn biol orv* hordozóanyag, közvetítőanyag, vehiculum *~o de malsanoj: betegséghordozó *v.* betegségközvetítő anyag; **3.** *fn átv* közvetítő, hordozó *Granda ~o: *bud* mahájána („nagy jármű") *szin* mahajano *Malgranda ~o: *bud* hinajána („kis jármű") *szin* hinajano *~o de ideoj: eszmék közvetítője *~o de pensoj: gondolatközvetítő, gondolathordozó; ~**a**: közvetítő, hordozó *~a lingvo: *nyt* közvetítő nyelv *~a substanco: *kém orv* hordozóanyag, közvetítőanyag; ~**i**: *tr orv átv* hordoz, terjeszt, közvetít *ceceoj ~as malsanon: a cecelegyek betegséget közvetítenek *~i malfeliĉon al ni: bajt hoz ránk *vojaĝantoj kaj komercistoj ofte ~is peston: utazók és kereskedők gyakran terjesztettek pestist
vejĉi/**o**=*játék* gó *szin* goo; ~**i**: *ntr játék* gózik, gót játszik
Vejkinsul/**o**=*geo* Wake-sziget
vejn/**o=1.** *anat* visszér, gyűjtőér, véna *kava ~o: üres visszér, vena cava *kola ~o: nyakér, nyakvéna, nyaki visszér, torkolatér, vena jugularis *ora ~o: *orv* aranyér *pulma ~o: tüdővéna, tüdővisszér, vena pulmonalis *porda ~o: májkapugyűjtőér, portaér, vena portae *se ankoraŭ fluas sango en viaj ~oj: *átv* ha még folyik vér az ereidben; **2.** *ásv* ér, telér *erca ~o: értelér *karba ~o: széntelér; **3.** *ép* ér, erezet (pl. márványban); ~**a**: **1.** a*nat* ér~, eres, vénás, cenosus; **2.** *ép* erezett *~a kolono: erezett oszlop; **3.** *ásv* telér~ *~a petro: *ásv* telérkőzet; ~**i**: *tr ép* erez; ~**aro**: *anat* erezet, érrendszer; ~**eto**: *anat* hajszálér, kis ér, vasa canellaria; ~**ito**: ➲flebito; **intra~a,** **tra~a**: *orv* intravénás *intra~a injekto: intravénás injekció; **intra~e, tra~e**: *orv* intravénásan; **tra~i**: *ntr* (erezetszerűen) áttetszik; ~**orokaĵo,** ~**opetro**: *ásv* telérkőzet
vek/**i=1.** *tr* ébreszt, felébreszt, felkelt *mi ~is lin el la dormo: álmából ébresztette fel *~u min je la sesa: kelts fel hatkor; **2.** *tr átv* kelt, ébreszt, előidéz *~i apetiton: étvágyat gerjeszt *~i atenton: figyelmet kelt *~i danĝeron: veszélyt idéz fel *~i envion: irigységet kelt *~i intereson: érdeklődést kelt *~i ĵaluzon: féltékenységet ébreszt *~i rememorojn: emlékeket ébreszt *~i resonon: visszhangot kelt; ~**o**: ébresztés, ébresztő *malfeliĉo kaj peko leviĝas sen ~o *Z*: *közm* jön a nyomorúság,ha nem is hívjuk *~o je la kvina: ébresztő ötkor; ~**iĝi**: **1.** *ntr* ébred, felébred, felkel *~iĝi laca: fáradtan ébred; **2.** *ntr átv* ébred *espero ~iĝis en mi: remény ébredt bennem *sovaĝaj instinktoj ~iĝis en li: vad ösztönök ébredtek benne *~iĝis en li la voĉo de la konscienco: felébredt benne a lelkiismeret szava *vo ~iĝis: szél támadt; ~**iĝadi**: *ntr* ébredezik *ĉu li jam ~iĝis? Ne, sed li jam ~iĝadis: már felébredt? Nem, de már ébredezik; ~**iĝo**: ébredés; ~**iteco**: ébrenlét; ~**horloĝo**: ébresztőóra, vekker
↺amorveka, apetitveka, fidoveka, kompatveka, pensoveka, salivoveka, skuveki, timoveka
veksil/**o**=*cím* zászló, vexillum; ~**ologio**: *cím* zászlótan, vexillológia *szin* flagoscienco
vekt/**o=1.** vízhordó rúd, válljárom *szin* sitelportilo; **2.** *tech* mérlegkar, himba; **3.** *vill* zárójárom *szin* ferma jugo
↺timonvekto
vektor/**o**=*fiz mat inf* vektor *baza ~o: bázisvektor, alapvektor, egységvektor *szin* bazvektoro *polariga ~o: polarizációs vektor *pozicia ~o: helyzetvektor *ununorma ~o, unita ~o: normált vektor *~o de Poynting: Poynting-vektor *~o de stato: állapotvektor; ~**a**: *fiz mat inf* vektor~, vektoriális ➲vektora grafiko, ebeno, rekto, spaco, tiparo; **baz~o**: *mat* alapvektor; ~**potencialo**: *vill* vektorpotenciál
↺ajgenvektoro, nulvektoro, ondovektoro, radiusvektoro, vektorreĝima
vel/**o=1.** *hajó* vitorla *brajli ~on: vitorlát bevon *hisi ~on: vitorlát felvon *v.* kifeszít *korno de ~o: *hajó* vitorlaszarv *kvadrata ~o: négyzetes vitorla, keresztvitorla *szin* jardvelo *latina ~o: latin vitorla *malrefi la ~on: fogást kiengedi *mata ~o: gyékényvitorla *oblikva ~o: élvitorla *plenblovita ~o: dagadó vitorla *refi ~on: vitorlát kurtít *rekta ~o: keresztvitorla *subbusprita ~o: pányvás vitorla *ŝkoti ~on: vitorlát kivon *unua ~o: ➲antaŭvelo; **2.** *agr* szárny, vitorla (>szélmalom); **3.** *anat* vitorla, velum *palata ~o: ínyvitorla, lágyszájpad, velum palatinum *szin* mola palato *valva ~o: billentyűvitorla, velum valvulare; ~**o**: *csill* Hajóvitorla, Vela; ~**i,** ~**adi**: *ntr közl* vitorlázik *~i kontraŭ vento: szél ellenében vitorlázik; ~**ado**: *hajó* vitorlázás *szin* velveturo; ~**adisto**: *fn hajó* vitorlázó, vitorláshajós; ~**aro**: *hajó* vitorlázat *veturi kun plena ~o: teljes vitorlázattal halad; **antaŭ~o**: *hajó* elővitorla, előtörzsvitorla; **ĉef~o, grand~o**: *hajó* nagyvitorla, fővitorla, főtörzsvitorla; **ek~i**: *ntr* vitorlással elindul, kivitorlázik; **flank~o**: *hajó* szárnyvitorla, toldatvitorla; **post~o**: *hajó* hátsó törzsvitorla; ~**barko**: *hajó* vitorlás bárka; ~**boato**: *hajó* vitorlás csónak; ~**ĉaro**: *jm* vitorlás kocsi; ~**fadeno**: islég (hajókötél-fonál); ~**flugi**: *ntr* kering (a levegőben), vitorlázva repül; ~**sono**: *nyt* veláris mássalhangzó, hátsó szájpadláshang *szin* velaro; ~**stango**: *hajó* vitorlafa, árbócfa *szin* jardo; ~**stangaro**: *hajó* vitorlarudazat; ~**ŝipo**: *hajó* vitorlás hajó *unumasta ~ŝipo: egyárbócos vitorlás(hajó) *szin* unumastulo *trimasta ~ŝipo: *hajó*

háromárbócos vitorlás(hajó) *szin* trimastulo; ~**tabulo**: *sp* vitorlás szörfdeszka, vitorlásdeszka; ~**veturi**: *ntr hajó* vitorlázik *szin* veli, veladi; ~**veturo**: *hajó* vitorlázás *szin* velado; ~**tolo**: *tex* vitorlavászon
∪bramvelo, brigvelo, ĉielvelo, gafvelo, jardvelo, lugrovelo, reĝvelo, skunvelo, spritvelo, stajvelo, topvelo
velar/o=*nyt* veláris mássalhangzó, hátsó szájpadláshang *szin* velsono
veld/i=1. *tr tech* hegeszt *vö.* brazi, luti; **2.** *tr átv* forraszt *~i plastan saketon: műanyag zacskót forraszt; ~**isto**: *tech* hegesztő; ~**o,** ~**ado**: *tech* hegesztés *metalaldona ~ado: felrakó hegesztés *metalelektroda ~ado: fémelektródos hegesztés *stumpa ~ado: tompahegesztés *surkuniga ~ado: átlapolt hegesztés; ~**maŝino**: *tech* hegesztőgép; ~**odrato**: *tech* hegesztőhuzal, hegesztőpálca
velen/o=1. *knyv* velin, borjúbőr pergamen; **2.** *knyv* velinpapír
Velington/o=1. *tört* (Arthur Wellesley) Wellington; **2.** *geo* Wellington *~o estas la ĉefurbo de Nov-Zelando: Wellington Új-Zéland fővárosa
velk/i=1. *ntr növ* hervad, fonnyad *la tulipoj rapide ~is: a tulipánok hamar elhervadtak *~inta pomo: fonnyadt alma; **2.** *ntr átv* hervad, sorvad, fonnyad *la fraŭlino frue komencis ~i: a kisasszony korán kezdett hervadni *ŝia beleco rapide ~is: szépsége hamar elhervadt *~i en karcero: börtönben sorvad *~inta haŭto: fonnyadt bőr; ~**a**: hervadt, bágyadt, hervatag *~a ĉarmo: hervatag báj *~a kalko: *kém* oltott mész *szin* estingita kalko *~a sunbrilo: bágyadt napsütés *~e pendis lia mano: ernyedten csüngött a karja; ~**igi**: **1.** *tr növ* elhervaszt, elfonnyaszt, megfonnyaszt *la sekeco velkigis la maizojn: a szárazság megfonnyasztotta a kukoricát; **2.** *tr átv* elhervaszt *la aĝo ne povis velikigi ŝian belecon: a kor nem tudta elhervasztani a szépségét *ne ~igu mian entuziasmon: ne hervaszd le a lelkesedésemet; ~**inteco**: fonnyadtság, hervadtság; ~**ozo**: *növ* hervadás, fonnyadás (növénybetegség); **for~i**: **1.** *ntr növ* elhervad, elfonnyad; **2.** *ntr átv* elsorvad, lassan tönkremegy *kun vero severa komercaĵo for~os *Z: közm* hazugság nélkül csődbe jutna a bolt; **ne~ema**: el nem hervadó *la ne~ema gloro de niaj herooj: hőseink el nem hervadó dicsősége; ~**ofino**: *zene* elhalkulás (zenedarab végén)
∪aĝvelka, sanvelka
velociped/o=*jm* kerékpár, velocipéd
velocit/o=*fiz* sebesség *szin* rapido *eskapa ~o: szökési sebesség, második sebesség *fina ~o: végsebesség *grupa ~o: csoportsebesség *komenca ~o: kezdősebesség *meza ~o: átlagsebesség, középsebesség *momenta ~o: pillanatnyi sebesség *radiala ~o: sugárirányú sebesség *relativa ~o: relatív sebesség, viszonylagos sebesség *rezultanta ~o: eredő sebesség *~o de propagado: terjedési sebesség
velodrom/o=*sp ép* kerékpárverseny-pálya, kerékpárstadion, velodróm
velŝ/o=➲romando
velter/a=*sp* váltósúlyú (>ökölvívás)
velur/o=1. *tex* bársony *sur la ventro ~o, en la ventro murmuro *Z*: bársony mellény, üres has; **2.** *átv* bársony(os réteg), moholy, barka *la ~o de la cerva kornaro: a szarvasagancs barkája *la ~o de la persiko: az őszibarack molyha; ~**a**: **1.** *tex* bársony~ *~aj vestoj: bársonyruhák; **2.** *átv* bársonyos tapintású, hamvas *la ~aj plandoj de la kato: a macska bársonyos talpai; ~**eca**: bársonyos, bársonyszerű; ~**impresa**: bársonyosan ható
ven/i=1. *ntr* jön *ĉu vi ~os morgaŭ?: jössz holnap? *la vorto ~is el iu slava lingvo: a szó valamelyik szláv nyelvből jött *li ~is el Bulgario: Bulgáriából jött *mi ~as de la onklo kaj iras al la avo: a nagybácsitól jövök és a nagypapához megyek *~i kvazaŭ vokite: épp jókor jön, szinte hívásra érkezik *~u al ni: gyere hozzánk; **2.** *ntr* érkezik, ér, kerül vhova, vhova jut *la knabino ~is al fonto: a lány egy forráshoz érkezett *la vojaĝanto ~is al gastejo: az utas egy fogadóhoz ért *li ~is en malbonan societon: rossz társaságba került *~i antaŭ liajn okulojn: szeme elé kerül *~i en kverelon: összetűz, összetűzésbe kerül *~i en la menson: eszébe jut *~i en malbonan staton: rossz állapotba kerül *~u al la temo: térj a témára; **3.** *ntr átv* jut vmire *ni ~is al la konkludo: arra a következtetésre jutottunk *~i al interkonso: megállapodásra jut *~i en kontakton kun la partnero: kapcsolatba kerül a partnerrel; **4.** *ntr átv* ered, következik, származik (>ok) *de kie ~as la bruo?: honnan jön a zaj? *de tio ~as via miskompreno: innen ered az ön félreértése *de tio ~is al mi malagrablaĵoj: ebből kellemetlenségeim származtak; **5.** *ntr átv* elérkezik, megjön *al mi ~is bona ideo: jó ötletem támadt *nun ~as la vico al vi: most te kerülsz sorra *printempo ~is post vintro: tavasz jött télre *~is klaro pri la trompo: fény derült a csalásra *~is la fino: eljött a vég *~is la horo agi: eljött a cselekvés órája *~os tempo, ~os konsilo *Z: közm* az idő a legjobb tanácsadó; ~**o**: jövetel, érkezés *li ne anoncis sian ~on: nem jelentette be érkezését *via ~o ĝojigis min: jöveteled megörvendeztetett; ~**onta**: jövő, jövendő *la ~onta edzino al~is: megérkezett a jövendő feleség *~ontfoje: a következő alkalommal *szin* la venontan fojon; ~**igi**: **1.** *tr* hívat, kéret *la reĝo ~igis min: a király hívatott *~igu al mi vian fraton: hozza el hozzám a testvérét *~igu kuraciston: hívass orvost; **2.** *tr* juttat vhova, hoz, hozat *la humido ~igis la kulojn: a nedvesség meghozta a szúnyogokat *la librojn mi ~igis el Budapeŝto: a könyveket Budapestről hozattam *~igi taksion: taxit rendel *tio ~igis malfeliĉon al ni: ez bajt hozott ránk *~igu al mi la hundon: hozd ide a kutyát; **al~i**: **1.** *ntr* megérkezik, beérkezik, befut *la gastoj al~is en la hotelo: a vendégek megérkeztek a szállodába *la trajno al~is en la stacio: a vonat befutott az állomásra *malfrue mi al~is en la lernejo: késve érkeztem az iskolába *tio al~is kvazaŭ vokita kaj petita *Z*: ez kapóra jött *vi ~is kvazaŭ vokita kaj petita *Z*: a legjobbkor jöttél, épp jókor jöttél; **2.** *ntr átv* eljön, beköszönt *fine al~is mia tempo: végre eljött az én időm *la printempo al~is: beköszöntött a tavasz; **al~o**: **1.** érkezés *komuniku al mi la horon de via al~o: közölje velem érkezése időpontját *la al~o de la trajnoj: a vonatok érkezése; **2.** *átv* eljövetel, beköszöntés *ĉe la al~o de la sezono: a idény beköszöntekor; **al~onta**: eljövendő, közeledő *la al~ontaj intertraktadoj: az eljövendő tárgyalások; **altde~a**: előkelő származású; **antaŭ~i**: *tr/ntr* előbb érkezik, (időben) megelőz *Johano Baptista estis la antaŭ~into de Jesuo: Keresztelő János Jézus előfutára volt *kiu antaŭ~os, tiu malŝlosu la ejon: aki előbb jön, nyissa ki a helyiséget *la geedziĝo antaŭ~is la kronadon: a házasságkötés megelőzte a koronázást; **biode~a**: *biol* szerves eredetű, biogén *szin* biogena; **bon~a**: szívesen látott, üdvözlendő *estu bon~a en mia domo: légy üdvözölve a házamban *bon~a iniciato: üdvözlendő kezdeményezés *vi estas ĉiam bon~a ĉe mi: te mindig szívesen látott vagy nálam; **bon~o**: szívélyes fogadás *v.* fogadtatás, istenhozzád *bon~on al vi en nia urbo!: Isten hozta városunkban! *diri bon~on al la gasto: istenhozzádot mond a vendégnek; **bon~igi**: **1.** *tr* üdvözöl (érkezéskor), üdvözléssel fogad *la prezidanto bon~igis la gastojn: az elnök üdvözölte a vendégeket; **2.** *tr átv* üdvözöl, helyesel *mi bon~igus ĉian helpon: mindenféle segítséget üdvözölnék; **bon~igo**: fogadás, üdvözlés; **de~i**: *ntr* származik, ered *de~i de nobela familio: nemesi családból származik *la itala de~as de Latino: az olasz a latinból származik *la malsano de~as de mikroboj: a betegséget mikrobák okozzák; **de~o**: származás, eredet *homo de nobela de~o: nemesi származású ember; **de~igi**: *tr* származtat *de baronoj li de~igas sian familion: báróktól származtatja a családját *esterojn oni de~igas de acidoj: az észtereket savakból származtatják; **el~i**: *ntr* kijön *el~u por momo: gyere ki egy pillanatra *nenio el~os el tio: semmi sem jön ki ebből; **en~i**: *ntr* bejön *en~u!: tessék! (kopogtatásnál) *en~u, ekstere frostas: gyere be, kinn fagy; **en~igi**: *tr* behív, behoz *en~igu la almozulon: hívd be a koldust *en~igu la hundon: hozd be kutyát *li estis en~igita en la konsilion: behívták a tanácsba; **inter~i**: **1.** *ntr* közbelép, beavatkozik *li inter~is en la intertraktadon: beavatkozott a tárgyalásba *mi ne volas inter~i en vian aferon: nem akarok beavatkozni az ügyetekbe *la prezidanto inter~is, kaj la diskuto ĉesis: az elnök közbelépett, és abbamaradt a vita; **2.** *ntr* közbejön *io inter~is, mi ne veturos: valami közbejött, nem utazom; **inter~o**: **1.** beavatkozás, intervenció; **2.** közbejövetel; **inter~aĵo**: incidens *malagrabla inter~aĵo: kellemetlen incidens; **inter~ismo**: *pol* állami beavatkozás *v.* intervenció; **kontraŭ~i**: *tr* vkivel szembe (n) jön *kontraŭ~is min ursego: egy nagy medve jött velem szembe; **kun~i**: *ntr* összejön *la ekskursantoj kun~is en la stacidomo: a kirándulók az állomáson gyülekeztek *ni kun~os sekvasemajne: jövő héten összejövünk; **kun~o**: gyűlés, összejövetel, gyülekezet *amase ĉeestita kun~o: tömeges részvételű összejövetel *delegita kun~o: választmányi gyűlés, küldöttgyűlés *faka kun~o: szakmai összejövetel; **kun~ejo**: gyülekezeti terem, összejövetel helye; **kun~igi**: *tr* összehoz, összegyűjt *kun~igu sufiĉe da homoj: gyűjts össze elegendő embert *ni kun~igis la malnovajn malamikojn: összehoztuk a régi ellenségeket; **laŭde~e**: származás szerint *mi estas germano laŭde~e: származás szerint német vagyok; **malbon~a**: rosszkor jött, nem kívánatos, nem üdvözlendő; **malsupren~i**: *ntr* lejön; **miksde~a**: vegyes származású; **nere~ebla**: vissza nem térő *nere~ebla okazo: vissza nem térő alkalom; **nere~igebla**: visszahozhatatlan *la juneco nere~igeble forpasis: az ifjúság visszavonhatatlanul elmúlt; **noval~into**: jövevény, újonnan érkezett; **post~i**: *tr* vmi (n) után következik *v.* jön *la pluvon post~is sekeco: az eső után szárazság következett *la post~intoj nenion ricevis: az utána érkeztek semmit sem kaptak *reĝon Matiason post~is Vladislavo sur la trono: Mátyás király után Ulászló közvetkezett a trónon; **re~i**: *ntr* visszatér, visszajön, visszaérkezik *hieraŭ mi re~is en la urbon: tegnap érkeztem vissza a városba *kio pasis, ne re~os *Z: közm* ami volt, az elmúlt *ni re~u al la demando: térjünk vissza a kérdésre *tiu ora tempo neniam re~os: az az aranykor soha nem jön vissza; **re~o**: visszajövetel, visszaút, visszatérés; **re~igi**: *tr* visszatérít, visszahoz *la reĝo re~igis sian armeon: a király visszafordította seregét *la rivereton oni ne povas re~igi al la fonto: a patakot nem lehet visszatéríteni a

forráshoz *re~igu al mi mian edzon: hozd vissza nekem a férjemet; **senre~e**: visszavonhatatlanul, véglegesen; **supren~i**: *ntr* feljön; **de~atesto**: származási bizonyítvány *v.* okmány; **de~lando**: származási ország; **de~linio**: vérvonal, leszármazási ág; **kun~libero**: *pol jog* gyülekezési szabadság; **re~bileto**: *közl* visszaútra szóló jegy, retourjegy; **unua~aĵo**: *agr* primőr, első termés *szin* unuaĵo
↺amkunveno, amuzkunveno, danckunveno, datreveno, fondokunveno, invitkunveno, jarkunveno, klubkunveno, laborkunveno, membrokunveno, partikunveno, pintkunveno, preĝkunveno, retkunveni, tekunveno, vesperkunveno
venad/o=*áll* pampaszarvas (Ozotoceros bezoarticus)
Vencesla/o=Vencel (utónév)
vend/i=1. *tr* elad, értékesít *hundidoj por ~i po mil forintoj: kutyakölykök eladók egyenként ezer forintért *kiu ne mensogas, tiu ne ~as *Z*: *közm* hazugság nélkül nem megy az üzlet *~i aŭkcie: elárverez *~i kontante: készpénzért ad el *~i kredite: hitelre ad *~i pogrande kaj pomalgrande: nagyban és kicsiben értékesít *~i subpreze: ár alatt értékesít, elkótyavetyél; **2.** *tr* (árut) tart, árul *ĉu vi ~as farunon?: tart lisztet? *kion vi ~as?: mit árul?; **3.** *tr átv* elad, elárul *kare li ~os sian vivon: drágán adja az életét *la krimulo ~is siajn komplicojn: a bűnöző eladta a bűntársait *li ~is sian animon al la diablo: eladta a lelkét az ördögnek; **~o, ~ado**: eladás, értékesítés *kontanta ~o: készpénzes eladás *libermerkata ~o: szabadpiaci értékesítés *~oj: *gazd* forgalom; **~anto**: eladó (aki elad) *mi traktis kun la ~anto de la aŭto: tárgyaltam a kocsi eladójával; **~ejo**: üzlet(helyiség), bolt, kereskedés *szin* butiko *tagnokta ~ejo: nonstop üzlet, éjjel-nappali (üzlet) *szin* tagnokta butiko; **~ejestro**: üzletvezető; **~iĝi**: *ntr* (áru) fogy, elkel, eladásra kerül *la domo jam ~iĝis: a ház már elkelt *la modvaroj bone ~iĝas: jól fogynak a divatáruk *~iĝis granda stoko da ŝtofoj: nagy készlet kelme fogyott el; **~iĝo**: kelet, kelendőség, keresettség (>áru); **~isto**: eladó, boltos, értékesítő *por ~isto mensogo estas necesa apogo *Z*: *közm* hazugság nélkül csődbe jutna a bolt *se ~isto ne mensogas, li aĉetanton ne allogas *Z*: *közm* hazugság nélkül csődbe jutna a bolt; **~istino**: eladónő; **dis~i, el~i**: *tr* kiárusít; **dis~o, el~o**: kiárusítás *inventara el~o: leltári kiárusítás; **for~i**: **1.** *tr* pénzzé tesz *li for~adas siajn librojn: fokozatosan pénzzé teszi a könyveit; **2.** *tr* kiárusít; **ne~ebla**: eladhatatlan, nem értékesíthető, elfekvő *ne~eblaj stokoj: elfekvő készletek; **ne~eblaĵo**: elfekvő áru; **re~i**: *tr* újra elad, újra értékesít, viszontelad; **re~isto**: viszonteladó; **super~ejo**: nagy élelmiszer-áruház, szupermarket, szupermagazin; **~ant-merkato**: *gazd* kínálati piac, eladók piaca; **~aŭtomato**: áruautomata; **~bakejo**: látványpékség; **~imposto**: *gazd* forgalmi adó; **~obudo**: elárusító-bódé, vásári sátor; **~ocentro**: üzletközpont; **~ohalo**: vásárcsarnok; **~okontrakto**: *gazd* adásvételi szerződés; **~oplaco**: piactér; **~oprezo**: *gazd* eladási ár; **~ospaco**: eladótér; **~osumo**: *gazd* forgalom *kiomas la hodiaŭa ~osumo?: mennyi a mai forgalom?; **~otablo**: eladópult, bolti pult
↺artaĵvendejo, brikolvendejo, ĉiovendejo, delikataĵvendejo, diskovendejo, farbovendejo, feraĵvendejo, fiŝvendejo, florvendejo, juvelvendejo, legomvendejo, librovendejo, ludilvendejo, markovendejo, meblovendejo, memoraĵvendejo, metalaĵvendejo, muzikvendejo, nutraĵvendejo, panvendejo, papervendejo, porcelanvendejo, rabatvendejo, retvendejo, spicvendejo, sportvendejo, tabakvendejo, viandovendejo, vindendejo, vitraĵvendejo
venda/o=*fn* vend; **~a**: *mn nyt* vend
Vende/o=1. *geo* Vendée *la rebelo de ~o: a vendée-i felkelés
vendemier/o=*tört* vendémiaire, szüret hava (szept. 22–okt.2**1.**)
vendet/o=vendetta, vérbosszú
vendred/o=péntek *Sankta ~o: *kr* nagypéntek; **~e**: pénteken; **ĉiu~e**: péntekenként
Veneci/o=*geo* Velence *la ~a doĝo: a velencei dózse *la ~a karnavalo: a velencei karnevál *la ~a Respubliko: a Velencei Köztársaság *~a spegulo: velencei tükör
venen/o=méreg *kaliko de ~o: méregpohár *mi vetriskus ~on pri tio: mérget vennék rá *mortiga ~o: halálos méreg *~o de vipuro: vipera mérge; **~a**: mérgező, mérges *~a fungo: mérges gomba, bolondgomba; **~i**: **1.** *tr* mérgez, megmérgez *li ~is siajn rivaloj: megmérgezte riválisait *~i la putojn: megmérgezi a kutakat; **2.** *tr átv* méregez *li ~is mian maljunecon: megmérgezte az öregségemet *~i la atmosferon: mérgezi a levegőt; **~eca**: mérges nyelvű *~eca maljunulinaĉo: mérges nyelvű banya; **~iĝi**: *ntr* megmérgeződik, elmérgeződik *la putakvo ĉe ni ~iĝis: nálunk a kútvíz elmérgeződött; **anti~o, kontraŭ~o**: *gysz* ellenméreg; **mem~ado, sin~ado**: önmérgezés; **sen~igi**: *tr orv* méregtelenít; **~ekzekuti**: *tr jog* méreggel kivégez; **~gaso**: *kat* mérgező gáz, ideggáz; **~imuna**: *orv* mérgezésnek ellenálló, méregimmunis
↺fungoveneniĝo, nervovenena, ratveneno
Venet/o=*geo pol* Veneto (IT); **~a**: **1.** *mn geo* venetói; **2.** *nyt* venét *la ~a lingvo: a venét nyelv (vec); **~ano**: *fn* venetói; **pra~ano**: *tört* venét, venetus
Vener/o=➲Venuso; **~a**: *orv* nemi, nemi úton terjedő, veneral *~a koliero: szifiliszes nyaki kiütés, leucomelonaderma syphiliticum *~a kontaĝo: nemi úton terjedő fertőzés *~a malsano: nemi betegség; **~ologio**: *orv* nemi kórtan, venerológia
venere/a=*ne* ➲venera
Venezuel/o=*geo pol* Venezuela (VE)
venĝ/i=1. *tr* megbosszul vkit *li ~is sian mortintan amikon: megbosszulta meghalt barátját *ni ~os nin pro la ofendoj: megbosszuljuk magunkat a sérelmekért; **2.** *tr* megbosszul vmit *li ~is la ofendojn al sia eksa mastro: megbosszulta a sérelmeket egykorú mesterén *ni ~is la morton de nia amiko al la murdinto: megbosszultuk barátunk halálát a gyilkoson; **3.** *ntr* bosszút áll vkin *ne ~u al senkulpuloj: ne állj bosszút ártatlanokon *ni ~os al la invadintoj: bosszút állunk a behatolókon; **~o**: bosszú *ĉi-foje ni preterlasos la ~on: ezúttal elhagyjuk a bosszút *juri sangan ~on: véres bosszút esküszik *li faris ~on al sia najbaro: bosszút állt a szomszédján *via ago krias por ~o: tetted bosszúért kiált; **~a**: bosszúálló, bosszuló, bosszú *~a kampanjo: *kat* bosszúhadjárat; **~anto**: bosszúálló *ni ne vidu ~antojn inter ni: ne lássunk bosszúállókat közöttünk; **~ema**: bosszúvágyó; **~emo**: bosszúvágy; **~avido**: bosszúszomj; **~obsedo**: megszállott bosszúvágy; **~mortigo, ~omurdo**: vérbosszú *szin* sangovenĝo
↺sangovenĝo
venial/a=1. *kr* bocsánatos *vö.* mortinda, mortmerita *~a peko: bocsánatos bűn; **2.** *átv* megbocsátható, nem súlyos *~a eraro: elnézhető hiba
venk/i=1. *tr* legyőz vkit *Dobó ~is la turkojn ĉe Eger: Dobó legyőzte a törököket Egernél *mi ~is lin en du bataloj: két ütközetben győztem le *Napoleono estis ~ita ĉe Vaterlo: Napóleont legyőzték Waterloónál *~as ne forto, ~as la sorto *Z*: *közm* a szerencsével nem lehet kontraktust kötni *~i en konkurso: versenyen győz *~iton oni ne batas *Z*: *közm* földön fekvőbe nem illő belerúgni; **2.** *tr* legyőz vmit *~i malfacilaĵojn: nehézségeket legyőz *li ~is sian lacecon: legyőzte fáradtságát; **3.** *tr átv* legyőz, legyűr *ĉirkaŭ mateno lin ~is laceco: reggel felé legyűrte a fáradtság *la vero ĉiam ~as: az igazság mindig győz *lia scivolo ~is lian timon: kíváncsisága legyőzte félelmét; **~o**: győzelem *grandaj sportaj ~oj: nagy sportgyőzelmek *lavangeca ~o: lavinaszerű győzelem *oni devas elbatali la ~on: ki kell harcolni a győzelmet *~o sur la batalkampo kaj ĉe la intertraktadoj: győzelem a csatamezőn és a tárgyalásokon; **~igi**: *tr* győzelemre visz *la dioj ~igis lin: az istenek vitték győzelemre *lia persistemo fine ~igis lin: kitartása végül győzelemre vitte; **~iĝi**: *ntr* legyőzet, vereséget szenved *nia teamo ~iĝis: csapatunk vereséget szenvedett; **~into**: *fn* győztes *la ~into estas nia teamo: a győztes a mi csapatunk; **dis~i**: *tr* győzelmesen szétver *ni dis~is la invadintan armeon: szétvertük a behatoló sereget; **mal~i**: *ntr* veszít, vereséget szenved *ilia futbala teamo mal~is kontraŭ ni: az ő futballcsapatuk veszített ellenünk *la hungara armeo mal~is ĉe Mohács: a magyar hadsereg vereséget szenvedett Mohácsnál; **mal~o**: vereség, bukás *sporta kaj milia mal~o: sport- és katonai vereség; **mal~a**: vesztes *la mal~a armeo: a vesztes sereg; **mal~igo**: **1.** legyőzetés; **2.** *sp* leléptetés; **mal~into**: *fn* vesztes *ankaŭ mal~intoj devas esti: veszteseknek is kell lenniük; **ne~ebla**: legyőzhetetlen; **~obati**: *tr* megver, tönkrever *la Ruĝa Armeo ~obatis la nazian armeon: a Vörös Hadsereg tönkreverte a náci hadsereget; **~okanto**: *zene* győzedelmi ének, diadalének; **~opreni**: *tr kat* bevesz, elfoglal *~opreni fortikigitan urbon: megerődített várost bevesz; **~osigno**: győzelmi jelvény, trófea *szin* trofeo
↺egalvenko, etapvenko, finvenkismo, kurumvenkinto
vent/o=1. *met* szél *bloveto de ~o: szélfuvallat *konstanta kaj perioda ~o: állandó és időszakos szél *milda ~o: enyhe szél *nordeosta ~o: északkeleti szél *posta ~o: hátszél *sub la ~o: szélárnyékban *suduesta ~o: délnyugati szél *suna ~o: *csill* napszél *~o leviĝis: szél támadt *veturi kun favora ~o: kedvező széllel hajózik; **2.** *átv* szél *batati la ~on *Z*: szelet kapdos, szelet fontol *depreni la ~on el liaj veloj: kiveszi a szelet a vitorlájából *kiu semas ~on, rikoltos fulmotondron *Z*: *közm* aki szelet vet, vihart arat *kiu ~o vin alblovis?: mi szél hozott? *li kaptis nur ~on: semmit fogott, a semmit ragadta meg *li scias, de kie blovas la ~o: tudja, honnan fúj a szél *paroloj en la ~o: pusztába kiáltott szó; **3.** *bibl* világtáj *al ĉiuj ~oj: minden égtáj felé; **~oj**: *orv* szelek *lin turmentas ~oj: szelek gyötrik; **~a**: szél~, szeles *la mal~a flanko de la ŝipo: a hajó szélcsendes oldala *la ~a flanko de la ŝipo: a hajó széloldala *~a vetero: szeles időjárás; **~as**: *ntr met* fúj a szél; **~adas**: *ntr met* fújdogál a szél; **~aĵo**: *átv* haszontalanság, hiábavalóság *ĉio tio estas vantaĵo kaj ~aĵo: mindez haszontalanság és hiábavalóság; **~ego**: *met* erős szél, szélvihar *neĝa ~ego: hóvihar; **~ega**: erősen szeles,

szélviharos *kun ~ega rapideco: szélsebesen *~ega nokto: szélviharos éjjel; ~**egas**: *ntr met* viharos szél fúj; ~**en!**: *hajó* széllel szembe!; ~**eto**: *met* szellő; ~**etas**: *ntr met* szellő fúj, szellő lengedez; ~**umi**: **1.** *tr* legyez *li ~umis sin per sia ĉapelo: legyezte magát a kalapjával; **2.** *tr agr* (gabonát) szelel *sur la draŝejo oni ~umis tritikon: a szérűn búzát szeleltek; ~**umilo**: **1.** legyező; **2.** *agr* szórólapát; ~**umaĵo**: *agr* polyva, pelyva; **al~a**: *hajó* szél felőli *Al~aj Insuloj: *geo* Szélfelőli-szigetek; **al~e, kontraŭ~e**: széllel szemben *al~e de la insulo ni pretervelis: a sziget széloldala mentén vitorláztunk el *li turnis la ŝipon al~e: széllel szembe fordította a hajót; **dis~iĝi**: *ntr* (széllel) szétszóródik, széthullik; **mal~en!**: *hajó* szélirányba!; **sen~o, sen~eco**: *met* szélcsend *szin* kalmo; **sub~e**: szélirányban *ni ŝipis sub~e: szélirányban hajóztunk *sub~e de la insulo estis golfeto: a sziget szélvédett részén volt egy kis öböl; ~**anima**: szeles, meggondolatlan; ~**birdoj**: *áll* viharmadár-alakúak, viharmadár-alkatúak, csövesorrúak (Procellariformes); ~**blovata**: széljárta; ~**cirklo**: szélrózsa, tájolórózsa; ~**energio**: *fiz* szélenergia; ~**harpo**: *zene* eolhárfa; ~**indico**: *met* szélindex; ~**indikilo**: *met* szélirányjelző; ~**kamero,** ~**kesto**: *zene* szélkamra (>orgona); ~**kapa**: szeles, hebehurgya, szeleburdi, kelekótya, szeleverdi; ~**kapulo**: hűbelebalázs, hebehurgya ember; ~**latiso**: *agr* szélrács; ~**mordita**: szélcserzett; ~**motoro**: *tech* szélmotor; ~**muelejo**: *agr* szélmalom; ~**nesto**: ➲fefasko; ~**odirekto**: szélirány; ~**odirekte**: szélirányban; ~**oelektrejo**: *vill ip* szélerőmű *szin* eolcentralo; ~**oflago**: szélkakas, szélzászló; ~**oforto**: *met hajó* szélerősség; ~**ogeneratoro**: *vill* szélgenerátor; ~**ojako**: *tex* széldzseki; ~**okoko**: szélkakas; ~**omontrilo**: *met* szélirányjelző; ~**oposte**: szélirányban, hátszéllel; ~**opuŝo**: *met* széllökés; ~**orado**: *tech* szélkerék; ~**osako**: **1.** *zene* szélzsák (>duda); **2.** *met* szélzsák; ~**ospico**: *növ* nagy széltippan (Apera spica-venti); ~**osulketo**: szélbarázda; ~**otubo**: *zene* szélcsatorna (>orgona); ~**oturbino**: *vill* szélturbina, szélkerék; ~**oturno**: *met* szélirányváltozás; ~**raliko**: *hajó* alsó szegélyző; ~**rapido**: *met* szélsebesség; ~**rezista**: szél ellen védő, szélálló; ~**ŝirmilo**: *jm* szélvédő *szin* glaco 2; ~**tunelo**: *tech* szélcsatorna; ~**umilforma**: legyező alakú; ~**umkorbo**: *agr* rosta; ~**ummaŝino**: *agr* gabonatisztító gép, rostagép, szelelőgép
↺dorsovo, kirlovo, largvo, turnovo, ventrozo

vol/i=*tr* szellőztet *~i ĉambron: szobát szellőztet *~i tunelon: alagutat szellőztet; ~**ado**: szellőztetés; ~**ejo**: szellőzőnyílás; ~**ilo**: ventilátor, szellőzőberendezés; ~**krado**: szellőzőrács; ~**ŝakto**: szellőzőakna

voz/o=*tört* ventôse, szél hava *tört* (febr. 19–márc. 20.)

ventr/o=1. *anat* has *froti al si la ~on: a hasát vakarja *kuŝi sur la ~o: hason fekszik *liaj okuloj estas pli grandaj ol la ~o *Z*: már csak a szeme kívánja *mia ~o murmuras: korog a hasam *supra ~o: gyomorszáj *teni al si la ~on de ridego: a hasát fogja a nevetéstől; **2.** *anat* izomhas, venter; **3.** *átv* has(szerű tárgy), kidudorodás *la ~o de la kruĉo: a kancsó hasa *la ~o de la velo: a vitorla hasa; **4.** *fiz* hullámcsúcs; ~**aĉo,** ~**ego**: pocak; **el~iĝo, dis~iĝo**: *orv* hasi sérv, abdominális hernia; **sub~o**: *anat* alhas, hypogastrium *szin* hipogastro; ~**obendo,** ~**ozono**: hevederszíj; ~**odanco**: hastánc; ~**odancistino**: hastáncos; ~**ofluo**: *orv* hasmenés, diarrhoea *szin* diareo, lakso; ~**okiraso**: *kat* csatakötény; ~**oparoli**: *ntr* hasbeszél; ~**oparolisto**: hasbeszélő; ~**opoŝo**: *áll* erszény; ~**osegilo**: *tech* ácsfűrész; ~**ozo**: szélrózsa, tájolórózsa
↺dikventra, platventra, pufventra, rondventra, ŝvelventra

ventrikl/o=*anat* kamra, tasak, gyomrocs, ventriculus *cerba ~o: agykamra, agygyomrocs, ventriculus cerebri *dekstra ~o: jobb kamra, ventriculus dexter *kora ~o: szívkamra, ventriculus cordis *laringa ~o: gégetasak, ventriculus laryngis *maldekstra ~o: bal kamra, ventriculus sinister

Venus/o=1. *mit* Vénusz, Venus *szin* Venero *la milosa ~o: *műv* a milói Vénusz; **2.** *csill* Vénusz; **3.** *áll* vénuszkagyló (Venus); ~**banejo**: ➲dipsako; ~**hararo**: ➲venushara adianto; ~**monto**: *anat* szeméremdomb, mons veneris *szin* puba monto; ~**spegulo**: ➲venusspegula leguzio

vepr/o=*növ* bozót; veprejo: *növ* bozótos, csalit, *fn* sűrű; senveprigi: *tr* bozóttól megtisztít, bozótot irt; veprofajro: bozóttűz

veps/o=*fn* vepsze; ~**a**: *mn nyt* vepsze (vep)

ver/o=igazság *amiko estas kara, sed ~o pli kara *Z*: *közm* barátodért se tagadd az igazat; Platón a barátom, de még inkább az az igazság *eĉ el sub la tero aperas la ~o *Z*: *közm* kibújik a szeg a zsákból *jen estas la nuda ~o: ez a kendőzetlen *v.* puszta igazság *kio estas la ~o?: mi az igazság? *kiu diras la ~on, havas suferon *Z*: *közm* mondj igazat, betörik a fejed *la tempo ĉiam malkaŝas la ~on *Z*: *közm* kideríti az idő az igazságot, idővel mindenre fény derül *la ~o ĉiam venkas: az igazság mindig győzedelmeskedik *malsaĝulo kaj infano parolas la ~on *Z*: *közm* a bolond és a gyermek mondja meg az igazat *mi diras al vi la puran ~on: a tiszta igazságot mondom neked *paroli la tutan kaj puran ~on: az igazat és a színtiszta igazat mondja; ~**a**: **1.** igaz (>nem hamis) *diru la ~an, ne nur la realan: az igazat mondd, ne csak a valót *ha, se tio estus ~a!: ó, ha ez igaz volna! *ne ĉiu raporto estas ~a vorto *Z*: *közm* nem mind igaz, ami hírlik *~a amiko: igaz barát *~a, kiel vorto de profeto: igaz, mint a próféta szava; **2.** igazi, valóságos, valódi *la ~a Dio: a valóságos Isten *tio estas la ~a temo de nia interparolo: ez a beszélgetésünk igazi témája *~a beno de Dio: valódi Isten áldása *~a diamanto: igazi gyémánt *~a opinio montriĝas en ebrio *Z*: *közm* borban az igazság; ~**e**: **1.** tényleg, valóban (a valóságnak megfelelően) *li ~e mortis: ő valóban meghalt *mi ~e gajnis la kvintrafan loterion: tényleg megnyertem az ötös találatot *~e kaj fakte: ténylegesen és igazából; **2.** igazából (az igazságnak megfelelően) *~e mi volis diri al vi, ke: igazából azt akartam mondani neked; **3.** igaz, megengedem (közbevetés) *ni ne estas riĉaj, ~e, sed ni ne devas malsati: igaz, nem vagyunk gazdagok, de nem kell éheznünk *vi diligente laboris, ~e, sed ne atingis la deziratan nivelon: szorgalmasan dolgoztál, megengedem, de nem érted el a kívánt színvonalat; ~**aĵo**: igaz *v.* valós dolog *li diris nur ~aĵojn: csak igaz dolgokat mondott; ~**eco**: igazság, valódiság, vminek az igaz volta *mi kontrolus la ~econ de lia atesto: én ellenőrizném vallomásának igazságát; ~**ema**: igaz, igazságszerető *szin* verama *li estis ~ema homo: igaz ember volt; ~**igi**: **1.** *tr* igazol, beigazol *la tempo ~igis lian konjekton: az idő beigazolta sejtését; **2.** *tr mat* kielégít *~igi la ekvacion: kielégíti az egyenletet; ~**iĝi**: *ntr* beigazolódik, igazzá válik *~iĝis la vorto de la profeto: beigazolódott a próféta szava; ~**ismo**: *műv* verizmus; ~**isto**: *műv* verista; **duon~o, mez~o**: féligazság; **en~e**: valóban, tényleg(esen); **mal~a**: hamis, valótlan *mal~a aserto: valótlan állítás *mal~a atesto: hamis tanúság, hamis tanúvallomás; **mal~aĵo**: valótlanság, hamisság; **ne~ŝajna**: valószínűtlen; ~**ama**: igaz, igazságszerető *szin* verema; ~**dira**: igazat mondó, igazmondó; ~**dire**: valójában, tulajdonképpen, igazat szólva; ~**direma**: igazmondó természetű; ~**diremo**: igazmondás; ~**fidela**: igazmondó, szavahihető, hiteles; ~**oserĉanto**: *fn* igazságkereső; ~**signo**: ➲kriterio; ~**simila**: ➲verŝajna; ~**ŝajna**: valószínű *szin* versimila, probabla *la ~ŝajna kaŭzo de la akcidento: a baleset valószínű oka; ~**ŝajne**: valószínűleg; ~**ŝajnigi**: *tr* valószínűsít *la astronomoj ~ŝajnigis la aperon de la kometo: a csillagászok valószínűsítették az üstökös megjelenését; ~**tabelo**: **1.** *mat* igazságtábla; **2.** *vill inf* igazságtáblázat; ~**tordo**: *pej* csúsztatás; ~**valoro**: *mat* igazságérték; **ver~e**: isten bizony
↺vivovera

Verakruc/o=1. *geo* Veracruz (város); **2.** *geo pol* Veracruz (szövetségi állam) (MX)

verand/o=*ép* veranda

veratr/o=*növ* zászpa (Veratrum) *blanka ~o: fehér zászpa (V. album) *szin* blanka heleboro

verb/o=*nyt* ige *szin* i-vorto *ad-~o, iterativa ~o, ripeta ~o, ~o de ripeta aspekto: gyakorító ige *aktiva ~o: cselekvő ige, verbum activum *daŭra ~o, durativa ~o, ~o de daŭra aspekto: folyamatos ige *ek-~o, inkoativa ~o, komenca ~o, ~o de komenca aspekto: kezdő ige *faktitiva ~o, ig-~o, kaŭza ~o: műveltető ige *szin* faktitivo *fina ~o: határozott ige, személyragos ige, ragváltós ige, verbum finitum *szin* finitivo *imperfekta ~o: befejezetlen ige *konjugacii ~on: igét ragoz *mediala ~o: visszaható, mediális ige, középige *modala ~o: módbeli segédige *momenta ~o, ~o de momenta aspekto: mozzanatos ige *neregula ~o: szabálytalan (ragozású) ige *netransitiva ~o: tárgyatlan ige *pasiva ~o: szenvedő ige, passzív ige, verbum passivum *perfekta ~o: befejezett ige *reciproka ~o: kölcsönös ige *refleksiva ~o: visszaható *v.* reflexív ige, verbum reflexivum *regula ~o: szabályos (ragozású) ige *transitiva ~o: tárgyas ige *~o de fina aspekto: befejező ige *~o kun daŭro kaj rezulto: teljesítményige; ~**igi**: *tr nyt* igésít, igévé alakít, igét képez; **de~a**: *nyt* igéből képzett, deverbális *de~a substantivo: igéből képzett főnév; ~**otempo**: *nyt* igeidő *szin* tenso *kompleksa ~otempo: összetett igeidő *simpla ~otempo: egyszerű igeidő; ~**igi**: *tr nyt* igévé alakít; ~**isto**: *kr* verbita (szerzetes)
↺agverbo, helpverbo, i-verbo, rilatigverbo, statverbo

verbask/o=*növ* ökörfarkkóró (Verbascum)

verben/o=*növ* vasfű, verbéna (Verbena)

verbesin/o=➲verbezeno

verbezen/o=*növ* ürüvirág (Verbesina)

verbit/o=*kr* verbita

Vercingetoriks/o=*tört* Vercingetorix

verd/a=1. zöld *ili sidiĝis al tablo kun ~a tapiŝo: zöld asztalhoz ültek (tárgyalni) *la ~a stelo de la esperantistoj: az eszperantisták zöld csillaga *~a kampo: zöld mező *~a trafiklumo: zöld közlekedési lámpa *~e farbita: zöldre festett; **2.** *átv* zöld, fiatal, éretlen *ankoraŭ ~a maljunulo: még éretlen öregember *~a pruno: zöld *v.* éretlen szilva; **3.** *öko pol* zöld *~aj movadoj: zöld mozgalmak; ~**o**: zöld szín *la ~o estas la koloro de la espero: a zöld a remény színe; ~**i**: *ntr* zöldell *la kampo

~as: zöldell a mező *la semaĵo jam ~as: a vetemény már zöldell; ~**aĵo**: **1.** zöld holmi, zöld valami *malakita ~aĵo: *kém* malakitzöld; **2.** a „zöld”, növényzet *~aĵo surkreskis la barilon: a zöld benőtte a kerítést; ~**eca**: zöldes; ~**ejo**: a „zöld”, természet *volonte li ripozis en la ~ejo: szívesen pihent a zöldben; ~**eta**: világoszöld, kissé zöld; ~**igi**: *tr* zöldre fest, zöldre színez *la printempo ~igis mian ĝardenon: a tavasz zöldre festette a kertemet; ~**iĝi**: *ntr* zöldül, kizöldül *la naturo ~iĝis: a természet kizöldült; ~**ulo**: **1.** *eo* eszperantista; **2.** *fn pol* zöldpárti; ~**akabaj Insuloj**: ➲Kaboverdaj Insuloj; ~**eblua**: türkiz (színű), kékeszöld; ~**greno**: *gaszt* zöldgabona; ~**paco**: *öko pol* Greenpeace
↺botelverda, celadonverdo, ĉiamverda
verdigr/**o**=**1.** *kém* rézoxid, rézrozsda, patina, grünspan; **2.** *kém* bázisos rézacetát; ~**a**: patinás *la ~aj turkaskoj de la preĝejo: a templom patinás toronysisakjai
verdikt/**o**=**1.** *jog* ítélet *duagrada ~o: másodfokú ítélet *eldiri la ~on: kimondja az ítéletet *popola ~o: népítélet *unuagrada ~o: elsőfokú ítélet; **2.** *sp* ítélet; ~**i**: *ntr jog* ítél, ítélkezik, ítéletet hoz, ítéletet mond
Verdun/**o**=*geo* Verdun
verg/**o**=**1.** *növ* vesszős *salika ~o: fűzfavesszős; **2.** pálca, vesszős (>büntetés) *kiu ŝparas sian ~on, tiu malamas sian filon: *bibl* aki kíméli botját, gyűlöli a fiát *kondamni al ~oj sub punkolono: pellengéren való megcsapatásra ítél *li meritis la ~on: megérdemelte a pálcát *regali per ~o: jól megvesszőz *~o doloras, sed saĝon ellaboras *Z*: *közm* aki a vesszőt kíméli, nem szereti a fiát; **3.** *ált* pálca *metala ~o: fémpálca *sorĉa ~o: varázspálca; **3.** *átv* farok (>hímvessző); ~**i**: *tr* megvesszőz, (vesszővel) megcsap *en lernejo nuntempe oni ne ~as: iskolában manapság nem vesszőznek *~i lin sur la ungoj: *isk* körmöst ad neki; ~**ado**: vesszőzés, megvesszőzés; **tra**~**i**: *tr* elnáspángol; ~**odivenisto**: varázsvesszős *v.* ingás kutató; ~**ofasko**: vesszőnyaláb
↺fišvergo, kanvergo, mezurvergo, orvergo, platvergo, punvergo, taktovergo
Vergili/**o**=**1.** *ir* (Publius) Vergilius (Maro); **2.** Virgil (utónév)
verk/**i**=*tr műv tud* alkot, ír, költ *~i novelon: novellát ír *~i operon: operát komponál *~i vortaron: szótárt ír; ~**o**: **1.** *műv tud* alkotás, írás(mű), mű *epokfaraj ~oj: korszakalkotó művek *la ~o de Mozarto eksonis en la operejo: Mozart műve szólalt meg az operában *literatura ~o: irodalmi mű; **2.** *átv* mű (vkinek a tette) *tio estis via ~o: ez a te műved volt *~o de la malamiko: az ellenség műve; ~**ado**: *műv tud* írás, alkotás; ~**aro**: vkinek a művei *la ~aro de Kalocsay: Kalocsay művei; ~**eto**: *műv tud* kisebb mű *v.* alkotás, művecske; ~**ilo**: *fn inf* szövegszerkesztő; ~**isto**: *ir tud* szerző, alkotó, író *szin* aŭtoro *popolanisma ~isto: népi író *urbanisma ~isto: urbánus író; ~**istino**: *ir tud* írónő; **ĉef**~**o**: *műv tud* vkinek a fő műve; **re**~**i**: *tr műv tud* átír, újraír; **re**~**aĵo**: *ir műv* átdolgozás; ~**ateliero**: *ir* alkotói műhely
↺artverko, dramverkisto, dungverkisto, komediverkisto, muzikverko, romanverkisto, tragediverkisto, vivoverko
Verlen/**o**=**1.** *ir* (Paul) Verlaine; **2.** *csill* Verlaine
verm/**o**=**1.** *áll* féreg *faruna ~o: lisztféreg, lisztkukac *ĉiu havas sian ~on *Z*: *közm* mindenkinek megvan a maga baja; **2.** *átv* féreg, rongyember; **3.** *tech* végtelen csavar; **4.** *inf* féreg, illegálisan behatoló program, worm; ~**oj**: **1.** *áll ex* férgek (Vermes); **2.** bélférgek; **anti**~**aĵo, kontraŭ**~**aĵo**: *gysz* féreghajtó; ~**icido**: *agr* féregirtó; ~**borita, ~otruita**: féregrágta, szúette; ~**oherbo**: ➲ordinara tanaceto; ~**osemo**: *gysz* bélféregűző szer, semen contra; ~**otruo**: *áll* szújárat
↺fadenvermoj, fromaĝvermo, ĝemelvermo, kordvermo, librovermo, lumvermo, platvermoj, ringovermoj, rondvermoj, suĉvermoj, tervermo, zonovermoj
vermiĉel/**oj**=*gaszt* cérnametélt, levestészta *vö.* spagetoj, nudeloj
vermifug/**o**=**1.** *gysz* féreghajtó; **2**. ➲ordinara tanaceto
vermiljon/**o**=cinóberszín, vermillon *vö.* karmezino, karmino, skarlato; ~**a**: *mn* cinóberpiros, cinóbervörös (élénk világospiros)
vermis/**o**=*anat* kisagyféreg, vermis cerebelli
Vermland/**o**=*geo* Värmland
Vermont/**o**=*geo pol* Vermont (US)
vermut/**o**=*gaszt* vermut, ürmösbor *szin* absintvino
vernaci/**o**=*növ* türemlés, vernatio *vö.* estivacio
vernaliz/**i**=*tr agr* tavaszosít, jarovizál *szin* jarovizi
vernier/**o**=*tech* finombeállító, nóniusz
vernis/**o**=**1.** *kém tech* kence, firnisz, színtelen lakk *alkohola ~o: szeszkence *linolea ~o: lenolajkence; ~**i**: *tr* bemázol, lakkoz
Veron/**o**=*geo* Verona *la geamantoj de ~o: a veronai szeretők
veronal/**o**=*gysz* veronál
Veronez/**o**=*műv* (Paolo) Veronese
veronik/**o**=*növ* veronika (Veronica)
Veronik/**o**^{2}=Veronika (utónév)
vers/**o**=*ir* verssor *blankaj ~oj: rímtelen sorok *jamba ~o: jambikus sor *liberaj ~oj: szabadverssorok *societaj ~oj: társasági rigmusok; ~**a**: verses, versben írt *~a rakonto: verses elbeszélés; ~**i**: *ntr* versel, verset ír; ~**ado**: verselés *laŭakcenta ~ado: hangsúlyos verselés; ~**aĵo**: vers, költemény *szin* poemo *~aĵo en prozo: vers prózában; ~**eto**: versecske, rövid vers; ~**igi**: *tr* versbe szed *~itiga prepoziciaro: versbe szedett elöljárók; ~**isto**: *fn* versíró, verselő; ~**umi**: *ntr* verselget; **pri**~**i**: *tr ir* megversel, versbe önt; ~**arto**: *ir* versírás művészete; ~**farado**: *ir* verselés *akcentonombra ~farado: hangsúlyos verselés *piednombra ~farado: időmértékes verselés *silabonombra ~farado: szótagszámláló verselés; **tri**~**o, kvar**~**o, ok**~**o...**: *ir* háromsoros, négysoros, nyolcsoros vers...; ~**faristo**: *pej* versfaragó; ~**piedo**: *ir* versláb; ~**tekniko**: *ir* verselési technika
Versajl/**o**=*geo* Versailles
versal/**o**=*nyt* nyomdai nagybetű, verzál, verzális
versi/**o**=**1.** verzió, változat, szövegváltozat *la korektita ~o de la romano: a regény javított szövegváltozata *la usona ~o de la filmo: a film amerikai változata *ni aŭskultu nun ankaŭ vian ~on: most hallgassuk meg a te verziódat is; **2.** *inf* verzió *la nova ~o de oficeja programaro: az irodai programcsomag új verziója; **3.** *orv* fordítás, versio (születendő megfordítása); ~**tena**: *inf* változatfelügyelő *~tena sistemo: *inf* változatfelügyelő rendszer
versikl/**o**=*bibl tud* vers (>szövegegység)
verst/**o**=*geo* orosz mérföld, verszt (1067 m)
verŝ/**i**=**1.** *tr* önt, tölt (folyadékot) *~i vinon el botelo en glason: bort önt palackból pohárba *~i vinon en likantan barelon: lyukas hordóba hordja a vizet *~u ankoraŭ iom da kafo al mi: önts még egy kis kávét nekem *~u fuelon en la benzinujon: tölts üzemanyagot a benzintartályba *~u akvon al li: önts neki vizet; **2.** *tr átv* önt, ont, eláraszt *ili ~is nin per insultoj: sértéseket vagdaltak a fejünkhöz *li ~is sur min sian koleron: rajtam töltötte ki a bosszúját *~i aeron al aero *Z*: szelet fontol, szeled kapdos *~i en formon: formába önt *~i larmojn: könnyeket ont *~i lumon sur ĝin: fénnyel árasztja el *~i oleon sur la ondojn: lecsillapítja a háborgó kedélyeket *~i sangon: vért ont *~i siajn favorojn sur lin: elárasztja kegyeivel; ~**iĝi**: *ntr* ömlik *akvo ~iĝis en la dronantan ŝipon: víz ömlött a süllyedő hajóba *pluvo ~iĝis senfine: ömlött vég nélkül az eső; ~**isto**: **1.** *tört* pohárnok; **2.** *gaszt* csapos, pultos, bárpincér; ~**isto**: *csill* Vízöntő, Aquarius; **de**~**i**: *tr* leönt vmiről *de~u la oleon de la akva surfaco: öntsd le az olajat a víz felszínéről; **dis**~**i**: *tr* szétönt, szétlocsol *li dis~is benzinon kaj ekbruligis ĝin: benzint locsolt szét és meggyújtotta; **el**~**i**: *tr* kiönt, kiont *el~i la koron: *átv* kiönti a szívét *el~i sangon: vért ont *el~i sian amarecon: *átv* kifakad *el~i sian koleron sur li *Z*: kitölti rajta a haragját *li el~is sian galon kontraŭ la novvenintoj: kígyót-békát kiáltott az újonnan jöttekre; **el**~**iĝi**: *ntr* kiömlik, kifolyik; **en**~**i**: *tr* beönt, beleönt, betölt *en~u iom da akvo en mian vinon: tölts egy kis vizet a boromba; **pri**~**i**: *tr* megöntöz, eláztat *li pri~is la paston per iom da rumo: egy kis rummal öntözte meg a tésztát; **super**~**i**: *tr átv is* elönt, eláraszt *la reĝo estis super~ita per petskriboj: a királyt elárasztották kérvényekkel *la rivero super~is la malaltajn urbopartojn: a folyó elöntötte az alacsony városrészeket; **sur**~**i**: *tr* ráönt, leönt vmivel *li sur~is sin per malvarma akvo: hideg vízzel öntötte le magát; **trans**~**i**: *tr* áttölt, átönt *ni trans~is la vinon en botelojn: palackokba töltöttük át a bort; ~**knabino**: *gaszt* italoslány, csaposlány; ~**lumilo**: fényszóró, reflektor; ~**ofero**: *vall* italáldozat; ~**otablo**: *gaszt* italpult
↺fandverŝi, oferverŝi, sangoverŝo, sentelverŝo, vinverŝisto
vert/**o**=**1.** *anat* fejtető, koponyatető, vertex cranii *de la ~o ĝis la piedfingroj: tetőtől talpig; **2.** *átv* tető, csúcs *~o de monto: hegytető; ~**kalva**: tonzúrás *~kalvaj monaĥoj: tonzúrás barátok; ~**kalvo**: **1.** tonzúra, pilis; **2.** kopasz fejtető; ~**haroj**: fejtetőhaj; ~**oĉapo**: **1.** *kr* pileolus; **2.** *mat* gömbsüveg; ~**obalko**: *ép* torokgerenda
vertag/**o**=*áll* borzeb, tacskó, dakszli *szin* melhundo
vertebr/**o**=*anat* csigolya, vertebra *dua nuka ~o: ➲aksiso *kokciga ~o: farokcsigolya *kola ~o: nyakcsigolya, vertebra cervicalis *lumba ~o: ágyékcsigolya, vertebra lumbalis *prominenta ~o: nyakcsigolya, hetedik nyaki csigolya, vertebra prominens *ripa ~o: bordacsigolya, costa vertebralis *sakraj ~oj: keresztcsonti csigolyák, vertebrae sacrales *toraka ~o: hátcsigolya, vertebra thoracicae; ~**aro**: *anat* gerinc, hátgerinc, spina *szin* spino; ~**uloj**: *áll* gerincesek (Vertebrata); **inter**~**a**: *anat* csigolyaközi, csigolyák közötti, intervertebralis *inter~aj diskoj: csigolyaközi porckorongok, disci intervertebrales; **sen**~**uloj**: *áll* gerinctelenek (Evertebrata
↺vostovertebro
vertic/**o**=*mat* csúcs *~o de angulo: szög csúcsa *~o de grafeo: gráf csúcsa *~o de konuso: kúp csúcsa *~o de plurlatero: sokszög csúcsa; ~**angulo**: *mat* csúcsszög
verticil/**o**=*növ* örv, verticillus; ~**a,** ~**aranĝa**: *növ* örvös, örvös

elrendezésű, verticillaris; **pseŭdo~o,** **ŝajn~o**: *növ* álörv, pseudoverticillus
verticili/o=*növ* verticillium (Verticillium) *szin* verticilŝimo
vertig/o=*áll orv* kergekór, coenurosis
vertiĝ/o=*orv* szédülés *szin* kapturno; **~i**: *ntr* szédül; **~iga**: szédítő *~iga profundo: szédítő mélység
vertikal/a=függőleges *~a ekarto: *kat* függőleges eltérés *~a rekto: *mat* függőleges (egyenes); **~o**: **1.** függőleges vonal; **2.** oszlop (>táblázat) *~o de matrico: mátrix oszlopa *~o de tabelo: táblázat oszlopa; **3.** *csill* magassági kör; **4.** *knyv* függőleges vonás (|); **~eco**: függőlegesség; **~ilo**: *ép* függőón *szin* lodo 3
vertotoksin/o=*biol kém* verotoxin
vertrag/o=➲leporhundo, levrelo
veruga/o=*orv* eperszemölcs, eperkinövés
veruk/o=1. *orv* szemölcs, bibircsók, verruca; **2.** *növ* szemölcs, bibircs, verruca; **~ozo**: *növ* burgonyavarasodás; **~herbo**: ➲kelidonio
verumontan/o=*anat* ondódomb, colliculus seminalis; **~ito**: *orv* ondódombgyulladás
verv/o=hév, lendület, tűz *polemiki kun ~o: hevesen vitázik; **~a**: heves, tüzes, energikus, lendületes; **sen~a**: enervált, lankadt, apatikus
vesel/o=*hajó* tengeri hajó; **~kapitano**: *hajó* sorhajókapitány; **~leŭtenanto**: *hajó* sorhajóhadnagy
vesp/o=*áll* darázs (Vespa) *enterigo~oj: ➲sfegedoj *faldo~oj: ➲vespedoj *foso~oj: ➲sfegedoj (Sphegidae) *~edoj: társasdarázsfélék, redősszárnyú darazsak (Paravespula rufa) *szin* faldovespoj; **~ujo**: *áll* darázsfészek *szin* vesponesto; **~onesto**: *áll* darázsfészek *szin* vespujo; **~otalio**: darázsderék
Vespazian/o=*tört* Vespasianus
vesper/o=*fn* este *antaŭ ~o ne estu fiera *Z*: *közm* nyugtával dicsérd a napot *aŭtora ~o: szerzői est *bonan ~on!: jó estét! *ĉirkaŭ la ~o ni alvenis: este körül érkeztünk *dum la ~o de sia vivo li komencis verki: élete alkonyán kezdett alkotni *Sankta ~o: *kr* szenteste; **2.** estély *dum ~o ĉe la grafo mi konatiĝis kun ŝi: a grófnál egy estélyen ismerkedtem meg vele (nővel) *interkonatiĝa ~o: ismerkedési est *li ne donas ~ojn: soha nem ad estélyeket; **~a**: esti *~a kanto: esti dal *~a preĝo: esti ima; **~e**: *hsz* este *laŭdu tagon nur ~e *Z*: *közm* nyugtával dicsérd a napot *venu al mi hodiaŭ ~e: gyere el hozzám ma este; **~as**: *ntr* este van *matenas, ~as kaj tago malaperas *Z*: *közm* telik az idő, múlik az esztendő; **~iĝas**: *ntr* esteledik; **antaŭ~o**: **1.** koraest; **2.** előest *antaŭ~o de Ĉiuj Sanktuloj: *kr* mindenszentek előestéje; **ĉiu~e**: esténként, minden este; **~festeno**: esti mulatság; **~krepusko**: esti szürkület; **~kunveno**: estély *doni ~kunvenon: estélyt ad; **~laŭdo**: *kr* vesperás, vecsernye, vesperae *szin* vespro; **~lernejo**: *isk* esti iskola; **~manĝi**: *tr* vacsorázik; **~manĝo**: vacsora; **~manĝejo**: **1.** vacsorázóhely; **2.** *bibl* utolsó vacsora terme; **~meso**: *kr* esti mise; **~ruĝo**: alkonypír; **~skipo**: *ip* délutáni műszak; **~skipano**: *fn ip* délutáni műszakos, délutános (dolgozó); **~stelo**: *csill* esthajnalcsillag
↺amuzvespero, artvespero, dancvespero, debatvespero, filmvespero, fruvespere, kantvespero, klubvespero, rokvespero
vespert/o=1. *áll* denevér; **2**. ➲vespertiliono
vespertilion/o=*áll* simaorrú denevér (Vespertilio)
vespr/o=*kr* vesperás, vecsernye, vesperae (előírt papi zsolozsma) *szin* vesperlaŭdo
vest/o=1. ruha, öltözet, öltözék, ruházat *eliri en civila ~o: civil ruhában megy ki *kudrigi dupecan ~on: kétrészes ruhát varrat *la gimnasta ~o estas deviga: kötelező a tornaruha *la pluma ~o de birdo: *átv* madár tollruházata *li metis sur sin sian plej bonan ~on: a legjobb ruháját vette fel *makulita kaj disŝirita ~o: pecsétes és szakadt ruha *ŝanĝi ~on: ruhát vált *v.* cserél *ŝi ŝatas gainajn ~ojn: testhezálló ruhákat szeret *surhavi ĉifonan ~on: rongyos ruha van rajta *surhavi funebran ~on: gyászruhát visel *unua atesto estas la ~o *Z*: *közm* ruha teszi az embert *valora ne la ~o, sed la enesto *Z*: *közm* nem a ruha teszi az embert *~o de moda fasono: divatos szabású ruha *~o homon prezentas *Z*: *közm* ruha teszi az embert; **2.** *átv* külső; **~i**: **1.** *tr* öltöztet, felöltöztet *la patrino ~is la infanon: az anya felöltöztette a gyereket *li ne ~is sian kapon: nem takarta be a fejét, nem vett fejfedőt *li ~is sin en nigro: feketébe öltözött *mi ~is min per ledaj gantoj: bőrkesztyűt húztam fel *mi ~os min per mia plej bela jupo: a legszebb szoknyámat veszem fel *mia edzino ~as sin šike: a feleségem divatosan öltözködik *ni estis ĉiuj feste ~itaj: minden ünneplőbe voltunk öltözve *~ita, kiel Eva antaŭ la falo *Z*: anyaszült meztelen; **2.** *tr átv* ruház, öltöztet *la armeo kontentige ~as la soldatojn: a hadsereg kielégítően ruházza a katonákat *la printempo ~is verde la arbaron: a tavasz zöldbe öltöztette az erdőt *mi ne plu volas ~i miajn plenkreskajn infanojn: már nem akarom ruházni felnőtt gyermekeimet; **~aĉo**: rongy, ócska ruha *mi ne surmetos ĉi tiun ~aĉon: nem veszem fel ezt a rongyot; **~ado**: öltöztetés, öltözködés *la ~ado de la reĝo estas mia ofico: a király öltöztetése az én hivatalom *lia edzino multe elspezas por sia ~ado: felesége sokat költ az öltözködésére; **~aĵo**: ruhadarab *szin* vestopeco; **~aro**: ruházat, ruhatár (ruhakészlet) *mia ~aro ne estas tro riĉa: a ruhatáram nem túl gazdag; **~ejo**: ruhatár, ruhamegőrző *li lasis sian mantelon en la ~ejo de la restoracio: kabátját az étterem ruhatárában hagyta *ni pruntis kostumojn el la ~ejo de la filmfabriko: a filmgyár ruhatárából kölcsönöztünk ruhát; **~iĝi**: *ntr* felöltözik, öltözködik *li pente ~iĝis per sakaĵo: vezeklésképpen zsákruhába öltözött *ŝi ~iĝas laŭ la plej nova modo: (nő) a legújabb divat szerint öltözködik; **~iĝo**: felöltözés, öltözködés; **ali~i sin**: vminek öltözik, álöltözetet vesz fel *li ali~is sin kiel virino: nőnek öltözött *por la maskobalo mi ali~os min almozulo: az álarcosbálon koldusnak öltözöm; **ali~o**: álöltözet, maskara; **ali~ismo**: *pszi* transzvesztizmus; **ali~ito**: *pszi* transzvesztita; **mal~i**: *tr* levetkőztet *szin* senvestigi *la ĉiesulino mal~is sin nuda: az utcalány csupaszra vetkőzött *Petro mal~is la knabinon: Péter levetkőztette a lányt; **re~i**: *tr* újraöltöztet *poste mi re~os min: utána majd újraöltözöm; **sen~igi**: *tr* levetkőztet *szin* malvesti *li sen~igis sin por bano: fürdéshez levetkőzött *sen~igu la infanon: vetkőztesd le a gyereket; **sub~o**: fehérnemű, alsóruha; **super~o**: felöltő, felsőkabát, köpeny; **trans~i**: *tr* átöltöztet *ni trans~u nin unue: először öltözzünk át; **~aĵkesto**: ruhásláda; **~arko**: vállfa; **~hoko**: ruhaakasztó; **~hokaro**: ruhafogas; **~maniero**: öltözködésmód; **~maski**: *tr* álruhába öltöztet *szin* maskovesti; **~obrokantejo**: használtruhabolt, turkáló; **~obroso**: ruhakefe; **~oĉelo**: öltözőfülke; **~ofosejo**: *fn* turkáló, használtruhabolt *szin* vestobrokantejo; **~okorbo**: ruháskosár; **~opeco**: ruhadarab *szin* vestaĵo; **~orako**: álló ruhafogas; **~oŝanĝejo**: öltöző; **~oŝranko**: ruhásszekrény, öltözőszekrény; **~otenejo**: ruharaktár; **~pendilo**: ruhaakasztó
↺banvesto, dormovesto, kapvesto, kaŝvesto, laborvesto, litvesto, ludvesto, maskovesti, mesvesto, militvesto, modvesto, neĝvesto, novevesti, ordenvesto, piedvesto, plumpvesta, rajdvesto, rampvesto, ripozvesto, sportvesto, streĉvesto, ŝirmvesto, ŝtormovesto, talivesto, trejnvesto
Vest/o²=*mit* Vesta
vestal/o=1. *vall* Vesta-szűz; **2.** *átv* tiszta (erkölcsös) nő, szűzies nő
Vestfali/o=*geo tört* Vesztfália; Nordrejn-~o: *geo pol* Észak-Rajna-Vesztfália (DE)
vestibl/o=1. *ép* előcsarnok, pitvar *~o de la infero: *vall* a pokol tornáca; **2.** *anat* előcsarnok, pitvar, tornác, vestibulum *labirinta ~o: labirintus-előcsarnok, vestibulum labyrinthi *vagina ~o: hüvelytornác, vestibulum vaginae
vestiĝ/o=1. *ép* maradvány, rom, építészeti emlék *~oj de antikva templo: egy ókori templom maradványai *~oj de la antikva civilizo: az ókori civilizáció nyomai; **2.** *biol* maradvány, csökevény, vestigium *~o de brankoj: kopoltyúcsökevény *~o de vaginala proceso: Nuck-csatorna, vestigium processus vaginalis
Vestminstr/o=*geo* Westminster *la ~a Palaco: a Westminster-palota
Vestrogoti/o=*geo* Västergötland
veŝt/o=*tex* mellény *trikota ~o: kötött mellény
vet/i=*tr* fogad vmiben *ĉu ni ~u pri la hundo?: fogadjunk a kutyára? *ili ~as je grandaj sumoj: nagy összegekben fogadnak *mi ~as cent mil forintojn por la ĉevalo Tulipo: százezer forintot teszek a Tulipán lóra *mi ~as mian kapon, ke: a fejemet teszem rá, hogy *mi ~os kun vi je dekmil forintoj, ke: fogadok veled tízezer forintban, hogy *ni ~is ne kontraŭ, sed por vi: nem ellened, hanem rád fogadtunk *~i dek kontraŭ unu: tíz az egy ellenében fogad; **~o**: **1.** fogadás *gajni, perdi la ~on: megnyeri, elveszíti a fogadást *per kio la ~o?: miben fogadunk? *~o je granda sumo: nagy összegű fogadás; **2.** (fogadási) tét *szin* vetaĵo; **~e**: **1.** fogadva, fogadáson *~e mi gajnis du mil forintojn: fogadáson nyertem kétezer forintot; **2.** versenyezve, versengve *la hundoj ~e kuris por la kolbaso: a kutyák versengve futottak a kolbászért; **~aĵo**: (fogadási) tét; **~anto**: *fn* fogadó *ludis multaj ~antoj en la loterio: sok fogadó játszott a lottón; **pri~i**: *tr* vmire (n) fogad, vmit megtesz *en la tria kuro pri~u Vaglumon: a harmadik futamban tedd meg Lidércet *pri~u ĉi tiujn numerojn en la loterio: tedd meg ezeket a számokat a lottón; **~armado**: *kat pol* fegyverkezési verseny; **~batali**: *ntr* (tétért) versenyez, vetélkedik, verseng; **~batalo**: *sp* tétmérkőzés, vetélkedés, verseny; **~biciklado**: *sp* kerékpárverseny; **~kura**: *sp* versenyfutó *~kura aŭto: versenyautó *~kuraj atletoj: versenyfutó atléták *~kuraj ĉevaloj: versenylovak; **~kuri**: *ntr sp* versenyt fut; **~kuristo**: *sp* versenyfutó; **~kuro**: *sp* versenyfutás, futóverseny *~kuro en sako: zsákfutás, zsákban futás; **~libro**: fogadási napló; **~negocisto,** **~peristo**: bukméker, könyves; **~oficejo**: fogadóiroda; **~remado**: *sp* evezősverseny, csónakverseny, regatta *szin* remkonkurso; **~riski**: *tr* (fogadáson) feltesz *mi ~riskas mian domon kontraŭ miliono da forintoj: felteszem a házamat egy millió forint ellenében; **~veturi**: *ntr sp* kocsiversenyez,

autóversenyez
veter/**o**=*met* időjárás *en pluva, venta ~o ni ekiris: esős, szeles időben indultunk *kia ~o estos?: milyen idő lesz? *kota ~o: sáros idő *malseka ~o: nedves idő *post ~o malbela lumas suno plej bela *Z*: *közm* borúra derű jön; ~**isto**: *met* időjárás-előrejelző, meteorológus *szin* meteologo; ~**aŭguristo**: időjós; ~**aviadilo**: *met rep* meteorológiai repülőgép; ~**detruiĝi**: *ntr* elrozsdásodik, elmállik; ~**informoj**: időjárás-jelentés; ~**mapo**: *met geo* időjárástérkép; ~**prognozo**: *met* időjárás-előrejelzés; ~**prognozilo**: *met* időjárás-előrejelző készülék; ~**prognozisto**: *fn met* időjárás-előrejelző, meteorológus; ~**sentema**: *orv* időjárás-változásra érzékeny, időjárás-érzékeny; ~**situacio**: *met* időjárási helyzet; ~**ŝanĝiĝo**: időjárás-változás, időváltozás
↺degelvetero
veteran/**o**=**1.** *tört* veterán; **2.** *kat* kiszolgált katona, veterán; **3.** *átv* veterán *esperantistoj ~oj: veterán eszperantisták
veterinar/**o**=*áll orv* állatorvos *szin* bestkuracisto; ~**a**: *áll orv* állatorvosi *~a ĉevalo: *átv* állatorvosi ló
veto/**o**=*pol jog* vétó *absoluta ~o: abszolút vétó *prezidenta ~o: elnöki vétó *prokrasta ~o: halasztó hatályú vétó; ~**i**: *tr pol jog* megvétóz *la prezidanto ~is la leĝon: az elnök megvétózta a törvényt; ~**rajto**: *pol jog* vétójog *li validigis sian ~rajton: élt a vétójogával
vetur/**i**=**1.** *ntr* utazik, (járművel) megy *kiu bone ŝmiras, bone ~as *Z*: *közm* a kerék is jobban forog, ha kenik *mi ~os per mia aŭto: a kocsimmal megyek *per la buso je la naŭa mi ~os: a kilences (kilenc órai) busszal megyek *~i per akvo: vízen utazik *~i per kaleŝo: hintóval megy *~i sur sia paro da kruroj *Z*: az apostolok lován megy, lábbusszal megy; **2.** *ntr* (jármű) megy *li falis sub la tie ~antan fiakron: az arra haladó fiáker alá esett *mia trajno ~os tra Budapeŝto: a vonatom átmegy Budapesten; ~**o**: út (utazás) *la ~o al Parizo estas nuligita: a párizsi utat törölték *unu ~o kostas dek eŭrojn: egy út tíz euróba kerül *~o tien kaj reen: oda- és visszaút; ~**ado**: utazás *la ~ado al Parizo daŭras dek horojn: Párizsba az utazás tíz órát vesz igénybe; ~**ebla**: (járművel) járható *la landvojoj ĉi-sezone ne estas ~eblaj: az országutak ebben az évszakban nem járhatók; ~**anto**: utas, utazó; ~**ejo**: *közl* kocsiút, úttest *szin* veturvojo *algaraĝa ~ejo: *közl* kocsibehajtó *szin* algaraĝejo; ~**igi**: **1.** *tr* szállít, (járművön) visz, fuvaroz *kaleŝo ~igis nin en la urbocentron: hintó vitt bennünket a városközpontba *per ĉaroj oni ~igis la municion: szekereken fuvarozták a lőszert; **2.** *tr* (járművet) vezet *~igi aŭton: autót vezet; ~**igisto**: kocsis, hajtó; ~**ilo**: *jm* jármű *aerglita ~ilo: légpárnás jármű *akvaj kaj teraj ~iloj: vízi és földi járművek *amfibia ~ilo: *jm* kétéltű jármű *aŭtotransporta ~ilo: autószállító jármű *ni uzis diversajn ~ilojn: különböző járműveket vettünk igénybe; ~**ilaro**: *közl* járműpark, járműállomány *szin* aŭtofloto; **al~i**: *ntr* (járművel) megérkezik, ideutazik, odautazik *la buso al~is en la celstacio kun malfruo: a busz késéssel érkezett meg a célállomásra *la komisiono al~is, por kontroli surloke la situacion: a bizottság odautazott, hogy a helyszínen ellenőrizze a helyzetet *mi al~is, por vidi vin: ideutaztam, hogy lássalak *ni al~is per trajno en Budapeŝto je la sesa: hatkor érkeztünk vonattal Budapestre; **al~o**: ideutazás, odautazás, érkezés *al~o de trajnoj: vonatok érkezése *lia al~o atendeblas por la oka: megérkezése nyolcra várható; **ĉirkaŭ~i**: *tr* körbeutazik, (járművel) megkerül *la kamionoj ĉirkaŭ~as la urbokernon: a kamionok megkerülik a városmagot *li ĉirkaŭ~is la vilaĝon: megkerülte a falut; **ek~i**: *tr* elindul (>jármű, ember járművel); **ek~o**: indulás (járművel) *ek~o de trajnoj: vonatok indulása *mi ne plu volas prokrasti mian ek~on: nem akarom tovább halasztani az indulásomat; **el~i**: **1.** *ntr* kiutazik *ĵaŭde ni el~is el la urbo: csütörtökön utaztunk ki a városból; **2.** *ntr* kijár, kihajt (járművel) *atentu, ĉi tie aŭtoj el~as!: figyelem, itt autók járnak ki *la eksprestrajno el~is el la stacio: az expressz kihúzott az állomásról; **el~o**: **1.** kiutazás; **2.** kihajtás (járművel); **en~i**: **1.** *ntr* beutazik *sen vizo estas malpermesite en~i: vízum nélkül tilos beutazni; **2.** *ntr* (jármű) bejár, behajt *en~i malpermesite!: behajtani tilos! *la kaleŝo en~is en la korton: a hintó bejárt az udvarra *la varotrajno en~is en la stacidomon: a tehervonat behúzott az állomásra; **en~anto**: **1.** *fn* beutazó; **2.** *fn* bentülő (>utas); **en~o**: **1.** beutazás; **2.** behajtás (járművel); **en~ejo**: kocsibejáró; **for~i**: *ntr* elutazik *for~is azenido kaj revenis azeno *Z*: tinóból ökör lett *li for~is por du monatoj: két hónapra elutazott; **kun~i**: *ntr* együtt utazik *multaj eksterlandanoj kun~is en nia trajno: sok külföldi utazott velünk a vonaton; **kun~anto**: **1.** utitárs; **2.** *átv pol* társutas; **post~i**: *tr* vki *v.* vmi után utazik *la trupoj post~is la municitrajnon: a csapatok a lőszervonat után mentek *se mi havos tempon, mi post~os vin per la sekva trajno: ha lesz időm, utánad megyek a következő vonattal; **plu~i**: *ntr* továbbutazik; **post~ilo**: *fn jm* utánfutó, pótkocsi *szin* remorko; **preter~i**: *tr közl* (járművel) megelőz *ni preter~is maljunan Trabanton: megelőztünk egy öreg Trabantot; **re~i**: *ntr* visszautazik *post semajno mi re~os: egy hét múlva utazom vissza; **re~o**: visszautazás, visszaút; **retro~i**: *ntr* tolat; **sur~i**: **1.** *tr* (járművel) rájár, feljár *bonvolu sur~i la pesilon: járjon rá kérem a mérlegre *sur~i la pramon: feljár a kompra; **2.** *tr* elüt, elgázol (járművel) *la aŭto sur~is katon: a kocsi elütött egy macskát; **tra~i**: **1.** *tr* átutazik, áthajt vmin *li tra~is duonan Eŭropon: átutazta fél Európát *tra~ante nian urbon vizitu nin: városunkon átutazóban látogasson meg; **2.** *tr* végighajt vhol *unue tra~u la rektan etapon de la vojo: először menjen végig az út egyenes szakaszán; **tra~anto**: *fn* átutazó; **trans~i**: **1.** *tr* átmegy, túlmegy vmin (n) járművel *la kamiono trans~is la celstacion: a kamion túlment a célállomáson *la trajno trans~is al li ambaŭ piedojn: a vonat átment mindkét lábán; **2.** *tr* vmin túlra utazik *v.* megy *ni trans~os la monton: a hegyen túlra utazunk *trans~inte la urbon ni haltos: miután átutaztunk a városon, megállunk; **ek~kajo**: **1.** *vsút* indulási peron; **2.** *hajó* indulási rakpart; ~**bileto**: menetjegy *fervoja ~bileto: *vsút* vasúti menetjegy; ~**domo**: *jm* lakókocsi; ~**fotado**: *film* kocsizás, fahrt; ~**ilindustrio**: *ip* járműipar; ~**ilkriko**: *fn tech* kocsiemelő; ~**pordo**: nagykapu, kocsibejáró; ~**ilpramo**: *hajó* kocsikomp, járműkomp; ~**kodo**: *közl jog* KRESZ, A közúti közlekedés szabályai; ~**malsano**: *orv* mozgásbetegség, kinetosis *szin* kinezopatio; ~**prezo,** ~**tarifo**: *közl* viteldíj, menetdíj; ~**tempo**: menetidő, utazási idő; ~**vojo**: *közl* kocsiút, úttest *dukoridora ~vojo: kétsávos úttest
↺aerveturado, akvoveturilo, akvumveturilo, aŭtoveturado, boatveturi, busveturado, ĉarveturi, ĉelveturilo, ĉerkoveturilo, ĉevalveturilo, domveturilo, fojnveturilo, garbveturilo, glitveturilo, kaŝveturanto, kirasveturilo, kurierveturilo, loĝveturilo, marveturanto, mortveturi, motorveturilo, municiveturilo, naĝveturilo, petveturi, poŝtveturilo, radveturilo, raŭpveturilo, spacveturilo, ŝarĝveturilo, ŝipveturi, trakveturilo, trenveturilo, velveturi, vetveturi
vezani/**o**=*pszi* elmebaj, téboly, őrültség
Vezer/**o**=*geo* Weser (folyó)
vezik/**o**=**1.** *anat* hólyag, vesica; **2.** *anat* húgyhólyag *szin* urinveziko; **3.** buborék; **4.** *knyv* szövegbuborék *~oj en bildstrio: szövegbuborékok képregényben; ~**eto**: **1.** *anat* hólyagocska, hólyagcsa, vesicula; **2.** *orv* vízhólyag *szin* blazo; **3.** *tech* léghólygocska *~etoj sur farbita surfaco: hólyagok festett felületen; ~**iga**: *orv* hólyaghúzó *~iga gaso: *kat* hólyaghúzó gáz; ~**iĝi**: *ntr* felhólyagosodik; ~**arbusto**: ➲koluето; ~**fenestro**: *ép* hólyagablak; ~**plastro**: *gysz* hólyaghúzó flastrom
↺aerveziketo, galveziko, sapveziko, naĝveziko, urinveziko
vezir/**o**=*tört* vezír (török miniszter); **ĉef~o**: *tört* nagyvezír
Vezuvi/**o**=*geo* Vezúv
vi=**1.** te, ti *vi, kara: te, kedves *vi aliaj: ti ott *vi ĉiuj: mindegyiktek, mindegyikőtök; **2.** maga, maguk, ön, önök *vi estas mia amiko: te a barátom vagy *vi, sinjoroj, ne vizitis min: önök, uraim, nem látogattak meg; via: **1.** tiéd, tiétek *la mia estas ankaŭ la via: az enyém a tiéd is *via amiko estas mi: a te barátod én vagyok *viajn rekomojn mi akceptas: elfogadom az ajánlásaidat; **2.** magáé, maguké, öné, önöké *la decido estis la via: a döntés az öné *v.* önöké volt *la laboristoj estis la viaj: a munkások az önéi *v.* önökéi voltak *la viajn mi redonas: az önéit *v.* önökéit visszaadom *mi trovis viajn okulvitrojn: megtaláltam a szemüvegét *via ĉeesto: az ön *v.* önök jelenléte *via konduto estas neakceptebla: a maga viselkedése elfogadhatatlan *vian oferton ni akceptas: az önök ajánlatát elfogadjuk; viaflanke: **1.** a te oldaladon, a ti oldalatokon, az ön *v.* önök oldalán; **2.** részedről, részetekről, az ön *v.* önök részéről; viumi: *tr* magáz, önöz *szin* vidiri, viparoli; vidiri, viparoli: *ntr* magáz, önöz vkit (al) *szin* viumi *la fremdulo viparolis al mi: az idegen magázott
viadukt/**o**=*közl* völgyhíd, viadukt *szin* valponto
viand/**o**=*gaszt* hús *abstini je ~o: tartózkodik a hústól *blanka kaj ruĝa ~o: fehér és vörös hús *buljona ~o: levesben főtt hús *fritita ~o: sült hús, pecsenye *grasa kaj magra ~o: kövér és sovány hús *nek ~o, nek fiŝo: se nem hús, se nem hal *peklita ~o: sózott (sóban tartósított) hús *stufita ~o: párolt hús; ~**aĵo**: *gaszt* húsétel; ~**ejo**: húsbolt; ~**isto**: hentesboltos; **sen~a**: hústalan, hús nélküli, húsmentes *sen~aj platoj: húsmentes fogások; ~**batilo**: *gaszt* húsverő, húsklopfoló; ~**bazaro**: húspiac; ~**biskoto**: *gaszt* húskétszersült; ~**buleto**: *gaszt* húsgombóc; ~**faruno**: *agr* húsliszt; ~**haketaĵo**: *gaszt* vagdalt hús; ~**muelilo**: *gaszt* húsdaráló; ~**oforko**: *gaszt* tálalóvilla (húshoz); ~**oknelo**: *gaszt* húsgombóc; ~**omanĝulo**: *fn* húsevő; ~**oplado**: *gaszt* húsostál; ~**opoto**: *gaszt* húsosfazék; ~**osupo**: *gaszt* húsleves; ~**otranĉilo**: *gaszt* szeletelőkés (húshoz); ~**ovaro**: húsáru; ~**ovendejo**: húsbolt, hentesbolt
↺bučviando, ĉasviando, kolbasviando, porkoviando, ripviando
viatik/**o**=*kr* utolsó kenet, Szent Útravaló, betegek szentsége, viaticum
vibr/**i**=*ntr* rezeg, vibrál, remeg *la kordoj ~as: a húrok rezegnek *li ~as de ĝojo: *átv* örömtől remeg *lia koro ~as de emocio: *átv* a szíve meghatottságtól remeg *lia voĉo ~as: zeng a hangja; ~**o**: rezgés *kalkuli la ~ojn: számolja a rezgéseket *la ~oj de la sonorilo: a harang rezgései;

~**a**: **1.** rezgő, vibráló *~aj movoj: rezgő mozgások; **2.** *nyt* pergetett, vibráns *~a ro: pergetett r *~a sono: pergetett hang, *fn* vibráns; ~**ado**: rezgés, vibráció *la ~ado de pinĉita kordo: megpengetett húr rezgése *propra ~ado: *fiz* saját rezgés; ~**igi**: *tr* rezegtet *per frapo li ~igis la sonorilon: egy ütéssel megrezegtette a harangot; ~**ilo**: *fiz* vibrátor, rezgéskeltő; ~**atoro**: *tech* tömörítőgép, vibrátor; **kun~i**: *ntr* együtt rezeg, rezonál; **mult~ilo**: *vill* multivibrátor *szin* multivibratoro *dustata mult~ilo: bistabil multivibrátor *oscila mult~ilo: astabil multivibrátor; **post~i**: *ntr* utórezeg, utórezgést végez; **post~o**: utórezgés; ~**okordo**: *zene* pergőhúr (dobon); ~**oskopo**: *zene* (hang)rezgésmérő

vibraci/o=➲vibro, vibrado

vibrafon/o=*zene* vibrafon

vibri/o=*bakt* Vibrio (egyszeresen hajlított pálca) *koma ~o: kolerabaktérium (Vibrio cholerae)

vibris/o=1. *anat* orrszőr, vibrissa; **2.** *áll* tapintószőr, vibrissa *szin* palpvilo; **3**. ➲fadenplumo

viburn/o=*növ* bangita (Viburnum) *lentan~o: ostorménfa, ostorménbangita (V. lantana) *szin* lentano 2

vic/o=I. önállóan **1.** sor (helyben) *de kiu estas la ~o?: ki van soron? *ili marŝis po kvar en ~oj: négyes sorokban meneteltek *sidi en la unua ~o: az első sorban ül *stari en ~o: sorban áll *stariĝi en ~o: sorba áll, sorba beáll *stariĝu en ~oj po tri: álljatok hármas sorokba *~o da domoj: egy sor ház; **2.** sor (időben) *post ~o da bataloj: egy sor küzdelem után *post ~o da jaroj: évek múltán *sekvu la preskribitan ~on de agoj: kövesd az előírt cselekvéssort; **3.** *átv* sor *en la ~o de la esperantistoj: az eszperantisták soraiban *ĝisatendi sian ~on: kivárja a sorát *kiam venis al mi la ~o: amikor rám került sor *nun venis via ~o: most te vagy soron; **4.** *mat* sor, sorozat *aritmetika ~o: számtani sorozat *szin* aritmetika progresio *finia ~o, finilonga ~o: véges sor *geometria ~o: mértani sorozat *harmona ~o: harmonikus sorozat *~o de funkcioj: függvénysorozat; ~**i**: *ntr biz* sorban áll *szin* vicatendi; ~**e**: sorban *ili staris ~e unu post alia: sorban álltak egymás után; ~**a**: sor~, soron következő, sor szerinti *~a soldato: *kat* sorkatona; ~**e al**: vki *v.* vmi helyett *szin* anstataŭ *~e al la falintoj venis novaj: az elesettek helyett újak jöttek; ~**ero**: **1.** sor tagja *v.* eleme; **2.** *mat* tag (>sor) *szin* termo 2; ~**estro**: helyettes vezető, főnökhelyettes, másodfőnök; ~**igi**: **1.** *tr* sorba állít *li ~igis la ŝakfigurojn: felrakta a sakkfigurákat *~igu viajn homojn: állítsa sorba az embereit; **2.** *tr* sorol, elsorol *mi ~igis al vi nerefuteblajn faktojn: megdönthetetlen tényeket soroltam önöknek; ~**iĝi**: *ntr* sorba áll, sort alkot, felsorakozik *la lernantoj ~iĝis laŭ la muroj: a tanulók felsorakoztak a falak mentén; **al~igi**: *tr* hozzásorol, odasorol, besorol *al~igu la restintajn soldatojn al la regimo: sorolja be a megmaradt katonákat az ezredbe *min ne al~igu al viaj adeptoj: engem ne sorolj a híveid közé; **al~iĝi**: *ntr* hozzásorolódik, besorolódik, hozzáadódik *la novevenintoj al~iĝis al la procesio: az újonnan jöttek besoroltak a körmenetbe *nova krimo al~iĝis al via longa listo: új bűneset adódott hozzá az ön hosszú listájához; **dua~e**: **1.** a második sorban; **2.** *átv* másodsorban; **el~igi**: *tr* kivesz *v.* kiállít a sorból; **el~iĝi**: *ntr* kisorol, kiáll a sorból; **en~igi**: *tr* besorol, sorba állít *en~igu vin: álljatok be a sorba; **en~iĝi**: *ntr* besorol, sorba áll *ni en~iĝis en la aŭtokolonon: besoroltuk a kocsioszlopba; **ekster~a**: soron kívüli *ekstr~aj havigoj: soron kívüli juttatások; **ekster~e**: soron kívül; **el~igi**: *tr* kiállít *v.* kitesz a sorból; elviĉĝi: *ntr* kiáll *v.* kiválik a sorból; **laŭ~a**: sorban következő, soron következő *nia laŭ~a kunsido: soron következő ülésünk; **laŭ~e**: sorrendben, sorban *venu laŭ~e: sorrendben jöjjenek; **sia~e**: sorjában *sia~e ĉiu alparolis: sorjában mindenki hozzászólt; **sub~o**: *mat* részsorozat; **sur~igi**: *tr* sorban rátesz; **unu~e**: egy sorban; **unua~e**: elsősorban; ~**atendi**: *tr* sorban áll; ~**atendo**: sorban állás; ~**instruisto**: *isk* segédtanító; ~**iri**: *ntr* sorban megy; ~**juĝisto**: *jog* másodbíró; ~**luaĵo**: albérlet; ~**luanto**: albérlő; **II.** előképzőként; vic~: **1.** al~, ~helyettes ➲vicgrafo, vicjuĝisto, vicprezidanto, vicprefekto, vicrektoro, vicsekretario, vicurbestro; **2.** *tech* pót~, segéd~ ➲vicparto, vicrado; **3.** mostoha~ (>névleges rokonság) ➲vicfrato, vicfratino

vici/o=*növ* bükköny (Vicia) *vö.* fabo

vid/i=1. *tr* lát *kiom longe ni ne ~is nin?: mennyi ideje nem láttuk egymást *li ne plu ~as: már nem lát *~as okulo, sed mano ne trafas *Z*: kapaszkodik, mint a körmetlen macska; szeme látja, de keze nem találja *~i duoble: *orv* duplán lát, kettős látása van *~i ĝis la pinto de sia nazo: csak az orra hegyéig lát *~i sin en la spegulo: látja magát a tükörben; **2.** *tr átv* lát, szemlél, vélekedik *ĉu mi povus ~i nun vian sinjoron?: láthatnám most az uradat? *el tio mi ~as, ke vi bone laboris: ebből azt látom, hogy jól dolgoztál *ili ~is en li nur fremdulon: csak idegent láttak benne *kiel vi ~as la aferon?: hogy látja az ügyet? *li ne povis ~i lin suferi: nem tudta elnézni, hogy szenved *ni ~os, se ni vivos: majd meglátjuk *vi ~as la aferon nigra: feketén látod a dolgot *~i ĉion en roza lumo: rózsaszínben látja a világot *~i mil stelojn: csillagokat lát; ~**u!**: lásd! *~u, sinjoro!: nézze, uram!; ~**o**: **1.** látás *ĉe la ~o de la katastrofo: a katasztrófa láttán *ĉeko je ~o: látra szóló csekk *for de mia ~o!: tűnj a szemem elől! *ludi ĉe ~o: *zene* lapról játszik, blattol *tunela ~o: *orv pej* csőlátás *unu ~o pli taŭgas, ol dek aŭdoj *Z*: többet hiszünk a szemnek, mint a fülnek; **2.** *tech* nézet *flanka ~o: oldalnézet *supra ~o: felülnézet; **3**. ➲vidaĵo; ~**a**: látás~, látási *~aj halucinoj: látáshallucinációk *~aj perturboj: látászavarok; ~**ado**: **1.** látás *lin ĝenis la ofta ~ado de lia eksedzino: zavarta volt felesége gyakori látása; **2.** *biol* látás, látásérzék *szin* vidsenso; ~**aĵo**: **1.** látvány; **2.** látkép *~aĵo el Florenco: firenzei látkép; ~**al~a**: szemközti, átellenben lévő *la ~al~a domo: a szemközti ház; ~**al~e**: átellenben, szemben, szemközt *~al~e al la restoracio malfermiĝis alia restoracio: az étteremmel szemben egy másik étterem nyílt *~al~e al ni: velünk szemben; ~**ebla**: látható *ili sentis sin ~eble tre bone: láthatóan nagyon jól érezték magukat *~ebla ankaŭ per nearmitaj okuloj: szabad szemmel is látható; ~**ebligi**: *tr* láthatóvá tesz, megjelenít, kimutat *ŝi ~ebligis sian malkonton: (nő) kimutatta elégedetlenségét *~ebligi sur ekrano: képernyőn megjelenít; ~**ebliĝi**: *ntr* megjelenik, láthatóvá válik; ~**ate~ote**: *inf* WYSIWYG; ~**ejo**: kilátóhely, kilátópont; ~**ema**: kíváncsi természetű; ~**igi**: *tr* láttat, megjelenít, mutat *eĉ plej etan miron li ne ~igis: a legkisebb csodálkozást sem mutatta *la grafitpulvoro ~igis la konturojn: a grafitpor láthatóvá tette a körvonalakat *la milito ~igis sian kruelan vizaĝon: a háború megmutatta kegyetlen arcát; ~**igilo**: *fn inf* kijelző, megjelenítő, monitor *vektorreĝima ~igilo: vektorgrafikus megjelenítő; ~**iĝi**: *ntr* látszik, mutatkozik *la aŭto ne ~iĝis en la nebulo: a kocsi nem látszott a ködben *jam ~iĝas la indikoj de evoluo: már látszanak a fejlődés jelei; ~**ilo**: **1.** *tech* látókészülék *infraruĝa ~ilo: éjjellátó készülék, infravörös látcső; **2.** *biz* szem, látóka *kie estas viaj ~iloj?: *biz* nem látsz a szemedtől?; ~**inda**: látnivaló, nevezetes *malmulte da ~indaj lokoj estas ĉi tie: kevés nevezetes hely van itt; ~**indaĵo**: *fn* látnivaló, nevezetesség *mi montris al ili la ~indaĵojn de la urbo: megmutattam nekik a város nevezetességeit; ~**into**: szemtanú; **al~e**: szemben, szemközt; **antaŭ~i**: **1.** *tr* előre lát *mi antaŭ~is la fiaskon: előre láttam a bukást; **2.** *tr átv* eltervez, előirányoz *la buĝeto antaŭ~as striktigojn: a költségvetés megszorításokat irányoz elő *ni antaŭ~as balon por la deka: tizedikére bált tervezünk; **antaŭ~ema**: előrelátó, előretekintő, körültekintő, gondos; **antaŭ~emo**: előrelátás, körültekintés, gondosság; **dis~igi**: *tr távk* ad, közvetít (>televíziózás) *dis~igi filmon: filmet közvetít; **dis~igo**: *távk* adás, közvetítés (>televíziózás); **ek~i**: *tr* meglát, megpillant, észrevesz *ek~i la taglumon en vilaĝeto: egy kis faluban látta meg a napvilágot; **el~i**: *tr* kilát vhonnan *apenaŭ ili povis el~i el la tranĉeo: alig láttak ki a lövészárokból; **el~o**: kilátás *el la turo prezentiĝis bela el~o al la turistoj: a toronyból szép kilátás tárult a turisták elé; **el~iĝi**: *ntr* kilátszik vhonnan *apenaŭ el~iĝis la knabeto el la herbo: alig látszott ki a fiúcska a fűből; **en~i**: *ntr* belát vhova; **ĝisre~i**: *tr* istenhozzádot mond, elbúcsúzik *antaŭ nelonge ni ĝisre~is niajn amikojn: nemrég búcsúztunk el barátainktól; **inter~iĝi**: *ntr* találkozik *la politikistoj nun inter~iĝis la unuan fojon: a politikusok most találkoztak első ízben; **laŭ~e**: látásból, látszatra *li violonis la sonaton laŭ~e: lapról játszotta le a szonátát *mi konas lin nur laŭ~e: csak látásból ismerem *laŭ~e li estas honesta homo: látszatra tisztességes ember; **mem~igema**: magamutogató; **neantaŭ~ebla**: előre nem látható *mia instrukcio por okazoj neantaŭ~eblaj: utasításom előre nem látható esetekre; **ne~anto**: *fn* nem látó, vak; **ne~ebla**: láthatatlan ember *la ne~ebla homo: a láthatatlan ember; **preter~i**: *tr* elnéz, nem vesz észre, elsiklik vmi felett (n) *pardonu, mi preter~is vin: bocsásson meg, nem vettem észre *preter~u miajn misojn: nézze el a hibáimat *vi preter~is gravan punkton: elsiklottál egy fontos pont felett; **retro~o**: visszatekintés; **re~i**: **1.** *tr* viszontlát *Dio volu, ke ni re~u nin!: Isten adja, hogy viszontlássuk egymást!; **2.** *tr* ➲revizii; **re~o**: viszontlátás *ĝis re~o!: viszontlátásra!; **re~igi**: **1.** *tr* újraláttat, újra megmutat *re~igu vin: mutasd magad újra; **2.** *tr* visszatükröz *la lago re~igis la kastelon: a tó visszatükrözte a kastélyt; **retro~ilo**: ➲retrospegulo; **sen~a**: vak, látást nélkülöző *sen~a flugado de aviadilo: repülőgép vakon repülése *sen~a nebulo: áthatolhatatlan köd; **tele~i**: *tr* tévén néz, tévézik, televíziózik *li ofte tele~as: gyakran tévézik *ni tele~is la matĉon: tévén néztük a meccset; **super~i**: *tr* felügyel vmire *v.* vkire (n); **tele~o**: **1.** televíziózás, tévézés *szin* televidado; **2.** *távk* televízió, tévé *fermcirkvita tele~o: zártláncú tévé *kabla tele~o: kábeltévé *komerca tele~o: kereskedelmi tévé *komunuma tele~o: közösségi televízió, városi tévé *publika tele~o: közszolgálati tévé *satelita tele~o: műholdas televízió *štata tele~o: állami televízió; **tele~aĵo**: tévéműsor; **tele~anto**: *fn* tévénéző; **tele~igi**: *tr* tévén közvetít *ĉu oni tele~igas la teatran prezentadon?: közvetíti a tévé a színházi előadást?; **tele~ilo**: *eltr* tévé, televízió,

televiziókészülék; **tele~isto**: *fn* tévés; **tra~i**: **1.** *tr* átlát *ĉu vi povas tra~i la vitron?: át tudsz látni az üvegen?; **2.** *tr* átlát vkin *v.* vmin *Jesuo tra~is la fariseojn: Jézus átlátott a farizeusokon *ni tra~as viajn artifikojn: átlátunk a mesterségeiden *tra~i la vualon: átlát a szitán; **tra~ebla**: *átv is* átlátható, átlátszó, transzparens *tra~ebla buĝeto: átlátható költségvetés *tra~ebla vitro: átlátható üveg; **tra~ebleco**: *átv is* átláthatóság, transzparencia; **unu~e**: egy pillantással *uni~e li komprenis la situacion: egy pillantással megértette a helyzetet; **unua~e**: első látásra *unua~e li enamiĝis al ŝi: első látásra beleszeretett; **tele~aparato**: *eltr* tévékészülék; **tele~bendo**: *távk* tv-sáv; **tele~ĉeno**: *távk* tévélánc; **tele~ĵurnalisto**: televíziós újságíró, tévés; **tele~kanalo**: *távk* televíziócsatorna, tv-csatorna; **tele~kompanio**: tv-társaság; **tele~riparisto**: *tech* tévészerelő; **tele~serio**: tv-sorozat; **tele~stacio**: *távk* tvéállomás; **tele~teamo**: tévésztáb; **~akreco**: *orv* látásélesség *~akreca tabulo: látásvizsgáló tábla; **~alloga**: szemrevaló; **~angulo**: látószög; **~atestanto**: *jog* szemtanú; **~atingi**: *tr* ellát vmeddig *ĉu vi ~atingas la ŝipon?: ki tudod venni a hajót? *mi ~atingas nur la finon de la moleo: csak a móló végig látok; **~bendo**: *film* videoszalag, képszalag; **~bendilo, ~bendaparato**: *eltr* képmagnó, videó, videokészülék; **~bendregistrilo**: *eltr* videofelvevő; **~difekto**: *orv* látássérülés *szin* vidhandikapo; **~difektito**: látássérült; **~disko**: DVD-lemez, lézerlemez; **~distanco**: látótávolság *en ~distanco: látóközelben, látótávolságban; **~distingi**: *tr* (szemével) kivesz *ni sukcesis ~distingi la konturojn de la monto: sikerült kivennünk a hegy körvonalait; **~handikapo**: *orv* látássérülés; **~handikapita**: *mn orv* látássérült; **~handikapito**: *fn orv* látássérült; **~kampo**: látómező, látókör; **~kapablo, ~povo**: látóképesség; **~maniero**: szemlélet, látásmód; **~materialo**: *film* videoanyag; **~nervo**: ➲opta nervo; **~organo**: *anat* látószerv, organum visus; **~punkto**: nézőpont, szempont, szemszög; **~senso**: *biol* látásérzék *szin* vidado 2; **~serĉilo**: *fot* kereső (>fényképezőgép)
↺akrevida, aŭdvida, belvidejo, ĉiovida, hororvidaĵo, informtelevido, kablotelevido, klarvida, kolortelevidilo, larĝvida, mondvido, murtelevidilo, nigravidulo, noktovida, okulvidebla, rokvideo, viddisko
video=előképző; video~: video~; video: *film* videó, videofilm; videaĵo: *film* videoanyag; videoamplifilo: *eltr* videoerősítő; videoaparato: *eltr* videokészülék, videomagnó *szin* vidbendilo; videobendo: *film* videoszalag *szin* vidbendo; videodisko: *inf* DVD-lemez, videolemez *szin* viddisko, lumdiskego; videofilmo: *film* videofilm; videokamerao: *eltr* videokamera, videofelvevő; videokarto: *inf* videokártya *szin* ekrankarto; videokasedo: *film* videokazetta; videokonferenco: videokonferencia; videokurso: *isk* videotanfolyam; videoludo: *ják* videojáték; videoludilo: *ják* videojáték (készülék); videomagnetofono: *eltr* videomagnó *szin* vidbendilo, vidbendaparato, magnetoskopo; videomemoro: *inf* videomemória, video RAM, VRAM; videomesaĝo: *távk* videoüzenet; videoregistraĵo: *film* videofelvétel; videoregistrilo: *eltr* videofelvevő; Videoteksto: *inf* Videotext; videotelefono: *távk* videotelefon, képtelefon; videovidigilo: *eltr* (csak lejátszó) képmagnó
↺muzikvideo
vidikon/o=*vill* vidikon(cső)
vidv/o=özvegy(ember); **~eco**: özvegység, özvegyi állapot; **~iĝi**: *ntr* megözvegyül; **~ino**: özvegyasszony *pajla ~o: *átv* szalmaözvegy; **~opensio**: özvegyi nyugdíj
↺militvidvino
Vien/o=1. *geo* Bécs *~o estas la ĉefurbo de Aŭstrio: Bécs Ausztria fővárosa; **2.** *geo* Wien (patak); **3.** *geo* Vienne (folyó, város és megye) (FR)
vifi/o=*inf* WiFi *szin* sendrata reto
vigil/i=*ntr* virraszt *szin* maldormi; **~o**: virrasztás
vigl/a=1. fürge, eleven, virgonc *la lacerto ~e malaperis: a gyík fürgén eltűnt *~a knabeto: eleven fiúcska *~e li elsaltis el la lito: fürgén kiugrott az ágyból; **2.** élénk, pezsgő *~a interparolo: élénk társalgás *~a kalko: oltatlan mész *~a stilo: eleven stílus *~a trafiko: élénk forgalom *~a vivo: pezsgő élet; **~i**: **1.** *ntr* sürög-forog, szorgoskodik, sürgölődik *~u, infanoj!: szaporán, gyerekek! *kuiristoj ~is ĉirkaŭ la kaldronoj: szakácsok sürgölődtek az üstök körül; **2.** *ntr* pezseg, forr *la vivo ~is en la tendaro: pezsgett az élet a táborban; **~eco**: **1.** fürgeség, elevenség; **2.** élénkség, pezsgés; **~igi**: *tr* felélénkít, megpezsdít, elevenné tesz *la aŭtovojo ~igis industrion: az autópálya megpezsdítette az ipart *la vino ~igis la societon: a bor megpezsdítette a társaságot *~igu vian amikon: élénkítsd fel a barátodat *~igu vin!: mozogj már!; **~iĝi**: *ntr* megélénkül, felélénkül, megpezsdül; **mal~a**: lomha, renyhe, tunya, enervált; **mal~eco**: lomhaság, renyheség, tunyaság, enerváltság; **mal~i**: *ntr* tengleng, pang, tesped; **mal~igi**: *tr* ellanyhít, eltunyít, lomhává tesz; **mal~iĝi**: *ntr* ellanyhul, eltesped, eltunyul; **pli~igi**: *tr* serkent, élénkít; **pli~iga**: serkentő; **re~igi**: **1.** *tr* felvidít; **2.** *tr átv* újraéleszt, újraserkent, feléleszt *la printempo re~igis la naturon: a tavasz újraélesztette a természetet; **~apensa**: élénk eszű, gyors észjárású
vign/o=*növ* trópusibab (Vigna) *vö.* azukio, mungo, voandzeo
vigvam/o=vigvam, indián (bőr)sátor
vikar/a=*biol* vikariáns, vikarizáló *~a specioj: vikariáns fajok; **~iiĝo**: *biol* vikarizáció; **~ismo**: *biol* vikarizmus
vikari/o=*kr* helynök, vikárius *episkopa ~o: püspöki helynök *ĝenerala ~o: általános helynök *paroĥestra ~o: káplán *~o de Jesuo Kristo: Krisztus földi helytartója; **ĉef~o**: *kr* általános helynök
Viki/o=*inf* Wiki (hipertextrendszer és szoftver); **~likoj**: *inf pol* wikiliks; **~pedio**: *inf* Wikipédia (enciklopédia); **~versitato**: *inf* Wikiversitas (virtuális egyetem); **~vortaro**: *inf* Wikiszótár
viking/o=*fn tört* viking
Vikipedi/o=*inf* Wikipédia
vikstremi/o=*növ* Wikstroem-cserje (Wikstroemia)
viktim/o=1. *vall* élőáldozat *szin* buĉofero; **2.** *átv* áldozat *la ~oj de militoj kaj epidemioj: háborúk és járványok áldozatai; **~iĝi**: *ntr* áldozatul esik
Viktor/o=Győző, Viktor (utónév) *reĝo ~o-Emanuelo: Viktor Emánuel király; **~io**: **1.** *geo pol* Victoria (AU); **2.** *geo* Viktória-tó; **3.** *geo* Victoria *~io estas la ĉefurbo de Sejŝeloj: Victoria a Seychelle-szigetek fővárosa; **~ino**: Viktória (utónév) *reĝino ~ino: Viktória királynő; **~ina**: *tört* viktoriánus *~ina epoko: viktoriánus kor *~ina prudeco: viktoriánus prűdség *~ina stilo: viktoriánus stílus
viktuali/o=élelmiszerkészlet, útravaló, elemózsia
vikun/o=*áll* vikunja, vikunya (Lama vicugna); **~lano**: *tex* vikunyagyapjú
vil/o=1. *áll* serte, sörte, durva szőrzet; **2.** *tex* bolyh; **3.** *anat* bolyh, villus *intestaj ~oj: bélbolyhok, villi intestinales; **~a**: szőrős, drótszőrű, bolyhos *~a hundo: drótszőrű kutya; **~igi**: *tr tex* bolyhosít, bolyhoz
vila/o=*ép* villa, nyaraló; **~aro**: *ép* nyaralótelep
vilaĝ/o=falu, helység *ili transloĝiĝis el la urbo en ~on: a városból egy faluba költöztek át; **~a**: falu~, falusi *~a idilio: falusi idill *~a kostumo: falusi viselet *~a turismo: falusi turizmus *~a vivo: falusi élet; **~e**: falun, faluhelyen *somerumi ~e: falun nyaral *~e oni ne vizitas teatron: faluhelyen nem járnak színházba; **~ano**: *fn* falusi, falun élő *vö.* kamparano; **~estro**: **1.** *tört* falubíró; **2.** (falusi) polgármester; **sam~ano**: *fn* falubeli, földi; **~muzeo**: *tört* falumúzeum, skanzen; **~pedelo**: *tört* kisbíró
↺ladvilaĝo
Vilemurb/o=*geo* Willemstand *~o estas la ĉefurbo de Antiloj: Willemstand az Antillák fővárosa
Vilhelm/o=Vilmos (utónév) *~o de Oranĝio: *tört* Orániai Vilmos *~o la Konkeranto: *tört* Hódító Vilmos; **~ino**: Vilhelmina (utónév)
vill/o=1. *tört ép* villa; **2**. ➲vilao
Viln/o=*geo* Vilnius *~o estas la ĉefurbo de Litovio: Vilnius Litvánia fővárosa
vimen/o=1. *növ* kosárkötő *v.* nemes fűz, kenderfűz, kötőfűz (Salix viminalis) *flava ~o: sárgaüstökű fűz, aranyüstökű fűz (S. alba var. vitellina); **2.** (kosárfonó) vessző, fűzfavessző; **~aĵo**: fonott áru; **~tegi**: *tr* vesszővel befon *~tegita botelo: vesszőfonatú palack; **~tego**: vesszőfonat
Viminal/o=1. *tört geo* Viminalis, Viminale (domb Rómában); **2.** *átv pol* Viminale (>miniszterelnöki palota) (IT)
vimpl/o=1. csíkba szabott zászló, kopjalobogó, pennon; **2.** árbócszalag
vin/o=*gaszt* bor *adulteri ~on, bapti ~on: bort vizez *akvon prediki, kaj ~on trinki: vizet prédikál, és bort iszik *blanka, roza kaj ruĝa ~o: fehérbor, rozé és vörösbor *bona ~o ŝildon ne bezonas *Z*: *közm* a jó bornak nem kell a cégér *bonaroma ~o, bonbukeda ~o: kellemes bukéjú bor *bordoza kaj rejnlanda ~o: bordói és rajnai bor *burgonja ~o: burgundi bor *ĉi-jara ~o kaj pasintjara ~o: idei és tavalyi bor *dekanti ~on: bort lefejt *dolĉa, duondolĉa kaj seka ~o: édes, félédes és száraz bor *donu al mi du glasojn da ~o: adjon két pohár bort *en ~o estas vero: *közm* borban az igazság, in vino veritas *fermentanta ~o: erjedő bor *juna ~o kaj maljuna ~o: újbor és óbor *korkogusta ~o: dugóízű bor *kuirita ~o: forralt bor *moskatela ~o: muskotály *regiona ~o: tájbor *tabla ~o: asztali bor *szin* tablovino *~o kun duk~ona sodakvo: házmester *~o kun duona sodakvo: kisfröccs *~o kun kvardekona sodakvo: házmester *~o kun sodakvo: fröccs *~o kun triona sodakvo: nagyfröccs; **~ejo**: *agr* borospince, bortároló helyiség; **~isto**: **1.** *tört* pohárnok, pincemester *szin* vinverŝisto; **2.** *agr* borász; **~ologo**: *agr* borszakértő *szin* enologo, vinspertulo; **~ologio**: *agr tud* borászat *szin* enologio; **~umi**: *ntr* borozgat; **~berarbusto**: ➲vinberujo; **~barelo**: *agr* boroshordó; **~bero**: *növ* szőlőszem, szőlő (gyümölcs) *korinta ~bero: korinthoszi szőlő; **~beraro**: *növ* szőlőfürt *szin* vinbergrapolo, traŭbo; **~berejo, ~berĝardeno**: *agr* szőlő(ültetvény), szőlőskert; **~beristo**: *agr*

szőlőtermelő, szőlőműves, szőlősgazda, vincellér *szin* vinberkultivisto, vitkultivisto; ~**berbranĉo**: *növ* venyige, szőlővessző; ~**berbrando**: *gaszt* borpárlat; ~**berfolio**: *növ* szőlőlevél; ~**berfromaĝo**: *gaszt* szőlősajt; ~**bergrapolo**: *növ* szőlőfürt *szin* vinberaro, traŭbo; ~**berkerno**: *növ* szőlőmag *~berkerna oleo: szőlőmagolaj; ~**bieno**: *agr* szőlőbirtok; ~**kruĉo**: boroskancsó; ~**kruĉeto**: *kr* boroskancsó, boros ampolna; ~**berkultivo**: *agr* szőlőművelés, szőlőtermesztés; ~**berkultivisto**: *agr* szőlőtermelő, szőlőműves, szőlősgazda, vincellér *szin* vinberisto, vitkultivisto; ~**berrekremento**: *agr* szőlőtörköly; ~**bersuko**: *agr* szőlőlé; ~**bertrunko**: *növ* szőlőtőke *szin* rebo; ~**berujo**: *növ* (bortermő) szőlő (Vitis vinifera) *szin* vina vito; ~**botelo**: borospalack, borosüveg; ~**distilaĵo**: *gaszt* borpárlat; ~**falsisto**: *jog* borhamisító; ~**farado**: *agr* borkészítés; ~**feĉo**: *agr* borseprő; ~**gisto**: *biol kém* borélesztő; ~**glaso**: *gaszt* borospohár; ~**gustumo, ~gustumado**: *gaszt* borkóstolás, borkóstoló; ~**gustumisto**: *fn* borkóstoló; ~**haladza**: *pej* borgőzös; ~**kanto**: *zene* bordal; ~**karafo**: *gaszt* (asztali) borospalack; ~**kelo**: *agr* borospince; ~**kelestro**: *agr* pincemester; ~**komercisto**: *gazd* borkereskedő; ~**konfitaĵo**: *gaszt* bólé *szin* boleo; ~**konkurso**: *agr* borverseny; ~**kulturo**: *agr* borkultúra; ~**listo**: *gaszt* borjegyzék, borárlista; ~**makulo**: borfolt; ~**miksaĵo**: *gaszt* cuvéé, küvé; ~**ometro**: *agr* borfokoló, borfokmérő; ~**pokalo**: *gaszt* boroskupa; ~**premejo**: *agr* présház; ~**premilo**: *agr* szőlőprés; ~**produktado**: *agr* bortermelés; ~**produktisto**: *fn agr* bortermelő; ~**regiono**: borvidék; ~**rekremento**: *agr* borseprő; ~**rikolti**: *ntr agr* szüretel; ~**rikolto**: *agr* szüret; ~**ruĝa**: bordó; ~**sako**: bortömlő; ~**spertulo**: *agr* borszakértő *szin* enologo, vinologo; ~**tino**: *agr* boroskád, taposókád; ~**trempita**: *pej* (bortól) elázott; ~**trinkado**: borivás; ~**trinkejo**: *gaszt* borozó; ~**trinkulo**: *fn* borivó, borkedvelő; ~**vapora**: *pej* borgőzös; ~**vendejo**: borszaküzlet; ~**verŝisto**: *tört* pohárnok *szin* vinisto 1; ~**vinagro**: *kém gaszt* borecet
↺agavvino, desertvino, glacivino, mielvino, palmvino, pirvino, pomvino, rekrementovino, rizvino, sekvinbero, spicvino, ŝaŭmvino, tablovino

vinagr/**o**=*kém gaszt* ecet *ĉesis esti vino, sed ~o ne fariĝis: se hal, se hús; se széna, se szalma; se íze, se bűze; ~**a**: **1.** *kém gaszt* ecet~, ecetes *~a acido: ecetsav *~aj kukumoj: ecetes uborka; **2.** *átv* savanyú, kedvetlen *havi ~an humoron: citromba harapott; ~**i**: *tr gaszt* ecetez, ecetben tartósít; ~**iĝi**: *ntr gaszt* megecetesedik; ~**ujo**: *gaszt* ecetesüveg *szin* vinagrokruĉeto; ~**okruĉeto**: ecetesüveg *szin* vinagrujo
↺pomvinagro, rizvinagro, vinvinagro

Vincent/**o**=Vince (utónév); **Sankta-(V)~o kaj Grenadinoj**: *geo pol* Saint Vincent és Grendine-szigetek (VC)

vincetoksik/**o**=*növ* méreggyilok (Vincetoxicum)

vina/**o**=*zene* csőcitera, vina

vinaj/**o**=*bud* vinaya

vinĉ/**o**=*tech* csörlő *vertikala ~o: ➲kapstano; ~**i**: *tr* (csörlővel) felteker *~i ĉenon: láncot felteker; ~**oputo**: kerekes kút

vinĉestr/**o**=**1.** *kat* winchester (puska); **2.** *inf ne* merevlemez ➲fiksita disko

vind/**o**=pólya, kötés, pelenka *li ne elrampis ankoraŭ el la ~oj *Z*: még a tojáshéj a hátán van *teni lin en ~oj: rövid pórázon tart; ~**i**: **1.** *tr* bepólyáz, becsavar, beköt *la mortinto estis ~ita en tolo: a halottat vászonba csavarták *ni ~is al li la okulojn: bekötöttük a szemét *~i vunditan brakon: sérült kart beköt; **2.** *tr* bepelenkáz; ~**aĵo**: pelenka; ~**iĝi**: *ntr* csavarodik, tekeredik vmi köré *hedero ~iĝis ĉirkaŭ la kolono: borostyán tekeredett az oszlopra; **el~iĝi**: *ntr* (kötelékből) kiszabadul *malfacile li el~iĝis el la vepro: nehezen szabadult ki a bozótból; **re~i**: *tr* újra beköt *v.* bepólyál *re~u la infanon: cseréld ki a gyerek pelenkáját; ~**bendo**: *orv* sebkötöző pólya; ~**infano**: pólyás csecsemő; ~**oŝranko**: pelenkázószekrény; ~**otablo**: pelenkázóasztal *szin* vartotablo; ~**otuko**: pelenka *szin* vindaĵo

vindas/**o**=*hajó* horgonycsörlő, gugora, járgány *szin* ankrovinĉo

Vindhuk/**o**=*geo* Windhoek *~o estas la ĉefurbo de Namibio: Windhoek Namíbia fővárosa

vinil/**o**=*kém* vinilgyök; ~**benzeno**: *kém* vinil-benzol; ~**gluo**: *ip* vinilenyv; ~**klorido**: *kém* vinil-klorid

vinjet/**o**=**1.** *knyv* fejléc, záródísz, keretdísz; **2.** *knyv* iniciálé, díszes kezdőbetű; **3.** *nyt* címke (szakjelzet)

vink/**o**=*növ* meténg, télizöld (Vinca) *madagaskara ~o: rózsás meténg, rózsameténg (Catharantus roseus) *szin* roza kataranto; ~**amino**: *kém gysz* vinkamin

vinkt/**o**=**1.** *tech ex* szegecs ➲nito; **2.** *tech* tűzőkapocs; ~**i**: **1.** *tr tech ex* szegecsel ➲niti; **2.** *tr* összetűz, összekapcsol *~i foliojn: lapokat összetűz *~ita broŝuro: tűzött brosúra; ~**ilo**: tűzőgép; ~**oringeto**: *tech* orros alátét; vinkul/o=**1.** *mat* kapcsolójel; **2.** *knyv* kapcsos zárójel

Vindoz/**o**=*inf* Windows *la lasta versio de ~o: a Windows legfrissebb verziója; ~**ulo**: *fn inf* Windows-felhasználó

vintr/**o**=*met* tél *akra ~o: kemény tél; ~**a**: téli *~a tempo: télidő, téli időszak; ~**e**: télen *marmoto dormas ~e: a mormota télen alszik; ~**i, ~umi**: *ntr* telel, áttelel *szin* travintri *la armeo ~is en la urbo: a sereg a városban telelt; ~**as**: *ntr met* tél van *~is, kiam la ekspedicio revenis: tél volt, amikor az expedíció visszaérkezett; ~**iĝas**: *ntr met* kezdődik a tél; **tra~i**: *ntr* telel, áttelel *szin* vintri, vintrumi *cikonioj tra~as en Afriko: a gólyák Afrikában telelnek; **tra~ejo**: **1.** *kat* téli tábor; **2.** *áll* telelőhely; ~**oavo**: Télapó; ~**odaŭra**: *növ* örökzöld *szin* ĉiamverda; ~**odormado**: *áll* téli álom; ~**oĝardeno**: *agr* télikert; ~**omezo**: *csill* téli napforduló *szin* vintra solstico; ~**osporo**: *növ* kitartóspóra, téli spóra, teliospóra, teleutospóra *szin* teliosporo; ~**ostacio**: *sp* síparadicsom

vinz/**i**=*ntr* nyüszít

viol/**o**=**1.** *növ* ibolya (Viola) *trikolora ~o: ➲trikolora penseo; **2.** ➲penseo, violego; ~**o**: Ibolya (utónév); ~**a**: lila *szin* violkolora; ~**ego**: ➲ĝardena penseo; ~**eto**: Violetta (utónév); **trans~a, ultra~a**: *fiz* ultraibolya, ibolyántúli; ~**kolora**: lila *szin* viola

violent/**a**=*pej* erőszakos, szilaj, vad, heves *~a homo: erőszakos ember *~a morto: erőszakos halál; ~**o**: *jog* erőszak, tettlegesség; ~**i**: *tr jog* megerőszakol *szin* perforti; **ne~a**: erőszakmentes *ne~a politika kampanjo: erőszakmentes politikai kampány

violon/**o**=*zene* hegedű *ponto de ~o: hegedű lába *dua ~o: másodhegedű *la animo de la ~o troviĝas inter la sontabulo kaj la dorso: a hegedű lelke a tető és a hát között található *la selo de la ~o troviĝas fine de la fingroplato: a hegedű nyerge a fogólap végén található *ludi ~on: hegedűn játszik *ne el ĉiu ligno oni faras ~on *Z*: *közm* nem minden fából leszen gerenda *ne skrapu tiun ~on: ne nyekergesd azt a hegedűt *se vi prenis la ~on, prenu ankaŭ la arĉon *Z*: *közm* aki á-t mond, mondjon b-t is *sontabulo de ~o: hegedűtető *unua ~o: elsőhegedű; ~**a**: hegedű~, hegedűs *~a voĉo: hegedűszó; ~**i**: *ntr* hegedül *szin* violonludi *~i suiton: szvittet hegedül; ~**isto**: *fn zene* hegedűs, hegedűművész *dua ~isto: másodhegedűs *unua ~isto: elsőhegedűs; ~**ujo**: *zene* hegedűtok; **bas~o**: *zene* nagybőgő, gordon, kontrabasszus; **ĉef~isto**: *zene* hangversenymester; ~**dorso**: *zene* hegedűhátlap; ~**kolo**: *zene* hegedűnyak; ~**koncerto**: *zene* hegedűhangverseny; ~**konĉerto**: *zene* hegedűverseny; ~**korpo**: *zene* hegedűtest; ~**ludi**: *ntr* hegedül *szin* violoni; ~**voluto**: *zene* hegedűcsiga
↺aldviolono, najlviolono, poŝviolono

violonĉel/**o**=*zene* gordonka, cselló *ludi ~on: gordonkán játszik, csellózik *szin* violonĉeli; ~**i**: *ntr zene* gordonkán játszik, csellózik *szin* ludi violonĉelon; ~**isto**: *fn zene* gordonkás, csellós; ~**ujo**: *zene* gordonkatok, csellótok

vip/**o**=ostor *krakigi ~on: ostort csattogtat *oni batas per ~o, por ke sentu la ripo *Z*: *közm* nyerget ütik, hogy a ló érezze *~o krakas: ostor csattog; ~**i**: **1.** *tr* ostoroz, ostorral ver *li ~is la vojrabistojn: ostorral verte az útonállókat; **2.** *tr átv* (élesen) ver *la brancoj ~adis la fenestron: az ágak verdesték az ablakot *la hajlo ~is lian vizaĝon: a jég verte az arcát *la sabloŝtormo kruele ~is la vojaĝantojn: a homokvihar kegyetlenül verte az utazókat; **3.** *tr átv* ostoroz, kritizál *li ~is la maljustan sistemon: ostorozta az igazságtalan rendszert *per moko li ~is la regantojn: gúnnyal ostorozta a hatalmon lévőket; ~**eto**: lovaglóostor; ~**oturbo**: *ják* ostorral hajtott csiga
↺rajdvipo

vipak/**o**=*bud* vipáka, a karma következménye

viper/**o**=➲vipuro

vipur/**o**=*áll* vipera (Vipera) *dezerta ~o: parlagi vipera (V. ursinii rakosiensis) *kruca ~o: keresztes vipera (V. berus); ~**drako**: *cím* sárkánykígyó

vir/**o**=**1.** férfi *Dio kreis la homon ~o kaj ~ino: Isten az embert férfivá és nővé teremtette *estu do ~o!: *átv* hát légy férfi! *knabo, vi batalis kiel ~o: *átv* fiú, férfiként harcoltál *la ~o kaj ~ino kompletigas unu la alian: a férfi és a nő kiegészítik egymást *tio estas tasko por ~oj: ez férfiaknak való feladat; **2.** *biol* hím, hímnemű egyed *szin* masklo; vir~: *biol* hím~, kan~, bak~ ➲virbesto, virbovo, virĉevalo, virhundo, virkapro, virkoko, virŝafo; ~**a**: **1.** férfi~, férfias, hím~ *~a genro: *nyt* hímnem *~a modo: férfidivat *~a vizaĝo: férfias arc *~aj kutimoj: férfiszokások; **2.** *biol* hím~, kan~, bak~ *~a gameto: hímivarsejt; **3.** *ir* hím~, férfi, éles (>rím) *~aj rimoj finiĝas per akcentita silabo: a hímrímek hangsúlyos szótaggal végződnek; ~**aro**: **1.** férfinépség; **2.** legénység, férfi személyzet *la ~aro de la šipo: a hajó legénysége; ~**eco**: férfiasság; ~**eca, ~eska**: férfias *~eska virino kaj ~ineska viro: férfias nő és nőies férfi; ~**eciĝi**: *ntr* férfiasodik *kelkaj ~inoj komencas ~eciĝi: néhány nő férfiasodni kezd; ~**estrata**: apajogú, patriarchális; ~**iĝi**: *ntr* férfivá válik, férfivá érik; ~**ino**: **1.** nő, asszony *szin* femino *graveda ~ino: terhes nő *kien diablo ne povas, tien ~inon li ~as *Z*: *közm* ahová az ördög nem mehet, asszonyt küld maga helyett *kie regas ~ino,

malbona estas la fino *Z*: *közm* nem jól mennek a dolgok abban a házban, ahol az asszony viseli a kalapot; óvakodj a szakállas asszonytól *malbona ~ino diablon superas *Z*: *közm* a rossz asszony az ördögnél is rosszabb *malforto, via nom' estas ~ino!: gyarlóság, asszony a neved!; frailty, thy name is women! *ne ekzistas savo kontraŭ malbona ~ino *Z*: *közm* a rossz asszony nagy gyötrelem a háznál *serĉu la ~inon!: keresd a nőt!, cherchez la femme! *tio estas rezono de ~ino: ez asszonyi okoskodás *~ino bonorda estas muta kaj surda *Z*: *közm* hallgatással szép az asszony *~ino havas haron longan kaj saĝon mallongan *Z*: *közm* hosszú haj, rövid ész *~ino kolera pli ol hundo danĝera *Z*: *közm* az asszonyok nyelve üti a legmélyebb sebet *~ino kun pasintaĵo: nő, akinek múltja van *~ino vin serĉas: egy asszony keresi; **2.** *biol* nőstény, nőnemű egyed *szin* femalo; ~**ina**: nő~, női, asszonyi *~ina federacio: nőszövetség *~ina modo: női divat *~ina tenero: asszonyi gyöngédség *~ina ruzo: asszonyi *v.* női ravaszság; *virinaĉo: *pej* szakadt nő, leroban nő; ~**ineco**: nőiesség; ~**ineca**: nőies; ~**inejo**: **1.** asszonyház, női lakosztály; **2.** *ex* bordélyház ➲bordelo; ~**iniĝi**: *ntr* nővé érik, nővé válik *ĉi tiu knabino frue ~iniĝis: ez a lány hamar nővé érett; ~**ineciĝi**: *ntr* nőiesedik, nőiessé válik *eŭnukoj ofte ~ineciĝas: az eunuchok gyakran nőiessé válnak; ~**ingo**: *pej* ribanc, ringyó, szajha; ~**ulino**: férfias nő; **krom~o**: férfi szerető; **krom~ino**: *fn* ágyas, szerető *la reĝo dormis ĉe sia krom~ino: a király az ágyasánál hált *teni krom~inon: szeretőt tart; ~**adulto**: *pszi ex* szodomia, uranizmus, férfi homoszexualitás ➲vira samseksemo; ~**ekipi**: *tr* legénységet toboroz vmire (n); ~**gametogenezo**: ➲spermatogenezo; ~**inĉasa**: *pej* nőbolond; ~**inĉasisto**: *pej* nőcsábász; ~**inevitulo**: nőgyűlölő; ~**inkosmetiko**: női kozmetika; ~**inkuracisto**: *orv* nőgyógyász; ~**inseksulo**: *biol* nőstény, női egyed; ~**insterileco**: *orv* női meddőség *v.* terméketlenség; ~**intago**: nőnap *Internacia ~intago: nemzetközi nőnap; ~**kosmetiko**: férfi kozmetika; ~**osterileco**: *orv* férfi meddőség *v.* terméketlenség; ~**ŝildo**: ➲androzaco

↺ĉevalviro, kaproviro

Virakoĉ/o=1. *vall* Viracocha, Virakocsa (inka teremtőisten); **2.** *csill* Viracocha

vire/o=*áll* lombgébics (Vireo)

virg/a=1. szűz (>szexualitás) *la geknaboj estis tiam ankoraŭ ~aj: a fiúk és lányok akkor még szüzek voltak *ŝi malkovris siajn ~ajn mamojn: felfedte szűz keblét; **2.** *átv* szűz, szűzi, érintetlen, romlatlan, tiszta *~a animo: szűzi lélek *~a arbaro: őserdő *~a bluo de la ĉielo: az ég tiszta kékje *~a lito: szűzi ágy *~a oro: természarany *~a tero: szűzföld; ~**o**: **1.** *csill* Szűz, Virgo (>csillagkép); **2.** *csill* Szűz (>állatöv); ~**eco**: szüzesség, szűzesség *ŝi konservis sian ~econ: megőrizte a szüzességét *ŝi perdis sian ~econ: elveszítette a szüzességét; ~**ulo**: szűz férfi; ~**ulino**: *fn* szűz nő *Beata ~ulino: *kr* Boldogasszony *la ~ulino de Orleano: az orléans-i szűz *la ~ulino: *kr* a Szűz *Plej Sankta Maria ~ulino: *kr* Szentséges Szűz Mária *Sankta ~ulino: *kr* Szent Szűz *~ulino Maria: *kr* Szűz Mária; **mal~igi**: *tr* elveszti vkinek (n) a szüzességét, megbecstelenít, deflorál *vö.* deflori *la edzo ankoraŭ ne mal~igis sian edzinon: a férj még nem vette el felesége szüzességét *la soldatoj mal~igis la monaĥinojn: a katonák megbecstelenítették az apácákat; ~**ulininsuloj**: *geo* Virgin-szigetek *Usonaj ~ulininsuloj: *geo pol* Amerikai Virgin-szigetek (US); ~**ulinofojno**: ➲odora galio

Virgil/o=Virgil (utónév)

Virgini/o=1. Virgínia (utónév); **2.** *geo pol* Virginia (US) *Okcident-~o: *geo pol* Nyugat-Virginia (US)

virĝinal/o=*zene* virginál

virial/o=*fiz* viriál; ~**ekvacio**: *fiz* viriálegyenlet; ~**maso**: *fiz* viriáltömeg; ~**teoremo**: *fiz* viriáltétel

virion/o=*bakt* virion

virj/o=➲viruso

virologi/o=➲virusologio

viroz/o=➲virusozo, virusmalsano

virt/o=1. erény *civitanaj ~oj: polgári erények *eĉ ~o ne evitas kalumnion: az erényt is kikezdi a rágalom *el la neceseco oni devas fari ~on *Z*: *közm* a szükségből erényt lehet kovácsolni *homo kun multaj ~oj: sok erénnyel bíró ember *kredo, espero kaj karitato estas kristanaj ~oj: a hit, remény és szeretet keresztényi erkölcsök *pli bona ~o sen oro, ol oro sen honoro *Z*: *közm* több az ember vagyon nélkül, mint a vagyon ember nélkül; **2.** *ex* női erény ➲casto; ~**a**: erényes, tisztes *mi havas ~an edzinon: nekem tisztes feleségem van *por ~a orelo ne danĝeras vorto malbela *Z*: *közm* minden tiszta a tisztának *~a ago: erényes cselekedet *~a konduto: erényes viselkedés *~a virino straton ne konas *Z*: *közm* asszonynak otthon a helye; ~**eco**: erényesség; ~**ulo**: erényes ember; **mal~a**: buja, romlott, erkölcstelen *mal~a dibočulo: buja kicsapongó *vivi mal~an vivon: romlott életet él; **mal~o**: hiba, bűn, fogyatékosság, vétek *li ne konis ŝiajn mal~ojn: nem ismerte a (nő) hibáit *lia plej granda mal~o estas pigreco: legnagyobb hibája a lustaság *neniu ŝatas paroli pri siaj mal~oj: senki sem szeret beszélni a fogyatékosságairól *pardonebla mal~o: megbocsátható vétek; **mal~igi**: *tr* megront, erkölcstelenné tesz, korrumpál; **mal~eco**: erkölcstelenség; **mal~ulo**: erkölcstelen ember

Virtemberg/o=*tört* Württemberg

virtual/a=1. *fil* virtuális, lehetőségként létező *~a realo: virtuális valóság; **2.** *fiz inf* virtuális, fizikailag nem valós *~a bildo: virtuális kép *~a disko: virtuális lemez *~a memoro: virtuális memória *~a partiklo: virtuális részecske

virtuoz/o=1. *zene* virtuóz *Paganini estis ~o de la violono: Paganini a hegedű virtuóza volt; **2.** *átv* vminek a mestere *li estis ~o de spritaj ŝercoj: a szellemes tréfák mestere volt; ~**eco**: *zene átv is* virtuózság, virtuozitás

virulent/a=*orv* virulens, megbetegítésre képes *~aj mikroboj: virulens mikrobák; ~**eco**: *orv* virulencia, virulentia

virus/o=1. *bakt* vírus *enkromosoma ~o: elővírus, provírus *szin* proviruso *homa insuficienciga ~o: humán immunelégtelenséget okozó vírus *libera ~o: szabad vírus *tabakmozaika ~o: dohány-mozaikvírus; **2.** *inf* vírus *komputila ~o: számítógépes vírus; ~**ero**: *bakt* vírusrészecske; ~**ologo**: *orv biol* víruskutató, virológus; ~**ologio**: *orv biol* víruskutatás, vírustan, virológia; ~**ozo**: *orv* vírusbetegség *szin* virusmalsano; **kontraŭ~ilo**: *inf* vírusirtó program; **makro~o**: *bakt* makrovírus; **retro~o**: *bakt* retrovírus; **ultra~o**: *ex* ➲viruso 1; ~**malsano**: *orv* vírus okozta betegség, vírusos megbetegedés; ~**portanto**: *fn orv* vírushordozó, vírusgazda; ~**skanilo**: *inf* víruskereső program

↺herpetviruso, koronviruso

viscer/o=*anat* zsiger, belső szerv, viscus; ~**a**: *anat* zsigeri; ~**aĵo**: *gaszt* belsőség

visigot/o=*fn tört* vizigót, nyugati gót *vö.* ostrogoto

visk/o=*növ* fagyöngy (Viscum) *Amerika ~o: ➲foradendro; ~**eca**: ragadós, nyúlós, viszkózus

viski/o=*gaszt* whisky, whiskey *skota ~o: skót whisky

↺maltviskio

Viskonsin/o=*geo pol* Wisconsin (US)

viskoz/a=1. *fiz* sűrűn folyó, viszkózus *szin* viskeca; ~**o**: *fiz* viszkozitás, sűrűnfolyósság; **2.** *tex* műselyem, műszál, viszkóz *szin* viskozaĵo; ~**aĵo**: *tex* műselyem, műszál, viszkóz *szin* viskozo 2; ~**eco**: *fiz* sűrűn folyó *v.* viszkózus állapot; ~**ometro**: *tech* nyúlósságmérő, viszkoziméter, viszkozitásmérő

vist/o=*játék* whist (kártyajáték)

visteri/o=*növ* lilaakác, glicínia (Wisteria)

Vistul/o=*geo* Visztula

viŝ/i=1. *tr* töröl, megtöröl *la banko ~is la konton: a bank törölte a számlát *ni ~is sekaj la vazojn: eltörölgettük az edényeket *~ebla memoro: törölhető memória *~i al si la okulojn: megtörli a szemét *~i la fenestrovitron: megtisztítja az ablaküveget *~i la tablon: letörli az asztalt *~u seka la forkon: töröld szárazra a villát; **2.** *tr* letöröl vhonnan *~i dosierojn: *inf* fájlokat töröl *~i polvon: port töröl *~u viajn larmojn: töröld le a könnyeidet; ~**ilo**: törlő(eszköz); **de~i**: *tr* letöröl *de~i la ŝviton de la frunto: letörli homlokáról az izzadságot *de~u al la infano la ĉokoladon de la buŝo: töröld le a csokit a gyerek szájáról; **el~i**: *tr* kitöröl *el~i el la memoro: kitörli az emlékezetéből *mi el~os la fritaĵsukon el la pato: kitörlöm a szaftot a serpenyőből; **for~i**: *tr* eltöröl, letöröl vhonnan, törléssel eltávolít *for~i de la tersurfaco: eltöröl a föld színéről *for~i el la memoro: kitöröl az emlékezetéből *for~i kulpojn: vétkeket eltöröl *for~i la larmojn: letörli a könnyeit *for~i la ŝuldon: eltörli az adósságot *la pasinteco ne estas forviŝebla: a múlt nem törölhető el *ni for~os la honton: letöröljük a szégyent; **for~iĝi**: *ntr* eltörlődik, letörlődik *la diferencoj for~iĝis: a különbségek eltörlődtek; ~**klavo**: *inf* törlőbillentyű, Delete-billentyű; ~**tuko**: törlőrongy, porrongy

↺glacviŝilo, manviŝilo, plumviŝilo, purviŝi, polvoviŝilo, sekviŝi, tabulviŝilo, vitroviŝilo

Viŝnu/o=*vall* Visnu; ~**ismo**: *vall* visnuizmus

vit/o=*növ* szőlő (növény) (Vitis) *szin* vinberujo *sovaĝa ~o: vadszőlő, díszszőlő (Parthenocissus) *vina ~o: bortermő szőlő (V. vinifera) *~acoj: szőlőfélék (Vitaceae); ~**ejo**: *agr* szőlő(ültetvény) *szin* vinberĝardeno, vitokampo, vitomonto; ~**ologio**: *agr* szőlészet; ~**kultivisto**: *agr* szőlőtermelő, szőlőműves, szőlősgazda, vincellér *szin* vinberisto, vinberkultivisto; ~**laŭbo**: szőlőlugas; ~**okampo**: *agr* szőlő(ültetvény) *szin* vitejo, vinberĝardeno; ~**omonto**: *agr* szőlőhegy

Vit/o^2=Vitus (utónév) *katedralo Sankta ~o en Prago: a prágai Szent Vitus székesegyház

vital/a=*fil* vitális, élet~ *~a elano: életlendület, élan vital *~a forto:

életerő, vis vitalis; ~**eco**: vitalitás, életerő, életképesség; ~**ismo**: *fil* vitalizmus; **nov~ismo**: *fil* neovitalizmus, újvitalizmus
vitali/o=*tech gysz* vitallium
vitamin/o=*biol* vitamin *akvosolveblaj kaj liposolveblaj ~oj: vízben és zsírban oldódó vitaminok *antipelagra ~o: pellagra elleni vitamin, antipellagra vitamin *antiskorbuta ~o: skorbut elleni vitamin, antiskorbut vitamin; ~**ologio**: *orv biol* vitaminológia; **hiper~ozo**: *orv* hipervitaminózis, hypervitaminosis; **sen~ozo**: *orv* vitaminhiány-betegség, avitaminosis; ~**riĉa**: vitamindús; ~**terapio**: *orv* vitaminterápia
vite/o=*áll* szőlőtetű, szőlő-levéltetű, filoxéra (Viteus vitifolii)
vitel/o=*biol* szik, peteszik, vitellus; **unu~a**: *biol* egyszikű
viterit/o=*ásv* witherit
vitilig/o=*orv* vitiligo, fehérfoltosság
vitr/o=**1.** üveg (>anyag) *akva ~o: vízüveg *elblovi ~on: üveget fú *lakta ~o: tejüveg *szin* laktovitro *nesplitebla ~o: törhetetlen üveg *venecia ~o: velencei üveg; **2.** üveg (>tárgy) *fenestra ~o: ablaküveg *grandia ~o: nagyító(üveg) *szin* lupeo *li rigardas ĉion tra sia persona ~o *Z*: mindent saját szemüvegén keresztül néz; ~**a**: **1.** üveg~, üveges *~a bido: üveggyöngy *~a glaso: üvegpohár *~a statueto: üvegszobrocska; **2.** üvegezett *~a domo: *agr* üvegház *~a fenestro: üvegablak; ~**i**: *tr* üvegez, beüvegez *~ita pordo: üvegezett ajtó; ~**aĵo**: üvegtárgy, üvegholmi, üvegeszköz *laboratoriaj ~aĵoj: laboratóriumi üvegeszközök; ~**eca**: üveges, üvegszerű *~eca substanco: üvegszerű anyag *rigardi per ~ecaj okuloj: üveges szemmel néz *~eca rigardo: üveges tekintet; ~**ego**: ➲vitralo; ~**igi**: **1.** *tr* üveggé olvaszt *la varmego ~igis la ŝtonojn: a hő üveggé olvasztotta a köveket; **2.** *tr* üvegessé tesz *la morto ~igis la okulojn de la malsanulo: a halál üvegessé tette a beteg szemét; ~**iĝi**: **1.** *ntr* üveggé olvad; **2.** *ntr* üvegessé válik, megüvegesedik *la okuloj ~iĝis al li: kifejezéstelenné vált a szeme; ~**isto**: *fn* üveges; **en~a**: *mn orv* in vitro; **sen~a**: (ablak)üveg nélküli *li esploris la stelojn per sen~aj okuloj: szabad szemmel vizsgálta a csillagokat *ni preteriris sen~ajn domojn: ablaküveg nélküli házak mellett mentünk el; **sub~a**: *agr* melegházi, üvegházi; ~**aĵvendejo**: üvegbolt; ~**oarto**: *műv* üvegművesség, üvegművészet; ~**oblovado**: *tech* üvegfúvás; ~**oblovisto**: *tech* üvegfúvó; ~**oceramiko**: *tech* üvegkerámia (anyag); ~**oceramikaĵo**: *tech* üvegkerámia tárgy; ~**odentino**: *gysz* fogzománc; ~**odomo**: *agr* melegház, üvegház *szin* forcejo, varmodomo; ~**ofaristo**: *tech* üveggyártó (munkás); ~**ofibro**: *tex fot* üvegszál; ~**ofibra**: *tex fot* üvegszálas; ~**olano**: *ip* üveggyapot; ~**omanufakturo**: *ip* üvegmanufaktúra; ~**omaso**: üvegmassza; ~**opanelo**: üvegtábla; ~**oplasto**: plexiüveg, szerves üveg; ~**oplato**: üveglap; ~**oŝranko**: üvegszekrény *muzea ~oŝranko: vitrin, (múzeumi) tárló *szin* vitrino; ~**otegmento**: *ép* üvegtető; ~**oviŝilo**: *jm* ablaktörlő *szin* glacviŝilo
↺domvitro, dratvitro, ebenvitro, fenestrovitro, fumvitro, kovrovitro, laktovitro, muntovitro, okulvitroj, plumbvitro, sekurecvitro, sunokulvitroj, ŝirmokulvitroj
vitral/o=*műv* festett üvegablak, színes üvegablak
↺rozvitralo
vitre/o=*anat* üvegtest, corpus vitreum *szin* vitreca korpo; ~**a**: *anat* üvegtest~, vitreus *~a membrano: üveghártya, üvegtesthártya, membrana vitrea
vitrin/o=vitrin, (múzeumi) tárló *szin* muzea vitroŝranko
vitrinit/o=*ásv* vitrinit
vitriol/o=**1.** *kém ex* gálic (szulfát) *szin* sulfato *blanka ~o: fehérgálic, cinkszulfát *blua ~o: rézgálic, kékgálic, rézszulfát *verda ~o: zöldgálic, vasgálic, vasszulfát; **2.** *ált kém ex* vitriol, tömény kénsav *szin* vitriololeo; ~**a**: **1.** *kém* vitriolos, gálicos, kénsavas *~a atenco: vitriolos merénylet; **2.** *átv* vitriolos, élesen bíráló *~a kritiko: vitriolos kritika; ~**i**: *tr* kénsavval leönt; ~**oleo**: *kém ex* tömény kénsav *szin* vitriolo 2
Vitruvi/o=*ép* (Marcus) Vitruvius (Pollio)
viv/i=**1.** *ntr* él *ĉi tiu ankoraŭ ~as: ez még él *ili ~as per unu animo en du korpoj *Z*: ők két test egy lélek *la avino ~as nur por siaj genepoj: a nagymama csak unokáinak él *~i duoblan ~on: kettős életet él *~i ermitan ~on: remeteéletet él; úgy él, mint egy remete *~i for de sia hejmo: otthonától távol él *~i sola, ~i solece: magában *v.* magányosan él *~i sub la basko de sia mastro: gazdája árnyékában él *~u la reĝo!: éljen a király!; **2.** *ntr átv* (jól) él *nun mi komencas ~i: most kezdek élni *~i en ĝuo kaj bruo: él, mint Marci Hevesen *~i larĝe kaj lukse *Z*: nagy lábon él; **3.** *ntr átv* vmiből él, megél *ne ~u, kiel vi volas, ~u, kiel vi povas *Z*: *közm* nem mint akarnók, hanem amint lehet *~i de estontaj enspezoj *Z*: feléli a jövőjét, adósságra él *~i de sia laboro: munkájából él *~i el ŝteloj kaj raboj: lopásból és rablásból él *~i laŭtage: egyik napról a másikra él *~i mizeran ~on: nyomorúságos életet él *~i mizere: nyomorog *~i per siamana laboro: saját keze munkájából él meg *~i per sistemo de „el mano al buŝo” *Z*: máról holnapra él *~i sate kaj glate *Z*: jól megy a sora, mindene megvan *~i, kiel ĉe la brusto de Dio *Z*: úgy él, mint a Szűzanya kötényében; aranyélete van *~i, kiel Dio en Francio: éli világát *~i, kiel hundo kun kato *Z*: úgy élnek, mint kutya meg a macska; kutya-macska barátságban élnek *~i, kiel kuko en butero *Z*: él, mint hal a vízben; **4.** *ntr átv* él (>vmi) *lia nomo eterne ~os: a neve örökké élni fog *via amo ĉiam ~os en mia koro: a szerelmed örökké élni fog a szívemben; ~**o**: **1.** élet *afero pri ~o ka morto: életfontosságú dolog *esti inter ~o kaj morto: élet és halál között lebeg *familia ~o: családi élet *hunda ~o: kutyaélet *kia ~o, tia morto *Z*: *közm* amilyen az élet, olyan a halál *la ~o glate ne fluas, ĝi ĉiam batas kaj skuas *Z*: *közm* olyan az élet, mint a hold, néha telik, néha fogy *li lernis la tutan ~on: egész életében tanult *li rakontis al mi sian ~on: elmesélte nekem az életét *li restis kripla por la resto de sia ~o: életének hátralévő részére rokkant maradt *lia ~o pendis nur sur unu fadeno: az élete csak egy hajszálon függött *mi estas la releviĝo kaj la ~o: *bibl* én vagyok a feltámadás és az élet *mi konfidas mian ~on en viajn manojn: a kezedre bízom az életemet *perdi la ~on: életét veszti *plena de ~o: élettel teli *privata kaj publika ~o: magánélet és közélet *tio kostis al li la ~on: ez az életébe került *vegeta kaj animala ~o: növényi és állati élet *vekiĝi al nova ~o: új életre kel *vian ~on ĝuu, sed fremdan ne detruu *Z*: élni és élni hagyni; hagyj békét másnak, magadra viselj gondot *~o de bohemiano: bohém élet; **2.** *átv* élet (>élénkség) *la urbo estis plena de ~o: a város csupa élet volt *li enportis ~on en nian ĉiutagojn: életet hozott a mindennapjainkba; ~**a**: **1.** élet~, élő *desegni laŭ ~a modelo: élő modell alapján rajzol *oni bruligis lin ~a: élve elégették *~a akvo: élővíz *~a lingvo: *nyt* élő nyelv; **2.** *átv* élénk *~a knabo: élénk gyerek *~a disputo: élénk vita; ~**aĵo**: élőlény; ~**anta**: élő *~anta bildo: élőkép *~anta bildo de sia patro: kiköpött apja; ~**anto**: *fn* élő *eĉ unu ~anton mi ne vidis: egy árva lelket sem láttam *~antoj kaj mortintoj: élők és holtak; ~**antigi**: **1.** *tr* életben tart *oni sukcesis ~antigi la malsanulon: sikerült életben tartani a beteget; **2.** *tr átv* élővé tesz *la du okuloj ~antigas la pentraĵon: a két szem élővé teszi a festményt; ~**eco**: élénkség, élettelíség; ~**eca**: élénk, életteli; ~**ejo**: *biol* élőhely, vivárium *la ~ejo de la antilopoj estas Afriko: az antilopok élőhelye Afrika; ~**ema**: **1.** tartós, makacs, szívós *~ema antaŭjuĝo: makacs előítélet *~ema malamo: tartós gyűlölet; **2.** életigenlő; ~**emo**: élni akarás, életigenlés; ~**eti**: *ntr* vegetál, tengődik, tesped *szin* vegeti 2; ~**igi**: **1.** *tr* éltet, életben tart *szin* vivantigi *liaj nepoj ~igas lin: unokái éltetik *se Dio min ~igos, mi revenos: ha Isten éltet, visszajövök; **2.** *tr* élénkít *~igi la komercon: élénkíti a kereskedelmet; ~**ui**: *tr* éljenez, megéljenez; ~**uo**: *fn* éljen, vivát *oni kriis ~uojn al ni: éljent kiáltottak felénk; ~**uado**: éljenzés; ~**ulo**: *biol* élőlény *szin* bionto *animalaj kaj vegetaĵaj ~uloj: állati és növényi élőlények *fluakveja ~ulo: folyóvízi élőlény *stagnakveja ~ulo: állóvízi élőlény; ~**ularo**: *biol* élővilág, élőlények; ~**ulicido**: *biol kém* biocid (élő szervezetet károsító anyag) *szin* bionticido; **apud~i**: *ntr* egymás mellett él; **apud~o**: egymás mellett élés; **bon~anto**: életművész, világfi, bonviván; **dum~a**: örökös, *jog* életfogytiglani *dum~a membro de la asocio: a szövetség örökös tagja *dum~a ro: életjáradék *szin* porviva ro *kondamnita al dum~a malliberecо: életfogytiglani börtönre ítélve; **en~iĝi**: *ntr* beleéli magát *ŝi en~iĝis en sia rolo: (nő) beleélte magát a szerepébe; **ge~o**: páros élet (férfié és nőé); **ĝis~i**: *tr* megél vmit, elél vmeddig (n) *ĝis~i la edziĝon de sia filo: megéli fia esküvőjét *li ĝis~is la 21an jarcon: megélte a 21. századot; **kun~i**: *ntr* együtt él *ni kun~is du jarojn: két évet éltünk együtt; **kun~ado**: együttélés; **kun~anto**: élettárs; **longe~a**: hosszú életű; **mal~a**: élettelen, holt *la romano Mal~aj animoj de Gogol: Gogol Holt lelkek c. regénye *Mal~a Maro: *geo* Holt-tenger; **mal~o**: élettelenség; **mal~ulo**: élettelen lény, *fn* holt; **por~a**: életre szóló *por~a amikeco: életre szóló barátság *por~a marŝo: az élet menete *por~a ro: életjáradék *szin* dumviva ro; **por~aĵo**: megélhetés, életszükséglet *ili malfacile akiras la por~aĵon: nehezen szerzik meg az életszükségletet *la maljunuloj restis sen por~aĵo: az öregek megélhetés nélkül maradtak; **post~i**: *tr* túlél *szin* supervivi, transvivi *neniu post~is la katastrofon: senki sem élte túl a katasztrófát *la patro post~is sian filon: az apa túlélte fiát *lia famo post~is lin: híre túlélte őt; **post~anto**: *fn* túlélő; **pra~ulo**: *ősl* őslény; **re~i**: *ntr* újra él *lia entuziasmo re~as: lelkesedése újra él *transmonde li re~as: a túlvilágon újra él; **re~igi**: **1.** *tr vall* feltámaszt *Jesuo re~igis Lazaron: Jézus feltámasztotta Lázárt; **2.** *tr orv* újjáéleszt *la ambulancanoj re~igis la akcidentulon: a mentősök újjáélesztették a balesetet szenvedett embert; **re~igo**: **1.** *vall* feltámasztás; **2.** *orv* újjáélesztés, revitalizáció; **re~iĝo**: **1.** *vall* feltámadás; **2.** újjáéledés *la re~iĝo de la movado: a mozgalom újjáéledése; **sen~a**: **1.** élettelen, holt *ili kuŝis tie sen~aj: élettelenül feküdtek ott; **2.** *átv* élettelen, sivár *sen~a pejzaĝo: sivár táj; **sen~aĵo**: élettelen dolog; **sen~igi**: *tr* elveszi vkinek (n) az életét *la malfeliĉulo sen~igis sin: a szerencsétlen elvetette az életét *ne sen~igu min: ne

vedd el az életemet; **sol~ulo**: *fn* egyedülálló, szingli; **super~i**: ➲postvivi; **tra~i**: **1.** *tr* átél, végigél (>élet) *li tra~is la duan mondmiliton: átélte a második világháborút *li tra~is sian junecon en malliberejo: börtönben élte végig az ifjúságát *tra~i la ~on estas malfacile: nehéz az életet végigélni; **2.** *tr* átél, tapasztal (>élmény) *ni multe tra~is: sokat átéltünk, sokat tapasztaltunk *tie ni tra~is feliĉajn momojn: ott boldog pillanatokat éltünk át *tra~i sur la propra haŭto: a saját bőrén érzi; **tra~aĵo**: élmény; **trans~i**: ➲postvivi; **ne~ipova**: életképtelen *szin* nevivkapabla; **ne~kapabla**: életképtelen *szin* nevivipova; **~aranĝo**: életvitel, életberendezés *szin* vivopraktiko; **~arbo**: életfa; **~asekuro**: *gazd* életbiztosítás; **~bezono**: életszükséglet; **~bruligi**: *tr jog* elevenen megéget, máglyán megéget; **~bruliĝo**: *jog* máglyahalál; **~cirkonstanco**: életkörülmény; **~danĝera**: életveszélyes; **~daŭra**: életre szóló, halálig tartó, élettartam~ *~daŭra amikeco: életre szóló barátság; **~daŭro**: *tech* élettartam *szin* vivotempo *ekzamenoj de ~odaŭro: élettartam-vizsgálatok *meza ~daŭro: átlagos élettartam; **~decida**: életbevágóan fontos; **~dimensia**: életnagyságú *szin* vivgranda; **~ekspekto**: várható élettartam (>statisztika); **~eliksiro**: életelixír; **~enuo**: életuntság, általános közöny, spleen *szin* spleno; **~estaĵo**: *biol* élőlény; **~etapo**: életszakasz; **~fidela**: élethű *~fidela figurado: élethű ábrázolás; **~filozofio**: életfilozófia; **~granda**: életnagyságú *szin* vivdimensia; **~grava**: életfontosságú *~gravaj organoj: életfontosságú szervek; **~historio**: élettörténet; **~ipova**: életképes *szin* vivkapabla; **~ipovo**: életképesség *szin* vivkapablo; **~ivolo**: élni akarás; **~kamarado**: élettárs *szin* vivkunulo, kunvivanto; **~kapabla**: életképes *szin* vivipova; **~kapablo, ~kapableco**: életképesség *szin* vivipovo; **~komuneco**: életközösség (>állapot) *~i en ~komuneco: életközösségben él; **~komunumo**: életközösség; **~koncepto**: életfelfogás, életszemlélet; **~kondiĉoj**: életfeltételek *spartaj ~kondiĉoj: spártai életfeltételek; **~kunulo**: élettárs *szin* vivkamarado, kunvivanto; **~kunularo**: **1.** életközösség; **2.** *biol* élőlénytársulás, biocönózis *szin* biocenozo; **~kvalito**: életminőség; **~lerta**: életrevaló; **~lerteco**: életrevalóság, élni tudás; **~linio**: életvonal (kézen); **~loko**: *biol* élőhely, biotóp, élettér *szin* biotopo, ĉirkaŭumo; **~maniero**: életmód; **~medio**: *biol* élettér; **~minimumo**: életminimum; **~necesa**: életbevágóan szükséges; **~necesaĵo**: életszükséglet, létszükségleti cikk; **~nivelo**: életszínvonal; **~obildo**: *műv* életkép; **~oĉambro**: *fn* nappali (szoba); **~ociklo**: *biol* életciklus; **~odona**: életadó; **~oformo**: életforma; **~oforta**: életerős; **~oforto**: életerő; **~oĝojo**: életöröm; **~oĝuo**: életélvezet; **~ograva**: életbevágóan fontos; **~ojesa**: életigenlő; **~ojesado**: életigenlés; **~okostoj**: *gazd* megélhetési költségek; **~okuro**: életrajzi vázlat, önéletrajz, curriculum vitae; **~onaska**: *áll* elevenszülő; **~onaskuloj**: *áll* igazi emlősök *szin* terioj; **~onea**: élettagadó; **~oneado**: élettagadás; **~opano**: mindennapi kenyér, betevő falat; **~oplena**: mozgalmas, életteli; **~opraktiko**: életvitel *szin* vivaranĝo; **~orajto**: *jog* az élethez való jog, létjog, létjogosultság *vö.* ekzistorajto; **~realo**: az élet valósága; **~oritmo**: *biol* életritmus; **~osceno**: *műv* életkép; **~osciencoj**: *tud* biológiai tudományok, biotudományok; **~osekco**: *áll tud* élveboncolás, viviszekció; **~oso**: életérzés; **~osfero**: *biol* életkörnyezet; **~osigno**: életjel *doni ~osignon pri si: életjelt ad magáról; **~ospaco**: *biol* élettér; **~osperto**: élettapasztalat; **~ostilo**: életstílus; **~overa**: élethű; **~overko**: életmű; **~overva**: életteli, eleven; **~oviglo**: vitalitás, elevenség; **~ovojo**: életút; **~ozorgoj**: megélhetési gondok; **~percepto**: életérzés; **~perspektivo**: életkilátás, *átv* perspektíva; **~plezuro**: életöröm; **~protokolo**: szakmai életrajz; **~pulsa**: élettől duzzadó, élettől lüktető; **~rakonto**: *ir* élettörténet, életrajz; **~randa**: perifériára szorult, az élet peremén élő; **~reĝimo**: életvitel, életberendezés; **~resumo**: (szakmai) önéletrajz; **~rimedoj**: *gazd* megélhetési eszközök, létfenntartási eszközök; **~sekco**: *biol* élveboncolás, viviszekció; **~tabelo**: halálozási táblázat; **~tempo**: élettartam *szin* vivdaŭro; **~teni**: **1.** *tr orv átv* életben tart, éltet *oni sukcesis ~teni la malsanulo ĝis la hospitalo: sikerült életben tartani a beteget a kórházig *~tenas lin la espero: élteti a remény; **2.** *tr gazd* eltart *li ~tenas kvar infanojn: négy gyermeket tart el *ili povas ~teni sin: el tudják tartani magukat; **~tenaĵo**: élelem; **~teno**: **1.** *orv átv* életben tartás; **2.** *gazd* létfenntartás, megélhetés, eltartás; **~ukrio**: éljenkiáltás

↺aerviva, kaŝvivo, libervivulo, ovovivonaska, sabloviva, saprovivulo

vivari/**o**=terrárium, vivárium

viver/**o**=*áll* cibetmacska (Viverra)

vivisekc/**o**=➲vivosekco

viz/**o**=vízum, láttamozás *devigo al ~o: vízumkényszer; **~i**: *tr* vízummal ellát *~i pasporton: útlevelet vízummal ellát

↺elirvizo, enirvizo, restadvizo, transitvizo

vizaĝ/**o**=**1.** arc *acida ~o: savanyú ábrázat *antaŭ la ~o de Dio: Isten színe előtt *faltoplena ~o: ráncokkal teli arc *kun glacia ~o: fagyos tekintettel *mi ĵetis la veron al li rekte en la ~on: egyenesen az arcába vágtam az igazságot *ni staris ~o kontraŭ ~o: szemtől szembe álltunk *rigardi al la morto en la ~on: farkasszemet néz a halállal *trafi per la ~o en la koton *Z*: pofára esik, hoppon marad *~o sen kulpo, sed koro de vulpo *Z*: szava méz, szíve jég; **2.** *átv* arc, külső, becsület, tekintély *antaŭ la ~o de reĝo: a király színe előtt *bela ~o estas duono da doto *Z*: *közm* a szépség fél hozomány *la pejzaĝo montris sian afablan ~on al la vojaĝantoj: a táj kellemes arcát mutatta az utazóknak *mi montros mian ~on: pofafürdőt veszek *nur pano kun fromaĝo, sed afabla ~o *Z*: amink van, szívesen adjuk *oni batas ne la aĝon, sed la ~on *Z*: *közm* ingre verik, nem az inget a katonán *perdi la ~on *Z*: hitelét veszti, elveszti a becsületét *se en kor' io sidas, ~o perfidas *Z*: *közm* kinek mi szívében, kitetszik színében; **~i**: *ntr* vki *v.* vmi felé fordítja az arcát *li ~is flanken, tial mi ne rekonis lin: félrefordította az arcát, ezért nem ismertem meg; **~aĉo**: *pej* pofa; **~eto**: arcocska, pofika; **al~i**: *tr* szembenéz vkivel *v.* vmivel (n) *li ofte al~is la morton: gyakran szembenézett a halállal; **du~a**: **1.** kétarcú *du~a Jano: kétarcú Janus *du~a urbo, kamparana kaj industria: kétarcú város, falusias és ipari; **2.** *pej* kétarcú, kétszínű *li estis du~a homo: kétszínű ember volt; **~altere**: arccal a földnek; **vizaĝ-al-~e**: szemtől szembe *szin* vizaĝo kontraŭ vizaĝo; **~aspekto**: ábrázat, fizionómia, fizimiska *szin* fizionomio 1; **~esprimo**: arckifejezés; **~koloro**: arcszín; **~kremo**: arckrém; **~libro**: *inf* Facebook *szin* Fejsbuko

↺belvizaĝa, kavavizaĝa, pokervizaĝo

Vizbaden/**o**=*geo* Wiesbaden

vizi/**o**=**1.** *pszi* látomás, rémkép, káprázat, látáshallucináció; **2.** *vall* látomás, vízió *profetaj ~oj: prófétai látomások; **~i**: **1.** *tr vall* látomása van vmiről (n), vizionál *la profeto ~is la alvenon de la Mesio: a prófétának látomása volt a Messiás eljöveteléről; **2.** *tr pszi* rémeket lát, vizionál *la malsanulo ~is blankajn musojn: a beteg fehér egereket vizionált; **~eca**: látomásszerű; **~ulo**: *vall* látnok, vizionárius

vizier/**o**=**1.** *kat* sisakrostély; **2.** *tex* sapkaellenző, sild, simléder *szin* ĉapobeko; **~ĉapo**: *tex* ellenzős sapka, lovaglósapka, zsokésapka; **~saluti**: *ntr kat* tiszteleg, szalutál; **~tegmento**: *ép* eresztető

vizit/**i**=**1.** *tr* látogat, meglátogat, felkeres *ĉiutage ~as min la kuracisto: az orvos minden nap meglátogat *ni iras ~i niajn amikojn: megyünk meglátogatni a barátainkat *~u min morgaŭ: keress fel holnap; **2.** *tr* meglátogat, megnéz vmit *~i ekspozicion: kiállítást megnéz *ĉi-jare ni ~os Romon: idén elmegyünk Rómába *~i muzeon: múzeumot látogat *~i teatron: színházba megy; **3.** *tr* (rendszeresen) jár vhova *szin* vizitadi 2 *~i kurson: tanfolyamra jár; **~o**: **1.** látogatás, vizit *fari mallongan ~on: rövid látogatást tesz *ni atendas la ~on de la kuracisto: az orvos látogatását várjuk *oficiala ~o: hivatalos látogatás *~o de ĝentileco: udvariassági látogatás; **2.** látogatás, megtekintés *~o al muzeo: múzeumlátogatás; **~e**: látogatóban *ni estis ~e en la urbo: látogatóban voltunk a városban; **~adi**: **1.** *tr* gyakran látogat *li ~adis siajn amikojn: gyakran látogatta a barátait; **2.** *tr* jár vhova (n) *szin* frekventi *~adi infanĝardenon: óvodába jár *~adi lekciojn: előadásokra jár; **~anto**: látogató *la sinjoro hodiaŭ ne akceptas ~antojn: az úr ma nem fogad látogatókat *~antoj de teatroj kaj muzeoj: színház- és múzeumlátogatók; **~antino**: **1.** női látogató; **2.** *kr* vizitációs apáca; **~ejo**: fogadószoba, *fn* társalgó, beszélő (>helyiség); **inter~o**: kölcsönös látogatás; **~ĉambro**: szalon; **~karto**: névjegykártya, vizitkártya *szin* karteto 1; **~listo**: *isk* katalógus

↺akceptovizito, laborvizito, lernejvizitado, punviziti, rondviziti, surprizvizito

vizon/**o**=*áll* észak-amerikai nyérc, amerikai nyérc (Mustela vison)

vjel/**o**=*zene* tekerőlant, forgólant, nyenyere

Vjentian/**o**=*geo* Vientiane *~o estas la ĉefurbo de Laoso: Vientiane Laosz fővárosa

vjetnam/**o**=*fn* vietnámi; **~a**: *mn nyt* vietnámi (vi); **(V)~ujo, (V)~io**: *geo pol* Vietnám (VN)

vjol/**o**=*zene* viola, brácsa; **~eto**: *zene* violetta; **sopran~o**: *zene* diszkantviola, szopránviola; **bas~o**: *zene* viola bassa

↺gambovjolo

Vladimir/**o**=Vlagyimir (utónév)

Vladislav/**o**=Ulászló (utónév) *estis du hungaraj reĝoj kun la nomo ~o: két Ulászló nevű magyar király volt

Vladivostok/**o**=*geo* Vlagyivosztok

voandze/**o**=*növ* angolai borsó, Bambara-dió, voandzu (Voandzeia subterranea)

vobl/**i**=**1.** *ntr tech* üt, imbolyog, támolyog *la antaŭa rado ~as: üt az első kerék; **2.** *ntr vill* ingadozik (>frekvencia); **~igi**: *tr vill* rezegtet; **~igilo**: *vill* vobulátor; **~oskopo**: *vill* vobbleroszkóp

voĉ/**o**=**1.** hang *aŭdigi sian ~on: hallatja a szavát *aŭskultu la ~on de la prudo: hallgass az ész szavára *dika ~o: vastag hang *havi dian ~on: isteni hangja van *havi la ĉefan ~on *Z*: döntő szava van, döntő

befolyással rendelkezik *havi ~on en la konsilio: szava van a tanácsban, hallatja a hangját a tanácsban *homaj kaj bestaj ~oj: emberi és állati hangok *homo de laŭta ~o: nagyhangú ember *kaverna ~o: öblös hang *klariona ~o: kürtszó *la interna ~o diras ion kontraŭan: a belső hang az ellenkezőjét mondja *li klarigis la ~on: megköszörülte a torkát *li parolis kun elokventa, konvinka ~o: ékesszóló, meggyőző hangon beszélt *maldika ~o: vékony hang *ne levu vian ~on: ne emeld fel a hangod *paroli per trema ~o: remegő hangon beszél *tirita ~o: elnyújtott hang *vi ne obeis mian ~on: nem engedelmeskedtél a szavamnak *~o de krianto en la dezerto: *bibl* kiáltó hangja a pusztában; **2.** *zene* hang, énekhang, szólam *kvar~a kanto: négyszólamú ének *muzikaĵo por du ~oj: két hangra írt zenedarab *tenora ~o: tenor hang; **3.** szavazat *donu vian ~on por aŭ kontraŭ la decido: adják a szavazatukat a döntésre vagy ellene *jesa ~o, pora ~o: igen szavazat *kalkulado kaj kontrolado de la ~oj: a szavazatok számlálása és ellenőrzése *la projekto estis akceptita per granda plimulto de la ~oj: a tervezetet nagy szótöbbséggel elfogadták *li estis elektita per 20 ~oj kontraŭ 5: 20 szavazattal 5 ellenében megválasztották *li havas finfine la decidan ~on en la afero: neki van végül is döntő szava az ügyben *nea ~o, kontraŭa ~o: ellenszavazat, nemleges szavazat; **5.** *nyt* igenem, igefajta, genus verbi *aktiva ~o: cselekvő *v.* aktív igenem *szin* aktivo *faktitiva ~o: műveltető igenem, verbum factitivum *szin* faktitivo *mediala ~o: visszaható *v.* mediális igenem *szin* medialo *pasiva ~o: szenvedő *v.* passzív igenem *szin* pasivo; **~a**: **1.** hang~ *~a faldo: *anat* hangredő, plica vocalis *~a ligamo: *anat* hangszalag, ligamentum vocale *~aj osciloj: hangrezgések; **2.** szóbeli, vokális *~a interkonso: szóbeli megállapodás *~a muziko: vokális zene *~a rimarkigo: szóbeli megjegyzés; **3.** *nyt* zöngés *~aj sonoj: zöngés hangok; **~e**: szóban, fennhangon, hangosan *li promesis tion ~e kaj skribe: szóban és írásban ígérte meg; **~i**: **1.** *ntr ex* szavaz ➲voĉdoni; **2.** *ntr ritk* mond ➲diri; **~iĝo**: *nyt* zöngésedés; **duon~a**: halk; **duon~e**: halkan; **kontraŭ~o**: ellenszavazat, nemleges szavazat; **mez~o**: *zene* középhang; **mis~ado**: hangzavar; **plen~e**: hangosan, teljes hangerővel; **plur~a**: *zene* többszólamú *ili kantis plur~e: több szólamban énekeltek; **sen~a**: **1.** néma *sen~a anaso: néma kacsa; **2.** szótlan, néma *li restis sen~a post la sciigo: szavát vesztette a hírre; **3.** *nyt* zöngétlen *sen~a sono: zöngétlen hang; **sen~iĝo**: **1.** elnémulás; **2.** *nyt* zöngétlenedés; **sub~e**: **1.** suttogva; **2.** *zene* sottovoce, tompa hangon; **unu~a**: egyhangú *unu~a decido: egyhangú döntés; **unu~e**: **1.** *zene* egy szólamban, unisono; **2.** egyhangúan, egybehangzóan; **~amplekso**: hangterjedelem; **~babili**: *ntr inf* hangosan cseveg *v.* csetel; **~bruado**: zsivaj, hangzavar; **~dokumo**: hangdokumentum; **~doni**: *tr* szavaz, megszavaz *oni ne ~donis la proponon: nem szavazták meg a javaslatot *~doni jese: igennel szavaz *~doni kontraŭe: ellene szavaz, nemmel szavaz *~doni nee: nemmel szavaz; **~dono, ~donado**: szavazás *~donado per manlevo: kézfelnyújtásos *v.* kézfelemeléses szavazás; **~donejo**: szavazóhelyiség *szin* balotejo; **~donilo**: szavazócédula, szavazólap; **~donrajto**: szavazati jog, szavazásra jogosultság; **~donrajta**: szavazásra jogosult, szavazati jogú, szavazati joggal rendelkező; **~donrajtigito**: *fn* szavazásra jogosult; **~donslipo**: szavazócédula; **~ensemblo**: *zene* énekegyüttes, vokális együttes; **~estingo**: *orv* hangszalagbénulás, paralysis ligamenti vocalis; **~kanalo**: *távk* hangcsatorna; **~koloro**: hangszín *szin* tembro; **~kordo**: *anat* hangszalag, ligamentum vocale; **~legi**: *tr* felolvas, hangosan olvas; **~libro**: hangzókönyv; **~mesaĝo**: *távk* hangüzenet; **~nombrado**: szavazatszámlálás; **~nombranto**: *fn* szavazatszámláló; **~poŝto**: *távk* hangposta; **~tono**: hangnem, beszédmód; **~tubo**: *átv is* szócső

∪akravoĉa, brustovoĉo, firmavoĉe, kantvoĉo, kapvoĉo, potencvoĉa

vod/o=➲vota

vodevil/o=*műv zene* énekes *v.* zenés bohózat; **~isto**: *ir* bohózatíró

vodk/o=*gaszt* vodka

vodu/o=*vall* vudu, vovu; **~ano**: *fn vall* vuduhívő

Vogez/oj=*geo* Vogézek (hegység)

voj/o=**1.** *közl* út *anstataŭa ~o: terelőút *aviadila ~o de Budapeŝto al Parizo: repülőút Budapesttől Párizsig *bicikla ~o: kerékpárút *bonvolu montri al mi la ~on al la vilaĝo: legyen szíves megmutatni a faluba vezető utat *disforkiĝo de ~o: útelágazás *fari al si ~on: utat tör magának *kava ~o: mélyút *kiu ĉe l' ~o konstruas, tiun ĉiu instruas *Z*: *közm* ki az úton épít, sok bíróra talál *Lakta ~o: *csill* Tejút *la ~o al Vieno: a bécsi út *la ~o ĉi tie duiĝas: út itt elágazik *li malfermis ~on al la novigoj: utat nyitott az újításoknak *li traboris al si ~on en la praarbaro: utat tört magának az őserdőben *makadamita ~o: makadámút *mi perdis la ĝustan ~on: letértem a helyes útról *nia ~o kondukis preter la preĝejo: utunk a templom mellett vezetett el *pavimita ~o: kövezett út, kövesút *perdi la ~on: utat veszít, eltéved *piedira ~o: gyalogút *publika ~o: közút *transporti per akva ~o: vízi úton szállít *~o Appia: *tört* Via Appia *~on batitan herbo ne kovras *Z*: *közm* járt úton nem terem fű; **2.** *átv* út, utazás *bonan ~on!: jó utat! *entrepreni longan ~on: hosszú útra vállalkozik *li estas laca de la ~o: elfáradt az úttól, fáradt az utazástól; **3.** *átv* út, mód *esti en bona ~o al la efektiviĝo: jó úton van a megvalósulás felé *iri la ĝustan ~on: helyes úton jár *iri sian ~on: a saját útját járja *kalvaria ~o kun 14 stacioj: *kr* keresztút 14 stációval *la celo estas atingebla per du ~oj: a cél két módon érhető el *la knabino trovis la ~on al lia koro: a lány utat talált a szívéhez *li iras sian kalvarian ~on: kálváriát jár *li iras sian ~on: a saját útját járja *ni mallongigis nia ~on: lerövidítettünk utunkat *per natura ~o: természetes módon *taŭga ~o al riĉiĝo: megfelelő mód a meggazdagodáshoz; **4.** *tech* út, pálya *la ~o de la piŝto en la cilindro: a dugattyú útja a hengerben *la ~o de la ilo dum la prilaborado: a szerszám pályája a megmunkálás során *ruluma ~o: görgősor; **5.** *anat* pálya, út, tractus *digesta ~o: emésztőcsatorna, tápcsatorna, tractus digestorius *nerva ~o: idegpálya, tractus nervi *opta ~o: látóköteg, látópálya, tractus opticus *supra spira ~o: felső légutak, tractus respiratorius superius; **~a**: *közl* út~, úti, közúti *~a reto: úthálózat *szin* vojaro, vojreto *~aj obstrukcoj: közlekedési dugók; **~i**: *ntr* utazik, úton jár, úton van *ili ~is tra Pireneoj: a Pireneusokon keresztül mentek *hundo bojas, homo ~as *Z*: *közm* a kutya ugat, a karaván halad *mi ~is ĝuste al Jerusalemo: éppen útban voltam Jeruzsálem felé; **~aro**: *közl* úthálózat *szin* voja reto, vojreto; **~eto**: mellékút, utacska, ösvény; **~isto**: útkaparó; **~ulo**: **1.** vándor, világjáró; **2.** ➲rovero; **apud~a, ĉe~a**: út menti, útszéli *apud~aj floroj: útszéli virágok *ĉe~a drinkejo: út menti kocsma; **ĉef~o**: *közl* főút, főközlekedési út, fő útvonal *szin* ĉefŝoseo; **ĉirkaŭ~o**: *közl* kerülőút *fari ĉirkaŭ~on: kerülőt tesz; **ĉirkaŭ~e**: **1.** kerülő úton; **2.** *átv* közvetve; **de~igi**: *tr közl* letérít az útról, eltérít, elterel *de~igi la trafikon: eltereli a forgalmat; **de~iĝi**: *ntr* letér az útról, kitér vmi *v.* vki elől *antaŭ loĝataj lokoj ni de~iĝis: lakott helyek előtt letértünk az útról *la ĉaro devis de~iĝi antaŭ la milita kolono: a szekérnek ki kellett térnie a katonai oszlop elől; **de~iĝo**: letérés (útról), eltérés (iránytól); **dis~iĝo**: *közl* útelágazás, útelágazás *szin* vojforko; **dum~e**: útközben, az út alatt (>idő) *dum~e ni babilis: útközben beszélgettünk; **duon~e**: félúton *Győr situas duon~e al Vieno kaj Budapeŝto: Győr félúton fekszik Bécs és Budapest között; **ek~i**: *ntr* elindul, útra kel; **en~e**: útközben, az úton *en~e ni devis trairi riveron: útközben egy folyón kellett átmennünk; **en~igi**: **1.** *tr* útnak indít, elindít *Napoleono en~igis sian novan armeon: Napóleon útnak indította új seregét *ni en~igis nian novan projekton: *átv* útnak indítottuk új projektünket; **2.** *tr* útba igazít *ni demandis policanon, kiu en~igis ni: megkérdeztünk egy rendőrt, aki útba igazított bennünket; **flank~o**: *közl* mellékút; **flank~eto**: *közl* mellékösvény; **krom~o**: külön út, plusz út, kitérő *ni faris krom~on, por rigardi la arbaran kapelon: kitérőt csináltunk, hogy megnézzük az erdei kápolnát *pro la pli favora poŝta tarifo nia revuo faras krom~on tra Danio: a kedvezőbb postai díjszabás miatt folyóiratunk Dánián keresztül plusz utat tesz meg; **laŭ~a**: út menti, út melletti; **mez~o**: *átv is* középút; **mis~o**: tévút; **mis~i**: *ntr* eltéved, letér az útról; **mis~into**: **1.** *fn* eltévedt; **2.** *fn átv* eltévelyedett; **sen~a**: úttalan *ni devis trairi sen~an arbaron: úttalan erdőn kellett átmennünk; **preter~o**: **1.** *közl* elkerülő út *la preter~o estas jam konstruita, ni ne devas traveturi la urbon: már megépítették az elkerülő utat, nem kell átutaznunk a városon; **2.** *tech gysz* bypass, elkerülő vezeték; **re~e**: visszaúton; **sub~o**: *közl* közúti aluljáró; **super~o**: *közl* közúti felüljáró; **sur~e**: *közl* úton, útban *mi estas ĝuste sur~e: éppen úton vagyok *sur~e al la ĉefurbo: útban a főváros felé; **sur~i**: *ntr közl* úton van *la helpo jam sur~as: a segítség már úton van *li sur~as, ne povis veni: úton van, nem tudott jönni; **sur~iĝi**: *ntr* útra kel; **ek~iri**: *ntr* útra kel; **~akcidento**: közúti baleset; **~blokado**: útlezárás; **~borilo**: *tech* útbontó kalapács *pneŭmata ~borilo: légkalapács; **~direkto**: útirány; **~disiĝo**: *közl* útelágazás *szin* disvojiĝo, vojforko; **~erari**: *ntr* eltéved, elvéti az utat; **~flanko**: *közl* útszél; **~forko**: *közl* útelágazás *szin* vojdisiĝo, disvojiĝo; **~foso**: *közl* út menti árok; **~gvidisto**: kalauz, vezető *helpe de nia ~gvidisto ni atingis la serĉatan vilaĝon: vezetőnk segítségével elértük a keresett falut; **~ĝibo**: *közl* fekvőrendőr, forgalomcsillapító küszöb; **~imposto**: *gazd* útadó, úthasználati adó, autópályadíj; **~indikatoro**: *rep* pörgettyűs irányjelző; **~iri**: *ntr* utazik, úton jár; **~iranto**: utazó; **~kavo**: *közl* kátyú *szin* vojtruo; **~koloneto**: *közl* kilométerkő; **~konstruado**: *közl ép* útépítés; **~konstruisto**: *fn közl* útépítő; **~konvekso**: *közl* úttestdomborulat; **~kruciĝo**: *közl* útkereszteződés; **~kunulo**: útitárs *szin* kunvojaĝanto; **~kurbo, ~kubuto, ~turno**: *közl* kanyar; **~laboristo**: *közl ép* útépítő munkás; **~lampo**: *jm* fényszóró; **~leviĝo**: *közl* emelkedő; **~linio**: útvonal; **~longo**: úthossz *libera ~longo: szabad úthossz; **~mezo**: *közl* útközép; **~montrilo**: **1.** *közl* útjelző tábla; **2.** *fn átv* útmutató; **~navigilo, ~navigaciilo**: *közl* GPS-készülék; **~nodo**: *közl* (közúti) csomópont;

~nomo: *inf* útnév; **~perdinto**: utat tévesztett ember, eltévelyedett ember; **~plano**: *közl* útiterv, tervezett útvonal *szin* itinero 1; **~planilo**: *fn közl* úttervező; **~rabisto**: betyár, útonálló *szin* bandito; **~rande**: útszélen, út szélén, útpadkán; **~rando**: *közl* útpadka; **~reto**: *közl* úthálózat *szin* vojaro; **~rulilo**: *tech* úthenger; **~signalo**: *közl* közúti jel; **~signaligo**: *közl* közúti jelzőrendszer; **~ŝildo**: *közl* közlekedési tábla; **~ŝtopiĝo**: ➲trafikŝtopiĝo; **~streko**: *közl* útszakasz; **~sulko**: *közl* kereknyom, kerékvágás *szin* radkavo, radsulko; **~taluso**: útrézsű; **~trafiko**: *közl* közúti forgalom; **~truo**: *közl* kátyú *szin* vojkavo

↺akvovojo, alirvojo, aŭtovojo, biciklovojo, elirvojo, eskapvojo, fervojo, flosvojo, fluvojo, forstovojo, glitvojo, kablovojo, kampvojo, kavovojo, krucvojo, Laktovojo, landvojo, magnetvojo, marvojo, migrovojo, navigvojo, piedvojo, piŝtovojo, promenvojo, rapidvojo, relvojo, rulvojo, rundovojo, sakvojo, segilvojo, sekavoje, spirvojoj, ŝipvojo, ŝparvojo, tagvojo, tervojo, tramvojo, trafikvojo, transportvojo, valvoje, veturvojo, vivovojo

vojaĝ/i=1. *ntr* utazik *returne ni ~is tra Madrido: visszafelé Madridon át utaztunk *~i duaklase al Vieno: másodosztályon Bécsbe utazik *~i eksterlanden: külföldre utazik; **2.** *ntr átv* utazik (drog hatása alatt áll); **~o**: utazás, út *bonan ~on!: jó utat!, jó utazást! *ĉirkaŭmonda ~o: földkörüli utazás *entrepreni longan ~on: hosszú utazásra vállalkozik *plezura, turisma kaj negoca ~o: kéjutazás, turistaút és üzleti utazás; **~a**: utazási, úti *~a rapideco: utazási sebesség *~aj necesaĵoj: úti szükségletek, utazási kellékek *szin* vojaĝilaro *~aj preparoj: úti előkészületek; **~anto**: *fn* utas *szin* pasaĝero; **~ilaro**: úti szükségletek, utazási kellékek *szin* vojaĝaj necesaĵoj; **~isto**: *fn* utazó *Kolumbo estis granda ~isto: Kolumbusz nagy utazó volt *komerca ~isto: kereskedelmi utazó; **ek~i**: *ntr* útra kel, megkezdi utazását; **for~i**: *ntr* elutazik; **kun~i**: *ntr* együtt utazik *ni kun~is kun kelkaj infanoj: néhány gyerekkel utaztunk együtt; **kun~anto**: **1.** útitárs, utastárs *szin* vojkunulo; **2.** *átv pol* társutas; **mult~inta**: világlátott; **re~i**: *ntr* visszautazik; **re~o**: visszautazás *bileto por ~o kaj re~o: jegy oda- és visszaútra; **tra~i**: *tr* átutazik vhol (n) *ni tra~is la landon: átutaztunk az országon; **reen~o**: visszautazás *szin* revojaĝo; **tien~o**: odautazás; **~agentejo, ~oficejo**: utazási iroda; **~celo**: úti cél; **~dokumo**: úti okmány, utazási okmány; **~gvidanto**: (utazásért felelős) idegenvezető, utazásvezető; **~kofro**: útibőrönd; **~kosto**: útiköltség, utazási költség; **~libro**: útikönyv, bédekker; **~oĉeko**: *gazd* utazási csekk; **~pakaĵo**: útiholmi, málha; **~plano**: útiterv; **~rakonto**: úti elbeszélés; **~raporto**: úti beszámoló, úti jelentés; **~sako**: útitáska, utazótáska

↺afervojaĝo, esplorvojaĝo, kaŝvojaĝanto, koncertvojaĝo, laborvojaĝi, marvojaĝo, mondvojaĝanto, oficvojaĝi, piedvojaĝi, rondvojaĝo, staĝvojaĝo, tempovojaĝo

vojevod/o=*tört pol* vajda *~o de Transilvanio: erdélyi vajda; **(V)~ujo, (V)~io, (V)~lando**: **1.** *tört* vajdaság *la transilvania ~io: az erdélyi vajdaság; **2.** *geo pol* vajdaság (PL)

Vojvodin/o=*geo pol* Vajdaság (RS)

vok/i=1. *ntr* kiált, felkiált, (hangosan) szól vkihez *lastafoje li ~is kaj mortis: utoljára felkiáltott és meghalt *Samuel ~is al la Eternulo por Izrael: *bibl* Sámuel az úrhoz kiáltott Izráelért *~i al dio: istenhez fohászkodik *~i por helpo: segítségért kiált; **2.** *tr* hív, szólít *ĉar multaj estas ~itaj, sed malmultaj estas elektitaj: *bibl* mert sokan vannak a hivatalosok, de kevesen a választottak *li ~is Petron per telefono: telefonon hívta Pétert *ni ~is kuraciston: orvost hívtunk *oni ~is lin al la kortego: az udvarba hívták *~i al si: magához szólít, magához hív *~i helpanton: segítséget hív *~i sian hundon per fajfo: füttyel hívja a kutyáját; **~o**: **1.** hívás; **2.** *távk* hívás *longdistanca ~o: távhívás; **~anto**: **1.** *fn* hívó; **2.** *távk* hívó fél; **~ato**: **1.** *fn* hívott; **2.** *távk* hívott fél; **~isto**: *jog* (törvényszéki) hivatalsegéd; **al~i**: **1.** *tr* felhív, felszólít *al~i al ordo: rendre szólít fel *la proklamo al~as al la daŭrigo de la batalo: a kiáltvány a harc folytatására szólít fel *mi al~as vin resti en la ĉambrego: felszólítom önöket, hogy maradjanak a teremben; **2.** *tr* hív, magához kér *v.* szólít *al~i kiel atestanton: tanúnak szólít *la reĝo al~is siajn konsilantojn: a király magához kérette tanácsosait *per kapsigno li al~is lin: fejbiccentéssel magához hívta; **al~o**: **1.** felhívás *al~o al la nacio: felhívás a nemzethez; **2.** felszólítás *la knabo leviĝis nur post la dua al~o: a fiú csak a második felszólításra állt fel; **al~igi**: *tr* hívat, kéret *la sinjoro al~igis min per sia servisto: az úr magához hívatott a szolgájával; **al~iteco, al~iĝo**: elhivatottság, hivatás; **ek~i**: **1.** *ntr* felkiált; **2.** *tr* hívni kezd; **el~i**: **1.** *tr* kihív vhonnan vhova *el~i spiritojn: szellemeket megidéz *el~u vian fratinon: hívd ki a nővéredet *li el~is min al duelo: kihívott párbajra; **2.** *tr átv* előidéz, kivált, kelt *el~i konfuzon: zavart kelt *el~i la impreson: azt a benyomást kelti *el~i malpacon: békétlenséget idéz elő *v.* kelt *el~i mokridon: nevetséget kelt, gúnykacajra fakaszt *el~i skandalon: botrányt kelt *el~i suspekton: gyanút kelt *la muziko el~is en li agrablajn rememorojn: a zene kellemes emlékeket ébresztett benne *lia naiveco el~is ridon: a naivsága nevetést váltott ki; **el~aĵo**: *pszi nyt* képzet; **el~iva**: szemléletes, plasztikus; **flanken~i**: *tr* félrehív, félreszólít; **for~i**: *tr* elhív vhonnan *neniam for~u min el mia laborejo: soha ne hívj el a munkahelyemről; **kun~i**: *tr* összehív *kun~i kunvenon: gyűlést hív össze *kun~i la membrojn: összehívja a tagokat; **kun~ilo**: *fn* meghívó *sendu kun~ilon al niaj membroj: küldjön meghívót a tagjainknak; **nere~ebla**: visszavonhatatlan *nere~ebla decido: visszavonhatatlan döntés; **ne~ite**: hívatlanul; **post~i**: *tr* utána szól vkinek (n); **re~i**: **1.** *tr* visszahív *re~u viajn trupojn: hívja vissza a csapatait; **2.** *tr átv* visszavon *mi ne povas re~i mian proklamon: nem tudom visszavonni a kiáltványomat; **supren~i**: **1.** *ntr* felkiált vhova; **2.** *tr* felhív vhova; **el~forto**: kifejezőerő; **~butono**: *távk* hívógomb *~butono de telefono: telefon nyomógombja; **~kazo**: *nyt* megszólító eset, vocativus; **~kuro**: *távk* hívóáram; **~nomo**: *nyt* szólítónév, becenév; **~sekvenco**: *inf* hívási szekvencia; **~signalo**: *távk* hívójel; **~vorto**: *knyv* hívószó, tárgyszó

↺fingrovoki, helpalvoko, helpvoki, konkursalvoko, kontrolvoko, ofertalvoko, penselvoka, telefonvoko

vokal/o=*nyt* magánhangzó *akuta ~o: magas magánhangzó *malakuta ~o: mély magánhangzó *antaŭa ~o: elöl képzett magánhangzó *malantaŭa ~o: hátul képzett magánhangzó *fermita ~o, malvasta ~o: zárt magánhangzó *malfermita ~o, vasta ~o: nyílt magánhangzó *longa ~o: hosszú magánhangzó *mallonga ~o: rövid magánhangzó *naza ~o: orrhang, nazális *ronda ~o: ajakkerekítéses magánhangzó *~oj estas voĉaj sonoj: a magánhangzók zöngés hangok; **~a**: *nyt* magánhangzó~, magánhangzóra vonatkozó *~a harmonio: magánhangzó-harmónia; **duon~o, kvazaŭ~o, semi~o**: *nyt* félhangzó; **~harmonio**: *nyt* hangrend; **~harmoniiĝo**: *nyt* hangrendi illeszkedés; **~ŝanĝo**: *nyt* hangváltás

↺ligvokalo

vokativ/o=*nyt* megszólító eset, vocativus

vokoid/o=*nyt* vocoid *vö.* kontoido; **ne~o**: *nyt* contoid *szin* kontoido

vokt/o=ispán, pallér, munkafelügyelő

vol/i=*tr* akar *Dio ~u!: adja Isten! *ili ne ~is helpon: nem akartak segítséget *kion oni ~as, tion oni povas *Z*: *közm* mindent lehet, csak akarni kell *kiu ~as, tiu povas: aki akar, az tud is *li ~is en la armeon: katona akart lenni *li ~is, ke ni foriru: azt akarta, hogy elmenjünk *mi ~as aĉeti ĉi tiun aŭton: meg akarom venni ezt a kocsit *mi ~as malsupren: le akarok menni *prenu kiel vi ~as, la poto ĉiam bolas *Z*: *közm* minden hiába, nincs menekvés *~anta kruro ne laciĝas de kuro *Z*: *közm* aki akar, az tud is *~i aŭ ne ~i neniu malpermesas *Z*: akarni lehet *~us kato fiŝojn, sed la akvon ĝi timas *Z*: *közm* a macska is szereti a halat, de kerüli a vizet; **~o**: akarat, akarás, szándék *fari la ~on de Dio: Isten akaratát teljesíti *homo de firma ~o: szilárd akaratú ember *kie estas ~o, tie estas vojo *Z*: *közm* mindent lehet, csak akarni kell *kiom da koroj, tiom da ~oj *Z*: *közm* ahány szív, annyi szándék *kontraŭ mia ~o: akaratom ellenére *libera ~o: szabad akarat *malgraŭ mia plej bona ~o: legjobb akaratom ellenére *por lia ~o ne ekzistas malmolo: fejjel megy a falnak *vi plenumis lian ~on: teljesítetted az akaratát *~o kaj deziro leĝojn ne konas *Z*: *közm* a vágy nem ismer határokat; **~a**: szándékos, akaratlagos, akarati *~a ago: szándékos cselekedet *~a movo: akaratlagos mozgás *~aj manifestiĝoj: akarati megnyilvánulások; **~e**: akarattal, szándékosan *~e kaj dole: szántszándékkal *~e-ne~e *Z*: akarva-akaratlanul; ha akarja, ha nem; **~ado**: akarás *~ado de la bono: a jó akarása; **~ema**: akaratos; **~ismo**: *fil pszi pol* voluntarizmus; **de~igi**: *tr* elveszi a kedvét vmitől *mi de~igos vin de tiaj ŝercoj: elveszem a kedved az ilyen tréfáktól; **kontraŭ~a, malgraŭ~a**: nem kívánt, akaratával ellentétes, botcsinálta *kontraŭ~a edziĝo: kényszerházasság *kontraŭ~a gravediĝo: nem kívánt terhesség *La malgraŭ~a kuracisto estas la verko de Moliero: A botcsinálta doktor Molière műve; **kontraŭ~e, malgraŭ~e**: akarata ellenére, akaratlanul; **laŭ~a**: tetszés szerinti, szabadon választható *en laŭ~aj koloroj: tetszés szerinti színekben *laŭ~a kurso: szabadon választható tanfolyam; **laŭ~e**: tetszés szerint, szabadon választhatóan *trinkeblas kafo aŭ teo laŭ~e: tetszés szerint iható kávé vagy tea; **mal~i**: *tr* vonakodik, elutasít, nem akar *ili mal~is enarmeiĝi: vonakodtak bevonulni a seregbe *la malsanulo mal~is la kuracistan helpon: a beteg elutasította az orvosi segítséget *li mal~is ĉi tiun infanon: nem akarta ezt a gyereket; **mem~a**: **1.** önkéntes, szabad akaratból történő *li retiriĝis en mem~an ekzilon: önkéntes száműzetésbe vonult; **2.** akaratos *mem~a knabineto: akaratos kislány; **mem~e**: önként, saját akaratából; **ne~a, preter~a**: akaratlan, önkéntelen, spontán *fari ne~an movon: önkéntelen mozdulatot tesz; **sen~a**: akarat nélküli *li estas sen~a pupo: ő egy akarat nélküli báb; **~deklaro**: *jog* akaratnyilvánítás; **~forta**: erős akaratú

↺bonvoli, libervola, malbonvola, propravola, scivola

volan/o=*sp* tollaslabda *szin* plumpilko; **~i**: *ntr sp* tollaslabdázik,

„tollasozik”; ~**ado**: *sp* tollaslabdajáték; ~**batilo**: *sp* tollaslabdaütő, tollasütő
Volapuk/**o**=*nyt* volapük; ~**aĵo**: értelmetlenség, zagyva beszéd, zagyvaság *tio estas por mi ~aĵo *Z*: ez nekem kínai
volatil/**a**=*kém* illó, illékony, könnyen párolgó *~a oleo: illóolaj
volb/**o**=*ép* boltozat, bolthajtás *depremita ~o, korbansa ~o: kosáríves boltozat *krania ~o: *anat* koponyaboltozat, koponyatető, calvaria *szin* kalvario 3 *monaĥeja ~o: kolostorboltozat *ogiva ~o: csúcsíves boltozat *pordega ~o: kapuboltozat *ripa ~o: bordás boltozat *romanika kaj gotika ~o: román és gótikus boltozat *superlevita ~o: emelt boltozat; ~**i**: *tr ép* boltoz; ~**iĝi**: *ntr* boltosodik, kiboltosodik; **pseŭdo~o**: *ép* álboltozat; ~**oeĝo**: *ép* boltozatél, gerinc; ~**opato**: *gaszt* kínai serpenyő, wok *szin* uoko; ~**oŝlosilo**: *ép* boltozat záróköve; ~**oŝtono**: *ép* boltkő, boltozatkő
↺barelvolbo, eĝvolbo, ĉielvolbo, tombovolbo
volejbal/**o**=➲retpilko
Volfgang/**o**=Wolfgang, Farkas (utónév)
Volfram/**o**=Volfram (utónév)
volfram/**o**=*kém* volfrám (W)
Volg/**o**=*geo* Volga
Volgograd/**o**=*geo* Volgográd
volitiv/**o**=*nyt* felszólító mód *szin* u-modo, ordona modo *vö.* imperativo 1
volof/**o**=*fn* volof; ~**a**: *mn nyt* volof (wof)
volont/**e**=szívesen, készségesen *mi ~e akceptas la inviton: szívesen elfogadom a meghívást; ~**eco**: vmire való készség, szívesség *via ~eco veni al ni vizite ĝojigas min: az ön készsége, hogy eljön hozzánk látogatóba, örömmel tölt el; ~**i**: *ntr* szívesen csinál, önként tesz *li ~is helpi al mi: szívesen segített nekem; ~**igi**: *tr* kedvet csinál vkinek (n), rávesz vkit *li ~igis min al la donacado: rávett az ajándékozásra *ni ~igis lin por la entrepreno: kedvet csináltunk neki a vállalkozáshoz; ~**ulo**: önkéntes; **ne~e**: kelletlenül, vonakodva; **ne~emo**: vonakodás, nemakarás
volovan/**o**=*gaszt* vol-au-vent (töltött leveles tészta)
volt/**o**=*vill* volt (V); **kilo~o**: *vill* kilovolt (kV); **mega~o**: *vill* megavolt (MV); **mili~o**: *vill* milivolt (mV); **super~i**: *tr vill* feltranszformál, vminek a feszültségét növeli; ~**metro**: *vill* voltmérő, feszültségmérő, voltméter *elektronika ~metro: *eltr* elektronikus voltmérő *v.* feszültségmérő
↺elektronvolto
Volta/**o**=*fiz* (Alessandro) Volta; ~**a**: *vill* Volta~, galván~ *~a baterio: galvántelep *~a kuro: galvánáram *~a pilo: Volta-elem, Volta-oszlop, galvánelem; **foto~a**: *fot vill* fotoelektromos, fényelektromos *foto~a ĉelo: fényelem *szin* fotopilo; ~**metro**: *vill* coulométer, voltaméter *szin* kulombometro
Volta/**o**^{2}=*geo* Volta (folyó); ~**lando**: *geo* Felső-Volta *vö.* Burkino
volte/**o**=*sp* (lóval) kanyarulat, körlovaglás; ~**i**: *ntr sp* lóval kanyarodik, lovát karéjozza
Volter/**o**=*fil ir* Voltaire (François-Marie Arouet); ~**ano**: *fil* voltaire-iánus; ~**anismo**: *fil* voltaire-ianizmus
volum/**o**=*knyv* kötet *postrikolta ~o: kiegészítő kötet *romano en du ~oj: kétkötetes regény
volumen/**o**=**1.** *mat* térfogat, űrtartalom *mola ~o: *fiz* móltérfogat; **2.** *ált* terjedelem; ~**pezo**: térfogatsúly
volupt/**o**=érzéki gyönyör, kéj; ~**a**: kéjes, gyönyörteli; ~**i**: *ntr* élvezkedik, kéjt *v.* gyönyört érez *ĉu vi ~as karesante virinon?: érzel-e kéjt nő simogatása közben?; ~**aĵo**: érzéki dolog *v.* cselekedet; ~**eco**: érzékiség, kéjesség; ~**ema**: érzéki, kéjvágyó, buja; ~**igi**: *tr* érzéki gyönyört okoz vkinek (n) *ŝia danco ~igis la reĝon: tánca érzéki gyönyört okozott a királynak; ~**ama,** ~**avida**: kéjvágyó, kéjsóvár
volut/**o**=**1.** *ép* csigadísz, voluta; **2.** *zene* csiga (hangszeren)
volv/**i**=**1.** *tr* teker, csavar vmi köré *la vinberbrančoj ~is sin ĉirkaŭ la kolono: a szőlővesszők az oszlopra tekeredtek *li ~is tukon ĉirkaŭ la kolo: kendőt csavart a nyakára *~i ŝnuron ĉirkaŭ bastono: botra zsinórt teker; **2.** *tr* felcsavar, felteker, összeteker, pödör, sodor, göngyöl *la petaloj de la rozo estas ~itaj de la sekeco: a rózsa szirmait a szárazság összesodorta *postskribu a ~itan: írj utána egy kukacot *~i cigaredon: cigarettát sodor *~i paperfolion: papírlapot összeteker *~ita kokinbrustaĵo: *gaszt* göngyölt csirkemell *~u la tapiŝon: tekerd fel a szőnyeget; ~**o**: *tech* menet; ~**aĵo**: **1.** göngyöleg, tekercs, gombolyag *~aĵo da tabako: egy göngyöleg dohány *~aĵo de lanfadeno: gyapjúfonal-gombolyag; **2.** *vill* tekercs *dratrefalda ~aĵo: bifiláris tekercs, indukciómentes tekercs; ~**iĝi**: **1.** *ntr* feltekeredik, felcsavarodik, összetekeredik *serpento ~iĝis ĉirkaŭ la supra branĉo: egy kígyó tekeredett a felső ágra; **2.** *ntr növ* felfut *la fazeolo ~iĝis sur la paliseto: a bab felfutott a karóra; ~**ulo**: ➲konvolvulo, kalistegio; **ĉirkaŭ~i**: *tr* körbeteker, körbecsavar *la virino ĉirkaŭ~is sian kapon per tuko: a nő kendőt csavart a fejére *li ĉirkaŭ~is la draton per izolbendo: szigetelőszalaggal körbetekerte a huzalt; **ĉirkaŭ~iĝi**: **1.** *ntr* körbecsavarodik, körbetekeredik *lupolo ĉirkaŭ~iĝis sur la kolono: komló tekeredett az oszlopra; **2.** *ntr átv* körbefonódik; **dis~i**: **1.** *tr* kitereget, kibont, kiteker, kiterít *dis~i la flugilojn: kibontja a szárnyát *li dis~is la desegnon sur la tablo: kiterítette a rajzot az asztalra; **2.** *tr átv* fejleszt, kibontakoztat, kifejt *szin* evoluigi *dis~i agadon: tevékenységet fejt ki *dis~i la ekonomion: fejleszti a gazdaságot *li dis~is siajn kapablojn en la fabriko: a gyárban kibontakoztatta a képességeit; **dis~o**: **1.** kiterítés, kibontás; **2.** kibontakoztatás, fejlesztés *szin* evoluigo *daŭrigebla dis~o: *öko* fenntartható fejlődés; **dis~iĝi**: **1.** *ntr* kibomlik, kiterül; **2.** *ntr átv* kibontakozik, fejlődik, kifejlődik *szin* evolui; **dis~iĝo**: **1.** kibomlás, kiterülés; **2.** *átv* kibontakozás, fejlődés; **el~i**: **1.** *tr* kibont, kiteker *szin* disvolvi 1; **2.** *tr átv* kifejt, elmagyaráz *sian koncepton li el~is en dika libro: elképzelését egy vastag könyvben fejtette ki; **3.** *tr mat* kifejt; **el~aĵo**: *mat* kifejtés; **el~anto**: *mat* evolvens *szin* evolvo *el~anto de cirklo: kör evolvense; **el~ato**: *mat* evolúta, lefejlő vonal *szin* evoluto; **en~i**: *tr* beburkol, bebugyolál, becsavar, begöngyöl vmibe *la almozulo en~is la monerojn en tuketon: a koldus a pénzdarabokat egy kis kendőbe csavarta be *li en~is la viandon en paperon: papírba göngyölte be a húst; **en~aĵo**: **1.** göngyöleg, burkolat *dekalkulu la pezon de la en~aĵo de la varo: vonja le az áru göngyölegének a súlyát; **2.** *mat* burkológörbe *szin* envelopo; **inter~i**: *tr* egymásra teker, (két dolgot) összegöngyöl *la serpentoj inter~is sin: a kígyók egymásba tekeredtek; **inter~iĝi**: *ntr* egymásba tekeredik, (két dolog) összetekeredik *la fazeolo kaj hedero inter~iĝis: a bab és a borostyán összetekeredtek; **kun~i**: *tr* összegöngyöl, összeteker *li kun~is la longan tukon en bulon: egy csomóba göngyölte össze a hosszú kendőt; **kun~aĵo**: pólya *pansobenda kun~aĵo: *gysz* mullpólya; **kun~iĝi**: *ntr* összegömbölyödik; **mal~i**: **1.** *tr* kibont, kigyöngyöl; **2.** *tr* lefejt, lecsavar, leteker; **subdis~iĝo**: alulfejlettség; **supren~i**: *tr* felteker, feltűr *li supren~is la manikojn: feltűrte az ingujját; ~**obrančo**: *növ* ágkacs, cirrhus ramcaneus; ~**okreskaĵo,** ~**oplanto**: *növ* folyondár; ~**olibro**: *knyv* tekercs (>könyv); ~**onombro**: *tech* menetszám; ~**oplanto**: futónövény; ~**orisorto**: *tech* tekercsrugó; ~**otigo**: *növ* szárkacs, kapaszkodószár, cirrhus caulinus; ~**ovosta**: *áll* kunkori farkú
↺ampervolvo, dekstrenvolviĝa, fadenvolvaĵo, regiondisvolvado, rulvolvi
volvariel/**o**=*növ* bocskorosgomba (Volvariella)
volvok/**o**=*áll* Volvox (moszat)
volvul/**o**=*orv* bélcsavarodás, volvulus
vom/**i**=**1.** *tr* hány *li ~is sangon: vért hányt; **2.** *tr átv* hány, okád *~i lafon: lávát okád *~i fumon: füstöt okád; ~**o,** ~**ado**: *orv* hányás; ~**aĉi**: *pej* okád *ebriuloj ~aĉis en la necesejo: részegek okádtak a vécében; ~**aĵo,** ~**itaĵo**: hányadék; ~**egi**: *tr* sugárban hány; ~**emo**: *orv* hányinger *havi ~emon: hányingere van; ~**iga**: **1.** hánytató *~iga tartro: *gysz* hánytató borkő, tartarus emeticus; **2.** *pej* okádnivaló *~iga pornografio: okádnivaló pornográfia; ~**igilo**: *gysz* hánytatószer; **el~i**: *tr* kihány, kiöklendez *la fiŝo el~is Jonan: a hal kihányta Jónást; **re~eti**: *tr* visszabüfiz *la bebo re~etis la lakton: a csecsemő visszabüfizte a tejet; ~**arbo**: ➲strikno; ~**nukso**: *gysz* hánytató dió, nux vomica; ~**tubo**: ➲gargojlo
vombat/**o**=*áll* vombat, csupaszorrú vombat (Vombatus ursinus)
vomer/**o**=*anat* ekecsont, vomer
vomit/**o**=*orv* sárgaláz, vomito *szin* flava febro
vor/**i**=**1.** *tr* fal *tri tagojn li ne manĝis, li ~is ĉion: három napja nem evett, mindent felfalt; **2.** *tr áll* eszik (>állat) *ursoj ~as ankaŭ fiŝojn: a medvék halat is esznek; ~**aĉi**: *tr pej* zabál; ~**ema**: nagyétkű, falánk
↺ĉiovora, karnovora, fekvora, grundovora, insektovoruloj, kadavrovora
Vorarlberg/**o**=*geo pol* Vorarlberg (AT)
vork/**o**=**1.** *ép tech* műtárgy, objektum, létesítmény; **2.** *kat* erődítés *antaŭ~ita ~o: előretolt erődítés, külső védmű; ~**omastro**: *ép* fővállalkozó, főépítésvezető
vormian/**o**=*anat* varratos csont, os suturale *szin* sutura osto
vort/**o**=**1.** *nyt* szó *derivita ~o: képzett szó, származékszó *enhava ~o: tartalmas szó *gramatika ~o: viszonyszó *szin* funkcivorto *internacia ~o: nemzetközi szó *kunmetita ~o: összetett szó *la ~oj konsistas el unu aŭ pluraj morfemoj: a szavak egy vagy több morfémából állnak *nega ~o, negacia ~o: tagadószó *pluroble kunmetita ~o: többszörösen összetett szó *plursignifa ~o: többjelentésű szó, poliszéma *simplaj ~oj: *eo* egyszerű szavak, tabellaszavak; **2.** *ált* szó *de ~o ĝentila ne doloras la lango *Z*: *közm* szép szó pénzbe nem kerül *eĉ unu ~o ne diru pri tio: egy szót se szólj róla *el la buŝ’ multaj ~oj eliras, sed ne ĉiuj ion diras *Z*: *közm* sok szó, kevés só; sok beszédnek sok az alja *havi ĉefan

~on en la afero: döntő szava van a dologban *la ~o frostiĝis al li sur la lango: torkán akadt a szó *maldeca ~o: illetlen szó *mi ankoraŭ ne diris la lastan ~on pri ĝi: még nem mondtam ki felette az utolsó szót *mi lasas al vi la lastan ~on: legyen a tiéd az utolsó szó *mi ne trovas la ĝustan ~on por ĝi: nem találom rá a megfelelő szót *perdi ~ojn: szót veszteget *vi mistordas miajn ~ojn: elferdíted a szavaimat *~' en ĝusta momo faras pli ol arĝo *Z*: *közm* erő van a szóban *~o dirita al la mondo apartenas, kaj neniam revenas *Z*: *közm* a kimondott szót nem lehet visszanyelni *~o sona estas plej admona *Z*: *közm* szóból ért az ember *~oj sakon ne plenigas *Z*: *közm* tanáccsal nem telik a tüsző; **3.** *átv* szó, ígéret *ja mia ~o!: szavamra! *rompi sian ~on: megszegi a szavát *teni sian ~on: tartja a szavát *~o donita estas kiel leĝo *Z*: *közm* az adott szó kötelez *~on de honoro!: becsületszavamra!, becsszó!; **4.** *inf* szó; **~o**: *kr* Ige *en la komenco estis la ~o, kaj la ~o estis kun Dio, kaj la ~o estis Dio: *bibl* kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige *la ~o fariĝis karno: *bibl* az Ige testté lett; **~a**: szó~, szóbeli *pro ~a piko ofte perdiĝas amiko *Z*: *közm kb.* éles szó barátot veszejthet *~a promeso: szóbeli ígéret; **~aro**: *nyt* szótár *enciklopedia ~aro: enciklopédikus szótár *etimologia ~aro: szófejtő szótár, etimológiai szótár *granda ~aro, plena ~aro: nagyszótár *ilustrita ~aro: képes szótár *szin* bildvortaro *inversa ~aro: szóvégmutató szótár, a tergo szótár *klariga ~aro: értelmező szótár, egynyelvű szótár *szin* difinvortaro *laŭtema ~aro: tematikus szótár *szin* temvortaro *mez(grand)a ~aro: középszótár *mi konsultos la ~aron pri tiu ~o: megnézem a szótárban azt a szót *ortografia ~aro: helyesírási szótár *Plena Ilustrita ~aro de Esperanto: *eo* Képes eszperantó nagyszótár *reta ~aro: *inf* online szótár, internetes szótár *szin* retvortaro *teknika ~aro: műszaki szótár *~aro el mil ~oj: ezerszavas szótár; **~aristo**: *nyt* szótáríró, szótárkészítő, lexikográfus *szin* leksikografo; **~arumi**: **1.** *ntr* szótároz, szavakat kikeres; **2.** *ntr nyt* szótárt szerkeszt; **~ero**: **1.** szótöredék *malsaĝulo diris ~eron, saĝulo komprenas la tutan aferon *Z*: *közm* kevésből is sokat ért az okos; **2.** *nyt* szóelem, morféma *szin* morfemo, vortelemento *en Esperanto prepozicio povas fariĝi ~ero: az eszperantóban az elöljáróból szóelemmé válhat *nekonsciata ~ero: elhomályosult szóelem; **~eto**: **1.** rövid szó, rövid beszéd *szin* partikulo *eĉ ~eton li ne diris pri tio: egy árva szót sem szólt róla; **2.** *nyt* partikula *alproksimiga ~eto: közelítő szócska *ekkria ~eto: indulatszó *szin* interjekcio *kunliga ~eto: mellérendelő kötőszó *szin* konjunkcio 1 *modifa ~eto: módosítószó *nombra ~eto: számjegynév; **~igi,** **~umi**: *tr* megfogalmaz, szavakba önt, kifejez *~igu vian peton: fogalmazza meg a kérését; **~igo,** **~umo**: megfogalmazás, szavakba öntés; **~umeca**: *inf* szószervezésű; **ali~e**: más szóval; **antaŭ~oj**: előszó; **al~e**: apropó, erről jut eszembe *al~e mono: apropó pénz, a pénzről jut eszembe; **ĉef~o**: *nyt* alaptag, vezérszó; **duon~e**: fél szóból, röviden *eĉ duon~e ni komprenas unu la alian: fél szóból is megértjük egymást *rakontu ĉion duon~e: mondj el mindent röviden; **eg~~o**: ➲aŭgmentativo; **et~~o**: ➲diminutivo; **et~aro**: *nyt* kisszótár; **laŭ~a**: szó szerinti *la laŭ~a deklaro de la ministro: a miniszter szó szerinti nyilatkozata; **laŭ~e**: szó szerint; **nov~o**: *nyt* új szó, neologizmus *szin* neologismo; **re~igi, re~umi**: *tr* átfogalmaz, újrafogalmaz; **sen~a**: szótlan; **unu~e**: egyszóval *unu~e, ĉio estis perfekta: egyszóval, minden tökéletes volt; **~akcento**: *nyt* szóhangsúly; **~anĝo**: ➲vortordo; **~artikolo**: *nyt* szócikk; **~ataki**: *tr* ráförmed vkire (n) *mia bopatrino tuj ~atakis min: az anyósom nyomban rám förmedt; **~abunda**: bőbeszédű; **~avara**: szófukar; **~batali**: *ntr* pöröl, pörlekedik, szócsatát vív; **~batalo**: szóváltás, pörlekedés; **~efiko**: *nyt eo* szóhatás *rekta kaj inversa ~efiko: egyenes és fordított szóhatás; **~elemento**: *nyt* szóelem, morféma *szin* morfemo, vortero; **~enigmo**: szórejtvény; **~familio**: *nyt* szócsalád, szóbokor; **~farado**: *nyt* szóképzés, szóalkotás; **~fidela**: szavatartó, szavahihető, szavahű; **~figuro**: *ir* szókép, szóalakzat, képes kifejezés, beszédfordulat, trópus; **~fina**: *nyt* szóvégi; **~finvortaro**: *nyt* szóvégmutató szótár; **~formo**: *nyt* szóalak; **~galopi**: *ntr* hadar; **~grupo**: *nyt* szócsoport, szintagma *szin* sintagmo; **~honesta**: szókimondó, őszinte beszédű; **~klarigo**: szómagyarázat; **~kombinaĵo**: *nyt* szókapcsolat *szin* sintagmo; **~komenca**: *nyt* szó eleji, szó elején levő; **~kunmeto,** **~kunmetaĵo**: *nyt* szóösszetétel; **~listo**: *knyv nyt* szójegyzék, glosszárium; **~ludo**: *játék* szójáték; **~melodio**: *nyt* szódallam, szó hanglejtése *v.* intonációja; **~mueli**: *ntr pej* karattyol; **~muelado**: *pej* karattyolás, szócséplés; **~nesto**: *nyt* szóbokor, szócikk; **~oklaso,** **~ospeco**: *nyt* szófaj, szóosztály *szin* parolelemento; **~okreado**: *nyt* szóalkotás; **~olakso**: *pej* szómenés, szófosás; **~ordo**: *nyt* szórend *fiksa ~ordo, ligita ~ordo: *nyt* kötött szórend *libera ~ordo: szabad szórend *rekta kaj inversa ~ordo: egyenes és fordított szórend; **~ospaco**: *knyv* szóköz; **~ostoko,** **~provizo,** **~trezoro**: *nyt* szókészlet, szókincs, szóállomány; **~otranĉo**: *knyv* szóelválasztás; **~parado**: *pej* szópufogtatás; **~radiko**: *nyt* (abszolút) szótő *relativa ~radiko: relatív szótő; **~sintakso**: *nyt* szintagmatan; **~trejnilo**: *isk inf* szógyakorló program; **~ulo**: a szavak embere

↺agitvorto, akravorta, anoncvorto, a-vorto, belvorta, bildvortaro, demandovorto, difinvortaro, e-vorto, fakvortaro, frapvorto, fremdvorto, frazvorto, funkcivorto, i-vorto, insultvorto, kapvorto, kelkvorte, kernvorto, klarvorte, kodvorto, krucvortenigmo, mal-vorto, modvorto, nevorto, nomvorto, nombrovorto, o-vorto, pasvorto, poŝvortaro, pruntvorto, radikvorto, retvortaro, rimvortaro, rolvorteto, salutvortoj, signalvorto, ŝlosilvorto, ŝparvorta, ŝtopvorto, temvortaro, tradukvortaro, vokvorto, vostvorto

vortic/**o**=**1.** *fiz* örvény *aera ~o: légörvény; **2.** *anat* örvény, vortex *hara ~o: hajörvény, vortex pilorum *~o de la koro: szívörvény, vortex cordis

vorticel/**o**=*áll* harangocska (Vorticella)

vost/**o**=**1.** *áll* farok *svingeti la ~on: csóválja a farkát *subtiri la ~on: behúzza a farkát; **2.** *áll* (toll)farok *la pavo radie disstreĉis sian ~on: a páva sugarasan széttárta a farkát; **3.** *átv biz* farok (>pénisz) *melki sian ~on: *durv* kiveri a farkát; **4.** *átv* vminek a vége *la ~o de la marŝkolono ankoraŭ ne atingis la vilaĝon: a menetoszlop vége még nem érte el a falut *~o de tranĉilklingo: késpenge szára; **~a**: farok~ *~aj haroj: farokszőrök *~a naĝilo: farokúszó; **~umi**: *ntr* csóválja a farkát; **sen~a**: *áll* farkatlan, farok nélküli *sen~a kato: farkatlan macska; **sen~uloj**: ➲anuroj; **~naĝilo**: *áll* farokúszó; **~obazo**: *áll gaszt* fartő; **~oglitado**: *rep* csúszás farokirányba; **~opiano**: *zene* hosszú zongora, hangversenyzongora; **~osegilo**: *tech* rókafarkfűrész *szin* trapeza segilo; **~osaltuloj**: *áll* ugróvillások (Collembola); **~overtebro**: *anat* farokcsigolya, vertebra coccygea; **~skuanto**: ➲motacilo; **~vorto**: végszó

↺afustovosto, ĉevalvosto, harvosto, hirundovosta, hundovosto, lirvostulo, ponardvostuloj, ponevosto, ŝipvosto, ruĝvostulo, silkvostulo, volvovosta, vulpovosto

vot/**o**=**1.** *vall* fogadalom *szin* ĵurpromeso *por sia saviĝo li faris ~on, konstrui kapelon: megmenekülése esetére fogadalmat tett, hogy kápolnát épít; **2.** *kr* (papi, szerzetesi) fogadalom *szin* sanktpromeso *fari la ~ojn: szerzetesi fogadalmat tesz *monaĥa ~o: szerzetesi fogadalom *pastra ~o: papi fogadalom; **~i**: *tr vall* esküvel fogad, fogadalmat tesz *monaĥoj ~as ĉastecon, malriĉecon kaj obeon: a szerzetesek tisztaságot, szegénységet és engedelmességet fogadnak; **~ofero**: *vall* fogadalmi áldozat; **~opreĝejo**: *kr ép* fogadalmi templom

vot/**o²**=*fn* vót; **~a**: *mn nyt* vót (vot)

Votan/**o**=*mit* Wotan, Odin

vrak/**o**=*jm* roncs *homa ~o: *átv* emberi roncs *~o de aviadilo, ŝipo kaj aŭto: repülőgép-, hajó- és autóroncs; **~iĝi**: *ntr jm* ronccsá lesz, tönkremegy, tropára megy *mia aŭto ~iĝis sekve akcidento: baleset következtében a kocsim tropára ment; **~damaĝita**: totálkáros

↺aŭtovrakejo

vring/**i**=*tr* kicsavar, kifacsar, kicentrifugáz *szin* premtordi *~i ĉemizon: inget kicsavar *~i citronon: citromot kifacsar *~i siajn manojn: tördeli a kezét *~i sian cerbujon: *átv* töri a kobakját; **el~i**: *tr átv* kicsikar, kifacsar tordelpremi *el~i monon: pénzt csikar ki; **~ilo**: **1.** facsarógép, centrifuga; **2.** *tech* hajtóvas, fordítóvas *szin* turnostango 1

Vroclav/**o**=*geo* Wrocław

vuajerism/**o**=➲skopofilio

vual/**o**=**1.** *tex* fátyol *fianĉina ~o: menyasszonyi fátyol *funebra ~o: gyászfátyol; **2.** *növ* burok, velum *parta ~o: részleges burok, velum partiale *totala ~o: teljes burok, velum universale; **3.** *átv* fátyol, homály, hályog *la tempo ĵetos ~on sur la okazintaĵojn: az idő fátyolt terít majd az eseményekre *la ~o de la forgeso: a feledés homálya *~o falis de lia okuloj: lehullt a hályog a szeméről; **~i**: **1.** *tr* lefátyoloz *la vidvino funebre ~is sin: az özvegy gyászfátyolt öltött *oni ~is la fianĉinon: lefátyolozták a menyasszonyt; **2.** *tr átv* eltakar, elkendőz, elfátyoloz *ĉi tiu ŝajno ~is la fakton, ke: ez a látszat elkendőzte azt a tényt, hogy *larmoj ~is ŝiajn okulojn: könnyek fátyolozták a szemét *nuboj ~is la lunon: felhők takarták el a holdat; **~eto**: *tex* kalapfátyol, arcfátyol; **~iĝi**: **1.** *ntr* elfátyolozódik, lefátyolozódik, elkendőződik *liaj okuloj ~iĝis per larmoj: könnybe lábadt a szeme; **2.** *ntr fot* fátyolosodik (negatívlemez); **sen~a**: **1.** fátyol nélküli; **2.** *átv* kendőzetlen *sen~e mi diros al vi: nyíltan megmondom önnek

sen~igi: **1.** *tr* fellebbenti *v.* leveszi vkinek (n) a fátylát, (szobrot) leleplez *la nekonata virino sen~igis sin: az ismeretlen nő fellebbentette a fátylát *oni sen~igis la buston de Kaloĉajo: leleplezték Kalocsay mellszobrát; **2.** *tr átv* leleplez *mi sen~igos viajn artifikojn: leleplezem a mesterkedéseidet; **~nubo**: *met* fátyolfelhő

↺kulvualo

Vuhan/**o**=*geo* Vuhan, Wuhan

vukeri/**o**=*áll* Wuchereria (fonalféreg)

vulgar/**a**=**1.** köznapi, közönséges, szokványos, vulgáris *la ~a araba lingvo: az arab köznyelv *la ~a Latino: a vulgáris latin *~a antaŭjuĝo:

közönséges előítélet; **2.** *biol* közönséges; **3.** *pej* elcsépelt, útszéli, triviális; **~aĵo**: vulgáris kifejezés *v.* szófordulat; **~eco**: köznapiság, szokványosság, vulgárisság, vulgaritás; **~igi**: *tr* köznapivá *v.* szokványossá tesz, népszerűsít, vulgarizál *~igi sciencon: tudományt népszerűsít; **~ulo**: közönséges ember, átlagember
Vulgat/o=*bibl* Vulgata
Vulkan/o=*mit* Vulcanus *vö.* Hefesto; **~o**: *ásv* vulkán, tűzhányó *aktiva kaj neaktiva ~o: aktív és nem aktív vulkán *estingita ~o: kialudt vulkán *subglacia ~o: szubglaciális vulkán *submara ~o: tengerfenéki vulkán *subtera ~o: szubvulkán *szin* subvulkano; **~a**: *ásv* vulkáni *~a aktivado: vulkáni tevékenység, vulkánosság *~a bombo: lávabomba *~a cindro: vulkáni hamu *~a konuso: vulkáni kúp *~a kratero: vulkáni kráter *~a petro: vulkáni kőzet *szin* vulkanrokaĵo; **~aĵo**: *ásv* vulkánkőzet, vulkanikus kőzet *szin* vulkana petro; **~ismo**: *ásv* vulkánosság, vulkáni tevékenység; **~ologo**: *ásv* vulkánszakértő, vulkanológus; **~ologio**: *ásv* vulkánkutatás, vulkanológia; **sub~o**: *ásv* szubvulkán *szin* subtera vulkano; **sub~aĵo**: *ásv* szubvulkáni kőzet; **super~o**: *ásv* szupervulkán; **~eksplodo**: *ásv* vulkáni robbanás; **~erupcio**: *ásv* vulkánkitörés; **~rokaĵo**: *ásv* vulkánkőzet *szin* vulkana petro
↺ŝildvulkano, tavolvulkano
vulkaniz/i=*tr tech* vulkanizál, vulkánoz
vulp/o=*áll* róka (Vulpes vulpes) *arkta ~o: ➲izatiso *blua ~o: kékróka (Alopex lagopus) *step~o: ➲korsako *ĉe la ~oj ĉiam naskiĝas nur ~oj *Z*: *közm* kutyának csak eb a kölyke *eĉ plej ruza ~o en kaptilon falas *Z*: *közm* kevés róka kerüli el a csávát *se ~o pofaras, gardu la kokidojn *Z*: *közm* alázatos macskának nem kell hinni; **~eto**: *csill* Róka, Vulpecula; **~ohundo**: *áll* rókakopó; **~ovosto**: **1.** *áll* róka farka, rókafarok; **2.** ➲alopekuro
↺Fajrovulpo, marvulpo, mustelvulpo, stepvulpo
vultu/a=*orv* vértolulásos, puffadt, congestivus
vultur/o=1. *áll* kondorkeselyű (Vultur gryphus) *szin* anda kondoro; **2.** *áll ált* keselyű *szin* grifo 2 *malnovmonda ~o: óvilági keselyű *monaĥ~o: barátkeselyű, csuklyás keselyű (Aegypius monachus) *novmonda ~o: újvilági keselyű *orel~o: füles keselyű (Torgos tracheliontus) *~oj: keselyűk, keselyűfélék (Aegypiinae)
vulv/o=*anat* női szeméremtest, vulva *szin* femina pudendo *~a lipo: szeméremajak, labium pudendi; **~ito**: *orv* szeméremtest-gyulladás, vulvagyulladás, vulvitis
vund/i=*tr orv* megsebez, megsebesít *la vitrero ~is al li la fingrojn: az üvegdarab megsebezte a kezét *la amo ~is lian koron: a szerelem megsebezte a szívét *multaj soldatoj estas ~itaj: sok katona megsérült; **~o**: *orv* seb, sérülés *anima ~o: lelki seb *bandaĝi ~on: sebet bekötöz *fari ~on al sia malamiko: sebet ejt az ellenfelén *langa ~o plej profunda *Z*: *közm* nyelvnek nincs csontja, mégis sok embernek betörte a fejét *resanigi ~on: sebet begyógyít *psikaj ~oj: lelki sérülések *unu ~on alia kuracas *Z*: *közm* kutyaharapást szőrével gyógyítják *~o sekreta doloras plej multe *Z*: *közm* az a seb fáj legjobban, amely el van rejtve *~on pro ~o, kontuzon pro kontuzo: *bibl* sebet sebért, kék foltot kék foltért; **~a**: *orv* sebes, seb~ *piki al li la ~an lokon *Z*: elevenére tapint, érzékeny pontot érint nála *~an lokon protektis, alian difektis *Z*: *közm* cirógatással is lehet ártani; **~ebla**: sebezhető, megsebezhető; **~ebleco**: sebezhetőség; **~eto**: *orv* karcolás, felületi seb; **~iĝo**: *orv* sérülés, (meg)sebesülés; **~ito**: *fn orv* sebesült; **ne~ebla**: sebezhetetlen; **sen~a**: sértetlen *li elvenis sen~a el la batalo: sértetlenül került ki az ütközetből; **~benzino**: *gysz* sebbenzin, sebtisztító benzin; **~froti**: *tr orv* kidörzsöl, sebesre dörzsöl; **~ofebro**: *orv* sebláz; **~opudro**: *gysz* sebpor; **~orando**: *orv* sebszél
↺brulvundo, mordvundo, pafvundi, premvundo, ungovundi
Vurtemberg/o=➲Virtembergo
Vuŝi/o=*geo* Vuhszi, Wuxi
z=z (hang és betű); zo: zé (betűnév)
Z²=1. Z alakú ➲Z-infanseĝo; **2.** ➲Zamenhof
zabajon/o=*gaszt* zabaione, borkrém, borsodó
Zadig/o=*ir* Zadig
Zagreb/o=*geo* Zágráb *~o estas la ĉefurbo de Kroatio: Zágráb Horvátország fővárosa
zain=*knyv* zajin (héber 'z' betű)
Zair/o=*geo tört* Zaire (folyó) *vö.* Kongo; **~ujo, ~io**: *tört geo pol* Zaire *vö.* Demokratia Respubliko Kongo
Zakari/o=Zakariás (utónév) *vö.* Zeĥarja
Zakint/o=*geo* Zákinthosz (sziget és város)
zakusk/o=*gaszt* zakuszka (előétel)
Zambez/o=*geo* Zambézi
Zambi/o=*geo pol* Zambia (ZM)
Zamenhof=*eo* (Lazar Markovics) Zamenhof *la kutima nomo de Zamenhof en Esperantujo estas Lazaro Ludoviko Zamenhof: Zamenhof megszokott neve Eszperantóországban Lazaro Ludoviko Zamenhof *Zamenhof estas la kreinto de Esperanto: Zamenhof az eszperantó létrehozója; zamenhofologo: *eo* Zamenhof-kutató, zamenhofológus; zamenhofologio: *eo* Zamenhof-kutatás, zamenhofológia; Zamenhof-Esperanto-Objekto: *eo* Zamenhof-eszperantó emléktárgy; zamenhofa: *eo* zamenhofi *zamenhofa esprimo: zamenhofi kifejezés; zamenhofeco: *eo* zamenhofi jelleg *v.* eredet; zamenhofismo: *eo* zamenhofizmus, zamenhofi nyelvi jellegzetesség
Zanzibar/o=*geo* Zanzibár
zap/i=*tr távk* kapcsolgat (>televízió) *li ĉiam ~as la televidilon: mindig kapcsolgatja a tévét
Zaporiĵ/o=*geo* Zaporizsje, Zaporozsje
zaporog/o=*tört* zaporizsjei *v.* zaporozsjei kozák
Zapat/o=*tört* (Emiliano) Zapata; **~isto**: *tört* zapatista
zapoded/oj=*áll* szöcskeegérfélék (Zapodidae)
Zaragoz/o=*geo* Zaragoza
Zaratuŝtr/o=*vall* (Ahriman) Zarathusztra, Zoroaszter *szin* Zoroastro *Tiele parolis ~o: *fil* Imígyen szóla Zarathustra
ze/o=*tud növ* kukorica (nemzetségnév) (Zea) *vö.* maizo; **~ino**: *biol kém* zein
zebr/o=1. *áll* zebra (Equus zebra); **2.** *biz közl* zebra; **~ostrio**: zebracsík; **~ostria**: zebracsíkos *~ostria pasejo: gyalogos-átkelőhely, zebra *szin* stripasejo, zebro 2
zebu/o=*áll* zebu, púpos tulok (Bos indicus) *szin* ĝibobovo
Zefir/o=*mit* Zephürosz, Zephyrus; **~o**: **1.** *met* zefír, enyhe nyugati szél; **2.** *tex* zefíranyag; **~lano**: *tex* zefírgyapjú
Zeĥarj/a=*bibl* Zakariás könyve, Zakariás próféta könyve (Zak); **~o**: Zakariás (utónév) *szin* Zakario
zekin/o=1. *tört* zecchino, dukát (aranypénz); **2.** érmedísz (ruhán)
Zeland/o=*geo pol* Zeeland (NL); Nov-~o: *geo pol* Új-Zéland (NZ); nov-~ano: *fn* új-zélandi
zelkov/o=*növ* gyertyánszil (Zelkova)
zelot/o=1. *tört* zelóta; **2.** *átv* vminek a vakbuzgó követője; **3.** *sp* szurkoló *szin* fanatikulo 3, fano 2
zemgal/o=*fn* zemgal (lett törzs)
zemstv/o=*pol* zemsztvo
zen/o=*bud* zen; **~ismo, ~budhismo**: *vall* zen buddhizmus
zenan/o=zenana, asszonyház, indiai hárem
zend/o=➲avesta
zenit/o=1. *csill* tetőpont, csúcspont, zenit *vö.* nadiro; **2.** *átv* zenit, csúcspont, tetőfok *la entuziasmo atingis la ~on: a lelkesedés a tetőfokára hágott *lia gloro estis ĉe la ~o: a dicsősége a csúcsponton volt
Zener/o=*fiz* (Clarence Melvin) Zener *~a diodo: Zener-dióda, Z-dióda, feszültségstabilizáló dióda
Zenon/o=*fil* Zénón
zeolit/o=*ásv* zeolit
Zepelin/o=*rep* (Ferdinand von) Zeppelin; **~o**: *rep* zeppelin, Zeppelin-léghajó
zepto=előképző; zepto~: *tud* zepto~ (10^{-21})
zeta=*knyv* ζ, zéta, dzéta (görög 'z' és 'dz' betű) *szin* zeto
zeta²=előképző; zeta~: *tud* zetta~ (10^{21})
zet/o=➲zeta
zeŭgm/o=*nyt* zeugma
Zeŭksis/o=*műv* Zeuxisz
zeŭs/o=*áll* kakashal, Szent Péter hala, heringkirály (Zeus) *szin* fiŝo de Sankta Petro
Zeŭs/o²=*mit* Zeusz
zibel/o=*áll* coboly (Martes zibellina); **~aĵo**: cobolyprém
zibet/o=*áll* ázsiai cibetmacska (Viverra zibetha) *szin* azia civeto
zidovudin/o=➲azidotimidino
zigen/o=*áll* acélszínű csüngőlepke (Zygaena filipendula)
zigofil/o=*növ* járomfű, járomlevél (Zygophyllum)
zigom/o=*anat* pofacsont, arccsont, járomcsont, zygoma *szin* vangosto, pometo 2
zigomicet/oj=*növ* kapocsspórás gombák (Zygomycetes)
zigomikot/oj=*növ* járomspórás gombák (Zygomycota)
zigospor/o=*növ* zigospóra, zygospora
zigot/o=*biol* zigóta, megtermékenyített petesejt
zigurat/o=*ép* zikkurat, toronytemplom
zigzag/o=cikkcakk *kion signigas ĉi tiuj ~oj sur la papero?: mit jelentenek ezek a cikkcakkok a papíron? *la ~oj de la tranĉeoj: a lövészárkok cikkcakkjai; **~a**: cikkcakkos, cikázó *li kuris ~e, por eviti la pafojn: cikkcakkban futott, hogy elkerülje a lövéseket *~a vojo de velboato: vitorlás csónak cikázó útja; **~i**: *ntr* cikázik *fulmoj ~is: villámok cikáztak; **~iri**: *ntr* cikázva jár *v.* halad

zim/**o**=*biol kém* zimáz, zymase
Zimbabv/**o**=*geo pol* Zimbabwe (ZW)
zimbalon/**o**=*zene* cimbalom; ~**isto**: *fn zene* cimbalmos
zingibr/**o**=**1.** *növ* gyömbér (Zingiber); **2.** *gaszt* gyömbér; ~**i**: *tr gaszt* gyömbérrel ízesít
zini/**o**=*növ* rézvirág (Zinnia speciosum)
zink/**o**=*kém* cink, horgany (Zn); ~**a**: *kém* cink~, horgany~ *~a klorido: cinkklorid *~a kombinaĵo: cinkvegyület *~a tegaĵo: horganybevonat; ~**i**: *tr kém* cinkez, horganyoz; ~**ato**: *kém* cinkát; ~**isto**: *fn* cinkező, cinkedénykészítő; ~**blendo**: *ex* ➲sfalerito; ~**erco**: *ásv* cinkérc; ~**oblanko**: *kém* cinkfehér; ~**ogravuraĵo**: *műv* cinkmetszet
zip=*inf* zip; zip-igilo: *inf* zipes tömörítő program; el-zip-igi: *tr inf* zip fájlból kitömörít; en-zip-igi: *tr inf* zip fájlba tömörít; zip-disko: *inf* zip-lemez; zip-dosiero: *inf* zip-fájl
zip/**o**=cipzár, villámzár *szin* fulmofermilo *vö.* lapofermilo; ~**i**: *tr* becipzároz, behúzza vmin (n) a cipzárt *vi forgesis ~i la pantalonfendon: elfelejtetted behúzni a cipzárt a slicceden; **mal~i**: *tr* kicipzároz, lehúzza vmin (n) a cipzárt
zirjen/**o**=*fn* zürjén, komi; ~**a**: *mn nyt* zürjén, komi (kpv)
zirkon/**o**=*ásv* cirkon
zirkoni/**o**=*kém* cirkónium (Zr)
zizel/**o**=*áll* ürge (Citellus)
zizif/**o**=*növ* jujubafa (Ziziphus)
zlot/**o**=zloty (pénznem)
zo/**o**=**1.** *áll* állat (összetételekben); **2.** *biz* állatkert *szin* bestĝardeno, zooparko; ~**ologo**: *áll fn* állattanos, állattantudós, zoológus; ~**ologio**: *áll* állattan, zoológia; ~**logia**: állattani, zoológiai *~ologia parko: állatkert *szin* bestĝardeno, zoo, zooparko; **ekino~oj**: *áll* nyeletlen tüskésbőrűek (Eleutherozoa); **ento~oj**: *áll* endoparaziták, endozoák (Entozoa); **paleo~ologio**: *ősl* ősállattan, paleozoológia; **proto~o**: *áll* protozoon, állati egysejtű, állati véglény; **proto~oj**: *áll* állati egysejtűek, állati véglények (Protozoa); **proto~~ozo**: *orv* protozoon-fertőzés, protozoonózis; ~**ocenozo**: *áll* állattársulás, zoocönózis; ~**ofito**: *biol* növényállat, zoofita; ~**oflageluloj**: *áll* állati ostorosak (Zoomastigophorea); ~**oforma**: állat alakú, zoomorf; ~**ogeografio**: *áll geo* állatföldrajz, zoogeográfia; ~**ohigieno**: *áll orv* állategészségügy, zoohigiéné; ~**oparko**: állatkert; ~**oplanktono**: *áll* zooplankton; ~**osporo**: *biol* rajzóspóra, planospóra, zoospóra; ~**osterolo**: *biol kém* zooszterid *szin* animalsterolo; ~**otekniko**: *áll tech* zootechnika; ~**otoponimo**: *nyt* állati helynév, zootopiníma *szin* bestotoponimo
↺fitozoologio, saprozoo, scifozooj, sporozooj
zoarc/**o**=*áll* anyaangolna (Zoarces)
zodiak/**o**=*csill* állatöv, zodiákus; ~**a**: *csill* állatövi *~aj signoj: állatövi jegyek
Zohar/**o**=*vall* Zóhár
Zoil/**o**=*ir* Zoilosz
Zoltan/**o**=Zoltán
zom/**i**=**1.** *ntr rep* kihúz (zuhanó repülésből), repülőgépet felránt, gyertyát repül, meredeken emelkedik; **2.** *ntr átv* repül (kábítószertől); **3.** *ntr fot* zoomol, ráközelít; **4.** *tr inf* kinagyít (>ablak); ~**o**: **1.** *rep* gyertya, meredek emelkedés; **2.** *átv* repülés (kábítószertől); **3.** *fot* gumiobjektív, gumilnecse, varioobjektív, zoom; **4.** *inf* kinagyítás (>ablak); **mal~i**: **1.** *ntr fot* eltávolodik; **2.** *tr inf* lekicsinyít (>ablak)
zombi/**o**=zombi, élőhalott
zon/**o**=**1.** deréköv *buki sian ~on: bekapcsolja a derékövét *časteca ~o: erényöv *leda ~o: bőröv *silka ~o: selyemöv; **2.** *átv* öv *frapi sub la ~o: övön alul üt *fortikigita urbo kun ~o de fuortoj: erődített város előerődök övével *li malligis la ~on de la virgulino: megoldotta a szűz övét (elvette a szüzességét); **3.** *mat* gömböv; **4.** *met* klímaövezet, éghajlati öv *szin* klimatzono *malvarma ~o: hideg övezet *modera ~o: mérsékelt övezet *polusa klimato: sarki övezet *subtropika ~o: szubtrópusi övezet *tropika ~o: forró övezet, trópusi övezet; **5.** zóna, övezet, sáv (>terület) *dolara ~o: *gazd* dollárövezet *intertajda ~o: *víz hajó* árapályzóna *liberkomerca ~o: *gazd* szabadkereskedelmi övezet *lima ~o: határsáv *marborda ~o: litorális öv *okupacia ~o: *kat* okkupációs övezet *piedira ~o: *közl* gyalogos övezet, sétálóövezet *sekureca ~o: biztonsági övezet *senmilita ~o: *kat* demilitarizált övezet *stepa ~o: sztyeppeövezet *~o de danĝero: veszélyzóna *~o de influo: befolyási övezet *~o libera de atombataliloj: *kat* atomfegyvermentes övezet, NWFZ; **6.** *anat* öv *szin* cinturo *pelva ~o: medenceöv, cingulum membri inferioris *skapola ~o: vállöv, cingulum membri superioris; **7.** ➲zostero[2]; ~**i**: **1.** *tr* felövez, (övként) felvesz *v.* felrak *li ~is sin per tuko: kendőt kötött a derekára *oni ~is lin per ŝnuro, por suprentiri lin: kötelet kötöttek a derekára, hogy felhúzzák; **2.** *tr* derekára köt, derekára ölt *li ~is al si glavon: kardot kötött az oldalára *ĉeno estis ~ita al la kaptito: láncot kötöttek a fogoly oldalára; **3.** *tr átv* övez, körbevesz *la kampon ~as arboj: a mezőt fák övezik; ~**aĵo**: ágyékkötő *szin* lumbotuko; ~**ego**: hasló, heveder, hasszíj; ~**eto**: *anat* kis öv, zonula *ciliara ~eto: sugárcsövecske, szemlencse-függesztőkészülék, Zinn-zonula, zonula ciliaris; **bio~o**: *geo biol* életöv, bioszféra *szin* biosfero; **flank~o**: *távk* oldalsáv; ~**buko**: övcsat; ~**lukto**: *sp* övbirkózás; ~**muro**: *kat* falöv; ~**overmoj**: *áll* övesférgek (Clitellata); ~**saketo**: övtáska; ~**tuko**: övkendő
↺adreszono, arbarzono, bufrozono, eŭrozono, faŭltzono, forstozono, horzono, ĥronozono, influzono, ĵartelzono, kartoĉzono, klimatzono, krurzono, ledzono, mamzono, naĝzono, ripozzono, savzono, sekurzono, ŝnurzono, ŝtrumpozono, ŝultrozono, tempozono, terzono, ventrozono
zonul/**o**=➲zoneto
zoofili/**o**=*pszi* állatokkal való fajtalankodás, zoofília
zoomorf/**a**=➲zooforma
zorb/**o**=*sp* zorb(gömb); ~**i**: *ntr sp* gömbözik, zorbozik
zorg/**i**=**1.** *tr/ntr* gondoskodik vkiről *v.* vmiről, törődik vkivel *v.* vmivel, intézkedik vmiről *ĉu la gastoj estas bone ~ataj?: megfelelően gondoskodnak a vendégekről? *faru vian aferon, Dio ~os ceteron *Z*: *közm* segíts magadon, Isten is megsegít *faru, kion mi diris, mi ~os pri la cetero: tedd, amit mondtam, a többiről én gondoskodom *li ~as pri vi, kiel pri neĝo pasintjara *Z*: ügyet sem vet rád, semmibe vesz *ŝi ĉiam bone ~is pri sia fileto: mindig jól gondoskodott a kisfiáról *~u pri via propra afero: törődj a magad dolgával *~u pri vi, kaj nenion pli *Z*: törődj a magad dolgával *~u, ke taksio atendu nin: intézkedj, hogy taxi várjon bennünket; **2.** *ntr* aggódik *szin* timzorgi *ne ~u pro la morgaŭo: ne aggódj a holnapért *via patrino ~is pro vi: anyád aggódott miattad; ~**o**: **1.** gond, törődés, gondoskodás *li akceptis la infanon sub sian ~on: gondozásába vette a gyermeket *materialaj ~oj premas lin: anyagi gondok nyomasztják *mia estas la ~o pri la instruado de niaj infanoj: az enyém gyermekeink taníttatásának a gondja *patrinaj ~oj: anyai gondok; **2.** gond, aggodalom *lia sanstato faras al ni ~ojn: egészségi állapota gondot okoz nekünk *ne faru al vi superfluajn ~ojn: ne csinálj magadnak felesleges gondokat *sidi en ~oj: gondban van *~o pro la morgaŭ: aggodalom a holnapért *~oj pro la pano: kenyérgondok; ~**a**: gondos *la libro aperis ~e de la aŭtoro: a könyv a szerző gondozásában jelent meg *~a esploro: gondos vizsgálat *~a patro: gondos apa; ~**ado**: gondoskodás *la ~ado de la instruisto pri la lernantoj: a tanító gondoskodása a tanulókról *manke de ~ado la domo ruiniĝis: gondoskodás híján a ház elromosodott; ~**anto**: *fn* gondozó, gyám; ~**ato**: *fn* gondozott, gyámfiú; ~**atino**: *fn* női gondozott, gyámleány; ~**ema**: gondos *v.* gondoskodó természetű, lelkiismeretes; ~**emo**: gondosság, lelkiismeretesség; ~**igi**: *tr* gondot okoz vkinek (n) *via konduto ~igas min: a viselkedésed gondot okoz nekem; ~**ilo**: ➲pelilo; **antaŭ~i**: *tr* előre gondoskodik vmiről *v.* vkiről (n) *li antaŭ~is sian sepulton: előre gondoskodott a temetéséről; **antaŭ~a**: előrelátó, előre gondoskodó *antaŭ~a ekonomia politiko: előrelátó gazdaságpolitika *antaŭ~a ekskursanto kunportas akvon: előrelátó kiránduló visz magával vizet; **antaŭ~ema**: elővigyázatos; **mal~i**: *tr* elhanyagol, nem törődik vmivel *v.* vkivel (n) *ni mal~is la malfacilaĵojn: nem törődtünk a nehézségekkel *vi mal~is viajn taskojn: elhanyagoltad a feladataidat; **mal~a**: gondatlan, hanyag; **mal~o**: gondatlanság, hanyagság; **mal~emo**: gondatlan *v.* hanyag természet; **mempri~a**: önellátó; **mempri~o**: önellátás, öngondoskodás; **mem~anto**: *fn* önellátó; **pri~i**: **1.** *tr* gondoz, ellát *mia frato pri~as la ĝardenon: a testvérem gondozza a kertet *pri~i malsanulon: beteget gondoz *teknike pri~i: karbantart; **2.** *tr* ellát, beszerez, gondoskodik vmiről (n) *antaŭ ĉio ni pri~u nutraĵon: mindenek előtt élelemről gondoskodjunk *la fabriko pri~is la krudmaterialon: a gyár beszerezte a nyersanyagot *li pri~is nin per ĉio bona: minden jóval ellátott bennünket; **3.** *tr* ellát (tevékenységet) *li pri~as la taskon de sekretario: titkári feladatot lát el; **pri~o, pri~ado**: gondozás, ellátás *akuta pri~o: *orv* sürgősségi *v.* akut ellátás *la knabon oni donis por pri~o al virino: a fiút gondozásra kiadták egy asszonynak *pri~o de la hospitalo per medikamentoj: a kórház gyógyszerellátása *teknika pri~o: karbantartás, műszaki ellátás; **pri~anto**: *fn* gondozó; **pri~ejo**: gondozóintézet; **sen~a**: gondtalan *sen~a ofico: szinekúra, zsíros állás *sen~a vivo: gondtalan élet; **sen~eco**: gondtalanság; **sen~ejo**: *ép* sans-souci, nyári palota; ~**oplena**: gondterhelt; ~**opremata**: gondokkal gyötört
↺animzorganto, bestozorgisto, domzorgisto, materialprizorgisto, premzorgo, socialprizorga, timzorgi, vivozorgoj
zori/**o**=vietnami papucs *mi aĉetis ~ojn: vettem egy vietnami papucsot
zoster/**o**=*növ* tengerifű, tengerihínár, afrik (Zostera) *szin* margreso
zoster/**o**[2]=*orv* övsömör, herpesz, zoster *szin* zona erupcio
zuav/**o**=*kat* zuáv
zulu/**o**=*fn* zulu; ~**a**: *mn nyt* zulu (zul); ~**lando**: *geo* Zuluföld

zum/i=1. *ntr hgut* zümmög, dong *abeloj ~as en la abelkesto: méhek zümmögnek a kaptárban *impertinenta muŝo ~as ĉirkaŭ mia kolo: egy szemtelen légy dong a fejem körül; **2.** *tr hgut* dúdol *szin* zumkanti *li ~is kanton: egy éneket dúdolt; **3.** *ntr hgut* zsong, zsibong, zúg *la drinkejo ~is en gaja babilo: a kocsma zsibongott a vidám beszélgetéstől *la radioricevilo ~as: súg a rádió *~as en mia kapo: zúg a fejem; ~**a**: *hgut* zümmögő, zsongó, zsibongó; ~**o,** ~**ado**: zümmögés, zsongás, zsibongás, zúgás *li havas orelajn ~ojn: fülzúgása van *pro la ~ado mi ne bone komprenas vin: a zsibongás miatt nem értem jól; ~**ilo**: *fn eltr* berregő, hangjelző; ~**biciklo**: *jm tréf* dongó (segédmotoros kerékpár); ~**fero**: *zene* doromb; ~**kanti**: *tr* dúdol *szin* zumi 2; ~**turbo**: *játék* búgócsiga

Általános rövidítések
Ĝeneralaj mallongigoj

ABK=atoma, biologia, kemia
abs.=absoluta, absolute
adj.=adjektivo
ADP=adenozin-difosfato
adr.=adreso
adv.=adverbo
AF=alta frekvenco, altfrekvenca
AFAKS=Aviadila Frua Alarm- kaj Kontrolsistemo
afr.=afranko, afrankita, afrankite
AFT=aŭtomata frekvencoteno
agrikult.=agrikulturo, agrikultura
AI=artefarita intelekto
AIDS=Akirita Imun-Deficita Sindromo
AK=antaŭkongreso
ak.=akademiano
a.k.=akcia kompanio
a.K.=antaŭ Kristo
akk.=ankaŭ konata kiel
a.Kr.=antaŭ Kristo
akuz.=akuzativo
ALKM=aer-lanĉebla krozmisilo
AM=asocia membro, aligita membro
AMP=adenozin-monofosfato
a.n.e.=antaŭ nia erao
anst.=anstataŭ
ap.=aparato, apartamento
apr.=aprilo
ARA=aŭtomata regado de amplifado
arĥ.=arĥaismo, arĥaisme
art.=artikolo
as.=asocio
a.s.=akcia societo
atm.=antaŭtagmezo, antaŭtagmeze
ATP=adenozin-trifostato
aŭg.=aŭgusto
AV=Akademia Vortaro
AV=aldonvalora imposto
AZT=azidotimidino
b=bito
Bar=Baruĥo
baspa=blankula-angla-saksa-protestanta
BD=Bildvortaro de Esperanto
BIL=Biografio de Internacia Lingvo
bind.=bindita, bindaĵo
bk.=bildkarto
BRO=Baza Radikaro Oficiala
broŝ.=broŝurita, broŝuro
BSE=bova spongeca encefalito
b.t.=bonvolu turni
bv.=bonvolu
c.=centimo, cendo, centra
c-ano=civitano
c-anino=civitanino
Cef=Cefanja
cl=centilitro
cm=centimetro
cos=kosinuso
cosec=kosekanto
ctg=kotangento
ĉ.=ĉirkaŭ
ĉap.=ĉapitro
ĈD=ĉefdelegito
ĉk.=ĉekkonto
ĈP=ĉevalpovo
Dan=Daniel
DDT=diklor-difenil-trikloro-etano
dec.=decembro
del.=delegito
dez. kor.=deziras korespondi
d-ino=doktorino
dir.=direktoro
dĵ=diskĵokeo
dkg=dekagramo
dl=dekalitro
D.L.T.=Distribuita Lingva Tradukado
dm=decimetro, dekametro
DM(-T)=dumviva membro (de UEA kaj TEJO)
DMJ(-T)=dumviva membro (de UEA kaj TEJO) kun Jarlibro
DNA=deoksiribonuklea acido
dok.=dokumento
DP=dumviva patrono
DPT=dumviva patrono de TEJO
DR=Demokratia Respubliko
d-ro=doktoro
e=eosto, eosta
E.=Esperanto
e-=elektronika
Ea=Esperanta
EA=Esperanto-Asocio
E-a=Esperanta
EB=Eŭropa Bulteno
EBEA=Elektronika Bibliografio de Esperantaj Artikoloj
EBV=Esperanta Bildvortaro
ED=Esperanto-Dokumentoj
ED=elektronika datumintersanĝo
EES=Eŭropa Ekonomia Spaco; Esperantologio, Esperanto Studies
Efe=La epistolo de la apostolo Paŭlo al la Efezanoj
EK=esperanta klavaro
EKG=elektrokardiografo
E-Kvo=kvociento de emocia inteligento
ekz.=ekzemple, ekzemplo, ekzemplero
ekz-e=ekzemple
ekz-o=ekzemplo
e=eldono, eldonis, eldonisto, eldonejo
Eli=Eliro
em.=emerita
EMS=enhav-mastruma sistemo
Eo=Esperanto
E-o=Esperanto
EPĈ=El Popola Ĉinio
Esp-a=Esperanta
Esp-o=Esperanto
Est=Ester
est.=estimata
EU=Eŭropa Unio
evi=evitinda
Ezr=Ezra
f=figurasence
f.=formo
feb.=februaro
f-ino=fraŭlino
FK=Fundamenta Krestomatio
F.K.=Fundamenta Krestomatio
f-lo=fraŭlo
Flm=La epistolo de la apostolo Paŭlo al Filemon
Flp=La epistolo de la apostolo Paŭlo al la Filipianoj
fm=familiara, familiare
fr.=franko
fr.sv.=franko svisa
FTP=Dosier-Transiga Protokolo
g=gramo
g.=genro
Gal=La epistolo de la apostolo Paŭlo al la Galatoj
GEM=Ganaa Esperanto-Movado
Gen=Genezo
ges-anoj=gesamideanoj
ges-roj=gesinjoroj
GEV=Grajnoj en Vento
GHz=gigaherco
GIS=Geografia Informo-Sistemo
GLAT=gejoj, lesbianoj, ambaŭseksemuloj, transseksuloj
gld.=guldeno
GMT=Grenviĉa Meza Tempo
GPS=Tutmonda Loktrova Sistemo, Tutmonda Pozicitrova Sistemo

gr.=grupo
GT=Grenviĉa Tempo
GUI=grafika uzantointerfaco
GA=generala asembleo
ĝen.=ĝenerala
ĝen. sekr.=ĝenerala sekretario
ĜK=ĝenerala konsilantaro
ĜKDK=Ĝenerala Konvencio pri Dogano kaj Komerco
ĜPL=Ĝenerala Publika Permesilo
h=horo
H=henro, hidrogeno
ha=hektaro
Heb=La epistolo al la Hebreoj
HdE=Heroldo de Esperanto
HeKo=Heroldo komunikas
HIV=homa imun-insuficienciga viruso
HM=honora membro
Hoŝ=Hoŝea
HP=honora prezidanto, honora patrono
HPK=Honora Patrona Komitato
HT=hiperteksto
HTML=HiperTeksta MarkoLingvo
HTTP=HiperTeksta Transsendo-Protokolo
Hz=herco
Ĥab=Ĥabakuk
Ĥag=Ĥagaj
i.a.=interalie, inter aliaj
IBKN=internacia bankkonto-numero
IF=informa fako
IFA=Internacia Fonetika Alfabeto
Ijo=Ijob
IKEV=Internacia Komerca kaj Ekonomika Vortaro
i.k.r.=imperiestra kaj reĝa
I-Kvo=inteligentokvociento
il.=ilustrita
ILo=Internacia Lingvo
ilus.=ilustrita
IM=individua membro (de UEA)
IMR=Internacia Medicina Revuo
inf.=infinitivo
inĝ.=inĝeniero
INKA=Internacia Ne-Kontraŭfundamenta Alfabeto
inkl.=inkluzive
instr.=instruisto
int.=internacia
interj.=interjekcio
intern.=internacia
IO=Internacia Ortografio
IP=interreta protokolo
IPR=Internacia Pedagogia Revuo
IT=internacia tarifo
j.=jaro, jaroj
Jak=La epistolo ĝenarala de Jakobo
j.a.K.=jaro(j) antaŭ Kristo
jan.=januaro
JAZAF=Jarfina kaj Zamenhofa Festoj
JBLE=Japana Budhana Ligo Esperantista
jc.=jarcento
JD=junulara delegito (de UEA)
JEA=Japana Esperanto-Asocio
JEB=Junulara Esperantista Brita
Jeĥ=Jeĥezkel
Jer=Jeremia
Jes=Jesaja
JL=Jarlibro
J-MA=juna membro-abonanto (de UEA)
J-MJ=juna membro (de UEA) kun Jarlibro
JNRO=junulara neregistara organizo
Joe=Joel
Joh=La epistolo ĝenerala de Johano, La evangelio laŭ Sankta Johano
Jon=Jona
Jos=Josuo
JS=Javaskripto
Jud=La epistolo ĝenerala de Judas
Juĝ=Juĝistoj
jul.=julio
jun.=junio
Jus=La epistolo ĝenerala de Judas
Jut=Judit
k=kaj, kilo~
K=Kalocsay, Kaloĉajo
k.=kopeko
KA=kolektiva abono
k.a.=kaj aliaj
KAFE=Kultura, Arta Festivalo de Esperanto
Kan=Alta Kanto
kas.=kasisto
kaŭ=kaj-aŭ
k.c.=kaj ceteraj, kaj cetere
KĈ=konstitucia ĉarto
KD=kompakta disko
k-do=kamarado
k.e.p.=kio estis pruvota, kiel eble plej
kompartio=komunista partio
kompil.=kompilita
konj.=konjunkcio
Kor=La epistolo de la apostolo Paŭlo al la Korintanoj
kp.=komparu!
KR=konstanta reprezentanto, Kongresa Regularo
kr.=krono
Kro=Kroniko
ks=kaj simile, kaj similaj
k. sekv.=kaj sekvaj, kaj sekvantaj
k. sk.=kaj sekvaj, kaj sekvantaj
ktp=kaj tiel plu
k.t.p.=kaj tiel plu
KUKO=Kuriero de la Komisiono
l=liro, litro
L.=Latino
LA=landa asocio
lab.=laborista
Lam=Lamentado
LAT=latin-amerika tarifo
L.B.=Londona Biblio
l.c.=en la loko citita
LED=lumeliganta diodo
let.=letero
Lev=Levidoj
LG=La Gazeto
LI=Lingvo Internacia
L.I.=Lingvo Internacia
LiF=Libera Folio
lin.=linio
LKK=Loka Kongresa Komitato
LLZ=Ludoviko Lazaro Zamenhof
LM=Literatura Mondo
LMLP=La Monda Lingvo-Problemo
LO=longa ondo
LOdE=La Ondo de Esperanto
LPLP=Lingvaj Problemoj kaj Lingvo-Planado
LR=Lingvaj Respondoj, landa reprezentanto
L.R.=Lingvaj Respondoj
LS=landa sekcio, loka societo
Luk=La evangelio laŭ Sankta Luko
M=meza, mega~
m.=mortinta
MA=membro abonanto (>UEA)
MAF=malalta frekvenco
mag.=magistro
maj.=majo, majusklo, majuskle
Mak=Makabeoj
MAK=membro kun Jarlibro kaj (revuoj) Esperanto kaj Kontakto
Mal=Malaĥi
mar.=marto
Mar=La evangelio laŭ Sankta Marko
Mat=La evangelio laŭ Sankta Mateo
MA-T=individua membro abonanto (TEJO) kun revuo Esperanto
Me=metalo, metil-grupo
MEL=Malplej Evoluintaj Landoj
MEP=malneta enlanda produkto
MET=Mez-Eŭropa Tempo
MEVo=Multlingva Elektronika Vortaro

MF=meza frekvenco
MG=membro kun Gvidlibro
MHz=megaherco
Miĥ=Miĥa
MIK=maksimuma imisia koncentriteco
min=minuto
min.=minuskle
MIR=Medicina Internacia Revuo
MJ=membro kun Jarlibro
MJK=membro kun Jarlibro kaj Kontakto
MJ-T=juna membro kun Jarlibro
mks=metro, kilogramo, sekundo
ml=mililitro
MLK=maksimuma laborloka koncentriteco
mll.=mallongigo
mm=milimetro
MNP=malneta nacia produkto
MO=meza ondo
mons.=monsinjoro
MS=membro subtenanto
ms.=manuskripto
MSZ=membro de Societo Zamenhof
MuzTerm=Muzika Terminaro
MYS=Monda Yumeiho-Societo
n=naskita, nano~, nomo
N=nordo, nitrogeno, neŭtono
Naĥ=Naĥum
NB=notu bone!
NBN=Nova Biologia Nomenklaturo
ndlr=noto de la redaktoro
NE=nord-eosto, nord-eosta
Neĥ=Neĥemja
NEP=Nova Ekonomia Politiko
NePiv=nePivaj Vortoj
NG=Neologisma Glosaro
NHA=Nova Help-Alfabeto
NLR=La Nica Literatura Revuo
NNP=neta nacia produkto
Nom=Nombroj
nov.=novembro
NP=Norda Prismo
NPIV=Nova Plena Ilustrita Vortaro
NRB=neŭtronradia batalilo
n-ro=numero
NRO=neregistara organizo
ntr=netransitiva
NU=nord-uesto, nord-uesta
O=oesto, oesta
OA=Oficiala Aldono
Oba=Obadja
OD=oftaj demandoj
OET=Orient-Eŭropa Tempo
OG=Oficiala Gazeto
OK=organiza komitato
okt.=oktobro
OLE=Originala Literaturo Esperanta
ORP=Optika Rekon-Programo
OS=operacia sistemo
OT=orient-eŭropa tarifo
OV=Originala Verkaro
p=proprasence
p.=paĝo, patro
p.a.=per adreso de
PAG=Plena Analiza Gramatiko (de Esperanto)
par.=paragrafo
part.=participo
Pat=patrono de UEA
pĉk.=poŝtĉekkonto
PE=Proverbaro Esperanta, Pola Esperantisto
Pekoteko=Per-komputora termino-kolekto
PEN=Plena Esperantigo de Nomoj
Pet=Petro
pf=proprasence kaj figurasence
PG=Plena Gramatiko
PGE=Plena Gramatiko de Esperanto
PGl=Parnasa Gvidlibro
PGKD=plej granda komuna divizoro
PGSA=plej granda supozebla akcidento
P.Gv.=Parnasa Gvidlibro
pĝk.=poŝtĝirkonto
pH=potenco hidrogena
PIN=Persona Identiga Numero
PIV=Plena Ilustrita Vortaro
pj=pejorative
PK=postkongreso, persona komputilo, plenumkomitato
pk.=poŝtkarto
p.k.=poŝtkesto
p.K.=post Kristo
pm.=poŝtmarko
PMEG=Plena Manlibro de Esperanta Gramatiko
PMKO=plej malgranda komuna oblo
POP=poŝtoficeja protokolo
pp=se paroli pri, parolante pri
PR=popola respubliko
pr.=prononcu
pref.=prefikso
prep.=prepozicio
prez.=prezidanto, prezidento
p-ro=pastro
prof.=profesoro
proks.=proksimume, proksimuma
pron.=pronomo
prop.=propozicio
prop-o=propozicio
PS=Pasporta Servo, postskribo
ps.=pseŭdonimo, pseŭdonime
P.S.=postskribo
Psa=La Psalmaro
PT=patrono de TEJO
ptm.=posttagmeze
PTT=poŝto, telegrafo kaj telefono
PV=Plena Vortaro
PVZ=Plena Verkaro de Zamenhof
r.=rublo
RA=Renkontiĝo de Amikoj
rad.=radiko
Ralfo=Racia Alfabeto
Rea=Readmono
red.=redaktita, redaktis, redaktisto, redaktinto, redaktoro
reg.=regularo
REGo=Rusia Esperanto-Gazeto
Reĝ=Reĝoj
resp.=respektiva, respektive
resp. kup.=respondkupono
RETE=Reta Terminaro
rev.=reviziita
ReVo=Reta Vortaro
rim.=rimarko, rimarkigo
RNA=ribonuklea acido
Rom=La epistolo de la apostolo Paŭlo al la Romanoj
RTV=radio-televido
s=sekundo, speso
S=suda, sudo
S.=Sankta
SA=simpla abonanto (de la revuo Esperanto)
SAGO=Sat-Amikara Gazeto
Saĝ=Saĝeco
Sam=Samuel
s-ano=samideano
s-anino=samideanino
SARS=sasoso
sasoso=Severa Akuta Spira Sindromo
sci-fi-a=scienc-fikcia
s.d.=sen dato
SDI=Strategia Defendiniciato
SE=sud-eosto, sud-eosta
sec=sekanto
sekr.=sekretario
Sen=Sentencoj
sen.=senatoro
sep.=septembro
SF=scienc-fikcia

SIE=Supera Internacia Ekzameno
simb.=simbolo
sin=sinuso
s-ino=sinjorino
sin.=sinonimo
SI=sistemo internacia de mezurunuoj
SIE=Supera Internacia Ekzameno
simb.=simbolo
sin=sinuso
s-ino=sinjorino
sin.=sinonimo
Sir=Sirahido
s.j.=sen indiko de jaro
SK=Sciencaj Komunikaĵoj
sk.=subkomprenu
SKAP=Senkabla Aplik-Protokolo
sl.=samloke
s.l.=sen indiko de presloko
s.l.k.d.=sen indiko de loko kaj dato
SMS=skriba mesaĝservo
s.n.s.=se kaj nur se
sp.=specio
SR=Scienca Revuo, Sennacieca Revuo
s-ro=sinjoro
ss=striktasence
s-ta=sankta
stat.=statuto
str.=strato
STT=Scienca kaj Teknika Terminaro
SU=sud-uesto, sud-uesta
subsp.=subspecio
subst.=substantivo
suf.=sufikso
S-ulo=Sennaciulo
supl.=suplemento
t=tera~, tuno
tan=tango
t.e.=tio estas
tel.=telefono, telefonnumero
Tes=La epistolo de la apostolo Paŭlo al la Tesalonikanoj
TIK=teknologio de informado kaj komunikado
Tim=La epistolo de la apostolo Paŭlo al Timoteo
Tit=La epistolo de la apostolo Paulo al Tito
TLP=Trijara Laborplano
tm.=tutmonde
t.n.=tiel nomata
t.s.=tio signifas
TNT=trinitrotolueno
Tob=Tobit
tr=transitiva
trad.=tradukita, traduko, tradukis, tradukisto
TRENHA=Tradicia Esperanto, Nova Help-Alfabeto
TT=TEJO Tutmonde
ttt=*inf* tuttera teksaĵo
U=uesto, uesta
UD=Universala Deklaracio de Homaj Rajtoj
UDK=Universala Dekuma Klasifiko
UK=Universala Kongreso
U.K.=Universala Kongreso
UL=Unua Libro
univ.=universitato
UPUL=unu persono – unu lingvo
USB=Universala Seria Buso
USD=usona dolaro
USUL=unu situacio – unu lingvo
UT=Universala Tempo
UTK=Universala Tempo-Kalkulo
UV=Universala Vortaro, ultraviola
U.V.=Universala Vortaro
v.=verso, vidu
var.=vario
VD=vicdelegito
VEB=Virtuala Espernato-Biblioteko
vicprez.=vicprezidanto, vicprezido
vol.=volumo
vol. kor.=volas korespondi
VPNLM=viŝebla, programebla, nurlegebla memoro
vs=vastasence
Zeh=Zeharja
ZEO=Zamenhof-Esperanto-Objekto
zl.=zloto
ZLAB=zono libera de atombataliloj

Szervezetek és rendezvények rövidítései
Mallongigoj de organizoj kaj aranĝaĵoj

ACE=Afrika Centro Esperantista
AC=Akademia Centro Interlingvistika
AdE=Akademio de Esperanto
AE=Association pour l'Espéranto
AEA=Armena Esperanto-Asocio, Aŭstralia Esperanto-Asocio
AEF=Aŭstria Esperantista Federacio
AEH=Asocio de Esperantistoj Handikapuloj
AEK=Asocio por Eŭropa Konscio, Astronomia Esperanto-Klubo, Asocio pri Esperanto en Kamerunio
AEL=Albana Esperanto-Ligo, Argentina Esperanto-Ligo
AELA=Asocio de Esperantistaj Libro-Amikoj
AERA=Amikaro de Esperanto en Radio
AERB=Asocio Esperantista de la Respubliko Belorusio
AEST=Apliko de Esperanto en Scienco kaj Tekniko
AEU=Andaluzia Esperanto-Unuiĝo
AFRB=Asocio Esperantista de la Respubliko Belorusio
AFEF=Aŭstria Fervojista Esperanto-Federacio
AFESPO=Afgana Esperanto-Klubo
AI=Amnestio Internacia
AIS=Akademio Internacia de la Sciencoj
AK=Amerika Komisiono, Afrika Komisiono
AMIKE=Amika Mez-Insula Klubo de Esperanto
AKSo=Asocio de Kulturdefendaj Societoj
AL=Araba Ligo
ALE=Akademio Literatura de Esperanto
A.K.C.=Afrika Kulturcentro
AKEL=Alternativa Komunikado inter Eŭropaj Lernejoj
ANEB=Asocio Nacia de Esperanto en Burundio
ARE=Azia Rondo Familia
AREK=Amika Rondo de Esperantaĵ-Kolektantoj
ARKONES=Artaj Konfrontoj en Esperanto
ASO=agosemajno
ASE=Asocio de Sovetiaj Esperantistoj
ASISTI=Asocio de Studado Internacia pri Spiritaj kaj Teologiaj Instruoj
ASKK=Amika Societo de Kálmán Kalocsay
ASLE=Asocio de Sociallaboristoj
ASOAN=Asocio de Sudorient-Aziaj Nacioj
AT=aktivula trejnado
ATEO=Ateista Tutmonda Esperanto-Organizo
AMO=Aktivula Maturigo
AVE=Asocio de Verduloj Esperantistaj
BAJK=Balkana Junulara Konferenco
BKC=Brusela Komunikadcentro
BLE=Budhana Ligo Esperantista
BMF=Budapeŝta Medicina Fakgrupo
BET=Bulgara Esperanto-Teatro, Baltaj Esperanto-Tagoj, Balta Esperanto-Tendaro
BHH=Biblioteko Hector Hodler
BAV=Bavara Esperanto-Ligo
BAVELO=Baden-Virtemberga Esperanto-Ligo
BEA=Brita Esperanto-Asocio, Bulgara Esperanto-Asocio, Bangladeŝa Esperanto-Asocio, Benina Esperanto-Asocio
BEF=Belga Esperanto-Federacio, Benina Esperanta Federacio
BEG=Brusela Esperanto-Grupo
BEI=Belga Esperanto-Instituto
BEL=Brazila Esperanto-Ligo, Bahaa Esperanto-Ligo
BELO-INFO=Bavaria Esperanto-Informado
BEM=Biciklista Esperanto-Movado Internacia
CDEL=Centra Dana Esperantista Ligo
CDEL=Centro de Dokumentado kaj Esploro pri la Lingvo Internacia
CED=Centro de Esploro kaj Dokumentado pri Mondaj Lingvaj Problemoj
CEKIT=Centro por Esperanto en Komerco Industrio kaj Turismo
CK=Centra Komitato
CO=Centra Oficejo
CoEdEs=Cooperativa Editoriale Esperanto
ĈEA=Ĉeĥa Esperanto-Asocio, Ĉilia Esperanto-Asocio
ĈeC=Ĉeboksara Esperanto-Centro
ĈEL=Ĉina Esperanto-Ligo
ĈIEG=Ĉina Internacia Eldona Grupo
ĈPEU=Ĉina Proleta Esperantista Unio
ĈRI=Ĉina Radio Internacia
DEA=Dana Esperanto-Asocio
DESKF=Danuba Esperantlingva Scienca kaj Kultura Forumo
DKEA=Demokrata Kongolanda Esperanto-Asocio
EAB=Esperanto-Asocio de Britio
EAE=Esperanto-Asocio de Estonio
EAF=Esperanto-Asocio de Finnlando
EA=Esperanto-Asocio de Irlando
EAK=Esperantista Asocio en Kongolando
EANA=Esperanto-Asocio de Norda Ameriko
EAR=Esperanto-Asocio de Rumanio
EASA=Esperanto-Asocio de Suda Afriko
EAŬ=Esperantista Asocio de Ŭonbulismo
EBG=Esperantista Brusela Grupo
EC=Esperanto-Civito
E.C.O.=Esperantista Centra Oficejo
EDE=Eŭropo-Demokratio-Esperanto
EDK=Eŭropa Defend-Komunumo
EEA=Eŭska Esperanto-Asocio, Eŭropa Ekonomia Areo
EEC=Eŭropa Esperanto-Centro
EEK=Ekumena Esperanto-Kongreso, Eŭropa Ekonomia Komunumo
EEU=Eŭropa Esperanto-Unio
EEUK=Esperanta Eŭrop-Unia Kongreso
EF=Espéranto-France
EFIFO=Esperanto-Filmfestivalo
EGLI=Esperantista Go-Ligo Internacia
E@I=Esperanto@Interreto, Edukado@Interreto
EIB=Eŭropa Investobanko
EJA=Esperanta Jura Asocio, Eŭropa Junulara Centro
EJF=Eŭropa Junulara Fondaĵo
EK=Eŭropa Komunumo, Eŭropa Klubo
EKC=Esperanto-Kontaktcentro
EKHR=Eŭropa Konvencio pri Protekto de Homaj Rajtoj kaj Bazaj Liberecoj
EKI=Instituto por Esperanto en Komerco kaj Industrio
EKKŜ=Eŭropa Komunumo pri Karbo kaj Ŝtalo
EKN=Esperanto-Klubo de Nikaragvo
EKo=Esperanta Kontaktcentro
EKOTUR=Ekoturisma Renkontiĝo
EKRELO=Eldon-Kooperativo por Revolucia Esperanto-Literaturo
EKS=Esperanta Koresponda Servo
ELBH=Esperanto-Ligo de Bosnio kaj Hercegovino
ELEA=Esperanto-Ligo de Okcidenta Aŭstralio
ELF=Esperanto-Ligo Filatelista
ELI=Esperanto-Ligo en Israelo
ELKA=Eŭropa Liber-Komerca Asocio
ELNA=Esperanto-Ligo por Norda Ameriko
EMAKARO=Esperantista Malgrand-Karpata Renkontiĝo
EMEK=Eŭropa Medicina Esperanto-Kongreso
EMU=Eŭropa Mona Unio
EN=Esperanto Nederlando
EP=Eŭropa Parlamento, Eŭropa Platformo
EPA=Esperanto-Popularia Asocio
EPC=Esperanta PEN-Centro, Esperanto Publishing Company
EPME=Eszperantista Pedagógusok Magyarországi Egyesülete
ERA=Esperanta Radikala Partio
ERAJ=Esperantaj Ret-Amantoj Japanaj
ERASMUS=Eŭropa Agado-Skemo por Mobilizo de Universitataj Studentoj
ESK=Esperanto-Societo Kebekia, Esperanto sub la Suda Kruco
EŜLI=Esperanta Ŝak-Ligo Internacia
ETV=Esperanto-TV
EU=Eŭropa Unio
EUEK=Eŭrop-Unia Esperanto-Kongreso
Eŭratomo=Eŭropa Atom-Energia Komunumo

EŬREKA=Eŭropa Reserĉa kaj Kunordiga Agentejo
EUROKKA=Esperanto-Universala-Rok-Asocio
Eŭroparlamento=Eŭropa Parlamento
EVA=Esperantlingva Verkista Asocio, Esperanta Virina Asocio
FLE=Federacio de Laboristaj Esperantistoj
FRG=Federacia Respubliko Germanio
FRINGOJ=Festa Renkonto Internacia de Geknaboj
GCA=Grafika Centro Antverpeno
GDR=Germana Demokratia Respubliko
GDREA=Esperanto-Asocio en Kulturligo de GDR
GEA=Germana Esperanto-Asocio, Gvatemala Esperanto-Asocio
GEJ=Germana Esperanto-Junularo
GEP=Gastejo Edmond Privat
GIL=Gesellschaft für Interlinguistik e.V.
GLEA=Germana Libera Esperanto-Asocio, Gej-Lesba Esperanto-Asocio
HALE=Hispana Asocio de Laboristaj Esperantistoj
HAT=Homaranisma Asocio Tutmonda
HEA=Hungar(i)a Esperanto-Asocio, Humana Esperanto-Asocio, Helena Esperanto-Asocio, Honkonga Esperanto-Asocio
HEC=Hiroŝima Esperanto-Centro
HEF=Hispana Esperanto-Federacio
HEFA=Hungara Fervojista Esperanto-Asocio
HEJ=Hungara Esperanto-Junularo
HEK=Hungarlanda Esperanto-Konsilantaro, Hilelista Esperanto-Komunumo
HEL=Hokajda Esperanto-Ligo
ĤEA=Ĥina Esperanto-Asocio
IABO=Internacia Asocio de Bibliistoj kaj Orientalistoj
IAdEM=Internacia Asocio de Esperantistaj Matematikistoj
IAE=Internacia Asocio por Evoluigo
IAEA=Internacia Agrikultura Esperanto-Asocio, Internacia Atom-Energia Agentejo
IAF=Internacia Arta Festivalo
IALA=International Auxiliary Language Association
IAREV=Internacia Asocio de Revoluciaj Esperanto-Verkistoj
IAT=Internacia Arta Teatro
IBIRE=Internacia Biciklista Renkontiĝo
IBRE=Internacia Banko por Rekonstruo kaj Evoluigo
ICAO=Internacia Civil-Avia Organizo
ICEM=Internacia Celado por Edukado Moderna per Esperanto
ICH=Interkultura Centro Herzberg
ICK=Internacia Centra Komitato
IDP=Interreta Distanca Parolado
IEA=Islanda Esperanto-Asocio
IEAJ=Internacia Asocio de Juristoj
IEF=Itala Esperanto-Federacio
IEĤSK=Internacia Esperantista Heksa-Ŝaka Klubo
IEI=Internacia Esperanto-Instituto
IEJ=Itala Esperantista Junularo
IEK=Internacia Ekzamena Komisiono, Internacia Esperanto-Konferenco
IEKA=Internacia Esperanto-Klubo Aŭtomobilista
IEM=Internacia Esperanto-Muzeo, Islama Esperanta Movado
IEMW=Internacia Esperanto-Muzeo Wien
IERM=Internacia Esperanto-Renkontiĝo de Meditado
IET=Internacia Esperanto-Turismo
IETKO=Internacia Esperanta Tablo-Tenisa Konkurso
IF=Internacia Festivalo
IFAE=Internacia Fonduso por Agrikultura Evoluigo
IFEA=Itala Fervojista Esperanto-Asocio
IFEF=Internacia Fervojista Esperanto-Federacio
IFK=Internacia Financa Korporacio, IFEF-Kongreso
IFL=Internaciaj Floraj Ludoj
IFRA=Internacia Fervojista Radioamatora Asocio
IFRE=Internacia Forstista Rondo Esperantlingva
IGS=Internacia Gazetara Servo
IIC=Itala Interlingvistika Centro
IIK=Internacia Infana Kongreseto
IJF=Internacia Junulara Festivalo
IJHR=Internacia Jaro de Homaj Rajtoj
IJK=Internacia Junulara Konferenco, Internacia Junulara Kongreso, Internacia Junulara Kunveno
IJS=Internacia Junulara Semajno, Internacia Junulara Seminario
IK=Interkulturo
IKA=Internacio Katolika
IKEF=Internacia Komerca kaj Ekonomia Fakgrupo
IKEK=Internacia Komunista Esperantista Kolektivo
IKEL=Internacia Komitato por Etnaj Liberecoj
IKEO=Internacia Kooperativa Esperanto-Organizo
IKO=Interkultura Kunfratiga Organizo
IKU=Internacia Kongresa Universitato
IKUE=Internacia Katolika Unuiĝo Esperantista
ILASE=Internacia Ligo de Agrikultulturaj Specialistoj-Esperantistoj
ILEI=Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj
ILEA=Itala Laborista Esperanto-Asocio
ILERA=Internacia Ligo de Esperantistaj Radio-Amatoroj
ILK=Internaciaj Lingvaj Kursoj
ILO=Internacia Labor-Organizo, Internacia Labor-Oficejo
IMEK=Internacia Medicinista Esperanto-Konferenco
IMF=Internacia Mona Fonduso
IMO=Internacia Mar-Organizo
INA=Internacia Naturkuraca Asocio
INAE=Internacia Naturprotektada Asocio de Esperantistoj
INOE=Internacia Naturista Organizo Esperantista
Interpol=Internacia Kriminalpolica Komisiono
Intraespo=Monda Organizaĵo por la Disvolvado de la Esperantista Ekonomio
IOE=Instituto por Oficialigo de Esperanto
IOMK=Interregistara Organizo por Marafera Konsultado
IPE=Internacio de Proleta Esperantistaro
IPKK=Internacia Perfektiga Koresponda Kurso
ITU=Internacia Telekomunika Unio
ITV=Internacia Televido
IVU=Internacia Vintra Universitato
JEI=Japana Esperanto-Instituto
JEL=Jugoslavia Esperanto-Ligo
JELK=Japana Esperanta Librokooperativo
JER=Junulara Esperanto-Rekonto
JES=Junulara Esperanto-Semajno
JET=Junulara Ekumena Esperanto-Tendaro
JIK=Jaro de Internacia Kunlaboro
KAA=Komisiono pri la Amerika Agado
KAE=Kultura Asocio Esperantista, Komisiono pri Agado Espero
KAEM=Komisiono por la Azia Esperanto-Movado
KAEST=Konferenco pri Apliko de Esperanto en Scienco kaj Tekniko
KALiFo=Administra Komitato de Literatura Forumo
KAO=Komisiono pri Agado en Oceanio
KCE=Kultura Centro Esperantista (CH), Kultura Centro de Esperanto (BR)
KE=Konsilio de Eŭropo
KEA=Kanada Esperanto-Asocio, Kartvelia Esperanto-Asocio, Kataluna Esperanto-Asocio, Korea Esperanto-Asocio, Kostarika Esperanto-Asocio, Kotdivoara Esperanto-Asocio, Kuba Esperanto-Asocio, Kultura Esperanto-Asocio
KEC=Kultura Esperanto-Centro
KEF=Kultura Esperanto-Festivalo
KEI=Konsilio de Ekonomia Interhelpo
KEILEU=Komitato por la Eksperimentado de la Internacia Lingvo ene de Eŭropa Unio
KEL=Kroata Esperanto-Ligo, Kolombia Esperanto-Ligo
KELI=Kristana Esperanto-Ligo Internacia
KPSU=Komunista Partio de Sovetunio
KREH=Konsilio de Reciproka Ekonomia Helpo
KSKE=Konferenco pri Sekureco kaj Kunlaboro en Eŭropo
KSM=Koresponda Servo Mondskala
KUNKE=Konferenco de UN pri Komerco kaj Evoluigo
LatEA=Latvia Esperanto-Asocio
LDN=Ligo de Nacioj
LEA=Laborista Esperanto-Asocio, Landa Esperanto-Asocio
LEEN=La Estonto Estas Nia
LETO=Libera Esperanto-Tendaro
LEU=Libera Eŭropa Universitato
LEUKAIS=Libera Eŭropia Universitato Kelemantia de AIS
LF=Lingva Festivalo, Literatura Foiro
LF-koop=Kooperativo de Literatura Foiro
LIBE=Ligo Internacia de Blindaj Esperantistoj
LitEA=Litova Esperanto-Asocio
MOK=Monda Organizo pri Komerco
MOM=Monda Organizo pri Meteologio

MOS=Monda Organizo pri Sano
MOT=Monda Organizo pri Turismo
MsN=Movado sen Nomo
MT=Monda Turismo
NAO=Nutraĵa kaj Agrikultura Organizo
NASK=Nord-Amerika Somera Kursaro
NATO=Nord-Atlantika Traktat-Organizo
NEA=Nederlanda Esperanto-Asocio, Nepala Esperanto-Asocio
NEL=Norvega Esperantista Ligo
NEM=Neŭtrala Esperanto-Movado
NEspA=Nepala Esperanto-Asocio
NESTo=Naturista Esperantista Somera Tendaro
NIS=Novjara Internacia Semajno
NR=Novjara Renkontiĝo
OAPEL=Organizo de Arabaj Petrol-Eksportaj Landoj
OAŜ=Organizo de Amerikaj Ŝtatoj
OAU=Organizo pri Afrika Unuiĝo
OEKE=Organizo por Ekonomia Kunlaboro kaj Evoluigo
OEU=Okcident-Eŭropa Unio
OKEJ=Okcident-Eŭropa Junulara Konferenco
OKK=Organiza Komitato de Kongresoj
OkSejt=Okcidenta Somera Esperanto-Junulara Tendaro
OLP=Oranizo por la Liberigo de Palestino
OPEL=Organizo de Petrol-Eksportaj Landoj
ORE=Ornitologia Rondo Esperantista
OSIEK=Organiza Societo de Internaciaj Esperanto-Konferencoj
OSKE=Organizo pri Sekureco kaj Kunlaboro en Eŭropo
OTE=Organizo de Togolandaj Esperantistoj
OUNIE=Organizo de UN pri Industria Evoluigo
PAC=Pakto por la Esperanta Civito
PakEsA=Pakistana Esperanto-Asocio
PREM=Popola Rusia Esperanto-Movado
PSI=Printempa Semajno Internacia
RAdE=Rotaria Asocio de Esperantistoj
REF=Renkontiĝo de Esperantistaj Familioj, Rondo de Esperantista Flaŭristoj
REJM=Rusia Esperantista Junulara Movado
REK=Rusia Esperanto-Kongreso
REL=Ruslanda Esperanto-Ligo
RET=Rusiaj Esperanto-Tagoj
REU=Rusia Esperanto-Unio
RIC=Reta Informado-Centro
RITE=Reta Instruista Trejnado
SAEK=Sud-Afika Evolu-Komunumo
SAEST=Seminario Apliko de Esperanto en Scienco kaj Tekniko
SAT=Sennacieca Asocio Tutmonda
SATEB=Sennacia Asocio en Britio
SEA=Silezia Esperanto-Asocio, Singapura Esperanto-Asocio, Srilanka Esperanto-Asocio
SEAT=Sindikata Esperantista Asocio Tutmonda
SEC=Scienca Eldona Centro
SEF=Sveda Esperanto-Federacio, Slovakia Esperanto-Federacio
SEFT=Somera Esperanto Familia v. Feria Tendaro
SEI=Sveda Esperanto-Instituto
SEJM=Sovetia Esperantista Junulara Movado
SEK=Seula Esperanto-Kulturcentro, Studenta Esperanto-Klubo
SEL=Sarlanda Esperanto-Ligo, Serbia Esperanto-Ligo, Skolta Esperanto-Ligo, Slovakia Esperanto-Ligo, Slovenia Esperanto-Ligo
SER=Subkomitato pri Eksteraj Rilatoj
SES=Somera Esperanto-Studato, Svisa Esperanto-Societo
SESFVL=Spirita Eldona Societo F. V. Lorenz
SEU=Sovet-Respublikara Esperantista Unio, Somera Esperanto-Universitato
SFPE=Societo Franca por la Propagando de Esperanto
SIK=Simpozio pri Interkultura Komunikado
SIA=Semajno de la Internacia Amikeco
SIK=Simpozio pri Interkultura Komunikado
SOMERE=Somera Mezeŭropa Renkontiĝo
SPPE=Société pour la propagation de l' Espéranto
START=Intertraktadoj pri la Redukto de Strategiaj Armiloj
STELO=Studenta Tutmonda Esperantista Ligo
StRIGo=Studenta Renkontiĝo de Iniciatema Generacio
SUK=Someraj Universitataj Kursoj
SUS=San-Marina Universitata Sesio
SZ=Societo Zamenhof
TAGE=Tutmonda Asocio de Geinstruistoj Esperantistaj
TAKE=Tutmonda Asocio de Konstruistoj Esperantistaj, Tut-Amerika Kongreso de Esperanto
TANEF=Esperanto-Fako de la Turista Asocio „La Naturamikoj"
TC=Terminologia Centro
TEA=Tajvana Esperantista Asocio, Tanzania Esperanto-Asocio, Triesta Esperanto-Asocio, Turka Esperantista Asocio
TEC=Terminologia Esperanto-Centro
TEI=Tajlanda Esperanto-Instituto
TEJK=Tut-Eŭropa Junulara Konferenco
TEJO=Tutmonda Esperantista Junulara Organizo
TEĴA=Tutmonda Esperantista Ĵurnalista Asocio
TEKo=Tokia Esperanto-Kooperativo
TEKA=Tutmonda Esperantista Kuracista Asocio
TESPA=Teatro Esperanta de Parizo
TEV=Teatro Espero Varsovio
TEVA=Tutmonda Esperantista Vegetarana Asocio
TIR=Tutmonda Inform-Reto
TJO=Tutmonda Junular-Organizo
VEA=Venezuela Esperanto-Asocio, Vjetnama Esperanto-Asocio
VEK=Veterana Esperanto-Klubo, Virtuala Esperanto-Kongreso
VEKI=Virtuala Esperanto-Klubo Internacia
VP=Varsovia Pakto, Verda Partio
VPEA=Vjetnama Pacdefenda Esperantista Asocio
ZEI=Zimbabva Esperanto-Instituto

Országkódok
Landokodoj

Afganisztán (Afganio)	AF
Albánia (Albanio)	AL
Algéria (Alĝerio)	DZ
Andorra (Andoro)	AD
Angola (Angolo)	AO
Antigua és Barbuda (Antigvo kaj Barbudo)	AG
Argentína (Argentino)	AR
Ausztrália (Aŭstralio)	AU
Ausztria (Aŭstrio)	AT
Azerbajdzsán (Azerbajĝano)	AZ
Bahama-szigetek (Bahamoj)	BS
Bahrein (Barejno)	BH
Banglades (Bangladeŝo)	BD
Barbados (Barbado)	BB
Belgium (Belgio)	BE
Belize (Belizo)	BZ
Benin (Benino)	BJ
Bhután (Butano)	BT
Bissau-Guinea (Gvineo-Bisaŭo)	GW
Bolívia (Bolivio)	BO
Bosznia-Hercegovina (Bosnio kaj Hercegovino)	BA
Botswana (Bocvano)	BW
Brazília (Brazilo)	BR
Brunei (Brunejo)	BN
Bulgária (Bulgario)	BG
Burkina Faso (Burkino)	BF
Burundi (Burundo)	BI
Chile (Ĉilio)	CL
Ciprus (Kipro)	CY
Comore-szigetek (Komoroj)	KM
Costa Rica (Kostariko)	CR
Csád (Ĉado)	TD
Csehország (Ĉeĥio)	CZ
Dánia (Danio)	DK
Dél-afrikai Köztársaság (Sud-Afriko)	ZA
Dél-Korea (Sud-Koreio)	KR
Dominikai Közösség (Dominiko)	DM
Dominikai Köztársaság (Dominika Respubliko)	DO
Dzsibuti (Ĝibutio)	DJ
Ecuador (Ekvadoro)	EC
Egyenlítői-Guinea (Ekvatora Gvineo)	GQ
Egyesült Arab Emírségek (Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj)	AE
Egyesült Királyság (Britio)	GB
Egyiptom (Egiptio)	EG
Elefántcsontpart (Eburbordo)	CI
Eritrea (Eritreo)	ER
Etiópia (Etiopio)	ET
Észak-Korea (Nord-Koreio)	KP
Észtország (Estonio)	EE
Fehéroroszország (Belorusio)	BY
Fidzsi (Fiĝioj)	FJ
Finnország (Finnlando)	FI
Franciaország (Francio)	FR
Fülöp-szigetek (Filipinoj)	PH
Gabon (Gabono)	GA
Gambia (Gambio)	GM
Ghána (Ganao)	GH
Görögország (Grekio)	GR
Grenada (Grenado)	GD
Grúzia (Kartvelio)	GE
Guatemala (Gvatemalo)	GT
Guinea (Gvineo)	GN
Guyana (Gujano)	GY
Haiti (Haitio)	HT
Hollandia (Nederlando)	NL
Honduras (Honduro)	HN
Horvátország (Kroatio)	HR
India (Hindio)	IN
Indonézia (Indonezio)	ID
Irak (Irako)	IQ
Irán (Irano)	IR
Izland (Islando)	IS
Izrael (Israelo)	IL
Írország (Irlando)	IE
Jamaica (Jamajko)	JM
Japán (Japanio)	JP
Jemen (Jemeno)	YE
Jordánia (Jordanio)	JO
Kambodzsa (Kamboĝo)	KH
Kamerun (Kameruno)	CM
Kanada (Kanado)	CA
Katar (Kataro)	QA
Kazahsztán (Kazaĥio)	KZ
Kelet-Timor (Orienta Timoro)	TL
Kenya (Kenjo)	KE
Kína (Ĉinio)	CN
Kirgizisztán (Kirgizio)	KG
Kiribati (Kiribato)	KI
Kolumbia (Kolombio)	CO
Kongói Dem. Közt. (Demokratia Respubliko Kongo)	CD
Kongói Köztársaság (Respubliko Kongo)	CG
Közép-Afrika (Centr-Afriko)	CF
Kuba (Kubo)	CU
Kuvait (Kuvajto)	KW
Laosz (Laoso)	LA
Lengyelország (Pollando)	PL
Lesotho (Lesoto)	LS
Lettország (Latvio)	LV
Libanon (Libano)	LB
Libéria (Liberio)	LR
Líbia (Libio)	LY
Liechtenstein (Liĥtenŝtejno)	LI
Litvánia (Litovio)	LT
Luxemburg (Luksemburgo)	LU
Macedónia (Makedonio)	MK
Madagaszkár (Madagaskaro)	MG
Magyarország (Hungario)	HU
Malajzia (Malajzio)	MY
Malawi (Malavio)	MW
Maldív-szigetek (Maldivoj)	MV
Mali (Malio)	ML
Marokkó (Maroko)	MA
Marshall-szigetek (Marŝalaj Insuloj)	MH
Mauritánia (Maŭritanio)	MR
Mauritius (Maŭricio)	MU
Málta (Malto)	MT
Mexikó (Meksiko)	MX
Mikronézia (Mikronezio)	FM
Moldova (Moldavio)	MD
Monaco (Monako)	MC
Mongólia (Mongolio)	MN
Montenegró (Montenegro)	ME
Mozambik (Mozambiko)	MZ
Mianmar (Birmo, Mjanmao)	MM
Namíbia (Namibio)	NA
Nauru (Nauro)	NR
Nepál (Nepalo)	NP
Németország (Germanio)	DE

Nicaragua (Nikaragvo)	NI
Niger (Niĝero)	NE
Nigéria (Niĝerio)	NG
Norvégia (Norvegio)	NO
Olaszország (Italio)	IT
Omán (Omano)	OM
Oroszország (Rusio)	RU
Örményország (Armenio)	AM
Pakisztán (Pakistano)	PK
Palau (Palaŭo)	PW
Panama (Panamo)	PA
Paraguay (Paragvajo)	PY
Pápua Új-Guinea (Papuo-Nov-Gvineo)	PG
Peru (Peruo)	PE
Portugália (Portugalio)	PT
Románia (Rumanio)	RO
Ruanda (Ruando)	RW
Saint Kitts és Nevis (Sankta Kristoforo kaj Neviso)	KN
Saint Lucia (Sankta Lucio)	LC
Saint Vincent és a Grenadine-szigetek (Sankt Vincento kaj Grenadinoj)	VC
Salamon-szigetek (Salomonoj)	SB
Salvador (Salvadoro)	SV
San Marino (Sanmarino)	SM
São Tomé és Príncipe (Sao Tomeo kaj Principeo)	ST
Seychelle-szigetek (Sejŝeloj)	SC
Sierra Leone (Sieraleono)	SL
Spanyolország (Hispanio)	ES
Srí Lanka (Srilanko)	LK
Suriname (Surinamo)	SR
Svájc (Svislando)	CH
Svédország (Svedio)	SE
Szamoa (Samoo)	WS
Szaúd-Arábia (Saudio)	SA
Szenegál (Senegalo)	SN
Szerbia (Serbio)	RS
Szingapúr (Singapuro)	SG
Szíria (Sirio)	SY
Szlovákia (Slovakio)	SK
Szlovénia (Slovenio)	SI
Szomália (Somalio)	SO
Szudán (Sudano)	SD
Szváziföld (Svazilando)	SZ
Tádzsikisztán (Taĝikio)	TJ
Tanzánia (Tanzanio)	TZ
Thaiföld (Tajlando)	TH
Togo (Togolando)	TG
Tonga (Tongo)	TO
Törökország (Turkio)	TR
Trinidad és Tobago (Trinidado kaj Tobago)	TT
Tunézia (Tunizio)	TN
Tuvalu (Tuvalo)	TV
Türkmenisztán (Turkmenio)	TM
USA (Usono)	US
Uganda (Ugando)	UG
Ukrajna (Ukrainio)	UA
Uruguay (Urugvajo)	UY
Új-Zéland (Nov-Zelando)	NZ
Üzbegisztán (Uzbekio)	UZ
Vanuatu (Vanuatuo)	VU
Vatikán (Vatikano)	VA
Venezuela (Venezuelo)	VE
Vietnam (Vjetnamio)	VN
Zambia (Zambio)	ZM
Zimbabwe (Zimbabvo)	ZW
Zöld-foki Köztársaság (Kaboverdo)	CV

A szótárról

A szótár keletkezése

A mag egy kb. 1000 elemből álló szószedet volt. A La Vortaro elektronikus szótársorozat szerkesztője, B. Vivier felkért, hogy ellenőrizzem egy francia-magyar és francia-eszperantó szólistából összefésült szótár helyességét. Mivel ez képtelen torzszülöttnek bizonyult, az eszperantó rész alapján újraszerkesztettem a szószedetet.

A továbbiakban ezt a listát bővítettem olvasmányaim és az élő szóhasználat megfigyelése révén gyűjtött újabb elemekkel hozzáadásával. Az elsődleges cél egy magánhasználatra szánt fordítószótár összeállítása volt. Munkámban sokat ösztönzött a Szerdahelyi István által kezdeményezett, ún. Szerdahelyi-Koutny féle Magyar-eszperantó középszótár megírásában való részvétel, valamint a Reta Vortaro magyar részének a szerkesztése. A későbbiek során pedig a Petro de Smedttel együtt szerkesztett Bildvortaro de Esperanto összeállítása.

A szótár jellege

A szótár keletkezése és alakulása során csupán elektronikus formában működött. A különböző szótárolvasó programok meghatározták mindenkori struktúráját, amely kényszerűen többször változott. Hálás köszönetemet fejezem ki Bernard Viviernek, Deák Jahn Gábornak, Bata Gábornak, Sárosi Józsefnek és Eric d'Hondnak, akik olvasóprogramjaikkal lehetővé tették a szótár gyors és kényelmes használatát.

Az a tény, hogy a szótár saját gyűjtés és az említett szótárak szerkesztésében való közreműködés révén bővült, valamint a szótár alapvetően elektronikus jellege azt vonta maga után, hogy a szólista nem tudatos összeállítás eredménye, az átlagos felhasználó számára kevésbé fontos és szakmai elemeket egyaránt tartalmaz, ami egy elektronikusan használt szótár esetében igazából nem zavaró tényező.

A szótár mennyiségi bővülése és a felhasználói igények egy idő után szükségessé és célszerűvé tették az NPIV-vel való összevetést, korrekciót és kiegészítést. Az átdolgozás nem mindenben követte a NPIV struktúráját. Célszerűbbnek tartottam a magyar felhasználó szempontjából a szóbokrok (szócikkek) következők szerinti szervezését: 1. címszó, 2. címszóból képzett szavak, 3. a címszót jobbra bővítő szóösszetételek, 4. utalás a címszót balra bővítő szóösszetételekre. A jelentésmező feltárását számos példaszintagma segíti.

A szótár a tényleges nyelvhasználatot kísérli meg leírni, tehát nem normatív jellegű. Nem kíván állást foglalni a neologizmusokról, a sematizmus kontra naturalizmusról szóló vitákban. De nem is teljesen leíró, mivel bizonyos esetekben utal a normatívnak számító vagy inkább használandó változatokra.

Bizonyos felhasználói kör igényére felmerült a szótár papírformában történő kiadásának szükségessége. A könyvi jellegnek inkább megfelelő átszerkesztés túl nagy munkát igényelt volna, ezért az elektronikus jelleg rányomja bélyegét a papírkiadásra. Természetesen történtek bizonyos módosítások az elektronikus formához képest, főleg ez utóbbi kiadásnál, pl. a biológiai neveknél a nem- és felsőbb taxonok elhagyása, a fajnevek alaptaxonra redukálása, egy kötetbe szorítás a címszavak tildésítésével stb. A szótár használati értékét ezek a változtatások lényegében nem érintik.

Munkatársak

A szótárnak főleg közvetett munkatársai vannak. A legtöbbet a Reta Vortaro szerkesztői gárdájának, jelesül a ReVo levelezőfórumának (Sz. Pokrovszkij, B. Wennergren, C. Minnaja, B. Pabst, J. Finkel, Ĵ. Vaše, M. Bavant, R. Corsetti, D. Gabinski, W. Pusch, T. Flores, M. Malovec, S. Cyprich, P. Peeraerts) és Petro de Smedtnek köszönhetek. Kossey János a hibakeresésben segített nagyon sokat, Sárosi József a programozásban. Azonban lehetetlen felsorolni azok számát, akik saját anyagaikkal, ötleteikkel, javaslataikkal és korrekcióikkal segítették a munkámat.

Pri la vortaro

La naskiĝo de la vortaro

La kerno konsistis vortolisto el ĉ. 1000 eroj. La redaktanto de la elektronika vortarserio La Vortaro, B. Vivier petis min kontrollegi vortaron kunkombitan el franca-hungara kaj franca-Esperanta vortolistoj. Ĉar ĝi evidentiĝis absurda misnaskito, mi rekreis la liston surbaze de la Esperanta parto.

Plue ĉi tiun liston mi pliampleksigadis per aldono de novaj elementoj kolektitaj el miaj legaĵoj kaj observado de la parola lingvouzo. La ĉefa celo estis konsistigi tradukistan vortaron por la propra uzo. Dum mia laboro min multe stimulis partopreno en la verkado de la Hungara-Esperanta mezvortaro de Szerdahelyi-Koutny, iniciatita de István Szerdahelyi, krome la redaktado de la hungara parto de Reta Vortaro (ReVo). Kaj pli malfrue la kompilado de Bildvortaro de Esperanto, kunredaktita kun Petro de Smedt.

La karaktero de la vortaro

La vortaro funkciis ekde eko kaj dum sia disvolviĝo nur en elektronika formo. La diversaj vortarlegaj programoj difinis ĝian ĉiaman strukturon, kiu laŭnecese plurfoje ŝanĝiĝis. Mi esprimas mian koran dankon al Bernard Vivier, Gábor Deák Jahn, Gábor Bata, József Sárosi kaj Eric d'Hondt, kiuj ebligis per siaj legoprogramoj la rapidan kaj komfortan uzadon de la vortaro.

La propre elektronika karaktero de la vortaro kaj la fakto, ke ĝi pliampleksiĝadis per propra kolektado kaj partopreno en la redaktado de la menciitaj vortaroj rezultigis, ke la vortolisto ne estas produkto de konscia kompilado, ĝi egale entenas elementojn gravajn por averaĝaj legantoj kaj por ili malpli gravajn terminojn, kio ja ne ĝenas en okazo de elektronike uzata vortaro.

La kvanta pliiĝo de la vortaro kaj la postuloj de ĝiaj uzantoj necesigis post certa tempo kompari ĝin kun NPIV, kaj surbaze de ĉi tiu korekti kaj kompletigi ĝin. La novredaktado ne sekvis fidele la strukturon de NPIV. Mi konsideris pli celtaŭga organizi la vortartikolojn en jena, por hungaraj uzantoj pli konvena maniero: 1. ĉefvorto, 2. derivaĵoj el la ĉefvorto, 3. kunmetaĵoj kun maldekstra ĉefvorto, 4. plusendo al kunmetaĵoj kun dekstra ĉefvorto. Ĉe la malkovro de la sencokampoj helpas pluraj ekzemplaj sintagmoj.

La vortaro celas priskribi la faktan lingvouzon, do ĝi ne pretendas esti normiga. Ĝi ne deziras preni starpunkton en diskutoj pri neologismoj kaj skemismo kontraŭ naturismo. Sed ĝi estas ne tute priskriba, ĉar en certaj okazoj ĝi plusendas al variantoj konsiderataj kiel normaj aŭ preferindaj.

Laŭ postulo de certa rondo de uzantoj prezentiĝis neceso eldoni la vortaron paperforme. Ĝia novredakto, pli konforma al ties libra karaktero postulus tro grandan laboron, tial la elektronika origino postlasis siajn spurojn sur la papera eldonaĵo. Kompreneble okazis certaj modifoj kompare kun la elektronika formo, ĉefe ĉe ĉi lasta eldono, ekz. forlaso de genraj taksonoj, reduktado de specionomoj al bazaj taksonoj, unuvolumigo per tildigo de la radikoj ktp. Ĉi tiuj ŝanĝoj tamen ne tuŝas esence ĝian uzvaloron.

Kunlaborantoj

La vortaro havas propre nerektajn kunlaborantojn. Plej multe dankindas la redaktaktantaro de Reta Vortaro, precipe ties dissendolisto (S. Pokrovskij, B. Wennergren, C. Minnaja, B. Pabst, J. Finkel, J. Vaše, M. Bavant, R. Corsetti, D. Gabinski, W. Pusch, T. Flores, M. Malovec, S. Cyprich, P. Peeraerts) kaj Petro de Smedt. János Kossey, Eric d'Hondt multe postkorektis, József Sárosi helpis ĉe programado. Tamen ne eblas listigi la nomojn de tiuj, kiuj per propraj materialoj, ideoj, proponoj kaj korektoj helpis mian laboron.

Jozefo Horvath
vortaro@vortaro.hu.

Források / Fontoj

Az eszperantó irodalom és közbeszéd / Skriba kaj parola uzo de Esperanto
Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto 2005
L.L. Zamenhof: Fundamo de Esperanto 1963
L.L. Zamenhof: Esperanta Proverbaro 1974
L.L. Zamenhof: Lingvaj Respondoj 1962
Rihej Nomura: Zamenhofa Ekzemplaro 1989
Reta Vortaro http://www.reta-vortaro.de/revo/
Aktoj de la Akademio
Berlina Komentario 2012
Kabe: Vortaro de Esperanto 1985
Erich-Dieter Krause: Grosses Wörterbuch Deutsch-Esperanto 2007
Umberto Broccatelli: Vocabolario Esperanto-Italiano 1984
Carlo Minnaja: Vocabolario Italiano-Esperanto 1996
Fernando de Diego: Gran Diccionario Español-Esperanto 2003
Boris Kontratjev: Bolŝoj esperanto-russkij slovar
http://eoru.ru/sercxo/
Peter J. Benson: Comprehensive English-Esperanto Dictionary 1995
John C. Wells: English-Esperanto-English Dictionary 2010
Alen Kardec, Alfonso Costa: Novo Dicionário Portuguęs-Esperanto 1987
Rüdiger Eichholz: Esperanta Bildvortaro 1988
Petro de Smedt: Vortaro Nederlandas – Esperanto – Nederlands 2004
Petro Desmet' – Jozefo Horvath: Bildvortaro de Esperanto 2012
Sylla Chaves: Originala Esperanta Bildvortaro 1991
Praktika Bildvortaro de Esperanto 1979
Yamazoe Saburoo: Esperanta-Angla Medicina Terminaro 2006
Eugen Wüster: Enciklopedia Vortaro Esperanta-Germana 1923
Eugen Wüster: Maţinfaka Esperanto-Vortaro 1923
Rudolf Hafenkorn: Technisches Wörterbuch Deutsch-Esperanto 1967
K. Kalocsay, G. Waringhien: Plena Analiza Gramatiko de Esperanto 1985
Bertilo Wennergren: Plena Manlibro de Esperanta Gramatiko
http://bertilow.com/pmeg/menuo.html
Internacia komerca-ekonomika vortaro en dekunu lingvoj 1990
André Albault: Anatomia Nomenklaturo 1989
Fervoja Terminaro Esperanto-Magyar, Magyar-Esperanto 1997
Doug Portmann, Donald Rogers: Kemia kaj Scienc-Teknika Vortaro 1993
H. Katsumori, S. Makino, J. Makino: Esperanta Terminaro de Fiziko 1992
H. Paruzel, E. Wojtakowski, J. Lanzoni, R. di Prinzio: Biblia Vortaro 1984
Marc Bavant: Matematika Vortaro kaj Oklingva Leksikono 2003
Jan Werner: Matematika Vortaro Esperanta-Ĉeha-Germana 1990
Ada Csiszár, Kalocsay Kálmán: 6000 Frazeologiaj Esprimoj Hungaran-Esperantaj 1975
Stefan Maul: Deklingva Manlibro pri Politiko 1994
L. Gozmány: Vocabularium Nominum Anomalium Europae septem lingvis redactum 1979
Priszter Szanszló: Növényneveink 1998
Brecsán: Orvosi Szótár 2006
Donáth Tibor: Anatómiai nevek 1986
Yves Nevelsteen: Komputeko prikomputila terminokolekto
Sergio Pokrovskij: Komputada leksikono 2006
M.C. Butler, F. Merrick: Muzika Terminaro kun Alfabeta Indekso
Alfredo Aragón: Muzika Terminaro 2011
Terminorum Musicae Index Septem Linguis Redactus 1980
V. Horbaĉuk, F. Poddubnij, L. Tuĥvatullina, G. Ŝilo: Jura Vortaro Esprante-Ruse-Ukraine-Angla 1994
Tom Arbo Hoeg: Juraj Vortoj kaj Esprimoj 1990
O. Nagy Gábor: Magyar szólások és közmondások 1982
Wilfried Koch: Építészeti stílusok 2005
Gilbert R. Ledon: Aviada Terminaro 2002
Polinszky Károly: Műszaki lexikon 1970
Juhász J., Szőke I., O. Nagy G., Kovalovszky M.: Magyar értelmező kéziszótár 2003
Magyar Nagylexikon 1993
Görföl Tibor, Máté-Tóth András: Világvallások 2009
Arcanum DVD-k / DVD-serio de Arcanum
És sok egyéb / Kaj multaj aliaj